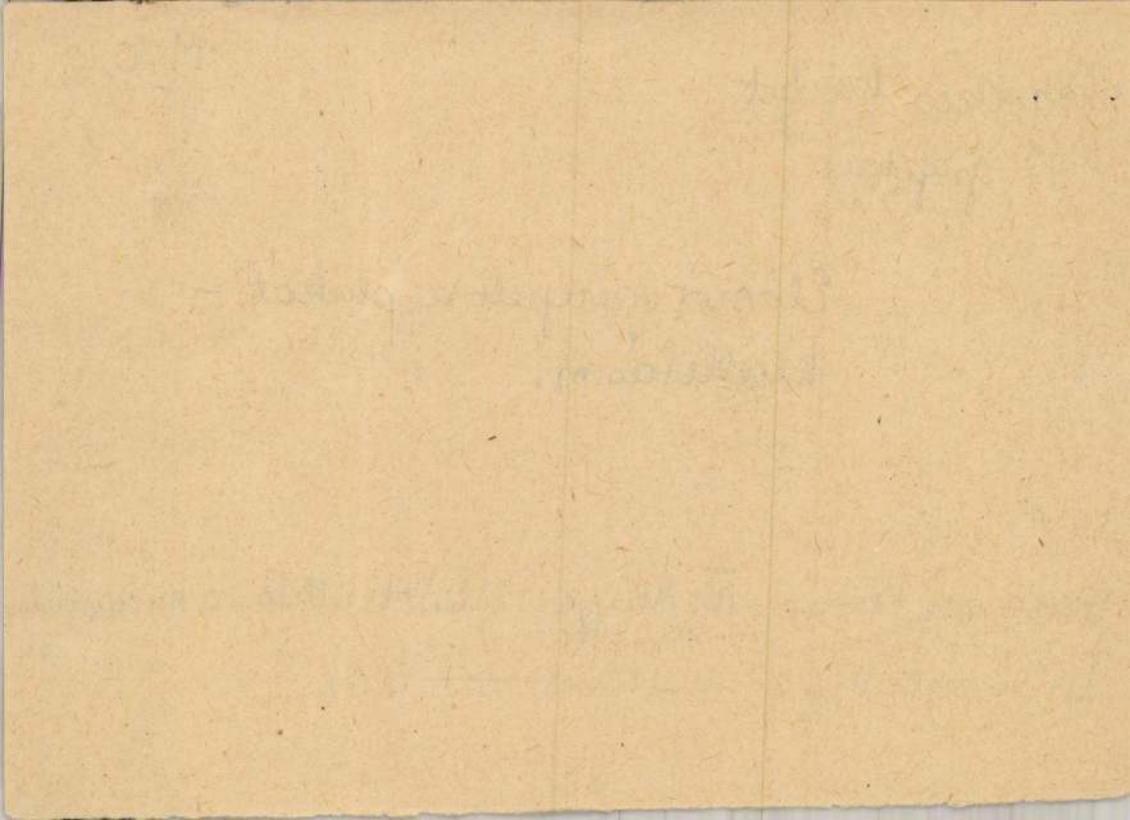

Ágoston Margit
grafikus

M. D. K.

Élőnöt szerepelt a plakát -
kiállításán.

Szamosi Ferenc. IV. Magyar Plakátkiállítás a Műcsarnokban
Művészet, 1962. március — 46 l.

Agricola Karoly

becsén felető (1779-1882)

Graf Andrássy György,

ex. Dienes gróf atyjának
fiatalkori archépe, mi-
nátör feleltet az alábbi
Murembeom.

Mihalikerehelyem

84.1

Agricola Károly
Felső

l. 1779-1852.

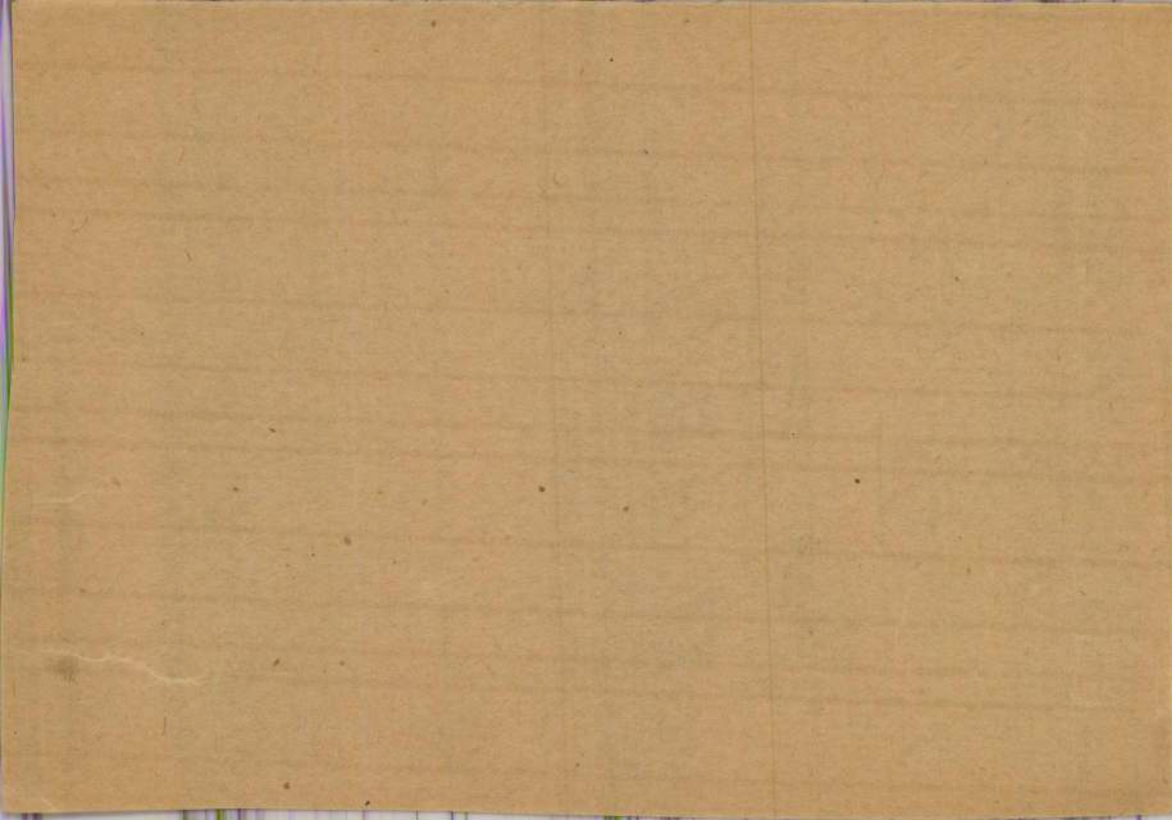
Felső

Károly Lovelovitz.

XIII. k. 32. 525. l.

13p. 1902.

Agricola Carl

1812. febr. Cséghany (ukolishgy)

9 hercegfa róla leni felt
o? ardepar 60 fút

nyalványr Agrícola
Carl ardeparból

1817. metyessék, vándor
bőle gőg graf-
gynterje rere.

1812. egy maradvány
1808. maradvány

1823. egy nyírt vándor
bille

1807.

Mors átveti a bonyony
sablakat c. rye

302/1919 sz.

A Közoktatásügyi Népbiztos
a könyvtár kezelőjéről /könyvtárhoz
az alábbi felsorolt po

e hivatalhoz beküldeni sziveskedj

1. A könyvtár ozi me: . . . . .

2. A könyvtárkezelő /könyvtárhoz
alkalmazottak neve és életkora: . . . . .

3. A könyvtár kezelőjének képz

Könyvtárkezelő képzéséről

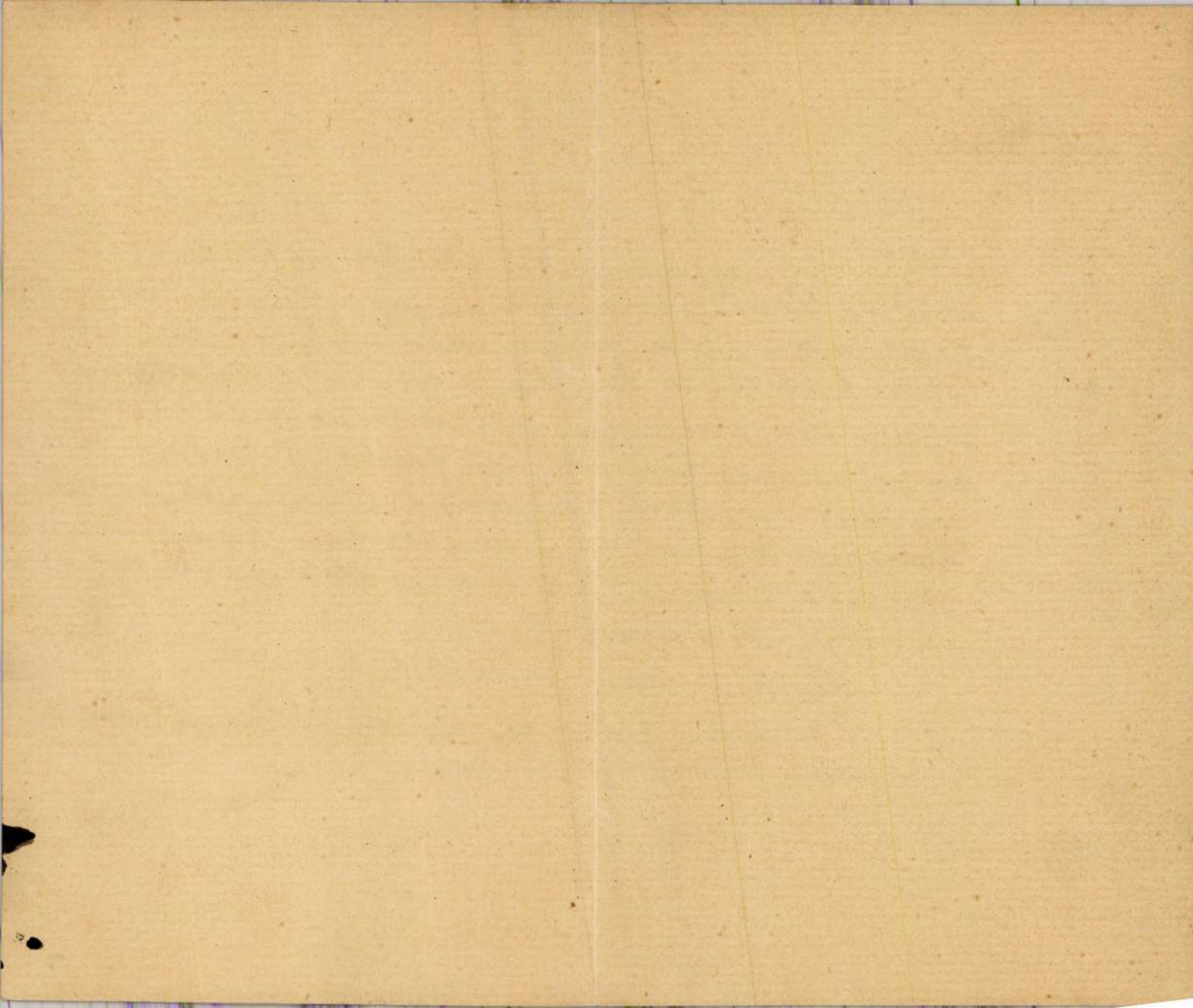
T. Alberts:

Egész alak, négy nyolcad jöbbr, fölül félkörves félkörben állva. Fején korona van keresztel a kereszt, jobb kezében jogart s baljában keresztet or-
szágalmas tart. Tefjében vértke van öltöve, rajta oitü palástja brokás s
oldalán korru egyenes kard lóg. A kés oldalról látható oxlopot,
melyeken dióes pástkaingzat nyugszik, domborművek s a pillérek mel-
lett gyümölcsfüzér képez dióes. Alól kőépüet a felirat siamúra kereszt
van oldalt Hermakkal. A lap látsán dióes keresztet „Albertus Primus
Romanorum Imperator” oximü övöreg olvasható: „Praestantissimo
incomparabilis merito, & laetis auspiciis Alberti primi Kerdetel s, ut
vix palma inter se distent.” befejeéssel.

Rézmetszet, mérete a romalkeretnek 43: 29.6 Ym.

J Schrenck a Notking: Augustissimorum Imperatorum etc. de
scriptis. Venipontii exaud. J. Agricola M.D.C.T.

Lapa 548.

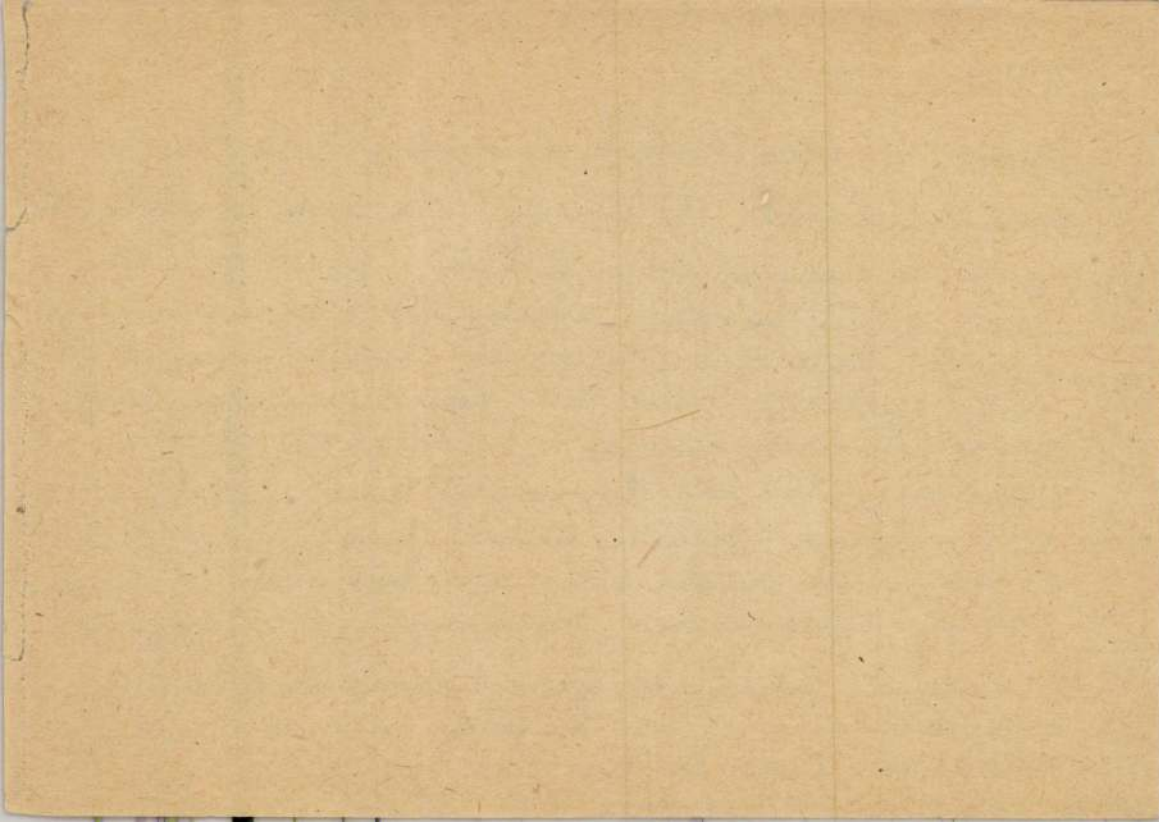

Agriola János

festette a bécsi fegyvergyártmány formaközlését
vizsgálmányait 1557-ben. Az egyik ábrázoláson
epitologos magyar, vitéz lántháló, fején abszoury,
elöl éppen kivágott, felhajtott harisnyjú kal-
paggal, hámszallforgóval. Homú köpönyéket
néhány galléria felhajtott, lábain nük hadrag,
abszoury saru, oldalán a bokánál bibegek. Az
nyomott ábrázolt lovardsóber még közelebb áll
- 16. századi füleli hunárcsatornó helykacsu-
pékes (nem csupán kalpagja, felhajtott galléria,
hámszallforgója tarkantya és megeperik.)

Dr. Kalmár János: Magyar hunárcsatornó
helykacsu és XVI. század végéről. Magyar
művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 64-65. l.

Agricola

Clab III. 107.

Hadsereg.

egy a
Az előtérben balra (Matros
egy Marine Infanterie-sta és
míg a háttérben közönség és t

Kaisertl
OESTERR
Marine.

Szines kny., mér.

140-91.

Magyar Nemzet

Átvételi-jegy.

T.

Traykó

2950 fl.

942 m. 6. 31

[Signature]

Átvette:

Agriicola

l.

Lykanomzromantika

203. P.

Shymola

[Handwritten signature]

ЛукаМаг үм. 1800-50

151 361.8

22

Szótér

Csütörtök

Bela

Péntek

György

Szombat

Márk

17. het

1936 **ÁPRILIS** 30 nap

Nap kette 4 ó. 54 p. — Nyugta 19 ó. 3 p.

Izraellta :
Nizán 30.

Protosztána :

Bela

Göög :

György

Izraellta :

Ijar 1.

Protosztána :

György

Göög :

Szaba

Izraellta :

Ijar 2.

Protosztána :

Márk

Göög :

Márk

Izraellta :

Thasztia

AGRICOLA, I. Carl Joseph Alois,
oszltrák miniatűrfestő, szül. Waldstadt-
Südingen 1779, megh. 1852. Karlsruhe-
ban, majd Bécsben Fügenernél tanult.
korának egyik legjobb bécsi miniatűr-
festője.

Ag. I. 14. l.

Olaszműster

1447. *Krisztus.*

Balrahajló fejjel és vállon.
lokán és mellén vércseppek va
és szakálla rövid. Alól a szal
»RESPICE IN FACIE CHRISTI«.

Stucco, méretei 35 cm. —
1895 október 28-án E. Marinari
számoltatott 1900 november 2-án
lást jóváhagyta az 1901 auguszt
rozzat (464-901).

III 3

Pl.
N. 4. 1895.

Agricola, Karl Joseph
Alloys

festes er verin nül

1779 okt. 18 Peckingenben
Baden + 1852. Bein-

ben, okul / Finger samt-

sänge velt. Akzardell
miniaturer ravan lett
expreser. Kinnetsched
er litogr. in Zentell.

~~Thiemo~~ - Polker

+ 176, 137 l.

f ar draderin san.

Agricola, T.

II. Lajos:

Egész alak, négyszögletes balra, fölül félköríves fülkében állva. Fején nyílt korona van, s rövid haját, bajuszt és szakált hord. Jobb kezét mellére, feje s előre nyíló orr baljában parancsnoki palást tart. Versebe van öltöve, palástja miályos soddalán rövid kard lóg. Verseje felül a nyakába vetett lánorn az aranygyapjas sord jelvényét lógatja. A két oldalán lévő ophlopon, melyeken díres párkányras nyúgcsik, Amorettel vannak kúlnöfélé jelvényekkel; míg a pillérekön túl gyűrűkötő fűrés képezésű díszes a díszes. Alul körépiútt a felirat számára kereszt van oldalt használt tartó görmekkel. Alul hátán keresztben "Ludovicus Hungariae et Bohemiae Rex" felirattal latin rövög olvasható: "Ludovicus huius nominis secundus" kezdettel s. obi in aete diui Stephani apud ~~ma~~ maiores sepulsum est. ^{1874.} ~~1874.~~

Rézmetres, méretei a vmalkezetnek 44: 29.9 cm.

J. Schrenck a Notzing: Augustissimorum Imperatorum srb
descriptions. Beniponti exaud. T. Agricola M.DG.T.

Loha 2838.

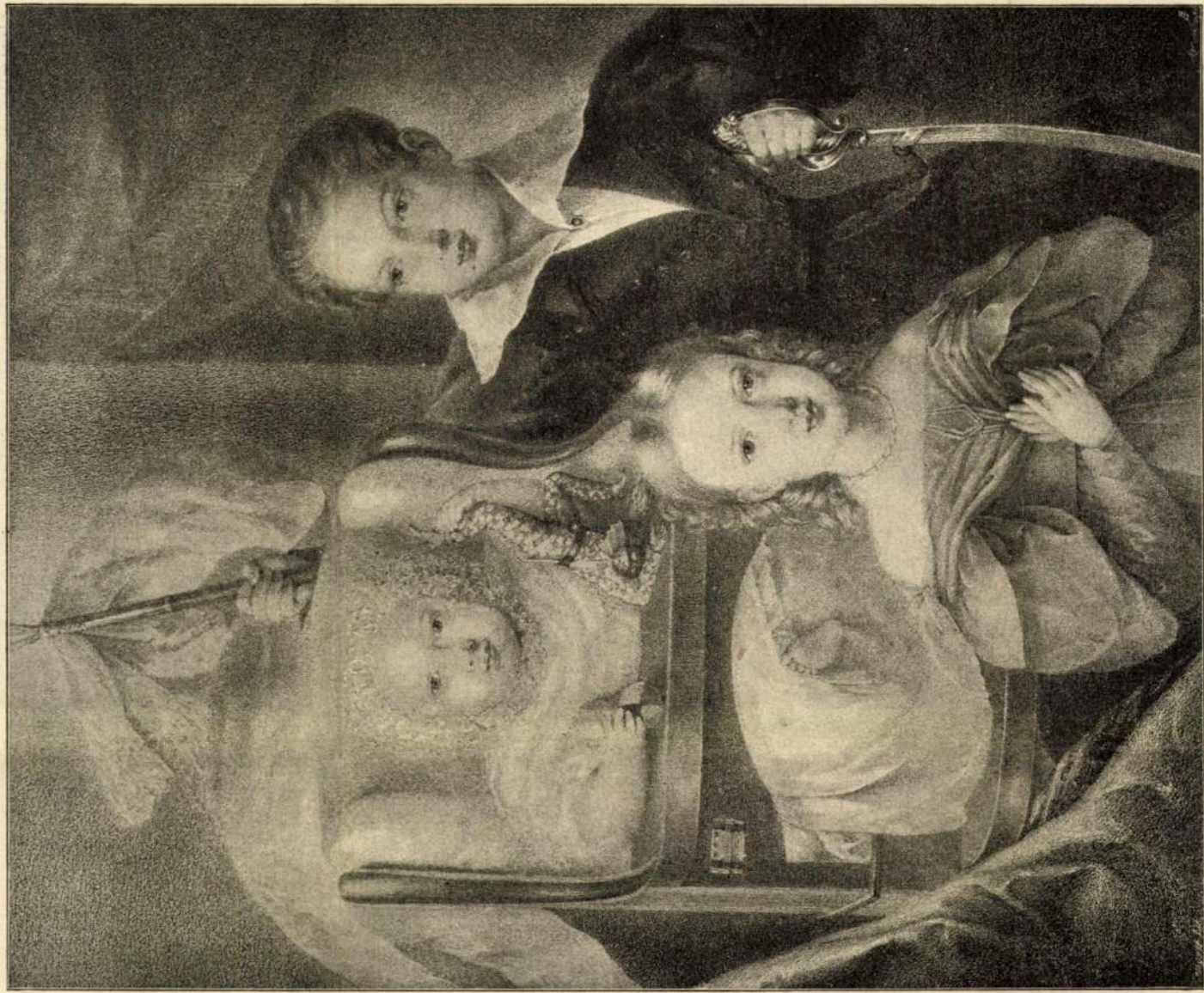

szonyt, kiválgatni a rendelkezésre álló erőkből a legalkalmasabb munkatársakat, — a nehéz feladatok hosszú sorát kellett erős munkával, szakképzettséggel, tapintattal megoldani. A nagy munka azonban nem maradt gyümölcsötlen: a honvédség szép fejlődésnek indult, ami a nemzet áldozatkészsége s a munkatársak buzgalma mellett első sorban József főhercegnek köszönhető.

Munkásságának hatása meglátszott már kezdetől fogva. Szervezése után három évre, 1871-ben nyílt a honvédségnek először alkalma a legfőbb hadúr színe előtt bemutatni rövid idő alatti haladását s azóta résztvevett a közös hadsereggel együtt a nagy hadgyakorlatok mind-egyikében, évről-évre tanuságát nyújtva öröndetes fejlődésének, több ízben külföldi uralkodók előtt is. József főherceg a ma már csaknem 200,000 főből álló honvédsereg majd minden tisztjét személyesen ismeri, és e nagy család minden tagja iránt igazán atyai gondoskodással viseltetik. Értzi ezt minden honvéd, s igyekszik is méltóvá tenni magát a főherceg főparancsnok szeretetére.

A katonai világ is 1893-ban, a honvédség fennállásának 25-ik évfordulóján nagy ünnepléssel ismerte el József főherceg érdemeit, a király pedig, — ki meglegedése jeléül már 1874-ben lovassági tábornokká nevezte ki — megleghangú legfelsőbb kéziratban fejezte ki köszönetét és elismerését. Hasonló ünneplésben volt része 1898-ban is, mikor tényleges katonai szolgálatának 50-ik s honvédfőparancsnokságának 30-ik évét töltötte be; a király ekkor is nagy dícsérettel emlékezett meg legfelső kéziratában érdemeiről s egyuttal a katonai érdemkeresztet a gyémántokkal adományozta neki. Azóta is, hajlott kora dacára, példás odaadással végzi József főherceg főparancsnoki tisztét; az irodai munkát ép úgy, mint a fáradságos, hosszantartó szemleutakat s egyéb tennivalókat. Immár 35 év óta áll a honvédség élén s e hosszú idő alatt elvéthetetlen érdemeket szerzett a magyar állami élet e nemzeti jelentőségű tényezőjének felvirágoztatásában.

E tevékenység maga is elegendő volna egy

A képek az az hír, hiteltiszonyi könyvben leír, Agrícola festménye után készült mézzel.
JÓZSEF FŐHERCEG KÉT IDŐSEBB TESTVÉRÉVEL, SÁNDOR FŐHERCEGGEL ÉS ERZSÉBET FŐHERCEGNŐVEL.
(Sándor főherceg 12 éves korában 1837-ben, Erzsébet főhercegnő 1903-ban halt meg.)

Was. 2yó 1903. 131. l.

József Ágost főherceg, 1893-ban vette nőül királyunk unokáját, Auguszta bajor hercegnőt s házasságából három gyermek született. József Ágost főherceget jelenleg az 1-ső számú honvéd-huszárezred őrnagya, a budai királyi várban lakik s nejével, Auguszta főhercegnővel együtt élénk részt vesz a magyar főváros társadalmi életében. A két legfatahabb főhercegnő, Erzsébet és Klótild Mária, még szüleik körében élnek.

Elvonulva az ünneples zajától, csöndes, meghitt családi körben éri meg József főherceg fűmei villájában hetvenedik születésnapját. A Gondviselés áldásából friss erőben, egészségben lépi át e nevezetes évfordulót, a melyen lélekben és érzésben oly melegséggel keveri fel a magyar nemzet hálaaja és tisztelete, a melyben csak igazi nagy érdemnek lehet része.

JÓZSEF FŐHERCEG SZÜLŐHÁZA.

Pozsony város régebb hazai közül kevés van, melynek többé-kevésbé érdekes múltja ne volna. Különösen a belyárosban úgyszólván egyik történeti nevezetességű ház a másik mellett hirdeti a hajdani koronázó város régi dícsőségét.

Ha a Mihálykapun át a Duna felé sétálunk, a Mihály-toronytól mintegy száz lépésnyire, jobbkéz felől a régi országházhoz érünk, melyben Mária Terézia alatt a híres «Moriamur pro rege nostro» jelenet játszódott le, egy századdal később pedig ugyanott alkották meg a negyvennyolczas reformtörvényeket. Az utóbbi nagy eseményt József nádor kiváló fontosságú szereplése előzte meg, melynek nagy részben ismét Pozsony város volt a színhelye.

Az 1832—36-iki országgyűlés idején József nádor a főrendi tábla elnöke volt, mely az említett pozsonyi országházban tartotta ülését. A palatinus harmadik feleségével, Mária Dorottya württembergi hercegnővel az országház társaságában levő Teschenberg-féle házában lakott és pedig az udvari, illetőleg kerti szárny első emeletén. A ház falán keresztül ajtó vezetett a szomszéd épületbe, az országgyűlés színhelyére. Ebben a Ventur-utczai házában született 1833 márczius 2-án József főherceg, három évvel utóbb pedig Mária Henrietta

főhercegnő, a néhány hónappal előzőt elhunyt belga királyné.

Az illető háznak már régebben nevezetes múltja volt. Korábbi századokban királyi kuria név alatt szerepelt a városi főjegyzésében, mert a Pozsonyban tartózkodó királyok és királynéik ott szoktak megszállani. Így 1441-ben ott lakott Erzsébet, Albert magyar király és római császársar neje, kis fiával, a későbbi V. Lászlóval. A városi tanács akkoriban a felséges vendéglőz méltó módon rendezte be a házat. Az udvart kertté alakították át, melynek nyomai ma is láthatók. Mátyás király osztrák háborúja idején a nagy király neje, Beatrix is ebben a házában lakott, úgyszintén a mohácsi vész korában, II. Lajos neje, Mária királyné, Valentin Caesar olasz diplomata 1486-ban igen szépnak és díszesnek mondta Mátyás király e palotáját és kertjét. A XVIII. század elején részben lebontották a kuriait és helyébe 1768—69-ben építették a mai házat, melynek külseje azóta többféle átalakításon ment keresztül.

Belső szárnyán, különösen a kert felől, most is szobnól szebb barokk-stíliú díszítések vannak. A főfalak és a pince, melyből hagyomány szerint alagut vezetett a pozsonyi várba, ma is a régiak.

A ház tulajdonosaként régebben Spindler, Kempelen és de Pauli vannak fölemlítve. József nádor idején Teschenberg pozsonyi polgáré volt, a kital 1847-ben a ma is élő Witmann-Denglass-család örökölte.

Képünk József főherceg szülőházának 1903. évi fölvételeit mutatja. Balra a Pázmány-utczára vezet a koronázó főtemplomhoz, jobb felől pedig az országház látható, melynek javarészt ma a pozsonyi királyi ítélőtábla hivatalos helyiségei foglalják el.

Kunlik Emil.

JÓZSEF FŐHERCEGRŐL.

József főherceg Aicsuthon az öregebb lakosokat egytől-egyig ismeri és szívesen áll szóba velök sétái közben.

Az aicsuthi nép tisztességutód, komoly, szorgalmas, értelmesen, ókosan beszél a «főnsíges úrral» és ha az időjárásról, termésről, egészségről elmondotta véleményét, akkor tiszteleggel köszönve búcsúzik el. Ha valami bajba jut egyik-másik, akkor bizony hamarosan fölmegey a kastélyba, hogy ezt vagy azt kéjje a fenségtől. Jellemző azonban, hogy vagy-

nossabb gazda sohasem használja ki az «ismeretséget» arra, hogy a «főnsíget» kéréssel zaklassa. A napszámos, vagy szegényebb sorba jutott emberek azonban gyakran fordulnak a főhercege jószágához. A főváros közeli fekvése sokat arra esábit, hogy búcsut mondjon a falunak és a fővárosban kereszen megélhetést. A fenséghöz fértőzik tehát, akár a parkban sétái közben is, és «plotekciót» kér ügyes érvelés közben. Ritka eset, hogy a főherceg a kérelmezőket elutasítsa, sőt gyakran nem sajnálja a fáradságot és maga írja meg az ajánló-levelet, vagy pedig bizonyítványt ad arról, hogy az illető mint «kertü napszámos» vagy «tűzoltó-szivatytűs» stb. «hűségesen szolgált és jó lélekkel ajánlható.»

Ha névnapján, vagy újétkor Aicsuthon időzik, akkor a község előjáróságának tagjai szép «ünneplőbe» költözködve a kastély sima parketájú nagy termébe lépkednek és bíró uram sokszor oly ügyes és talpraesett beszéddel üdvözli a főherceget, hogy sok «híres szónokot» is megszegyeenthette egyszerű szavakkban, hűen visszaadott érzelmeivel és kemény, érezes hangú előadásával. A főherceg szívélyesen köszöni meg a «minden jókat» zamatos magyar beszéddel.

*

József főherceg atyjáról, a nádorról ismeretes, hogy nagy gazda volt és aicsuthi uradalomból, melyet mint kietlen homoksvatagot és hepehupás pusztaságot vett át, aránylag rövid idő alatt szép birtokot varázssolt. A kietlen, homokos, márgás dombokat fenyővel ültette be, a birtokon szép fával szegélyezett utakakat hasított és az egyes táblákat az títak mentén szintén amerikai díó-, plátán, vagy gymnocladés-fákkal szegélyezte. Az aicsuthi uradalom madártávlatból zöld gabona- és fű-tábláival olyan, mint egy szép park. A birtok szélén végighúzódó dombgerinczenitt-ott dolomit sziklák válnak ki. Egyik ponton a magasban a sziklákba vajt gyalogút egy kőpadhoz vezet, a honnan át lehet tekinteni a birtok egy részét. A nádor órák hosszat tildögölt e kőpadon, gyönyörködve a természet szépségeiben és munkájának eredményében.

József főherceg is kedveli ugyan a mezőgazdaságot, de természeté inkább az alkoldás felé hajlja. Elhanyagolt vadonból óriási munka árán valami pompásat teremteni — ez az ő eleme. Az aicsuthi park, a csaplári erdő, a fűmei villa kertje a Karszt szikláin tanuskodnak erről. Az alkotás munkájában ő is részt vesz,

Maria Henrietta
Magyarországra
Magyarországra

Präsidentenwahl, Österreich-Ungarn am
1. März, Wien 1894 349..
Neuzeitliche Jahrbücher

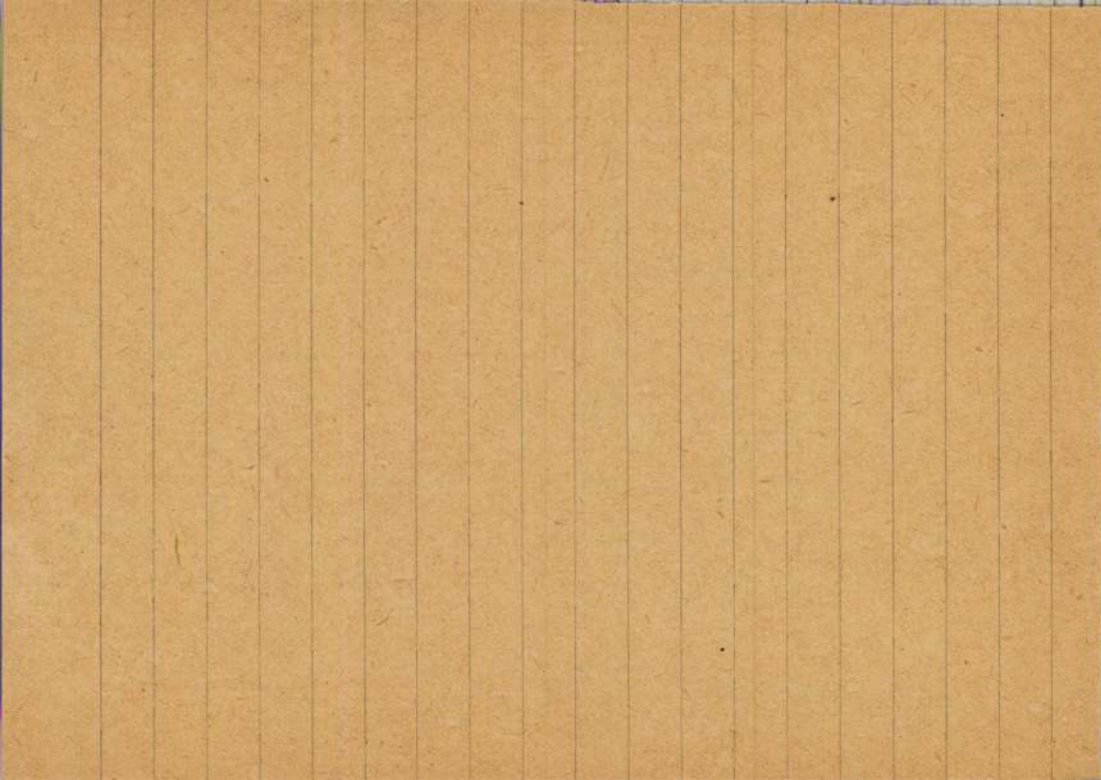

Agricola, Karl

(1779-1852)

onkát vez rancoló, sejít hies
műve: Amor is Páiché

Bermann, Moritz, Österreich-Ungarn im
neunzehnten Jahrhundert, Wien 1884 349..

Agriicola Carl

festö

Mel Estkepi

57.87. l.

89. l.

148. l.

Melks Simon

Mr. Eschhäy kaplar
dot. Wyp. 1915

1812. Agriicola al^a Rafael

Madonna utan keppis
dot. ~~Wyp.~~ 2 peldenzat
Wyp. mef

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

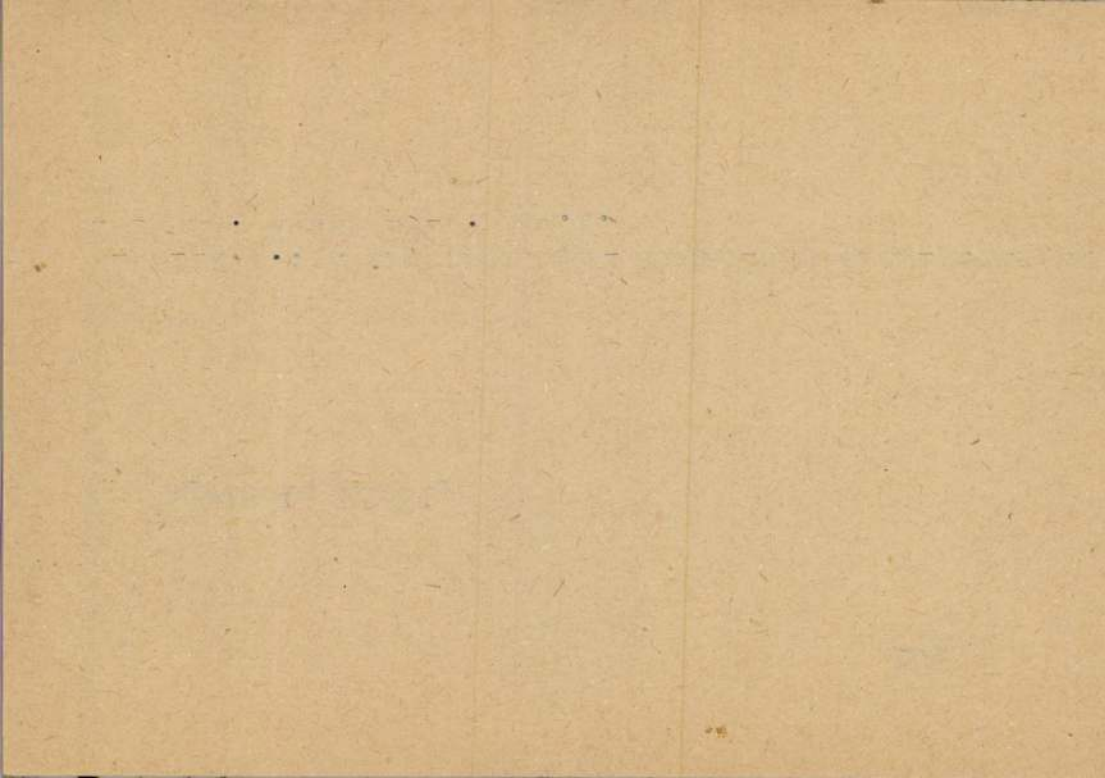
Rothermere-utca 12. III. 2.

Agriicola Karoly

MDK

Mihalik J.: A krasznahorkai Franciska ereklyemuseum
leltára. Kassa 1912. 84. l.

Agricola, Karl

Fekuan nador

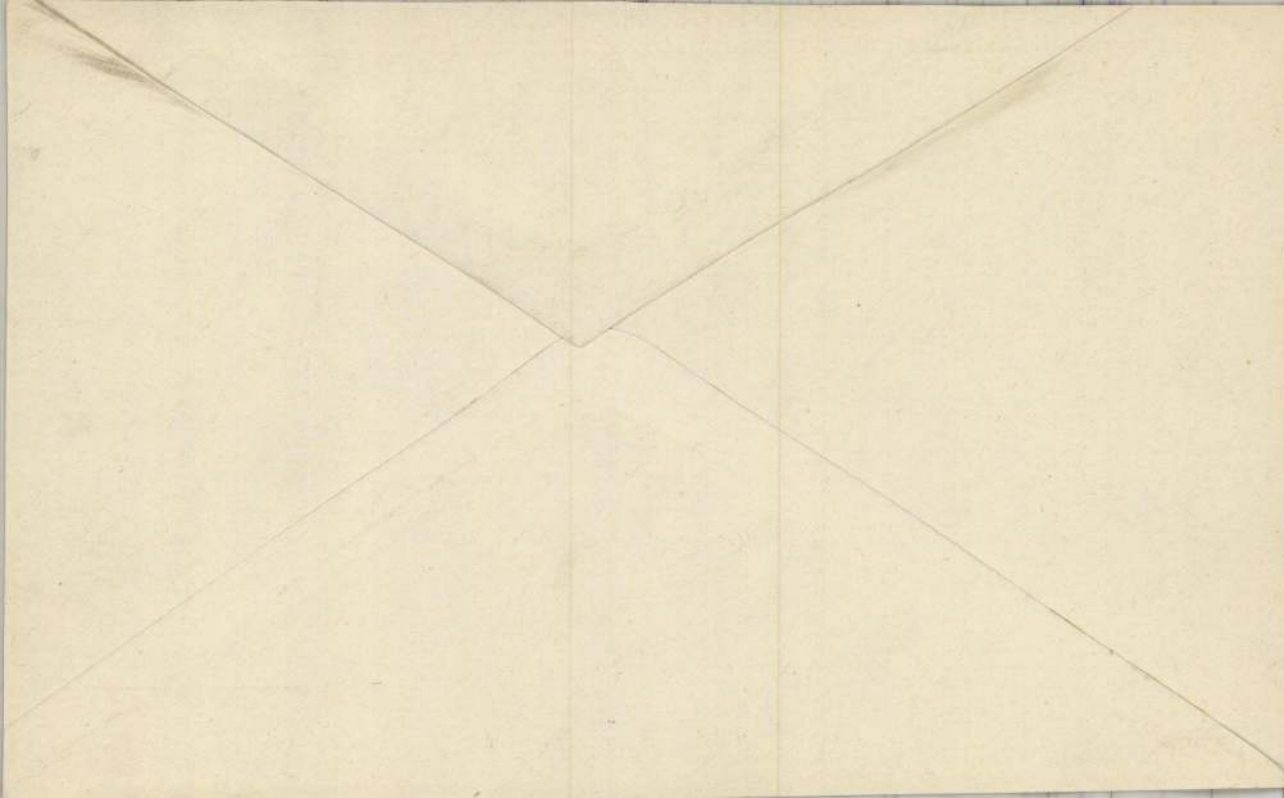
Arépe. 1833.

21 x 16

Zöy ki. herceg

Kulaja. Alcovit.

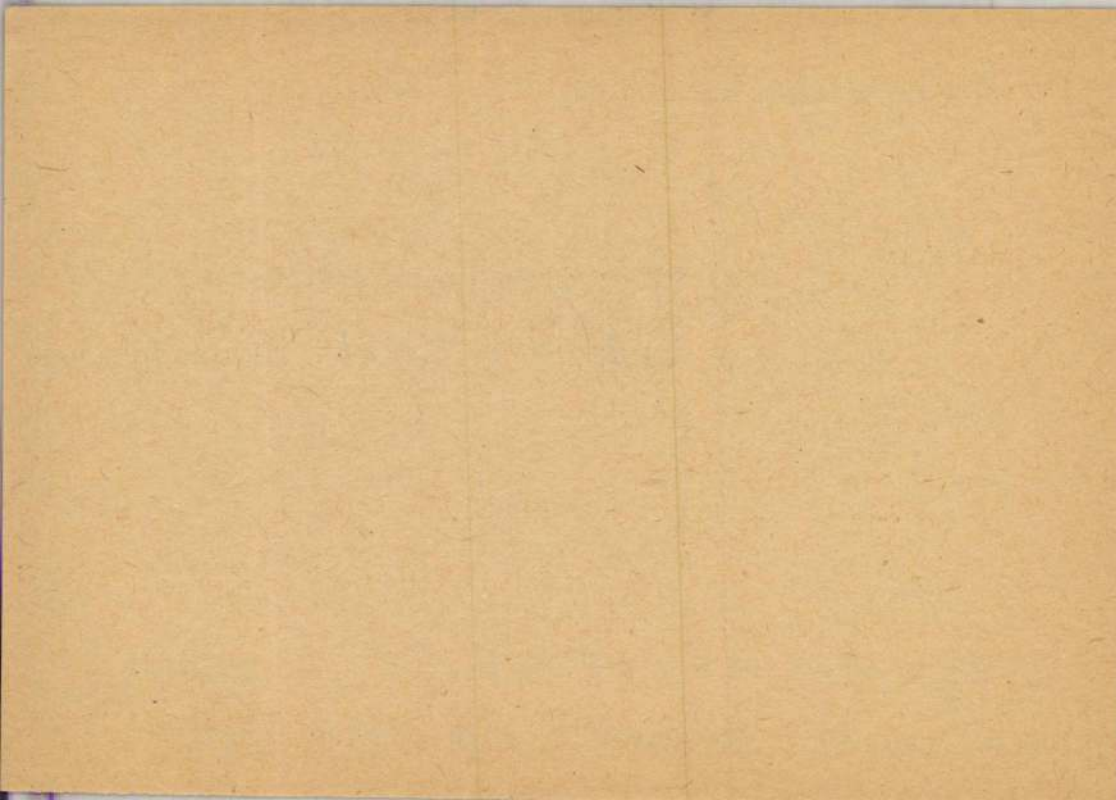
End.

agricola Lidia

Mintola Nagybányánál eltávolít-
ották, Ziffer Sándor temetőjébe
vett

Bonyhida István: Ziffer S., a pehelygész
Készenléte, Kélelmiszeri XII. 1960. 1364.

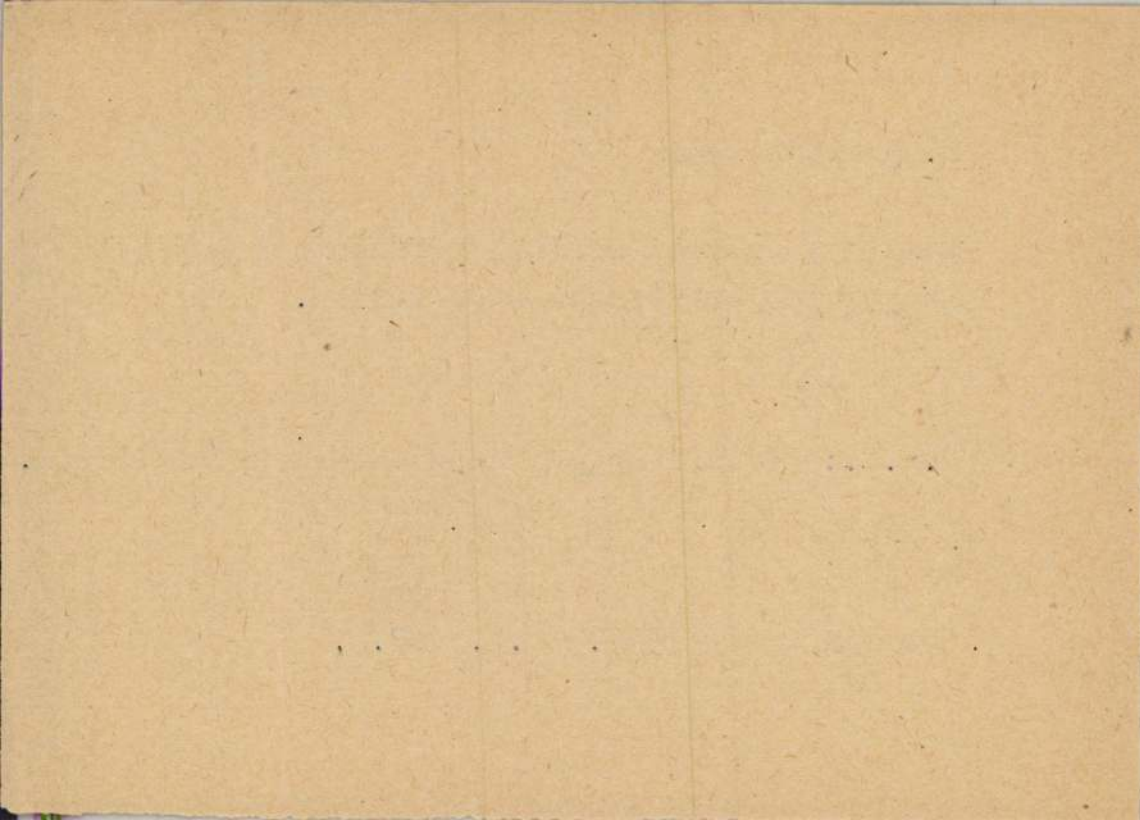

K.Agricola Lydia

Munkái a Nemzeti Szalonban rendezett Erdélyi
Magyar Képzőművészeti kiállításon.

B.P.L.: Erdélyi Magyar Képzőművészeti kiállítás.

Nemzeti Ujság 1939.jan.1. 27.o.

AGRIKOLA Lidia (1914-) foto

RÚL 1. 167.

kül a nyugati
lyosó; a bal
ia két sorban
égi mintájára
szemköztivel
emeleten az
kból összerótt
ntén XVII. sz.
kandallóval.

írából.

n. XVII. sz.

l, három ágú

Agulár Viktor, kovácsművész

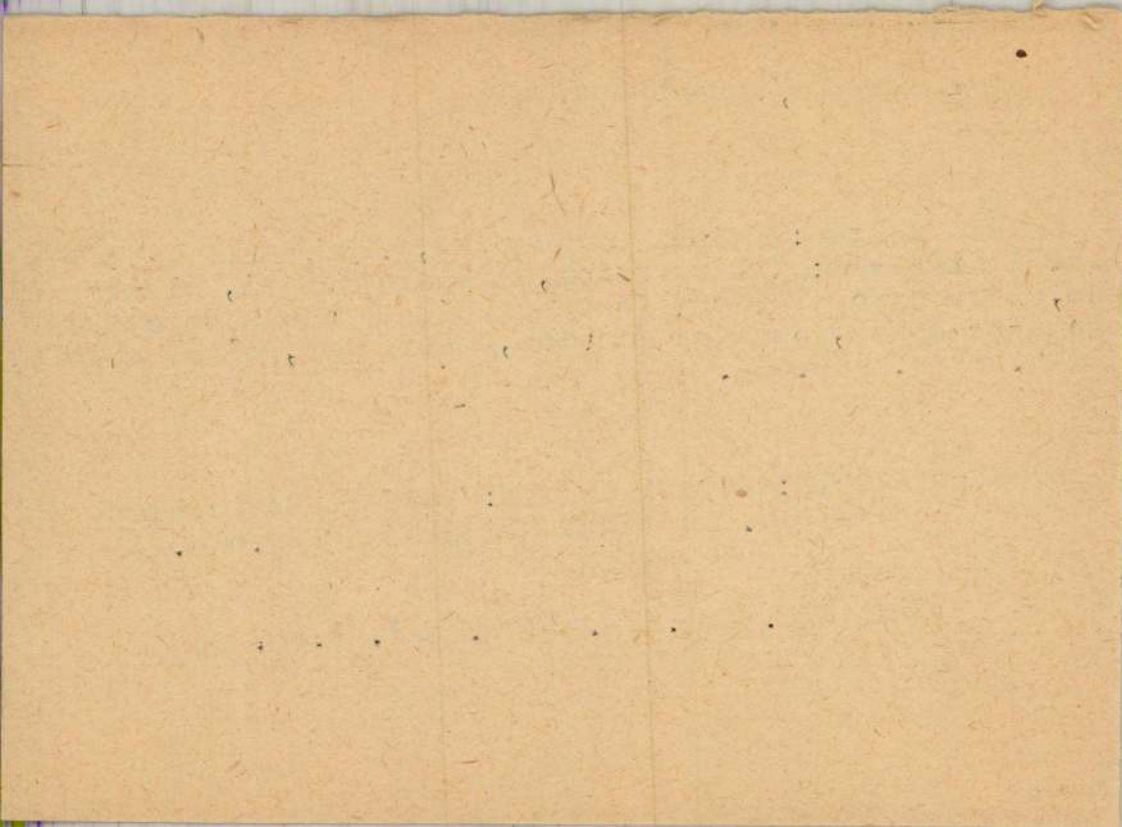

Saradi Kalman: művészi kovácsolás, c. könyvének II. kiadásából hiányzik: Agulár Viktor, Burghardt Antal, Galambos Jenő, Győry Karoly/a Gerő és Győry cég társtulajdonosa/Jablonszky János, Korompay Agoston, Ludvig Ede, Polgar Károly, stb. neve. 68. old.

Perehazy Karoly: Saradi Kalman: Művészi kovácsolás
c. könyvének kritikája 66. old.

☞ Műv. Tört. Ert. 1976. XXV. 1. sz. Bp

Agulár Viktor

neve szerepel a Lakatos Ipartestület
azon műlalelos tagjai között, aul iparművel-
ési tárgyal köztársal foglalkozmal.

Perelényi Károly: A szecesszió vasművelésűel formái
és mesterei a fővárosban

Művelésbörökneti Évkönyv 1977/1 11. old.

Handwritten text at the top right, possibly a date or reference number.

Handwritten text in the middle left, possibly a name or title.

Handwritten text in the middle right, possibly a name or title.

~~g.f. : Haubertich~~

~~g.b. : Haubertich, a. J. - Kinakata, 1974, aug. 10.~~

Haubertich

Agricola Lídia /Nagybánya, 1914. júl. 9. -- /: festő. -- 1929-től a nagybányai festőiskola növendéke volt; Krizsán János, Mikola András és Ziffer Sándor tanították. Az 1930-as évek közepétől rendszeresen kiállított a nagybányai művészek csoportjában. 1939-ben az erdélyi művészek budapesti kiállításán Elek Artúr figyelt föl tehetségére; a magyar államtól tanulmányi ösztöndíjat kapott. A nagybányai művésztelep hagyományaihoz kapcsolódva alakult ki színérzékeny festészet. Később /az 1950-es években/ kompozíciós témáiban a dogmatista művészetpolitika elvárásaihoz igazodott. 1954: Állami-díj. Több egyéni kiállítást szervezett Nagybányán és erdélyi városokban. A nagybányai művészeti középiskola tanára volt.

Elek Artúr: Erdélyi magyar művészek. Újság, 1938. dec. 30. - Polgár István: Agricola Lídia műtermében. Új Élet, 1965/11.

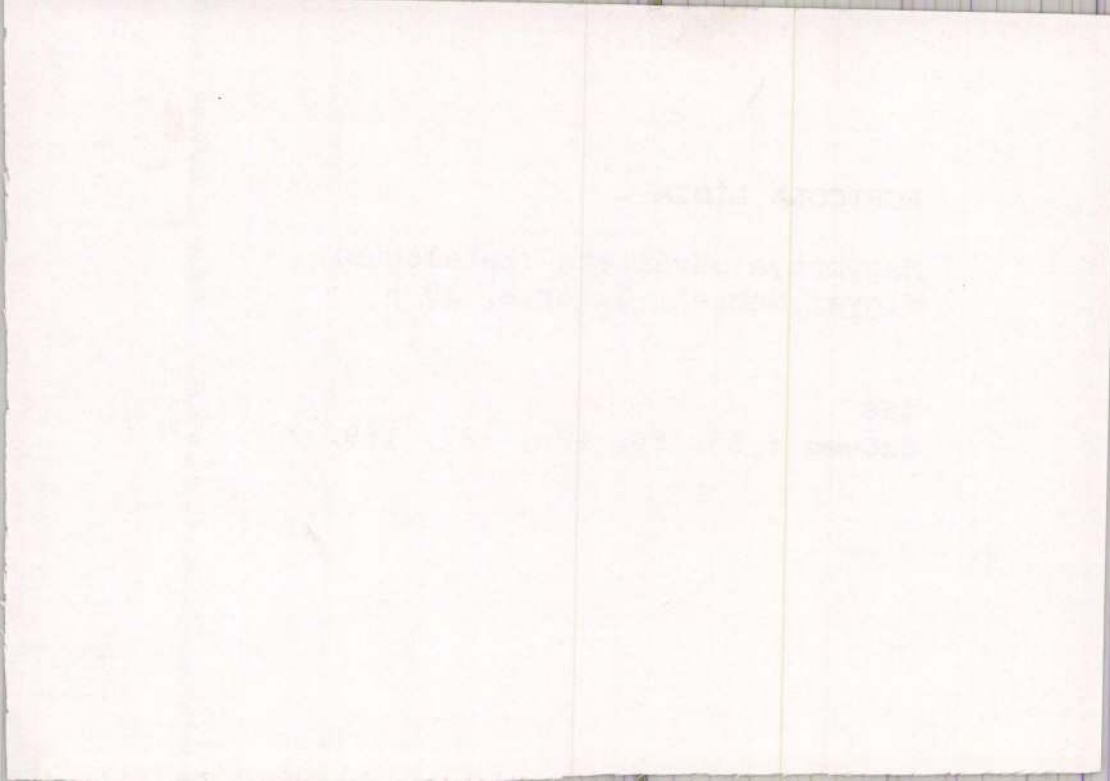

AGRICOLA LÍDIA

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

466

Szöveg : 55, 56, 186, 187, 189, 322, 351,

¹⁸⁴⁰
Ned. Agr. Kola Lida

L. Repm. Mus. Est

IX. 2951

IX. 2951

Repm. Mus.

ei Emper

IX. h. Op. 1840

VII. 213

~~Kecskeméti városi Könyvtár~~

M. Agrrikola Lydia

Láid

B kejsz művészet

1840. 18. 8.

Magy Zoltán: str

eredely magyar

művészet kései.

seg. élet.

kejsz művészet

AU

6. JAHRGANG / FC

ZENTRALVERLAG DER

MÜNCHEN 22

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

M. Agrikola Lillie

~~Card~~
=

Card
=

Miner's Book

Photodupr 1942.
43.8.

Agrícola Lychna
Kolozsar városán
csanakra

1943. május 14. kiállítás -
Koolvadás, of.
Tajték, of.

1943. Erdély Kopwin - Ear.
kiállítás

Olvanó nő }
Christineur } of.
Dávorok

1944. Erdély, Kopwin
pünkösdi kiállítás

Tavaszi hangulat }
Eredeklet. }
Műterem sorok } of.
Parkra let }
Szobarendek }

C. *Dr. Schmitt István* úrnak

úrnak

ztelettel értesítjük, hogy a

SZ. .... havi gázfogyasztási számláért a P. .... f

..... « « « « *2984*

..... « « « «

..... « « « «

..... « « « « ..... összesen aranypengő ..... f

all fenn.

reskedjék ezt az összeget *Aranypengő* -ik napjáig

knál II., Margit-körút 77. sz. (pénztári órák d. e. 8—1

fizetni, vagy részünkre 2266. sz. postatakarékpénztári

ra átutalni. Amennyiben t. Cím fenti időpontig tartozását

ezi, kiküldendő közegünk a gázszolgáltatási szabályrendelet

aján a gázmérőt minden előzetes értesítés nélkül le fogja

itól csak az esetben tekinthetünk el, ha t. Cím a követelés

regének időközben történt kiegyenlítését nyugtával (postai

ánnyel) igazolja, vagy a számla összegét közegünknek

iküldendő közegünk munkadíját a gázszolgáltatási szabály-

19. §-a alapján t. Címnek fel fogjuk számlítani.

lapest, 1933. hó ..... n. Teljes tisztelettel

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS GÁZMŰVEI

pénzbeszédő

zárunknál történő fizetéseknél kérjük ezt az értesítönket
i. Csak eredeti számla, nyugta ellenében teljesített fizeté-
erünk el.

K. Agrikola Lida

3. Cendekia, Slajp.

(Kend. Jorcan' gungu
hid)

Wapbanyai' k'iall. 1892

✓

K. Agrikola Lydia festőművész, Nagybánya—Baia Mare, Str.
Grigorescu 44.

K. Agrikola Lydia
festő

Nemzeti Szalon 1939. január
Erdélyi kiállítás

K. AGRIKOLA LYDIA.

* 1914. Nagybánya. Tanulmányait a nagybányai Szabadfestőiskolán kezdte meg, hol Thorma és Ziffer mesterektől tanult. Kiállított: Nagybányai festők koll. kiállítása.

126. Borús hangulat, olajf.	180.—
127. Csendélet, olajf.	180.—

4. Evéltérnyeség 1630-1660 Eötvös fejtegette kv.!

1630:

ú, egy rojto kendővel leterítet a paltánál,
a mudi forrás és köpülőkés "látküls, jött-
fejet váraro jekt ül, ki meretlen bal
a Teferi: hellek akuruzó van ~~haddan~~
nyelget a betegnek nyugt, mi alatt jobb-
önnyötöl. A apsal könl, mely ~~jóly~~ emyot
reggen ~~szomló, kila~~ réprút befelgenes es
an orvosok és a jeleneket nére, sőt a be-
nyú penter olvad. A apsalon innen ~~haddan~~ Salap jébot
~~haddan~~ ~~szomló, kila~~ ~~haddan~~ ~~szomló, kila~~
Eban. Stogornis eg párl ember ~~haddan~~
beteg felé néi. A háttelen a varo epitete,
a utraia Toblen jognak. A várnalyon
ipőre van, e feliras olvasható: "Johanes

1631, várnalm, méretei Zg: 98 m. ~~haddan~~ ~~szomló, kila~~

1631.

A G R I K O L A J I D I A

Született 1914-ben Nagybányán, ugyanott
Részvett több erdélyi tárlaton és az
nek a budapesti Nemzeti Szalonban 1938
Férjével, ki szintén festő, Nagybányán
sa óta több fővárosi és erdélyi kiállít

Handwritten scribbles and initials
BB
BB
✓

KATZ MÁRTONNÉ/XXXXX festő.
Végezte tanulmányait is.
rdélyi magyar képzőművészek-
ban rendezett kiállításán.
él. Szakerdély felszabadulá-
áson szerepelt.

BB
BB
Gyula

ingyi
ró

e'ke

10132 NEMZETI

F. Agricola
Lydia

Nemzeti Szalon

K. Agrikola Lydia.

1939. Erdélyi Magy.Képzőműv.kiáll.

Borus hangulat,olaj

Csendélet,olaj

Nemzeti Szalon

F. Agriocola didia /

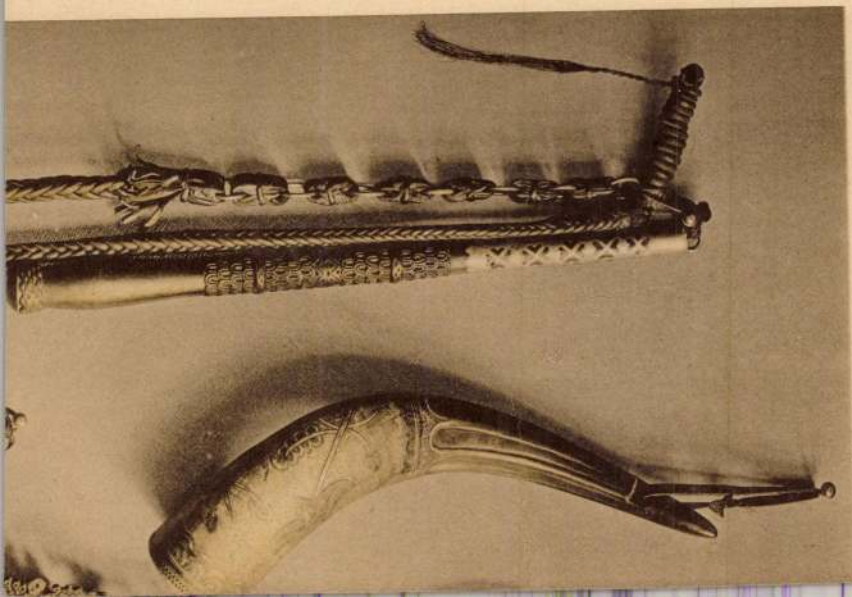
fecto Nagbanga

Municonok

1942, jem magyar mun-
resteria 326,

✓

Agrikola Lida

festi

Erdegi kegyom.

punkodi kicell.

Kolowar 1944 -

Geendelete ropr. a

kat. - bon.

festi. naturabiz

zione mediterranea di Roma quello che è il suo compito di equilibrio e di signoria spirituale laddove sempre confluirono attraverso i secoli, reciprocamente arricchendosi ma spesso sovrapponendosi in confusione di opposti richiedente una superiore armonia, le civiltà di tre continenti. Così che nei più drammatici conflitti di civiltà e di interessi Roma ebbe sempre a portare la voce arbitra e armonizzatrice della sua superiore civiltà. È questo il carattere dell'Impero di Roma: impero non di forza bruta esprimendosi nella pressione di una massa, ma impero spirituale, impero fatto di ordine, di leggi, di unificazione organica di genti nell'unità di un diritto, di un costume, di una lingua: tanto che all'unificazione spirituale corrisponde, come l'unità organica del corpo corrisponde all'unità formale dell'anima, la perfetta unificazione materiale delle provincie aggregate, attraverso la metodica opera costruttiva di strade, di centri di commercio, di Fori, ecc. Ché l'opera di Roma è opera organizzatrice, tale che le genti barbare aspireranno non mai a vincere Roma, ma piuttosto ad entrare nell'orbita di quell'unica forma di vita civile che Roma ha attuato. Né Roma, impero spirituale, poteva esser vinta e

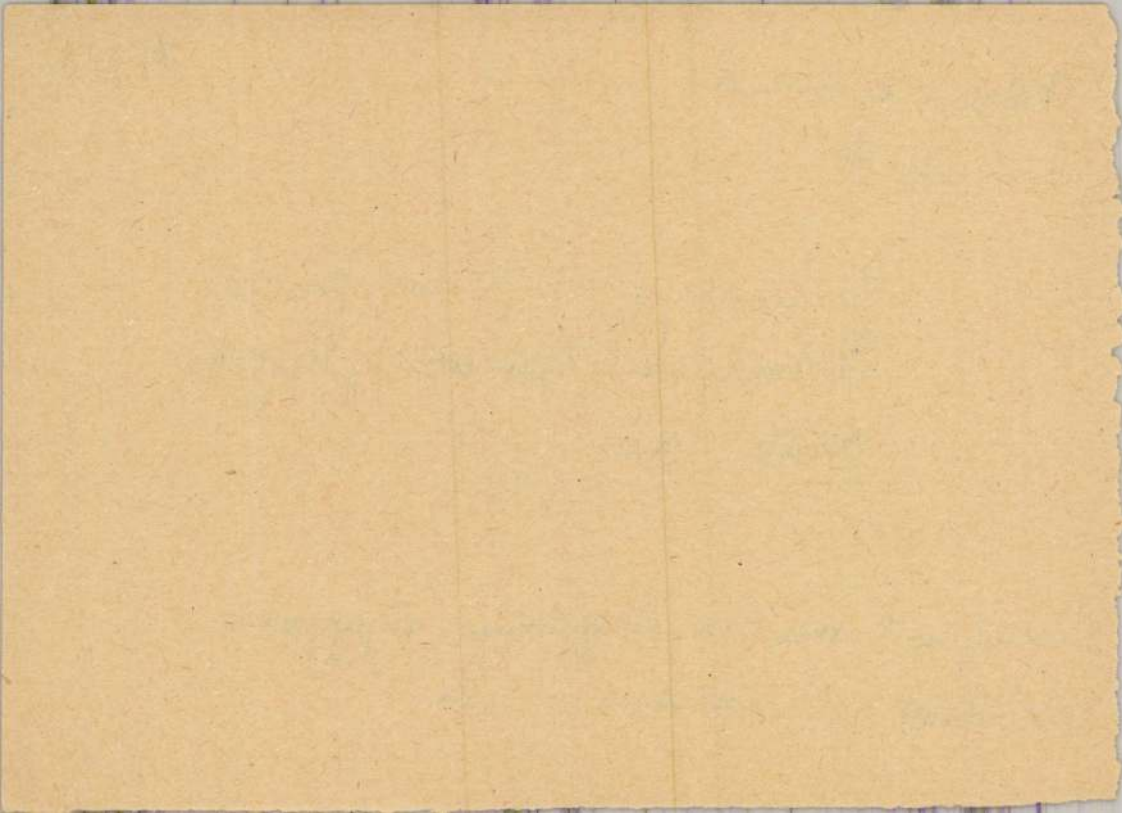
Agricola Lidia
festő

M.D.V

Tanítóanya volt Kriszta Jánosnak,
Thormaehlen és Kiffernek. — „Illegális
gyűlés” c. műve.

Kisdeginé Királyi Irén: Nagybányai utijegyzék.
Művészet, 1961. március. — 18 l.

1
Agricola Lydia festänimidy

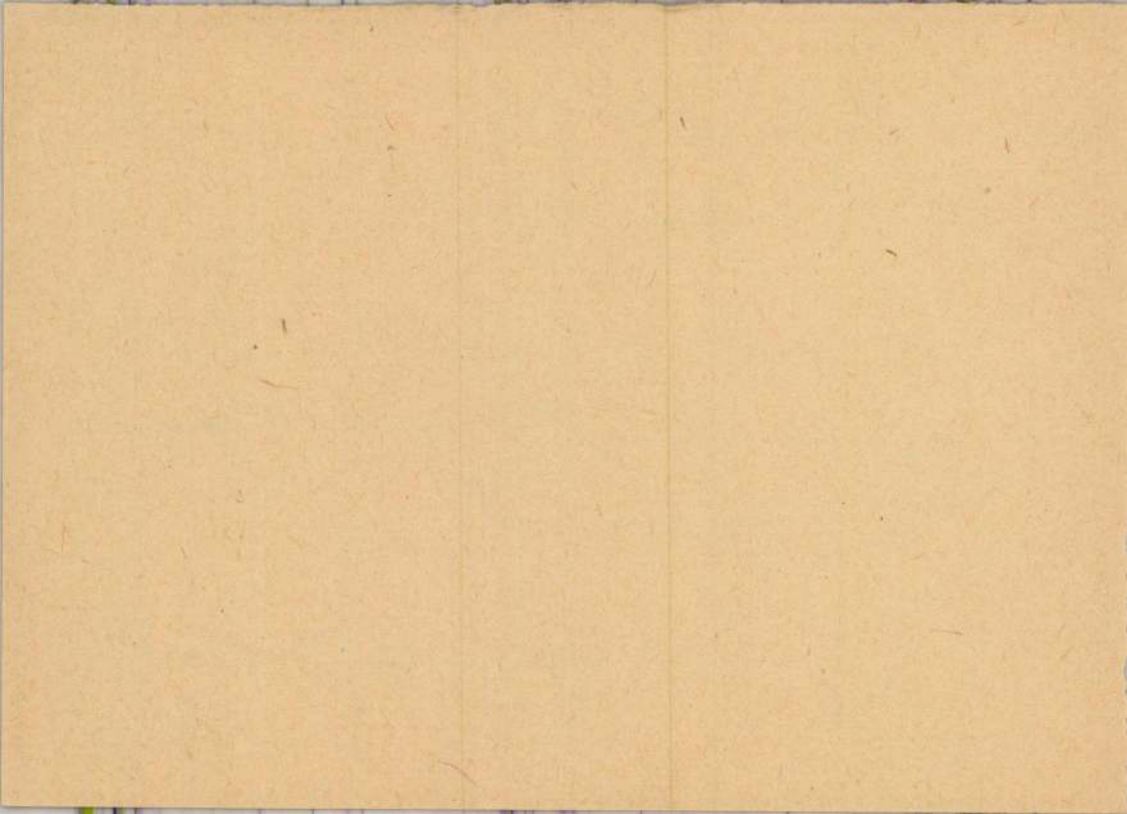
(1914. Nappödyä —)

Nappödyän el, az itteni festänimidy-
laban tanul. Elsi nyelvének megjelölése!

1936 - Nappödyä

Igar Istó 1972 november

774. old.

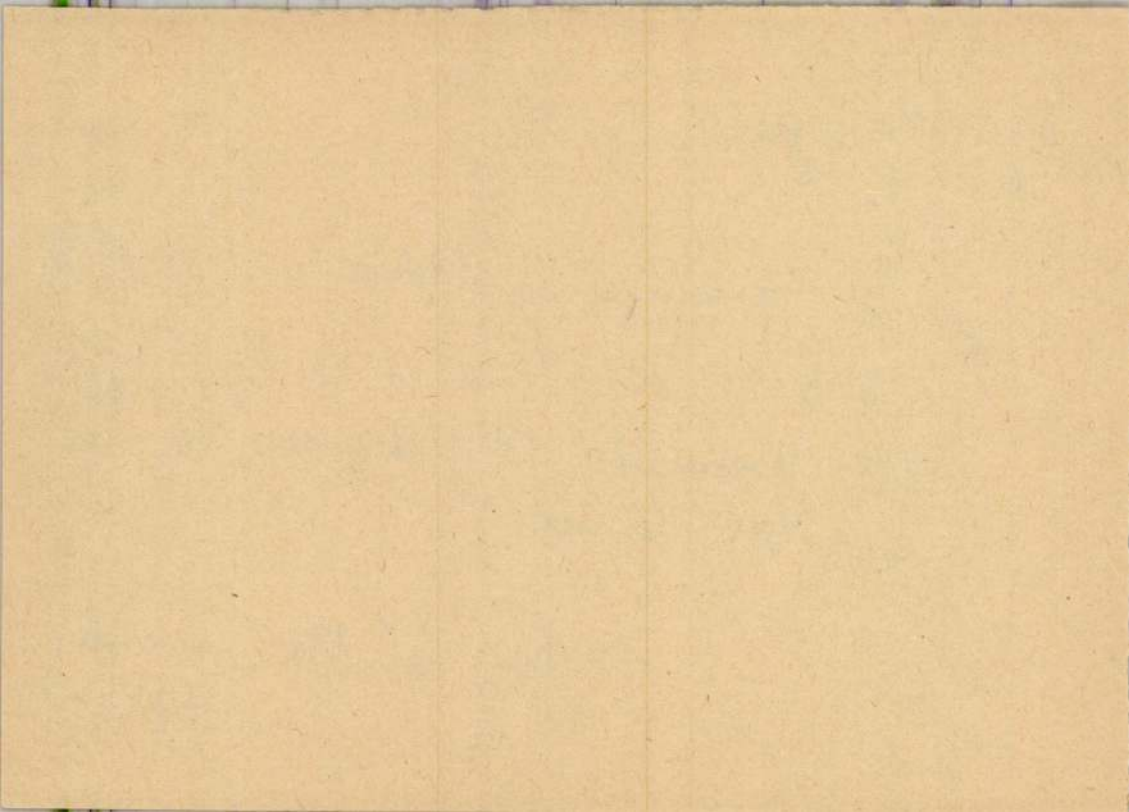
Agricola Lydia

2

românii Wallitani: 1936, 1937,
1941, 1942, 1944, 1945, 1949 Nagy Gdnyán,
1971 - Kolosvár. 1949, 1950, 1951, 1952, 1953,
1960, 1964 - Bălănești.

Igaz Szo' 1972 november
774. old.

Agrikola Lidia festo'

at islahat

- Difteri Jahudan Nakalya tauhidat

2. Welche: Quezalkay Engözy, Tezeczy
 Pachu, Tezeczy Noelm, Difteri Salvador,
 Parowisa Tibon, Tikauy, Sadet,
 Cingany, Parista Gabaa, Pedigmy
 Eynua, History Simon, Klein so
 auf, Pida gaza, Kata Madton,
 Pildnu Givni, Chiza Tilia, Weita
 Talalo, Gallon Mauren, Soogy,
 Athra, Seinyu Salvador, Koi Xany,
 Peli Athra, Eng. Saad Pella, Den,
 Athra Athra, Caketrungar, Gotta,
 Poren Andar, Kumonda Jhadan,
 Seeraiwar Judo, Parmenuma gaza
 Jhalin Teztrik Salin, Tezeczy
 Sozet, Kaka na san, Kaad, Dareso

Panghida Athra: Kaver mureat

Opaz Geo 1975/7

Ms. old.

Agricola Lydia

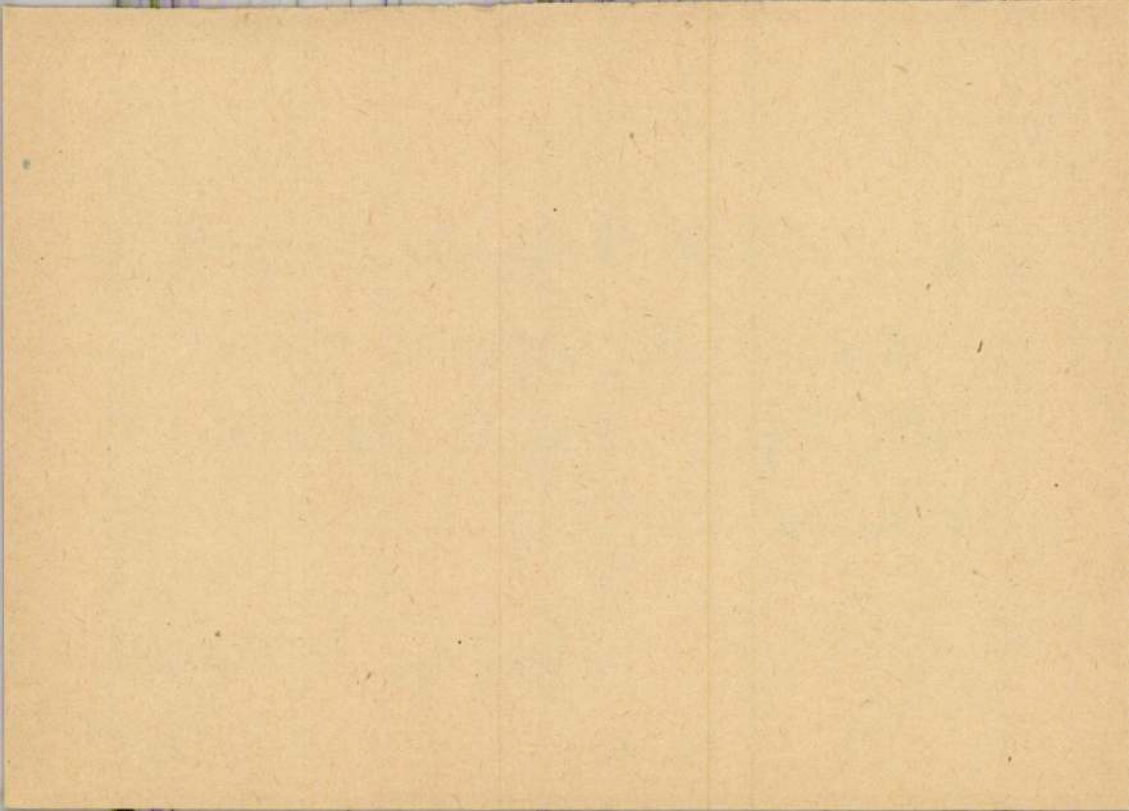
3

Kufoldi Wallisatoron iseregelt,

Budapest (1939, 1949, 1950) Moskva,
Gofja, Praga, Varsó, Berlin, Udence,
Odrsoni lidse

Igar 870 1977 isevanter
774. old.

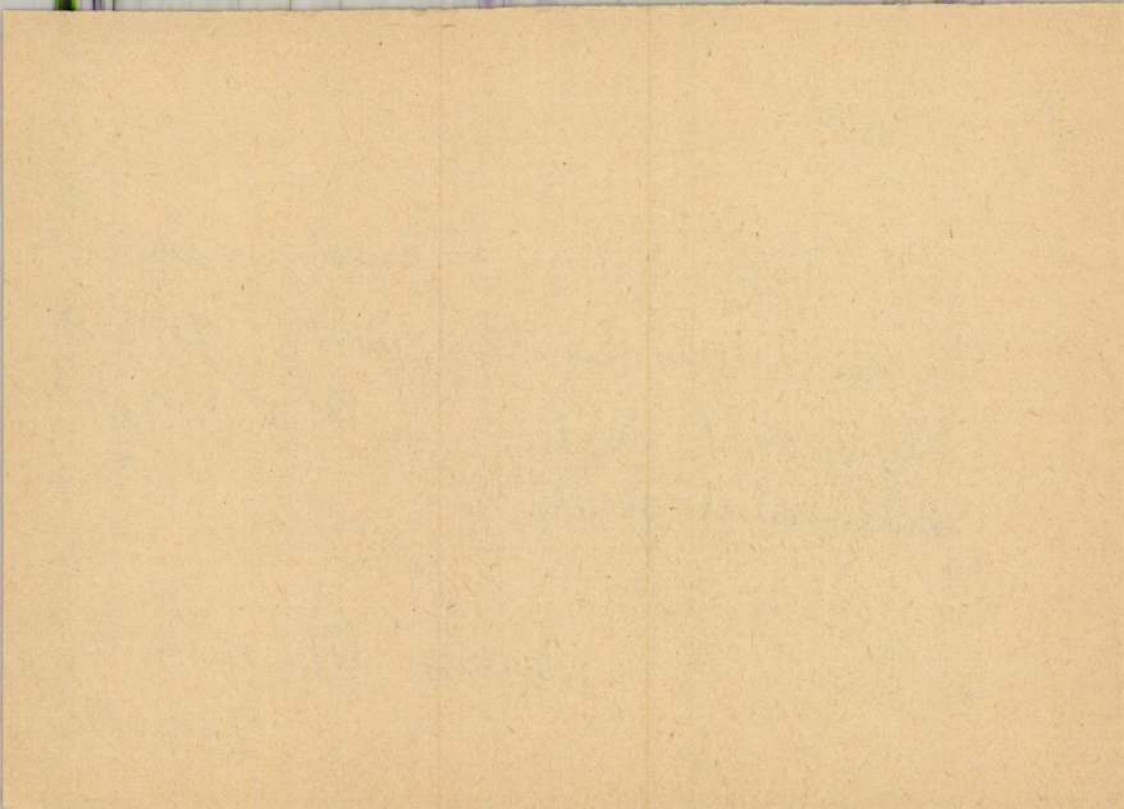
Agricola Lydia

4

Több művet a bularesti, neppolyai,
temesvári múzeumokban őrizik. 1954-ben
adottam díjjal, 1969-ben az RSZK Csillaga
érdeméremmel tünteték ki.

Igaz Istó 1972 november

779. old.

Agrikala Lidia

A kommunas ívek első felében a nagybír-
nyai Galpusmüvészi Iskola növendékei kö-
zött jó néhány kommunista meggyőződésű
fiatal művész volt. 1932-ben néhányan
közülük között Agrikala Lidia-t Kaha-
na Sajtó eldőlítették az iskolából.

Borglida István: Harcos művészet,
Ifjúk Öné, 1943... 4. 128. old

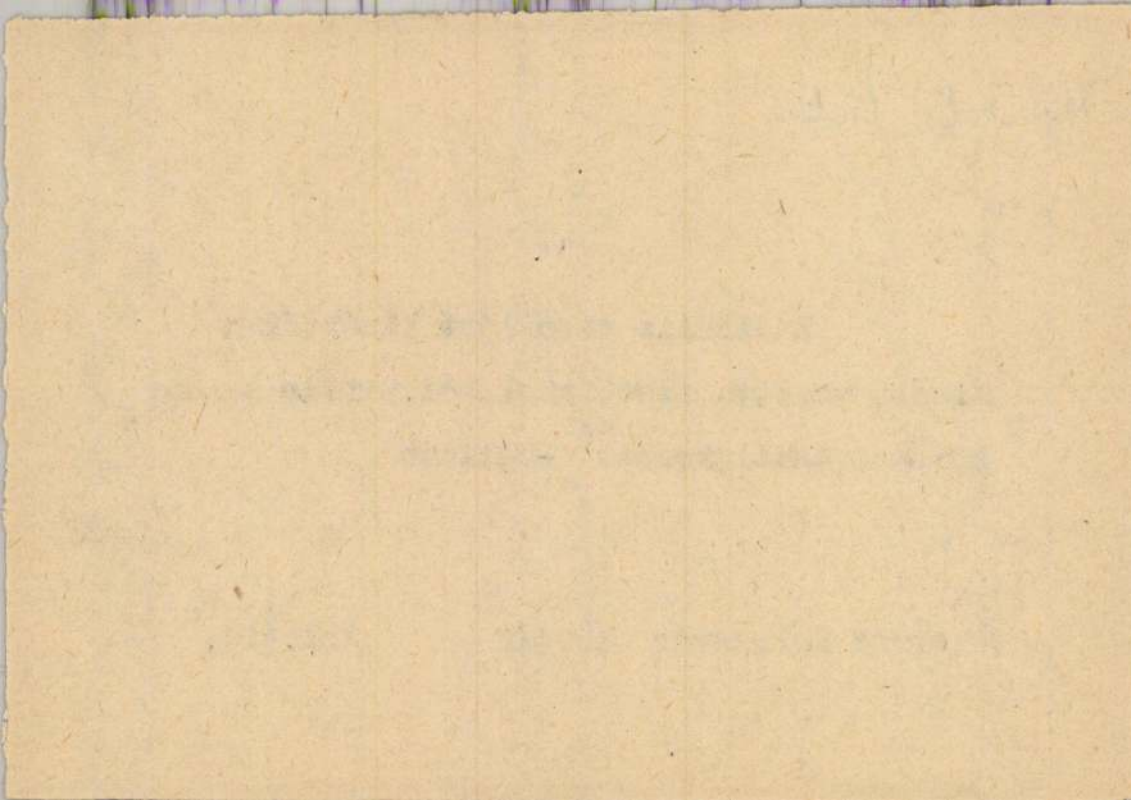

Agricola Lidia

Radikális eszméiért kizárták a
Mákola vezette festőiskolából, Ziffer Sándor
köréhez csatlakozott -említve

Korunk Kolozsvár 1974/2

201. old.

AGRICOLA Lidia

Nagybánya ! Nagybányai festészet a nők fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992

13, 14, 93, 94, 104, 137, 138.

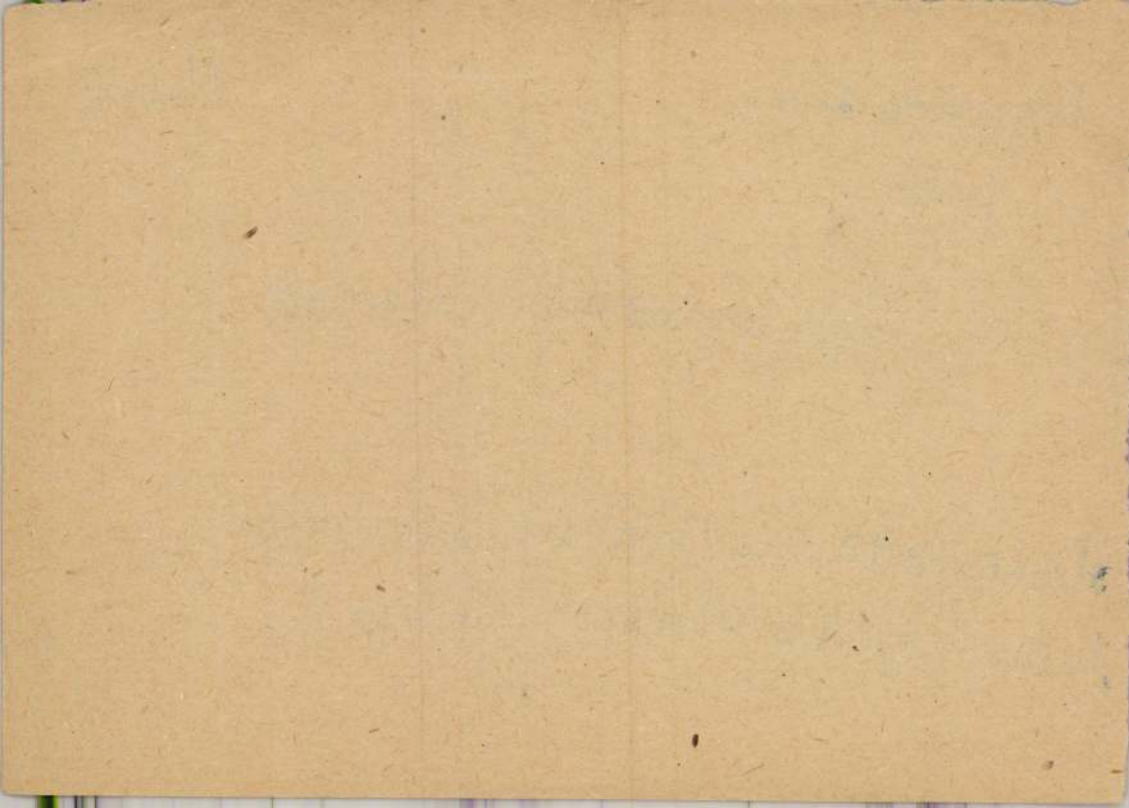
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Agrikola Livia
festö

M.D.K.

Ziffer Sändor mövudéke rolt.

Shoács Koltánie: Vata Ziffer Sándorrol
Művészet, 1963. October - 47 lap

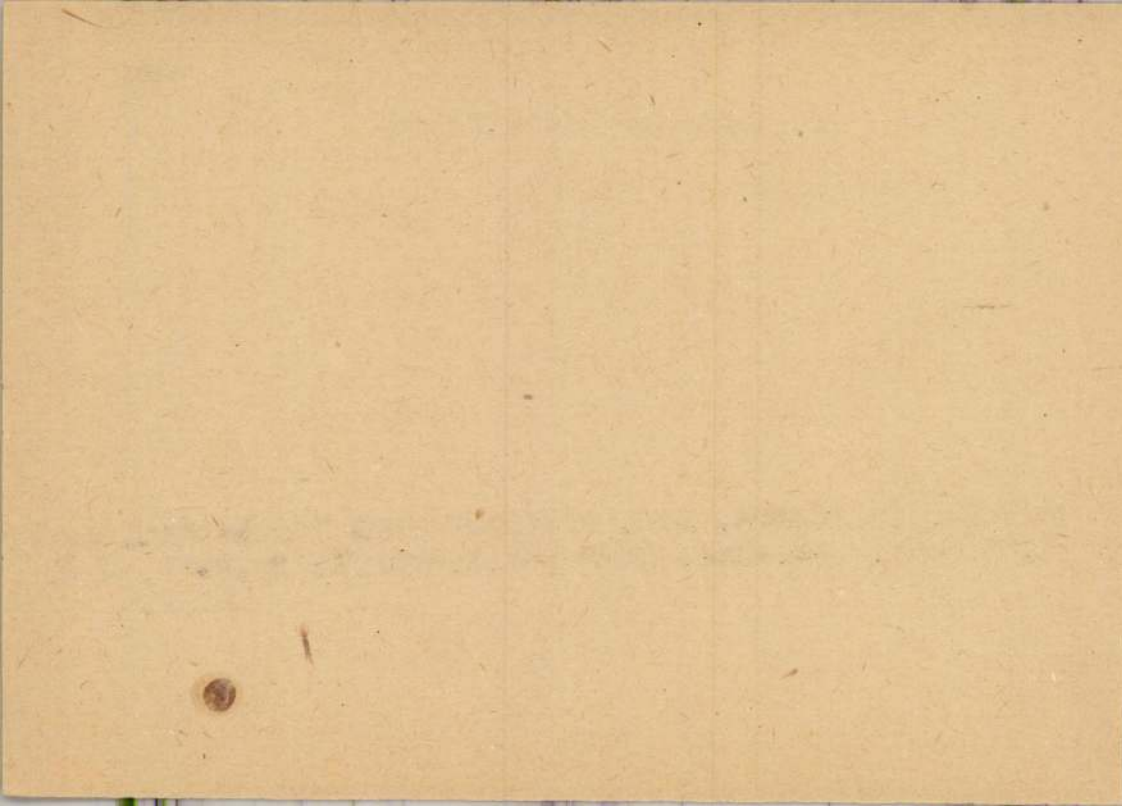

K. Agricola Lidia, festő

Csendélet.

A Vall. és Közvet. Min. védelemének fióklitása. Az O.
H. Szépműv. Mus.-ban, 1938 jul. 1.-aug. 1. Bp. 1941. Kat.
13.1.

K. Agricola Lydia

Ifj. Ambrózy Agoston: "Erdélyi Kiállítás a Nemzeti Szalonban" címmel méltatja az erdélyi művészek alkotásait. A kiállító művészek között szerepel K. Agricola Lydia is.

Színházi Magazin, Bp. 1939. január 8. II. évf.
2. sz. 24-26. lap

A. Articola Lydia

11. Anon. "Articola Lydia" in "The Journal of the
Royal Society of Medicine" 1937, p. 107.
See also "The Journal of the Royal Society of Medicine"
1937, p. 107.

12. Anon. "Articola Lydia" in "The Journal of the
Royal Society of Medicine" 1937, p. 107.
See also "The Journal of the Royal Society of Medicine"
1937, p. 107.

Agricola Lidia

MDK

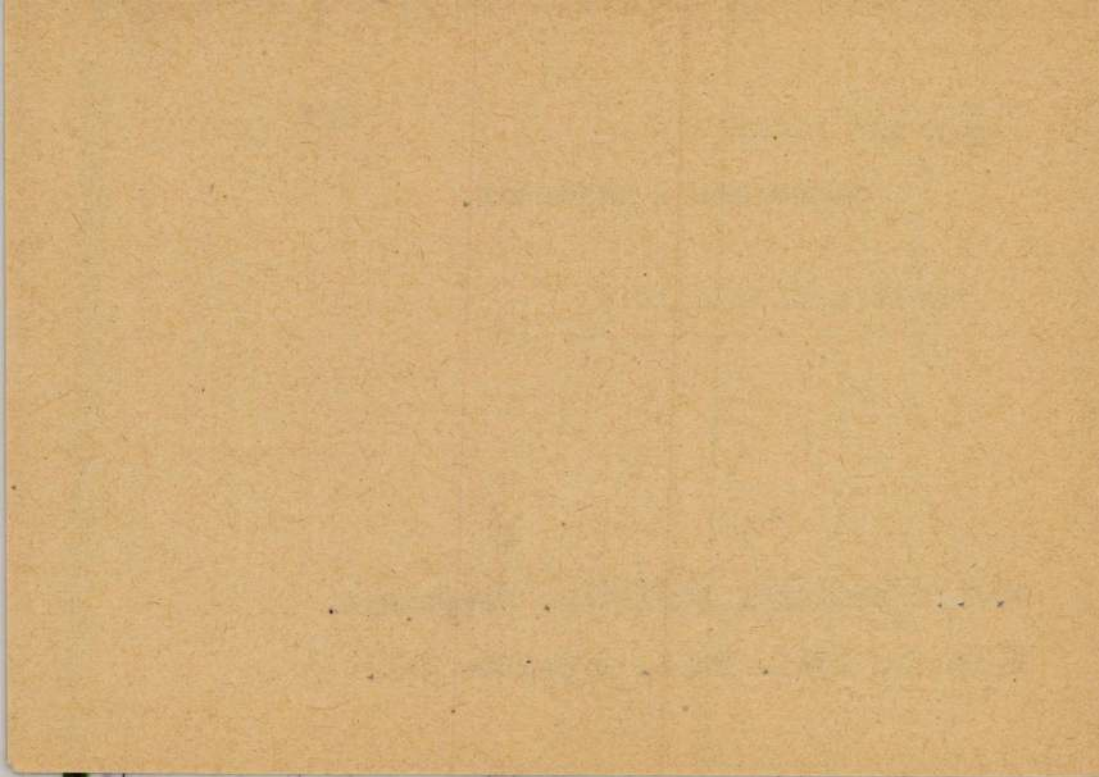
szerepelt a tárhaton.

"Építőtelepi alkony"

B.J.:T rtonányi tárlatok. Nagybánya.

Igaz ssó 1963. febr. 279-280- lap.

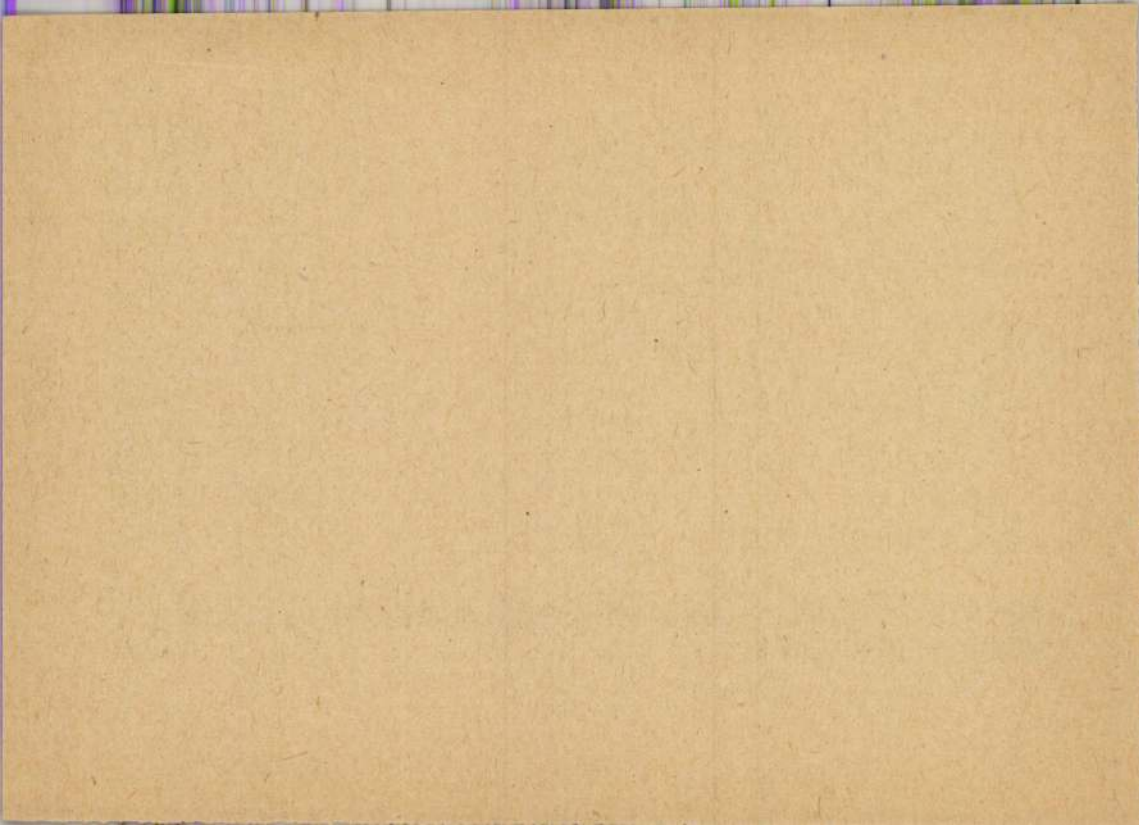

MDK

Agrikola Lydia

Erdélyi Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Pesti
Napló 1939. jan. 1.

Banner Erdély

LAUDOIS

MONTREUX FEUILLE D'AVIS D'AGLE ET COURRIER DE LEYSIN RÉUNIS

Jeudi 18 avril 1985

Peintures et tableaux à L'Embellie

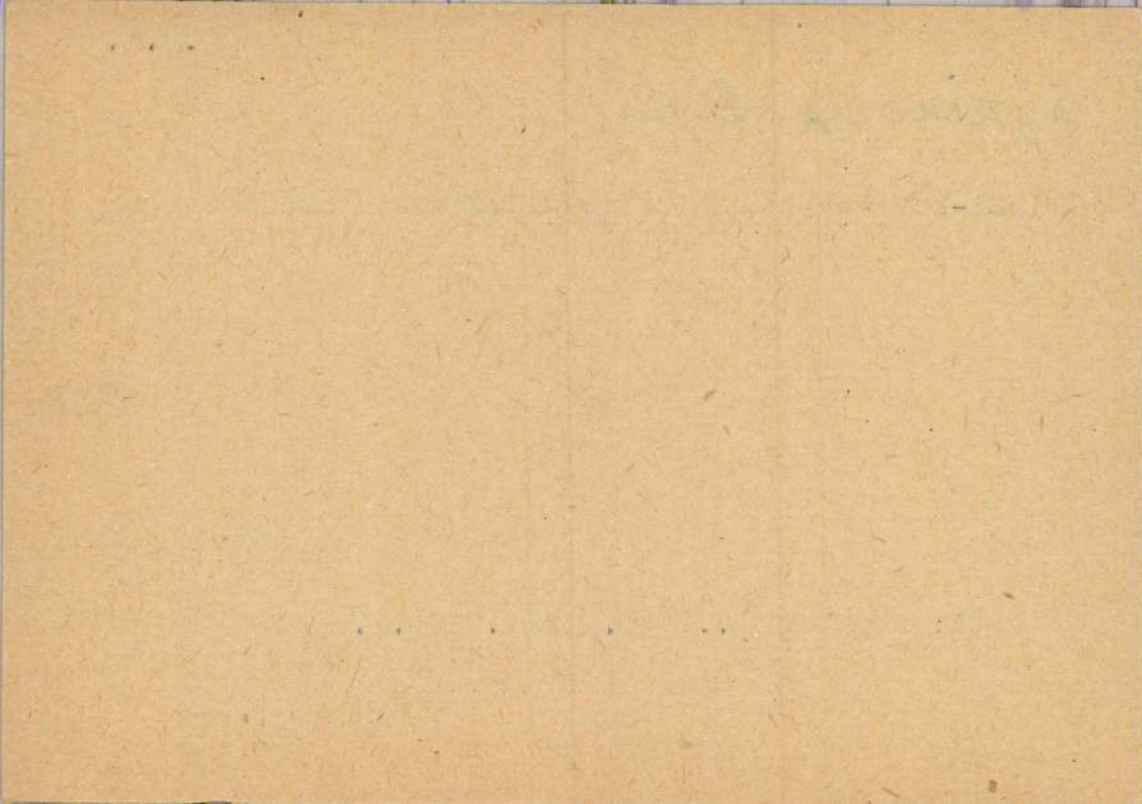
Une trentaine de tableaux de Konok et une dizaine de sculptures en métal de son épouse Catherine Hetey — tous deux Parisiens d'origine hongroise — forment à L'Embellie un ensemble de très bon goût. L'exposition, dans cette galerie de la place des Planches à Montreux, s'est ouverte vendredi dernier et durera jusqu'au 11 mai.

Peintures

AGRIKOLA Lidia

1931-ben Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Réti: nagybánya... Bp. 1954. 340.1.

Agricola Lidia.

A nagybányai kiállításra több
tájképpel, - "Tető" és modellje" c.
Kompozícióval készült. (emléke.)

Tájkép: (repro).

Utunk Kolozsvár, 1952. Márc. 23.

1870

Received of the
Hon. Secy of the
War Dept. the sum of
\$1000.00 for the
purchase of
land in the
State of
California.

Wm. H. ...

K. Agricola Lidia

MDK

Nagybányai táj, olf.

Műcsarnok 1942 ~~Magyar Nemzeti Múzeum~~

A magyar művészetért c. kiáll.

1881

No. 10

~~1881~~

1881

Agricola Lidia

A Nagybányai Művésztelepen dolgozó nő művészek között említi meg a lap, mint egyik legismertebb művészt a "Nagybánya: Az ujjáéledt festőiskola" c. beszámolójában.

Film Színház Irodalom, Bp. 1942. aug. 7-13.
V. évf. 32. sz.

Agricola Lidia

Ar idei állami képrövidítés
kiállításán postája szerepelt, melyet
Lidia Maniavól készített.

Utunk Kolozsvár, 1952. Jún. 13.

1850

Mr. J. M. Smith

Dear Sir

Yours truly

K. Agricola Lidia, festő
Nagybánya.

326. Nagybányai táj. Olaj.

Bp. Mücs.-"A Magyar Művészetért. Képzőm. Kiáll. 1942.
jun. 6.-22. Kat. 14. 1.

100

1880

1880

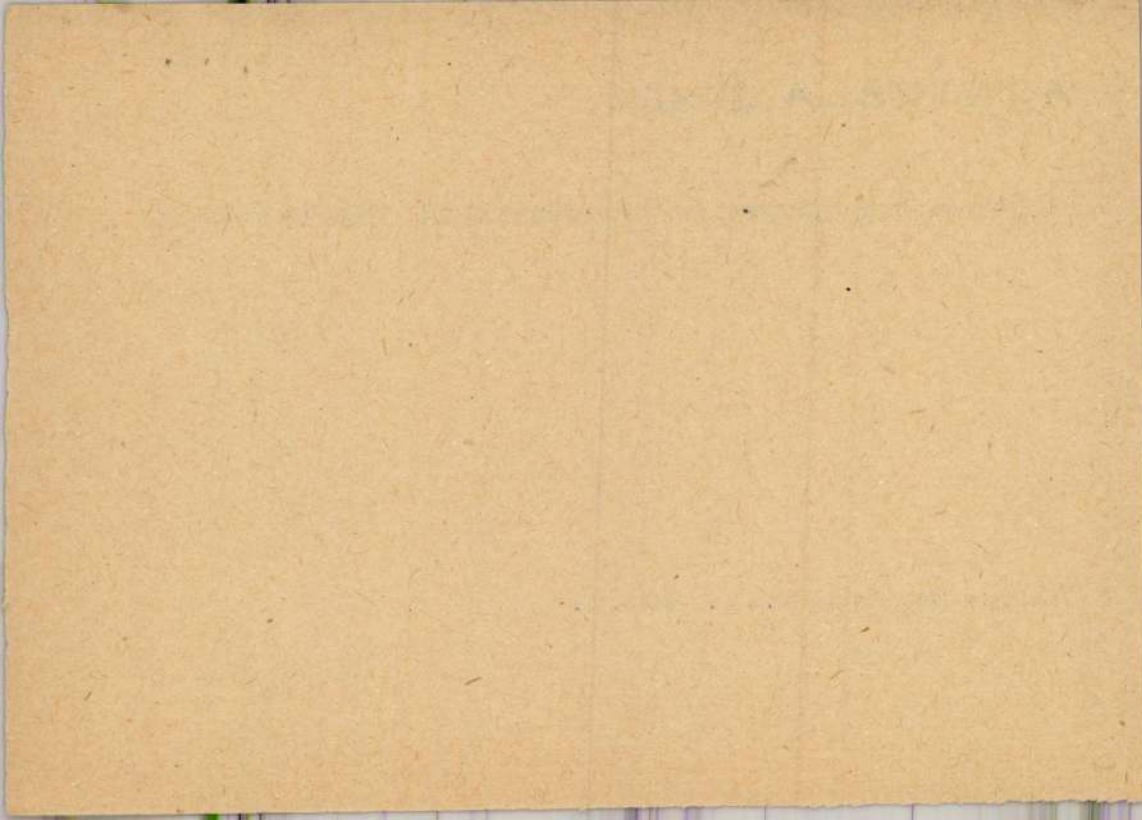
1880

AGRİKOLA Lidia

M.D.K.

1930-ban Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya..... 340.1.

AGRICOLA Lidia

M. D. K.

1929 - ben Nagybányán a Szépművészeti
Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954 339.1.

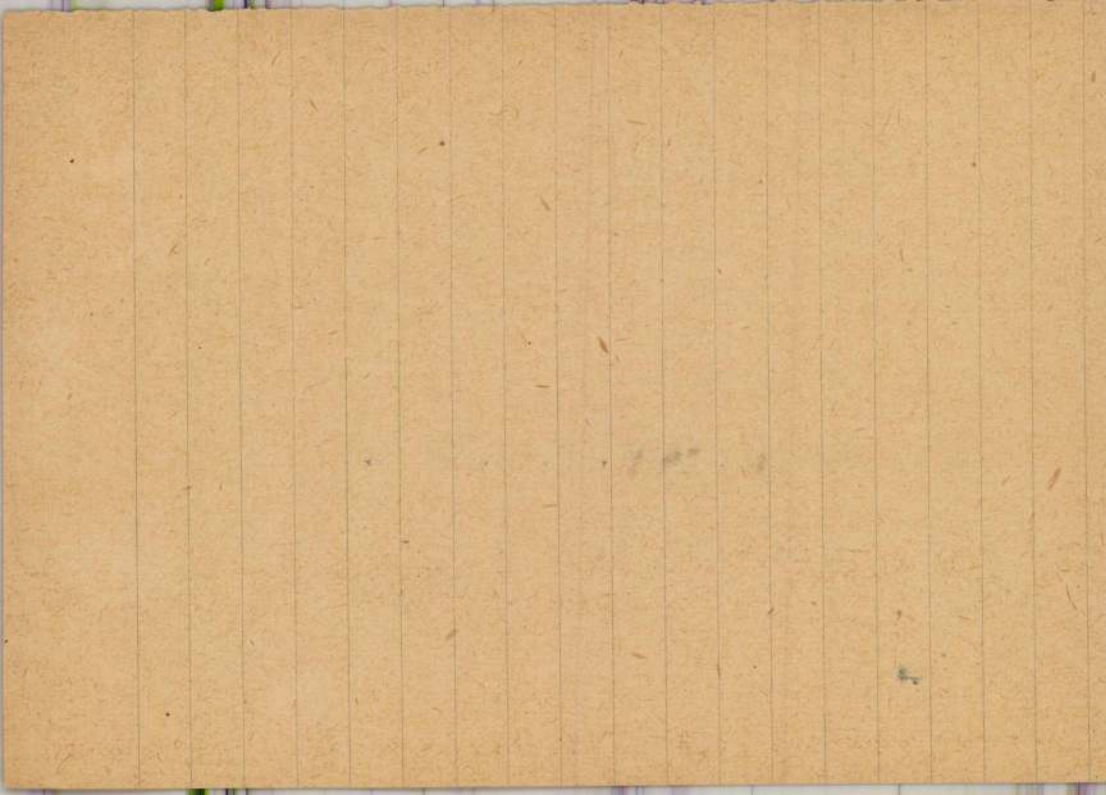

Reti:

MDK

Agrikola Lydia

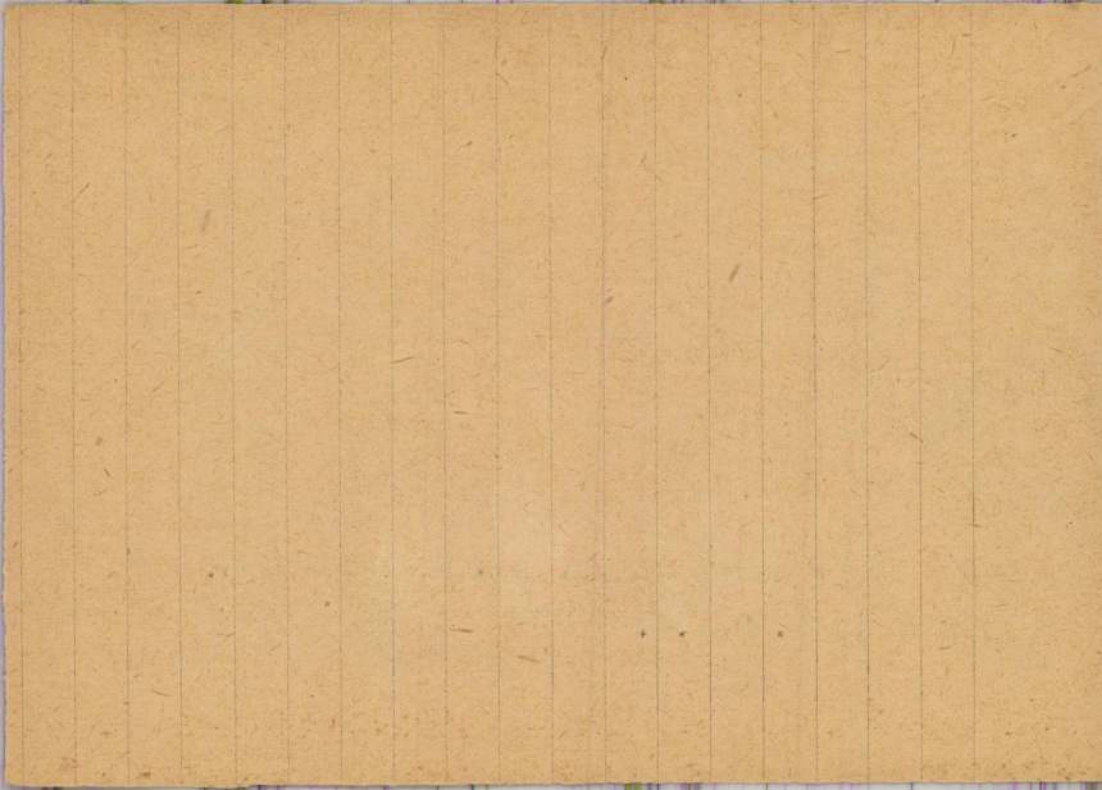
Κέρες Κρόνικα, 1939. 3.σζ. 64 1.

MDK

Agrikola Lidia

Ujjáalakult a Nagybányai Fesztő Társasága. Esti
Kurir 1941. aug.4.

MDK

K. Agrikola. Lydia festőműv.

Erdélyi kiáll. N. Szal. 1939. jan.

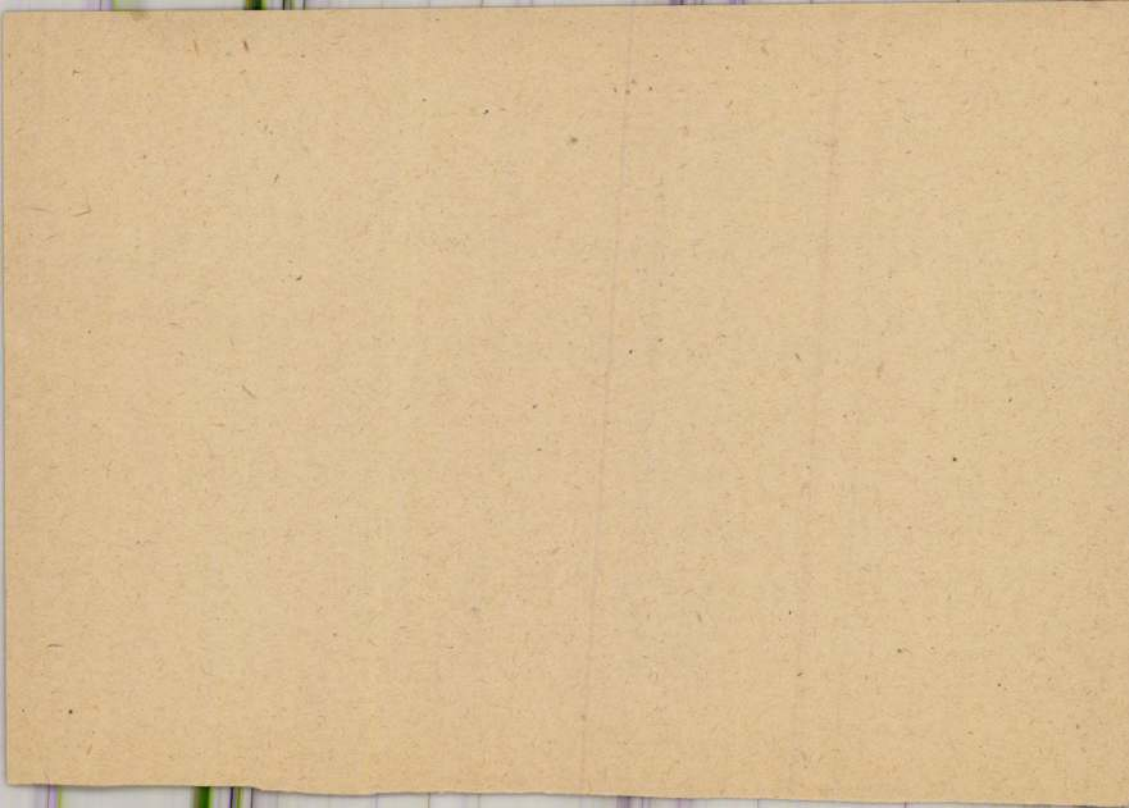
N. Ayrkkois-Lyönnin-lehti.

1881. N:o 1. Helsingi.

K. Agricola Lydia

Serepelt a Kemzeti Szalon Erdélyi Magyar
Képművészeti Kiállításán.

M. 1939. I. 1.

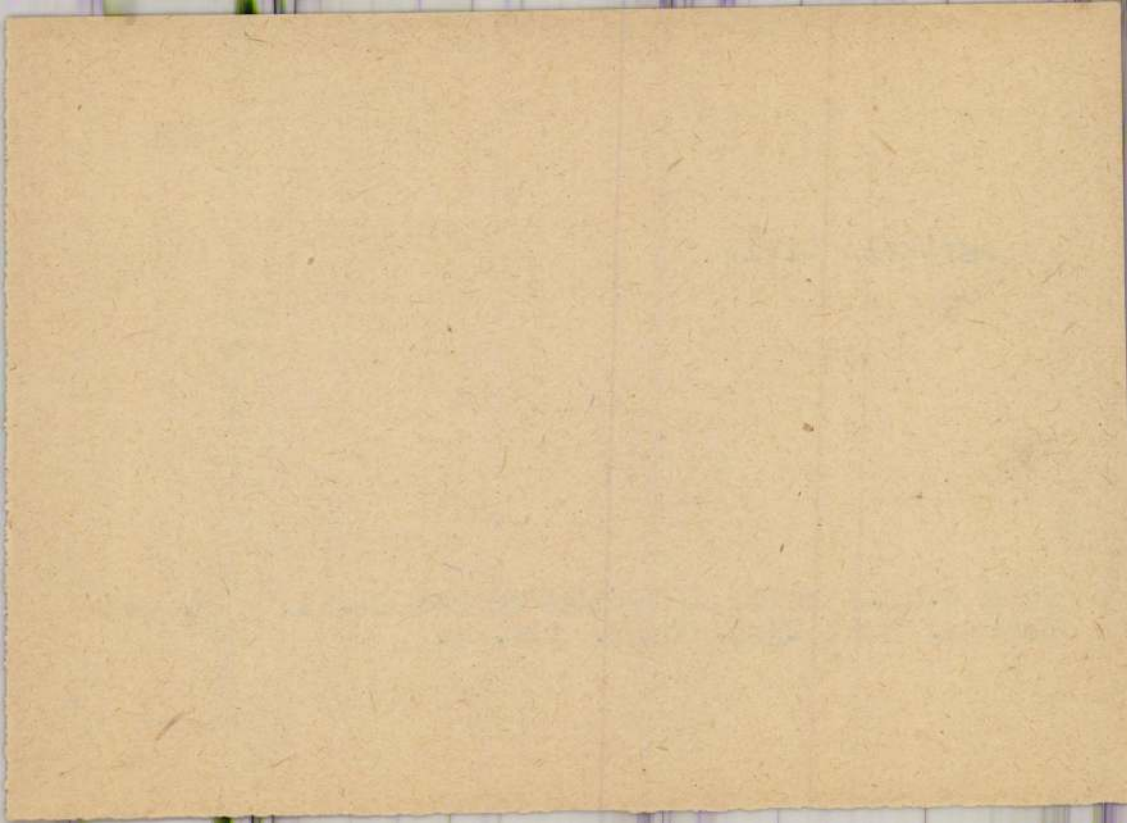

MDK

Agrikola Livia

Tóth D.dr.: Erdélyi képzőművészek kiáll. a N. Szolomban. Esti Ujság 1959. jan. 4.

Die junge Frau weinte vor Verdruss und warf dem Kinde einen bitterlichen Blick zu. Aber Wimmer gebot diesen Stillschweigen und sprach: „Ihr meine Lieben, seid nun wieder froh und heiter. Wir Alle wollen uns eine Lehre aus dieser verdrießlichen Stunde ziehen. — Du gute Mutter, unterstütze mein Weib mit Deiner Erfahrung, zwinge sie, wenn sie auch eigenstinnig schmolzt und böse wird, eine gute Wirthin zu werden. — Habe Rücksicht mit ihrer Unlust zu dieser Beschäftigung, sie war ihr so fremd; sie ist lieber nicht, als daß sie kochte. — Du Emilie, bedenke, daß Wirklichkeit eine heilige Pflicht des Weibes ist, und kein Weib sich erniedrigt, wenn es ihres Mannes Stellung nothwendig macht, daß es selbst Hand an's Werk lege. Ich habe Dir gesagt, daß ich keinen Groschen Schulden machen werde und sollte ich jeden Mittag Kartoffeln essen müssen.“

Hier nahm Wimmer eine von denselben, schälte sie, tauchte sie in Salz und speiste sie mit großem Appetit.

„Ach,“ seufzte die Mutter, „wenn ich nur fort könnte, ich wollte ja gern Alles besorgen!“

„Nein, gute Mutter, eben aus Deinem Unglück soll meiner Frau Glück erwachsen. — Nicht wahr, Emilie,

Du liebst mich noch wie vor fünf Jahren, als Du mir gelobtest, meine Armuth zu theilen?“

Er reichte ihr liebevoll die Hand und fuhr fort: „Sieh meine Sinnahme ist nicht geringer als damals; zwanzig Thaler monatlich haben mehrere tausend Familien hier in unserer Stadt nicht zu ihrem Unterhalt und müssen nicht nur leben, nein, auch anständig leben. — Wie weit bist Du mit Deinem Kostgelde? Heute ist der 15., hast Du noch sechs Thaler?“

„Ich will nachsehen,“ sagte die Frau schüchtern, den Schub der Kommode öffnend, wo sie ein kleines Buch herausnahm. Sie reichte es dem Manne, er rechnete und sagte dann: „Du mußt noch vier Thaler fünfzehn Groschen haben.“

Es klopfte. Ein Dienstmädchen trat ein, mit einer Empfehlung von der Frau Wirthin, ob die Frau Secretairin das Häubchen behalten werde oder nicht; die Puzhändlerin schickte darnach.

Frau Wimmer wurde roth, nahm die Haube aus dem Schubfach und gab sie dem Mädchen mit den kurzen Worten: „Ich lasse danken.“

Das Mädchen ging; der Mann fragte ernst: „Emilie, wolltest Du den Puz kaufen?“

Die Frau schluchzte laut: „Ich soll gar keine Freude haben!“ Der Mann nahm sie in seine Arme, zog sie an's Fenster und sprach leise, aber ernst und kräftig:

„Emilie, sei kein Kind, welches an Spielwerk und Klitter seine Freude findet. Entbehre mit frohem Muthe, sonst machst Du mir das Leben zur Hölle. Fasse die Kräfte Deiner Seele zusammen, ich weiß, Du kannst es, wenn Du willst. Du bist vernünftig trotz Deiner verkehrten Erziehung; nur bisweilen tritt vor dem verzogenen Kinde die Gattin, die Mutter wie eben heute, in den Hintergrund. — Emilie, geliebtes Weib! Hast Du mich noch so lieb, wie ich Dich?“

Hestig umschlang sie den Gatten und legte still gelobend die Hand auf ihr Herz.

Wimmer führte die Gattin an seinen Schreibtisch, nahm ein versiegeltes Päckchen heraus und fuhr fort:

„Sieh, mein Herz, diese sechs Thaler hatte ich auf einen Sommerhut für Dich bestimmt, jetzt muß ich Holz dafür kaufen, denn frieren sollt Ihr nicht. — Aber jetzt muß ich gehen. Koche Kaffee für Dich und die Mutter. — Auf meine Kosten, — versteht sich,“ fügte er lächelnd hinzu, küßte sein Weib und ging leise zur Thür hinaus.

(Fortsetzung folgt.)

Notizen.

Theater. (Nationalbühne.) Am 24. März zum Vortheile des Hrn. Götzler im Abonnement: „Die Stumme von Portici,“ Oper in 5 Akten von Scribe, übersetzt von P. Szilágyi. Musik von Auber.

Die Aufführung dieser Oper beweist wieder hinlänglich den Kunstsin und den Eifer des dirigirenden Ausschusses und der Regie für die Oper. Die prächtigen Decorationen und die guten Anordnungen trugen zur gefälligen Aufnahme der Oper bei. Dlle. Mochonaky hat ihre schwierige Rolle, die, wie wir es noch bei jeder Sängerin erfahren, keinen großen Effect machen kann, ihrer angegriffenen Brust ungeachtet sehr ausgezeichnet gesungen, und wurde nach der Arie im ersten Acte lebhaft applaudirt. Denselben Erfolg erstrebte sie im vierten Acte. Die Rolle des Massaniello ist eine der besten des Hrn. Job, es gelangen ihm alle beliebteren Arien vortrefflich. An Hrn. Vangel haben wir einen guten Pietro verloren. Dlle. Sáry hat, für's erste Mal, die Rolle der Stummen nicht geradezu schlecht gegeben, aber alle Bewegungen verriethen nur die Tänzerin und keine eine Schauspielerin, wodurch Fenella, die ein einfaches Fischer mädchen und keine Ballettänzerin ist, nicht wohl ganz gut dargestellt werden kann. Diese Rolle verlangt bedeutende mimische Fähigkeiten, und wird daher auf den meisten Bühnen von guten Schauspielerinnen gegeben, wie auf der deutschen Bühne durch Mme. Grill, welche auch mit Erfolg auf unserer Bühne darin aufgetreten. Nach unserer Ueberzeugung würde Mme. Landvay Fenella besser geben. Chöre und Orchester trugen das ihrige bei, daß die ganze Oper gut zusammenhing. Der Besuch war mittelmäßig. —k—

(P. e. s. h. Deutsche Bühne.) Mittwoch den 22. März wurde aufgeführt: „Das Nachtlager in Granada.“ Große Oper in zwei Acten. Dlle. Schuller debütierte im Part der Gabriele.

Die Anfängerin scheint leider nicht zu den splendifesten Hoffnungen zu berechtigen, oder ließ die Befangenheit den Wohlklang ihrer Stimme nicht vernehmen. Die Coulladen sind noch sehr holpericht, die Passagen sehr abgebrochen, und Triller gelingen ihr nicht. Sie zeigte jedoch, daß sie mit vielem Fleiße ihre Rolle studirte. Ihr Aeußeres ist nicht ungeschicklich, und diesem Umstand mag sie zum Theil den übermäßigen Applaus zuschreiben, mit welchem sie das Publikum überhäufte. Herr Stoll als Jäger, der sich zum ersten Male als Bariton hören ließ, machte mehr Glück, hatte indeß auch nicht die Theilnahme des bis zum Brechen vollen Hauses gerechtfertigt. — Die schöne Oper machte daher trotz der Besetzung des Jägerpartes durch einen Liebling des Publikums wenig Sensation und Viele verließen das Haus noch vor dem Ende.

Statistik. (Die Fabriken in Ungarn, aus Nemzeti Iparunk von Erdélyi. *)

Zuchfabriken gibt es bis jetzt erst eine, die Gáoser, während in dem 5mal kleinern Böhmen deren 25, in dem

*) Mit Noten und Vermehrungen neu herausgegeben von A. Fényes bei Hefenast 1843.

5mal kleinern Mähren 30 Zuch- und andere Wollwebereien gezählt werden. Selbst Rußland hat deren schon 204.

Die Baumwollmanufacturen verarbeiten in Frankreich 32 Mill. Pfd. Baumwolle, wovon die Erzeugnisse den Betrag von 150 Mill. Conv.-Gulden erreichen. — In Ungarn verdient nur eine einzige, namentlich die Baumwollmanufactur zu Sasvár, eine Erwähnung, und selbst diese ist nicht das Eigenthum eines Ungars, sondern eines Oesterreichers, des B. Pulson, (steht jetzt wahrscheinlich auch stille.)

Seidenfabrik. So sehr sich auch Ungarn für Seidenzucht eignet, so sehen wir doch keinen Erfolg davon, und Balero's Seidenfabrik in Pesth bedarf ausländischen Seidenrohstoffes. Diese einzige größere Seidenfabrik Ungarns beschäftigt indeß kaum 300 Menschen. — Welcher Abhand gegen Lyon, das allein 26,000 Seidenwebstühle hat, oder Basel, welches für 3 Millionen Seidenbänder ausführt.

Leinwand. Grobe und mittelfeine Leinwänden werden zwar im Lande, für dessen Bedarf hinlänglich, verfertigt, feinere Leinwandsorten indeß sind wir genöthigt noch immer vom Auslande zu beziehen. — So zahlten wir laut den der Regnicolardeputation unterbreiteten Dreißigstaxen, vom Jahre 1822—1827 für feine Leinwänden im Durchschnitt jährlich 3,111,532 fl. C.M., welche theils ins Ausland, theils in die deutschen Staaten Oesterreichs floßen. — und diese Einfuhr nahm seither noch von Jahr zu Jahr bedeutend zu und beträgt jetzt schon 4 1/2 Millionen. — England verfertigt feine Leinwand allein jährlich für 22 Mill. Pf. St. im Werthe.

In Porcellan- und Steingutfabriken, sind wir ebenfalls so sehr zurück, daß außer einigen sehr unbedeutenden Fabriken die noch auf einer niedrigen Stufe der Kunst wie die zu Papa, Totis, Hollis, Kaschau *) (wenn selbe ja noch bestehen) sich befinden, wir gar nichts in dieser Beziehung aufzuweisen haben; und doch ist die Porcellanerde in Hon von so vorzüglicher Brauchbarkeit, daß sie sogar in den berühmten Wiener-Porcellanfabriken Verwendung findet.

Endlich wollen wir noch das Eisen erwähnen und hierbei bemerken, daß wir nicht einmal mit diesem so unentbehrlichen Material unsere vaterländischen Bedürfnisse zu befriedigen im Stande sind. Während bei uns die Erzeugung desselben kaum 400,000 Centner ausmacht, werden in der kleinen Steiermark 583,811 Centner rohes und 21,915 Gußeisen erzeugt, — und steierische Sensen allein werden an 1 1/2 Million Stücke geschmiedet, — überdies verbrauchen selbst unsere inländischen Schmiede und Schlosser mehr steierisches zum größern Theile noch rohes Eisen, als sie inländisches verarbeiten. —

Was demnach unsre Fabriken und Industrieanstalten gegenwärtig betrifft, dürfen wir deren Anzahl, zusamt der Papiermühlen, der Glashütten und Eisenhammer, kaum auf 453 angeben, (davon entfallen auf die Militärgrenze 41) wo im Gegentheil in der Lombardei allein 403 Quad. Meilen im Umfang im Jahre 1837 an 6940, in Oesterreich 531, in

*) Iglo, Kremnitz sind ausgelassen worden, und von Hering konnte Erdélyi noch nichts wissen.

Gouvernement Benedig 3074, Niederösterreich 399, und in Wien allein 162, in Böhmen 462, Mähren 185, Steiermark 312, und insgesamt in den deutschen, böhmischen und italienischen Erbstaaten Oesterreichs 11,915 Fabriken im Gange waren. Davon verarbeiteten 5087 Seide, 986 Lein u. Hanf, 665 Eisen und 480 Schaaf- und Baumwolle. — Und hierin wieder welch ein Unterschied zwischen einer ungarischen Papiermühle oder Steingutfabrik, die höchstens 30—40 Menschen beschäftigt, und für 20—24 000 fl. C.M. Waare absetzt, und einer deutschen Fabrik, z. B. der Linzer Woll-Spinnfabrik die noch während ihres Verfalles 6000 Arbeitern und 110 angestellten Beamten Nahrung gab.

Die ehemals blühendere Baumwollfabrik zu Sasvár, verfertigte jährlich 60,000 Stück (à 16 Ellen), aller Arten glatte und bunte, gestickte und durchwirkte Gewebe, und hatte, bevor noch die Spinnanstalt nach Baden (in Oesterreich) übersezt wurde, blos durch Spinnen 2000 Menschen aus der Umgebung ernährt; (vor zwei Jahren soll sie geschlossen worden sein.) — Dafür wurde noch erst vor Kurzem in Bruck auf der ungarischen Hälfte im Bieselburger Comitate eine schöne Baumwollspinnfabrik errichtet, die durch den Leitthaus in Gang gesetzt wird. Die innere Einrichtung derselben ist nach den neuesten englischen Mustern hergestellt, und sie zeichnet sich nicht nur durch meisterhafte Construction, sondern auch durch Schönheit der Spinnarbeit aus, daher sie auch bei uns die erste in ihrer Art ist. —k—

Literatur. Alex. Dumas hat jetzt eine vollständige Roman-, Bauderville- und Notizenfabrik im Großen angelegt. Sieben junge talentvolle Leute arbeiten unter seinen Befehlen; er legt die letzte Hand an und setzt dann seinen Namen auf das Titelblatt, woher sich seine übernatürliche Productivität erklärt.

— Eine eigenthümlich interessante literarische Erscheinung ist eine neue Brochüre in Mediansformat unter dem Titel: „Musikalischer Hausschatz der Deutschen.“ Eine Sammlung von 1000 Liedern mit Singweisen und Klavierbegleitung. Gesammelt und herausgegeben von G. W. Fink. (Leipzig, bei Wigand 1843.) Das gesellige Vergnügen des Gesanges ist in allen gebildeten Kreisen schon so verbreitet: daß es wohl kaum mehr bedarf, als auf eine solche Erscheinung hinzuweisen, um allgemeine Aufmerksamkeit dafür zu erregen, um so mehr, als für alle Klassen der Gesellschaft und für alle Gelegenheiten des Lebens hier mit den anständigsten Liedern gesorgt ist. Die Melodien sind meist sehr anmüthig und mehrstimmig gesetzt, damit gleich die ganze Gesellschaft zu einem lautem Ensemble mitwirken kann. —k—

Naturgeschichte. (Eine wichtige Nahrungs- pflanze.) Der dänische Botaniker Liebmann, der auf einer Reise durch Mexico begriffen ist, schreibt aus Ricaltepec den 9. April 1841 (Flora 1843 p. 116): „Eine wichtige Nahrungs- pflanze ist *Sechium edule* aus der Familie der Gräser, eine wuchernde Pflanze, welche im Laufe eines Jahres eine ganz erstaunliche Masse Frucht liefert

Pesther Tageblatt.

Fünfter Jahrgang.

Pränumerations-Bedingnisse:

für Pesth und Ofen: Halbjährig 4 fl. 30 kr., mit täglicher Zusendung 5 fl. Conv. Münze; für Auswärtige im Inlande mit täglicher Postversendung 6 fl. 24 kr., mit wöchentlicher zweimaliger Postversendung 5 fl. Conventions Münze; Pränumerations-Abrechnung Gustav Heckenast's Buchhandlung in Pesth und sämtliche Postämter.

Einrückungs-Gebühren:

für den Raum der gespaltenen Pettzeile 3 kr., bei oftmaliger Insertion 2 kr. C. M. Beilage-Gebühr für ein Quartblatt 1 fl., für einen halben Bogen 1 fl. 30 kr., für einen ganzen Bogen 2 fl. Conventions Münze. Beilagen und Inserate sind in der Expedition dieses Blattes, Waiznergasse Nr. 15, dem Hotel Palatin gegenüber rückwärts im Hofe abzugeben.

Nr. 75.

Mittwoch, den 29. März.

1843.

Pränumerations-Ankündigung.

Bei dem Herannahen des zweiten Quartals dieses Jahrganges, erlaube ich mir das geehrte Publicum zur Pränumerations-Abrechnung höflichst einzuladen. Der Pränumerationsbetrag ist vierteljährig mit Zusendung, so wie mit zweimaliger Postversendung 2 fl. 48 kr., zum Abholen 2 fl. 24 kr. C. M. — Pränumerations-Abrechnung wird angenommen bei allen k. k. Postämtern in Ungarn und Siebenbürgen. — Für Pesth in der Expedition, Waiznergasse dem Hotel „Palatin“ gegenüber (rückwärts im Hofe),

Gustav Heckenast,
Verleger.

Inhalt: Die Trennung. (Fortsetzung.) Zeitgemäß. (Fortsetzung.) Notizen. Theater. (Nationalbühne. Die Stimme von Portici. Deutsche Bühne: Nachtlager in Granada, Debüt des Herrn Stoll als Bariton und der Dlle. Schuller.) Statistik. (Fabriken in Ungarn. Literatur. (A. Dumas. Musikalischer Hausschatz.) Naturgeschichte. (Eine neue Nahrungspflanze.) Industrie. (Maiszucker.) Neuigkeiten. (Gepartero's rühmliche Einsicht. Neue Entdeckungen nach Szegedin und Temesvár. Generalversammlung der Aktionäre der Donaudampfschiffahrt. Neueste Bulletin über die Krankheit des Durchlaucht. Erzherzogs Franz Carl.)

Die Trennung.

Skizze aus der Geschichte des sebzehnten Jahrhunderts.

Von Immanuel.

(Fortsetzung.)

V.

Der junge Mann lenkte seine Schritte langsam nach einem nicht fernen, aber viel kleineren Hause. Die Armuth hatte es mit ihrem Freudenleichenbedeckte. Das Zimmer befandete, daß es der Familie eines jener jüdischen Händler gehörte, welche die Tagelöhner der Kaufmannschaft genannt werden können. Zu Allem bereit, mit Kenntniß von Allem versehen, was nur den Tauschtrieb des Menschen reizt, haben sie eine Welt voll Speculationen im Kopfe, denen nichts fehlt als große Gegenstände, um Weltspeculationen zu sein: so aber drehen sie sich nur um einen alten Kock, einen messingenen Kessel oder eine eiserne Bettspunde. Das Zimmer eines solchen Händlers ist gewöhnlich ein kleines Magazin, wo alle Jahrhunderte und alle Stände ihre Trümmer abgesetzt.

Ja in ein solches Zimmer lenkte Baruch seine Schritte; es war sein elterliches. Sein Vater, eine magere, hohe aber gebückte Gestalt, mit tausend Falten im Gesichte, und einem Scheitel, wo nur noch einzelne Haare an der Seitenfläche befanden, daß eine Jugend auch auf ihm gestanden und geblühet; seine Mutter, eine umfangreiche, kleine Matrone, und zwei Schwestern, denen die Leidenschaftlichkeit aus den Augen guckte, empfingen ihn. Sie sahen ihn schweigend an und erwarteten seine Rede. Da er aber zögerte, löste ein allgemeines: „Nu Baruch?“ sich von Aller Lippen. „Nun Baruch, was hat der Rabbi mit Dir ausgemacht?“ frug der Vater. „Ist er mit Dir eins geworden?“ die Mutter. „Hast Du mit Esther gesprochen?“ die Schwestern.

„Wir sind eins geworden,“ antwortete ruhig der Gefragte, „einander gehen zu lassen.“

„Was heißt das?“ war die allgemeine Frage. Und als

solche, die den Sinn errathen, aber noch nicht an ihn glauben wollen, ruft der Vater: „Du sollst doch Adjunkt werden?“ Die Schwestern: „Du sollst doch Esther freien?“ — Er aber sah sie sinnig die Reihe herum an und sprach: „Nichts von allen dem!“

Wie wenn ein Wetterstrahl in das Haus gefahren, sprang die ganze Familie auf Baruch los: „Nicht Adjunkt! nicht freien! immer noch Bettler! immer noch Posche Israel!“

„Schweig,“ rief der Vater dazwischen, „ich habe allein mit ihm zu thun!“

„Du bist also in Unfrieden von Rabbi geschieden? Du hast nicht nachgegeben? bist nicht umgekehrt von Deinem Wege, Baruch?“

„Vater, ich hätte gern, wenn ich gekönt. Es war aber zu viel von mir verlangt.“

„Was Du so nennst, das begreife ich nicht; das aber begreife ich: daß Du, anstatt Deines Vaters graues Haupt von Sorge und Schande zu befreien, sie dreifältig darauf gelegt hast. O, wo ist meine Hoffnung, meine schmeichlerische Aussicht geblieben? anstatt daß sie mit Fingern auf mich zeigen sollten: sehet, das ist des größten Rabbi Vater, gesegnet sei er — werden sie mit Fingern auf mich zeigen: das ist des Abtrünnigen Vater, verflucht er und sein Sproß! Nun, wohlta, so gehe hin, wie Du Dich von Deinem Volke getrennt: trenne Dich auch vom Vater; wie Du Dich von einem liebenden Mädchen getrennt, das in der Hoffnung auf Dich groß geworden: trenn Dich auch von Mutter und Schwestern, die in der Hoffnung auf Dich sich groß dünken! Sieh zu, wie es sich bei denen draußen leben läßt. Verbringe dort einsam Deine Tage, ohne Freund, ohne Gattin, ohne Kinder, und in Deiner Todesstunde gedenke mein! — Ich mag kein Vergerniß mehr im Hause, und habe genug mit mir und diesen da zu thun!“

Bei diesen Worten eilt er in das Nebenzimmer. Mit wüthenden Blicken auf Baruch folgten dem Vater die Schwestern. Nur die Mutter blieb noch eine Weile, dann fing sie an zu weinen: „O Baruch, Baruch!“ hielt sich die Hände vor das Gesicht, von dem die Thränen rannen, und folgte den Ubrigen. Baruch wollte ihr naheilen, sie aber winkte ihm mit der einen Hand zurück und verschwand.

(Schluß folgt.)

„Zeitgemäß,“

Ein Ghestandstag.

In diesem Augenblick trat der Secretair Wimmer ein und fragte mit gerunzelter Stirn: „Was gibt es hier?“

Die Wirtin nahm die Arme von den Seiten, die junge Frau sprang an ihren Nähtisch, nahm eilig fünf Groschen aus dem kleinen Geldbeutel, um aus dem Speisehaufe Essen holen zu lassen und die Mutter antwortete indessen auf die Frage des Sohnes. Dieser nahm den Diensthofen, der sich eben nach dem leisen Befehle der Frau zur Thür hinaus schleichen wollte, am Arm und sagte scharf: „Sie kommen jetzt hinauf!“ Er nahm den Schlüssel und ging voran; doch Niemand kam ihm nach. Die listige hatte sich hinter seinem Rücken die Treppe hinab geschlichen. Wimmer fand die Holzkammer offen, beinahe leer und in einem Winkel einen fremden Korb voll Holz. Diesen nahm er, stieg hinauf, trat in die Stube und setzte denselben stillschweigend hin. Die Großmutter rief:

„Das ist nicht unser Korb.“ Wimmer sagte: „Aber unser Holz!“ und zu seiner Frau gewendet fuhr er fort: „Von heute an gehst Du mit dem Diensthofen zur Holzkammer und schließt selbst ab. — Nun kein Wort weiter! — Jetzt wollen wir essen. Trag auf.“

„Die Frau holt eben Essen,“ sagte kleinlaut die Gattin.

„Da kannst Du lange warten. Die Diebin wird nicht wieder kommen. — Warum hast Du heute nicht gekocht? — Du weißt, das Essen aus dem Speisehaufe mag ich nicht. — Das ist eine schöne Wirthschaft! — Höre Emilie,“ — hier trat Wimmer dicht vor seine Frau und sah ihr finster in die mit Thränen gefüllten Augen, — „ich befehle Dir, Du kochst von heute an das Essen selbst, gleichviel was es sei. Die Mutter wird Dir mit gutem Rath zur Hand gehen.“

Die gute Mutter wollte die Scene beendigen und sprach: „Frau Tochter, tragen Sie doch die Kartoffeln auf; sie sind gewiß gar.“

Das that die junge Frau, setzte sie auf den Tisch, Brod, Butter und Salz dazu, und begab sich dann zum Fenster an ihren Nähtisch. Der Mann nahm sie ruhig, beinahe sanft am Arm, führte sie an den Tisch und sagte sehr ernst: „Mein Kind, Du wirst mit uns essen.“ Dann leitete er die Mutter, die nur unterstützt gehen konnte, zu ihrem Stuhle, setzte Kissen auf ihren kleinen Thron und nickte ihr freundlich zu. Diese faltete ihre kleinen Händchen und betete:

„Wir danken Dir für unser tägliches Brod, Du bist unser Hort in jeder Noth,“ sprach aber gleich schnell weiter: „Ich bitte um Kartoffeln, Butter und Salz.“

Sie erhielt von der Großmutter, was sie gewünscht und plauderte vergnügt:

„Siehst Du, Mutter, ich sagte es ja: wir haben heute wieder Kartoffeln mit der Pelle. Nicht wahr, das Fleisch ist nicht gesund? — Das weiß die Mutter, darum kocht sie kein.“

Nemliche Anzeigen.

Wechselgerichtliche Vorladungen.

6368. Ignaz Röh, dessen gegenwärtiger Aufenthalt unbekannt ist, hat den 29. Juli l. J. um 9 Uhr Früh zur Verhandlung der gegen ihn durch Gerson Spitzer pto. 200 fl. C. M. anhängig gemachten Wechselklage vor dem k. Pesther Wechselgerichte zu erscheinen. Gegeben zu Pesth aus der bei dem k. Wechselgerichte erster Instanz am 16. Juni 1843 abgehaltenen Rathssitzung.

6244. Ignaz v. Röh, dessen Aufenthalt unbekannt ist, hat zur Verhandlung der gegen ihn durch Heinrich Groß anhängig gemachten Wechselklage pr. 625 fl. C. M. den 22. Juli l. J. Früh um 9 Uhr vor dem k. Pesther Wechselgerichte zu erscheinen. Gegeben zu Pesth aus der bei dem k. Wechselgerichte erster Instanz am 12. Juni 1843 abgehaltenen Rathssitzung.

Durch Herrn Ignaz Semler, Büstenbindermeister, wurden für die Abgebrannten in Kováts gesammelt, und zwar von den Herren: B. Carl Böbis 20 kr., Ludwig 20 kr., Joseph Szontpetery 20 kr., Ignaz Perlinger 1 fl., E. S. Schlick 10 kr., S. J. Wanke 20 kr., E. Rottenbiller 1 fl., Daniel Klein 40 kr., Lutz 20 kr., Franz Amtmann et Comp. 1 fl., Carl Bekker 1 fl., G. Par. 1 fl., Habersguth 30 kr., Johann Stark 10 kr., A. Rettich 20 kr., Johann Galt 10 kr., Anton Sirch 24 kr., G. R. 1 fl., Johann Posgay 50 kr., Friedrich Wiggenrath 20 kr., Ed. Schwalewski 1 fl., Sztaza P. P. 10 kr., Michaly Pap 10 kr., Joseph Hoffmann 10 kr., Stephan Kaba 1 fl., Eduard Csizgahazy 20 kr., Ludwig Menner 20 kr., Redmüller 10 kr., F. Gragl 24 kr., Joh. Gell 20 kr., Barta 20 kr., Franz Raab 10 kr., Georg Klenovits 10 kr., R. R. 10 kr., J. Wimmer 10 kr., Anton Vifchinger 1 fl., Johann Albertini 1 fl., Konrad Fries 15 kr., Penninger 20 kr., Franz Rus 20 kr., Moesch 20 kr., T. F. 10 kr., Joseph Kraty 40 kr., Cl. Maoti 1 fl., Franz Rabas 20 kr., Franz Hoffmann 24 kr., Joseph Buday 20 kr., Franz Karzy 10 kr., Franz Sávary 1 fl., von den Frauen: Theresia Reibauer 10 kr., Elisa Franz N. Erlau 20 kr., in Summa 24 fl. 7 kr. Conv. M. Dieser Betrag wurde zur möglichst schnellsten Bezahlung an die Bedrängten unmittelbar an Sr. Hochwürden den Herrn Joseph v. Sereney, Dechant, Ehrenpöcher, Comitats-Assessor und Pfarrer daselbst eingesendet.

Anzeige.

Wir zeigen hiemit dem pl. t. geehrten Publicum überhaupt, so wie jenen verehrten Tabakhändlern Pesth's insbesondere, die sich bereits unseres Depot's von Ausländer Cigarren bedienen, oder solchen die sich desselben in der Folge bedienen dürften an, daß wir, um zur Erleichterung unserer Correspondenzen zu gelangen, nur Nachmittags von 3 bis 7 Uhr, Marktzeiten ausgenommen, unser Magazin zur gefälligen Durchsicht geöffnet halten. Mit achtungsvoller Ergebenheit empfehlen sich

C. Enderes et Comp.,

Importeurs von Cigarren
Schriftstube und Magazin im Burmhof an der Donau in Pesth.

Zu verkaufen ist ein Gartengrund

an der Wainzerstraße, oberhalb der Lichtischen Spodium-Fabrik liegend, derselbe besteht aus 115^{1/2} Klafter worauf sich ein Haus mit drei Zimmer, einer Küche, Stall auf drei Pferde, dann 1/4 Beisingarten, eine große Ebene bestens geeignet zu einer Meierei, Brennerei oder zur sonstigen Oeconomie, befindet. Derselbe wird auch gegen Weine oder sonstige Realität vertauscht. Nähere Verhältnisse hierüber sind in der Reichsbank der Remont-Kaserne gegenüber zu erfragen.

Die mit der österr. Gewerbs-Medaille theilte erste und größte

Sonn- und Regenschirm-Fabrik

in der Monarchie
des Nic. Winkelmann senior,

aus Wien, empfiehlt für die jezige Saison ihre allerneuesten Erzeugnisse und vorzüglich die so sehr beliebten Sonnenschirme von Mococo-Stoff,

- — — — — Iris-Stoff,
- — — — — Grosd'affrique-Stoff,

große Auswahl von glatten und faconirten Grosdenapel nebst einer bedeutenden Auswahl aller Gattungen Regenschirme.

Haupt-Niederlage am Josephsplatz, Eck des Vogl'schen Hauses, rückwärts des k. Dreißigstammes, fortwährend auch außer der Marktzeit.

Bei Feldbacher & Comp.,

obere Donauzeile, Nr. 2 sind vortheilhafte Gesellschaftsspiele zu zwei Ziehungen, wovon die erste schon Samstag den 29. Juli erfolgt, für 12 Personen zu 1 fl. C. M. zu haben Ferner feinste französische Liqueurs zu 48 kr.

Bei Gustav Heckenast ist erschienen und zu haben:

Erdélyi János NEMZETI IPARUNK.

Bövitve's jegyzetekkel kisérve
kiadja
Fényes Elek.

gr. 8. Pesth 1843. In Umschlag geheftet 3 fl. C. M.

6373 Ignaz v. Röh, dessen Aufenthalt unbekannt ist, hat zur Verhandlung der gegen ihn durch Johann Ste. pto. 600 fl. C. M. anhängig gemachten Wechselklage am 29. Juli l. J. um 9 Uhr Früh bei diesem Wechselgerichte zu erscheinen. Gegeben zu Pesth aus der bei dem k. Wechselgerichte erster Instanz am 16. Juni 1843 abgehaltenen Rathssitzung.

Citation.

Am 15. September l. J. wird im Wege einer öffentlichen Versteigerung das auf der Agasogyházer Pusztia neben Keoskomét gelegene, durch gerichtliche Execution unter Sequester gestellte Theilbesitzthum des Herrn Carl Kiss de Balasfalva in facie loci im Sinne des Gesetzes veräußert werden. Nähere Auskunft ertheilt Herr Joseph v. Simonyi, als requirender Stuhlgeschworer des 1861 Pesther Comitats.

Das Wachsignuren-Cabinet

der Anna Katharina Hahn an der Donau nächst der Brücke in Pesth ist täglich von Früh 9 bis Abends 7 Uhr dem Besuche eines pl. t. Publicums geöffnet.

Pränumerations-Ankündigung.

Mit 1. Juli beginnt der zweite Pränumerations-Semester der Journale, und

das österreichische Morgenblatt

gibt sich daher in dem lebendigen Bewusstsein dessen, als es in seiner Sphäre durch die unabhängige Festhaltung einer soliden wahrheitsliebenden und unparteiischen Tendenz so wie auch nicht minder durch die Mitwirkung der talentreichsten Schriftsteller Oesterreichs in ihren aus lauter Originalartikeln bestehenden Spalten geleistet hat, die Ehre, ein verehrliches Publicum zur Pränumerations-Ankündigung einzuladen.

Das österreichische Morgenblatt erscheint wöchentlich dreimal, und zwar Montag, Mittwoch und Samstag, und kostet für die Provinz bei halbjähriger Pränumerations 6 fl. 18 kr. C. M., welchen Betrag die pl. t. Herren Abonnenten bei den betreffenden 1861. l. l. Postämtern zu erlegen belieben wollen.

Unter den besondern Begünstigungen, welche den Abonnenten des zweiten Semesters zu Theil werden, erwähnen wir vorzüglich die nächstens im Druck erscheinenden, von Johann N. Vogl gedichteten, und von mehr als zwanzig Capellmeistern der k. l. Armee in Musik gesetzten **Lieder der kleinen Marktenderin.**

Wer ferner vom 1. Juli 1843 als neuer halbjähriger Pränumerant eintritt, erhält nicht nur den ersten halben Jahrgang von 1843 gratis, sondern genießt noch den gewiss nicht unbedeutenden Vortheil mit demselben zugleich auch die von Joh. N. Vogl gedichteten, und von mehr als vierzig österreichischen namhaften Componisten in Musik gesetzten

Blätter und Trauben

zu empfangen, welche eine Sammlung von Weis-, Trink-, Tisch-, Keller- und Tafelliedern bilden, die von Seite der Critik und des Publicums die glänzendste Aufnahme fanden.

Wien, im Juni 1843.

Johann Nep. Vogl,

Redacteur des österreichischen Morgenblattes.

Haus-Verkauf.

Das auf der Wainzerstraße Nr. 1394 liegende, den Caspar v. Pajor'schen Erben angehörige, zwei Stock hohe Eckhaus sammt dem dazu gehörenden 487^{1/2} Klaftern großen Hausgrunde wird mittelst einer auf gerichtliche Anordnung den 21. Juli l. J. in dem hiesigen Stadt-Grundbuchamte zu haltenden Licitation verkauft werden. — Dieselben, die das benannte Haus etwa vor dem gerichtlich bestimmten Licitationstermin aus freier Hand zu kaufen wünschen, können die nöthige Auskunft bekommen bei dem Bevollmächtigten der obbenannten Erben Carl v. Dienes, Gerichts-Advocat, Zuckergasse Nr. 499.

Eine schöne Wohnung

ist auf dem Josephsplatz von zwei Hofzimmern nebst Alceven, zwei Hofzimmern, einem Vorzimmer, Küche, Speis, Waschküchen und Holz Keller im zweiten Stock auf Jakobi zu verlassen. Das Nähere ertheilt man in der Seidenhandlung zu Seidenwurm in der Wainzerstraße.

Licitation: Papier-Fabrik.

Montags den 24. Juli l. J. Vormittags 9 Uhr wird die zur S. E. Weber'schen und J. Grether'schen Concursmasse gehörige, in einem romantischen Thale in dem Orte Pyla in der Herrschaft Biberburg, im Preßburger Comitats gelegene, vier Stunden von der k. Freistadt Preßburg und eine Stunde von Modern entfernte Papier-Fabrik im Wege einer öffentlichen Licitation, nöthigenfalls auch unter dem Schätzungspreis dem Meistbietenden hintangegeben. — Selbe besteht aus 2 Fabrikgebäuden, welche 2 Stockwerke bildend, holländische Böden mit Hängwerk, 3 Büten mit 2 Holländern und deutschen Geschirr, wie auch dazu erforderliche eiserne Wasser- und Trockenpressen enthalten. Dazu gehören drei Gärten und ein Urbarial-Haus. Das Wasser ist hinlänglich und fließt im Winter nicht zu. Die Straße bis in die Fabrik ist gut und neu hergestellt. — Kauflustige belieben sich zur obbestimmten Zeit an Ort und Stelle einzufinden. Nähere Auskunft ertheilt auch auf briefliche Anfragen als aufgestellter Masse-Curator Herr Landes- und Gerichts-Advocat Theophil v. Jobbágyi in Preßburg am Hauptplatz Nr. 4.

Ein junger Mann,

seit zehn Jahren im Handlungsfache beschäftigt, wünscht sich bei irgend einem soliden Geschäftsmann mit 3 bis 4000 fl. C. M. zu interessiren. Derselbe würde vorzugsweise die Besorgung der Comptoirarbeiten oder Geschäftsführer übernehmen. Adressen mit der Chiffre M. M. belieben man gefälligst in der Expedition dieses Blattes abzugeben.

Zu verlassen

ist in der Wienergasse in Debrecin gegenüber dem hiesigen Großhändler Herrn Valero ein Gewölb sammt Zimmer ganzjährig zu verlassen. Anzusagen bei der Eigenthümerin Nanette Ullmann, in der Damenpughandlung, kleine Brückgasse in Pesth.

Ein Zimmer

mit separatem Eingange ist auf der Landstraße, im Sebastianischen Hause Nr. 567 im ersten Stock links Nr. 5, zu verlassen.

Schnelle und bequeme Gelegenheiten, besonders nach Füzéd, so wie auch nach andern Ortschaften und allen Gegenden sind täglich zu haben im Einkehrwirthshause zum Trompeter auf der Wainzerstraße in Pesth.

Fremden-Anzeige

König v. Ungarn S. H. Rak, Geistlicher. Arenstein, Ast, Kiss u. Dondl, Kaufleute. — Jeszenszky, Grundherr. — Gräfin Batthyany. — Kaiser, Grundfrau.

kam und die empörende Unthat entdeckte. Er fand das Mädchen am ganzen Leibe mit dem schmerzlichen Wunden bedeckt, Brust, Kopf, Füße mit bluttrüben Einschnitten durchsurcht, dabei das Gesicht bis zur Unkenntlichkeit verunstaltet. Ein Augenzeuge will über zwanzig Stichwunden gezählt und bereits Symptome eines Wundfiebers wahrgenommen haben. — Der Verbrecher, der die Ankunft des Pferdewärters nicht erwartete, sondern schon früher seine Flucht mitten durch die Getreidefelder nahm, wurde von dem ihm eiligst nachgehenden Reiter eingeholt und in die nächste Ortschaft gebracht, wo selbst er in Ketten gelegt wurde. Gewiß verdient dieses Schicksal, selbst bei einem möglichen Aufkommen des Mädchens, der härtesten Strafe unterzogen, wo nicht einem Mörder gleich behandelt zu werden. (Briefl. Mitth.)

Bilder aus der Gegenwart und Vergangenheit.

— (Spiel des Zufalls.) Die von der letzten Ziehung der Berliner Lotterie nach Düsseldorf gekommenen 50,000 Rthlr. sind eigenthümlich an den Mann gekommen. Zwei Grefelder sollen nämlich seit langen Jahren einen wichtigen Prozeß mit einander gehabt haben. Zufällig trafen Beide, welche seit Jahren in Feindschaft gelebt, und deshalb kein Wort mit einander gewechselt hatten, allhier in einem Hotel an der Wirthstafel zusammen. Zufällig wurden sie wieder veranlaßt, sich nach und nach an einem allgemeinen Tischgespräche zu betheiligen, und zufällig kommen auf diese Weise sie selbst mit einander in's Gespräch. Abermals ein Zufall brachte sie auf ihren unglückseligen Prozeß, wegen welchen Beide in Düsseldorf anwesend waren. Der Eine deutete entfernt auf einen Vergleich hin, der Andere von der Hochherzigkeit seines Gegners überrascht, geht näher auf die Sache ein, und siehe da, sie versöhnten sich, schlichteten den Prozeß, und feiern das für Beide gleich freudige Ereigniß durch ein Fest. Bei demselben macht der Eine den Vorschlag, nun, da sie den alten Groll los geworden wären und eine glückliche Stunde feierten, auch gemeinschaftlich ein Lotterielos zu nehmen. Der Andere weigerte sich und sagte, daß er lange gespielt und nie gewonnen habe; der Erstere läßt sich aber nicht abhalten und sagt, ich spiele für Sie mit, dergestalt, daß Sie nichts bezahlen, wenn ich verliere, aber Ihren Antheil erhalten, wenn ich gewinne. Der Zufall wollte, daß das Loos ein Treffer war, und es ist gekommen, wie der Freund dem Freunde versprochen hat.

Salon für Theater und Musik.

— Wien. Der allgemein geschätzte vaterländische Dichter Joh. Gabr. Seidl hat Ponsard's im Odeon zu Paris mit dem größten Beifalle aufgeführte Tragödie: „Lucrezia“, für die deutsche Bühne metrisch bearbeitet. Theaterdirektionen, welche darauf reflectiren, mögen sich mit ihren Bestellungen an die Buchhandlung Pfantsch und Comp. in Wien wenden. Der Name Seidl verspricht keine gewöhnliche Uebersetzung, sondern eine gebiegene Arbeit, in der wir keine der Schönheiten der französischen Dichtung vermissen werden (Wand.)

— London. Hr. Staudigl ist der eigentliche Mann des Tages geworden. Kein Concert ohne ein Lied von ihm, keine Soirée ohne einträgliche Einladung für ihn; Staudigl ist „quite in fashion“, und wer weiß, welche Tyrannei über die freiesten Engländer das kleine Wort ausübt, kann den „pfundsicheren“ Aufenthalt dieses tüchtigen Sängers ermessen.

— Karlsruhe. Unsere jetzige Hoftheater-Intendanz hat eine durch die Umstände schon längst gebotene Maßregel ergriffen, indem sie die bisher in einer Person vereinigt gewesene Regie des Schauspiels und der Oper getrennt hat. Dem-

zufolge wurde unser ausgezeichneter Hofhauspieler Dessoir zum Schauspiel-Regisseur ernannt. Man verspricht sich von der Wirksamkeit dieses thätigen und geistvollen Künstlers vielfachen Nutzen für das Institut im Allgemeinen und für das Schauspiel insbesondere.

Journalistisches Potpourri.

— (Weiberrache.) Ein Bewohner von Joyeuse im Departement Ardèche übertrug seine Zuneigung von einer Jungfer B. auf eine Jungfer M. Erstere betrachtete die M. als die Herzensdiebin ihres Ungetreuen, lockte sie zu sich, schloß die Thüre hinter ihr ab, schalt sie aus und schloß ihre Herzensergießungen mit einem Backenreich. In diesem Augenblick trat Frau B., die Mutter, ein, bewaffnet mit einem Döselbusch und begleitet von einer Puffrau, welche einen Strick trug. Die drei Furien fielen über die M. her, banden ihr die Hände auf den Rücken, geißelten sie mit den Döseln, schnitten ihr das Haupthaar ab und erstickten am Ende das Geschrei ihres Opfers, indem sie ihr die Döseln in den Mund stießen. Nachdem die Unglückliche besinnungslos niedergefallen war, gingen die drei Schensale zu den Eltern der M. und sagten: „Eure Tochter ist vor Bosheit ohnmächtig geworden; laßt sie holen.“ Die herbeigerufenen Aerzte fanden die Mischhandelte in einem jämmerlichen Zustand. Die Thäterinnen sind dem Gericht überliefert.

— (Proben aus einem ungedruckten Intelligenzblatt.) Für einen lieberlichen Reffen, der tief in Schulden steckt, wird ein passender alter Dofel mit einigem Vermögen gesucht. Je älter, je lieber; Schwindstüchtige haben den Vorzug. Im Nothfall kann der Dofel auch eine Tante sein. — Im Intelligenz-Comptoir ist zu haben: eine kleine Portativbrücke mit verdecktem Gang für Schauspielerinnen, die gern unbemerkt vom Fach der ersten Liebhaberin zu den Mütter- und Anstandsrollen übergehen möchten. NB. Diese kleine Brücke ist geschmackvoll decorirt, inwendig mit mehreren Spiegeln und einer Uhr versehen, die nicht nur die Stunden und Minuten, sondern auch die Jahre richtig zeigt, aber nicht repetirt. — 100 fl., 1000 fl., 10 000 fl. werden aufzunehmen gesucht. Das Nähere kann man, ohne die geringste Sottise zu riskiren, fast in jedem Hause erfahren. — Ein Musiklehrer sucht einige Lektionen, die er aus Nachlässigkeit verloren hat. — Für eine sehr gut gearbeitete Grabchrift wird ein passender Lobter gesucht. — Ein Charadenmacher sucht gegen billige Bedingungen mehrere dreißigblige Wörter, die sich gut verarbeiten lassen. Es schadet nicht, wenn die dreißigbligen Wörter auch vierßigblig sind. — Eine deutsche Gouvernante wünscht, wegen eingetretener Familien-Verhältnisse in's Französische übersetzt zu werden. Sie sieht nicht so sehr auf Correctheit als auf Schnelligkeit und Verschwiegenheit.

— Einem jungen Mann aus einer der vornehmsten Familien von Paris ist das Unglück begegnet, aus Kummer über seine treulose Geliebte wahnsinnig zu werden. Seine Verücktheit ist sonderbar genug, und hängt mit der zu erwartenden Erfindung der Flugmaschine zusammen. Er wähnt nämlich, Fräulein *** habe versprochen, ihn zu heirathen, sobald er eine Reise durch die Luft gemacht haben würde. Seitdem hat der arme Mensch nur diesen Gedanken im Kopfe, und schon mehre Male hat man ihn von einem tödtlichen Falle bewahrt, indem man ihn verhinderte, von hohen Gegenständen, die er erstiegen, sich herabzustürzen. Jetzt hat ihn ein Arzt zwischen zwei Bäumen in der Luft aufhängen lassen, wo man fortwährend einen kalten Regen auf ihn herabgießt, und wirk-

lich scheint es, als ob seine Liebe sich einigermaßen abgekühlt hätte. Die Geliebte jedoch, welche wahrscheinlich ein eben so häßliches Herz, als schönes Gesicht hat, lacht wie toll über diese Kur, und hat einem Dramendichter aufgetragen, ihr ein Stück über dieses Abenteuer zu schreiben.

— (Armut und Glend in Irland.) Cork, die zweite Stadt Irlands, ist von einem Kranz hübscher Landhäuser umgeben, welche andeuten, daß es hier nicht an reichen Kaufleuten fehlt. Um so auffallender ist der Geldmangel im täglichen Verkehr bei Allen, die nicht zur Klasse der großen Provianthändler gehören. Ein englischer Reisender, der in drei der größten Läden für kleine Einkäufe eine Pfundnote hingab, fand in keinem derselben Münzgenug zum Herausgeben. In einem kleineren Laden konnte er nicht einmal auf eine halbe Krone herausbekommen. Einer der ersten Buchhändler, welchem er eine Fünfpfundnote gab, schickte erst verschleudert in der Stadt herum und mußte endlich seine Zuflucht zu der Bank nehmen, um gewechselt zu bekommen. Die Post war nicht im Stande, ihm den Belauf einer Nachnahme von dreißig Pfund auf ein Mal auszusahlen. Auf dem Land im ganzen Süden und Westen Irlands herrscht nicht bloß Mangel an Nahrungsmitteln, sondern an Arbeit und Lebensmitteln. „Ueberall (sagt der Reisende) fand ich in diesem schönen fruchtbaren Lande eine verkümmerte Bevölkerung. Starke Landleute liegen Hungers halber im Bett, weil ein liegender Mensch weniger Nahrung braucht, als ein sich bewegender. Manche haben die unreifen Kartoffeln in ihren Gärten ausgemacht und sehen hoffnungslos dem Winter entgegen, wo die Kälte sich zum Hunger gesellen wird. Das ist keine Gegend für epureische Reisende. Der Anblick des grenzenlosen Glends verbittert jeden Genuß. — Nur im (protestantischen) Norden trifft man ein reichliches, wohlhabendes Landvolk.“

— (Eingesegete Hobeispäne.) Im Waisenhaus zu Stafford in England starb neulich ein dreijähriges Mädchen. Das Begräbniß wurde mit den Feierlichkeiten der englischen Kirche vorgenommen, und nachdem der Kaplan den Segen gesprochen, hob der Todtengräber den Sarg in das Grab. Er fand ihn ungewöhnlich leicht und machte dem Kaplan die bezügliche Bemerkung. Dieser ließ den Sarg öffnen, und siehe da, statt einer Leiche enthielt er eine Handvoll Hobeispäne. Der Kaplan machte Anzeige, und man fand die Leiche des Mädchens auf dem Todtenbett. Sofort entstand der Verdacht, daß der Krankenwärter die Leiche auf die Anatomie habe verkaufen wollen. Allein er rechtfertigte sich mit der Bemerkung: „Hätte ich dies beabsichtigt, so würde ich ein Gewicht in den Sarg gelegt haben.“ Der Fall ist an das Ministerium des Innern nach London berichtet. Das ist das Lächerlichste an der Geschichte.

— Die größte Dampfmaschine, welche je gebaut worden ist, wird jetzt in der Fabrik der H. H. Harvey und Comp. zu Hayle verfertigt; sie ist bestimmt das Harlemer Meer in Holland auszupumpen! Diese gigantische Maschine würde einen Leich von 200 Quadratklastern und von 8 bis 9 Schuh Tiefe binnen 24 Stunden auspumpen können.

Kleine Stadtpost.

(O f e n.) Mad. Weiss, die mit ihren Eleven so vielen Beifall erhält, wird nur noch dreimal im hiesigen Tagstheater Productionen geben, die zweifelsohne sehr besucht sein werden. — Morgen wird hier eine neue Post von Kaiser, betitelt: „Müller und Schiffmeister“ in Scene gehen.

Wiener Börsen-Course.

21. Juni 1843.	Conv.-Mze.
Metalliques	à 5% 111%
do.	à 4% 101
do.	à 3% 77
Anleihen vom Jahre 1839	279
do. do. do. 1834	711
Bank-Actien das Stück	1644
Kaiserthälzer-Los	53 3/4
Kaiserliche Ducaten	102 1/2

Markt-Preise

der Körnerfrüchte in Pesth am 23. Juni

Pesther Mezen, Groschen W. W.

Weizen	112	—	130
Halbfrucht	80	—	90
Roggen	74	—	82
Gerste	58	—	65
Haser	45	—	52
Rufuruz	80	—	91

Früchten-Preise.

Der Preßburger Mezen, Groschen W. W.

Baja den 10. Juni	Miskolcz den 14. Juni		
	best.	mit.	ger.
Weizen	62	54	50
Halbfrucht	44	40	37
Korn	37	—	—
Gerste	29	28	—
Haser	26	—	—
Rufuruz	37	—	—
Hirse	—	—	—

Bühnen-Repertoire.

Pesth, deutsches Theater.

Un'avantura di Scaramaccio.

Wasserstand der Donau:

in der Brunnenmaschine zu Ofen am 23. Juni

Früh 8 Uhr 11' 8" 0" ober 0.

Lotto-Ziehung.

Ofen am 21. Juni 1843.

53 9 42 51 43

Wien am 14. Juni 1843.

16 64 13 56 31

Meteorologische Beobachtungen an der Ofner königl. Sternwarte am 22. Juni.

Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt	Thermometer Reaumur	Wind	Witterung
9 Uhr Morgens	27, Zoll 230	27, 11, 2	N. Mittel	Wolken
12 Uhr Mittags	243	11 11	N.W. Heftig	Wolken
3 Uhr Nachmittags	147	10 9	N.W. Mittel	Viel Wolken
9 Uhr Abends	270, 28	10 3	N.W. Schw.	Wolken

Westher Tageblatt.

Fünfter Jahrgang.

Nr. 136.

Samstag, den 10. Juni.

1843.

Pränumerations-Ankündigung.

Bei dem Herannahen des zweiten Semesters dieses Jahrganges, erlaube ich mir die pl. t. Herren Abonnenten zur gefälligen Erneuerung der Pränumerations, so wie überhaupt das geehrte Publicum zur Pränumerations höflichst einzuladen. Der Pränumerationsbetrag ist halbjährig mit Zusendung, so wie mit zweimaliger Postversendung 5 fl., mit täglicher Postversendung 6 fl. 24 kr., zum Abholen 4 fl. 30 kr. C. M. — Pränumerations wird angenommen bei allen k. k. Postämtern der österreichischen Monarchie — Für Pesth in der Expedition, Waiznergasse dem Hotel „Palatin“ gegenüber (rückwärts im Hofe).

Gustav Heckenast,
Verleger.

Die Frauen bei den Persern.

Die persischen Frauen befinden sich, wie überhaupt das weibliche Geschlecht im Orient, noch in einem Zustande kläglichster Unwissenheit, woran das geisttödtende Leben in den Harems gewiß hauptsächlich Schuld ist. Sie tragen Amulette, die mit Sentenzen aus dem Koran beschrieben sind, um die Stirn oder Schultern gebunden, Sie sind abergläubisch und glauben an glückliche und unglückliche Tage. Ferner hegen sie eine ungeheure Furcht vor Geistererscheinungen und Kobolden, von denen sie die merkwürdigsten Beschreibungen zu geben wissen.

Obgleich Polygamie durch Mahomets Glauben geheiligt ist, und ebenfalls die Sitte, das weibliche Geschlecht von allem Umgang abzuschließen, so erlaubt der Koran doch nur vier Weiber zu haben; in Hinsicht der weiblichen Sklaven aber findet keine Beschränkung Statt.

Groß ist die Eifersucht der Perser auf ihre Frauen. Vielleicht wird nirgendwo der Bruch der Ehegelübde strenger geahndet, als unter den Mahomedanern. In Constantinopel steckt man die Schuldigen sogleich in einen Sack und wirft dieselben in den Bosphorus. In Persien werden sie ebenfalls in einen Sack gesteckt, dann aber von der Spitze eines hohen Thurmes hinabgeworfen. Richter ist in solchen Fällen allein der Chemann, ihm hat Niemand in dieser Hinsicht Vorschriften zu geben.

Unfruchtbarkeit wird als ein großer Vorwurf für die Weiber angesehen, gerade wie einst zur Zeit Rahels und Hannahs. Die Geburt eines Sohnes ist der Gegenstand unendlicher Freude. Geschenke, in Kleidung und andern Dingen bestehend, werden für das Kind eingesandt; dagegen Töchter ein weniger gesuchter Artikel sind.

Die Heiraten werden von den Eltern geschlossen und die jungen Leute schon im frühen Kindesalter einander versprochen. Bewerbungen geschehen durch Stellvertreter, so auch die Heiratsceremonie selbst. Ich war neugierig, zu erfahren, wie ein Heiratscontract zu Stande gebracht würde, da der Bräutigam seine Verlobte immer erst drei Tage nach der Hochzeit zu sehen bekommt. Sie ist ihm von irgend einem weiblichen Cheprocurator „blühender als die Rose“, „duftender als Veilchen“, „schöner gestaltet als Hebe“ geschildert worden, durch welche Beschreibung sein Herz „einer Kohle gleich wird“ und „seine Leber vertrocknet.“ Dann unterredet sich der zukünftige Mann mit den Eltern über das Geschenk, welches er seiner Braut machen will. Wenn der Contract zu Stande gekommen ist, so unterzeichnet ein Woolah ihn und die Frauung findet Statt, indem beide Parteien zuhören aber nicht sichtbar sind.

Nach Beendigung derselben wird die jetzt rechtmäßige Gattin in einen Schleier gehüllt, auf Pferd gesetzt und der Wohnung ihres Mannes zugeführt. Dasselbst finden Tage lang dauernde Festlichkeiten Statt, und je mehr einer der bessern Gesellschaft angehört, desto glänzender sind seine Festgelage.

Bei diesem Verkauf der Mädchen kommt nicht selten auch große Enttäuschungen vor, welche an die Rachel und Lea erinnern. Kein Perser würde eine Frau heiraten, welche von einem Manne bereits angeblickt worden ist. Es ist ein Beispiel vorgekommen, daß ein Khan dem Vater seiner Auserwählten viele Tausende bot, wenn er ihm dieselbe von Unachtsamkeit zu Angesicht zeigen wolle; aber er erlangte seinen Willen nicht. Die Sitte ist hierin ein unerbittliches Gesetz. Aber, wie gesagt, eben deshalb ereignet es sich wohl, daß Einer die Unrechte heiratet.

Der Architect Protain und Klebers Ermordung.

In einer Note zu dem Artikel „Klebers Ermordung“, welchen wir in Nr. 132 dieses Blattes mittheilten, wird ganz richtig bemerkt, daß es zweckmäßig von Herrn A. Dumas gewesen wäre, eine Mittheilung über das Schicksal des bei Klebers Ermordung durch mehrere Volkstheile verwundeten Protain zu machen; aber es wäre vielleicht auch richtig, zu bemerken, daß es zweckmäßig von diesem literarischen Fabrikherrn wäre, wenigstens die historische Industrie gewissenhafteren Gesellen anzuvertrauen, wenn er nicht sein Fabrikzeichen, das heißt, seinen Namen, ganz und gar des ehemaligen Ansehens berauben will. Dumas läßt seit Jahren mit einer gewinnfüchtigen Hast arbeiten, die den in seiner Schriftsteller-Anstalt Beschäftigten keine Zeit läßt, auf anständige Hilfsquellen auszugehen; und sie greifen daher Alles auf, was ihnen am nächsten liegt. Mittelmäßige Künstler wählen gewöhnlich hohe Gegenstände, die mit dem schwereren Inhalt ihres Wesens die leichtfertige und ungeschickte Behandlung decken und empfehlen sollen; Dumas weiß diesen Kunstgriff, so verbraucht er auch ist, doch recht hübsch auszubenten, weil er den National-Charakter seiner Landsleute wohl berechnet. Er macht seine Muse nicht zur bloßen „Tochter des Regiments“, sondern zur Tochter der großen Armee, und der Kaiser und seine Helden müssen das leichtfertige Mädchen ernähren. Wer den Franzosen etwas aus den Tagen der „gloire“ erzählt, der kann immer auf aufmerksame und zahlreiche Zuhörer rechnen, die Erzählung mag auch eine fortlaufende Abwechslung von Abgeschmacktheiten und plumpen Lügen sein. Die Erzählung von „Klebers Ermordung“ gehört in vieler Hinsicht zu jenen Fabrikstücken. Sie hat außerdem nicht einmal jenen Pug blendender Redensarten, jenes zierliche, einschmeichelnde Geschwätz, wodurch der Franzose sonst so oft für Gedanken und Wahrheit theilweise entschädigt. Wahrhaft, nach amtlichen Documenten, und dabei mit der naturtreuen Farbendruck eines lebhaften Interesse's wird die tragiische Begebenheit im XII. Band der vortrefflichen „Victoires, Conquêtes, Désastres, Revers et guerres civiles des Français“ dargestellt. Der Mörder handelte nicht aus Hoffnung auf der ihm vom Großfürst Zufus versprochene Belohnung, sondern aus Hoffnung auf das Paradies.

Sein Land wollte er von ungläubigen Siegern befreien so wie von Scaevola bis auf Stapps Viele gethan und thun wollten. Mitschuldige in Egirten hatte er wohl, und es wurden auch mit ihm zugleich drei Ulema's hingerichtet. Protain wurde gerettet, und hauptsächlich durch die Confrontation mit ihm wurde der Mörder zum Geständnisse gebracht, nicht durch die Bastonade. Wäre durch letztere das Geständnis erpreßt worden, so wäre es französisch-türkische Justiz à la Rationen, deren sich ein Gericht von Ehrenmännern, ein Kriegsgericht, nicht schuldig machen darf. Die Insel, auf welcher Kleber eine Musterung hielt, heißt nicht Bluda, sondern Ruda.

Eine seltsame Petition.

Bei keinem der zeitberigen sächsischen Landtage sind so viele Petitionen eingegangen, als beim jetzigen; darunter eine nicht geringe Anzahl, die sich ganz offenbar zur ständischen Bevormundung nicht eignen. Zu den originellsten der letztern Art gehört eine an die erste Kammer in diesen Tagen abgegebene, von einem emeritirten Rector Große in Grimmitzschau. Der Mann ist nicht nur von der Wiederkehr der Sündfluth überzeugt, sondern hofft auch, daß es dem menschlichen Scharfsinne gelingen könne, wenn eine Sternwarte von ausgezeichneter Höhe erbaut werde, auf den Kampf der Elemente einzunwirken und dadurch den Zeitpunkt der allgemeinen Ueberschwemmung weit hinauszuschieben. In seiner Blitschrift heißt es sodann wörtlich: „Da die Menschen auch mit vereinten Kräften dem Elemente, wenn diese alle zugleich und mit voller Kraft bei einer Mondexplosion oder Erdrevolution mit einander kämpfen, nicht den geringsten Widerstand leisten können, so würde die Generalsternwarte der Ort sein, wo die zur Fortpflanzung des menschlichen Geschlechts vermittelst der aus den vereinten Völkern erwählten Familien, nebst den kostbarsten Gegenständen, welche der menschliche Verstand hervorgebracht hat, in großen, wasserdichten Gebäuden, welche das Wasser zwar heben, aber wenn sie mittelst starker Tauen oder Ketten an den Erdboden mit deren Enden gut befestigt sind, nicht aus dem Bereiche derselben fortführen könnte, gerettet und erhalten werden würden. Ueberdies würde die Generalsternwarte ein bequemer Congressort für die Allerhöchsten und Höchsten Monarchen und Fürsten der vereinigten Nationen und Völker werden können, wo Allerhöchst und Höchstdieselben von Zeit zu Zeit Allerhöchst und Höchstd sich über diese hochwichtige Angelegenheit einmüthig mit einander berathen könnten“, u. s. w. —

Feuilleton.

Telegraph von und für Ungarn.

— Im „Nemzeti iparunk“ von Erdélyi, und im „Pesther Tageblatt“ (No 75), wurde den inländischen Steingutfabriken nicht ganz richtig ein Zurückbleiben in ihrer Fabrication zur Last gelegt, denn, wer die derartigen Erzeugnisse gegenwärtiger Zeit mit jener aus früherer Zeit vergleicht, wird sich von der Unstatthaftigkeit des gerechten Vorwurfs überzeugen. Sachverständige müssen vielmehr bekennen, daß, so wie unsere vaterländischen Fabriken in diesem Zweige an reiner und netter Arbeit besonders die Fabriken zu Igló, Mirány und Rosenau vorschreiten, man in Böhmen darin rückwärts schreitet; dies was die Arbeit betrifft.

Haben aber jene Herren die Sache von einem andern Gesichtspunkt aufgefaßt und vielleicht mehr die Dualität als die reine Arbeit angegriffen, so ist dies nicht immer von dem Fabrikanten abhängig (was wohl wenige glauben werden) denn, wäre unser geliebtes Vaterland eben in so reichem Maße von der Natur mit brauchbaren Thon-Erden und Feldspath wie Böhmen und besonders Böhmen begabt, so dürfte gewiß über diesem Industriezweig kein Klage-Lied angestimmt werden, so sind aber bisher, trotz vielfältigen und öfter kostspieligen Nachgrabungen gute und brauchbare Thonerde, die im starken Feuer ihre weiße Farbe beibehält, bloß in zwei Gegenden Ungarns gefunden worden, und zwar im Ungvárter und Bácsor Comitát, wo erstere in die k. k. Avarial-Porzellan-Manufaktur nach Wien geführt, die zweite zu Kremnitz, in der allda befindlichen Steingut-Fabrik verarbeitet wird.

Sämmtliche übrige Steingut-Fabriken sind genöthigt in Thonerden zu arbeiten, die mit mehr oder weniger färbenden Stoffen der Art vermengt sind, so daß diese trotz der sorgfältigsten Reinigung des Thones sowohl im trockenen als feuchten Zustande nicht vollkommen ausgeschlämmt werden können.

Da man aber im Allgemeinen die Geschirre weiß wünscht, und je weißer um so lieber kauft, so sind sämmtliche Fabriks-Besitzer (der Kremnitzer ausgenommen) genöthigt, dem Thone einen Zusatz zu geben, welcher der guten Verbindung des Thones im Feuer hinderlich ist, und den Körper lockerer macht, somit die darauffommende Glasur auch dem Druck des Messers, da der innere Körper mürber ist, nicht so leicht zu widerstehen vermag, als wenn diese Beimengung zum Thone nicht angewendet werden müßte.

Selbst die Erde von Prinzdorf im Honther Comitát ist ohne dieser Beimengung zu Steingut nicht, wohl aber zu Porzellan, aber auch dann nur, mit Vermengung anderer Thon-Arten zu gebrauchen, indem dieselbe sehr viel Markasit mit sich führt, der durch Schlämmen nicht ausgereinigt werden kann. Zudem kommt dieser Thon in der Natur so unrein vor, daß durch Reinigen und Schlämmen stets 50% verloren gehen, was, da die rothe Thonerde im Bau schon theuer ist (1 fl. der Preßburger Meß) dieselbe a da Doppelte steigert.

Lurus-Artikel hier im Lande zu erzeugen, wäre höchst unklug, die böhmischen Porzellan-Fabrikanten erzeugen solche Artikel schon zu so billigen Preisen, daß man dieselben wirklich hier zu Lande nicht erzeugen könnte; zu dem ist jenes Porzellan, und dieses wäre Steingut.

Man wird einwenden, warum die Steingut-Fabrik zu Grain in Mähren, doch derartige und dabei ausgezeichnete Stücke liefert, und doch auch verkauft? Diesem zu widersprechen ist unmöglich, ohne Unkenntnis zu verrathen und muß jeder Sachverständige den Herrn Fabriks-Eigenthümer und dessen umsichtigen und kenntnißreichen Werkmeister die gebührende Anerkennung zollen, jedoch ist zu bemerken:

1. Daß die Fabrik sich in einer Hand befindet, wo nicht immer auf Gewinn gearbeitet werden muß, und zu Versuchen, bis zum vollen Gelingen eines neuen Productes hinlängliche Capitalien zu Gebote stehen.

2. Ist diese Fabrik die Einzige im ganzen österr. Staaten-Verbande, die sich mit der Erzeugung dieser Artikel befaßt, was ihr auch nur ihres Hn. Eigenthümers Verhältnisse gestatten.

3. Befindet sich die Fabrik hinsichtlich ihrer guten Thonerde in derselben guten Lage, wie die böhmischen Fabriken.

4. Hat dieselbe Fabrik durch ihre Lage den Vertrieb ihrer Erzeugnisse in alle Erdtheile, folglich hiedurch allein beinahe eine so große Production als alle Fabriken Ungarns! endlich

5. Kann nicht widersprochen werden, daß manche Stücke allda höhere Preise als von Porzellan haben; die Fabrik besitzt aber das Vertrauen und somit werden diese Stücke, aber auch nur da, zu diesen Preisen bezahlt.

Solcher günstiger Verhältnisse und Vortheile kann keine Fabrik in unserm Vaterlande rühmen, daher sind unsere Fabriks-Eigenthümer in ihrem Interesse auch verpflichtet, bloß solche Artikel zu erzeugen die ihre gewissen Abnehmer finden.

Sachverständige werden mir beipflichten, daß hier zu Lande gutes Steingut, welches jeden Anforderungen in Anbetracht der Dualität entspricht, sowohl zu Kremnitz als zu Miskolcz erzeugt werden könnte, und daß dies bishero noch nicht geschehen ist, zu beklagen! Schreiber dieses, nährt aber noch immer die Hoffnung, daß es dem thätigen Herrn Eigenthümer der Fabrik zu Kremnitz gelingen werde, die Aufgabe zu lösen, und sodann seine und jedes echten Patrioten Wünsche zu realisiren. Was die Miskolcz-Fabrik betrifft, so war dieselbe leider noch nie in einer Hand, die ihre Vortheile auf die gebührende Weise zu würdigen gewußt hätte. Vieles wurde da schon versucht, aber das Wesentlichste unterblieb, und hiedurch kostete diese Fabrik schon viel unnützes Geld (ein geschickter Werkmeister und umsichtiger Fabriks-Director könnten da bedeutendes leisten). Auch zu Tottis ließe sich eine hübschere und gute Waare erzeugen, wenn auch nicht in dem Grade wie in den erstgenannten Fabriken.

Was die sein sollenden Porzellan-Fabriken betrifft, deren zwei in unserm Vaterlande sind, und zwar, zu Telki-Bánya im Sároser und zu Heronda im Westprimer Comitát, so wird in der erstern zwar seit mehreren Jahren ein in Bezug auf die Dualität ausgezeichnetes Product erzeugt, jedoch ein Mittelglied zwischen Porzellan und Steingut; es entbehrt nicht nur aller Gleichheit der Stücke, sondern auch der gefälligen Formen, und besonders der so sehr verlangten weißen Farbe. Zu bedauern ist, daß diese Fabrik seinem Eigenthümer schon große Unkosten verursacht und noch nicht die rechte Männer daselbst an die Spitze kamen! Zwar ist seit 1 1/2 Jahren ein neuer Werkmeister engagirt, von dessen Leistungen bisher noch nichts gesagt werden kann, indem derselbe wahrscheinlich um zweckmäßig erzeugen zu können, während dieser Zeit mehrere Veränderungen vornehmen mußte; alleih hoffentlich wird bald ein gutes Resultat zu Tage kommen.

Die Fabrik zu Heronda im Westprimer Comitát ist noch zu weit zurück als daß ihre Erzeugnisse eine Erörterung verdienen. Wir möchten dem Eigenthümer vor Allem anrathen, daß er einen tüchtigen Werkmeister kommen lassen möge.

Journalistisches Potpourri.

— In Berlin wurden seit Kurzem so viel Fackelzüge und Serenaden den Professoren von den Studirenden gebracht, daß man den Witz machte: am schwarzen Brette sei neulich ein Anschlag des Inhalts gewesen: „diejenigen Professoren, welche etwa mit einem Fackelzug vergessen wären, möchten sich melden.“

— Die „Kwoty“ berichtet aus Wien: „Gewiß interessant dürfte die Nachricht von einer Privatunterhaltung sein, welche Ihre Erlaucht die Gräfin Anna v. Harrach, geborne Gräfin v. Lobkowitz, zur Namensfeier Ihres Gemahls am 2. April gegebenen hat. Es wurde zu diesem Zwecke Klicpera's zweifelhafte Pöffe: „Rohowjn etwerrohy“ (Rohowjn Viereck) gewählt, welche gewiß noch nie in der Residenz von solchen Schauspielern und vor solchem Publikum aufgeführt wurde, wenn sie nicht gar die erste böhmische Vorstellung ist, die in Wien gegeben wurde. Nebst den Herren Johann und Alfred Grafen von Harrach, spielte Hr. Graf Rudolph Kinsky, und die Fürsten Moriz und Georg Lobkowitz, Adolph v. Schwarzenberg, so wie auch Alexander von Schönburg. Das Publikum bestand nebst der erlauchten Familie des Hausheern, größtentheils aus Verwandten der Mitwirkenden und aus andern sich in Wien aufhaltenden böhmischen Familien von hohem Adel. Die Theilnahme aller Anwesenden war ungemein lebhaft. Ramenlich war es erfreulich anzusehen, welchen Gefallen die hohen Frauen dieser Gesellschaft an den süßen Tönen unserer Muttersprache zeigten. Die Vorstellung selbst war so gelungen, daß wir gerne ausführlicher darüber sprechen würden, wäre diese Feier nicht mit dem Schilde der Häuslichkeit bedeckt.

— Belgische Journale erzählen: Ein Herr B., ein geborner Holländer, der wegen religiöser Monomanie in einem Irrenhaus zu Brüssel eingesperrt war, entkam seinen Aufsehern, und kletterte, um (wie er sagte) geradezu in den Himmel hinaufzusteigen, auf einen Baum. Man holte Ma-

tragen, um, wenn er herabfallen sollte, die Heftigkeit des Sturzes zu mildern; ehe dies aber geschehen konnte, sprang er herab, und — ging ohne erhebliche Verletzung von dannen. Noch merkwürdiger ist, daß die Erschütterung ihn von seinem Wahnsinn geheilt hat, so daß er das Irrenhaus verlassen konnte.

— Die Frage der vornehmen Dame, die bei den Klagen über das theure Brod verwundert ausgerufen haben soll: mein Gott, warum essen denn die Leute keine Semeln? wäre jetzt so gar verkehrt nicht. Der Waizen ist bereits auf mehren Plätzen auf Kornpreis herabgesunken, und die Waizenzufuhr stärker, als die von Korn. (Pan.)

— (Zeitsinn bei Hund.) Daß Hunde oft einen sehr entwickelten Ortsinn haben, ist bekannt. Neulich versicherte aber ein Engländer, daß sie auch die Wochentage zu unterscheiden wissen. Sein Großvater hatte einen, der regelmäßig jeden Samstag vom Landgut in die Stadt lief, um an den Fleischbänken zu schmausen. Ein Bekannter von ihm kaufte einem Irlander einen Hund ab. Dieser Hund war kein Rostverächter; aber am Freitag aß er nie etwas, weil sein Herr ihn an diesem Tag an's Fasten gewöhnt hatte.

— Karl Beck, der ausgezeichnete Lyriker, und Casse, der berühmte Krenologe aus Nordamerika, befinden sich seit Kurzem in Wien.

— Der Ausbau am Thurme der Stephanskirche wird noch diesen Sommer beendet. Die Kosten dieses Baues belaufen sich ungefähr auf 130,000 fl. CM.

— (Drangenwein.) Ein spanisches Journal sagt die Drangen seien im vorigen Jahre so überreichlich gerathen und man habe so wenig gewußt, wie man sie absetzen solle, daß mehrere Landbesitzer sie zu Wein auskelterten, der von köstlichem Geschmack sein und in der Blume dem Madeira gleichen soll. Man läßt den ausgebrückten Saft in Gährung übergehen, gerade wie den Traubensaft, worauf man ihn ohne Beimischung von Alkohol oder Wasser in Fässer füllt.

Album für Menigkeiten.

— Rossini und Spontini sind zu gleicher Zeit in Paris angekommen, ersterer hat eine hübsche Wohnung in der Rue Cronchet in der Nähe der Mabelainekirche bezogen, ist etwas leidend und hat den ihn bestürmenden Theaterdirektoren fest erklärt er bringe weder etwas Fertiges mit, noch gedanke er hier etwas zu componiren. Spontini dagegen soll seine PortefeUILles voll Opern und Messen haben. In der letzten Vorstellung von Halevy's Karl VI war Rossini zugegen; er sah sehr finster drein, wischte sich oft den Schweiß von der Stirn und schien an dem verworrenen Halevy'schen Musiklarm eben kein besonderes Wohlbehagen zu finden. Nach dem vierten Akt näherte sich ihm einer seiner Bekannten: „Eh bien, maestro! comment trouvez vous cela?“ — „Mais, rief Rossini losplatzend aus, mais c'est la fin du monde!“ — „Alors, entgegnete der Freund, alors il nous faudra donner quelque chose de mieux.“ — „Moi? sährie Rossini, merci! on m'a chanté á Paris, je ne veux pas être crié par Mme. Stolz.“ Meyerbeer, Donizetti und Kreuzer kommen im August, und der künftige Winter wird in Paris eine Art von musikalischem Congress sehen, dessen Comititäten: Meyerbeer, Rossini, Huber, Donizetti, Caraffa, Kreuzer, Halevy, Adam, die diu minorum gentium ungerechnet, man wohl nicht sobald in einer Stadt so beisammen treffen dürfte. Donizetti bringt drei neue Opern mit: „Maria von Rohan“ (für Wien) und „Herzog von Alba“ und „Sebastian von Braganza“ (für Paris) componirt. Ricci hat Paris verlassen und ist nach Italien zurückgekehrt. Auch Fräul. Charlotte v. Sagn ist wieder abgereist, und zwar ohne den Versuch eines Debuts auf einer französischen Bühne zu machen; sie hat klüglich an das Schicksal der Ille. Löwe gedacht. — „Die Jugend Luthers“ heißt ein neues Drama im Odeontheater; der Verfasser dieses ohne Prätention, einfach und edel gehaltenen Stückes ist ein junger Mann Carré, der jetzt mit einem Deutschen, Hrn. Scharf von Scharfenstein, eine Uebersetzung von Platens Gedichten bearbeitet.

— Am 15. Mai waren die Straßen in Petersburg mit Schnee bedeckt und der Thermometer stand auf dem Gefrierpunkt. Die Luft war schneidend kalt. In Tiflis, das sich sonst durch sein warmes Klima auszeichnet, herrscht eine nordische Kälte. Die Höfen sind mit Schnee bedeckt und die Leute haben statt der Sommerkleider Schafpelze angelegt. Die Blüthen der Fruchtbäume sind sämmtlich erstorben und abgefallen.

Koyag és porcellan

Aggagassy Károly
ált. tanf.

[Handwritten signature]

Ferkézomfoisk. vk

1939-41. 147. l

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side]

1	<i>[Faint handwritten text]</i>		
2	<i>[Faint handwritten text]</i>	<i>[Faint handwritten text]</i>	
3	<i>[Faint handwritten text]</i>		

Miksa's Mineralogische Rep.
 System der Mineralogie
 des Mineralogischen Museums
 in Berlin, 1825. System der
 Mineralogie, 1825.

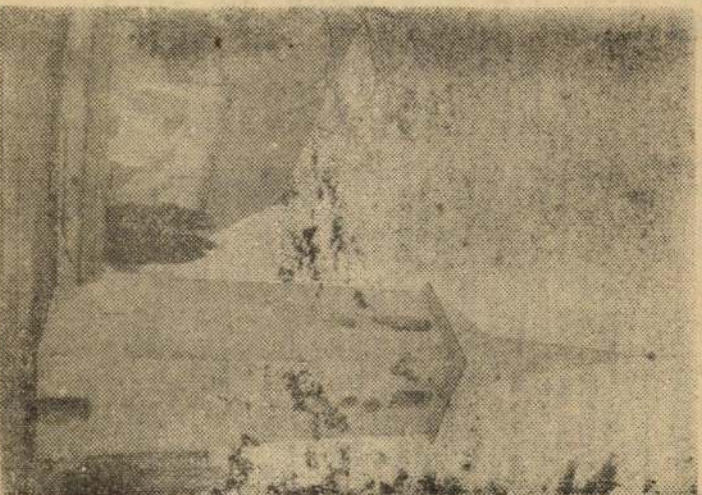
4	Miksa's	
5	System der Mineralogie	des Mineralogischen Museums in Berlin, 1825.
6	System der Mineralogie	des Mineralogischen Museums in Berlin, 1825.

Templomaink

AGYAGFALVA

korát segít meg-
határozni refor-
mátus temploma.
A falu neve elő-
ször az 1506. évi
székely közgyűlés
határozatában for-
dul elő, de a
kőbbszöri átképzést
megért templom
eredetiben maradt
elemmel arra en-
gednek következtet-
ni, hogy a le-
lepülés már pár
századdal koráb-
ban létezett. Az
agyagfalvi temp-
lom-erőd védőfala
kapubástyájára ép-
ült, zömök to-
ronyba az 1628-as
évszámot véste a
mesterkéz. (Nagy
P. Zoltán felvé-
tele)

92 X 29

HARGITA NEPE

bat. Az evből esteit 304 nap,
hátra van még 62.

— Ma a REFORMÁCIÓ
EMLEKNAPJA.

— Ma FARKAS, holnap
MARIANNA, hétfőn pedig
ACHILLES nevű olvasóimkat
köszöntjük. FARKAS — régi
magyar személynévből szár-
mazik. A névadás indítéka:
a srűők kívánsága az, hogy
az újszülött fiúgyermek o-
lyan bátor, vakmerő legyen,
mint a farkas. MARIANNA
— a latin Marianus név női
Mariana párjának módosult
formája. A Mantianus lehet a
Marius férfinévnek, de a latin
Maria női névnek továbbkép-
zett származéka is. Jelentése
az első esetben: Marius csa-
ládjához tartozó, a második
esetben pedig: Máriához, tud-
niillik Szűz Máriához tartozó.
A Maria + Anna nevek ösz-
szetételéből való származtatás
helytelen, hiszen többek kö-
zött a finn naptárak névtör-
ténei adatai szerint is bizo-
nyítható a Mariana Marian-
na fejlődési sor. ACHILLES
— a görög Akhilleusz név la-
tosi formájából ered. Le-

minden percednek kül-
egyedül is kerek egész
s nem voltál több, csak
kit könnyűszerrel elgurí-
ha földre ejt a szár, n
s ha erőszakkal magad
de nem szakadtál, éltél.
Ecet lesz? Bor lesz? M

MŰHOLD

SUPER CHANNEL: 16,00
Utazási magazin 16,30 Túl a
holnapon 17,00 SUPER-bicik-
li 18,00 Magazin 18,30 Kon-
cert 19,30 Videodivat 20,00
Veszélyes fények 22,00 Euró-
pa-film 23,00 Hírek 1,00 A
gonosz kastélya (horror);
PRO 7: 7,20—13,30 Ismétlések
13,30 Mini Max 14,00 Eredeti
színek 15,45 Lottó 16,35 Ezer
melódia, 18,20 Dowling atya
titkai 19,25 Szudántól keletre
21,15 Amerikába jöttem 23,35
Nincs akadály 1,20 Az An-
gyal; RTL PLUS: 7,00 Geor-
gie 7,45 Lila hercegnő 8,10 Pif
és Hercules 9,00 Klack 10,00
Beverly Hills Teens 11,00
Peter Pan 12,00 Robotzsarú
14,30 Winpector 15,55 Knight
Rider 17,50 Jump Street 21
20,25 Beverly Hills 20,30 21

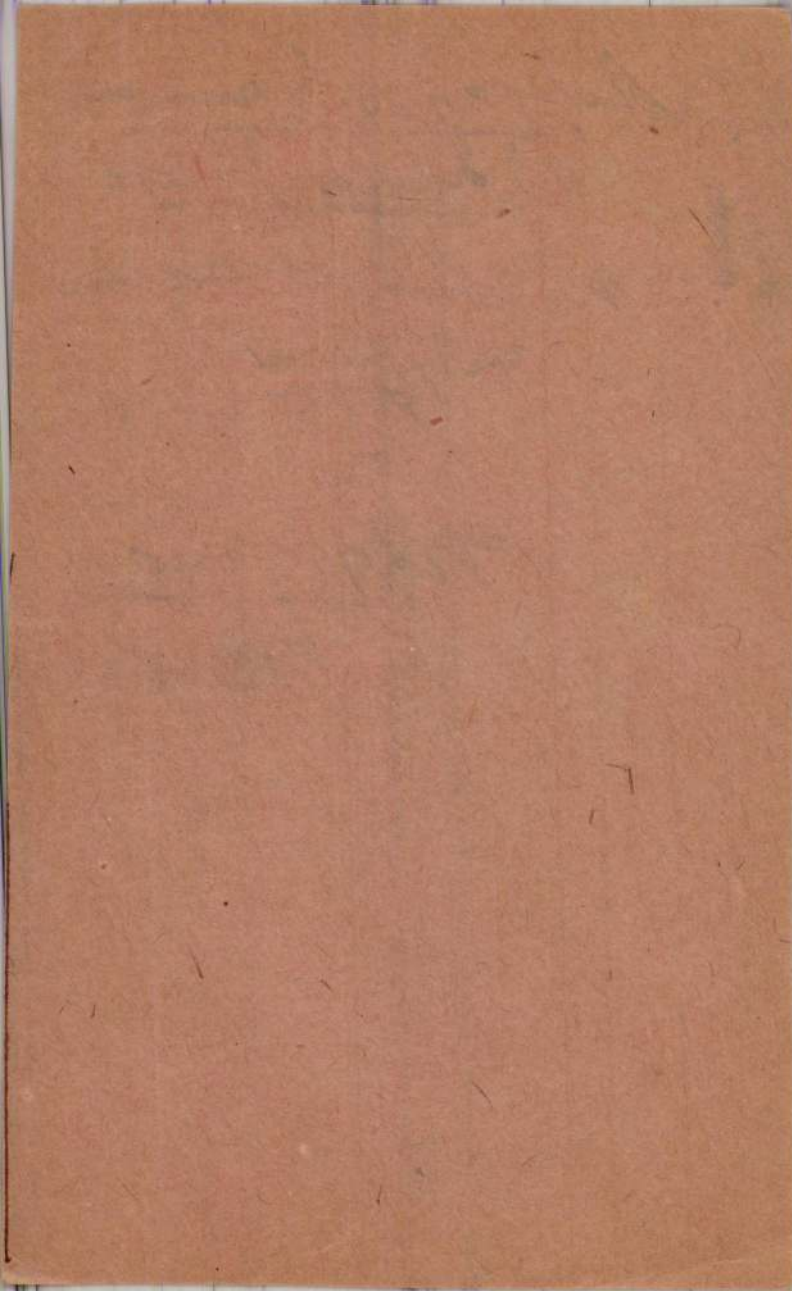
Agyagos Jánosné
Balázs Julcsa

Kitímó debreceni
színház
XIX. évf.

Gröfymű

142. l.

Agyay Victor

1906. graf.

kiáll. Nemzeti Szóloiban

Könyvieg

Verbreitung X. 175.

Ahammer, Ahmed
Aronen, Ahrens

MŰVÉSZETT
DOKUMENTÁCIÓ
Budapest, XIV. Dózsa

~~Magnum~~

Shammer, Michael

ÖFVÖS

l.

Coat-Frey Öst. Kunst

XXIV. K.

XXX. l.

Grunderken tilset

1789. Kismarton
polgár volt

PAU MLEKKEKORF ZBRZOTITSAGH
VEGYES MIDVEK.

24.

Morrel - Fatio, M. A. Méreoux et jeton de
villefranche - sur - Savane .

pin .

1846.

AHLEN János nagyszombati régész

2415 ft. tárgyalás volt 1803/04-ben

J. Halán Margit: Kerekei-tüle - Révivevény-
piac a Tótyos szalmában. In: VIII. Kevevényes-
történelmi Konferencia, 1952. Veszprém 1953.
155.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Department of Chemistry

Chicago, Illinois

1911

~~megyina~~

Shmed

örök ágyúvontás
(keshüda)

l-

Fekélyvontás

129. tábla

415. l.

A 124. lapon dlel-
mednek isja az
ágyúvontás. (Shmed
keszítették, és nem
kerítették az ágyút?)

Az ágyút vizsgálom
Konstantinápolyban
öntötték

vi december hó 22.

helyett:

[Handwritten signature]
allamtitkar.

anak,

Budapest.

[Ahmed aga, török]

Főispánmester Magyarországon a XVII. században.

Erőszakos ^{mak} ~~sztrama~~ utam
a törököt való elfoglalása után
a veres meggparancsokla ~~fe~~

^{A. - nek} ~~hogy~~ hogy a dsáminak
kiválatos templomból egy

mihrábot (ima-fülkét), egy

finom süvű minbarát

(torok), egy kúrsit (egy

nagobb prédikáló szék) és

egy szép müerwin-mahfild
(papok emelvénye) készítsen,

1663.

Főispán Erős: Török em-
lekek Magyarországon.

A budapesti magyar állami
felső építő ipariskola 1917.

évi münidei felvételei.

VI. [Bp. 1919]. 8. l.

Főispán: Evelis Celebi 2/2

Egy évvel ezelőtt!

792. Lemmingen Karol
Mellig, kissé balra fo
van ábrázolva. Keblét
Előrefésült haja, bajusza é
döke barna, szeme kék. Vö
gallerija paszománt.
Vászon, méretei 68 : 55
40 K. — Vétetett a gr. Kr
A megszerzésére vonatkozó a
lelt. sznál. — Atvétetett 1895 á
jegyzék 41. — Az átvételt ti
8-iki 14895 sz. leirat (159-96)

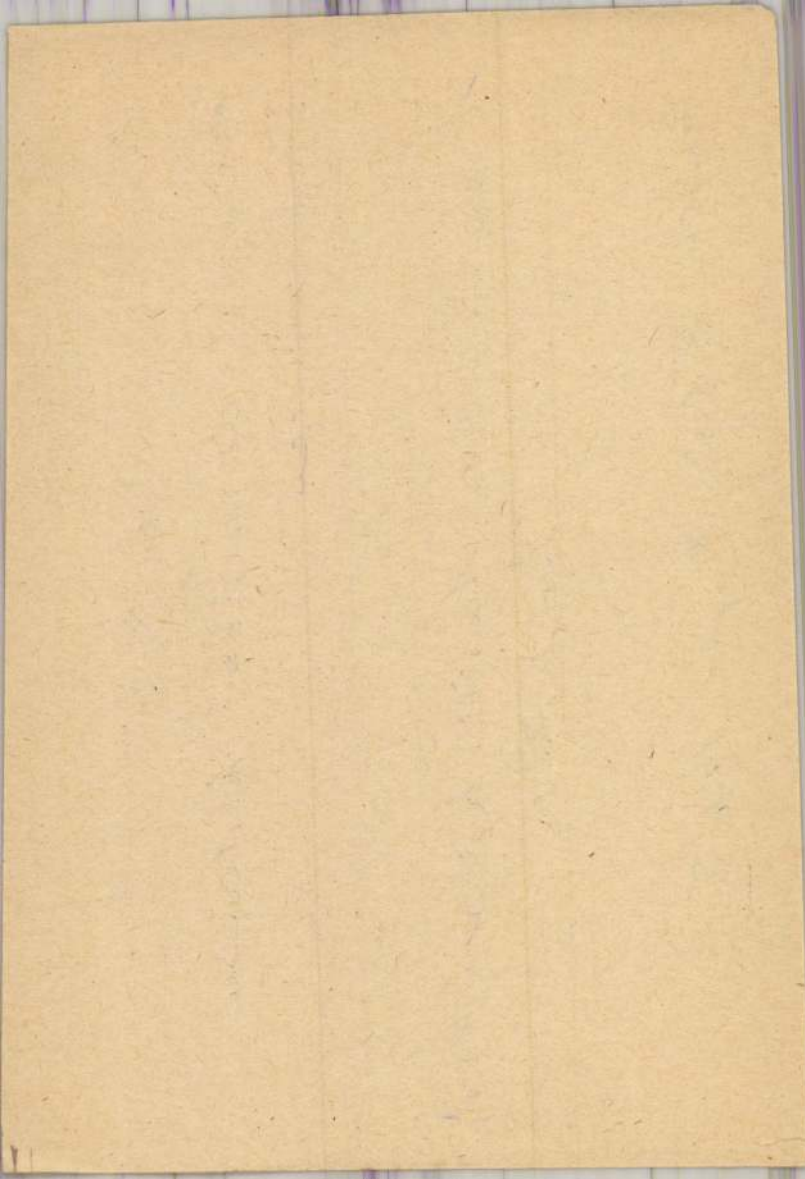
Alvar Zuzsa

Montañas, rej. Sreketel

Atregetel de 1965. Kalakou
Dobresceaba

Montañas: Montañas de Sreketel
Kalakou

Montañas de Sreketel, 1970 II. 30

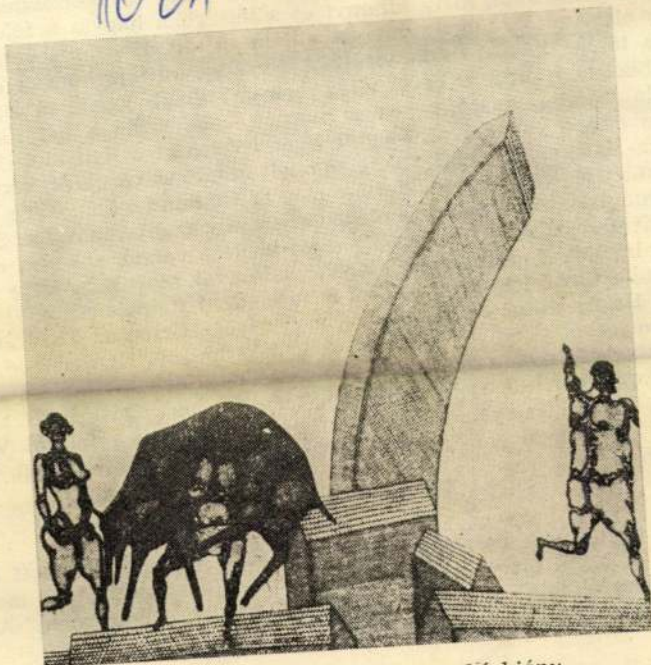

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

NAGYVILÁG

Eino Ahonen

1021

Eino Ahonen (Finnország): Lakáshiány

egész
elkezdte
dallam

Ez
szánva
Vgeno
síratta,

nem árasztja többet hűvös, tiszta vizét? A források kútfeje hogyan száradhatott ki úgy, hogy többet nem oltja az egész világ szomját? Előbb Vgeno siralma hangzott el, aztán Vergula mondta versről versre a magáét; ebbe aztán a két Ringosz-nővér is belevágott szívtetűpanaszával. Megint Vgeno vette át a dallamot. Most csatákról énekelt, puska- és ágyúgolyókról, földig rombolt hatalmas várakról, vérontásról, bosszúról és becsületről. Vajon nem áldotta-e meg az Úr mind e dolgokat a földi életben?

A vén Antoni csak hallgatta, és elégedett mosoly szállt vonásaira. Szemét csukva tartotta, karját keresztben. Ó, ha az Úr most keblére vonná, ebben a magasztos pillanatban! Bár leküldené arkangyalát lángoló pallosával, most hogy lelke makulátlanná vált, és vezetné ezt az ő lelkét messze túl a Tajgetosz hatalmas csúcsán! Ó, csak fújna egy nagyot az Úr, és oltaná el lélegzetével a gyertyát. Hiszen az ő szövéténeke már leégett, csak tévedésből imbolyog a röpke láng még tovább. Nyújtsad ki, Uram, a Te kezedet, és szabadítsd meg a vén Antoni lelkét, s vidd őt messze túl azokon a ciprusokon, amelyeket ismer, túl az olajberkeken, amelyek közt egész életét kemény munkában töltötte, túl e kicsinyke földdarabon. Hadd távozzék e földről Vgeno sirató-énekével a fülében. Hadd emelkedjék együtt a gyönyörű dallamokkal, magasabbra, egyre magasabbra.

Azután Pota kis kávécsészéket és apró pálinkás poharakat hozott ki egy nagy tálcán, és mindenki, aki ott volt, megadta Antoni végtisztességét. Azt mondták: „Az Isten bocsássa meg vétkeit”, meg azt: „Nyugodjék a lelke békességben!” A legöregebbek pedig azt mormolták: „A viszontlátásig.”

lották fekete keszkenőiket, és
ket. Aztán Vgeno rágyújtott a

rt az ének olyan harcosnak volt
ig egy százestendő apóának.
en hagyta a földet; a nagy fát
tt. Hogyan lehet, hogy a forrás

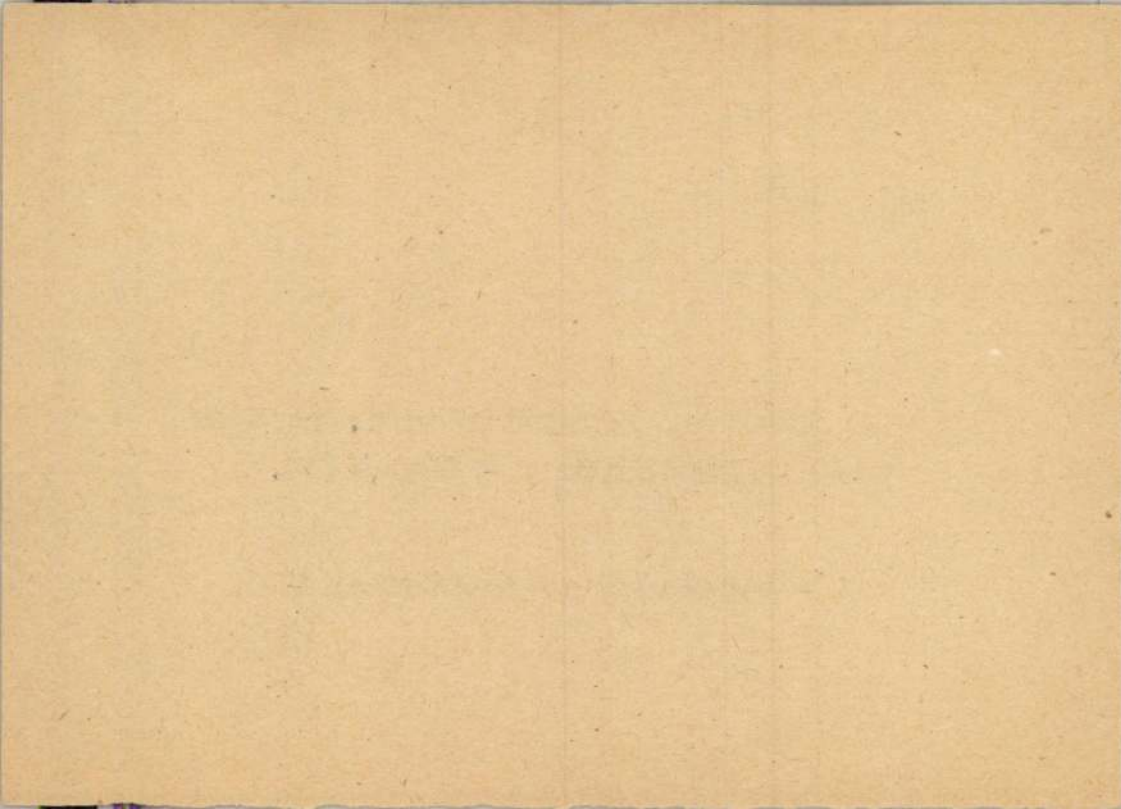
rt az ének olyan harcosnak volt
ig egy százestendő apóának.
en hagyta a földet; a nagy fát
tt. Hogyan lehet, hogy a forrás

A. Horning Zsuzsa
(Bp. 1930 -

Műveivel résztvett az V. Országos
Kerámia Biennálén - Pécs, 1978.

- katalógus a könyvtárban -

Ahrens

Piume.

P. 5534.

A Veduta della Città presa dal mare körül a Cartiera,
a Chiesa di S. Vito, a Castello e Chiesa di Tersatto, a Fontana,
a Torre della Città, a Veduta della Città dalla Strada
da Lodovicca, a Grande Molino di Zakayl és az Il Corso Veduto
dal Teatro látképei nyervek elhelyezésst. Felirata:

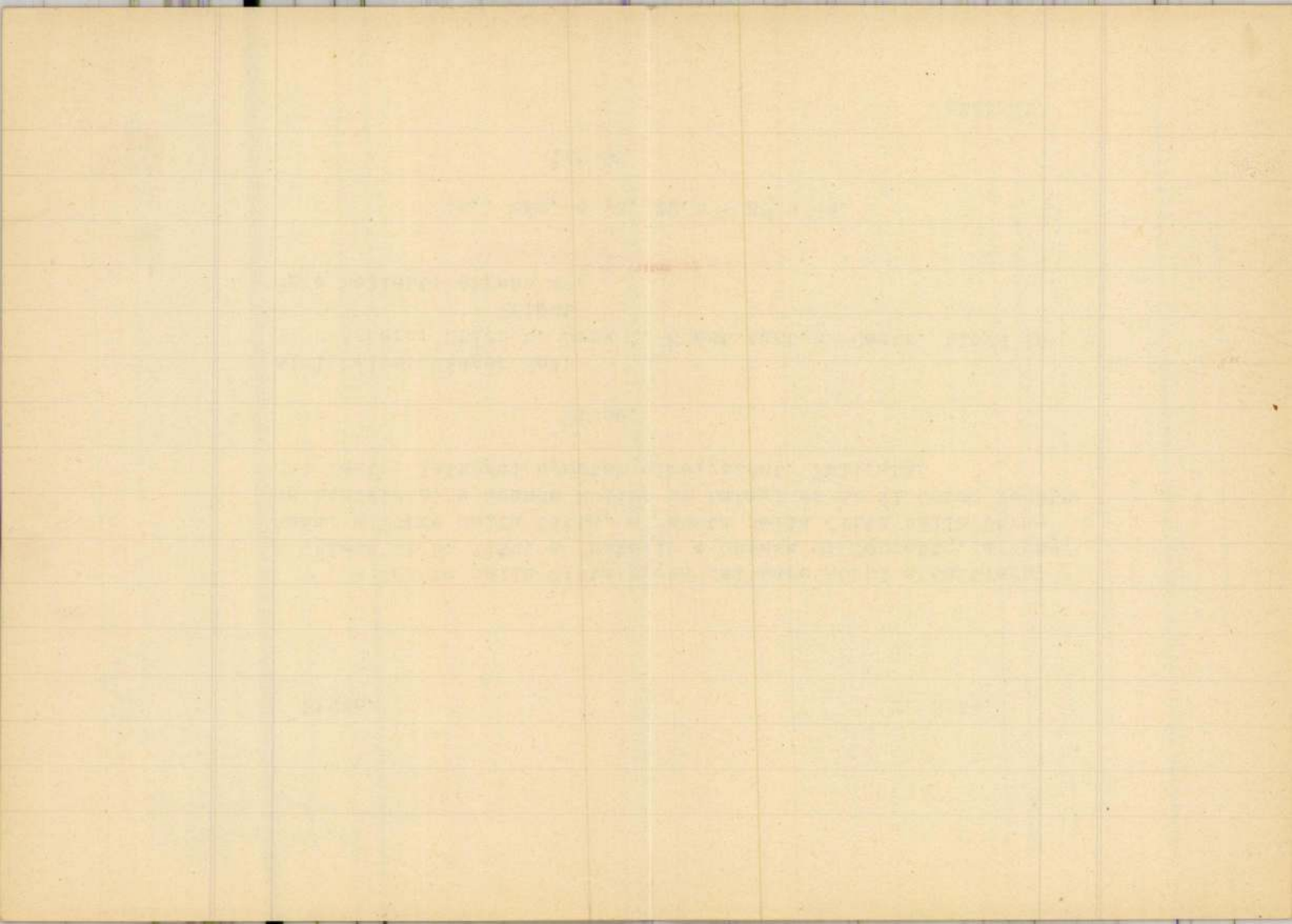
Piume.

aloi balra: Rieger del.
Jobbra: Stich u. Druk d. Kunst Anst. d. Oestr. Lloyd in
Triest
és e mellélt: Ahrens sc.

Am., mer. a vk. 22.5 : 30.9 cm.

140-95

szakadt.

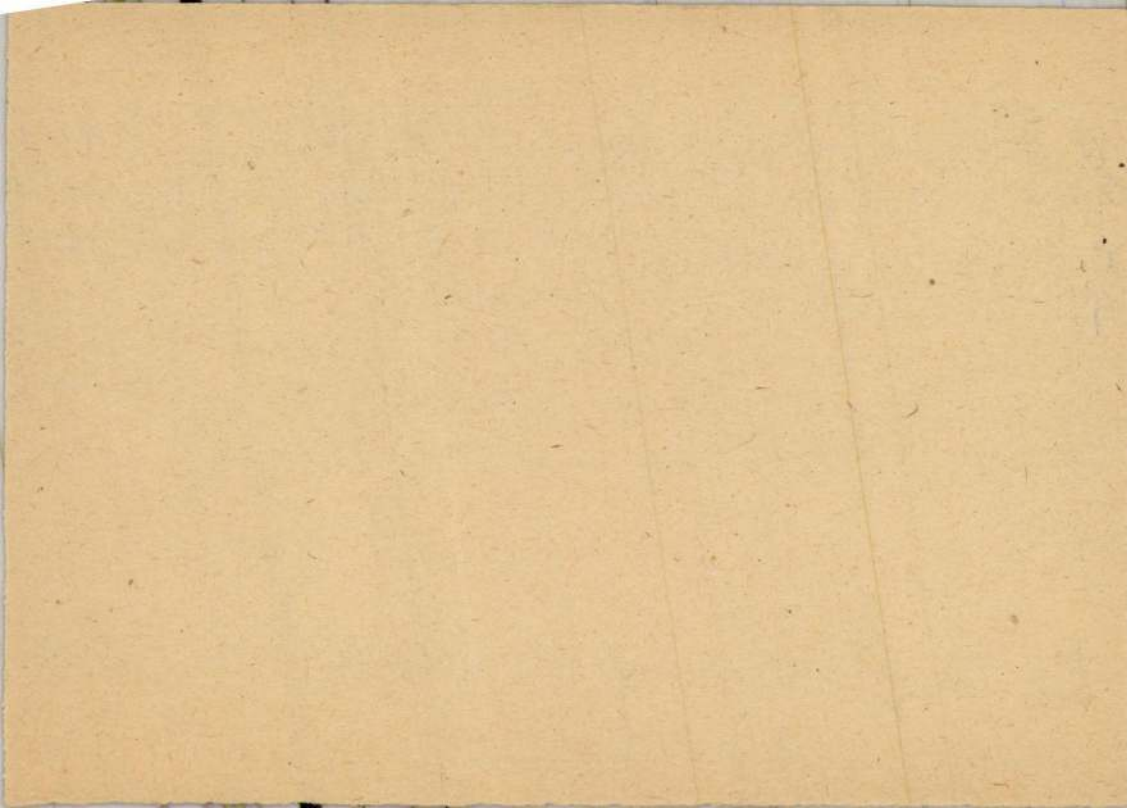

Aich János, festőművész

a kiállítás, melyet a ~~szonjani~~ képtárban Vukica
Popović műhelytörténeti szervenett, 16 műalkotás
a múzeum gyűjteményéből, a többi mű magán-
gyűjtők tulajdonából származik. —
A kiállítás nem volt lehetőségük arra, hogy akadémiák
tanulmányok, nyáron át 2 hónapot Nagybányán töltsék.
Egy péld. Aich János, Vankonyi József.

Dr. József: Magyar festőművészek Bándtban
Magyar Szó, 1980. II. 29.

Aicham, Aichelle
Aichbauer, Aichenand

Aicharn János

J

Egy asztalosról, *Aicharn Jánosról* (Hanns Aicharn) is törté-
nik említés, akinek magyar származása azonban kétséges. Két ok-
levél emlékezik meg róla, az egyik 1478-ban,³³ a másik 1487-ben³⁷
kelt. János mester ezek szerint bécsi polgár s asztalos volt és 1478
előtt meghalt. Fia, *Jakab*, aki 1478-ban még szücsinas volt Bécs-
ben, 1487-ben kassai Ferencendi szerzetes, aki azzal a kérelemmel
fordul a bécsi városi tanáshoz, hogy atyja végrendeletéről s a
róla maradt örökségről tudósítsák őt. Felmerülhet az a gondolat,
hogy Jakab barát apja Kassáról való volt s onnan vándorolt
Ausztriába, ahol élete végén dolgozott. E feltevést neve sem
cáfolja, hiszen Felső-Magyarországon már ebben az időben gya-
koriak a német nemzetiségű, német nevű mesterek.

Ferencmágyarországról

66. 8.

PMŰVÉSZE

V., Mária V

**hreen
VESI**

ÉS

Giovanni Santini Michel, festő

Zach Józsefre igen nagy hatást gyakorolt a XVIII.sz. eleji álbordarendszerű térbefedése. Ez érvényesült Zachnál az Egri Liceum Aridenti zsinat architektúrájában is. 169.o.

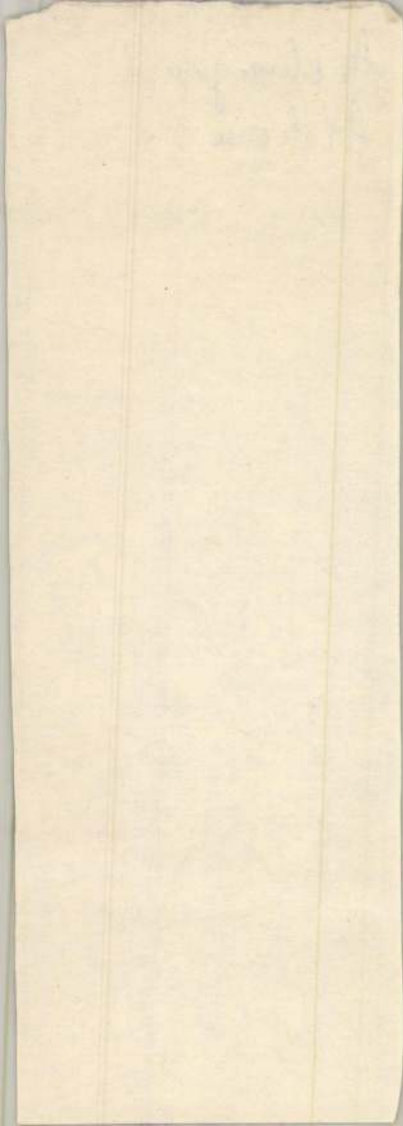
Voit Pál: az egri festészet barokkellenes törekvései. 165.o.

- az Egri Műz. Evkönyve. III. Eger, 1965

Aichinger,
Aichorn

Aigen, Aigler,
Aiglou, Aigner

FÖRTÉNETI
LOS KÖZPONT
za György ut 41.

~~Argues~~

~~Argues, Argues~~

MŰEMLEKÉK ORSZ. BIZOTTSÁGA

VEGYES MŰVEK.

514.

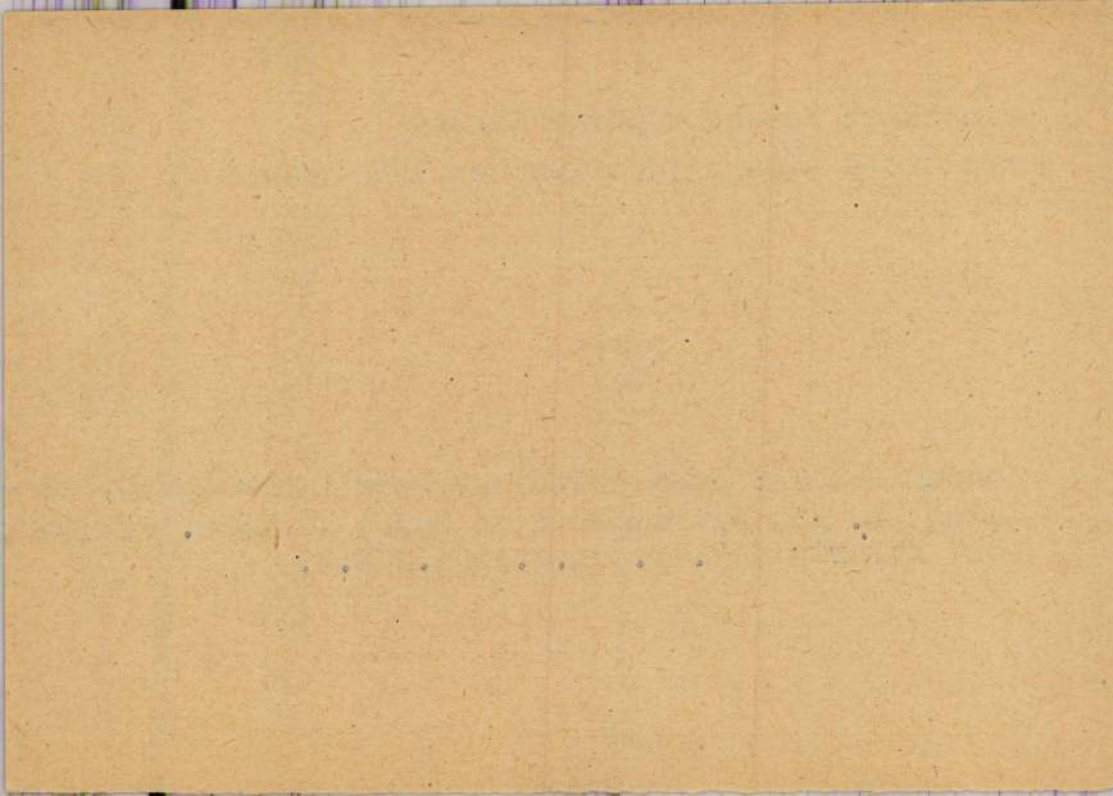
~~Typographi Armbol. Gr. Grosssch. - Daten
Ortstal anleihenete.
Export, 1878.~~

f.

col.

Aichbauer Ferenc kőműves legény
résztvett Buda ujjáépítésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda építőmestereiről töredékek, váz-
latok I. Kik építették ujjá Budát az 1686.évi romok
ból? Művért 1957.VI.évf.4.szám.298.l.

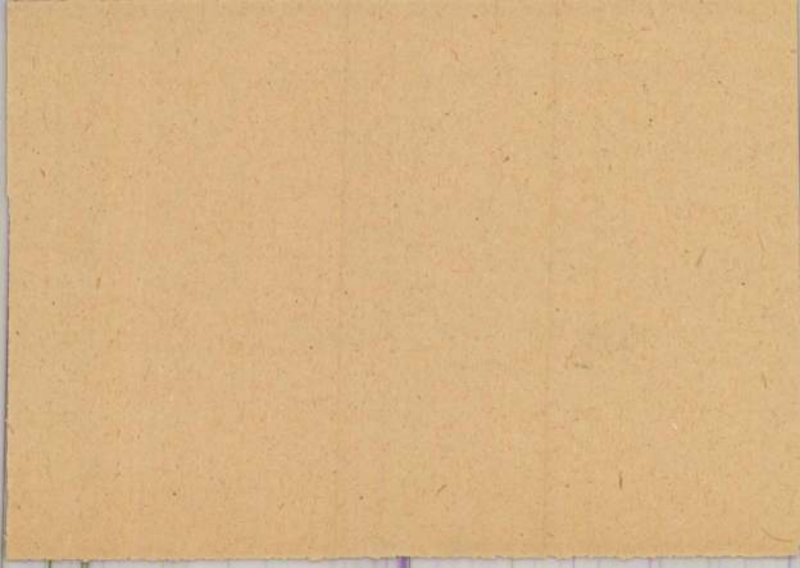
Aichenauer Bruno grafikus

M Ū V E S Z E T

II.évf. 1903.

62.

"Könyvdisz-pályázat"

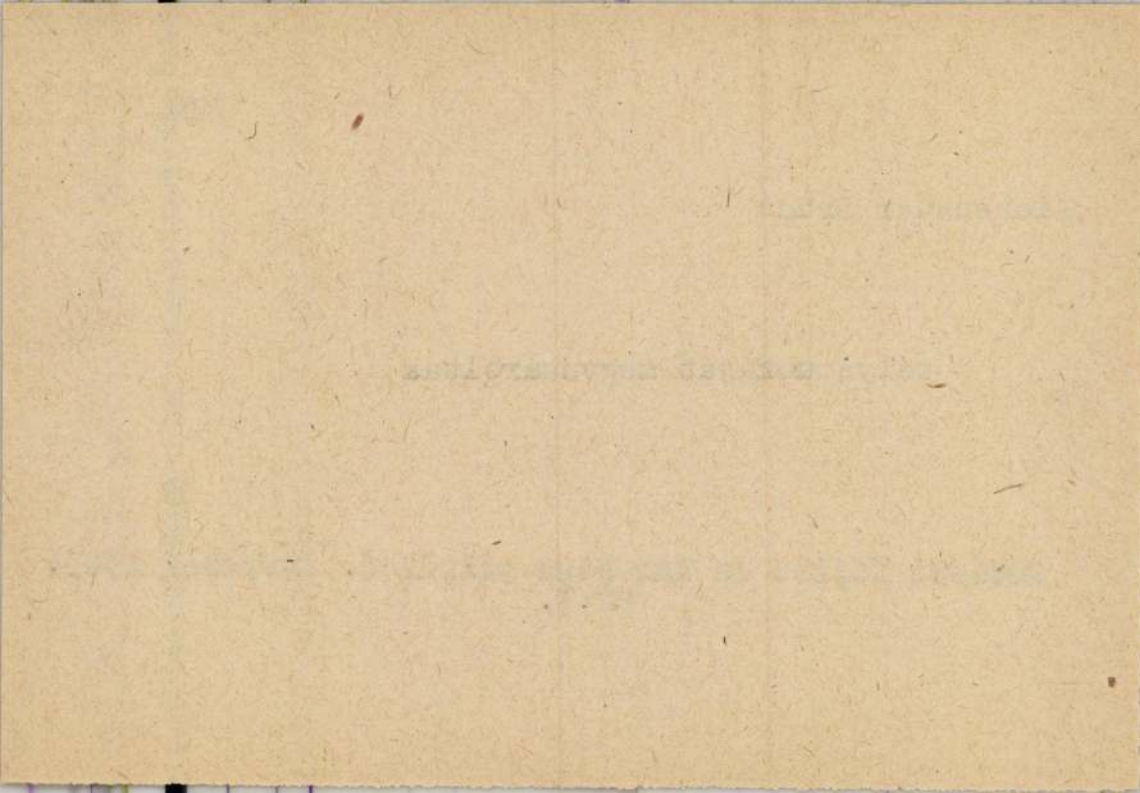

MDK

Aichenauer Brunó

pályamunkáját megvásárolták

Művészi fejléc és záródísz pályázat. Művészet 1903.
62.1.

FRANZ AICHERAU, pénzbecsőr

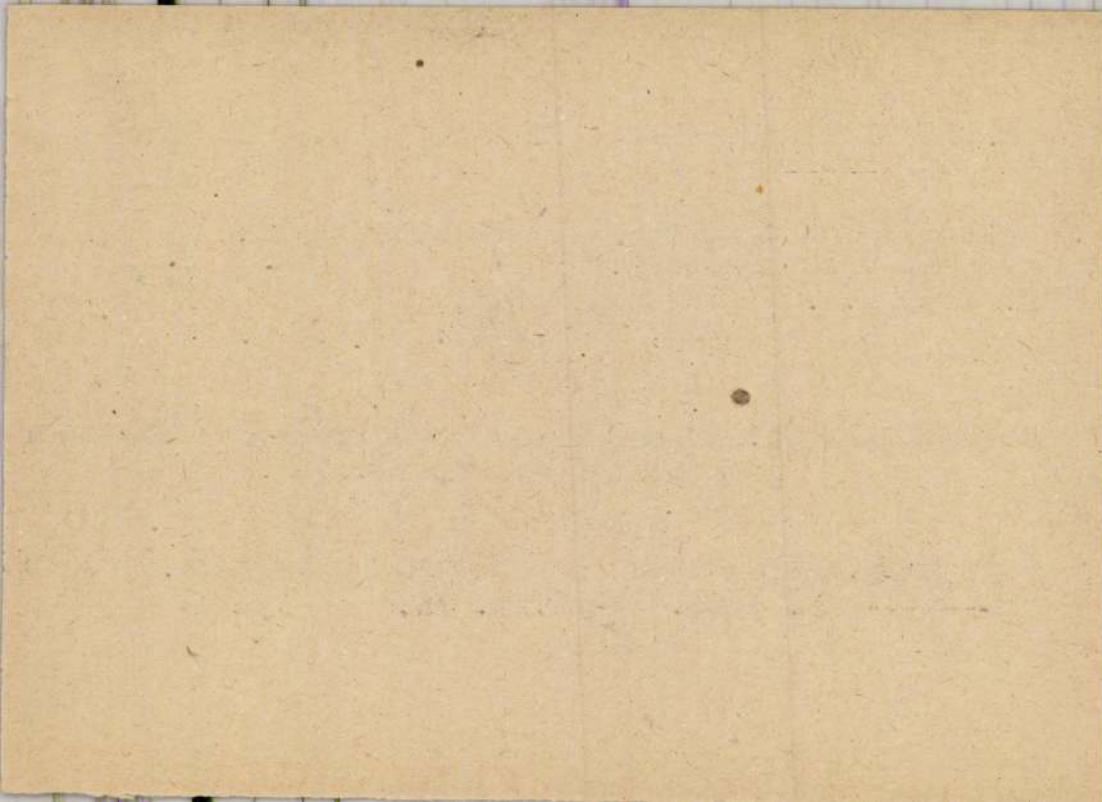
Mesterjegyek a konvenciós pénzláb érmein:
Bécsben vert pénzekén:

A. vagy F.A. = FRANZ AICHERAU,
Wardein, 1774-1787. 138.old.

SEIGERTY ISTVÁN: ~~XXXXXXXXXXXX~~ Mesterjegyek a konvenci-
ós pénzláb érmein 138.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.

----- XX. 1964. 27-28.sz. Bp.

AICHINGER János gyöngyösi ácsmester, akit
1827-ben a gyöngyösi adóösszeírás alkalmával
négy segéddel írta össze.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből. Voit.

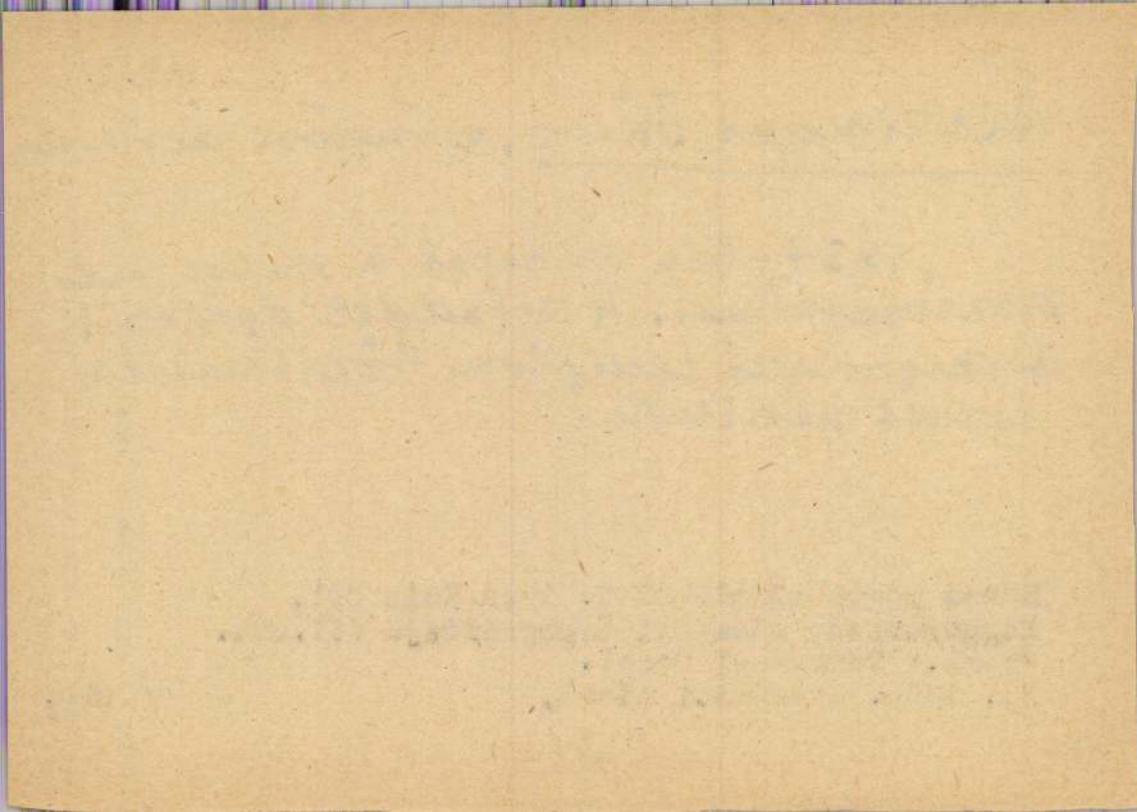

Niedringger János, győngyösi ácsmester,

1827-ben szerepel a város ordó-
örzevérsében. 4 szelddel dolgozik,
A merkazi templom bővítésének
tervet készítette.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

307. old.

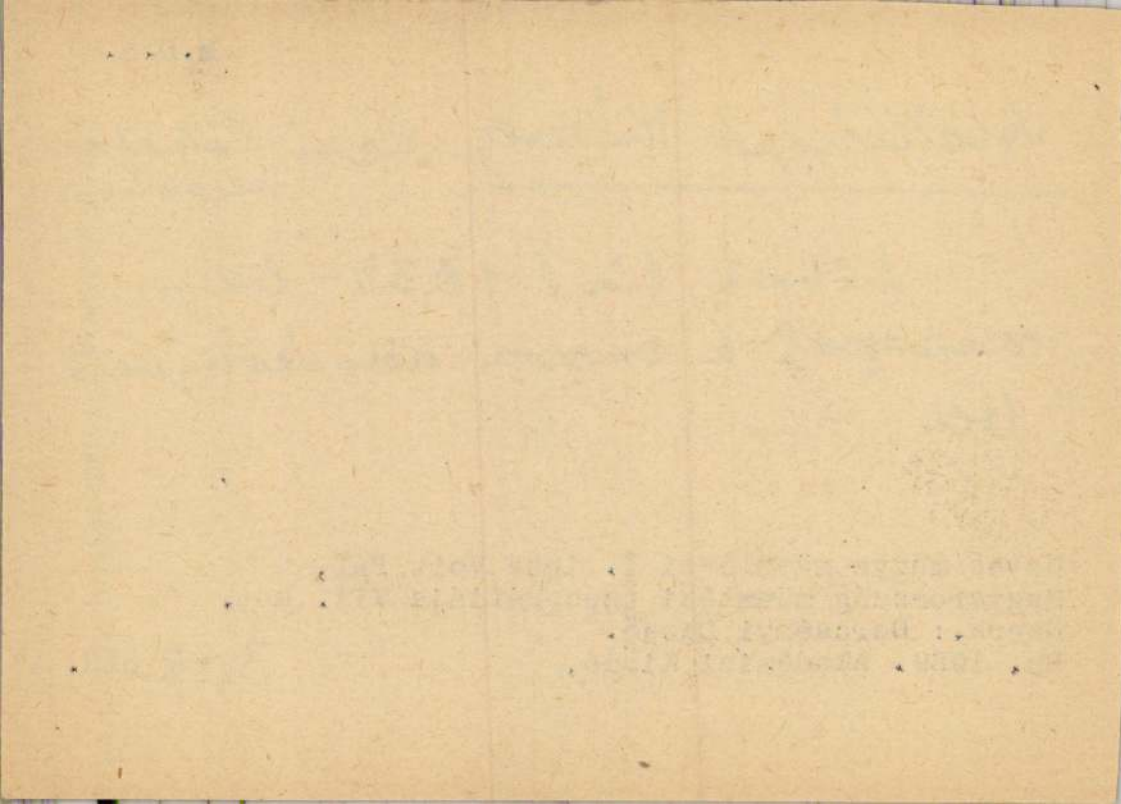

Siedringer Károly, cseri lakatos
mester

Sitichy fia, 1834-ben
megereszel a városi adókönyvvel.
ben.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1959. Akadémiai Kiadó,

307. old.

AICHINGER Károly lakatos mester Egerben
1834-ben szerepel a városi adókönyvekben,
atyja Aichinger Mihály egri lakatos.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből. Voit.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
137-224
1934

A UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....II. / 54.

Név: Aichinger Matthias

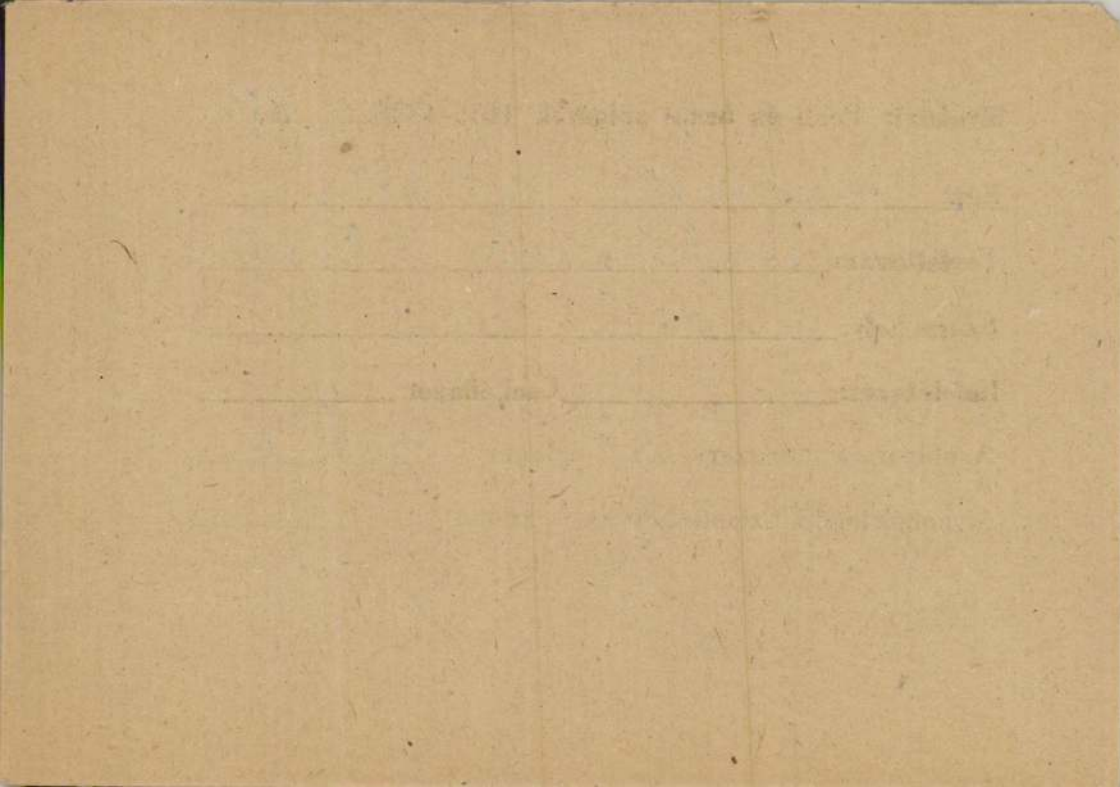
Foglalkozás: sárgarészműves (Gürtler)

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1729. II. 11.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

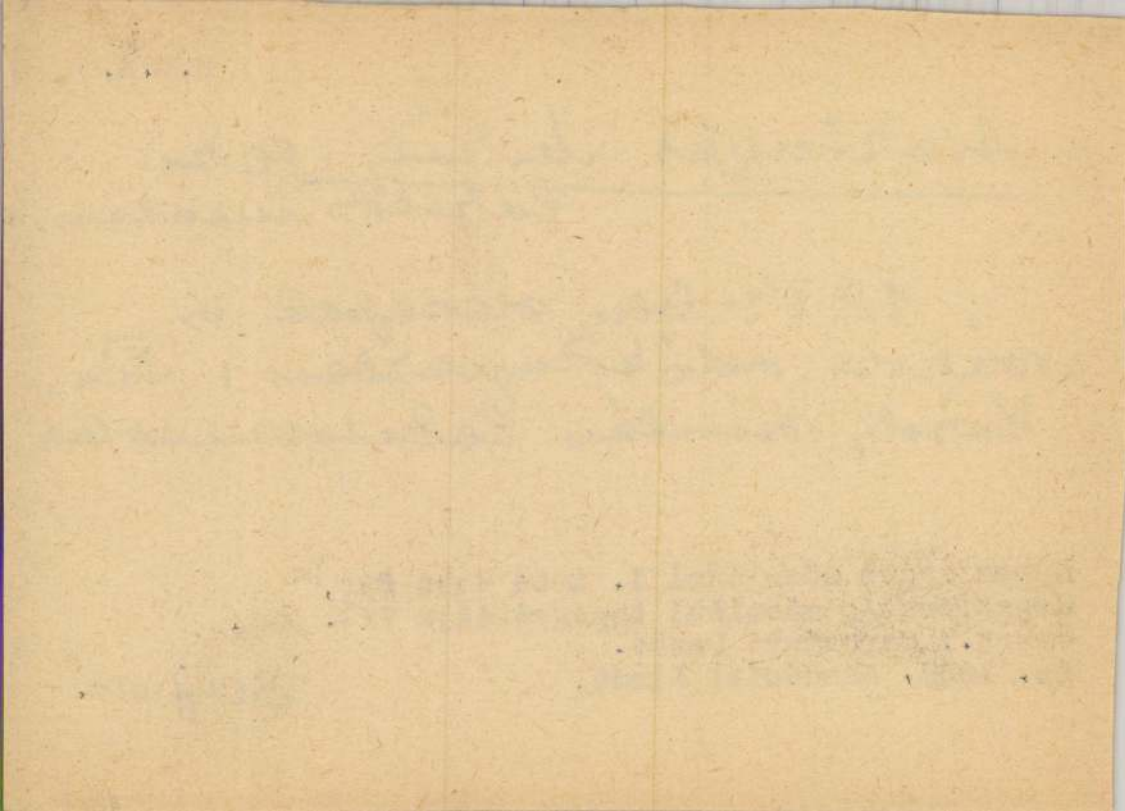

Aichinger Miklós: cseri
 lakatos mesters

1834-ben szerepel a
 városi adókönyvben. Fia,
 Károly szintén lakatosmester

Heves megye emlékei I. írta Voit Pál,
 Magyarország emlékei topográfiája VII. köt.
 Szerk.: Dercsényi Dezső.
 Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

302 old.

Mihály

AICHINGER ~~Károly~~ lakatos mester, aki az egri
városi adókönyvekben 1834-ben szerepel.
~~Atyja~~ Aichinger Mihály egri lakatos.

Fia

utaz

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

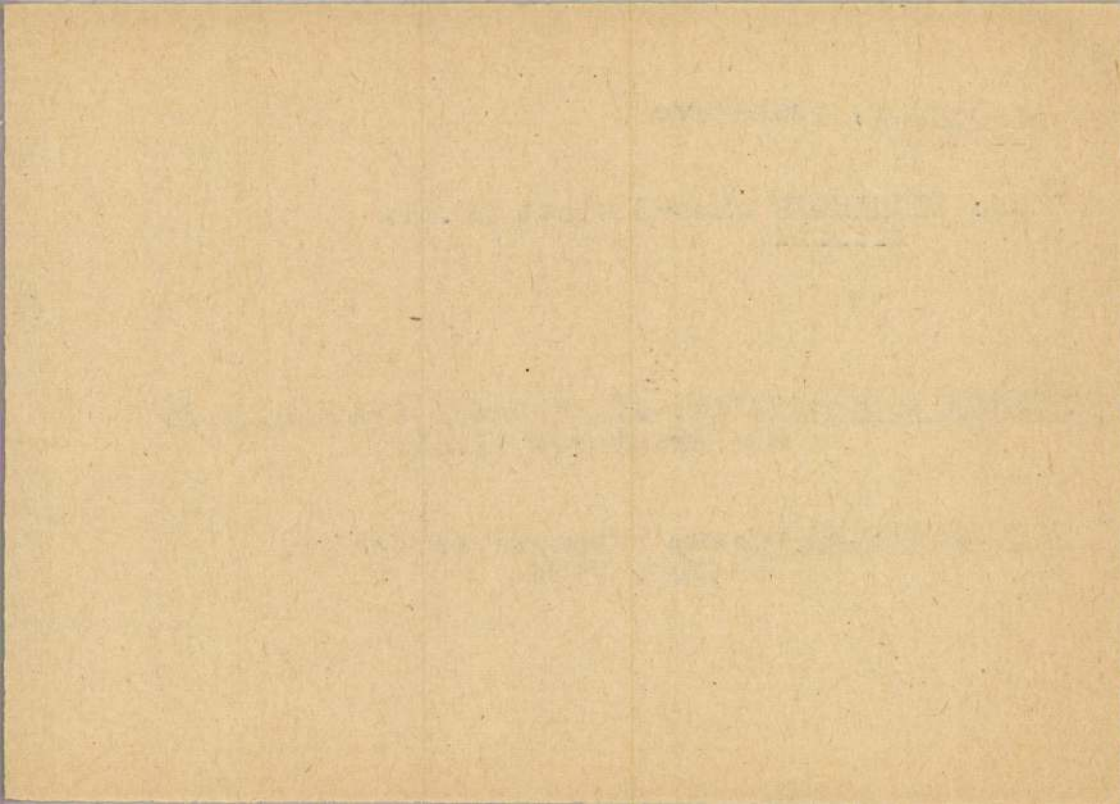

AICHINGER, puskaműves

Lásd: EICHINGER címszó alatt 30.old

T. KNÖTİK MÁRTA: XVIII.-XIXas-évi fegyverek és
mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73 I.
Szeged, 1974

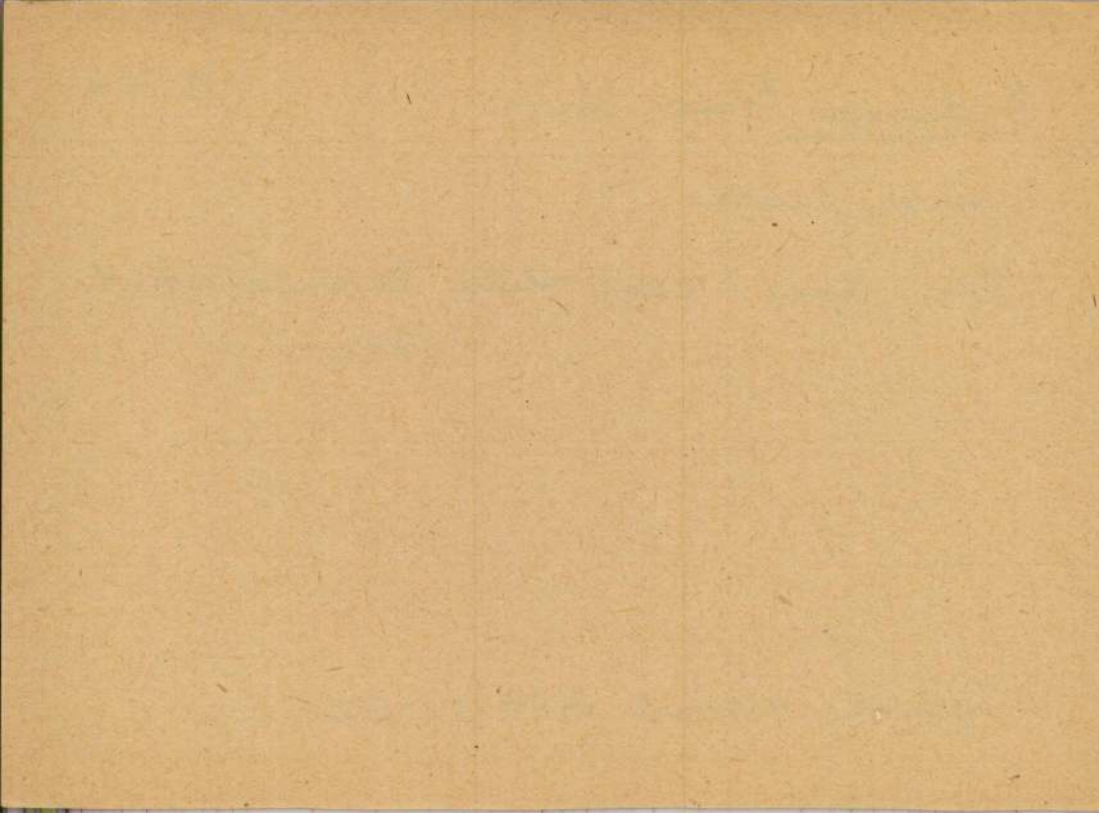
Aichinger Simon ötvös

M. D. K.

pe'csi mester.

Pe'cs, domo cof szilü keventelökent
1792.

Gentli. hiemel. 1959 J. 252

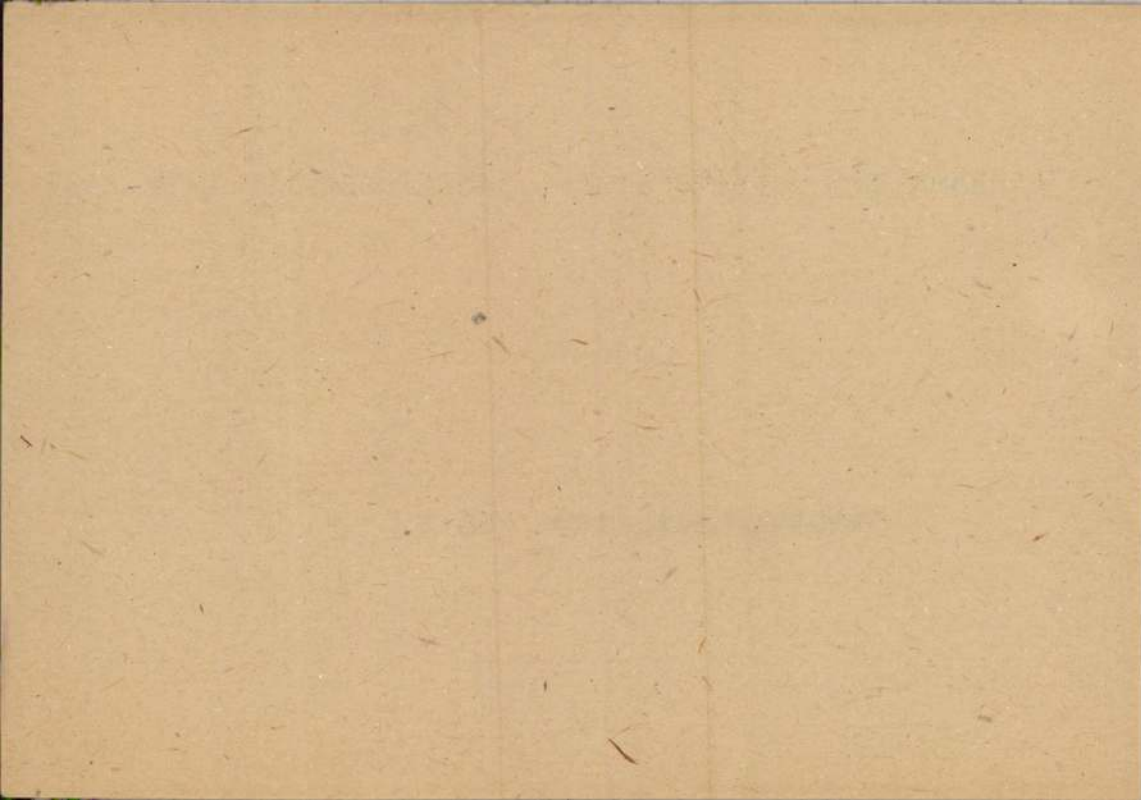
Aichorn János +1478 előtt, bécsi asztalos
1478-1487

Gentmagynüvausztr ~~xxxxx~~^{83 1} 66 l.

Alameda County, California
1911-1912

Aichorn János +1478 előtt, bécsi asztalos 1478-1487

Gentmagynivaustr 66 l.

JOS. AIDENBÜCHLER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamem Handwerks Deren Kais:
Königl: PRIVILEGIERT Bürgerlichen Schön und Schwartzfär-
bern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.

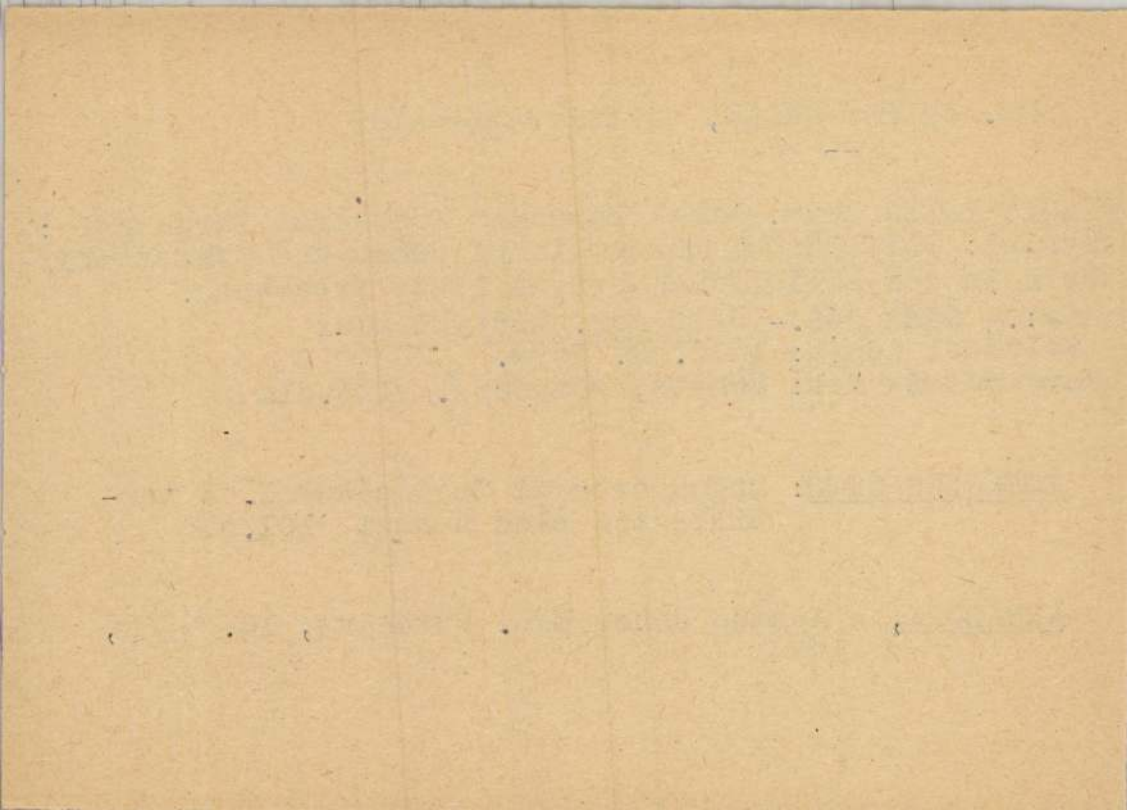
Név:.- ~~232x~~ 242.- Herr Jos. Aidenbüchler

Felvéétel ideje: 1806. 6. Novm.

Hová vették fel: Mohats, /Mohács/. 159.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A tex-
tilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr,
1974

KERESZTELŐ KÚT A PÉCSI SZÉKESEGYHÁZ CORPUS CHRISTI-KÁPOLNÁJÁBAN
Aichinger Simon pécsi ötvös műve (1712). Zenélő angyal. Falfestmény Lotz Károlytól

2.

Gönczi Oksó dr. 481 A pécsi székesegyház
Magyar Művészeti 1929.

A PÉCSI SZÉKESEGYHÁZ BOLDOG MÓR-KÁPOLNÁJA
SZÉKELY BERTALAN FALFESTMÉNYEIVEL

XIX - XVIII
Schöninger Simon

Aichinger Simon

... Az a keresztelőkút, mely most ebben a kápolnában áll, Aichinger Simon pécsi aranyműves alkotása 1795-ből. A talapzata siklósi márvány, a felső rész aranyozott rézből öntött, és részben domborított munka. XVI. Lajos-stílusban.

Simonj Ok. d. k.
pécsi nércesphár-
Magyar Művészet

1929. 489. l.

481. l. kerjed

1905. március 31.

Az áll. felső ipariskolával kapcsolatos gipszminta-önkormányzat vezető
segítségével: úrjeggéle díjaztatott a készítményei a halászlőre tartozó
indízkodék figyelembe ajánlottak (227/1905.)

Aichinger Simon, szobrász

keresztelő-kulját 1795-ben állította fel a pécsi Corpus Christi kápolnában.

Gosztonyi Gyula: A barokk Pécs. Pécs műemlékei.
Bőv. kiny. a Sorsunk 1942. II. 4.sz.-ből. 14. old.

meprva

Richinger Simon

peči otvōrō III. 4.

elcye

Madonna a gyűdi

Ferences beg templom ban

Jind

✓

NAGYVÁRAD

Museum: *Országos*

a: 19 Birkmeyer Regent's & Thornton's Egypt.
AE, VII - 1888, 4452.

Aichinger Senior

peca' otrio

it peca' becesoghar

Corpus Christi kajolrajaha

levo' Kopf-stiluvai ke-

vestelö'püt lomborikot saja-

verit', födelei koristus

keentelée roboropottal

Jend' nuuve 1798-böl.

Shofee' 57. P.

(Dec. 1927)

EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJA

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Szetiványi Gyula urnak,

Budapest

VI. Szondy-u 98/b

Richard Limon

peisi'ötös

A peen' nelenophon
Corpus Christi ka-
notrajalan levi,
copy ottilu kerenteli-
kunt fenti lemitte

1792-ia

Török Gyula dr.

Peisi utuntato ✓

Peis 1943. 175. P.

Kepel

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Michinger Simon

Ardaldir, baur,

2 peón' vagon mun-

fermban, áttitölur

fernt.

munur

XIX m-álgj.

End

T. 3524.

zített lap felirata a medail-

12 cm.

-92-25 XLV.

Aichinger

peísi aranyminős

A peísi nékeseghar

Corpus Christi kapulányában
allo. Keresztelő'kutat, ~~mellet~~

Aichinger peísi aranyminős

1795-ben 850 forintra kézi-

telle. XVI. században. A fő-

dele. Keresztus Ezentelgetésé-

nek jelenete kis nékeseghar

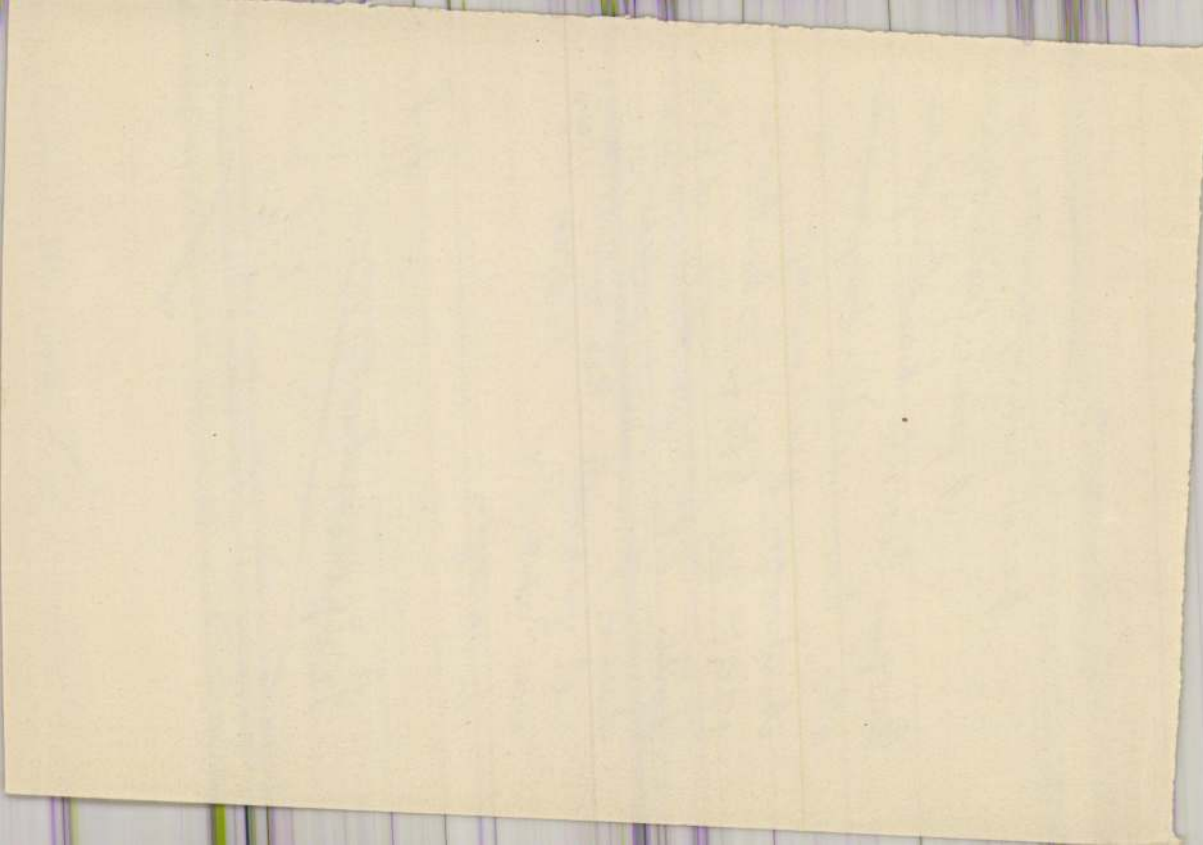
vann átjáróva. Arany 1.40

m. magas.

9. l.

Trópeisnékeseghar

1916.

Aichinger Simon

~~Georg~~ [?]

ötös 1795-

d.

Georg barokk Pécs

14. l.

Georg Simon Gyula

Pécs művelési

A barokk Pécs

Pécs 1942.

✓

Meghívó

A MAGYAR NUMIZMATIKAI TÁRSULAT-nak 1936.
február hó 27-én, csütörtökön, este 6^{1/2} órakor a társulat
helyiségében (VIII., Csepreghy-utca 4, II. em. 15 ajtó) tartando

felolvasó ülésére.

Tárgysorozat:

RUDNAY GYULA: Warou Daniel élete
és hörmöcsbányai működése.

A felolvasás után vacsora.

Vendégeket szívesen látunk.

Aigen Karl 128

J festo a beën
aradémai

1752.

~~MESTEREK NÉVJEGYZÉKE~~

Schoen Anna templ.

- Eberhardt Antal 42, 43, 44, 72, 87, 88, 90, 92, 94, 110, 122, 155—157,
206, 208, 209, 210, 214, 215, 216, 217, 242
- Eberhardt Ferenc 157
- Eberhardt János 156
- Eckerman József 212
- Eder János 165
- Endl Ferenc 42, 43, 44, 72, 157—158, 166, 168, 205, 206, 208, 209,
210, 211
- Endl Mátyás 157, 158
- Entzenhoffer Joh. 6, 100, 145
- Erdélyi György 100
- Falconer Antal 158, 183
- Falconer A. Erzsébet (Sophia) 25
- Falconer György 36, 49, 112, 132, 136, 158, 182, 201
- Falconer H. József (Julianus) 24
- Falconer József Ferenc 7, 134, 185, 188, 235
- Falconer Polykarp 181, 182

AIGLER ? építész ? a Mezőkeresztesre
1880-ban készített rk. templom tervrajzát
/Tervjegyzék 226./ egri érs.gazd.lltár/
őrzi.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből.Voit.

ALGER ? 1818

1818-1819

1819-1820

1820

1820-1821

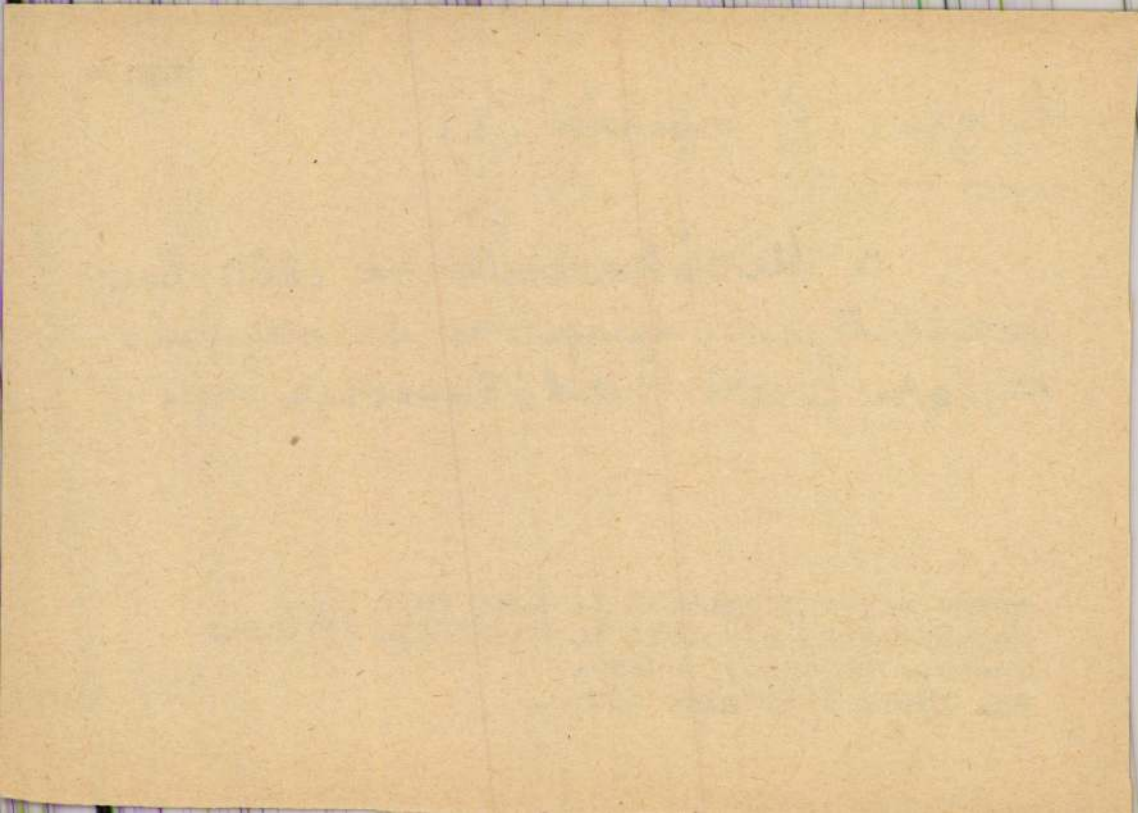

Sigler (?) építés (?)

a Herókeresztesre 1880-ban
 készített r. k. templom tervdraját
 az Egri Érseki Gard. Levéltár "orri"

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
 Magyarország műemléki topográfiája VII. kötet.
 Szerk.: Dercsényi Dezső.
 Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

307. old.

m/26

ifj. Aigner Antal
nyomdász

mesztársadó kiállítására. Abrak:
a Gr. Sz. Sz. borleklapja, rajzok a
Gr. Sz. Sz. - nak 1-2-5-3 oldalán Aigner
művei (Vonalas diszítés)

ifj. Aigner Antal munkái nek kiállítására
Grafikai Szemle 1906 évf. 3 sz. 49-50 l.

ifj. Aigner Antal
 mesterszedő

üdvözlőkártyája

- Kalendariumok megújví üdvözlő-
 Kártyák

Grafikai Szemle 1908 évf 1 sz 12 l

18th June 1861

Dear Mother

I received your letter of the 14th

and was glad to hear from you

and all

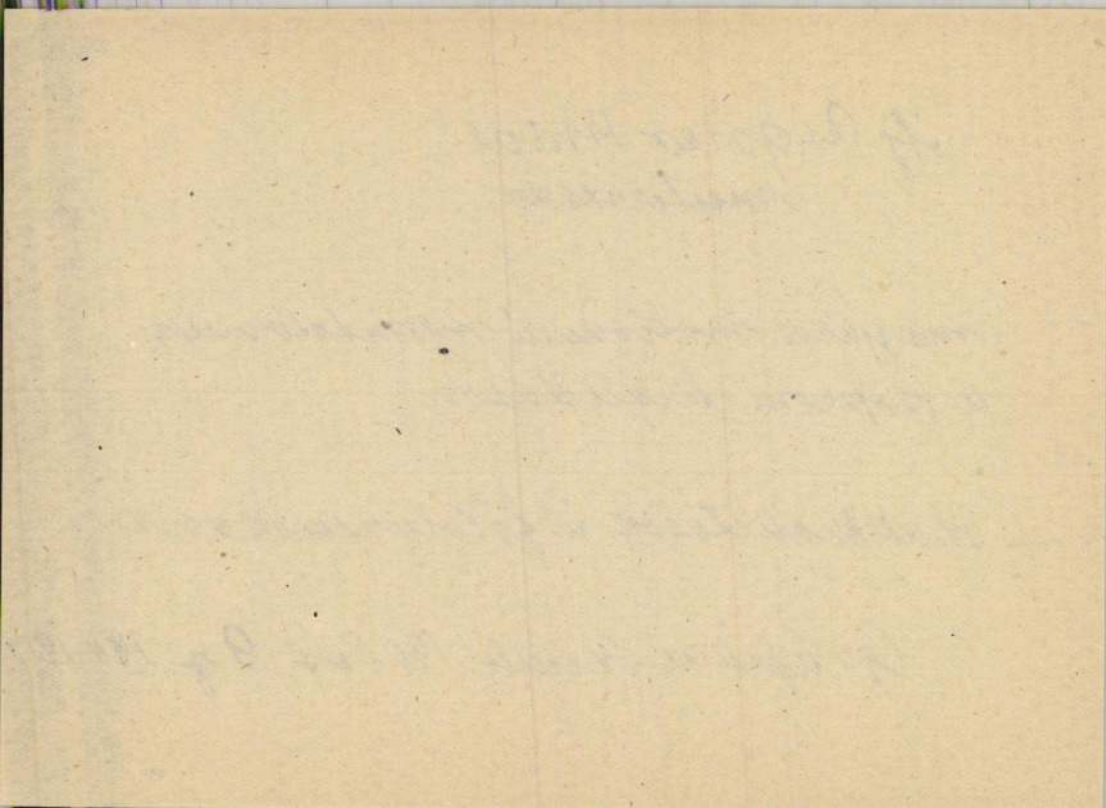
I am well and hope these few lines

ifj. Aigner Antal
mesterkedő

magyaros motívumú nyomatok a magyari
a soproni Kiállításán

— Szakképzés és foglalkozások a vidéken

Grafikai Szemle 1908 évf. 9. sz. 194-195.

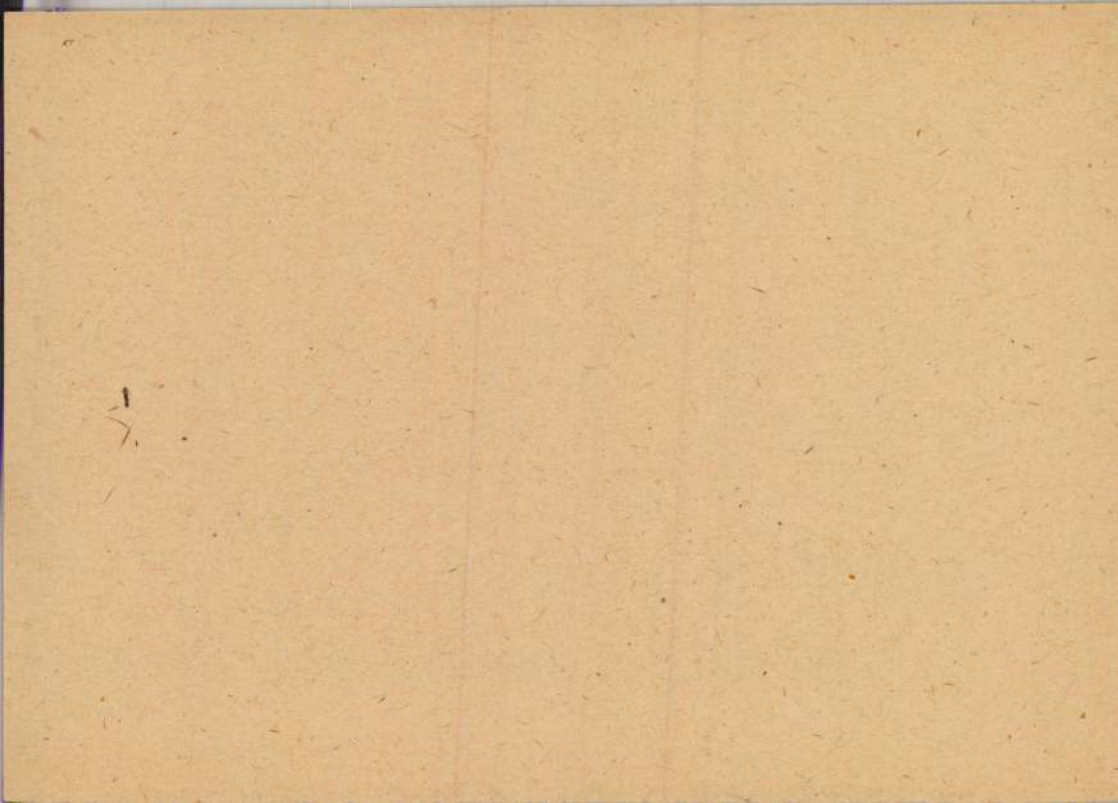

ifj. Aigner Antal
mesterzedő

szere nyerte a 4. díjal. jegy-
pályázat.

Jegyzőkönyv

Grafikai Szemle 1910. éf. 12. sz. 377. l.

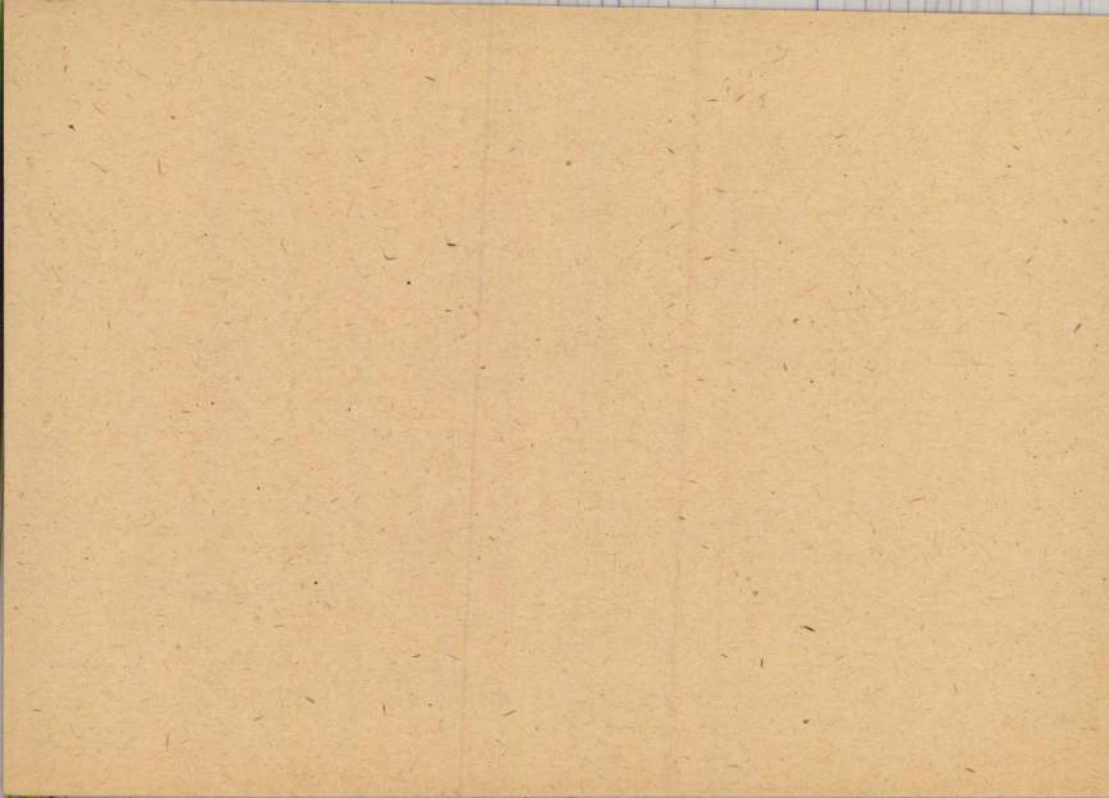

ifj. Aigner Antal
nyomdász.

nyerte el a cégjegyző pályázat di-
ját.

— Kner Seidor impressum és cégjegyző
pályázata.

Grafikai Szemle 1910 évf. 4. sz. 117 l.

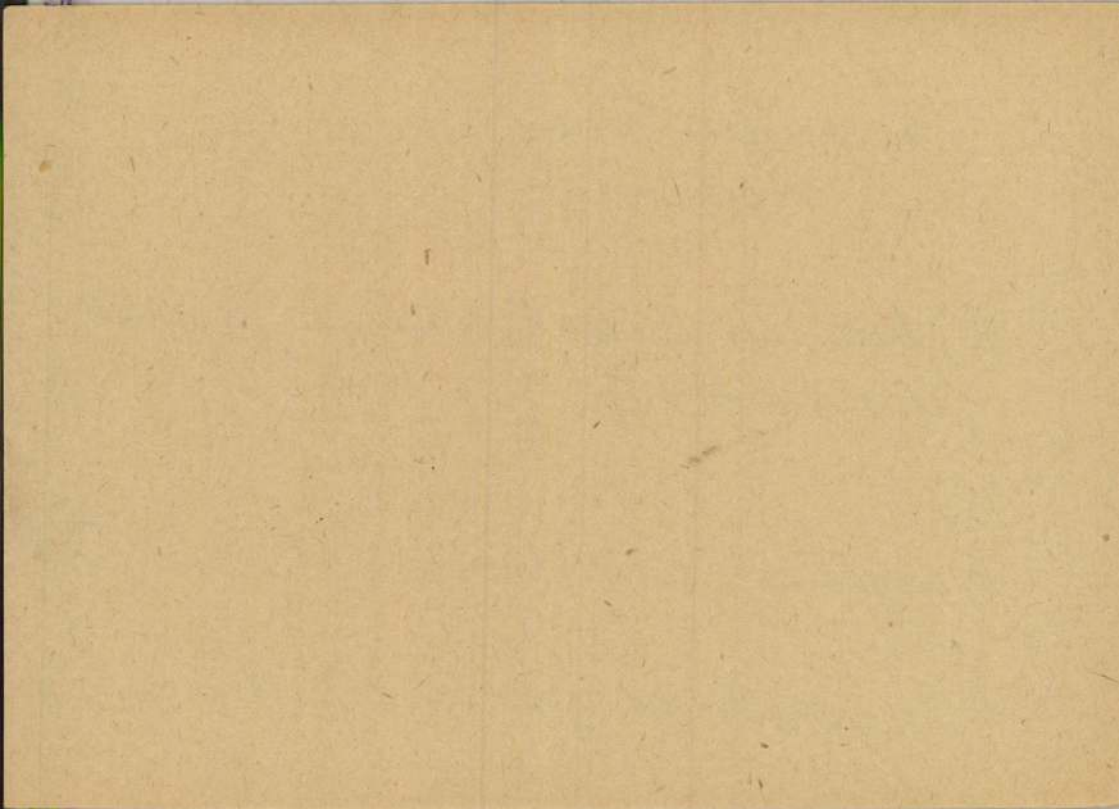

ifj. Aigner Antal
művészeti

bekecs: Tabla tervezési rajza
a byzantizmus 1.7. abra

- A grafikai Szemle bekecs: Tablájának Terve

Grafikai Szemle 1911/évf 12 sz 274e

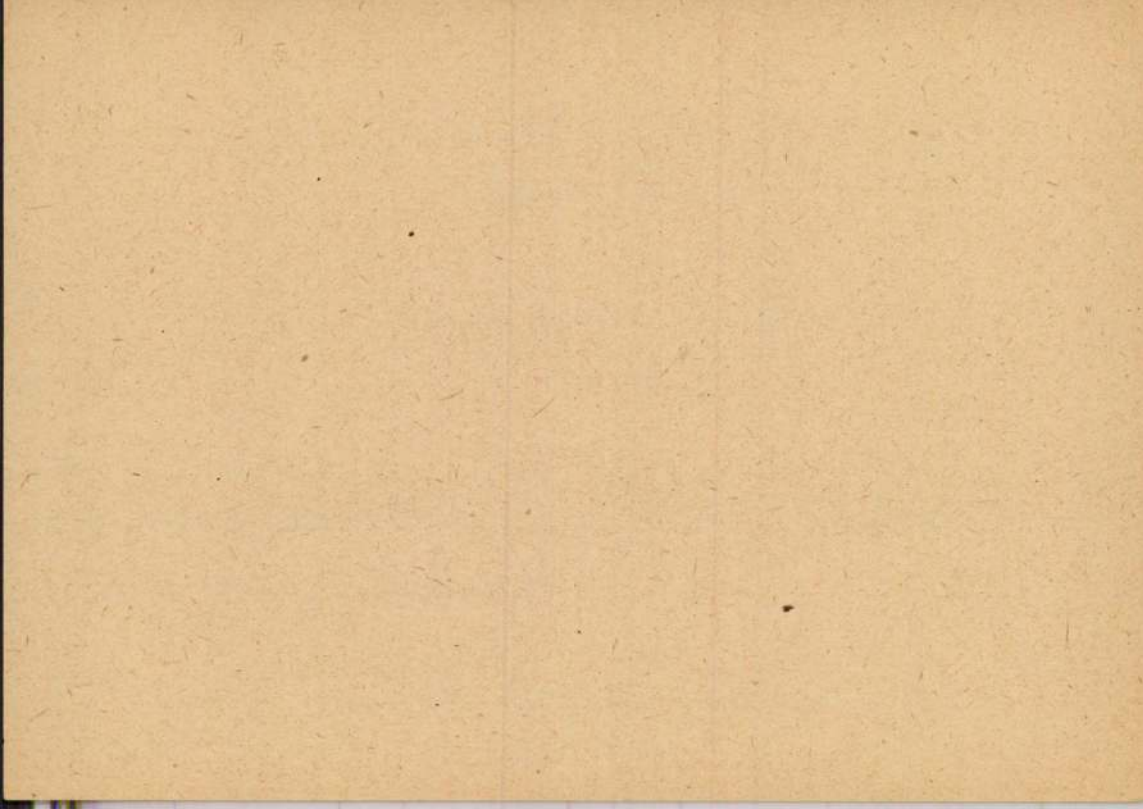

ifj. Aigner Antal
műtársadó

nyerte az első díjat

— Pályázati lírek. Lapunk belső címlapjára
hirdetett pályázat

Grafikai Szemle 1912 évf 12 sz 284b

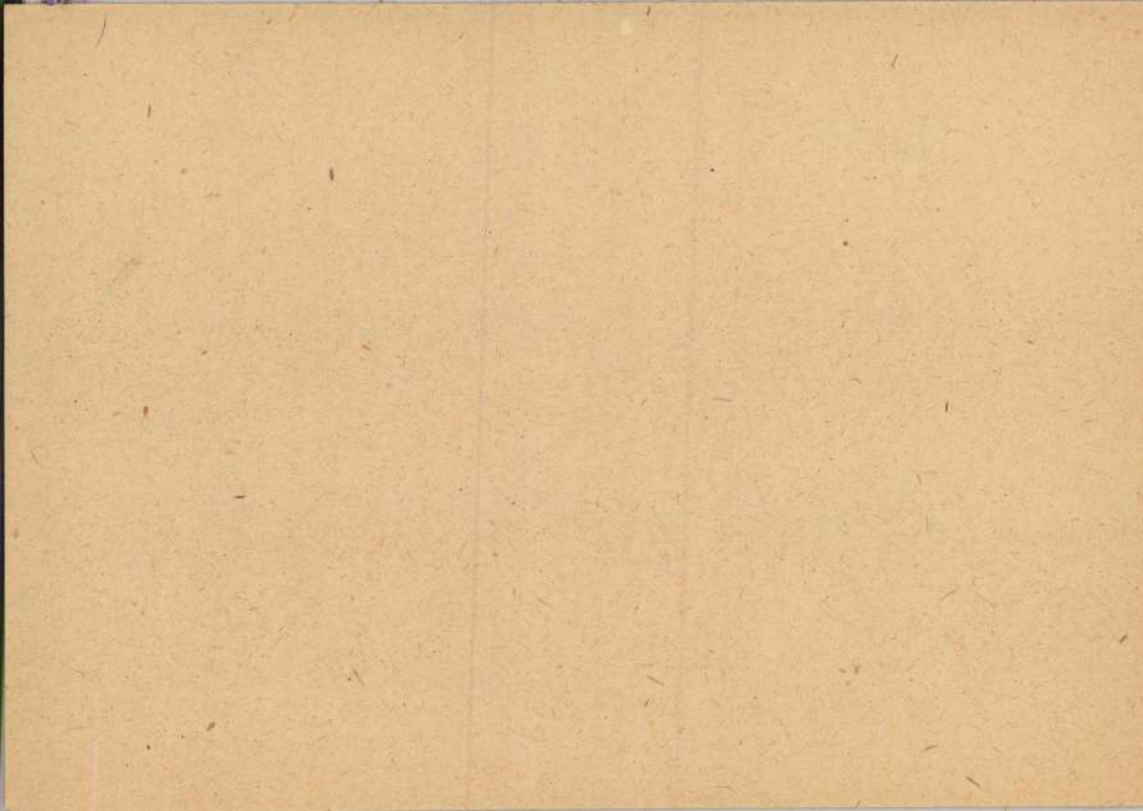

ifj. Aigner Antal
művészpedagógus

nyomdászati szakoktató és cikkeknek
művelkedési.

ifj. Aigner Antal: Nyomdászati Szakrajz-
oktató

Grafikai Szemle 1913. évf. 3. 7-59 l.

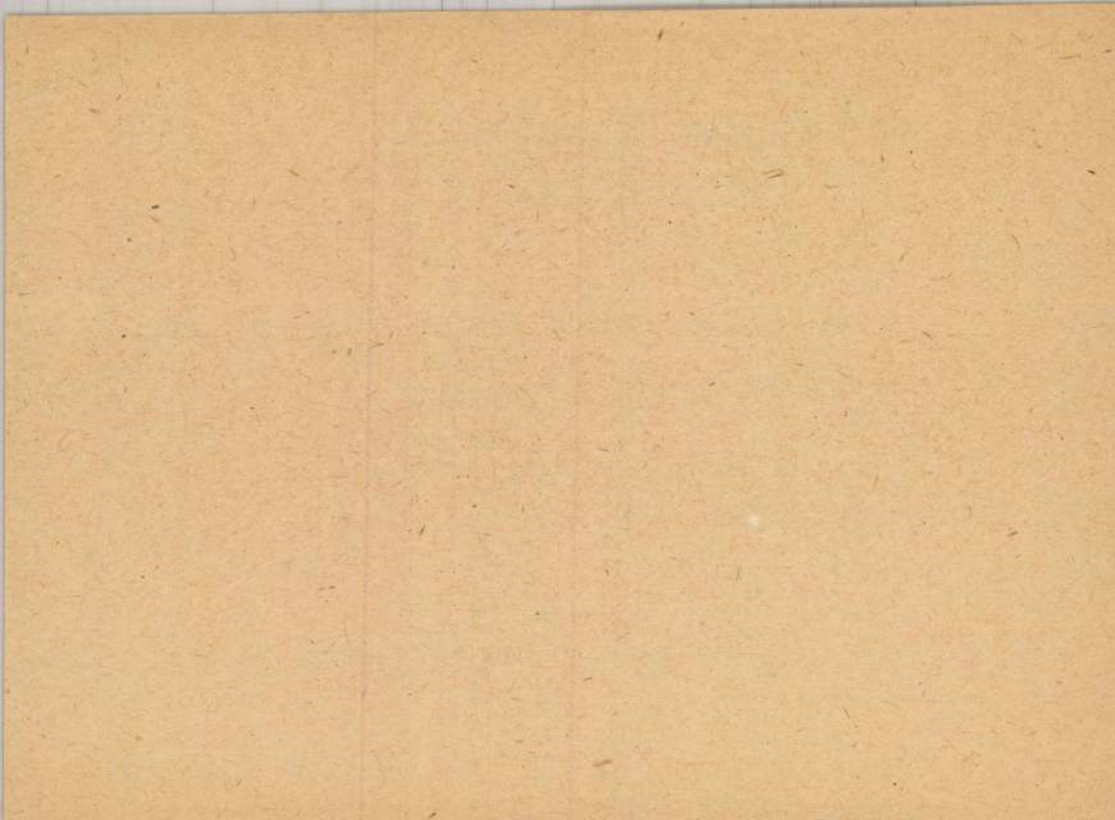

Uj. Figner Antal
mesterszede

rajzolta a boltikot (rajz és betű)
a májusi számban

÷ Mellékletek.

Gratifikai Szemle 1913. évf. 6. sz. 1382.

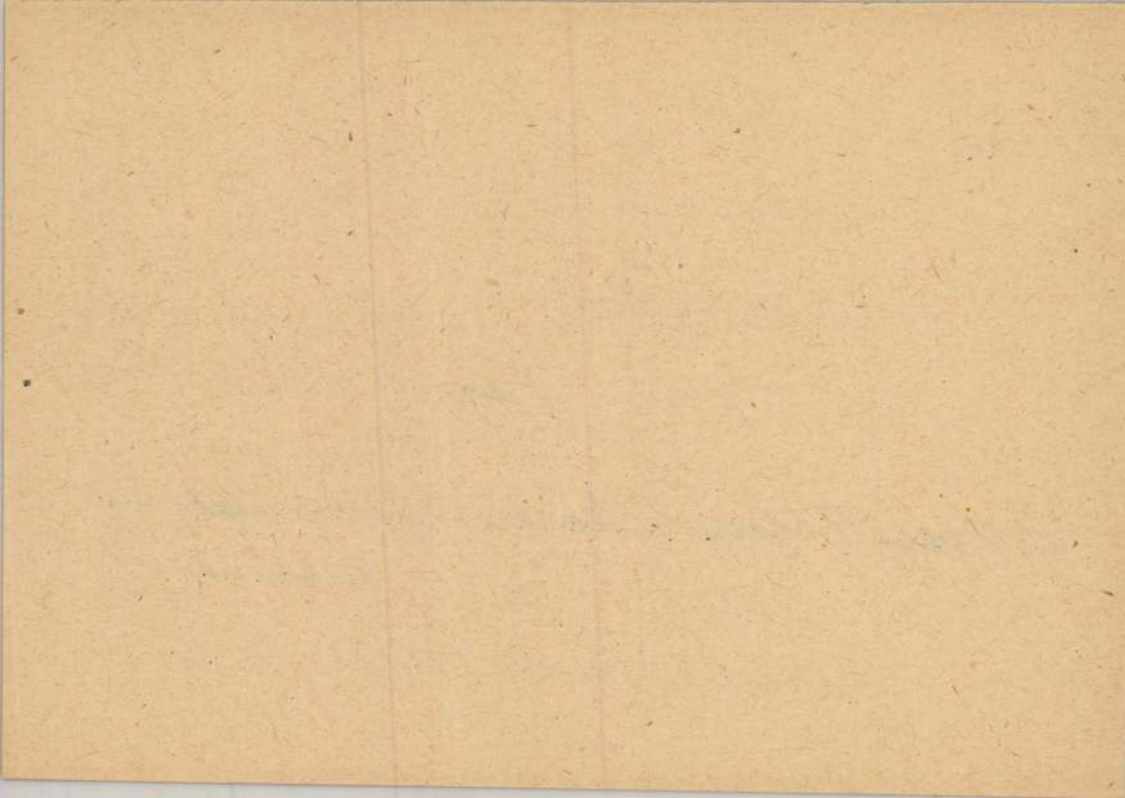
MDK.

Uj Aigner Antal
mesterszede

Gyujtemenyetol kitunil egy muvesz
zedetk egyferu eigjegy. (Madame Tlescher).

Bussij Balans. A karacsonyi nyomlatvany
kiatlatasol

Grafikai Szemle 1911. éf. 1. 4. 146

Uff. Aigner Antal
 mesterspecsö

munkája Terve, rajza az 5. sz. n.
 melléklet. Ez a melléklet jelen kiadásja
 az előző kiadásban megjelentek.

÷ L. a p. o. i. s. z. i. n. k., á. b. r. o. i. n. k. é. s. m. e. l. l. é. k. l. e. t. e. i. k.

Grafikai Szemle 1907 évf. 5. sz. 9 fl.

of the ...
...

...
...
...

...
...

szj Aigner Antal
"mester szido"

rajza a 4. melicklet. "Egyenli ki-
fejesis modol keres."

÷ Lapdiszink, ábráink is melicklalatunk

Grafikai Szemle 1907 évf 4 sz. 74 l.

of papers (Gates)
"number 100"

papers of A. MacArthur
"papers of A. MacArthur"

of papers of A. MacArthur

papers of A. MacArthur

100

ifj. Aigner Antal
nyomdász

mesterkedő perverte a Gr. Sz. Boríték
lapját

÷ Borítékunk, ábránk és mellékleteink.

Grafikai Szemle 1907 évf. 17. 16 l.

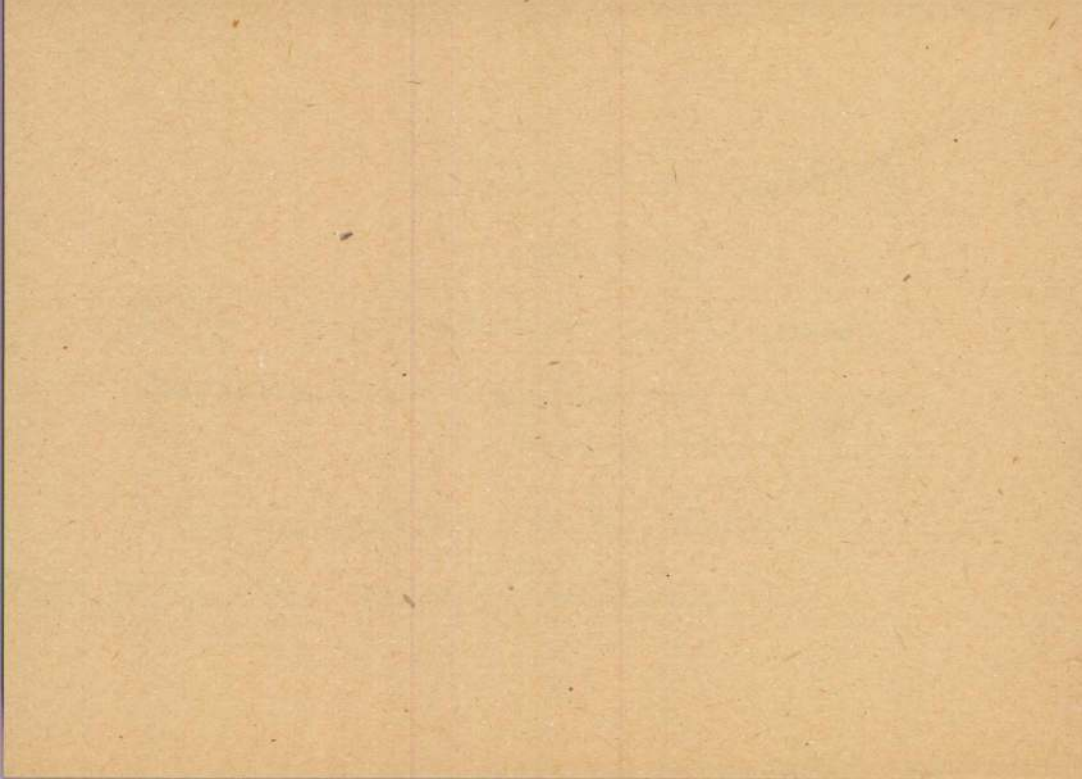

Uj. Aigner Antal
nyomda

tervezése és munkája a Gr. Sz. 12 g.
mázas botanikai és melikletei:
(Bélaöntő cégjén)

— Botanikai és melikleteink
Grafikai Szemle 1906. évf. 129. 276 l.

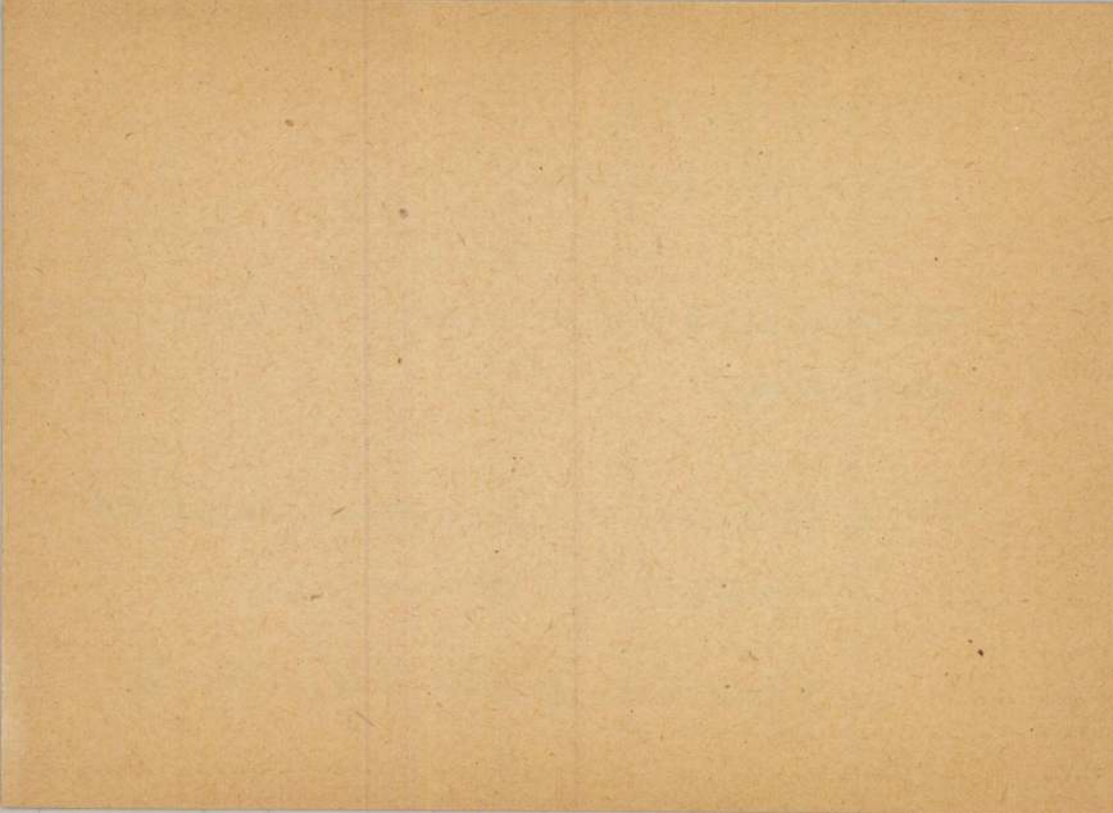
Aigner Antal

nyomdász, gépmesler

mintalapjának bírálata. Modern vonal
ékkilmény stb.

- r-n: a német könyvnyomdász egyesület
művészeti közi uere mintái.

Grafikai Szemle 1893 i. éf. 37. 34 l.

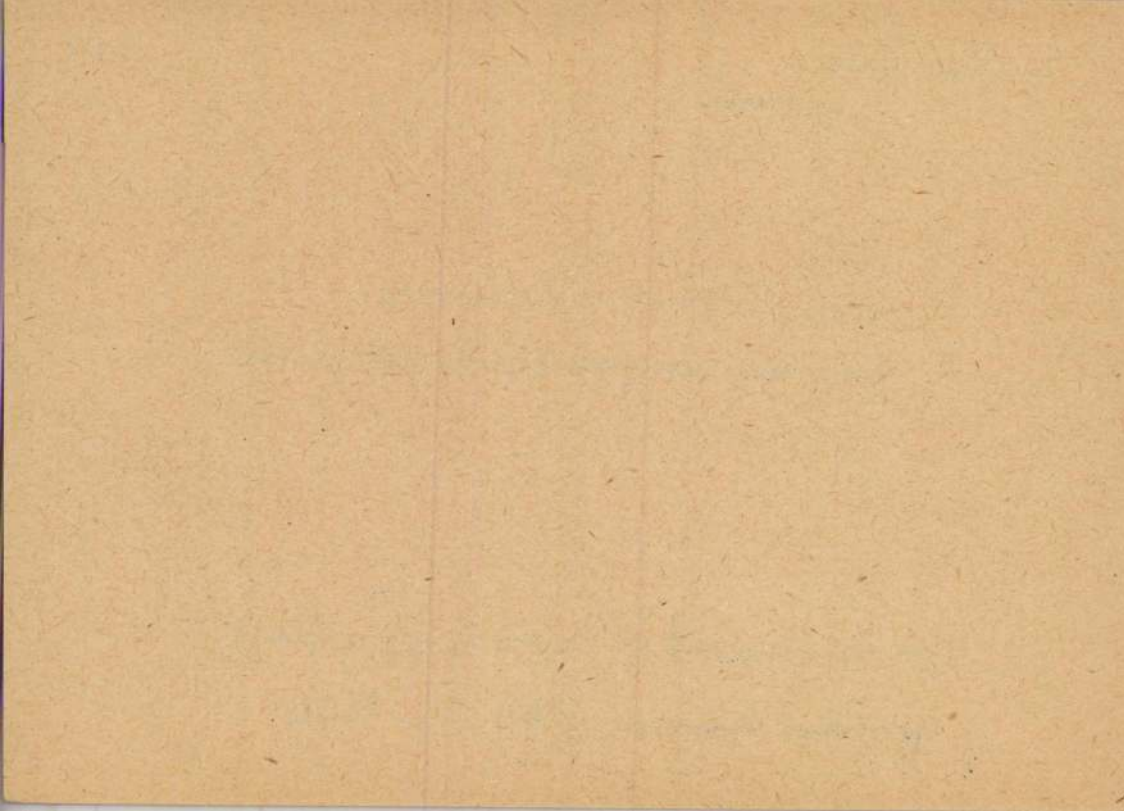

Argines Antal
gyermek

11 DK

Könyvtári megjelölés.
Kis írás alakjában kiadással jár.

- 2 - 2 Könyvtári megjelölés
Grafikai Szemle 1842 3 f. 36 old.

ifj. Aigner Antal
nyomdász

munkája mint meliklet. Levelezés.

Kovács László: Az első tárfolyam

grafikai kémlé 1902 évf 9z 143l.

1802

Herrn
Herrn

...

...

...

Dr. Aigner Antal
nyomdaig

"Magyar nyelvemlék" jellegű pályá-
"munkája - a Gr. Sz. 1900 inf. kiadásja -
szintén nyert. Ábra a Gr. Sz. 17. oldalán az
1901 inf. kiadásának végén.

÷ Mellékleteink

Grafikai Szemle 1901 inf. 27. 25. l.

1848

2

of the year

1848

the year 1848 was a year of unusual
prosperity and the people were
generally well satisfied with the
administration of the government
and the state of the country.

1848

the year 1848 was a year of unusual
prosperity and the people were
generally well satisfied with the
administration of the government
and the state of the country.

MDK

Dr. Aigner Antal
nyomdász

1

"Magyar Motivumok" jelölési pályá -
"működés: „díjazás érdekében és abszolút becsei”

Radvai Mikály: Szakbizottsági jelentés
Grafikai Szemle 1901 évf. 27-28-l

1805

Prof. Dr. J. G. Müller
München

„Vermehrung der Pflanzenwelt“
- in der Zeitschrift „Gartenlaube“

Prof. Dr. J. G. Müller
München

H. Aigner Antal
nyomdáj

vezetése alatt készült gyakorlati munkák
mint melléklet. Szélesgyakorlatok. Az elson
a nyomdáj emiatt kisebbített mére, a jeleni
nyomdájok 165 f után laznál kicsit jeinek.

— Abráink is mellékletünk.

Grafikai Szemle 1905. évf 67 134L

ifj. Aigner Antal nyomdász rajzoló

—
Nádorpló kártya

Szélesfürdő alapon felhős rajzzal, aranyos baloldali
nyomkötésű nádor. kártya. A rajz finom lencsés kar-
monikus. Az egész egy kis remek mű.

Végsőre: Kold. megnyírt nádor. kártyák
Arafkai Gyula 1908. 1. 120.

Aigner Inna

festò

Laid

hendrei-hentivanyi

10.8

Eredore fuggoben

734;
878,
912
1 to-
rano
208

a di
uole
del
per
af-

un'opera mirabile di riordinamento e di disciplina. Basta aver presenti due cifre: nell'anno scolastico 1923-24 il numero degli alunni fu di 48.776; nel 1933-34 raggiunse la cifra di 86.424.

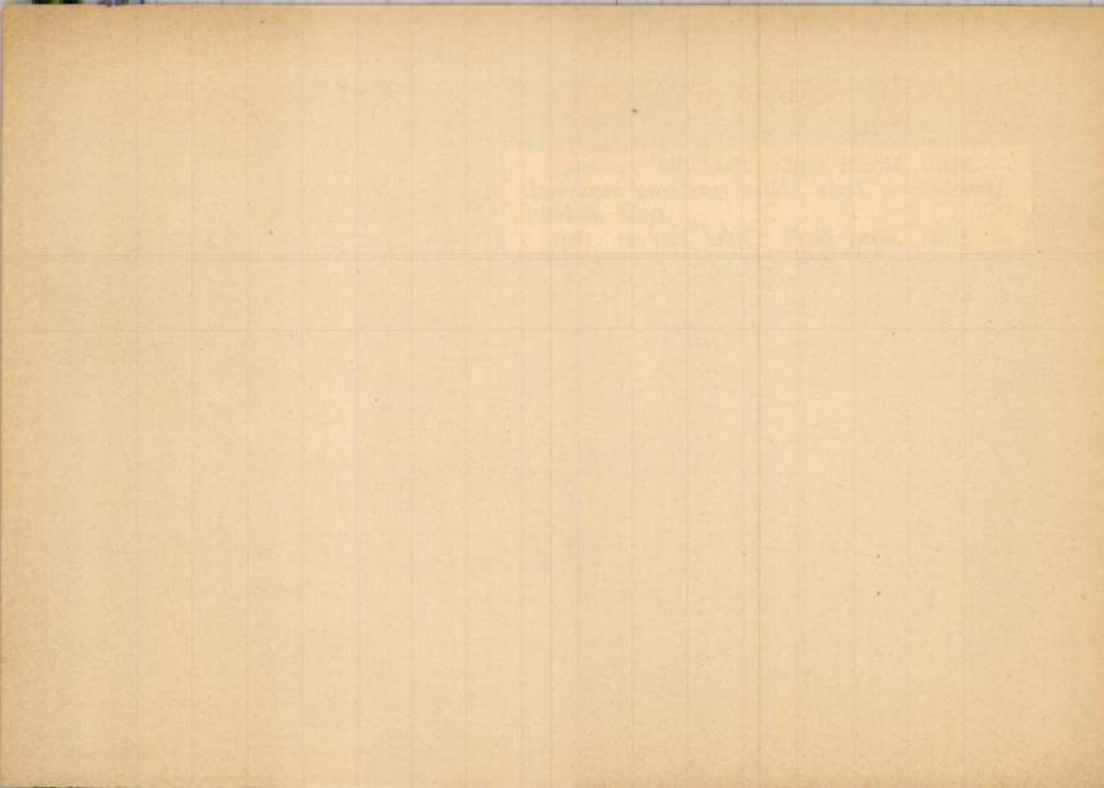
È opportuno riassumere brevemente la storia delle scuole di Roma. Nel 1870, alla caduta del Governo Pontificio, secondo dati approssimativi, gli alunni delle scuole primarie erano 10.635; dal censimento dell'anno seguente che registrava una popolazione di 248.208 abitanti, risulta che gli analfabeti raggiungevano il 42,70%; percentuale inferiore a quella generale del Regno che saliva a 68,77%. Da uno studio del dott. Casalini apprendiamo che le scuole elementari istituite dal nuovo Governo fin dall'anno scolastico '70-'71 furono, tra maschili

Aigner Irma, festőnő. A Képzőművészeti
Társulat 1886. évi őszi kiállításán Abbaziai
öböl cz. olajfestményével szerepelt.

Kiáll. tárgymutató.

Művészklubban elk.

Thieme-Becher ?

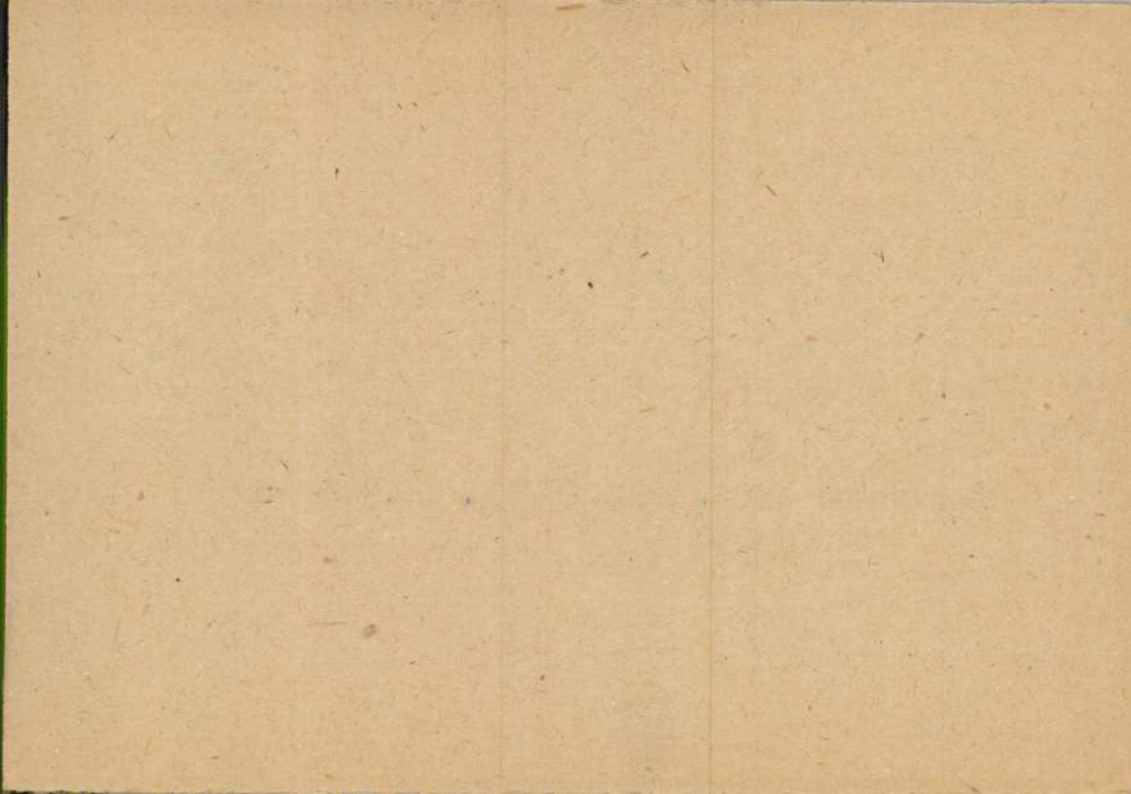

Aigner Irma

MDK

Az abbaziai öböl, olf.

Műcsarnok 1886. Őszi kiáll. II. sorozat

Messrs
Aigner Joh
Georg

of the Part

1797

d.

Lampkalar

S. P.

Lampkalar

Mayor Newret Museum
Kalar & Register
No. 137, 1412

MDK

Aigner János
mesterszede

Tervezte és készítette a borítékot.

→ Borítékunk is mellékletek

Grafikai Szemle 1908. évf. 11. sz. 2412

1870
1871

1872

1873

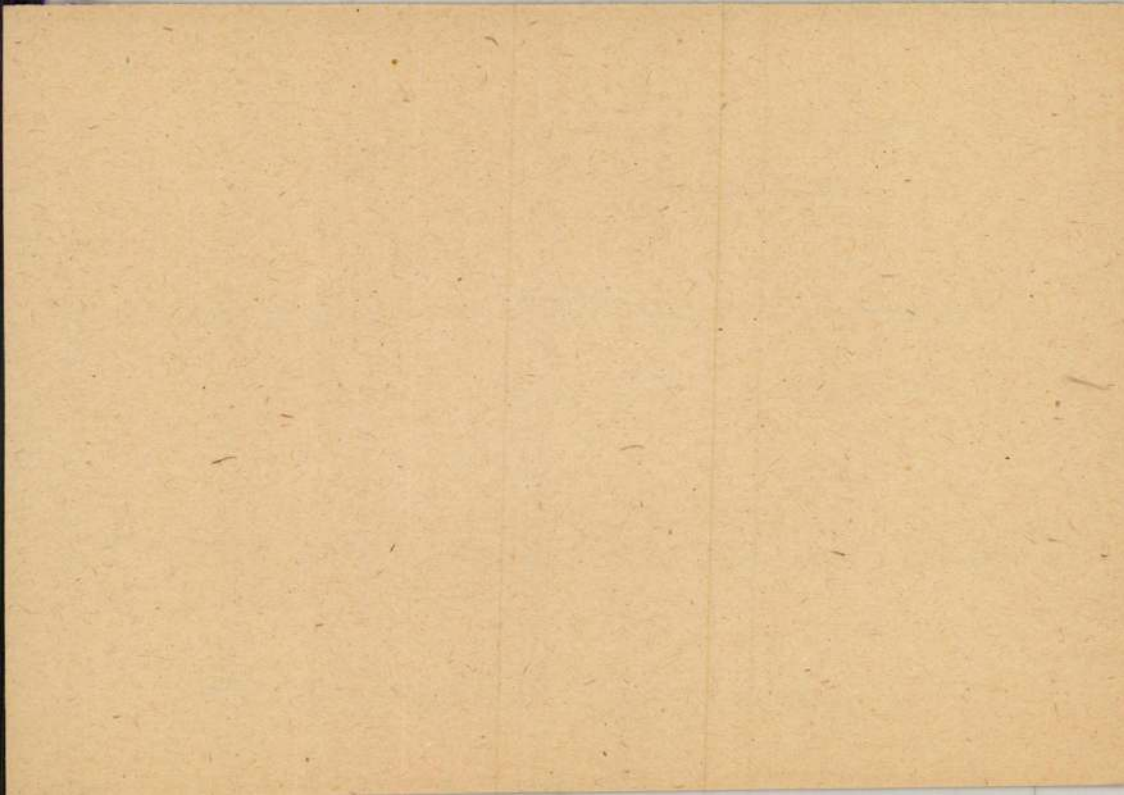
1874

Aigner Sándor
 mesterszede

nyomtatványaimat kiállításra „Gondos
 munka”

Brisay Balázs. A Karacsony-i nyomtatvány-
 kiállításról

Grófikai Szemle 1911. évf. 14. l., 1. sz.

Aigner János
 mesterszedő

munkája a boríték

— Lapunk e lavi számának mellékletei

Grafikai Szemle 1911. évf. 5 sz. 113l.

AIGNER James Conitua

1754 Passay

An-1998. 240.

16. század

8

H ltsz. 97862

07

36

Joseph Mathhäus

Aigner József

Béni festő-
művelője

Perilló-alkotás

193, 579. l.

Ápril, Bécs 1878.

+ u. 1886. febr. 19.

ny ezüst ék-

pókával, öntött
X. sz. eleje.

ópókával, ezüst

sz. minta után.

713. Érem, bronz, kerek, egyoldali, Robespierre kép-
mása, jobbra fordult profilban. Signált: David
1835

714. Keresztelő érem, ezüst. Krisztus keresztelése.
Bécs. Empire

714/a. Násia nyaklánccal, arany, préselt díszítéssel,
láncon mozgó kis galambbal. XIX. sz. k.

715. Két sótartó, talpas, négyszögletes csésze, dom-
ború préselt virágos kerettel. XIX. sz. k.

716. Cukortartó fedővel, ezüst, ovális, gyűrűsen
tagolt. Magyar. XVIII. sz.

717. Díszmagyar ékszer, aranyozott ezüst, darabjai:
öv, mentelánc, két sarkantyú, 38 gomb forgó
és kard, sodronyfonatos, korallkövekkel

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM 1802

ORSZÁGOS MAGYAR
TÖRTÉNETI MÚZEUM
IPARMŰVÉSZETI TÁR

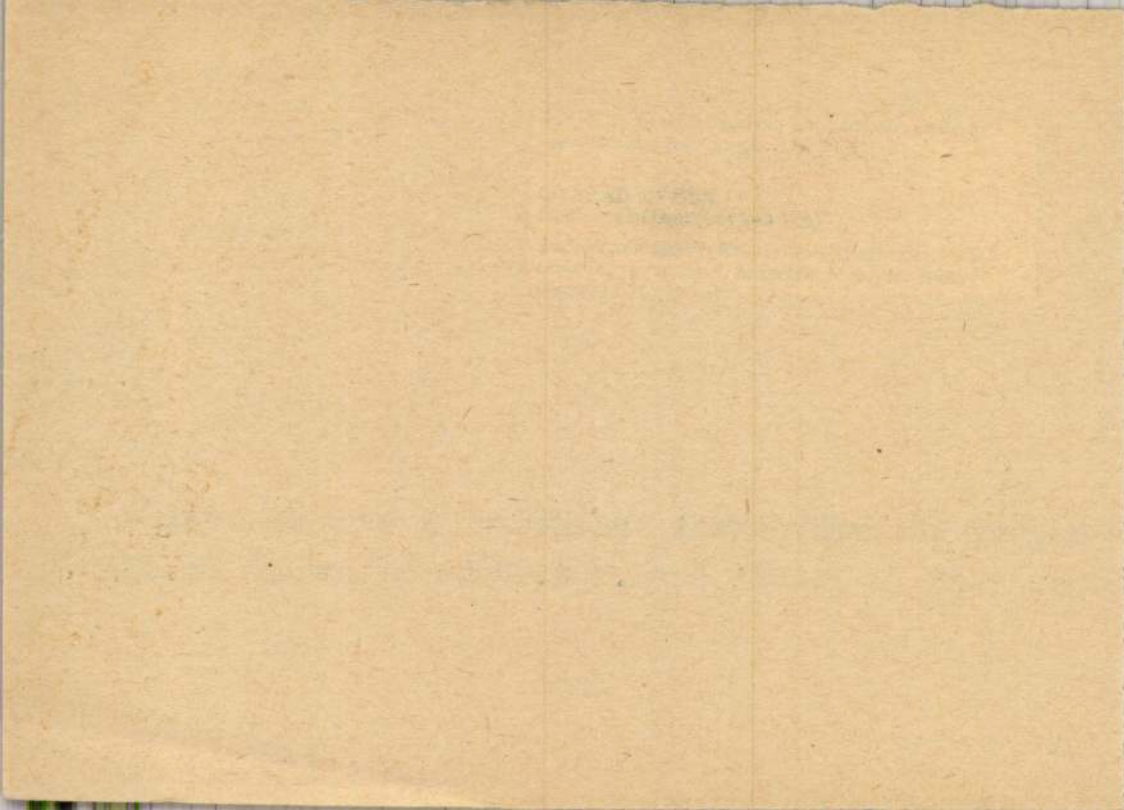
BUDAPEST IX. ÜLLŐI-ÚT 33.

AIGNER (ABAFI) LAJOS
könyvkiadó és kereskedő (1840–1909)

Kiadói tevékenységét 1868–1896 között folytatta. Jelentős kiadványai a Magyar Könyvesház, a Nemzeti Könyvtár, melyek magyar írók műveinek népszerű kiadásai voltak.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa Bp.1975.

Ligues Lajos akadémiai
epitelenőnök

Pesti Hírlap. 1879. jul. 22. 3.

Uj magyar művelők. Beisk

Sajtójeggyel és Leicával

Beszélgetés Aigner Lászlóval

Amikor Paul Almásy — Almásy Pál, a Franciaországban élő világhírű fotóművész 1980-ban fotókiállítását akart rendezni Párizsban *A magyarok* címmel, a Canon cég igazgatójához fordult támogatásért — ahogyan ezt a Fotóművészetben is olvashattuk. A világ jelentősebb városaiban igen szép kiállítóteremmel rendelkező neves cég igazgatója először hűzódzott, mire Almásy megkérdezte tőle: „Ismeri ön Moholy-Nagy, Munkácsy, Capa, Kertész, Aigner nevét?” Természetesen, — válaszolta az igazgató — hiszen az egész világon ismerik őket. „Magyarország tízmillió ország, s minden kétféle lakosra jut egy világhírű fotográfus. Fel tudna ön sorolni hatvanöt világszerte ismert amerikai fotóst? Megtudna nevezni negyven világhírű német fotográfust? Bizonyára nem”. Almásy érvei bombaként hatottak és tervét azonnal elfogadták. S most június 20-ig, a Műcsarnokban a hazai közönség is megnézheti a „bombaként ható érvek” egyikének, Lucien Aignernek a kiállítását.

években több ezer intim portrét készítettem európai hírességekről. Itt a kiállításon is látható több ezekből, köztük az egyik legismertebb: az orrát csipkedő Mussolini. A stressai konferencián kaptam el és a kép megjelent a *Newsweek* címlapján is.

Párizs után Amerikába követekezett. Végleges átköltözése előtt járt már egyszer az Egyesült Államokban, ha jól tudom Roosevelt választási kampányának idején.

— Igen, szerződésem volt a *Life* magazinnal, a legelsőik közé tartoztam, akiket az újonnan megalakult nagy magazin Európából szerződtetett. A háború kitörésének évében, 1939-ben költöztem az Egyesült Államokba, New Yorkban telepedtem le. Nem voltak könnyű esztendők. Sokat tanultam és dolgoztam, míg végre azt mondhattam, hogy szabadúszóként képeim, képes cikkeim, fotóesszéim rendszeresen megjelennek a nagyobb lapokban.

Az utóbbi tíz évben gyűjteménye rendszerezésével foglalkozik. Milyen kollektív az, ami ennyi időt vesz igénybe?

— Én minden képem negatívját megőriztem. Ott voltak összegyűjtve párizsi irodámban, amikor a várost megszállták a németek és — bár irodámat feldúlták — a mintegy ötvétezer negatívot tartalmazó táskát csodálatos módon ép-ségben maradt. Sikertült Amerikába menekíteni a gyűjteményt, ahol az az esztendő alatt a duplájára növekedett. A *George Eastman House* (Eastman volt, aki üveglemez helyett először öntötte celluloidra az emulziót.) múzeológusai 1970-ben felfedezték a negatívokat és megkezdődött feldolgozásuk. Még mindig nem fogytam ki a munkából.

Erre a budapesti kiállításra nem hozott új képet. Fotó a harmincas évek Európájáról. Magyarországról és a negyvenes-ötvenes esztendő Amerikájáról szólnak. Miért?

— Mert ez a lényege a kollektívomnak, ezek a legjobb darabok. Az ötvenes évek után már nemigen foglalkoztam sajtófotóval.

Ön végignézte az elmúlt esztendőket saját régi képeit. Milyen különbségeket fedezett fel rajtuk stílusban, módszerben? Voltak-e alkotói elvei, amelyek szerint dolgozott?

— Munkamódszerem hamar kialakult, bár sokáig nem volt teljesen tudatos. Mindig a természetességre törekedtem. Szembenállni egy kamerával — a világ legelőnytelenebb pozíciója. Ezért a fotósnak láthatatlanná tevő sípkát kell viselnie, azaz úgy kell mozognia, dolgoznia, hogy ne zavarja meg a körülötte történő folyamatot. Európában mindig kis, zsebben hordozható géppel dolgoztam, és képeim a „catch as catch can”, „kapd le ahogy tudod” technikával készültek. Karrieremet is annak köszönhetem, hogy a mindennapi élet fotográfálására alkalmazott technikával fényképeztem le a hírességeket is. Az addig méltóságosnak, makulátlanak, elegánsnak beállított emberek az én képeimen finctorogtak, vakaródtak, nevetgéltek, egyszerűen természetes emberi pózokban jelentek meg, s nem egyszer címlapon.

Eszevehető a különbség az európai és az amerikai fotó között itt, a kiállításon. Az utóbbiak precízebbek, jobban kidolgozottak. Ezek már nemcsak egy sebtében előkapott kamerával készültek. De a pályája elején kiadott jelszó, a természetesség ezekről a képekről sem tűnt el. Hogyan sikerült ezt elérnie?

— Eleinte igen nehezen. De lassacskán megtanultam, hogyan kell mesterségesen természetes szituációt kialakítani. Beszédrel, mozgással, vagy éppen mozdulatlanlansággal el kellett érnem, hogy az „áldozat”, vagy „áldozatok” úgy viselkedjenek, mintha elfeledkeztek volna rólam. Számomra ez mindig egy igen különös, feszült állapot volt. Várni a pillanatra, amikor képszerűen is megjelentek, egyetlen látványba sűrűsödik minden, ami a valóságban hosszú folyamat. Így született meg például az *Einstein-sorozat*om, amit Prin-

centonban csináltam. Itt a kiállításon is látható az a fotó, amelyet az a megiszteltetés ért, hogy a világhírű fizikus egy kis rigmust írt hozzá, hevenyészett magyar fordítása körülbelül így hangzik: „Ha elmédet tudással telited, / nadrágodat könnyen elveszited. A kép azonban igen csinos. Szívélyesen A. Einstein.” Mint ismeretes Einstein híres volt kitértelt nadrágjairól, amit csak laza szíj tartott vissza a lecsúszástól. Egy másik hasonló természetű munkám egy terjedelmes fotótanulmány lett az imádkozó, vallásos amerikaiakról a *Look* magazinban. Majd két könyv is született belőle.

Mire a legbüszkébb az életben?

— A családomra és arra, hogy az amerikai hívatásos fotográfusok testülete a *Professional Photographers of*

America a *Master of Photography*, azaz a Mesterfotográfus címet adományozta nekem és örökös tagjai közé választott. Ahhoz, hogy valaki ezt a címet elnyerje, huszonöt úgynevezett pontot kell elérnie, ami tizenhárom, a testület által elfogadott fotóból és tizenkét egyéb, a fotóművészetnek tett szolgálatból (kiállítás, rendezés, előadás stb.) tevődik össze. Tíz esztendeig tartott, míg a tizenhárom képet lassacskán, egyenként elfogadták!

Második feleségemmel élek. Negy felnőtt gyermekem, hét unokám van. S természetesen sok ezer felvétel a családról.

Aigner úr. Ön nyolcvanegy esztendősen, teljesen friss és egészséges. Ma is megragad még minden alkalmat a fényképezésre?

— Már nemigen. Tudja, választani kell mi a fontosabb: az életéről készült kép, vagy maga az élet. Feleségemmel csendesen élünk, igaz, kiállításaimra mindig elutazom. Nem iszunk, nem dohányzunk és a hit, a lélek békéje sok testi bajtól is megóvja az embert

Hajdú Éva

Évadzárók Budapesten

Évadzáró társulati ülést tartottak pénteken a Nemzeti Színházban. Malonyai Dezső hangzott, hogy fokozott felelősséggel kívánják megvalósítani a párt művelődéspolitikai irányelveinek művészetpolitikai céljait. A társulat gazdag hagyományai, múltja és szerepe szerint.

A következő évadban az első bemutatás *Illócs Gvula Tiszták* című tragédiája lesz. Kerekes Imre rendezésében. Ezt Molnár Ferenc *Olympia* című vígjátéka követi: a színpadra állító Gábor Miklós. Bemutatják még *Shakespeare Pómeó és Júliát* és Madách *Az ember tragédiáját*.

A Várszínházban a Nemzeti Színház kamaraszínházában Ben Jonson *Volpone* című komédiáját láthatja a közönség. Békés András irányításával. A

második premier Viktor Szlan-kin *Egy fiatalember felöltés* című színműve, *Iszlami István* rendezésében. A harmadik pedig Simai Kristóf *Igazhízi, egy kegyes atya* című műve lesz. A Katona József Színházban elsőként Cséhov *A manó* című komédiája kerül színpadra. Zsambéki Gábor rendezésében.

A társulati ülésen adták át a Parkas-Ratóc-díjat jelölő ezüstgyűrűt Balkay Géznak.

Pénteken évadzárót tartottak a Mikroszkóp Színpadon is. Márton Erzsébet igazgató elmondta, hogy a tervezett 260 előadás helyett 297-et tartottak: 241 kabareélőadást és 56 gyermekelőadást. A produkciókat összesen 75 500 néző tekintette meg.

NAPLÓ

„Kütfürő parasztiok ásója nyomán került elő az első életnagyságú agyag harcoszobor. A helyszínre siető régészek alig kezdték el a feltáró munkát, amikor beelőtt a föld, és akár csak a melesben, hatalmas barlang tárult fel, ahol végelethetetlen sorokban álltak a katonák, térdeltek az íjszok, lovakon a tisztek viryázták a csatarendet.” Az 1974-ben feltárt kinal régészeti szénázóloról a Múzsák 822 számában olvashatunk. A napokban megjelent Múzeum Magazin melemlekezik a kublizmus atyjáról, Braque-ról. Sztravinszkijről és a bécsi szecesszió nagy mesteréről, Gustav Klimtről. Az Aratóünnep, aratókoszoru című frás a földműves munka legnagyobb ünnepeinek népművészeti, néprajzi emlékeiről szól. A régészet, a történelem a tércya több más cikkének is: A papirusz titka az ókori Egyiptomban, A magyar tallér a középkorban, a Vocanus műtermében a geológiai előidőkhöz vezető el az olvasókat. A szép könyvekkel három cikk is foglalkozik. Egyik a századforduló könyvművészetéről, a másik a magyarországi ikonokról, a harmadik pedig a sütsé-főzés tudományáról, a szakácskönyvekről szól. A Múzsák legújabb száma, a korábbiakhoz hasonlóan a Képes Krónika rovat rövid hírelvel fejeződik be. (H. E.)

Szönyi Erzsébet: A makrancos királylány című gyermekoperáját június 13-án, vasárnap előadják a kolozsvári líceum növendékei és a balettskola táncára Márton János rendezésében. Guttman betanításában és vezényletével.

Jugoszláviai vendégszereplésre utazott pénteken a kaposvári Csiky Gergely Színház társulata. Előadják Peter Weiss: Marat üldöztetése és megvilkolása című művét és Lehár Ferenc: A víg özevgy című operettjét.

Horváth Ferenc: A gorszai tell-telep későneolitikus réteggel címmel tart előadást a Régészeti és Művészettörténeti Társulat június 14-én, hétfőn 5 órakor rendezett ülésén.

Színházi tervek Szegeden

Veszprémi tévétalálkozó

A XII. veszprémi tévétalálkozót június 21. és 26. között rendezik meg — mondta pénteki tájékoztatóján a találkozó háziasszonya, Szabó Gertrúd. Ez idén Veszprémben hét tévédrámának, illetve komédiának lesz bemutatója. A veszprémi Séd moziban a közönség elé kerül *Gothár Péter és Beregményi Géza* már eddig is több díjat nyert játékfilmje, a *Megáll az idő* is. Gazdag műsorral szerepel az ideit találkozózn a tévé szegedi és pécsi körzeti stúdiója. továbbá a Fiatal Művészek Stúdiója is. A tévéoperáról június 22-én, kedden tartanak kerekasztal-beszélgetést, a tévédráma és a közönség kapcsolatairól 25-én, pénteken lesz szakmai tanácskozás. A drámai zsűri tagjai között van Hubay Miklós, a Magyar Írók Szövetségének elnöke és Szabó István filmrendező. az operaszíriben többek között Símányi József operatőr és Wolfgang Nagel, az NDK televíziójának zenei főrendezője vesz részt. A két zsűri közös elnöke Ansel Áva filozófus.

A Szegedi Nemzeti Színház vezetői elkészítették az 1982—83-as évad műsorgetvét. Nagy László igazgató pénteken megtartott sajtótájékoztatóján elmondotta, hogy prózai tagozatuk a jövő évadban bemutatja Goldeni *Mirandolina* című vígjátékát, Magyarországon először Brendan Behan *A tüssz* című tragikomédiáját. Szakonyi Károly *Hongkongi paróka* című komédiáját, Shakespeare *Sok hűhó semmiért* című vígjátékát, Kocsis István *A korona aranyból van* című drámáját. Az operatársulat bemutatja: Puccini *Manon Lescaut*-ja, Verdi *Don Carlos*-a, Rossini *A sevillai borbély* című műve, Bellini *Puritánok* című szerzeményének hangversenyszerű előadását továbbá Sztravinszkij *A csaló* című, valamint Petrovics Emil *Lysistraté* című műve. A Szegedi Nemzeti Színház művészei a jövő évadban negy-százhusz előadást tartanak majd Szegeden, illetve az ország más városaiban. Operatársulatuk 1983. január 22-től február 5-ig nyugat-európai országokban vendégszerepel.

juk, nem nagy hodály ménistállóban laktak.

A majorhoz északnak, a folyó innenső oldalán levő faluhoz tartoztak közigazgatásilag, és ott volt legközelebb a vasútállomás. A vasút mentén, a nagy erdőn túl, egy övökhöz hasonló major volt, csak sokkal nagyobb. Ott aztán láthatott igazi kastélyt is Zsófi, bár az sem volt eléggé titokzatos. S amikor egyszer búcsúra átmentek, megismerkedett az öreg grófné unokájával is.

— A Szilvi olyan ám, akár csak mi vagyunk — mesélte odafelé menet az úton Rózi. — Nem különbjebb nálunk ennyivel se — mutatta az úján. — A nagyiskolába együtt jártunk vele a mester elé. Hínt hozta-vitte még akkor, de nem volt jobb tanuló. Csak a magyart tudta jobban, meg a történelmet. A Gyula volt a szeretője, egy kocsislegény. Már akkor is beengedte az ablakon, amikor még grófok voltak. Azt mondják, még most is szerelmes a Gyulába. Iár utána, törli a frász, de a Gyula nemigen veszi el. Nem azért, mert grófok voltak, ők is csak emberek. A Gyula már mást szeret...

Az öreg grófné és az unokája a kastély két szobáját látták. Szilvi grófkisasszonynak elég különös grófkisasszonny volt: úsv káromkodott és úsv beszélt tájszóval. Mint akármelyik majori gyerek.

A grófné major előkelőségét az is emelte, hogy saját, külön vasútállomása volt. Az állomásfőnök szép, szőke lánya rettenetesen lenézte Szilvit, mivelhogy nem volt benne semmi grófiás. Ellenben őbenne nagyon sok grófi volt, és olyan előkelő tartás, viselkedés, hogy később Zsófi már együtt nevetett rajta Szilvivel, hogy az állomásfőnök lánya milyen kis büszke, fenhéjázó grófokat fog nevelni, amikor pedig már nem is lesz divat.

A grófné major után megint major következett, egészen picike. A szokásos melléképületeken kívül csak egy kurta cselédház volt benne, meg az erdőmérnök lakása. Az a csöpp major azért volt híres, mert az erdőmérnökének hét határra szóló, szépséges lányuk volt. Még Szilvi is azt mondta róla:

— Fodor Kati olyan szerény, olyan okos, olyan szelid és olyan szép, hogy róla jobban elhinném, hogy gróf volt, mint magamról...

A csöpp major mellett aztán hegyén-hátán jött dombra domb. Jókedve lett tőlük az embereknek. Telirakták jóféle venyigével, meg apró, színes pincékkel, melyeket Berényi Zsófi, a pesti gyerek, először kicsike villáknak nézett...

4.

Zsófi gondolkodott: Irén vajon mire emlékezhet azokból az évekből? Bármire emlékezik is, azt nem sejteti, milyen elfogódva áll Zsófi előtt. Hallja a hangját. A hangja ugyanaz, jön messziről, kentől, a gyerekkorból. A szeretet is ott van a szemében, amit valamikor melléje adott. Neki olyan volt az akkor, mint facsemetének a karó. Biztonságosabban megkapaszkodhatott. Ezért talán ki is nevette volna Irén: hülye vagy, Zsófi.

Zsófinak az jött az eszébe: Irén meg Jóska jól kiválasztották egymást. Azt mondják, olyan asszony fölött tűnnek el láthatatlanul az évek, amelyik nyugodalmasan él, és derűsen mondhatja:

— Látod, Zsófi. Megöregedtem. Maholnap érettségiznek a gyerekeim.

Irén valamit főzött a nyári konyhájában, vagy talán már az esti moslékot kavarta. Ruhája fölött kartonkötény, annak tetejében nyakba akasztottos kékfestő. Zsófi nézte: ez talán még abból való, amit Teri nénivel együtt ropogtattak az ujjak között: „Jó anyag, finom anyag, háború előtti... Jó kis köténynek való...” Irén leoldotta. Úgy illik, ha vendég van a háznál. Zsófi nem bírta megállni. rámutatott:

— Még a Teri néni vette, ugye?

— De az — lepődött meg Irén. — De hát... Honnan tudod te ezt?

— Ha valamit vett, mindig behívott magához. Megegyeztettem a staffrunodat. Még a bugyifaidat is láttam. Elmasvarázta, hogy lehet gazdálkod-

Simonyi Imre

ÉN, MEGKETTŐZVE

Lelkem jobbik fele... — Hát volt ilyen? Sorsom rosszabbik egésze... — Ezt tudom! Felderít egy „nem”, felnyög egy „igen”. Most hát: igen? nem? tudom? nem tudom!

Engem végig követtek az úton: az igen s a nem. (S tán még a „nem-igen” vadházaspár is...) — De miféle úton?! S csak nem én vagyok az az idegen

aki felém gyaloglok az úton?! TE közelednék felém — idegen? Ráordítok: nem! Ám ÉN hidegen

legyint: de igen! — Tudom? vagy nem tudom? — egyremegy. S az is, hogy: mint idegen érkeztem hozzámig. S az is, hogy: talán tévúton...

Szepesi Attila

TENGERPARTI ÁLMAID

falakon és vak télutókon át csordultig fényel mintha éjszaka megalázott erdőknél át léptek dübögnek benned hallani dél van és tánc és zeneszó romvárosok a szélfolyók alatt hol istenek alusznak tárnamélyben és fehér kutyák fekszenek a sziklán elindul az aranykora népek porladt húrjain egymagad a fővenyparton halcsontvázak szerteszét és üszkös kőszilánkok szerteszét tavasz nyár ős árva delfincsapat buckázik azúrkék hullámokon

Berczeli A. Károly

RÖG

A föld már páráll, gőzölög és megnyílik a lanyha rög — Aztán a mag belé hull álmag —

Te állsz s a napra intesz, mely még szelid, de már hevít — S jaj, oly hiába mindez —

A táj felett varjúsereg húz el suhanva — S te rá gondolsz: a hantra, mely nemsoká befed —

Balaskó Jenő

PILINSZKY

1.

Emlékezem: láttam egy járdaszigeten. Magábahajolt, hallgatózott, tiltott égitesten. Mint északi kövön, szeme kék mohából. Mint aki nem ismer semmit se magából.

2.

Csendből kő. A kőből hallatszik a csönd. A csendből kilép egy asszony.

3.

Emberek csendből, játék nélkül emberek, fűből, kavicsból; Halottak fényből, játék nélkül halottak, emberek csendből; Gyermek imából, játék nélkül gyerekek, halottak fényből; Élet csendből, kőből, játék nélkül Jézus, gyerekek imából.

ni, gyarapodni kevés pénzből is. Teri néni úgy találta, ha már az én anyám nemigen ért hozzá, legalább én szedjek magamra valamit...

— Szegény anyám — nyúlt a szeméhez Irén. — Nagy bánatom az nekem, hogy ő ezt nem érte meg — és körülmutatott a kezével. — És azt sem, hogy a majori cselédasszony unokái érettségizni fognak... És te, Zsófi? Örülsz, hogy visszakerültél? Emlékszem, Pestre sóvárogtál. Hol dolgozol?

— Újságíró lettem. Irén megdöbben kételkedéssel nézte:

— Nem viccelsz, Zsófi?

Zsófi nemet intett, és elszomorodott. Mennyi falusi, szegénysorból felküzdött férfi, nő van a kollégák között, s talán egyikén se csodálkoznak gyermekkoruk részesei. Vajon miért? Eszébe jutott a ménis-

tálló, ahova egyetlen becsületes négyes konyhas majori család be nem költözött volna.

5.

Még annyi ideje volt, hogy a falu végére kimenjen. Két oldalt a régi házak, hozzáépítve, kitatarozva. Arrafelé nem terjeszkedett a falu, a Marcalt kétfelől széles, zöld mező kísérte. A hidon át látszott a kereszt, az elágazásnál a Túrje felé vivő postaút. S a dombon a major. Kissé csupasz. Kivágták a nagy, vén fákat. Húzza a domb. A fehér épületek. A ménistálló. Szinte ugyanolyan erő vonzotta, mint amikor térképen bemérte Pestet, hogy állandóan tudja az irányt arrafelé, mert az neki a tanulást, a tudást, az életet jelentette.

Állt és nézte. „Két szülőföldem van” eszmélt rá boldogan.

5

Amit a majorban kastélynak neveztek, az valóban ott állt az orra előtt, el is ment már előtte jó párszor. Különösen kevésben különbözött a cselédházaktól. Szélesebb volt, masszívabb, nagyobb ablakkal, ajtókkal, s a padozata köves volt meg padlós, nem a pusztá föld, mint a cselédeké, ahol a négyes konyhákban négy csikótűzhely állt a négy sarokban, s mellettük négy stélázi, és a konyha földje az ember fiára görnyedő kereszt rajzolatát mutatta azonnal a belépő szemének: a négyes konyha földjét négy asszony kente be sárga agyaggal, és mindegyik máshonnan ásta a síkálót.

A hatalmasnak tűnő, emeletes, fehér falú magtárról Zsófi először azt hitte, valami régi börtön. A képesújságokban néhány híres börtön képét is látta, azoknak volt olyan kicsire vágott, vasrácsos ablaka.

A magtár mellett, három oldalán nyírfákkal, a negyedik oldalán a Marcal felé, terebélyes diófákkal kerített téglalap mutatta a szérűskert helyét, s a négy nagy cementszilobában még ott terjengett a háború előtt elgett takarmány savanykás szaga.

A szérűskert mellett vitt ki az út a földjükre, amiért a faluból a majorba költözött az apja, és vele együtt a nők és gyermekek természetes szokásaként, ő és az anyja. A bátyja, a Laci, már nem. Laci meg lehetőségen jó földben termesztették, magasra nőtt, mint egy hibrid kukoricaszár, így aztán kapálás közben neki nagyobb utat kellett megtennie a föld felé. Azt meg a dereka hosszal-ta-rosszal-ta igen állhatatosan: minduntalan a rendes kerékvágásba, a felegyenesedett formájába akart visszatérni. Meg is szabadult Laci a majortól, alibyen gyorsan csak tudott. Azt mondogatta:

— Apám, én nem ilyen lovat akartam — és visszament Pestre, hogy belépjen az albérlők népes táborába és sofőr lehessen.

Nem is volt lovuk sohasem. Elgondolkodott hát Zsófi ezen a talányos mondáson. Meg máson. Mert azt is hajtogatta Laci, hogy szereti a hajmalt. Holott azt sem szerette. Mikor otthon volt sem, mikor hazajött sem. Mindig sokáig aludt.

A majorban különben csak egy pár ló volt, az is az uraké. A régi uraké. A régi urak az intézőek voltak. Egyik fiúk, a volt soproni bányamérnök-hallgató, járt a lovakkal napszámba szántani. Mindig hatalmas füttyszóval érkezett a határból a sajátkezüleg fényesre suvicsolt lovaival. Magas, vékony, vidám, szemüveges srác volt, hamar belétanult az új életbe. Az intézőek is új földhözjutottak voltak.

A régi cselédek ekéit tehének húzták, s az ekéknek sűrűn útját állta a határban egy-egy aprócska erdő. Ezek légalap alakú kis erdőtelepítések voltak, hamar átfutott rajtuk a szem, s a nyúl, a róta, de még a csiga sem paraszkodhatott.

A nagy erdő valamivel magasabb dombon volt, mint a major, s az erdő mögött lenyugvó nap olyan árnyékok vetett, mintha az erdő csak sötét felhőcsik volna a horizont alján. Félelmetes volt alkotnyatkor az a vékony, fekete esik a szántóföldek fölött. Ott laktak Zsófiék a major legszélén, mindenkitől távol. Ott volt a ménistálló. Egyes-egyedül az ő két szegény ablakuk nézett a majorból az erdőre.

Egyszer, egy meleg, titkos, nyári délelőttön Zsófi fenn ült az egyik diófa csúcsa közelében, nézegette a tájat. Minden oldalra jutott egy falu. Olyikra kettő is. A szemközti, túl a folyón, az volt a legközelebb: oda járt az utolsó posta.

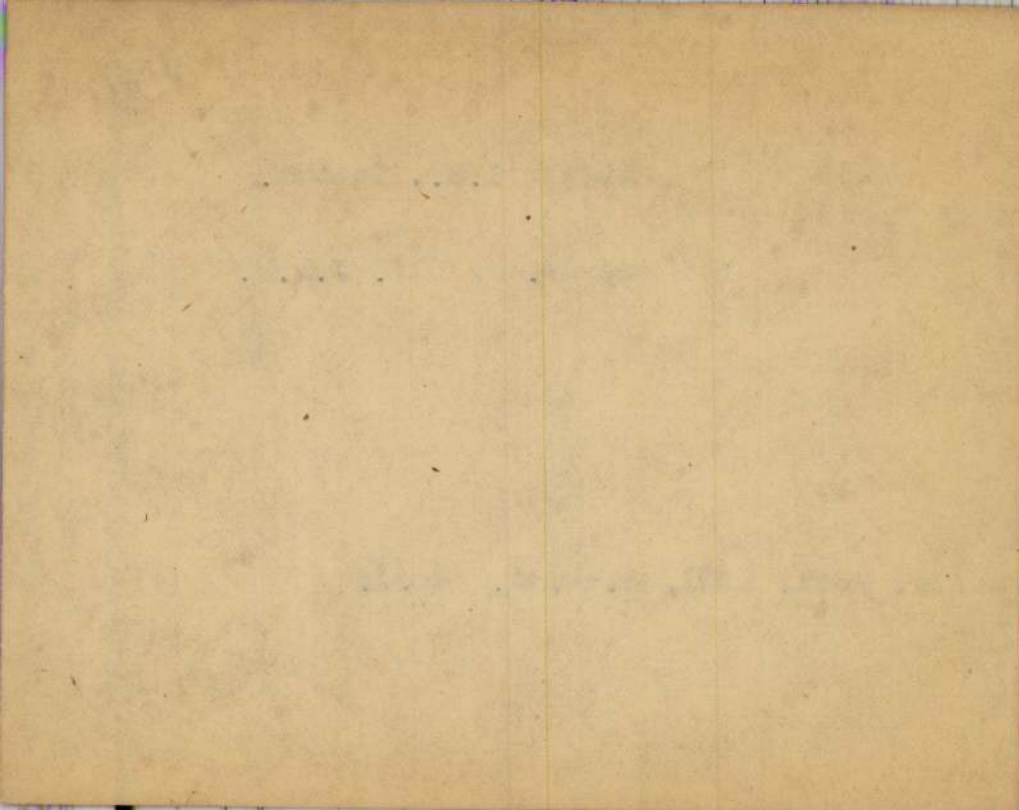
Izlelgette ezt is. Utolsó posta. Ennyivel is többjük volt a majorban. Mégis, sokszor komor szemmel nézett Zsófi arra az utolsó postás falura. Hűtlen falu volt az. még ha ők hagyták is el. Ott köves konyhájuk volt, padlós szobá-

Aigner I.M., festöm.

Női képmás. Olf. J.l.b.

Árv. Kézl. 1931. 3.rk. sz. 45.l.

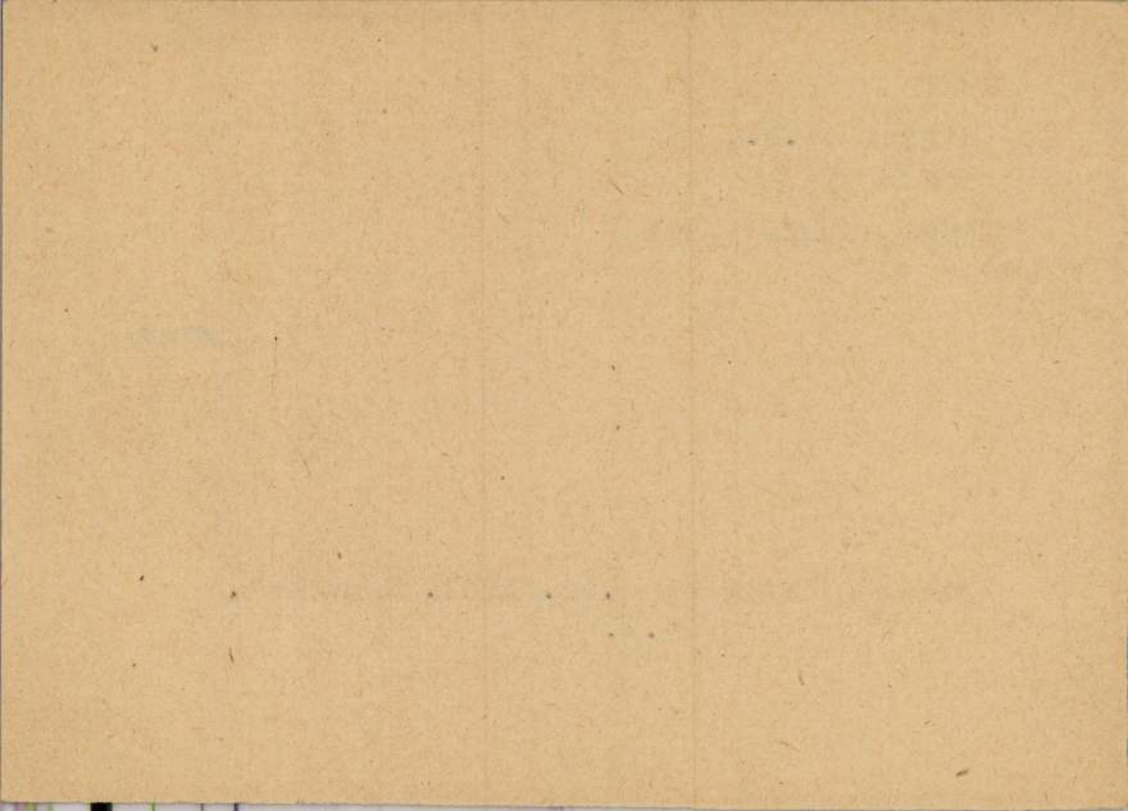

Aigner ,I.M.,
festő

"Női képmás" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1931. december.
25.1.

1982. VII.2. Petőfi 10.45 S.Gyné

Láttuk, hallottuk

A műsorvezető Ördögh Csilla.

- Jónapot kívánok. Mai témáink: muzeum és szolgáltatás - riport-
tervizsga Henry Mourenál - Lucien Aigner, vagyis Aigner László.

- Nyár, idegenforgalom, muzeumlátogatás. Studióvendégünk Bojár
Iván művészettörténész.

- Én nagyon szeretek úgy képeket, festményeket, szobrokat, gra-
fikát, bármit nézni, hogyha valamit úgy kiválasztok és az hoz-
zám közel kerül, akkor leülhetek. Hosszan elnézhetem, gondol-
kodhatom róla, társaloghatok vele. Van erre nagyon lehetősé-
günk?

- Lehetőségünk nincs és hogyha belegondolok, itt alapjában vé-
ve egy - latinul kell mondjam - contradictimínált adiecto,
vagyis ellentmondás a tárgyban esete forog fenn. Ugyanis a kép-
zőművészeti alkotás, ha tetszik, ha nem, mindig egy megállított
pillanat. Hogy ennek a pillanatnak a felfejtéséhez, annak a la-
tens mozgásnak, annak a rejtett történésnek a felfejtéséhez,
ami ebben a megállított pillanatban megjelent, ahhoz idő kell,
sőt hosszú idő. Egy képen belül térnek és előtérnek, szereplők-
nek, mellékszereplőknek, szereplőknek és térnek, szereplőknek
és háttérnek egymáshoz való viszonyát, hát a nagyon gyakorlott
látogató viszonylag rövidebb idő alatt, a nem gyakorlott láto-
gató alaposan csak hosszabb idő alatt tudja elvégezni. Ez a
dolog esztétikai része. Van egy másik része a dolognak. Föl-
kellene vetnem talán itt a művelődési házaknak a kérdését.
A művelődési házak ugyanis nem csak arra valók, hogy az embe-
rek művelődjenek, hanem többek között arra is, hogy együtt le-
gyenek, hogy mintegy fókuszba gyűjtse az embereket, hogy az
azonos érdeklődésű embereket, vagyis a társadalmi élet központ-
ja legyen.

- Tehát alkalmat és helyet ad arra, hogy találkozhassanak.

- Alkalmat és helyet adhatna egy másik, ennél sokkal régebbi
intézmény, a muzeum is, annál is inkább, hiszen funkciójának
egy részében művelődési intézmény. Az, hogy ez egy gyűjtő hely
és hogy tudományos feldolgozó hely, ehhez a közönségnek vajmi
kevés köze, kapcsolata van, s ha igen, akkor is elsősorban a
megjelent publikációkkal kapcsolatos. Igenám, csak hogy a lá-
togató elmegy a muzeumba, mostan tételezzünk fel elsősorban
turistákat, hazaiakat és külföldieket egyaránt. Ők eljönnek
Budapestre, szeretnének megismerkedni kincseinkkel, művelődé-
si értékeinkkel, akár amit összeszedtünk, akár amit magunk
teremtettünk és akkor egyet tehet: kezébe fogja a bacdekerét

- és végigrohan.

- és utána pedig kipipálja a bacdekerből, na, ezt is abszol-
váltam, be van fejezve.

- Aztán keres gyorsan valahol egy olyan helyet, ahol néhány

korty üdítőitalt magához vehet, hogyha netán elfáradt, vagy megszomjazott, mert ezt a múzeumban nem nagyon tudja megtenni.

- És esetleg ott visszagondolhat azokra a pillanatokra, amikor a képek és szobrok előtt töltött, hogy most már innár emlékezetből idézze fel vagy jól, vagy rosszul magának azt, hogy tulajdonképpen mi előtt rohant el. A múzeumban ugyanis nincsen a termekben pamlag, ahova le lehetne ülni, hogy hosszabbabban szemlélődjék, aki akar. Nincsenek büfék, vagy vannak büfék ugyan, de nagyon kicsik és ezeknek a kivitelezése olyan, mint egy-egy rosszabb ilyen tejivós, ahol a székek, az asztalok mint hogyha azt sugalmaznák, zabálgj és fuss tovább.

- Kidobja magából a szék az embert.

- Kidobja magából a szék a z embert, vagyis fogja magát, fölhörpinti az italát, megesi a két falat szenvicsét és máris mehet. Pontosan ugyanolyan gyorsasággal, mint ahogy a műtárgyakat nézte, de nem látta.

- Ez azért is ellentmondásos, hiszen olyan környezetben vannak - mondjuk - ezek az álló, ülő, kényelmetlen büfék, ami esztétikai hatást gyakorol, ami erre szolgál többek között.

- Hát esztétikai hatást kellene szolgálnia magában a megjelensében és a funkciójában pedig egy közvetett esztétikai hatást, vagyis elő kellene segíteni azt, hogy aki már két termet végigjárt a múzeumban, ide betérhessen, leüljön, lábát pihentesse, ne fogyasszon, egyszerűen leüljön. Utána visszatérjen. Hát jártam a világban itt, ott, enitt, amott és bevallom, hogy mindenütt a nagyobb múzeumnál azzal találkoztam, hogy ezek arra vannak berendezkedve, hogy valaki esetleg reggeltől estig is ott tudjon tartózkodni, magába tudja szívni mindazt az értéket, ami ezeken a helyeken össze van gyűjtve. Nagyon jó volna, hogyha művelődéspolitikai célkitűzéseinket erre is kiterjesztenénk és nem csupán arra, hogy innáron évck óta - bevallom, nagyon kis hatásfokkal - minden múzeumban egy u.n. közművelődési osztály működik.

1982. VII.2. Petőfi S.Gyné

Láttuk, hallottuk

- Kérdezni könnyű. Nagyembert kérdezni hálás feladat. Vagy mégsem? Hallgassák meg erről Földes Anna jegyzetét.

- Az interju műfajának francia királynője Madlen Sapsal szerint a legtöbb író, amikor újságíró keresi fel, arra gondol, hogy vajon Balzac beleegyezett volna abba, hogy Balzacról faggassák. De ezután egy sóhajtással tudomásul veszi, hogy a mai közönség nem falja fel, csak megbámulja nagyembereit.

Ezek a nagyemberek azután jöttek, természetük vérmérsékletük szerint türik az ostromot. Mindez a New York Herald Tribune olvasása közben jutott eszembe, aholis Jeffie Robinson tudósít Henry Mouronál tett látogatásáról. A 84 esztendő világ-hírű szobrász, aki bár önmaga onléknüveként él XVII. századi udvarházból alakított otthonában, ma is minden reggel munkába indul a birtokán levő 9 műterem valamelyikébe. A fogadtatás nem volt éppen barátságos. Maga tényleg azt hiszi, hogy ide jön és felfedez valami olyat, amit még nem mondtak el? A riporter nakacságára vall és szerencsésjét dicséri, hogy végülis ő győzött. Mert Henry Moure talán, mert már valóban unja a szokványos hirlapi kérdéseket, hamarosan indulatosan kivonult műterméből, hogy a könyvekkel, tárgyakkal és műalkotásokkal zsufolt nappali szoba kerületére telepedve valamiféle tesztvizsgának vesse alá látogatóját. A nester - állát sétabotjára támasztva, láthatóan élvezte a különleges ki mit tud játékot. És felvette az első kezeügyébe eső tárgyat, egy XIV. sz.-i olasz templomból származó kőfaragást. A riporter őszintén bevallja, néhány századdal elvétette a választ. A következő fordulóban, ahol Dekae egy rajzát kellett felismernie, több szerencsével járt. Moure Fürdőzők c. szobrának felmutatott nakettjét sem volt nehéz megtalálni, csak hogy ezuttal a nester nem fogadta el a választ. Szobra ugyanis egy plasztikus hatású Sezan-festmény háromdimenziós változatának készült és a nester még azt is hozzátette, hogy a háromfigura játékból, ujjgyakorlatként, egyenként 15 perc alatt született. És így folytatódott tovább a különös ki mit tud, amelynek során a látogató eszkinőfaragásnak hitte a természet spontán műalkotását, afirkai eredetű, pontosabban benin naszknak azt a különleges tárgyat, amiről valójában Henry Moure maga sem tudta, hogy hol és mikor készülhetett. Va: jon hányast érdemelt a nagy szobrász vizsgáján a riporter? Vajon kapott-e a beszélgetés után a szobrásztól autogramot? Hiszen Kodály Zoltánról jól tudjuk, hogy csak azokat a gyerekeket ajándékozta meg aláírásával, akik hibátlan szolnizálással bizonyították, hogy érdemesek rá. Illyés Gyula, aki Henry Mourtól függetlenül régóta gyakorolja tihanyi házában ezt a vendégvizsgáztató társasjátékot, költőhöz illően nagyvonalu. Belátja, hogy nem olyan könnyű a falra függesztett régi paraszti szerszámok alig-alig használt nevét megkeresni. Éppen ezért ilyen nagylelkű, mert ha nem ez lenne, nem ilyen lenne, tudatlan urbánus lévén, biztos neken sem sikerült volna soha interjút kapni Illyés Gyulától. Manapság, amikor már csak a TV képernyőjén mer felválni vele egy-egy ifju ujdandász, hogy ő bizony nem készült partnerének életéből és életművéből, kétszeresen hasznos lehet az eféle játék. Az egyforma kérdések időt rabló ostromának kitett nagyember számára unaloműző változatosság. A riporternek pedig szerénységre intő figyelmeztetés. A harmadik hasznos a riportok olvasói takaríthatják be, akik a kispadról figyelve a nérközést, egyszerre élvezhetik az interju születésének kulisszatitkait és a megkönynyebbülést, amiért a nagyember nem őket vizsgáztatja.

1982. VII.2. Petőfi S.Gyné

Láttuk, hallottuk

- A riporter, aki ezuttal remélhetőleg Önök szerint is igyekezett fölkészülni, Fried Erika. Helyszín a Mücsarnok. A világhírű fotónövész pedig, aki 1901-ben született Brsekujváron, 1906-tól Párizsban, '939. óta pedig az Egyesült Államokban él, Lucien Aigner.

- Nem akartam Ladislaus lenni, mert annak ugyanolyan idegen csengése van, mint a Lászlónak. És Párizsban barátaim Luciennak neveztek. Amikor Amerikába jöttem és a nevenet kellett véglegesíteni, ezt választottam. Az én célom az volt, olyan fotókat készíteni, amelyek konkurálni tudnak a belső fotografus munkájával, egész új stílust kellett kifejteni, egész más dolgokat kellett fotografálni, olyan képet csináljak, amire senki más nem gondolt. Nagyon sok olyan fölvételt csináltam, amelyről tudtam, hogy legalábbis a közeljövőben, vagy az akkori jelenben nem fog megjelenni. Ugy éreztem, hogy ezt érdemes megcsinálni még akkor is, ha nem tudom azonnal. És ez na a nagy szerencsén. Mert ami akkor filmpazarlásnak látszott, na, 50 évvel később, mint egy igen fontos kép-forrás mutatkozik meg, abban a több, mint százezernyi negatívban, amelyet összegyűjtöttem. Nagyon sok olyan van, amit akkor senki észre sem vett.

- De engem elsősorban ezek a képek fogtak meg, ezek a humanizmussal, szeretettel teli képek, amelyeken a legendás békeévek kisenbereit ábrázolja.

- Hát örülök annak, hogy ez így van és ez eneli ki abból a kategóriából, amely azokat ujságképekké, vagy aktuális képekké tette annakidején, abba a kategóriába, ahol na már, hogy ugy mondjan, örökértékűvé válnak, mert tekintet nélkül arra, hogy milyen alkalomból készültek, olyan információt adnak az akkori világnak, az akkori emberek életéről, amit még na is meg lehet érteni, amikor már nem tudjuk, hogy milyen alkalomból történt ezeknek a fotografálása.

- Ön élete során nagyon sok helyre, nagyon sok eseményre eljutott. Nagyon sok híres emberrel találkozott. Kikre emlékszik szívesen?

- A sikerekre emlékszen szívesen és minthogy egyike a sikereknek volt Albert Einstein, abban a nagy kitüntetésben volt részen, hogy megengedte, hogy követhessen őt napi munkája során és így tanuja lehessen annak, hogy hogyan dolgozott. Érdekes, hogy erre senkinek rajtan kívül, tudomásom szerint, nem volt elég kíváncsisága. Talán azért, mert ez a dolgozás nem volt túlságosan látványos. Teóriáit és a tudományos munkáit a térdén, egyszerű papírblokkon írta egy töltőtollal. Ma már azt csinálni, amivel elindultunk 50 évvel ezelőtt, nem érdemes. Mert azt na már mindenki megtanulta. Ismételné azt, ami akkor új volt és ami akkor érdekes volt, egy neddő munka és ezért

az volt az egyike azoknak az okoknak, hogy nincs szíven és nincs bátorságon és nincs kedven ugyanazt csinálni, amit 50 évvel, vagy 40 évvel, vagy 30 évvel ezelőtt csináltak. Amikor e pillanatban pl. foglalkoztat, az egy Reportázs Párizsról 50 évvel később. Valami összehasonlítás aközött, ami akkor létezett érdekesebb és Párizsnak, ezeket a képeket már is színesbe csinálom. Ez már magába is egy kontra...

A művelődéspolitikai rovat műsorát ma Koltai Tamás és Ördögh Csilla készítette.

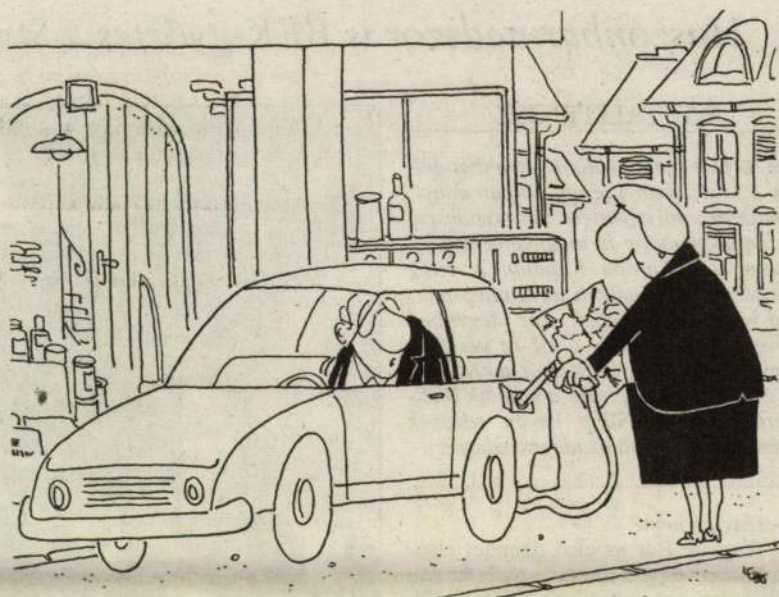

Lehoczki István

ÓLOMMENTES

– Nem kellene ennyire kicentiznünk, anyukám, és ha dugó van a belvárosban?

HÍREK

Mindmáig nem sikerült teljesen megoldani a húsvéti nyúl és a tojás rejtélyét. A nyúl szimbóluma a mítoszok korába nyúlik vissza, amikor még léteztek állatistenek – vélekedik a Berli-ni Szabadegyetem vallástudományi szemináriumának munkatársa. Különböző kultúrkörökben más-más magyarázatokat próbáltak adni. Bármint legyen is, a professzor még ma sem tud elfogadható magyarázatot arra, hogy miként jutott a nyúl a tojáshoz?

Az örök kérdés: a nyúl volt előbb, vagy a tojás?

Sz. P.

ELHUNYT LUCIEN AIGNER.

Életének 97. évében elhunyt Lucien Aigner fotóművész. A portré- és hírfotográfia egyik úttörőjeként közismert művészt az Egyesült Államokban lévő Walt-hamban egy idősek otthonában érte a halál. A Magyarországról származó Aigner halálhírééről a The New York Times szombaton számolt be.

felkutatását, mivel már vasárnap sem találtak áldozatokat, ráadásul a térségben zivatarok gátolják a mentési munkálatokat. Louisianában hat halálos áldozata volt a természeti katasztrófának, körülbelül százan megsérültek, mintegy ötszáz embernek kellett elhagynia megromlódtott vagy lerombolt otthonát.

VÍZCSÖTÖRÉS. Megsérült hétfő este egy 300 milliméter átmérőjű víz-közcső Csepelen a Kossuth Lajos út és a Sétáló utca kereszteződésétől mintegy 50 méterre. A hiba kijavításához este hozzákezdtek, éjszaka lajtos kocsikból látják el a környék lakosságát ivóvízzel. Lapunk zárta a meghibásodás kijavítása még tartott.

BÖRTÖNLÁZADÁS. Kolumbia két börtönében a hét végén kitört összecsapások során legalább tizenkét fegyenc életét veszítette. A bogotai Modelo fegyházban szombat éjszaka kilenc fogoly esett áldozatul két rivális banda véres összecsapásának. A

ben. A lázadás vasárnap délután tört ki, amikor húsvétra rokonok és barátok látogatták meg a fegyencet. A megmozdulást kiváltó ok egyelőre nem ismert.

MENEKÜLTEK. Dél-Ázsiából érkezett az a 29 személy, akiket vasárnap délután a Heves megyei Apc egyik családi házában találtak meg a lőrci rendőrök járőrei. A menekültek többsége semmilyen dokumentummal nem rendelkezett. A hatvani rendőrkapitányságon kihallgatták őket, és akkor derült ki, hogy Bangladesből, Pakisztánból és Sri Lankáról érkeztek. A rendőrség vizsgálja a családi ház tulajdonosának felelősségét is.

HALÁLOS BALESET. Meghalt annak a személyautónak az utasa, amely hétfő kora délután lezuhant az M0-as autópálya halásztelki lehajtójáról. Az M7-es autópálya irányába tartó Lada a halásztelki lehajtón átszakította a szalagkorlátot, és mintegy öt méterrel lerepült. A

Ez az, amit nem lehet

Huszonharmadszor is BEK-győztes a Statisztika

ASZTALITENISZ

Nem történt semmi különös szombat délután a Marczibányi téren, csupán annyi: a Statisztika női együttese, mint rendszeren, huszonharmadszor is megnyerte a Bajnoksapatok Európa Kupáját. A világ sportjában példa nélküli sorozatot produkáló második kerületiek – az idegenbeli 4:2-es győzelem után – 4:1-re verték a lengyel Tarnobrzeg társulatát, a kívülről azt gondolná tehát, hogy a hatodik BEK-sikerben részes Fülöp István edzőnek semmi oka nem volt az idegeskedésre.

– Tényleg nem?

– Tényleg. Bár az első tizenhét elsősegről nem vagyok illetékes nyilatkozni, azt hiszem, a mostani volt minden idők legsimább BEK-döntője.

– Annyira jó a mai Statisztika?

– Nézőpont kérdése, hogy mi voltunk-e jók vagy a mezőny volt-e gyengébb a szokottnál. Ami biztos: a Montpellier csapata elleni negyeddöntőn izadtunk meg leginkább; a franciaországi meccshez képest a lengyelekkel szembeni párharc könnyű hét végi kikapcsolódásnak minősíthető.

– A Statisztika hajdani legendás csapatait – a Magos-, Kisházi-, Lotaller-, majd a Szabó-, Oláh-, később a Wirth-, Nagy-féle együtteseket – egy különleges összetételű társaság követte, Tóth Krisztina mellett a tajvani Csen Jinggel és a horvátországi Boros Tamarával. Menynyire állhat közel az edző szívéhez az a siker, amelyet egy nemzetközi alakulat irányításával ér el?

– Tudtam, hogy eljutunk ideig...

– Bántja a kérdés?

– Nem ez bánt, hanem az, hogy szinte csak ez a téma velünk kapcsolatban. Példig kizárólag a kupadöntő egyéni mérkőzésein szerepelt az említett hármas, a fináléba jutást Tóth, Fazekas, Élló és a három éve nálunk tréningező – vagyis semmiképpen sem idegen – Boros harcolta ki. Ráadásul az olimpiai arany- és

Fülöpnek ezúttal nem volt oka az idegesl

ezüstérmes Csenhez is régi kapcsolat fűz bennünket, mondhatni, már baráti a viszony, s ezúttal is ő maga jelentkezett, hogy szívesen segítene. Hozzáteszem: utánpótlás-neveléséről mindig híres szakosztályunkban fel nem vetődött volna a gondolat, hogy idegenlégiósokkal erősítsünk, ha ezt az európai profi klubok nem kényszerítik ránk. Egyszer és mindenkorra beláttuk, ha továbbra is BEK-et akarunk nyerni, akkor követnünk kell a divatot. Ezért igazoltunk külföldi sztárjátékosokat, és ezért vágják most a fejünkhöz, hogy „így könnyű”.

– Légiósok nélkül meddig jutna a BEK-ben a Statisztika?

– Majdnem addig, mint velük. De nekünk mindenképpen nyernünk kell, mert a szponzoraink csak az első helyért fizetnek. Mondom még egyszer: rákényszerültünk valami olyasmire, amiről mindannyian tudjuk, hogy nem helyes. Olyannyira nem, hogy ha rajtunk múlik, sosem jutunk el a csapatvásárlás néme-

A 22. forduló jegyző

A múlt hét végén a 22. forduló mérkőzéseit rendezték a profinak nevezett labdarúgó-bajnokságban.

III. KERÜLET-DUNAFERR

3-1 (2-0)

Hévízi út, 1200 néző. Jv.: Piller.

III. Kerület: V

Győr: Molnár – Korsós Gy., Lakos, Stark – Bognár, Csiszár, Somogyi, Zahorán – Baumgartner (Szarvas, 73.), Balla (Oross, 81.), Vayer.

Gól: Balla (52.), Csiszár (54.), Urbán (82.).

GVÖB

Wigman Matild

Q 1872/73 I.

Fekingsimpfisterk

62.0.

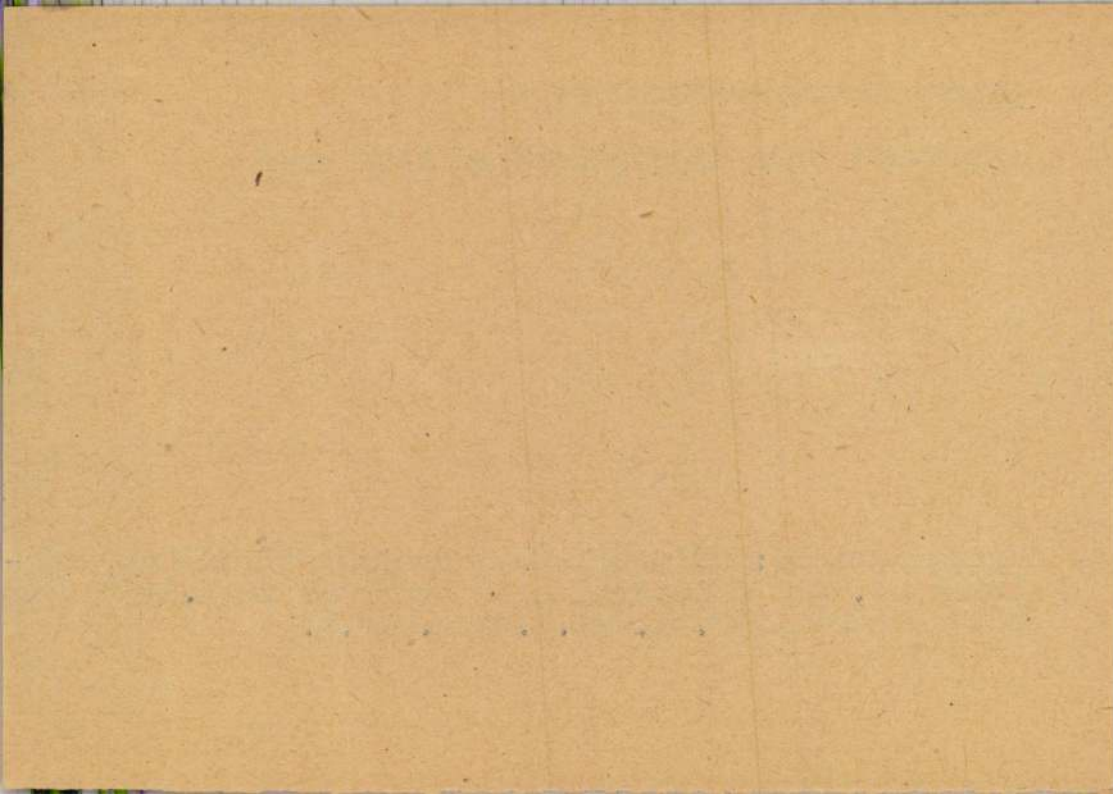
White Mountain

Aigner Mátyás kőműves legény

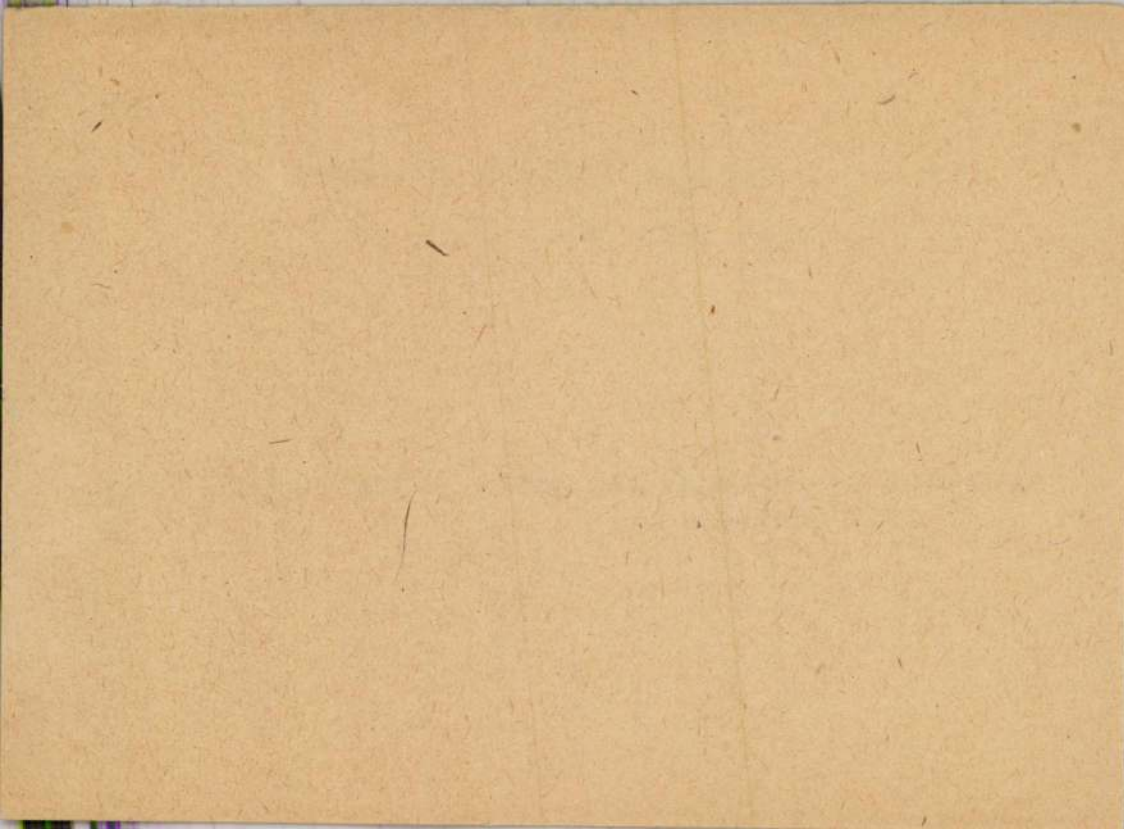
résztvett Buda újjáépítésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda építőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik építették újjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.szám.298.1.

Aigner, vagy Agner Mihály ácsmester
1755 után mük.

Cserkúti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló, 1913.
nov. 30. 3-4. l.

M. D. K.

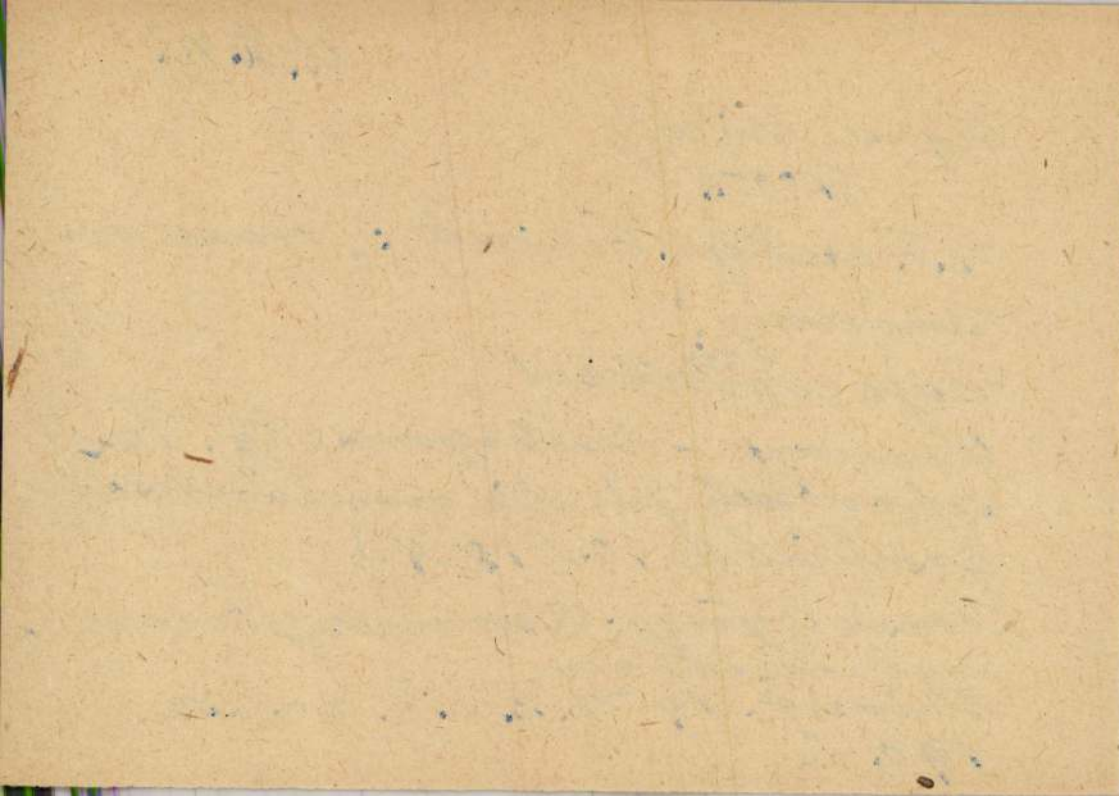
Signer Mihály
(1805.?)

V. F. archépa. Felirat: „Fraus von
Kominenzy“

Preis is ^{rix} mérték.

Hornay - Mednyánszky. Vas-
schonbuch für die vaterländische
Geschichte 10. (1829).

Ponza György: Kominenzy Ferenc
művészete.
Művész. 1957. IV. é. J. 2-3 sz.
190. l.

W. 10. 1.

Aigner dihalaj
résimetro

mil. 1803

laid
2

Stendrey Stentivanyi

10. 1.

mila 962; nelle rurali 5002, totale generale 66.024. l'anno precedente il numero degli iscritti era di 68.156; l'aumento era stato dunque del 30%. Nel 1931 la spesa per la pubblica istruzione era preventivata in lire 51 milioni, nel 1932 in 56.

Le somme impegnate in bilancio per costruzione di edifici scolastici erano nel 1922 di 5 milioni; salite a 10 milioni nel '23, a 21 nel '25, a 32 nel '26. Nel 1927 furono spese lire 9 milioni e 391.900; nel '28 lire 2.422.300; nel '29 lire 24 milioni e 502.500; nel '30 lire 25.194.060; nel '31 undici milioni; nel '32 lire 8.000.000; nel '33 lire 12.000.000; nel '34 lire 18.650.000. Il numero degli edifici delle scuole nel 1934 è salito a 66; quello degli alunni dal 1923 ad oggi è quasi

Edinger M.

variosis, anther

l.

Simonsi

T. H. 1289. h.

1901. 12. 20. 1901. 12. 20. 1901. 12. 20.

1901. 12. 20.

1901. 12. 20.

✓

REPORT RECEIVED BY THE DIRECTOR.

1901. 12. 20. 1901. 12. 20. 1901. 12. 20.

Budapest, 193

augusztus hó 6-án

Telefon: J. 450-06.

I-V A N Y I U R N A K

B u d a p e s t .

M L A

Intti képkeret.....P 160.-

2% forg.adó....."

3.20

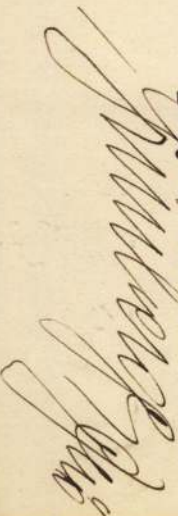
163.20

*****

IVVANHÁROM 20/100 pengő,

három közzétett felvetten.-

Teljesítőleltő:

Digners M.

XVII - XIX. 12

G. Farming Terence

acribe

Rezin. 14x10

Always - Telles. X. 1942

Mémoires

Sigismond Odor

Ötörös

László

Ferenc Nádor

Magyar Székely

az igazságszeresben.

III. k. Bp. 1947.

11. l. és 1. tábla

Adaptív Székely

Felkielöl.

Higuer Lador

58 Ave Holt way

Aliputava 1970
January 30
4 old.

MDK

Aigner Sándor

VIII. bécsi építészeti kongresszuson részt vett.

Magy. Építőművész Szöv. közgyűlése.

Vállalkozók Közl. 23.sz. 1908. jun. 3. 4 l.

188

Alfred S. ...

The ...

...
...

Héguer Sander Epitely

M.G. Eve Milette

Alpitava 1970 July 21
4. old.

MDK

Aigner Sándor

Magyar kiállító miv. névsora. Műcsarnok 1899. 22.sz.
346-348 l.

1888

1888

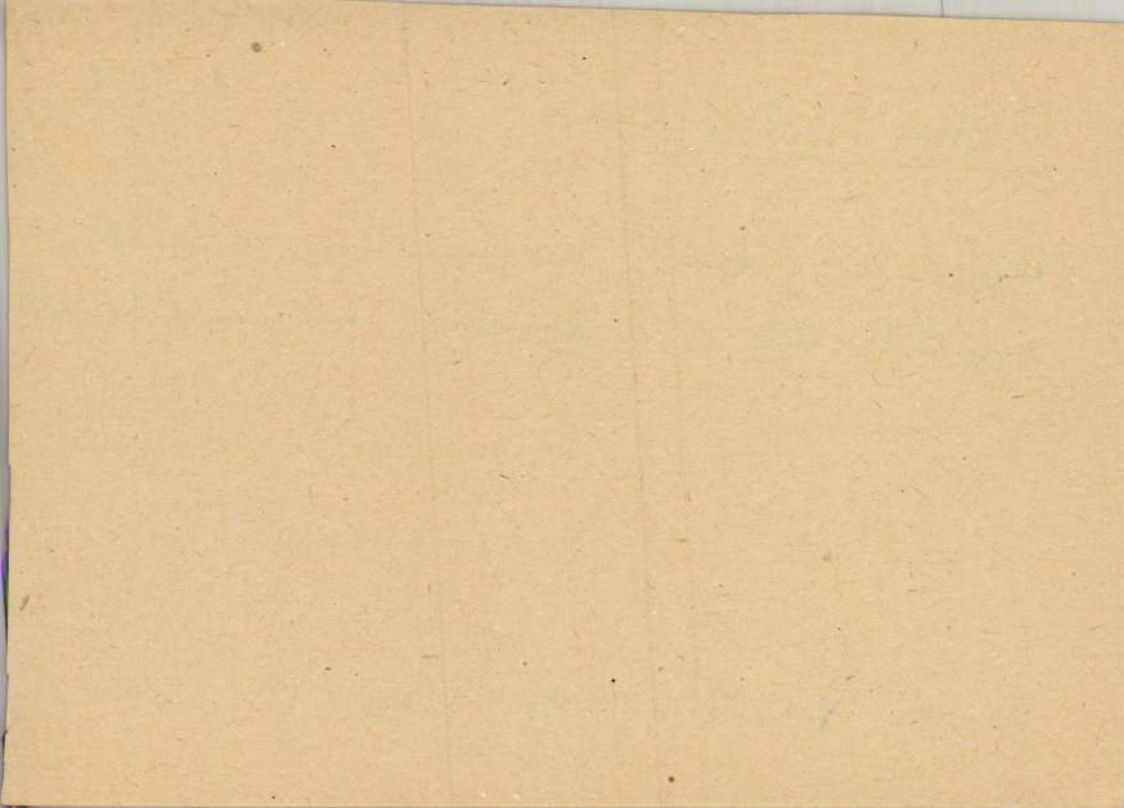
1888

Aigner Sándor építész

M.D.K.

1907-10 között neoromán stílusban
építette át a veszprémi helyesegyházat.

Genesi. Műemlék. 1959 I. 421.

MDK

Aigner Sándor műépítész

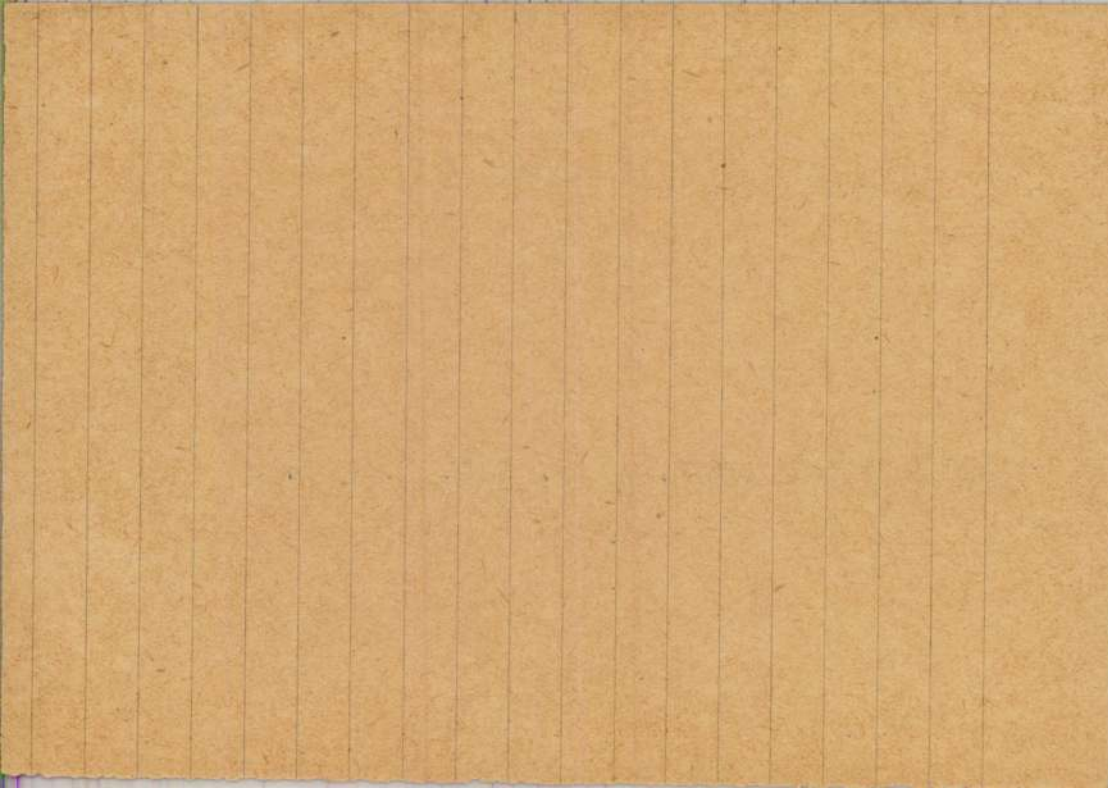
A veszprémi püspöki tpl... Vállalkozók Közl.
1907. jan. 16. 6 l.

MDK

Aigner Sándor műépítész

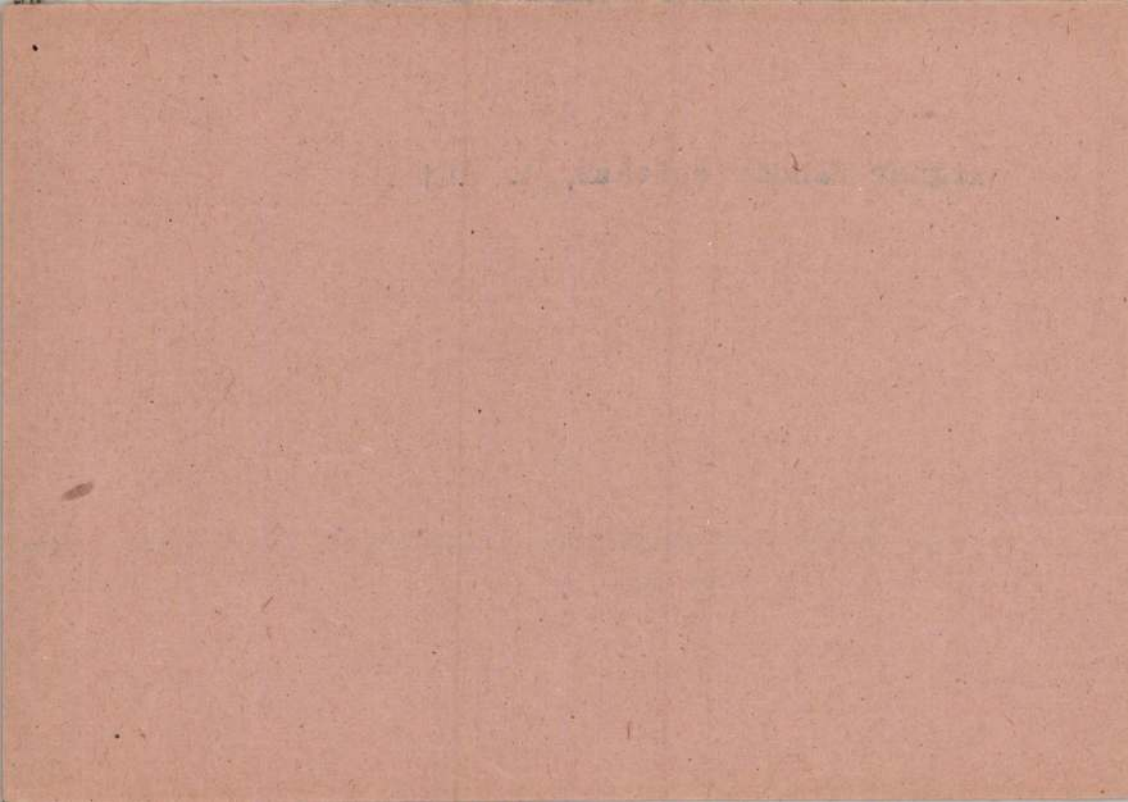
Vállalkozók Közl. 1903. dec. 2. 8 1.

Aigner Sándor építész, I. díj

A pestvidéki törvényszék. Vállalkozók Közönsége. 15.
évf. 1909. dec. 29.

MDK

Aigner Sándor építész 4500 kr. I. díj

Pályázatok tervkészítésre. Vállalkozók Közlönye.
1909, dec. 22. 4 l.

100

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT
530 SOUTH EAST ASIAN AVENUE
CHICAGO, ILL. 60607

MDK

Aigner Sándor építész 4500 kr. I. díj

A pestvidéki törvénykezési épület és fogház.
Építő Ipar. 1.sz. 1910. jan. 2. 9 l.

100

ALBANY, N. Y., 1850.

THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK
THE STATE LIBRARY

Aigner Sándor építész (1857-1912)

Pesti Hírlap. 1885. VIII. é. máj. 12. No.

Építési napypályáját

AIGNER SÁNDOR ÉPÍTÉS

2000. II. 28.
R

MŰVE

BONYHÁD (TOLNA M.)
KÁLVARIA-DOMB/TENETŐ

ELMER-VOJNITS ERZSÉBET
MAUZOLEUM (SIRKATOLNA)
/1903/

NEO ROMÁN/GÓT

BEÜSÖBEN MÁCAS ZSOLNAY-LEHRMIA OCTAR
ROMÁN

de hát én ma is azt szeretném,

fajta gyanúsítás elkerülné, mer

Segélyekre, sajnos, ezután

nak is, nekünk is, legalább is

amelyet bizony nehéz lesz végig

/pesti árak s még nagyobbak is/

lem nélkül. Azért kérlek, tovább

ház nevében egyébként hamarosan

az elmaradt 50 ezer K.[orona] s

hogyan is kell azt pontosan kér

Már az első hónapi fizetésemet

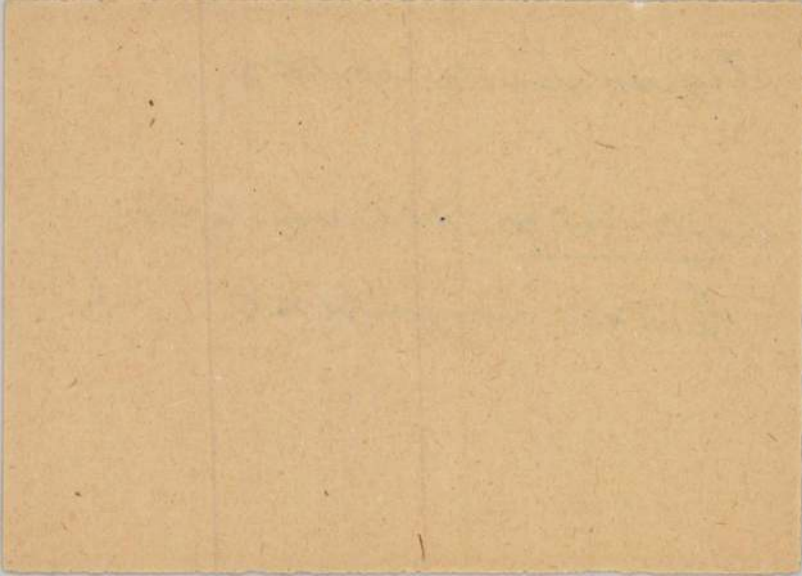
hatni. Talán megint megindít a

hollandust! A mi magyarjainknak

Aigner Sándor építész

Pesti Hírlap. 1885. máj. 12. 11

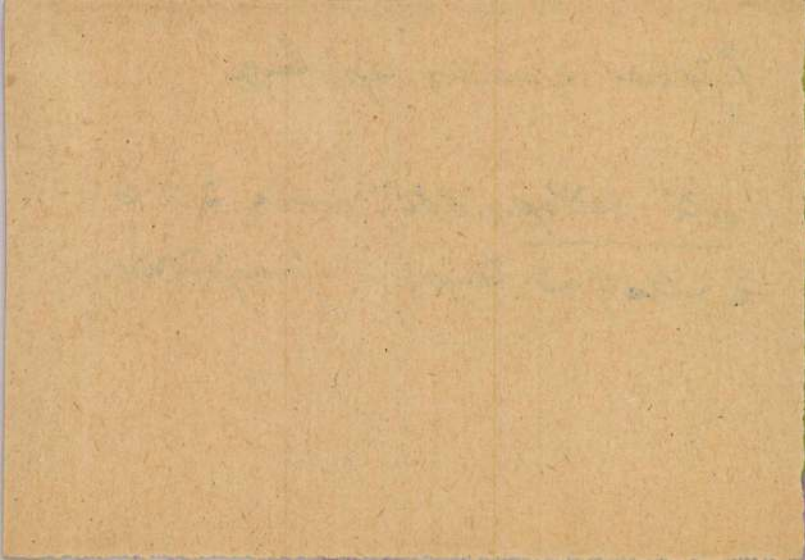
Építési napnyárázat

Ligner Sándor építész

Pesti Hírlap. 1885. márc. 21. 6
a Mátyás-templom újrapítése...

Aigner Sándor, építész

Művészet, II., 1903. 426.

Kitüntetések

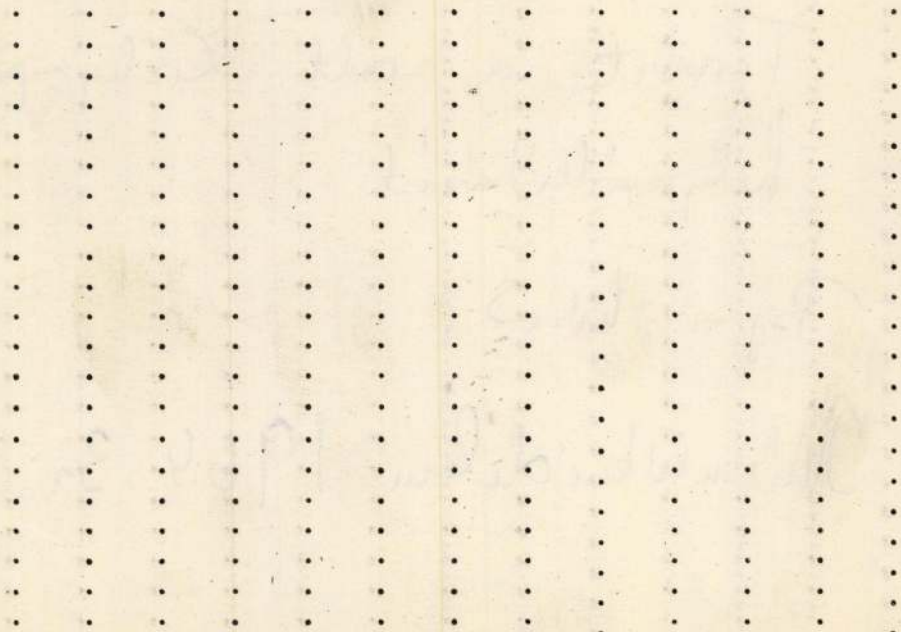

Aigner Salvador

Tervezte a volt, Lichy-palota
helyreállítását

Bp-i hírad

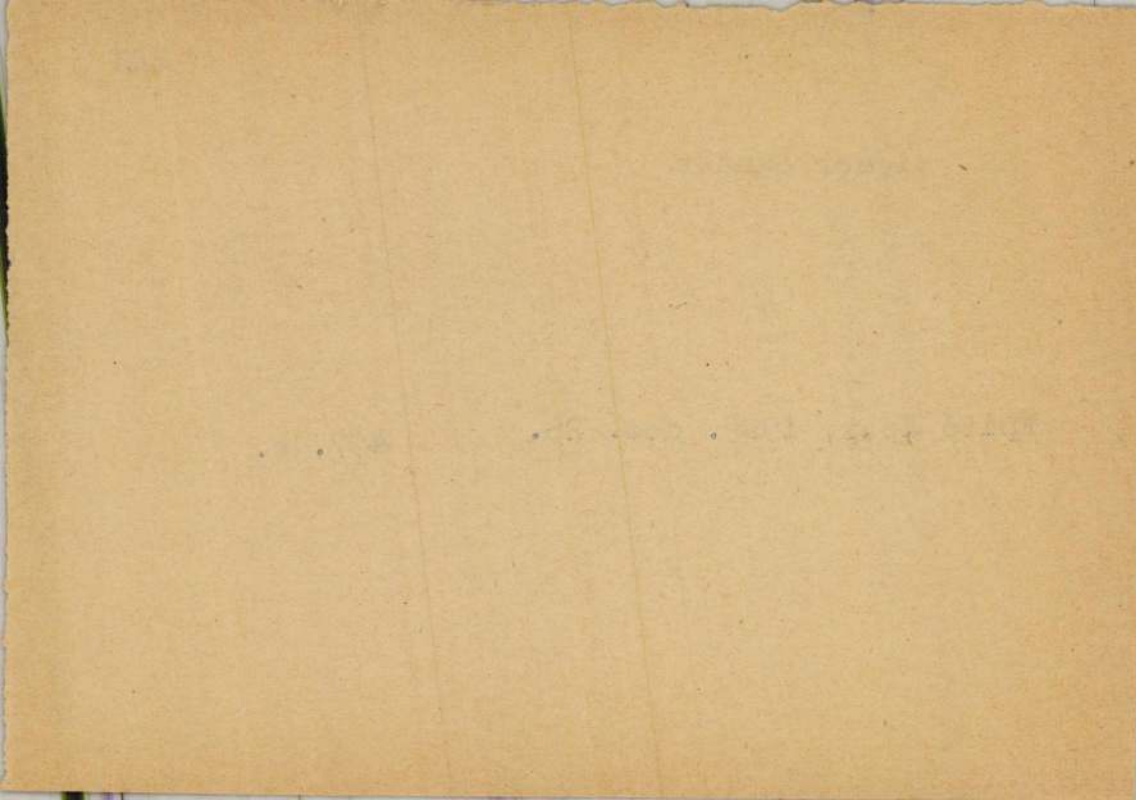
Műemlékvédelem 1964. 3n. 19.l.

Aigner Sándor

Építő Ipar, 1909. dec. 26,

497. ●.

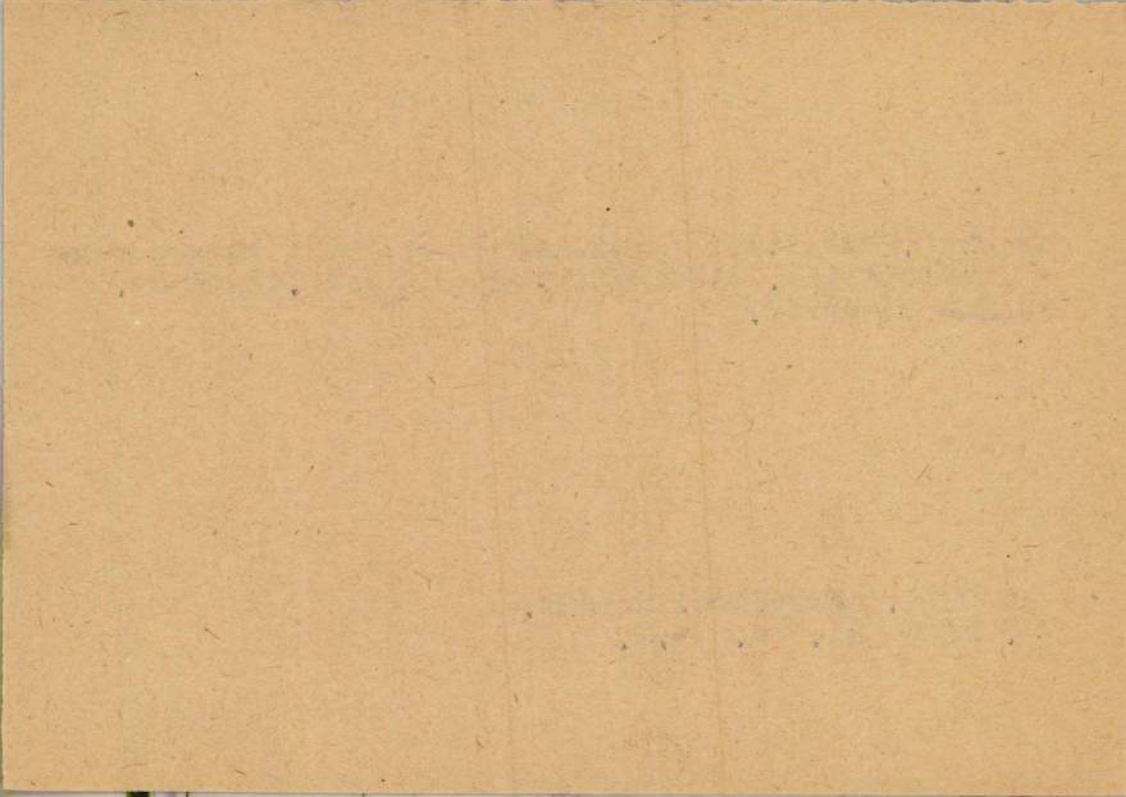

Aigner Sándor, műépítész

az Orsz. Középitési Tanácsnak öt évi időtartamra megválasztott ill. kiküldött tagja az Orsz. Képzőműv. Tanács részéről.

AZ Orsz. Középitési Tanács.
VK. 1906 máj. 16. 9.1.

le. D. K

AISNER Sándor építész

Reshale 1912. jún. 30.

Építész eskortársak

Magyar Építőművészet 1960. t. 7. 64. l.

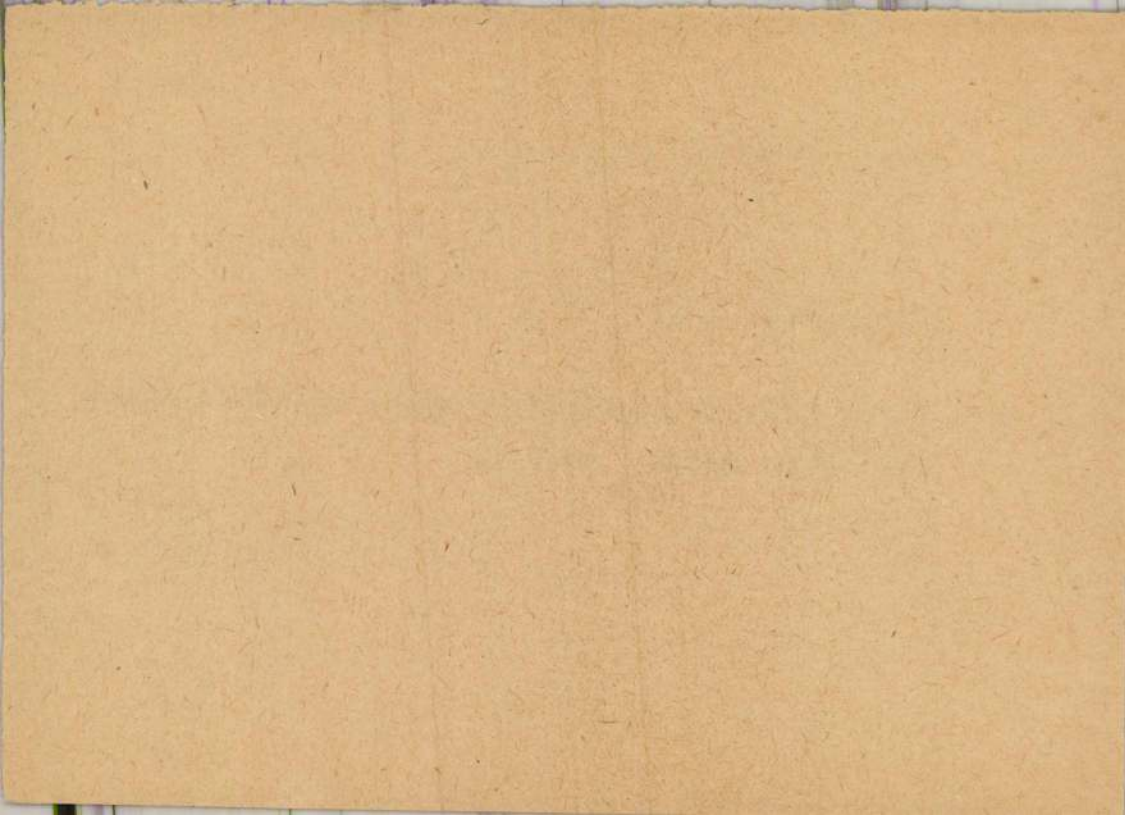

MDK

Aigner Sándor, Temesvár

Füger-díj. 1878

Bécsi képzőm. akadémiá magyar ösztönd. névs.
Fleischer Bécs. 192. l.

Signer Sándor, építész

M.D.K.,

Rainer Károlytól kövös terve mellett
díjat nyert a orosz fogadalmi templom
meddő pályázatán. Emlék a orosz-ortodox
templom tervezésével bírtás nap óta, elővá-
rosban "ét stílusban" és "a torony fő magas
legye". A cikkíró Ezrey találó, keserű gúnygal
ismerteti az esetet, rendkívül szellemes
satírával.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

Jul. 12. sz. 4-5 old.

Faint, illegible handwriting on aged, yellowed paper. The text is mostly obscured by fading and bleed-through from the reverse side of the page.

14

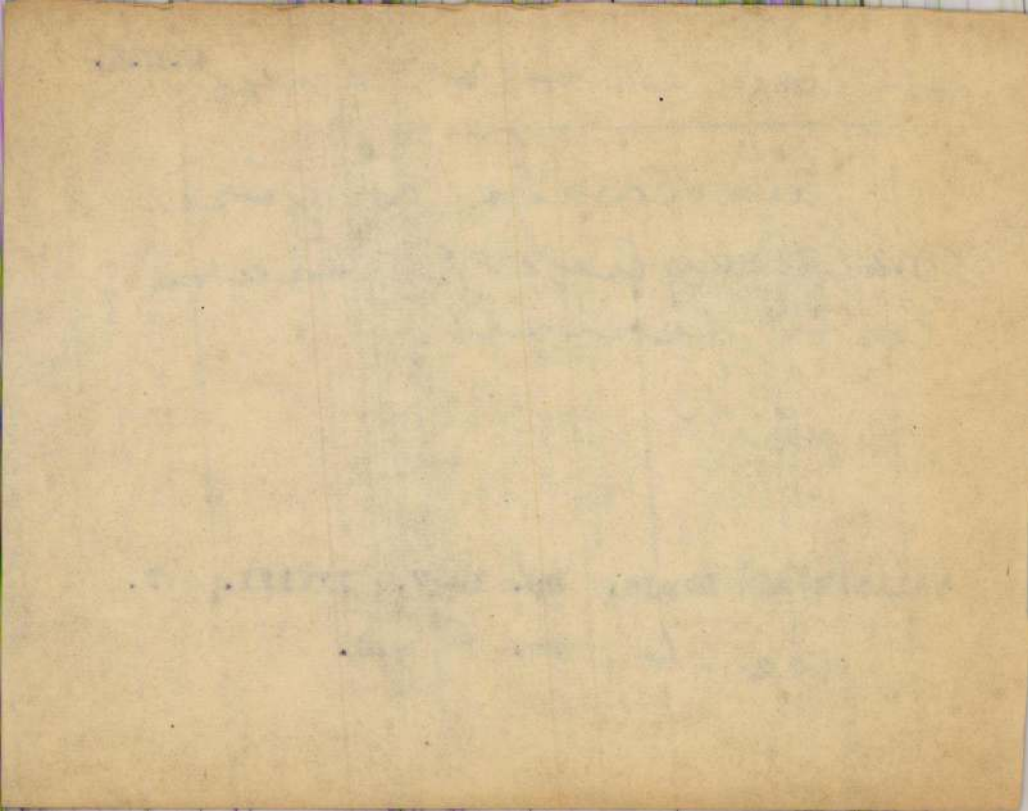

Aigner Sándor, építész E.D.K.

hidolparha a pörri
diéreséghez restaurá-
lási terveit

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

dec. 4. sz. 7. old.

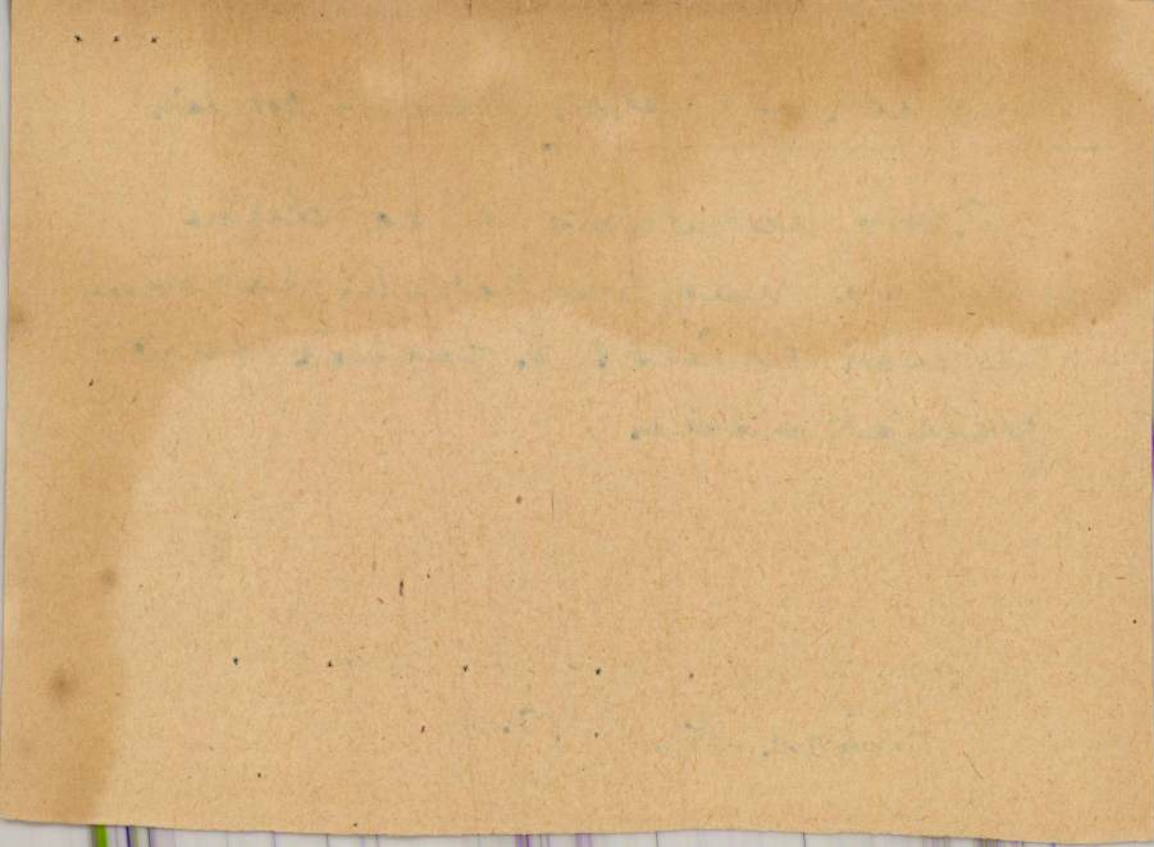

Riquer Sándor, Bpesti építész

2000 koronás első díjat
nyert a nagybeszerési törvény-
kerési épület és főút ter-
pályzatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

marc. 8. sz. 10. old.

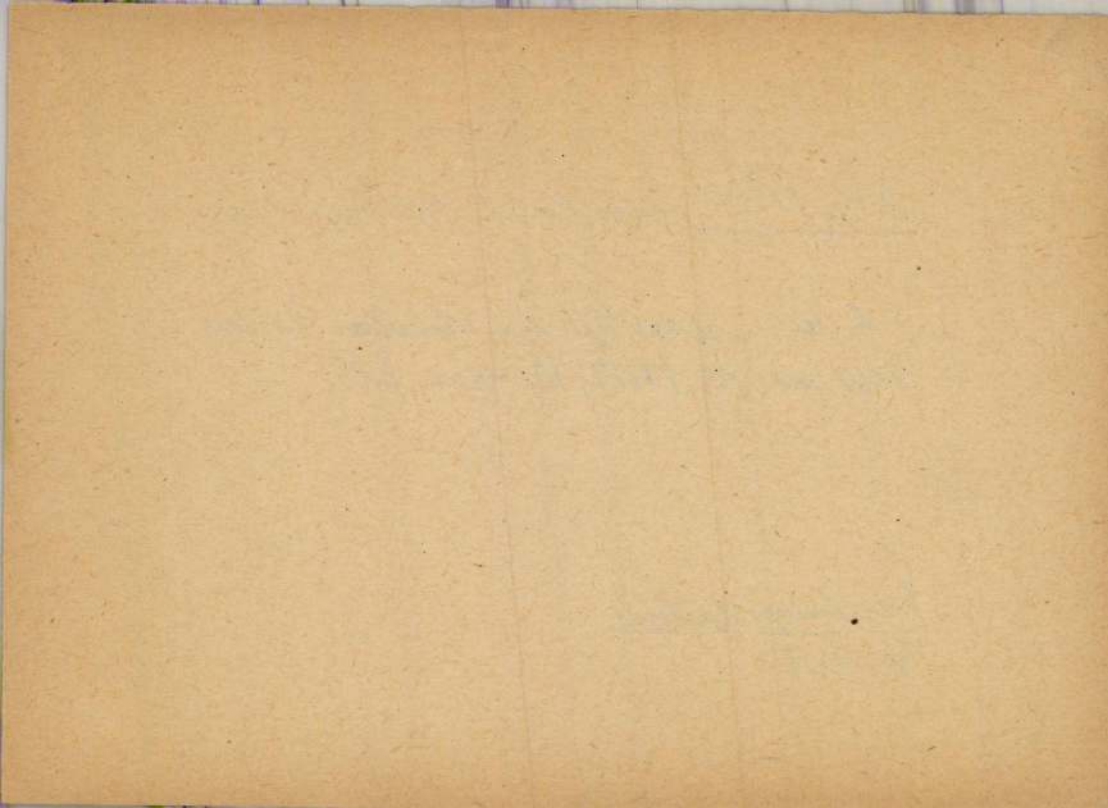

AIGNER, Seanhard, norsonji áväs

L.A, Uhrmacher + 67 éves korában, Porsong,
1767 dec. 15. (1767, 101. szám, 31).

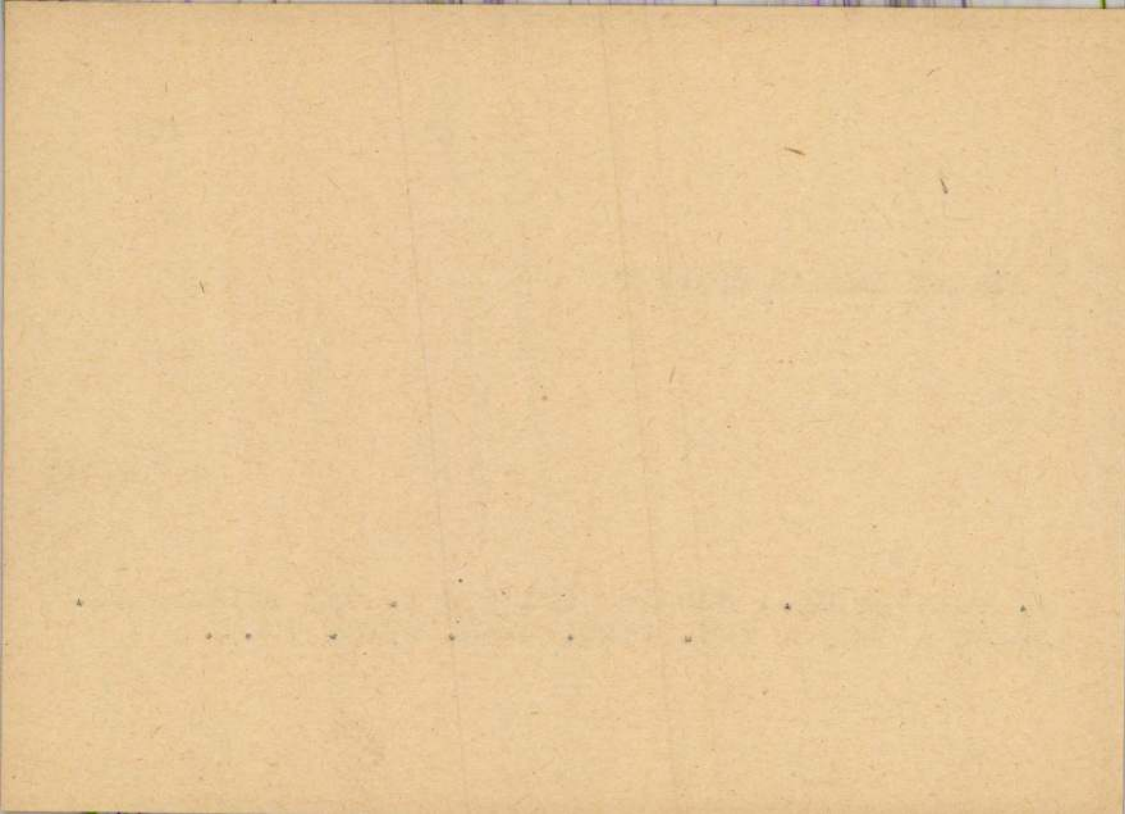
Brenburger Zeitung
(Gentzen)

MDK

Aigner Sándor építész

B. Ferster Gy.: Schulek Frigyes t. tag emlékezete.
Bpest a Magyar Tud. Akad. kiad. 1925. 2o.1.

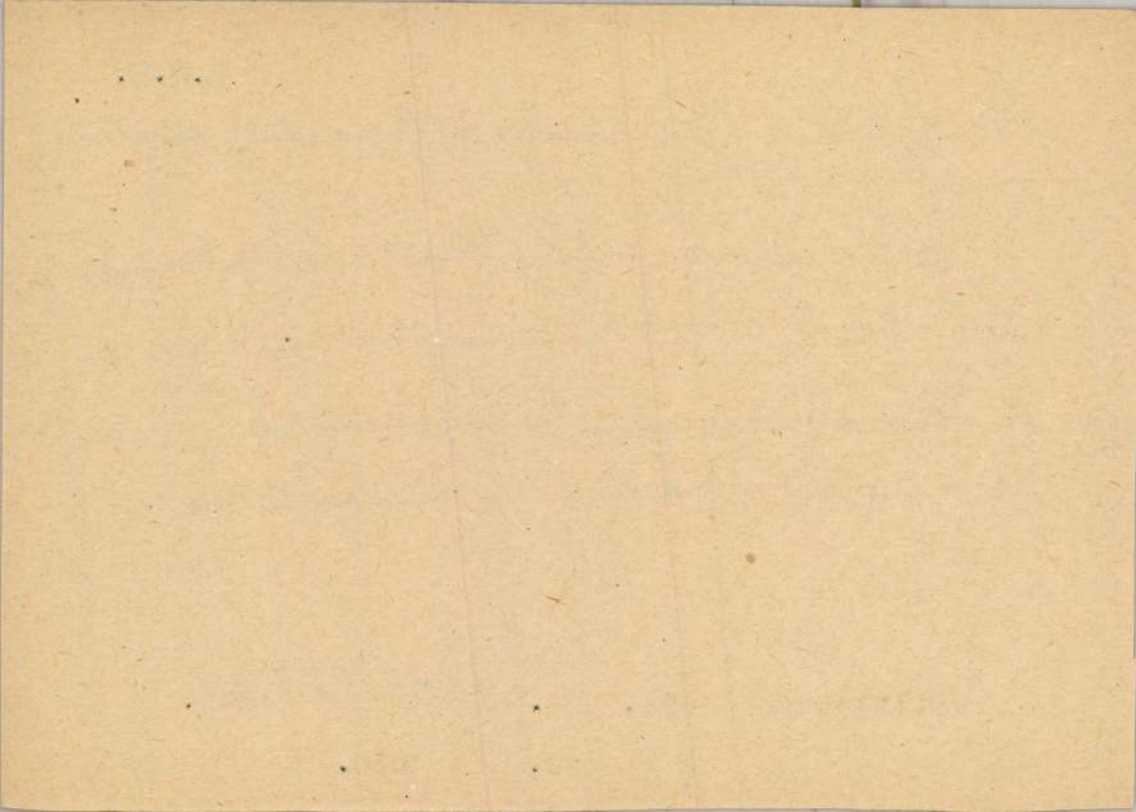

Signer Sándor (Bpesti) építész

főlyevezetes tervre alapján
kiértés a versenytárgyalást
a Besztercén építendő Erdő-
igazgatósági székházra.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

febr. 18. sz. 4. old.

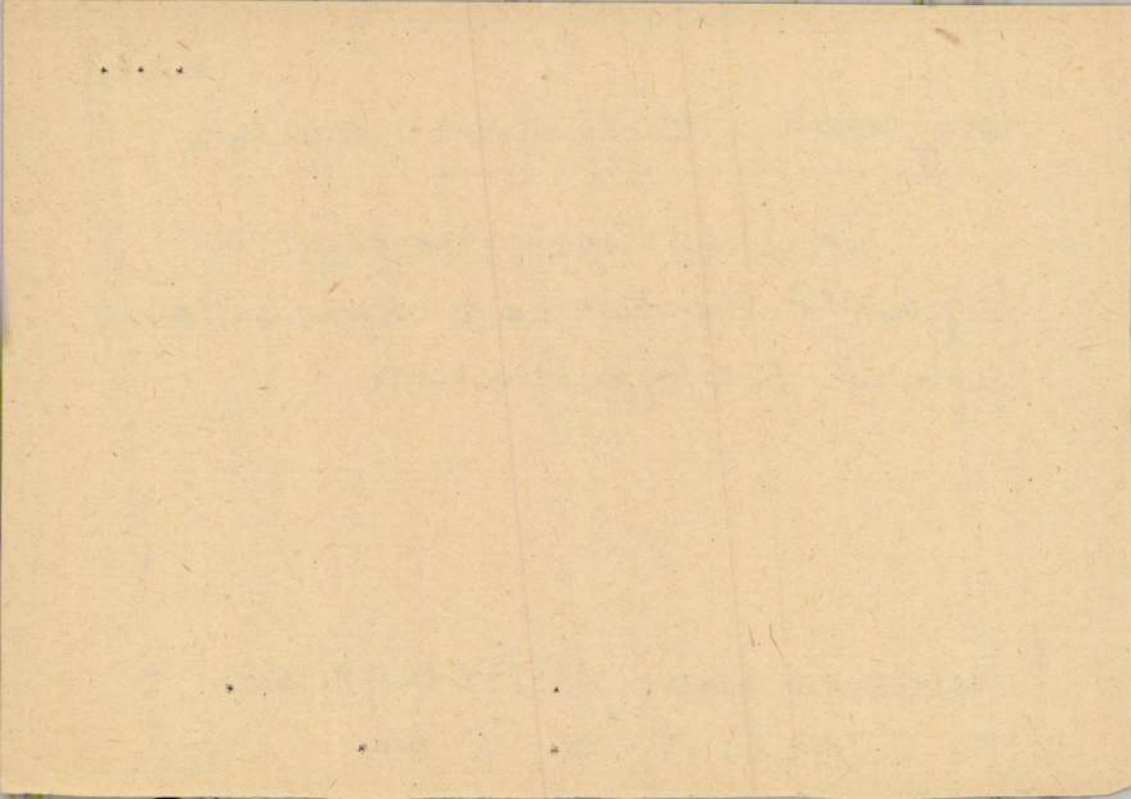

Aigner Sándor, építész

tervet megvettét a
Bpesti Zoológiai épületére
kürt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI évf.

old. 10. sz. 7. old.

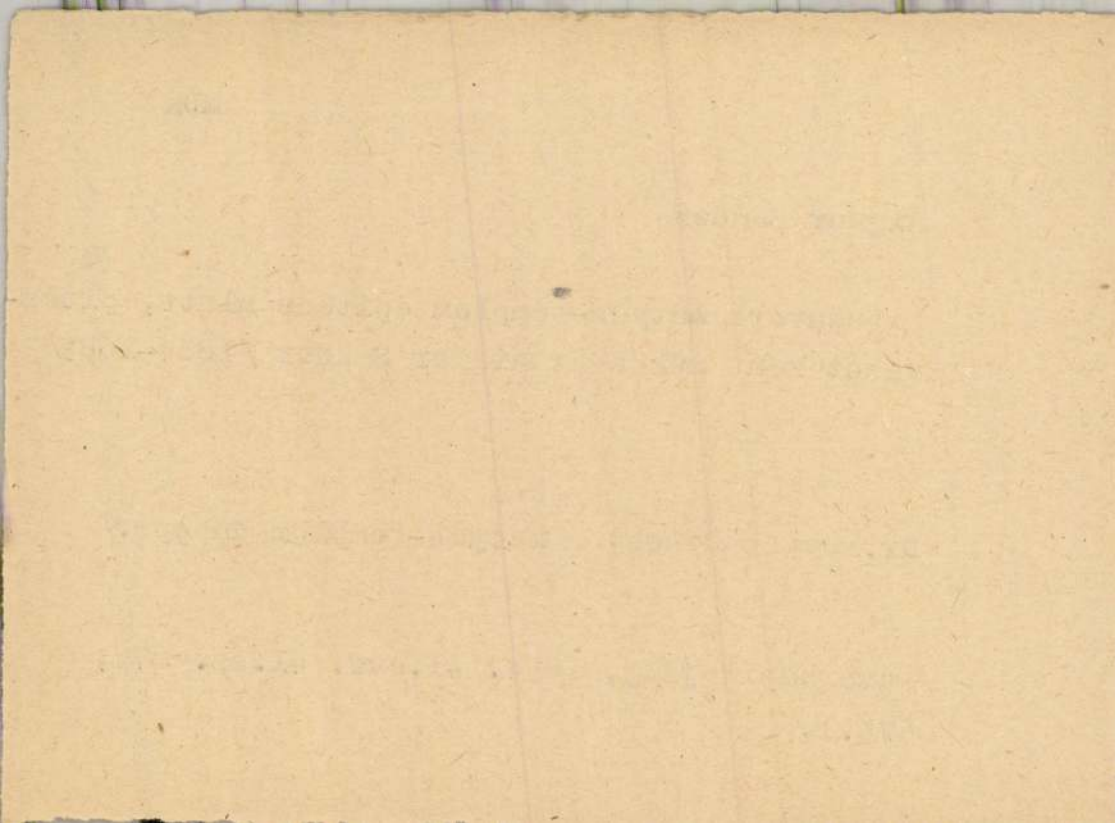

Aigner Sándor

A budavári Mátyás-templom építése alatt, építés-
vezetőként működött Aigner Sándor /1884-1889/

Dr.Kovács Dénes: A Mátyás-templom ünnepe.

Vasárnapi Ujság, 1894. 41.évf. 41.sz. 677,
678.1.

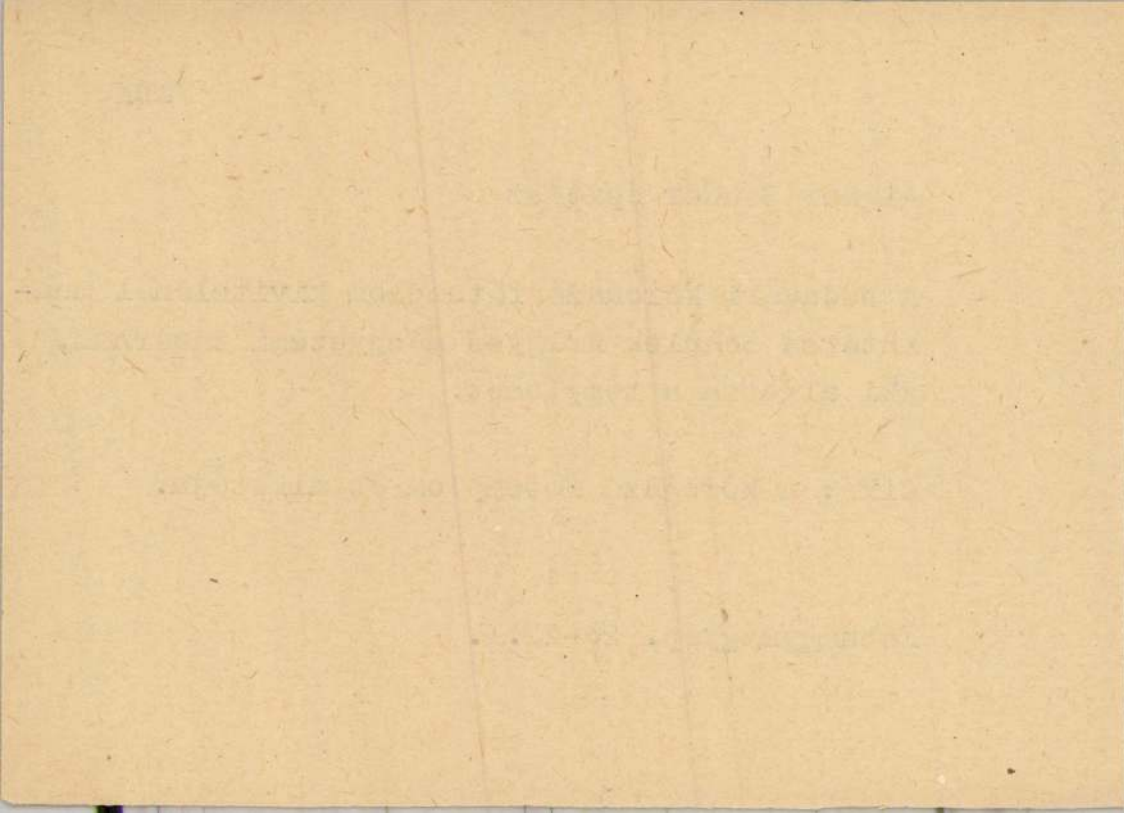

Aigner Sándor építész

A budavári koronázó főtemplom kivitelénél munkatársa Schulek Frigyes műegyetemi tanárnak, aki alkotta a templomot.

Cikk: A koronázó főtemplom és alkotója.

Fábnagymagyép. 20-22.1.

Zichy -ház /Táncsics Mihály u. 23/

1869-ben Ybl Miklós alakította át a Zichy család részére, majd 1909-ben Aigner Sándor neobarokk stílusban.

Repr. 88. képl

52.1.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

The first of these is the
 fact that the population
 of the country has
 increased rapidly since
 the year 1850.

The second of these is the
 fact that the population
 of the country has
 increased rapidly since
 the year 1850.

Signer Sándor, építész

M. D. K.

1000 K-ás harmadik
díjjal nyert a borbélyi tör-
vénykerészi palota és főter-
szépületjének

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

sept. 6. sz. 12. old.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

Small handwritten text or initials at the very bottom of the page.

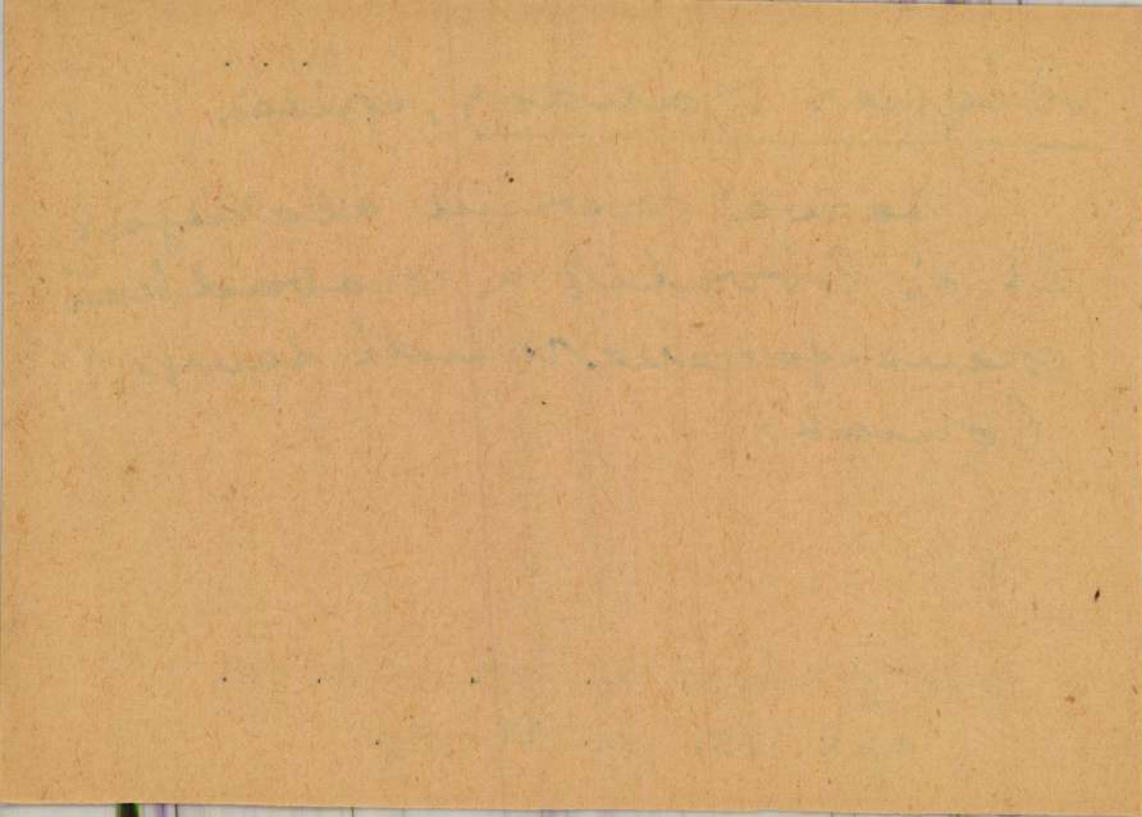

Siquet Sándor, építész ^{M.D.K.}

terve: orvosi alorvosi
át e. bővítés a szabadkai
ment-ferenczreudi telep-
lőnek.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

épr. 10. sz. 11. old.

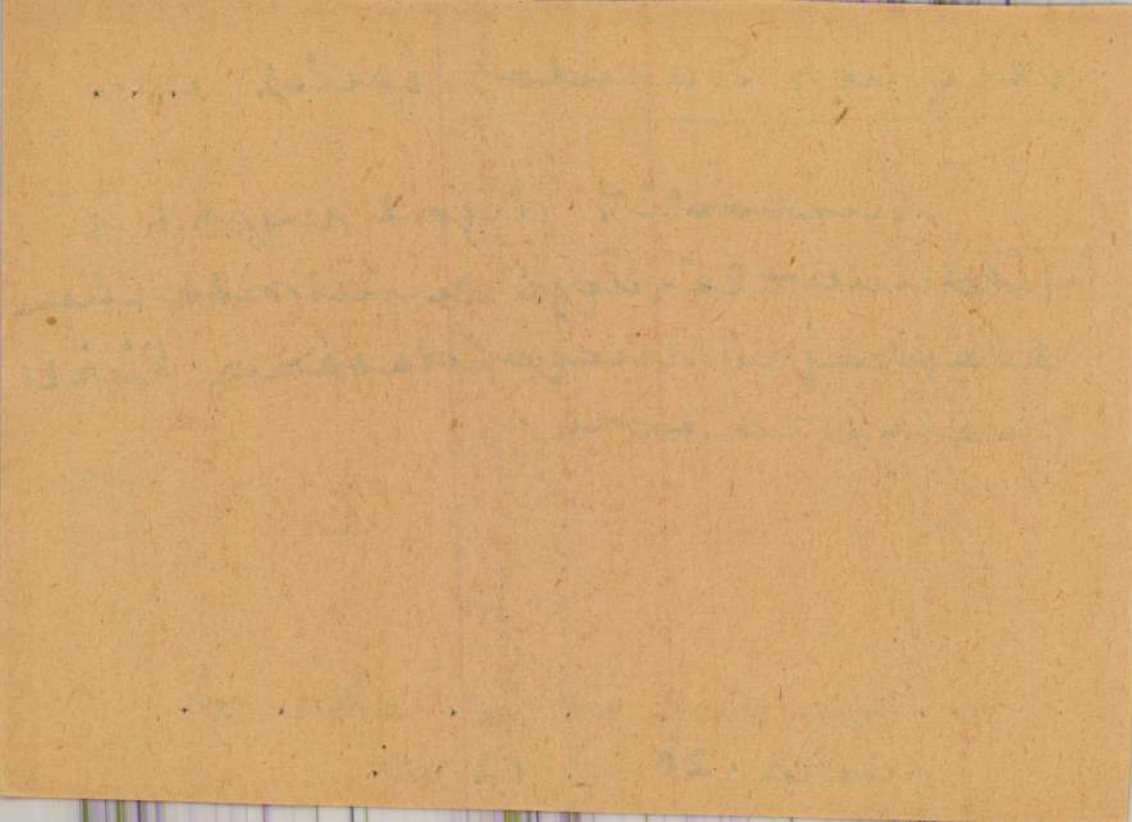

Signer Sándor, építész M.D.K.

második díjat nyert a
Tudományügyi minisztérium
alaprajzi megoldására kiírt
folyóiratban.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

szám. 20 sz. 12 old.

Aigner Sándor, építész

M.D.K.

Rainer Károlytól koros műve
2500 koronás Mésodix díjat
nyerh a nececi főpapalmai
templomra kiirt pályázatos
(Az első díjat nem adták
ki.)

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. évf. XXV.

jun. 15. sz. 3. old.

1870

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Siqner Sándor, Bpesti építész M. D. X.

tervei szerint fap felépülés
a szász-raceni járás bíróság és
főchér épülete.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

jun. 1. sz. 6. old.

1850

Received of the
Hon. Secy of the Navy
the sum of \$1000
for the purchase of
the ship "Albatross"

Wm. A. Rorer
Treasurer

Signer Sándor, Bpesti építész.

terverte a portouyi kir. tör-
vényről elváltatásról, magbírál-
ságból, a Galántán építendő
járásbírószéki épületet és top-
lisát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

Máj. 18. sz. 5. old.

Aigner Sándor, építész

tervei szerint egyemeletes
járásbírószácsi épület épül
Tacsset-en.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

nov. 23. sz. 6. old.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Handwritten text in the middle section of the page.

Handwritten text at the bottom right of the page.

Handwritten text at the bottom center of the page.

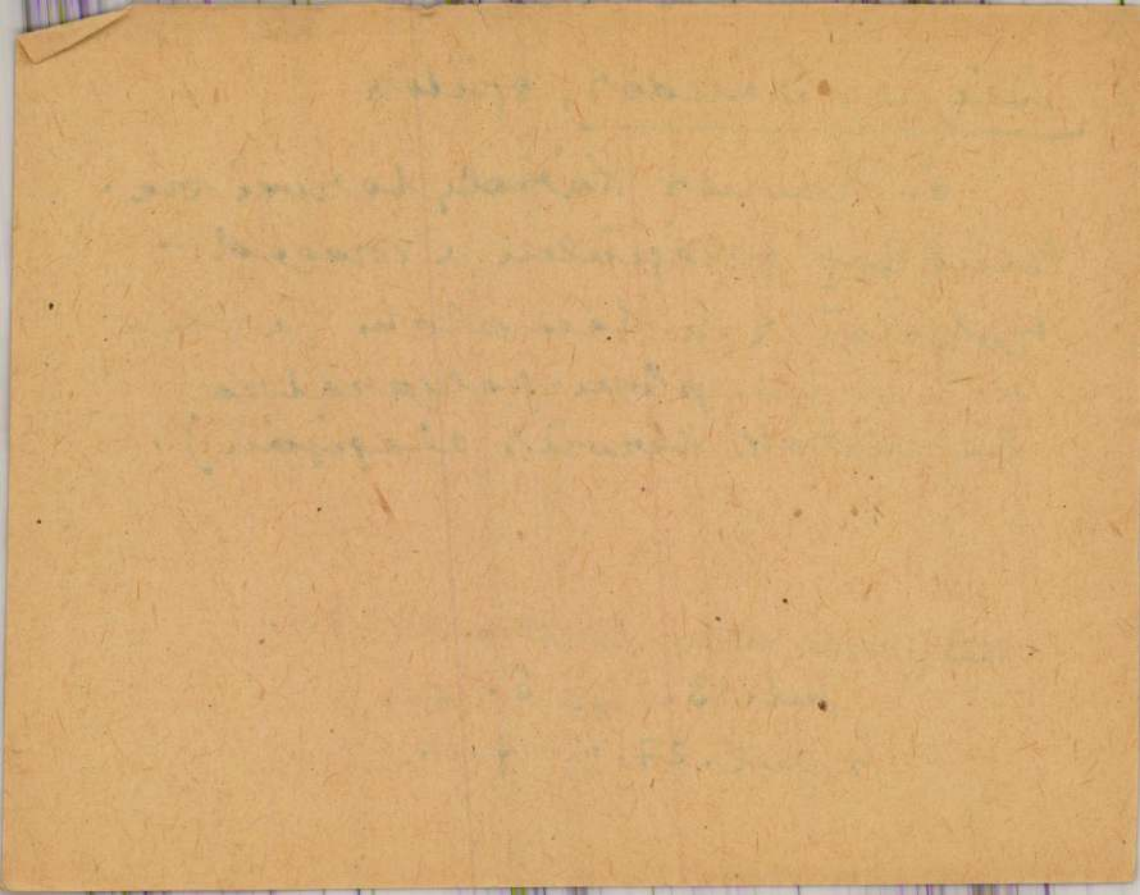
Signer Sándor, építész

és Rainer Károly tervezés-
 ről fog felelősen a megad-
 tókészítéssel. templom (a főga-
 dalmai templom-pályáért
 berüldök tervezés alapján).

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

Jul. 13. sz. 5. old.

+ Jul. 27. " 7. "

AIGNER SANDOR
építész

Kunszentmárton

Zolmai kat. nagytemp.

TKM 583

10. old.

Signer Sándor, építész

első díjat nyert a pest-
vidéki törvényes és fog-
ható pályázatain.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

dec. 22. sz. 13. old.

1877

Received of _____

the sum of _____
for _____

Witness my hand and seal this _____ day of _____ 1877.
_____

Bigner Sándor, építész

tervei szerint épül a
sárvári járásbíróházi
épület és fogház.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

Jan. 13. sz. 8. old.

1881

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Wm. H. ...
...

Rigner Sándor, építész M.D.K.

terveit szerinte új pap-
nevelő intézet épül Győ-
rött a Dunapartján

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

ápr. 21. sz. 11. old.

1870

1870

1870

MDK

Aigner Sándor és ifj. Rainer Károly

A szegedi fogadalmi templom pályaterveinek
birálata. Építő Ipar 1904. 239.l.

100

Alfred Sander & Co. 11. 11. 1901

Handwritten text, possibly a signature or address, appearing as faint, mirrored characters.

ALGNER Sändu eitem

Beskrivning, Matlyis-his red. 1898

Srömy: 1996 55.

Imach), Talmács, Talmácel,

szeben szék 144, 215

Beszterce szék 189
er-templom) 189, 276, 511, 512; 97.

1

, 308

y) 168, 190, 339, 493

Aigner Sándor

MDK

Erdészeti pavillon I-II. toml. vizf.

Erdészeti pavillon alaprajza

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

1881

Alfred & Sons

Mr. Robert G. Gifford I-II, Esq. Wash. D.C.

Ernest G. Gifford I-II, Esq. Wash. D.C.

Ernest G. Gifford I-II, Esq. Wash. D.C.

Aigner Sándor

MDK

A bp. Erzsébetvárosi templom pályaterve I-IV.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

1914

1914

VI-1 service to ...

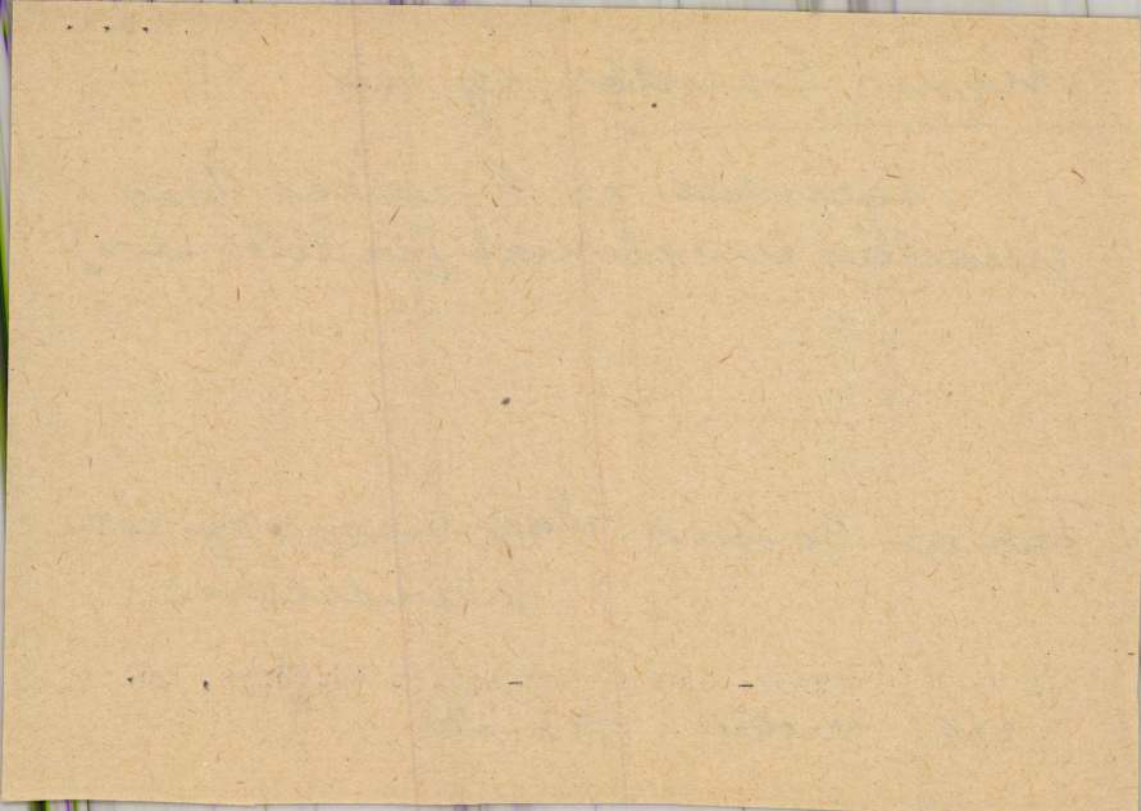
...

Signer Sándor, építész

terverte az Erzsébet Örök-
múdosá templomát [az Üllői-úton].

Fabian Gáspár: Nagy magyar építészes
kiváltségei

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1936. 70. évf. 143. old.

Aigner Sándor és Rainer Károly

A szeged-rókusi ujonnan épülő rk. templom.
Építő Ipar 1907. 99. l. képekkel.

Alfred Wallace as Father & Son

Alfred Wallace as Father & Son
Alfred Wallace as Father & Son

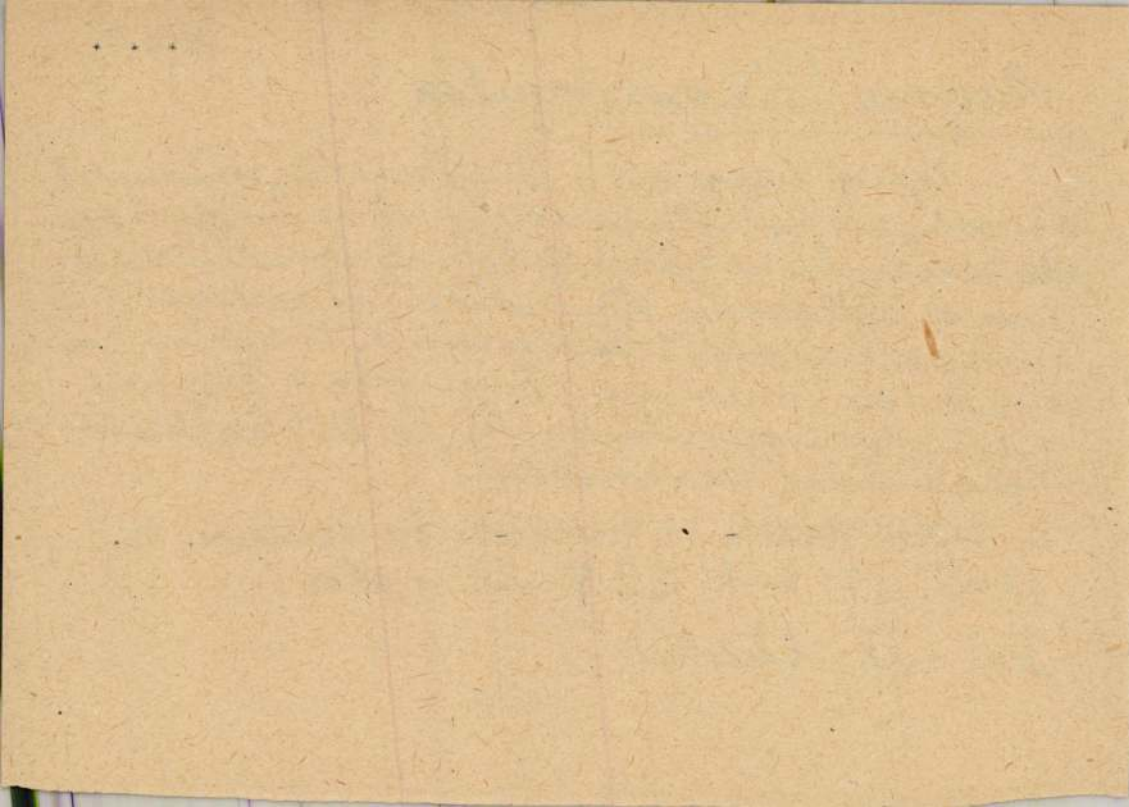
Signer Sándor, építész

terve nyírt el a Supérut (Andrássy-út) városligeti tortiolatainak építőművészei rendezésére kiírt pályáratot, egy francia renaissance stílusban elpundolt ivócsarnokkal, melynek megépítését maga a tervező sem pundolta komolyan. Javasolja a Supérut végének megjelölésére az Jbl kiírás által terbevert díszes ránkötartit.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1885. 19. kötet 239-240. old.

XV. - XX. táblás.

Aigner Sándor építész

Magánépítési eng. Bp. Vállalk. Közl. 1906. júl.26.

4.1.

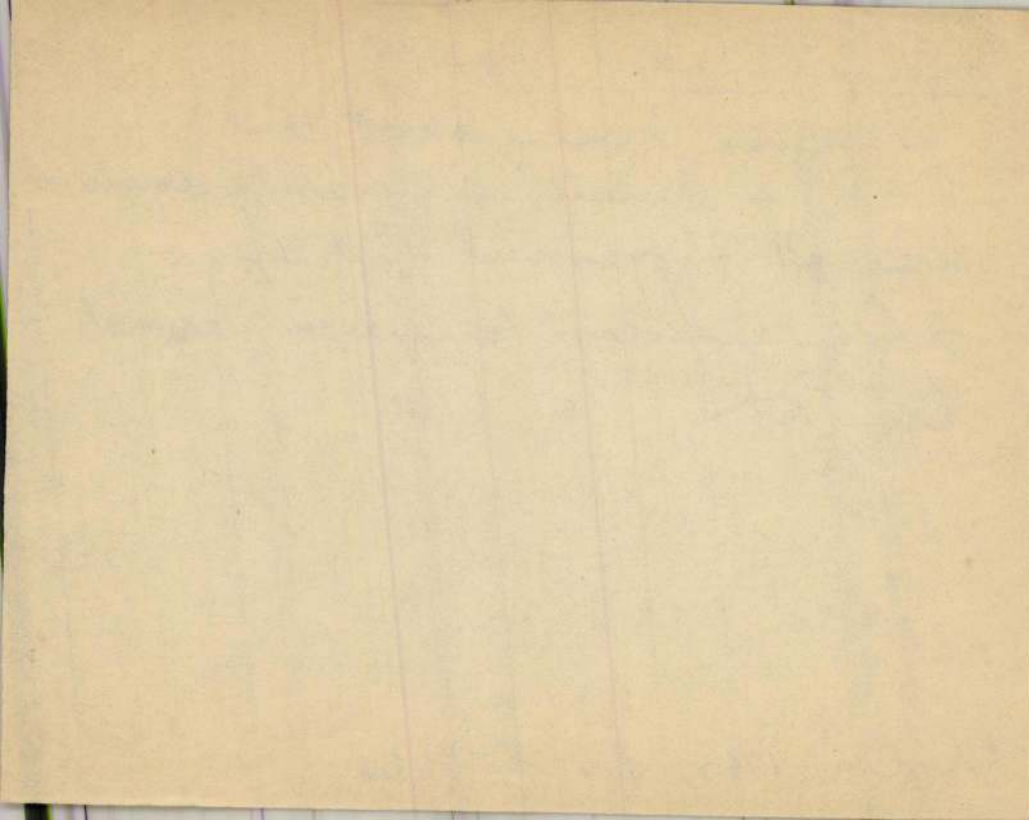
Aigned Sdnar epitan

1854 ben Temenarott nül.

Benben kamel a Kunstakademie-u
Schmidt Hoyer nül. A bp-i

Ösokimádás templom teremt
Lévitke

Vigilia. 1960, Pm, 504 old

Aigner Sándor (bpesti) építész M. D. K.

1400 koronás első díjat nyert a Bestercein építendő Erdőigazgatósági épületre és két kettős erdőtünti lakásra kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja,

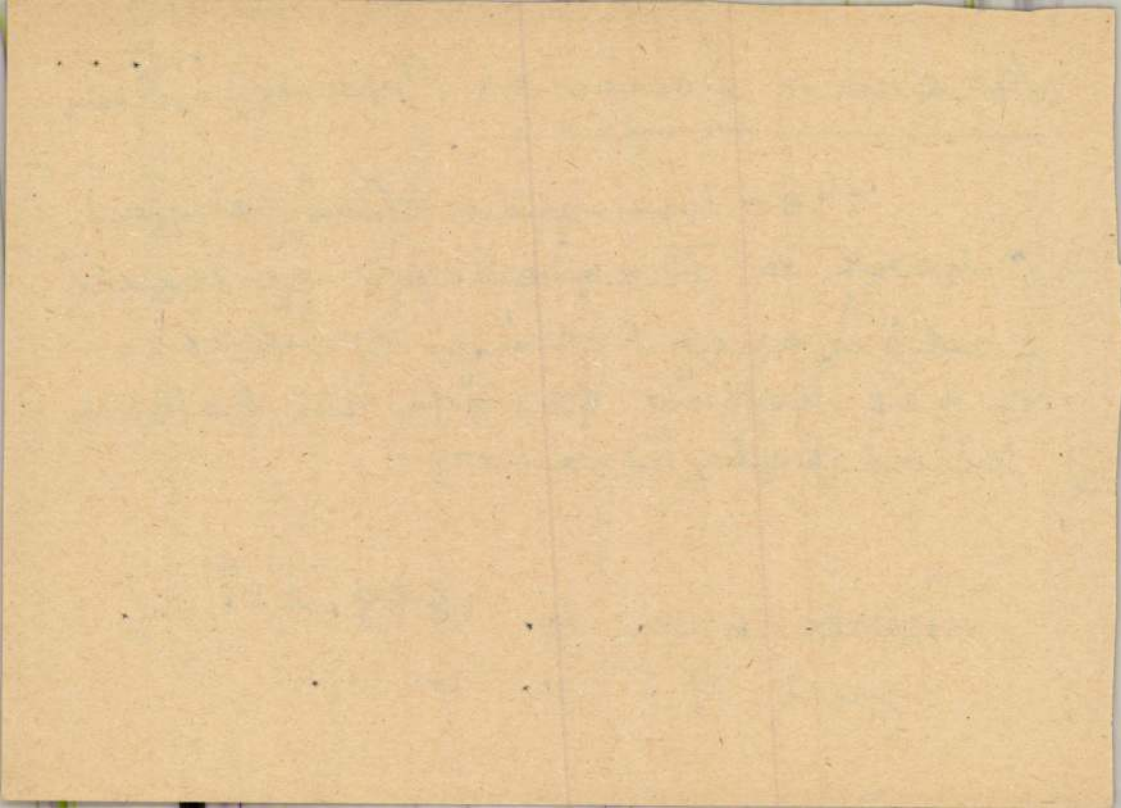
Bp.

1899. XX. évf.

jun. 7.

sz.

6. old.

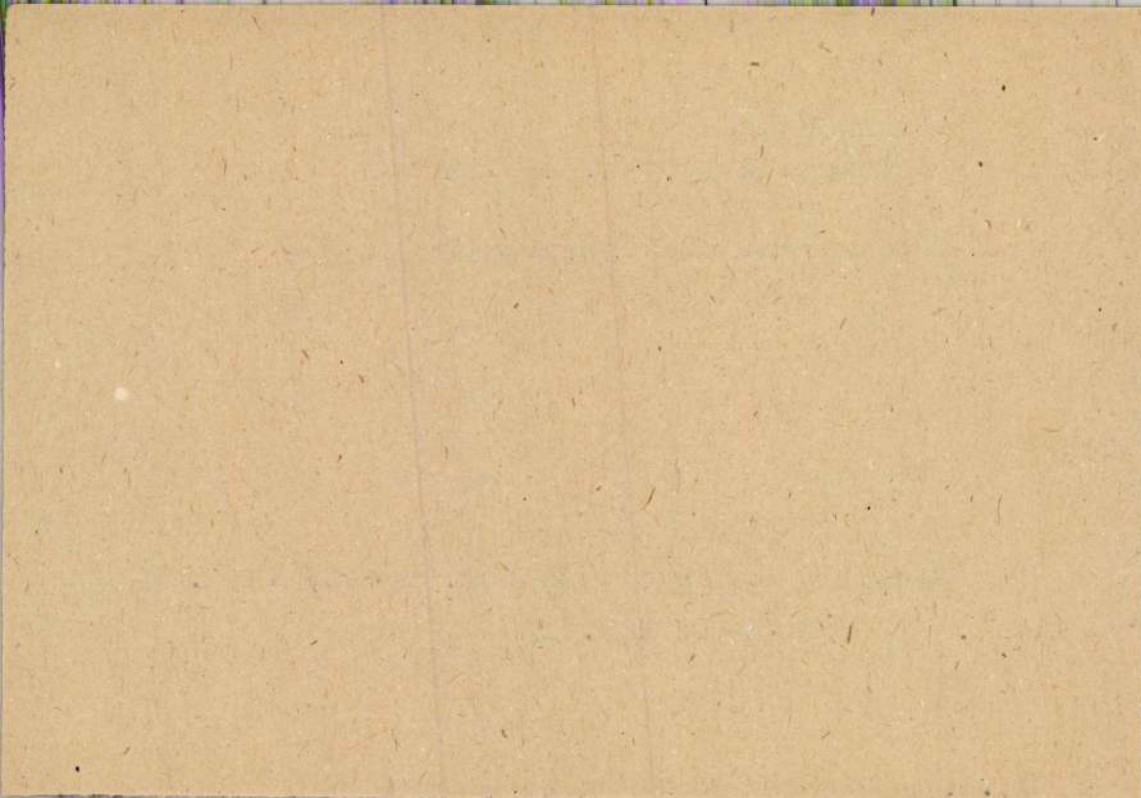

AIGNER SÁNDOR

építész a XX. sz. elején

a veszprémi székesegyház átépítője 1907-1910-be

Korömpay György: Veszprém. Bpest, 1956. Műszaki
kiadó. 126 /képpel: 129. 1/

Augier Sándor, építész

M. D. K.

tervei szerint épült fel
az erdővesztés hiálitás
erdővesztés pavillonja.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XV. évf.

aug. 15. sz. 2. old.

.....

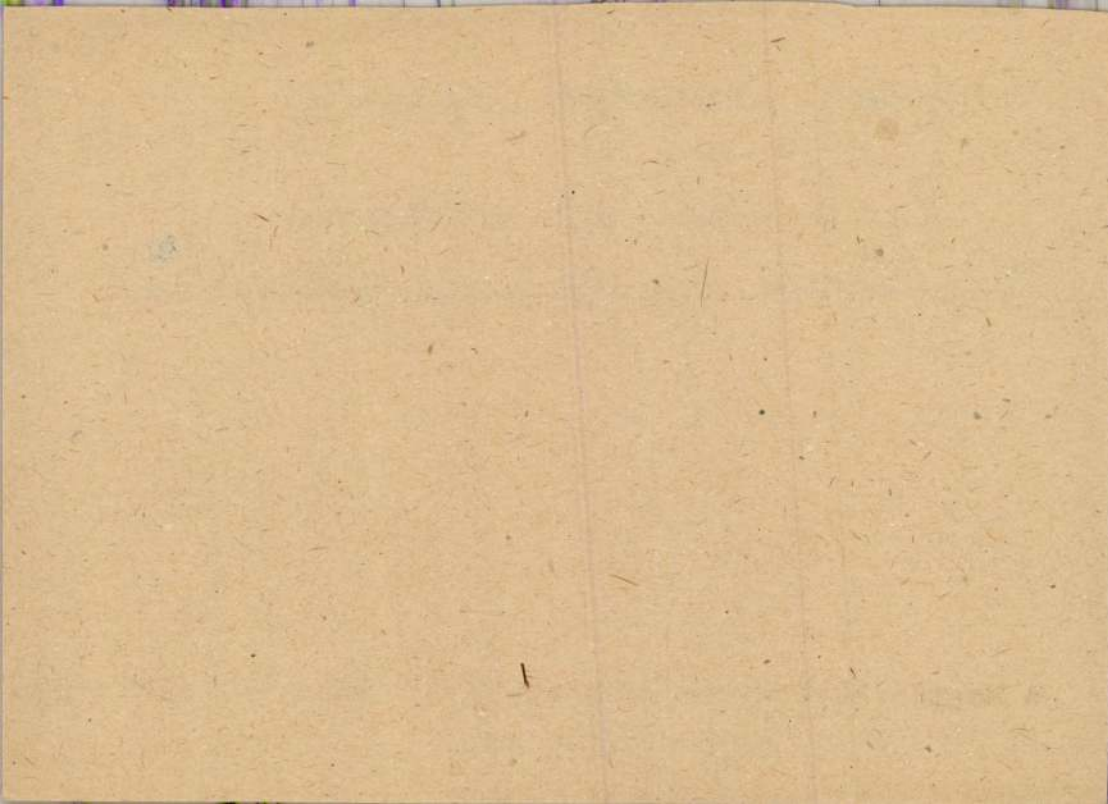
.....

.....

Signer Sándor, építész

tervezte az ezredéves
kiállítás Erdéneli pavillon-
ját

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesítője, Bp.
1895. XIV. évf. 187. old.

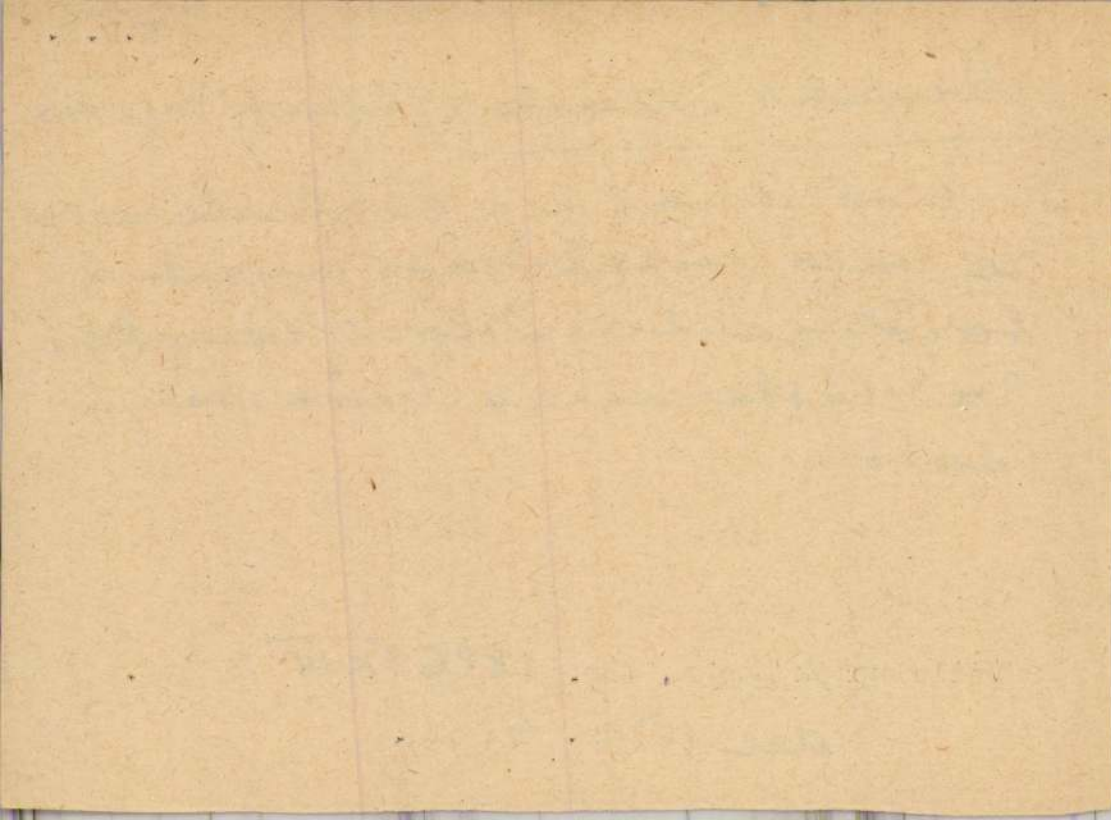

Aigner Sándor (bpesti) építés.

első díjat a kőszobrász-
re való megépítésért nyert a
fővárosi templom
várletterveire kelt pályá-
zatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVII. évf.

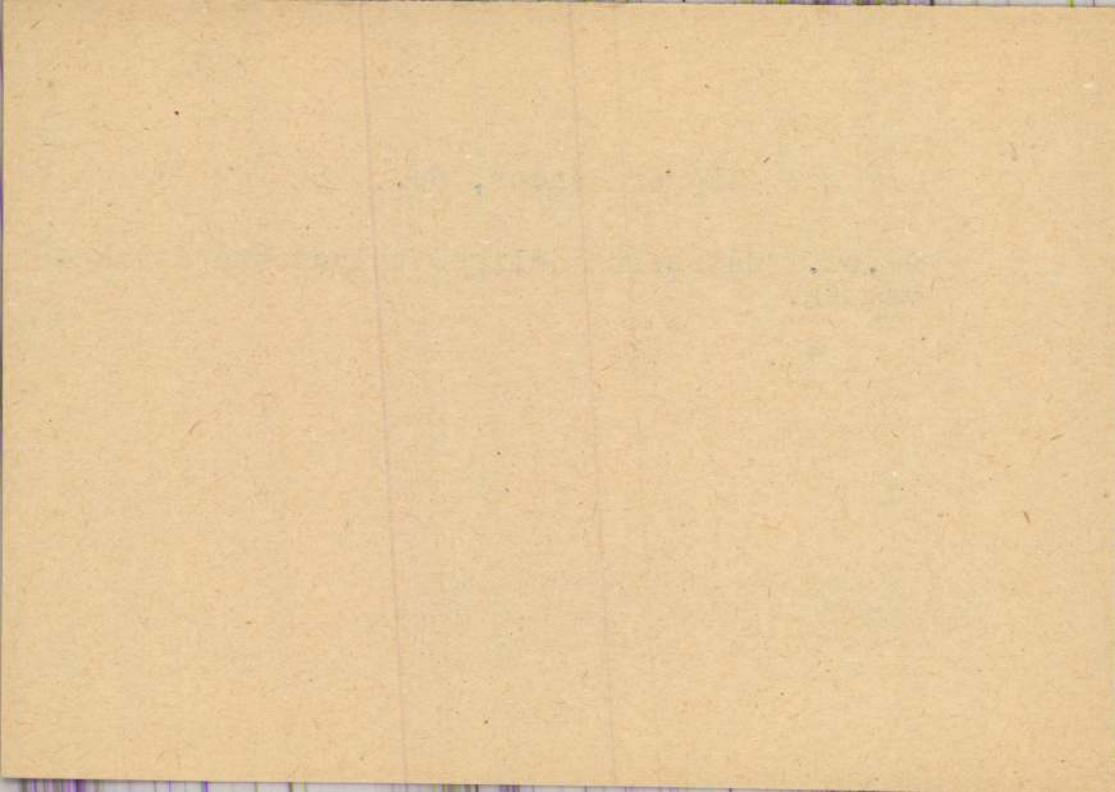
dec. 15. sz. 4. old.

Aigner Sándor, ép.

22.sz. "Célszerű" jeligés pályamunkáját meg-
vették.

Az új zálogház. Pályatervek.
Műcsarnok. 1900. 25.sz. 350.1.

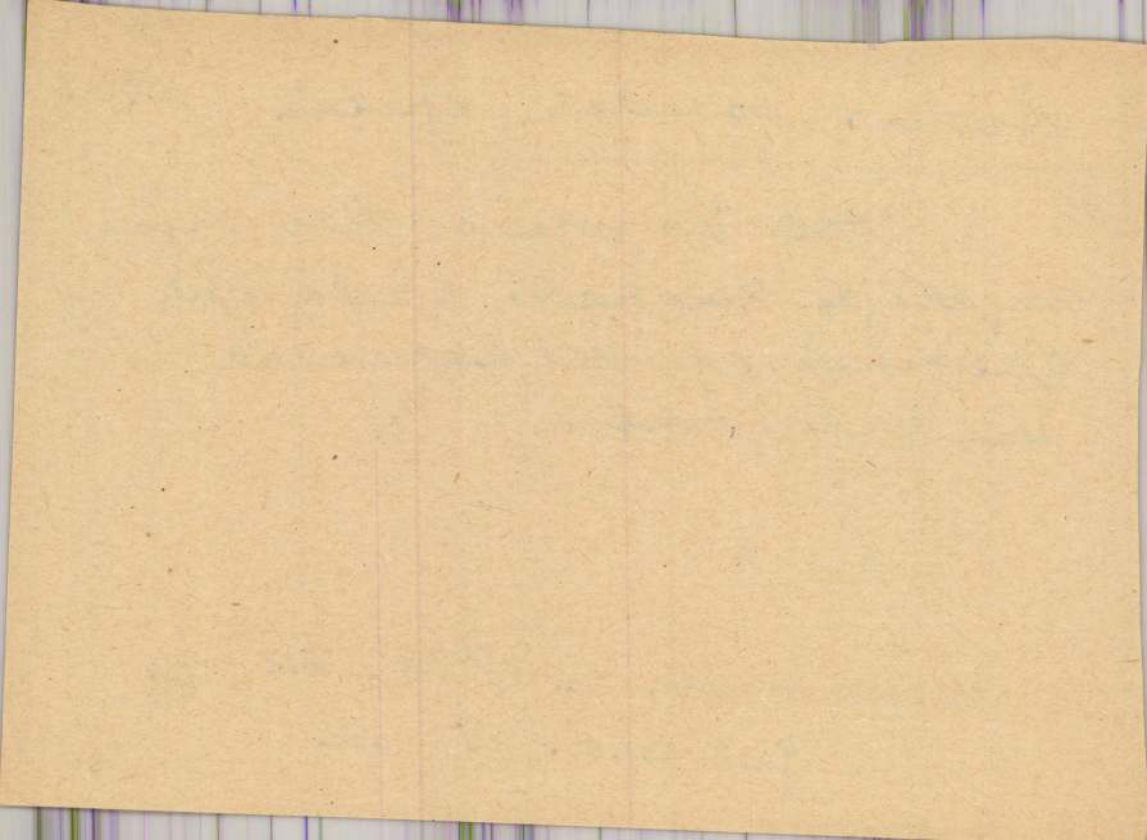
Aigner Sándor, építész

M.D.K.

1000 koronás első díjat
nyert a Zsigrabi erdőgaz-
dálkodási épület tervezésé-
vel pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX° évf.

fül. 6. sz. 5. old.

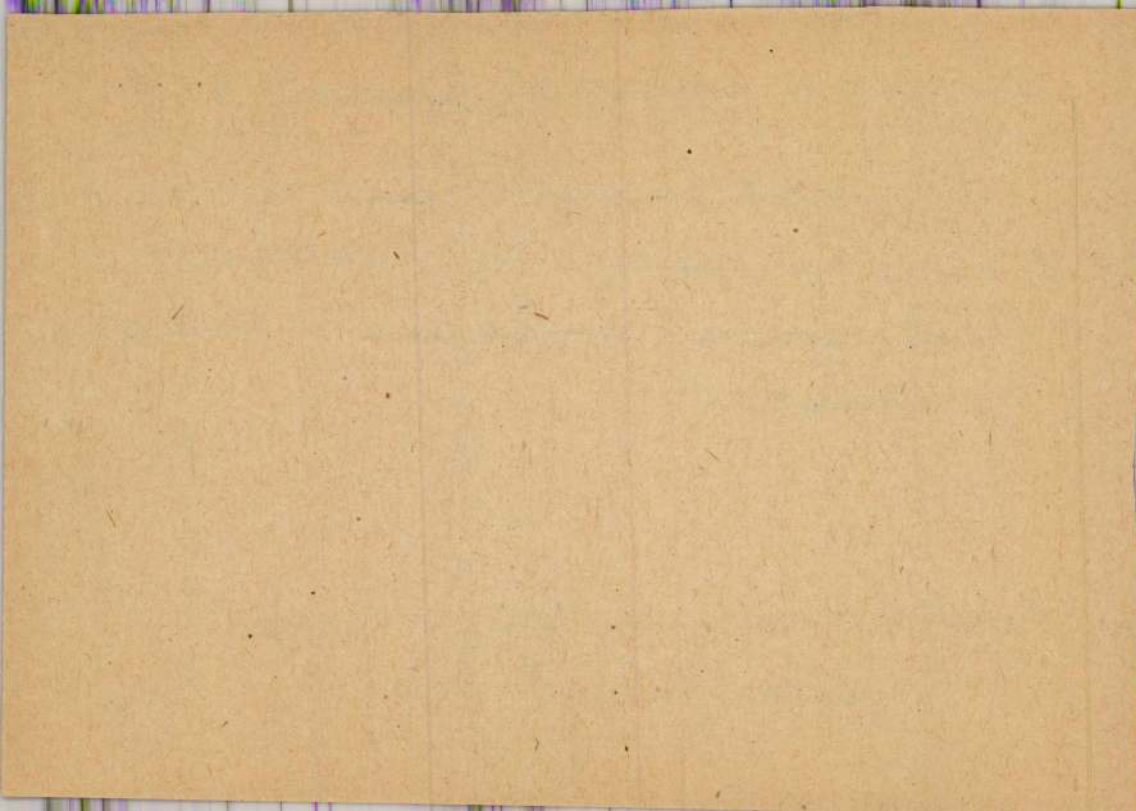

Aigner Sándor, bpesti ^{M. D. K.} építész

nyert megbírást a mu-
rosvásárhelyi új kővácsó-
lud részlet tervezésére elké-
szítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

febr. 18. sz. 7. old.

Signer Sándor, építész

M.D.K.

2000 koronás első
díjat nyert az „Eressébet-
királyi Örökművelés” temp-
lomára készült pályázatban

Vállalkozók Lapja, BP. 1903. XXIV. évf.

sept. 30. sz. 7. old.

... ..

... ..

... ..

... ..

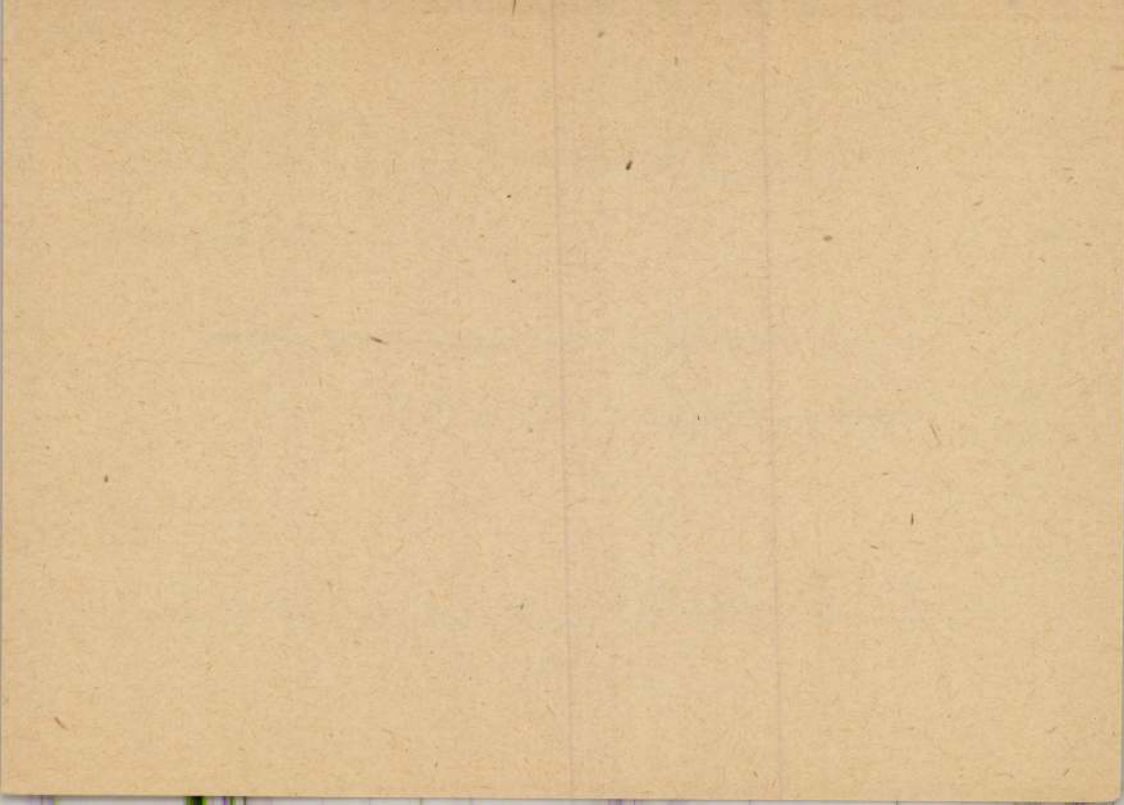
... ..

... ..

Aigner Sándor és Steinhausz László
 művezetése

mint bizottság megállapította Setehő
 költészetének valós volta.

Mihalik József. A Kassai Szent Erzsébet Templom
 Bp. 1912 106. l.

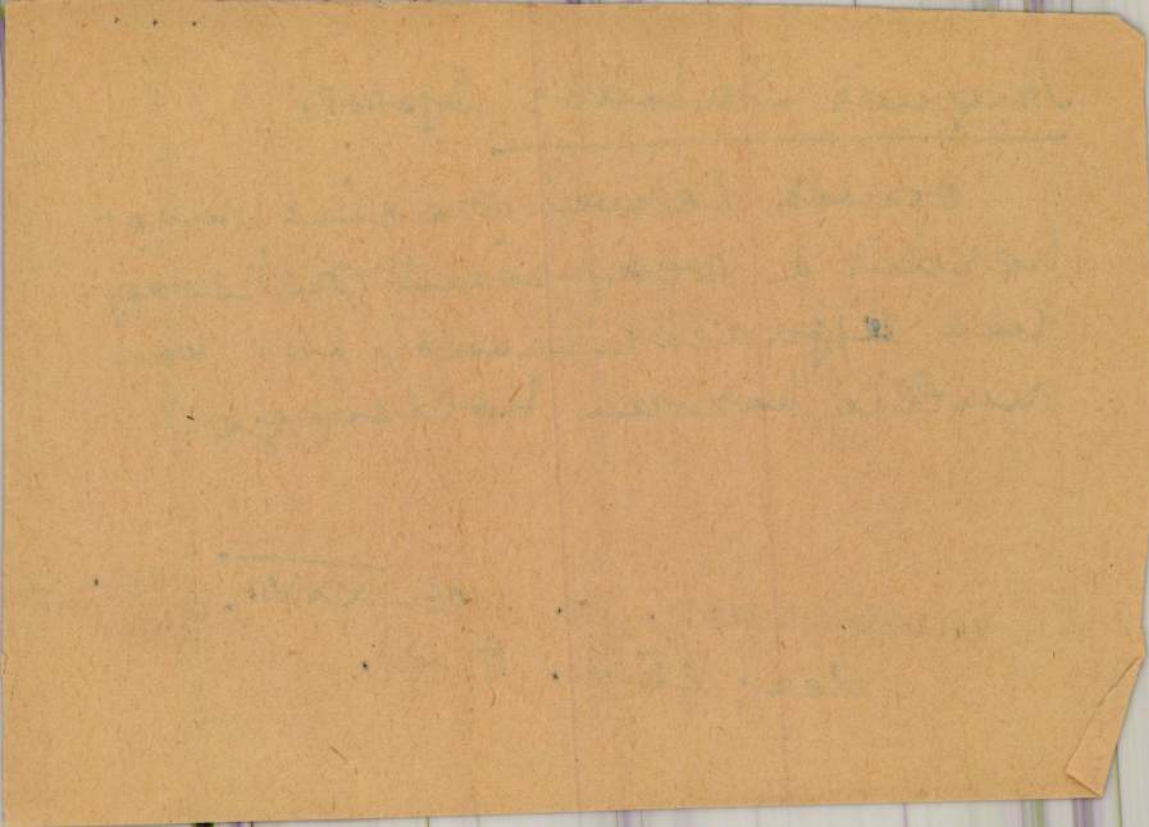

Siqner Sándor, Győrsi

építés tervei szerint meg-
kerdés a veszprémi város-
társ újjáalakítását, kb. két
millió koroná költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

dec. 25. sz. 8. old.

Aigner Sándor, építész

M.D.K.

tervei szerint építik
újja a neopræmi neves -
cehházat.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

jun. 13. sz. 8. old.

1850

Received of the Treasurer of the
Board of Directors of the
City of New York
the sum of \$1000.00
for the year ending
31st Decr 1850

Wm. C. C. [Signature]

Siqner Sándor, bpesti építész

tervei szerint törvényes
fogház épül Déván.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

márc. 14. sz. 8. old.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

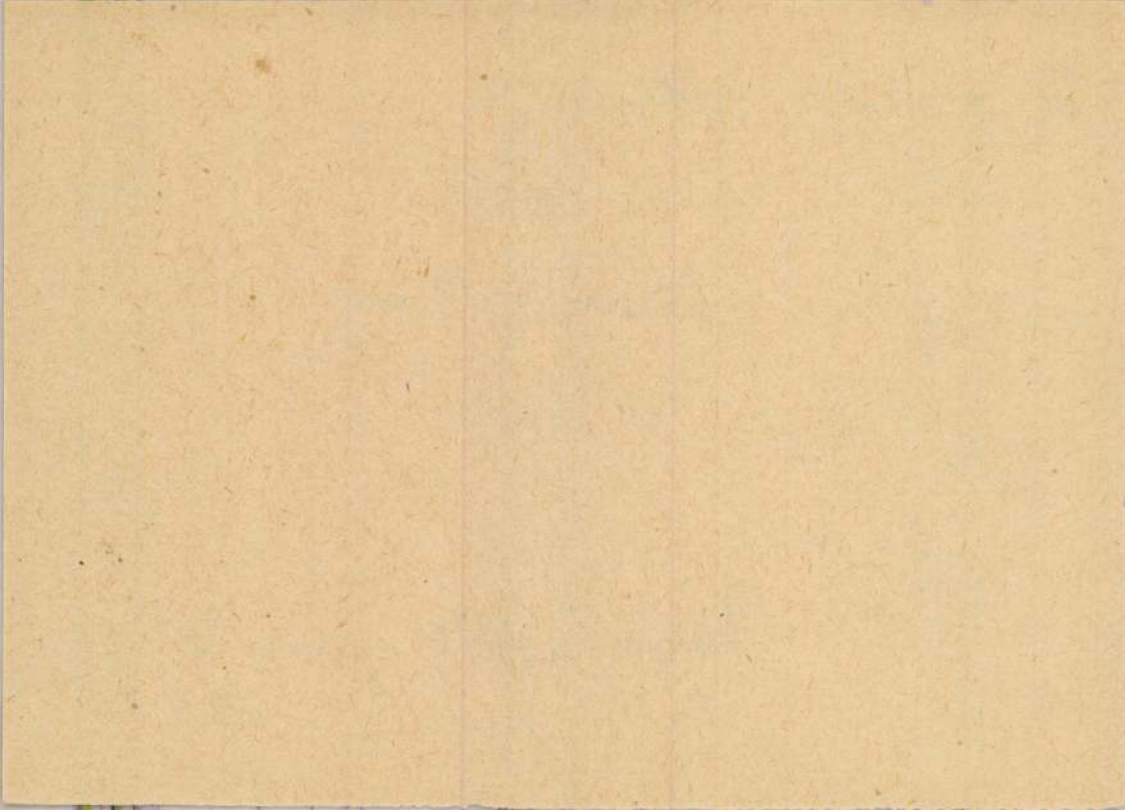
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Higuer Sador Epitafio

60 Ave Walt meq

Németvári 1972 január 30
10. old.

MDK

Aigner Sándor tervező építész

Vállalkozók Közlönye 1905. aug.30. 8.1.

100

Alfred Sanderson & Co. Ltd.

Wholesale Stationers 1907, Ltd.

Signer Sándor, építész M.D.K.

az aradi művelődési kör
pályázatán „Romok felett” c.
brevével első díjat nyert.

Művelődés Lapja, Bp. 1883. IV. évf.

aug. 15. sz.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text, appearing to be a list or series of entries.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

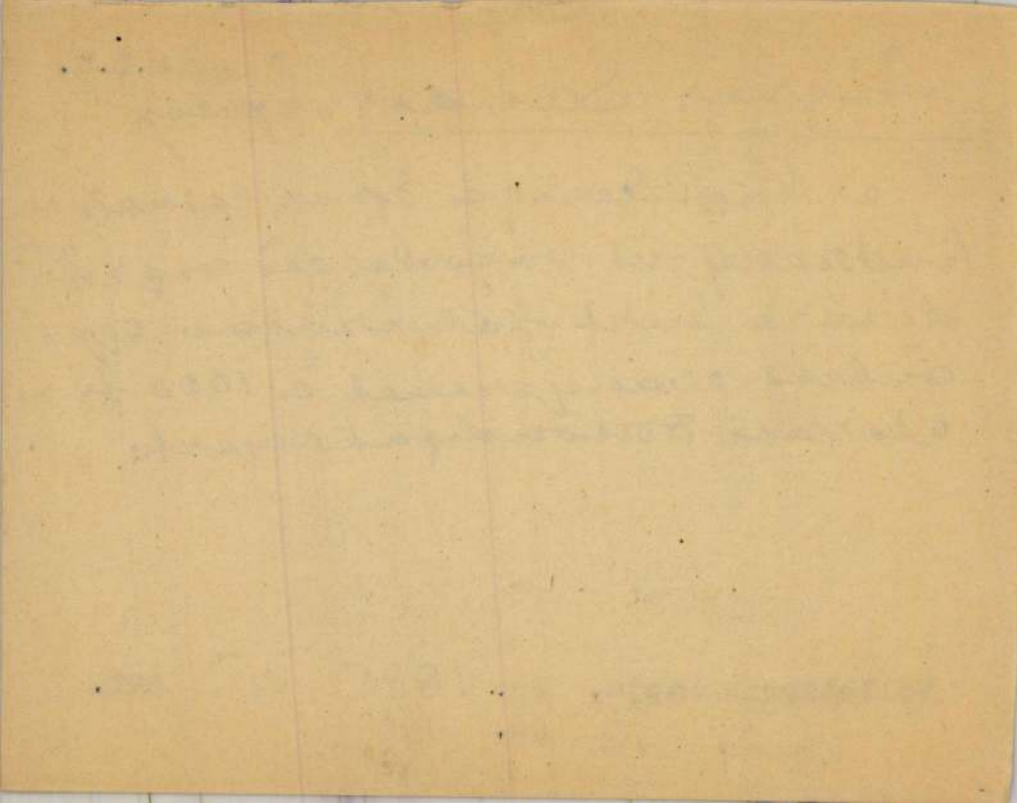

Aigner Sándor, építész

a Magyar Kir. és Ép. egyesület az
 Andrássy-ut városiépítési véprö-
 dejére kiírt pályázatán egy-
 sültségi aranyéremmel és 1000 fr. os
 utazási ösztöndíjjal nyert.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1885. VI. évf.

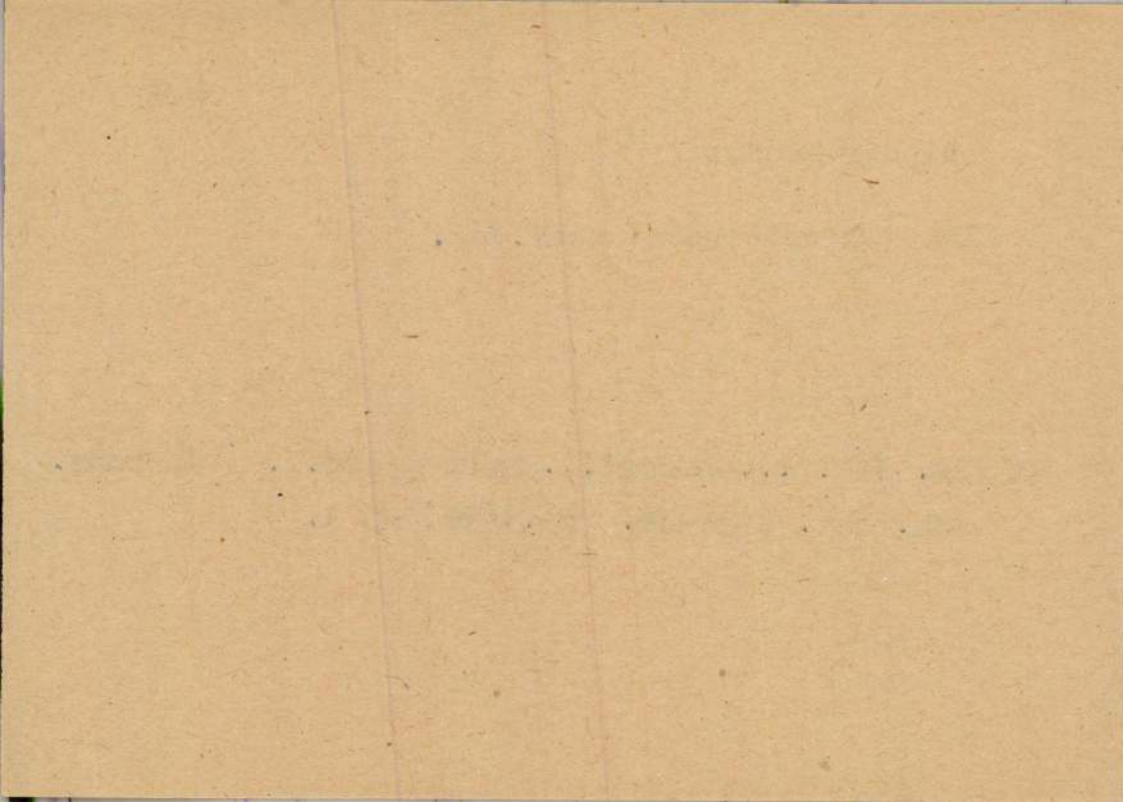
Máj. 13. sz.

Aigner Sándor

1890-92 építészeti tanf.vez.

Az Ipm. Isk. ...tanórai...szakoktatói... Iparműv.
Isk. Évk. 1934-36. Bp.1936, 45 l.

MDK

Aigner Sándor   építész

I. díj

A Szt.Imre collegium tervpályázata. Vállalk. Közl.

1906. aug. 29. 6.1.

1111

MDK

Aigner Sándor

építész

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1909. jul. 14. 4. l.

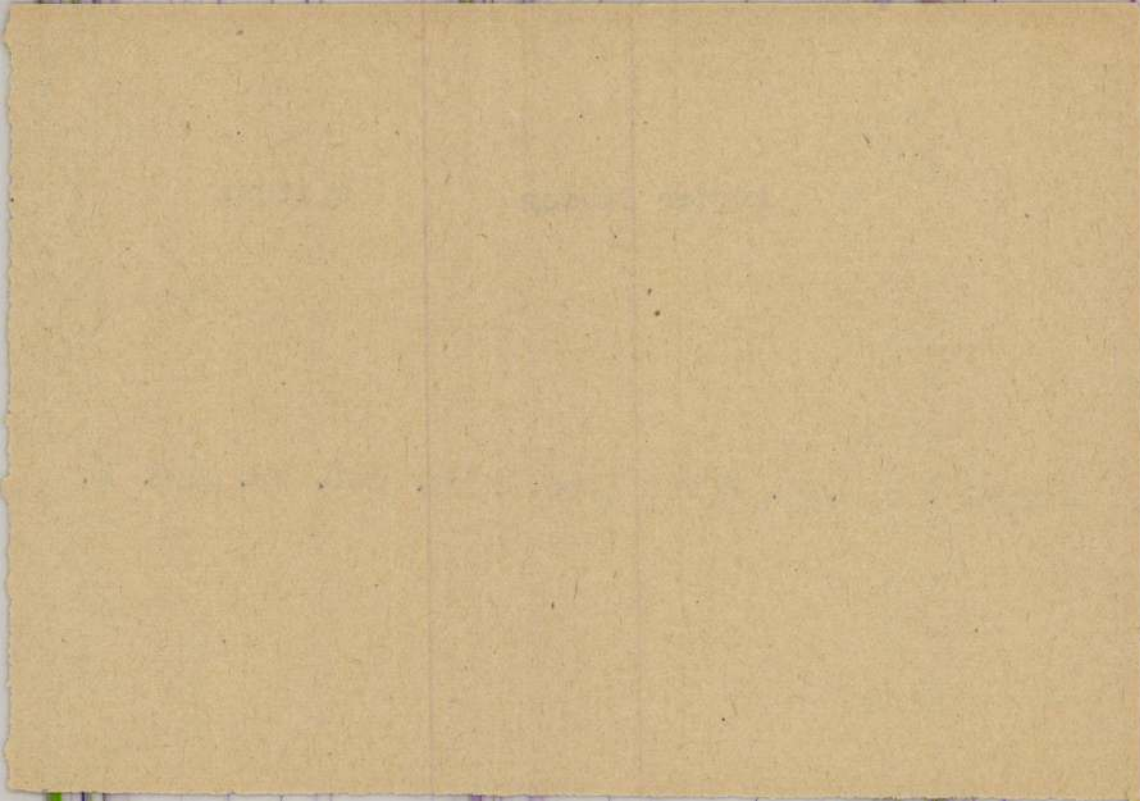

MDK

Aigner Sándor

építész

Magánép. eng. Bp. Építő Ipar, 1909. jul. 18. 262. l.

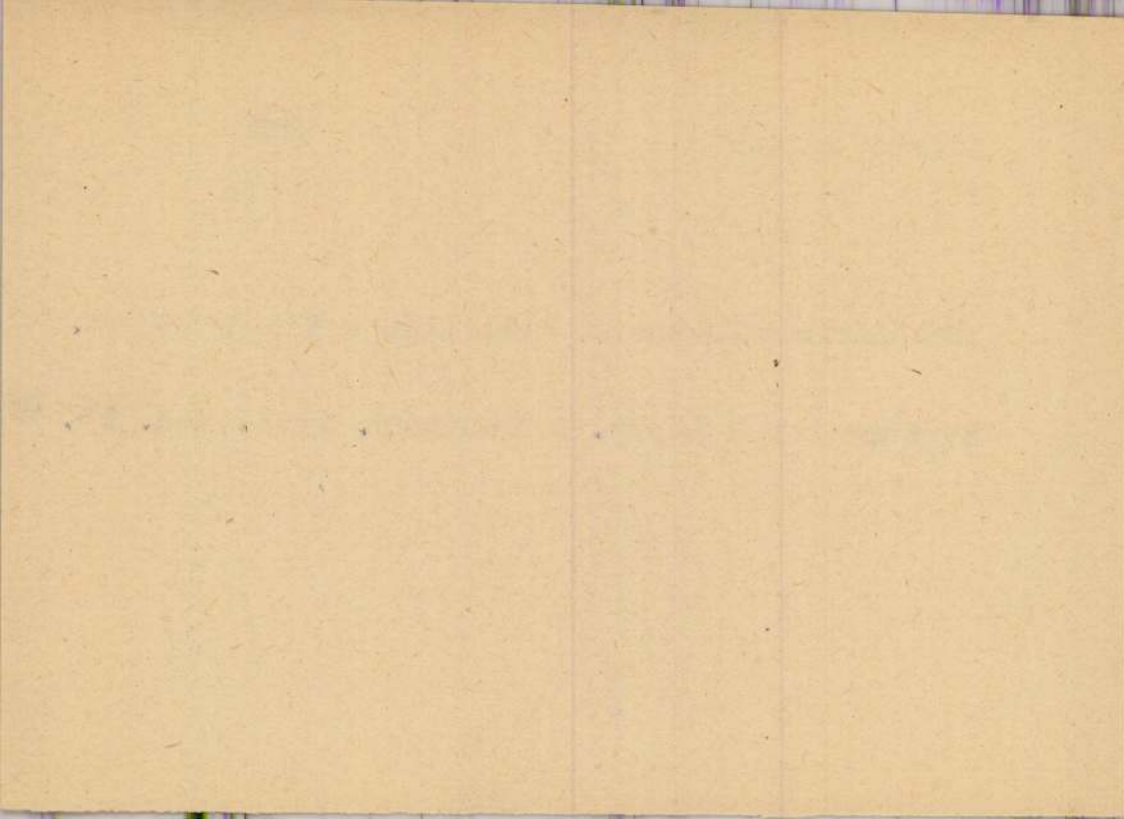

Aigner Sándor

MDK

Jubiláris építészeti kiállítás a Műcsarnokban.

Építőmesterek Lapja. A Munkaadó. 1934. dec. 13.

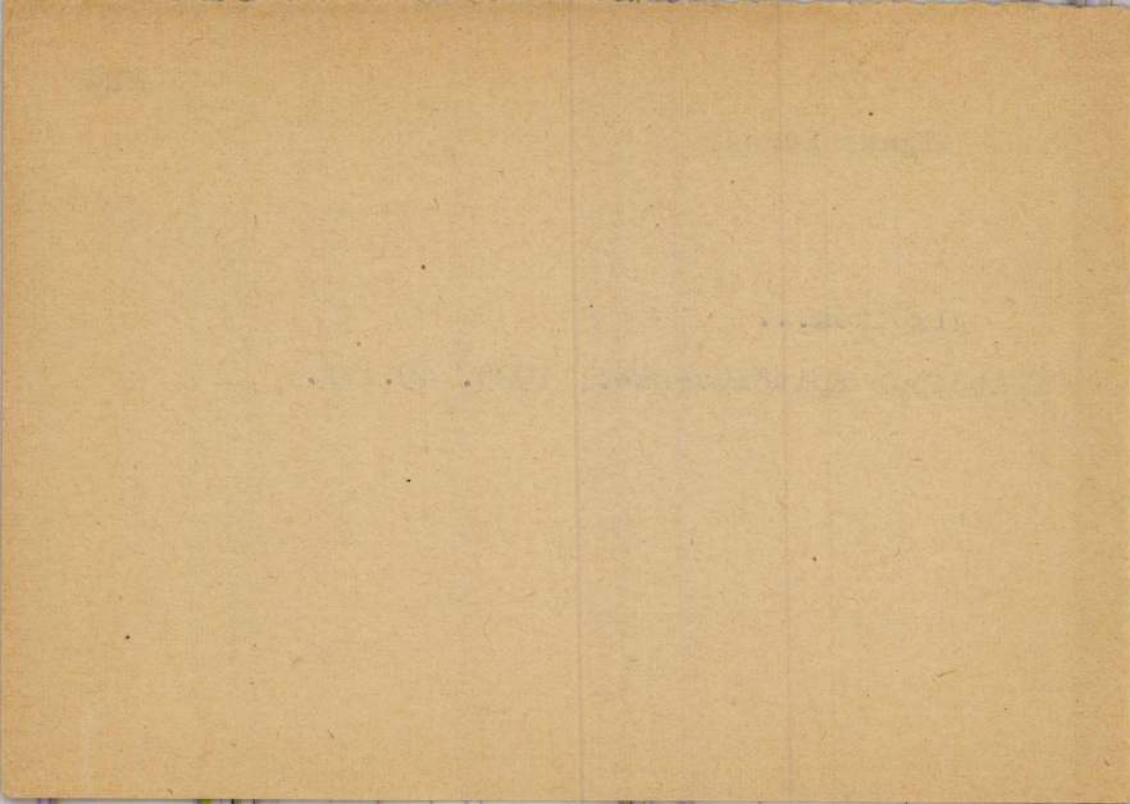

Aigner Sándor

Alapítók...

Építőipar Építőművészet, 1925. 49.évf.

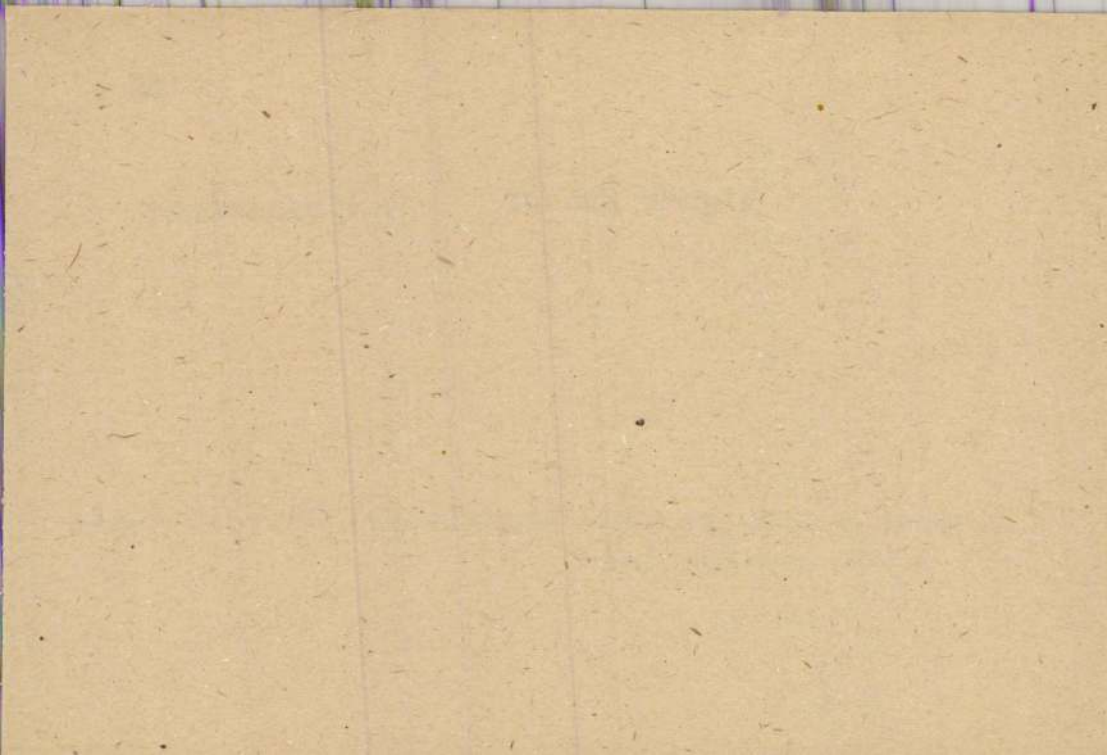

MDK

Aigner Sándor

építészmérnök

A londoni ép.kongresszus megnyitása. Vállalk.Közl.
1906. jul.25. l.l.

AIGNER SÁNDOR

Prakfalvi E. : Róm. kat. templ.

2003.

29.o.

... századi feldolgozásán Mária erényeinek és 1430

eri alakját igyekeztek emberközelbe hozni azáltal, perri módra történő világra hozatalát, ami által a fia fájdalma is. A domonkosok e tan hirdetése a *Madonna dell' Umiltà* képtípusát, mely Máriát onnának ezt az egészalakos képtípusát a keleti *phusza* Istenanya típusa formálta.

on is elterjedt a 14. században kedvelt *Madonna-*yan 12–13. századi italo-bizantin prototípushoz a által festett, hiteles arcásnak tekintett. A régi s születtek Itáliában vagy akár a szomszédos jobbára ismeretlen típusok importból vagy helyi

i a félalakos Madonnák. Ezek egy ismeretlen, a ítt másolatai szolgálhatták az Anjou-udvari bb megoldása mellett ismert volt a bizánci átszadózó gyermek tartozik. Ez a forma bukkant, az európai művészet kultuszképeit legjobban képtípust ismételte meg a *zárai* Szent Simeon- 798

eklyetokok találhatóak. Jó részükhöz szárnyak is A század közepén domonkos kezdeményezésre *éres Madonna*, amelyet a magyarországi emlékek

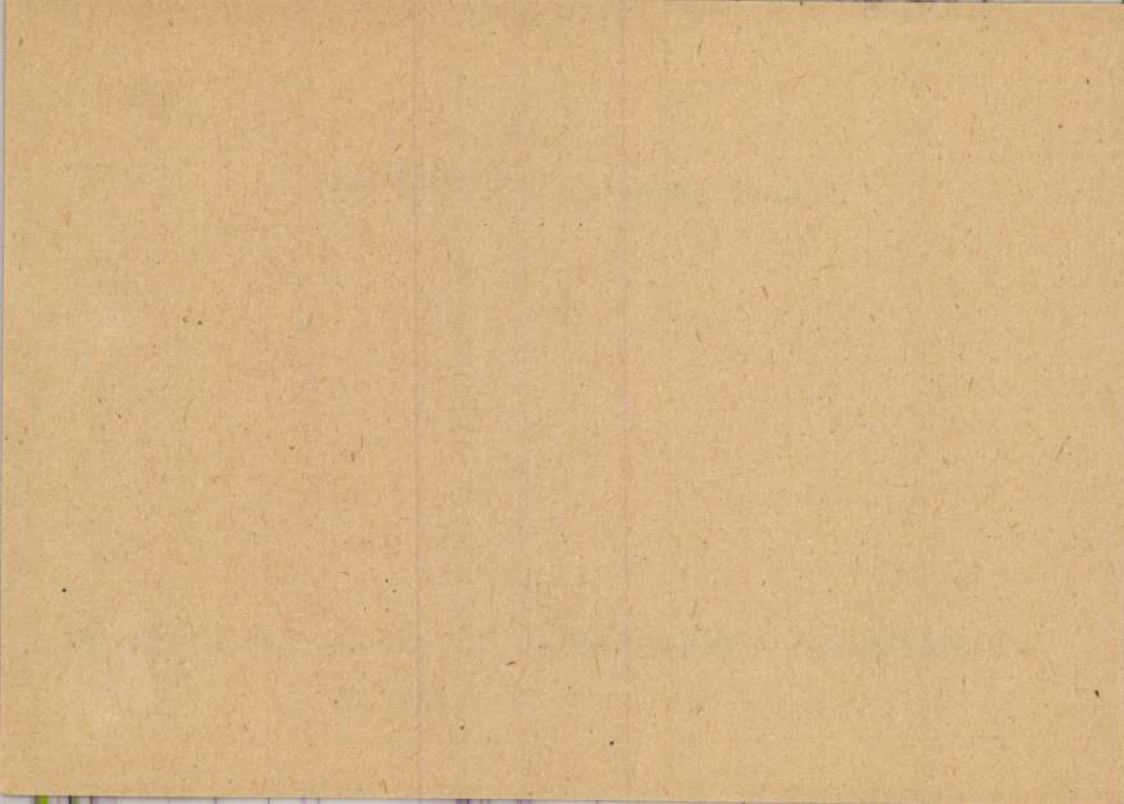
ai az úgynevezett *Szép Madonnák*. Az elnevezést a 1815, 55, 1815

özépkorban igen bőséges Mária-irodalom a 13. egváltás művében betöltött szerepét taglalta, i tulajdonságainak összességén alapult. Mária

Aigner Sándor   műépítész

Pályonyertes műépítések. Műcsarnok, 1898. 21.sz.

203 l.

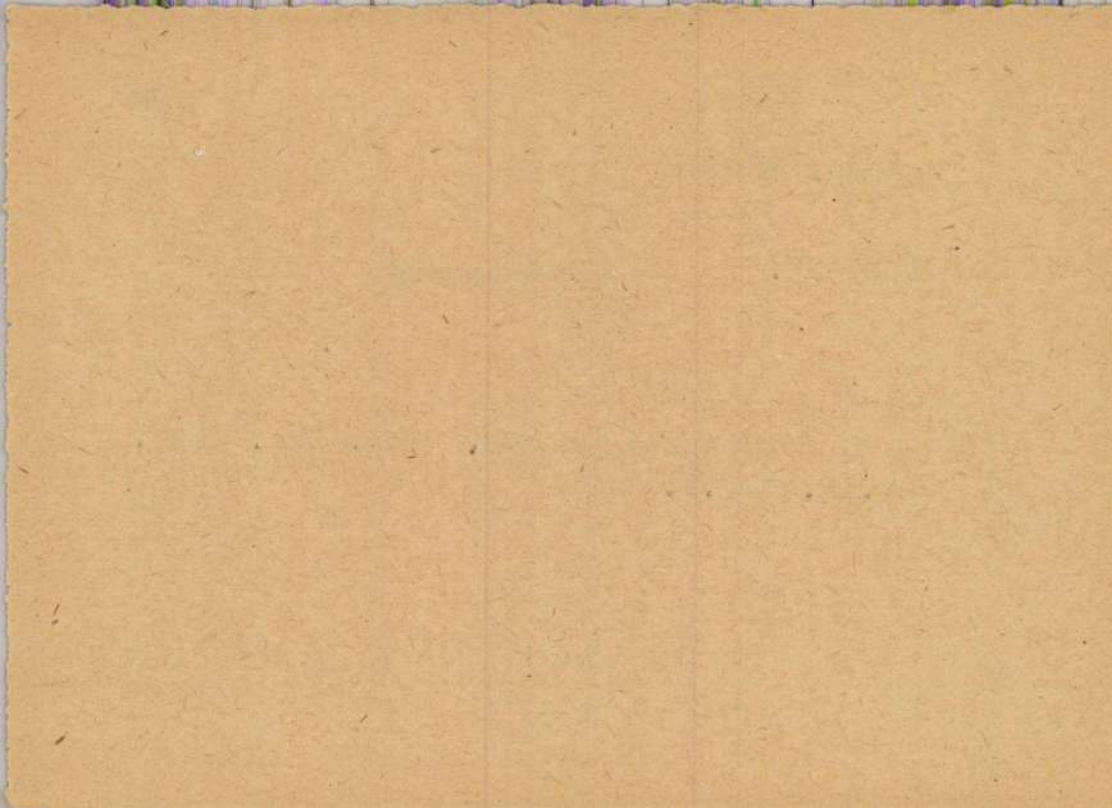
MDK

Aigner Sándor

1884-89.

építésvezető

Kovács D: Mátyás tpl ünnepe. Vas. Ujs. 1894.
41.sz. 677.l.

MDK

Aigner Sándor

Képzőművészet. 1935. 12.o. kép

~~VALLEY. REG. 1907. 20.~~

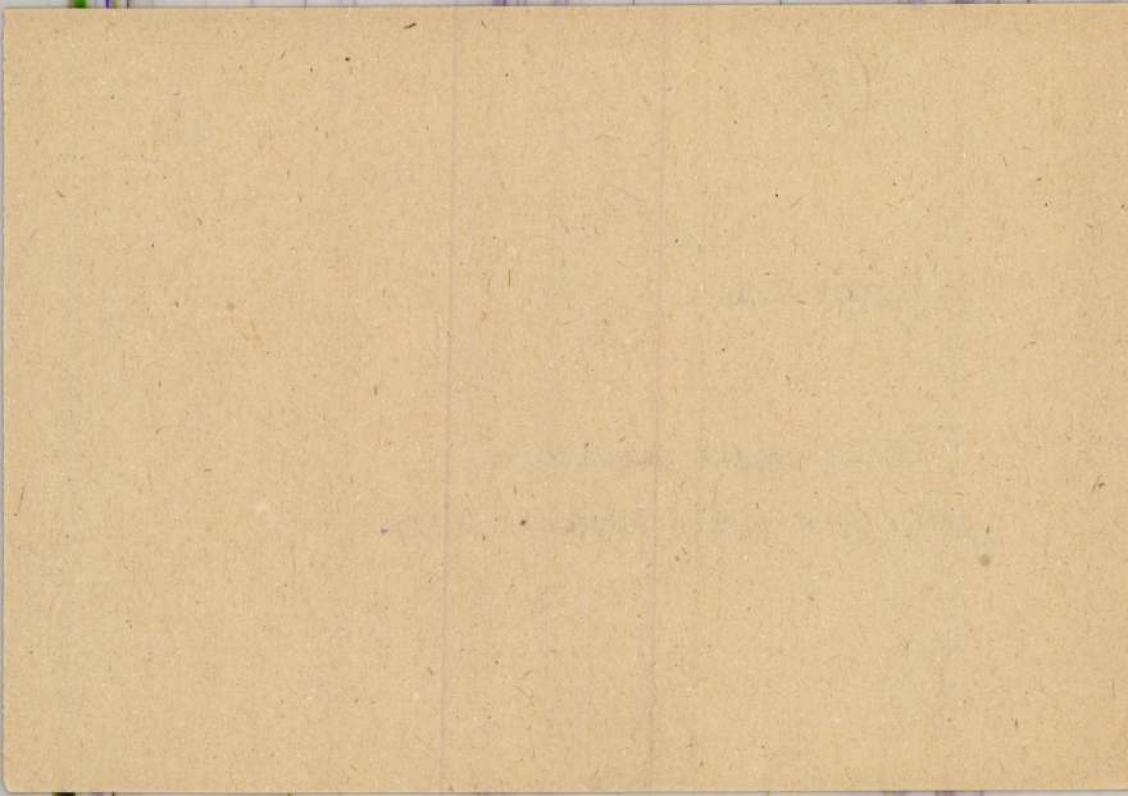

MDK

Aigner Sándor

a lap egyik alapítója

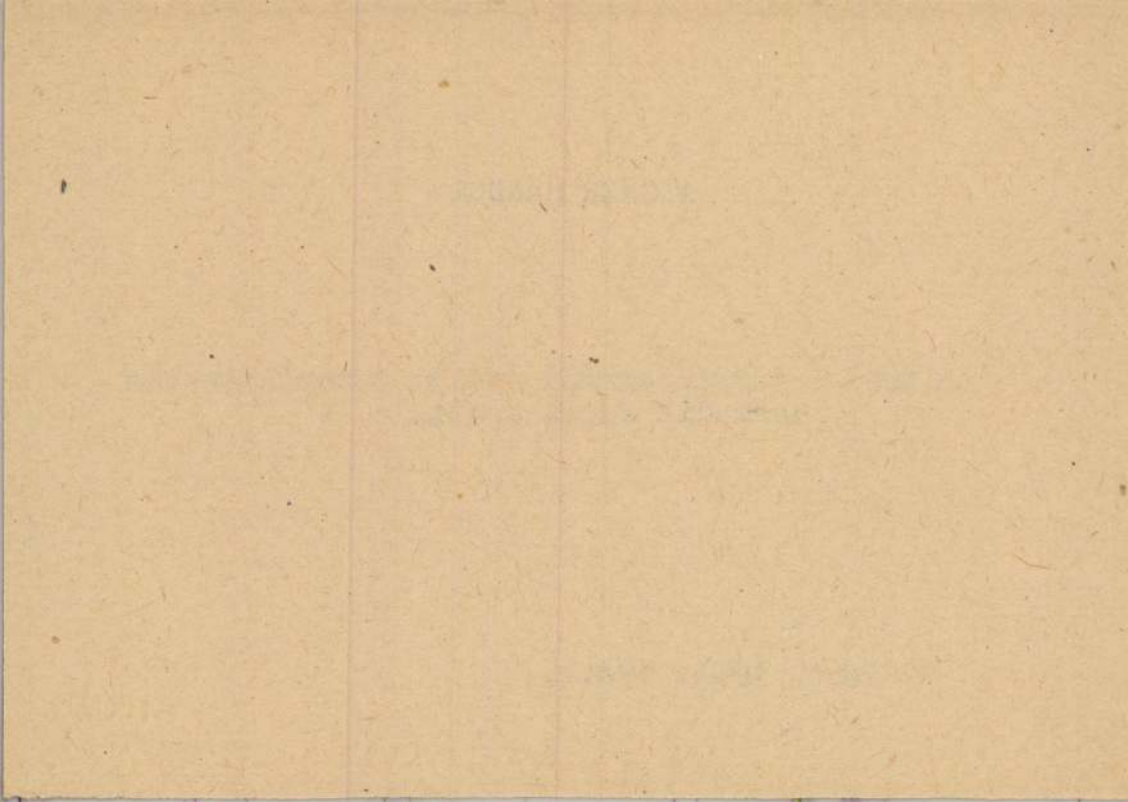
Építő Ipar Építő Művészet 1925.

AIGNER SÁNDOR

a tordai törvénykezési épület tervpályázatán
harmadik díjat nyert.

Művészet 1911. 39o.1.

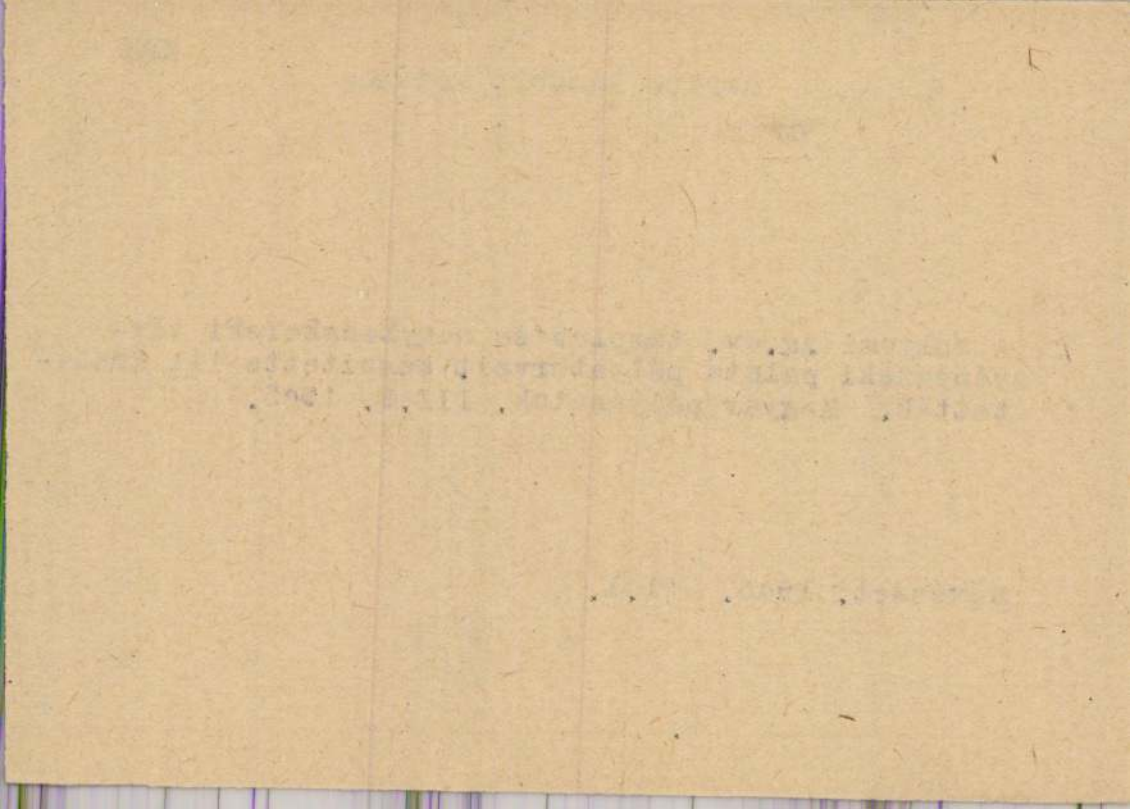

Aigner Sándor, építész

A zólyomi ág.ev. templom és nagybecskereki tör-
vényszéki palota pályaterveit készítette ill készi-
tették. Magyar pályázatok. III.9. 1905.

Művészet. 1906. 71.1.

MDK

Aigner Sándor

építész

az Erzsébet kir. né emlékére... örökimádás tpl
tervpályá zatán 2000 koronás 1. díjat nyerte.

Művészet 1903. 426. 1.

✓

1874

Alger, 20th

Received of Mr. J. B. ...

the sum of ...

Witness my hand and seal this 20th day of ...

✓

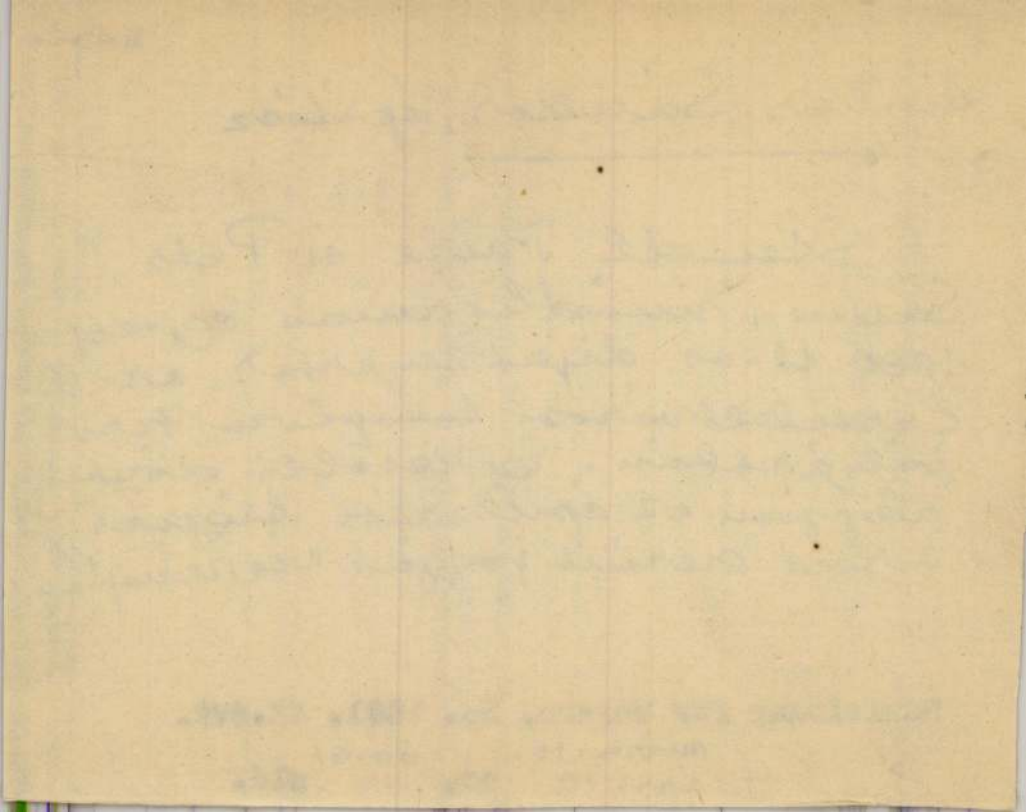
Siguer Sándor, építész

Stáindl Imre és Petz
Sándor, mindkettőjük egy-egy
1000 ft.-os díjazás nyertek az
Erzsébetvárosi templom tero-
pályáján. Ez későbbi döntés
alapján az építéssel Siguer
terveit merint fogják végrehozni.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1891. XX. évf.

márc. 10. 60-61

+ apr. 10. sz. 84. old.

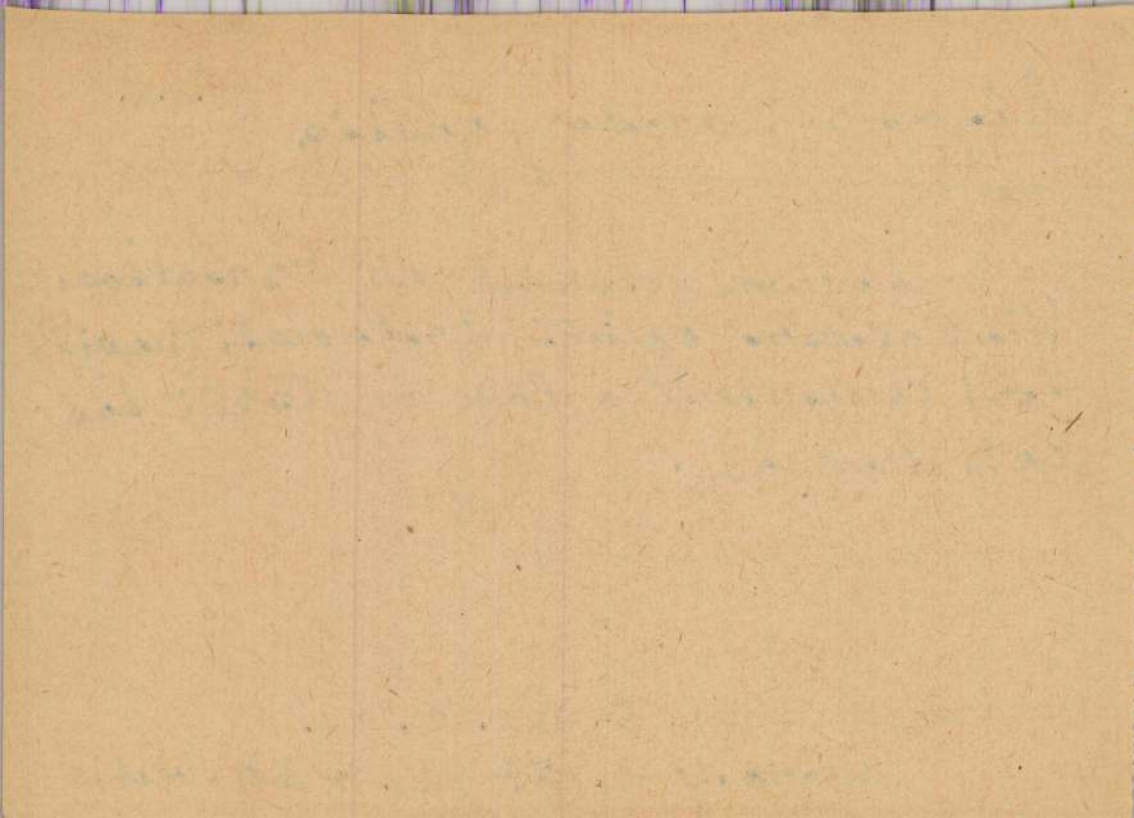
Aigner Sándor, építész

M.D.K.

terveit szerint az Erzsébeti
Királyi építész Erdővári pavil.
lont ismerteti a leg is tőrtli társ.
lati rajzok.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1896. XV. évf.

név. 10 sz. 57 old. + 60. old.

W.D.K.

Aigner Sándor

Táncsics Mihály utca és a Babits köz sarkán álló
egykori Zichy-palota átépítése 1909-ben szecessz-
ziós stílusban

Budapesti hírek

Miémlekvédelem, 1964/3. 191. 1.

11 - 1880

Received of the Treasurer of the
Board of Directors of the
City of New York the sum of
\$100.00 for the year 1880.

John A. King

City Treasurer

John A. King, Treasurer
City of New York

MDK

Aigner Sándor és Rainer Károly budapesti
építészek

tervezték a szegedi rókusai templomot

Vállalkozók Közl. 1908. márc. 11. 8.1.

MDX

Alfons Sándor és Kálmán Károly budapesti
építészek

terveztek a szegedi római templomot

Vallások Közl. 1908. márc. 11. 8.1.

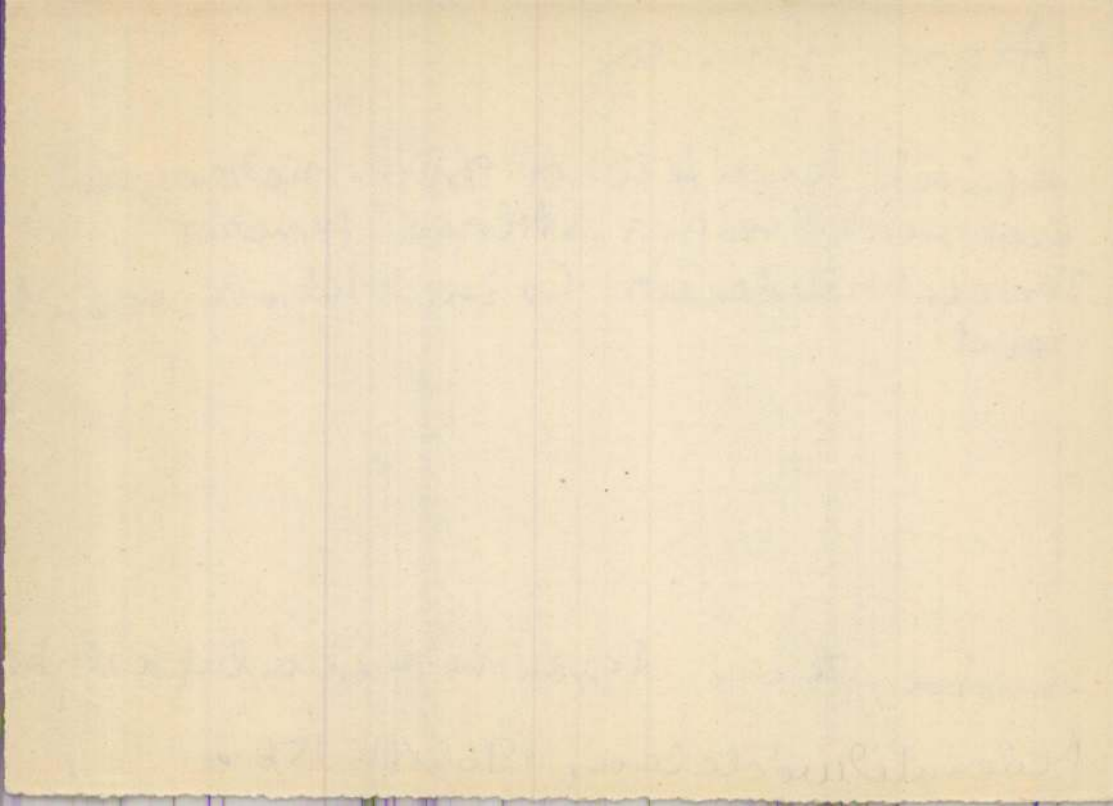
Aigner Sándor

építési kiviteli a gróni néreghlói
helyreállítására „stilszerű” formát.

Terveit kivitelezte Csányi Károly vezető-
sével.

Levárdy Ferenc. A gróni néreghlói helyreállítás

Műemlékvédelem, 1968/III. 156.o.

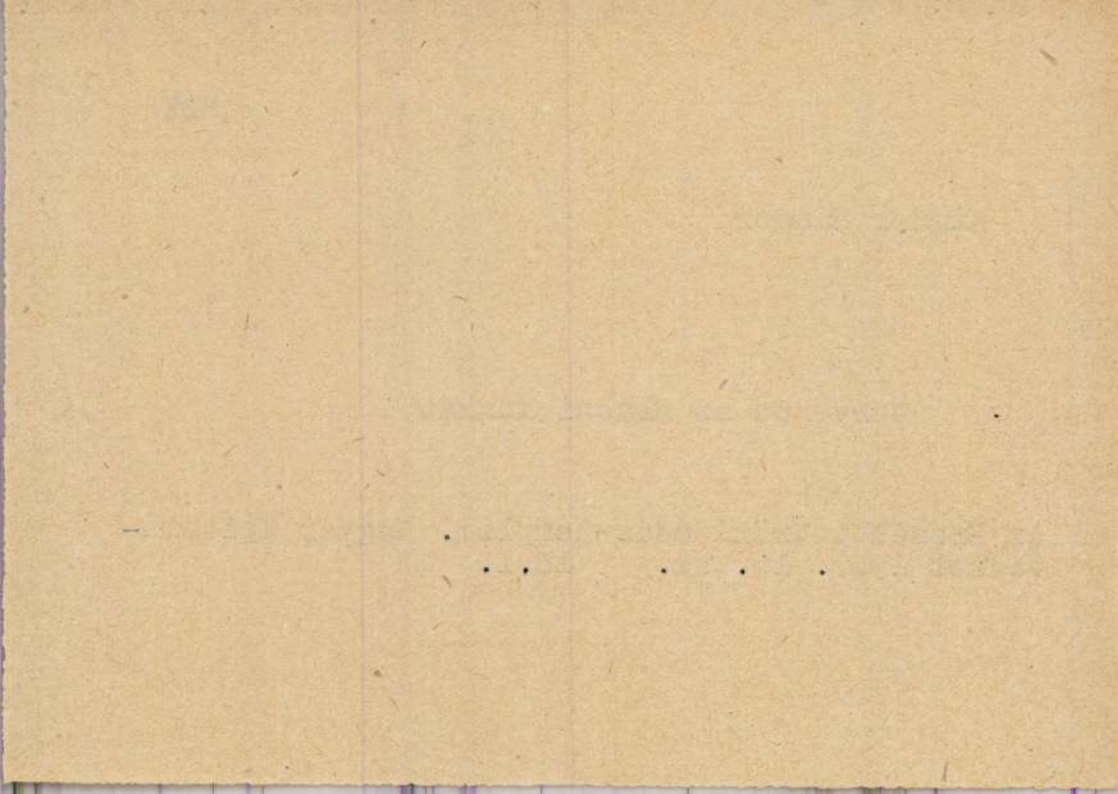

MDK

Aigner Sándor

tervezte az alábbi munkát

Az Erzsébet Örökimádás-templom. Magyar Építőmű-
vészet 1907. 10. sz. 18.1.

Signer Sándor, mérnök

M.D.K.

nyerte el az Egyletnek az Andrássy-ut városiipeti vezérlésére kiírt napi pályázatának díját, az egyesületi aranyéremmel e. 1000 ft.-os utazási öntöndíjjal

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesítője, Bp.

1885. IV. évf. 125. old.

* * *

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Jan 25 1881

Aigner Sándor

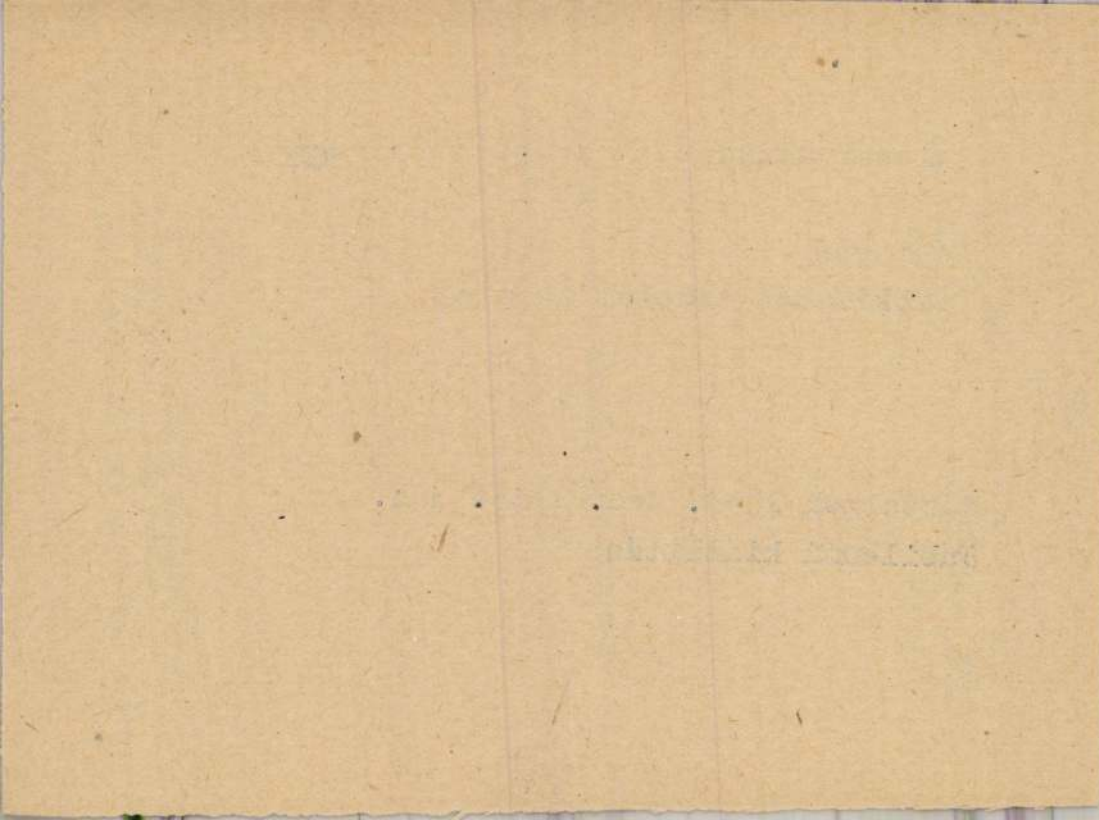
MDK

építész

Örökimádás templom és zárda

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.

Jubileumi kiállítás

M. D. K.

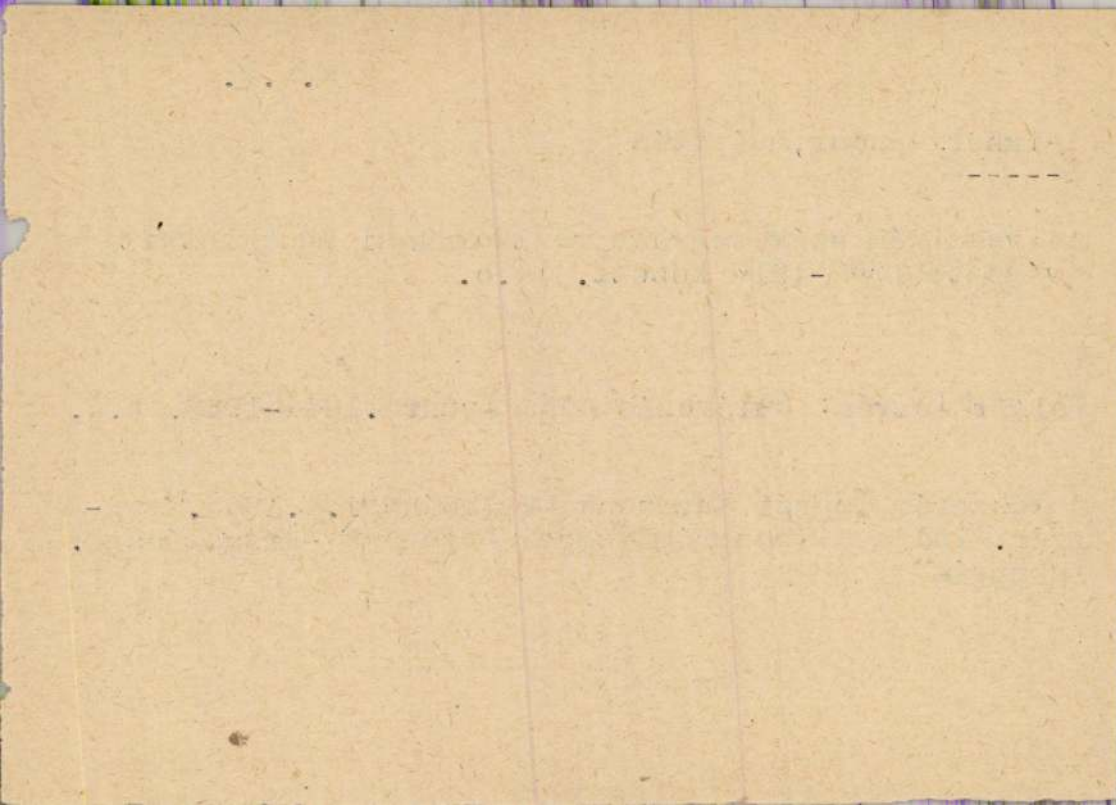
Aigner Sándor, műépítés

A veszprém székesegyház restaurálási munkálatait végezte 1907-1910 között. 14.o.

Molnár István: Emlékezés Ádám Ivánra. 1844-1928. 5.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

Aigner Sándor

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
HÍRDETEK

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

Budapest

1970 JUL 27

ÉVFORDULÓK

MARCZALI HENRIK
polgári liberális történész, egyetemi tanár, akadémikus
30. születésnapja halt meg.

AIGNER SÁNDOR
építész, a budai Mátyás-templom restaurátora születésének 116. évfordulója.

ERNEST HEMINGWAY
Nobel-díjas amerikai író, a mai nyugati irodalom egyik legjelentősebb alakja 72. születésnapja született.

J. N. MÁLZEL
német mechanikus, a zenei tempó gyorsaságát jelző metronóm feltalálója halálának 132. évfordulója.

NICOLAE GRIGORESCU
román festő, a román nemzeti festészet legjelentősebb alakja 63. születésnapja halt meg.

KREYBIG LAJOS
kétszeres Kossuth-díjas akadémikus, agrógeológus és talajbiológus halálának 14. évfordulója.

ROBERT BURNS,
a skótok legnagyobb nemzeti költője 174. születésnapja halt meg.

Nem magyarázat ez, de
kissé más megvilágítást
ad.

A gyár helyzete, természetesen elsősorban műszaki helyzete sokat foglalkoztatja a TRANSZVILL mérnökeit. A technikai, technológiai fejlettséget a tudomány mai állásához képest harmincan nem tartják megfelelőnek, a hasonló profilú magyar vállalatokhoz viszonyítva azonban már *huszonheten elégedettek* gyáruk műszaki adottságaival.

munkafegyelem

gépekről ábrádozik, ha nem a munkafegyelem erősítését említi először. S rögtön hozzáteszi: Ideérti a technológiai fegyelmet is. És csak ezt követi

Aigner Sándor
építész

H.D.K

115. előfordulója Vase művelésében,
Az építész egyik restaurátora a
budai Mátyás templomnak.

--:Képeslapok

Előre 1969 aug.27.

MŰÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

41. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, OKTÓBER 9.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — — 16 korona
Félévre — — — 8 korona.
Negyedévre — — 4 korona.

A „Világkronika”-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meg-
határozott viteldíj is esatolandó.

A VESZPRÉMI SZÉKESEGYHÁZ.

A VESZPRÉMI püspökséget az 1009-ik esztendőben alapította Szent István király. Ugyan-
ebben az időtájban építették a püspöki
székesegyházat a veszprémi várhegyen Szent
Mihály arkangyal tiszteletére. A templom álli-

tólag Gizella királyné költségén épült, ki a
hagyomány szerint ebben a veszprémi székes-
egyházban lőn eltemetve.

Annyi bizonyos, hogy a veszprémi székes-
egyház stílusa a Szent István korában épült
pécsi és székesfehérvári templomokkal azonos,
vagyis háromhajós, altemplomos román bazi-

lika. Miként a kiváló archeologus és a vesz-
prémi székesegyház történetirója, dr. Ádám
Iván kanonok írja, a veszprémi székesegyház
a pécsi bazilika édestestvére. Azt lehet mon-
dani talán, hogy a kisöcsese, mert jóval ki-
sebb és sokkal egyszerűbb, mint a pécsi híres
bazilika. De kétségkívül ráismerünk benne a

A VESZPRÉMI SZÉKESEGYHÁZ MAI RESTAURÁLT ÁLLAPOTÁBAN. — Balogh Rudolf félvétele.

Aigner Sándor

1910

Szent István-féle bazilikára, habár az a hosszú kilencszáz esztendő alatt sok viszontagságon, romboláson, különféle építkezési izlésben történt átalakításon ment keresztül. Az alapfalak, a beosztás azonban szakadatlanul megmaradtak a régi román bazilika stílusnak megfelelőleg. Ezt a beosztást vették alapul a legújabb restaurálásnál, mely az eredeti román izlésben történt és a napokban nyert befejezést, úgy, hogy a szép műemléket október 4-én felszenteltették.

Az átalakítás munkáját Aigner Sándor budapesti műépítész, a román bazilika-stil kitűnő művelőjének tervai és személyes felügyelete alatt hajtották végre. Kezdték a munkát a régi barokkboltozat és a barokk toronytők lebontásával. Lebontották pedig a templomot az ősrégi román bazilikából megmaradt csupasz falakig, melyek annyi sok rombolás, toldozás, foldozás után elég erősek maradtak arra, hogy a templom újjáépítésénél felhasználhatók legyenek. Megmaradtak a szentély, a főhajó, a mellékhajók és a galleriás kereszt-hajók, valamint a nyugati homlokzat és a kettős torony oldalfalai. Ezekről minden barokktoldást, melyet a XVIII. században raktak rájuk most leszedtek.

Bontás közben igen érdekes régi épület-maradványokra akadtak. Így teljes épségben levő román oszlopfejekre, kőpárkányzatokra, kődíszítésekre, melyek a XI. század műízlésére vallanak. Ugyanabból a korból való sirokat is fedeztek fel. Egy vitéz sírjában megtalálták ennek kardját is, mely szintén a XI. századból való. Gizella királyné állítólagos sírjára azonban nem akadtak, valamint a talált sírokból sem lehet megállapítani, hogy azok kiknek földi maradványait tartalmazzák. A templom körül is körülbelül egy méterrel leásták a talajt, mely a hosszú századokon keresztül feltöltődött, úgy, hogy a templom most azon a fekvési szintjén áll, a melyen a XI. században állott. Teljesen megújodva, az eredeti román műízlésben, vonzó nemes egyszerűségében, harmonikus részleteivel áll előttünk boldog emlékü Gizella királyné ősi bazilikája, mintegy élénk varázsolvá a hitbuzgó XI. század kőbe vésett áhitatát és templomépítési stílusát.

A főhomlokzat disze a pompás ormozat, rajta román kereszttel; továbbá a nagy küllős kerek ablak, mely az orgonakarzatra bocsát világosságot és a remek főkapu, fölötte timpanonnal. A főkapu felett négy hengeroszlopra támaszkodó kettős félkörös ív emelkedik. Ennek faragásos díszítményeit a romokban talált ősi minták után faragták ki. A félkörös faltéren (timpanon) a Szűz Anya alakja van kifaragva, a mint két angyal térdel trombita mellett. Jobbról és balról a kisebb falmezőben címerek vannak faragva.

A templom igen egyszerű külsejének kiemelkedő disze a két torony, melyet a köríves román párkányzatok négy emeletre űsztanak. A harmadik emeleten vannak a harangok, a románstíli ikerablakok mögött. A negyedik emeleten van elhelyezve az óra. A két torony meredek csúcsos részisakban végződik. A déli oldalon a kereszt-hajó vonzó homlok-fala emelkedik ki, különben ennek az oldalnak a kétsoros román ablakon és egy kisebb kapuzaton kívül szembeötlőbb tagozata alig van. Egész a szentélyig az ősrégi bazilika-stílust tartották meg. A szentély és az alsó templom azonban abban az átmeneti (korai) csúcsíves alakban maradt meg, melyet a XIII. század végén és a XIV. században kaptak, mikor hazánkban is az ősi román bazilikáknak famennyezeteit kezdték leszedni és csúcsíves izlésben kezdték beholtozni, miként a régi pécsi bazilikánál is láttuk, hol az átalakítás évszáma, 1303 is fel volt róva a köveken. Ekként a veszprémi templom főhajója csúcsíves szentélyzáradékkal végződik. Hiányzik az ősi román stílt jellemző apsis. Ez azonban itt a veszprémi templomnál nem esik a templom építési szépségének rovására, sőt ez az átmeneti csúcsíves szentély és alsótemplom igen becses és ritka műtörténeti maradvány, mely a mai napig eredetiségében megőriztetett. Ezen láthatjuk, hogy a félköríves román stílus miként kezd átmenni csúcsíves stílusba azáltal, hogy a széles román félköríveket apróbb, keskeny ívekre szeletelték.

A román stílusnak megfelelőleg, a milyen egyszerű a templom külseje, épen oly nemes egyszerűséggel van díszítve a templom belseje is. A főkapun belépve, a háromhajós, tágas néphajóba jutunk. A főhajót a két mellék-hajótól két pár remek vörös, sárga márvány-oszlop választja el, melynek oszlopfaít az eredeti minták után faragták ki. A főhajó mennyezete lapos, barna tölgyfakazettákkal díszítve. A mennyezet alatt három-három román ablak töri át a falat és az ablakok közötti faltérbe jobboldalon Szent István és Szent Imre, balról Szent László és Szent Margit egész alakját festették, míg alattuk a márványoszlopok által tartott ívmezőkön jobbról két keleti egyházatyának, Aranyszájú Szent Jánosnak és Nazianzi Szent Gergelynek, balról pedig két nyugati egyházatyának, Szent Ágostonnak és Nagy Szent Gergely pápának mellképe látható. Még az arcus triumphalison és a kereszt-hajó oldalfalain találunk figurális festményeket. A diadalíven a négy angyal által imádozott Isten báránya és a két oldalfalon a négy evangélista képét láthatjuk és az oltári szent-ségre vonatkozó evangéliumi idézeteket olvashatjuk. Az oldalfalak színelőlapja világosszürke, mely vörös vonalakkal kazettákra van osztva és tarka festett szalagokkal párkánydíszítés-szerűleg megszakítva.

A mellék-hajók mennyezete harántos fadíszítéssel van ellátva, melyen aranyozott vonalak futnak keresztül. A mellék-hajó oldalfala szintén 3—3 román ablakkal van áttörve, melyek élénken megvilágítják a néphajót. Két ablak között két régi barokkstíli márvány-oltár van elhelyezve. Ugyancsak a mellék-hajónak a kereszt-hajó alá futó végében, melyek egy-egy önálló kápolnafélét alkotnak, szintén két-két barokkstíli régi oltárt helyeztek el, melyek azonban nem ide valók és a román stílus szép összhangját zavarják.

Ezzel nagyjában végeztünk volna az ujonnan restaurált bazilika leírásával s még csak azt említjük fel, hogy a restaurálás közel négy évig tartott s a költséget a püspökség és a káptalan viselték. Ez körülbelül 550,000 koronára rüg. A templom környékét szintén ujonnan rendezik. A Szentháromság-teret ujonnan kövezik és aszfaltozzák. Czélszerű lenne, ha a különben szép és nagy kiterjedésű Szentháromság szobrát innét elhelyeznék, mert ez a Mária Terézia-korabeli úgynevezett cikornyás barokkstíli szobor zavarja a székesegyház visszaállított ősi román stílusának szép hatását, melyről az Árpádok dicső korszaka tekint ránk, a késő utódokra.

Dr. Dolencz József.

VERSEK.

I.

Rendezgetve.

Forgatok megsárgult, régi lapokat,
A mi versem épen kezembe akad;
Itt hevernek búsan, elfeledve rég,
Mily kevés egész dal, s mennyi töredék.

Félig visszafojtott, fájó sóhajok,
Tompá jaj, ha már a seb nagyon sajog;
Szenvedély zúgása s fáradt nyugalom,
Sirokon elalvó esti fuvalom.

S kél sok régi ábránd, régi érzelem,
Annyi álom, emlék játszadoz velem,
S rajtuk míg a lelkem melán andalog,
Megcsendülnek meg sem született dalok.

II.

Későn született dalok.

A dal, mely rég testet nem öltött,
Szívedbe zárt alvó kisértem;
Varázsígével hogyha költöd,
Felébred.

Hószín-szövésű a ruhája,
Minőt halott szüzek viselnek,
Ezüstös kőd borul reája
Lepelnek.

Arczán az ifjúság homályló
Harmatos hamva rezg csodásan;
De zárt ajkán valami fájó
Vonás van.

S ha elsötétül már az alkony,
S leszáll az éj hideg nyugalma,
Testvérihez lopózik, halkán
Suhanva;

Testvérihez, kik hervadozva
S rég elfeledve ott busognak,
S a multról, együtt, álmodozva
Susognak.

Vargha Gyula.

A GALAMB PAPNÉ.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Írta Móríc Zsigmond.

Az asszonyka felemelte a fejét, mert ezalatt az egész beszélgetés alatt a divánon feküdt, az ura ölében tartva a fejét.

— Mondja. Hát igazán meg van maga győződve arról, hogy szeret?

— Igazán.

— Arról is, hogy sohasem fog megünni?

— Arról is.

— Akkor sem, ha kellemetlen leszek?

— Tessék?

— Úgy-e, úgy-e már megijedt, már nem meri tovább állítani! Már oda van a híres férfikitartás. Jaj de könnyű is addig szeretni az asszonyt, a míg lehet! De azután mi lesz? Akkor szeretni fog-e, mikor nem adok rá okot?... Volt nekem eszem, mikor tudni akartam, szeret-e? Nem vagyok én szajkó, hogy egy szót ezerszer elmondjak ész nélkül! De nekem olyan férj kell, a ki még szajkó is tudjon lenni a kedvemért. Nem ismer maga engem!... Tudja meg, hogy én rútul becsaptam! Mert én igen szeszélyes vagyok, kötekedő, elkényeztetett! Tudja, hogy én soha senkivel nem voltam jóba? Sose tettem szívességet senkinek? Csak magához voltam jó? Magához is csak érdekből?...

A kis asszonykán veszedelmes vallomástevő hangulat vett erőt. Az ura egy percig sem vette komolyan, a mit beszélt, úgy nézte, mint valami új, soha eddig nem látott tüzijátékot.

— Magához is csak azért voltam jó, — folytatta az asszonyka, — hogy elvétessem magamat! Gondoltam, majd szabad lesz komiszkodni, ha asszony leszek... Úgy-e meg fog ünni, ha megváltozom, s az édes kis cukorbabából rút, pörlekedő sátán lesz?

— Nem, babukám, sohasem foglak megünni, mert te mindig a legédesebb és a legbajosabb kis asszonyka leszel, a ki csak élt valaha ezen a világon.

Az asszonyka egy pillanatig habozott.

— Énók!

— Tessék, édes kis gyönyörűm.

— Én érzem, hogy démonnak születtem.

A férfi felkaczagott, de nem az előbbi tisztá kaczagással, szinte erőltetve, mintha ra akarná magára kényszeríteni, hogy nincs semmi ennek a kijelentésnek a háta mögött. Az asszony finom érzése felfogta a pillanatnyi bizonytalanságot, a mi a hangjában volt s összehúzva szemét, komolyan, neheztelve kezdte.

— Lásza Énók, én nagyon rossz vagyok. Mit gondol, ha jó volnék, ide adtak volna magához?

Jól látta az ura arczán a megütődést.

— Örültek, hogy megszabadultak tőlem! Magával persze ki törődött, hogy érdemetlenül kap ilyen keresztet a nyakába? Lásza, én világeletemben mindenkinek kellemetlen voltam. A jó Jolánt, a komornát pofoztam, apával truczczoltam, mamával veszekedtem, a fiúkkal tépászkodtam, a néniével versengtem. Annyi jószág nem volt bennem soha, mint egy macskában.

— Ugyan babukám! — szólt az ura.

— Oh, mióta magával megismerkedtem, azóta rám se lehetett ismerni! Azóta kétszínűsködtem! Magából rögtön kinéztem, hogy ez lesz az a jó bolond, a ki elvesz engem s a ki mindent eltűr nekem.

— Ebben igazad van, bibikém!

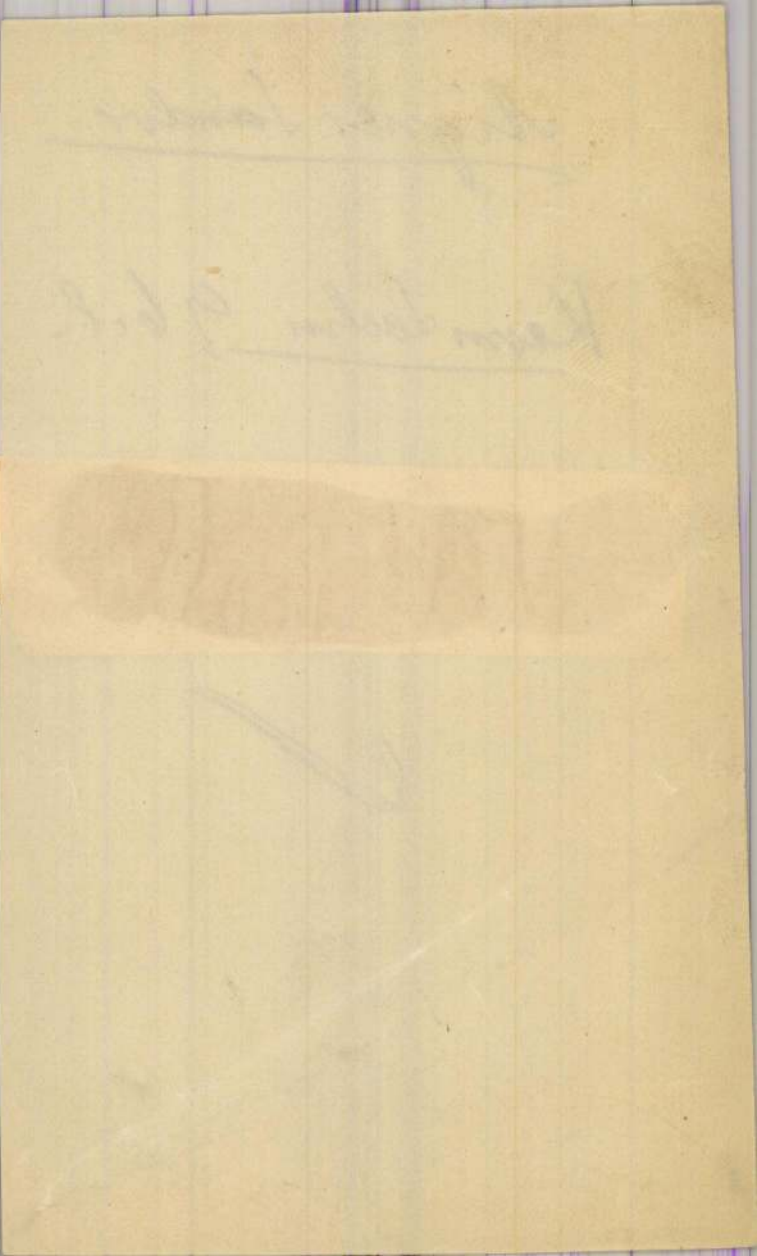

Aigner Sándor

Hism Lechn 96. l.

Aigner Sándor /1854-1912/ ugyancsak tökéletes stílusismer-
rettel, de kissé élettelen szárazsággal idézi a gótikus formákat az
Üllői-uti Örökimádás templomában.

Adigret Landos

Retrospektiv kiállítások

1934 dec - 1935. jan. M. Répm.
Egyes. 40. jub. kiáll. I. emelék-

Rablan

1894. tél

Tagj. es. kiáll. volt

evvelig

Magyar Répművelés

Egyenlítő

Aigner Sender

Epitaph

1908. 52. 11.

(A bridgepost bent

June Colloquium.)

✓
Memorandum!

LÉGRÁDY TESTVÉREK R. T.
NYOMDAI MŰINTÉZETE
V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 78.

Digner Sander

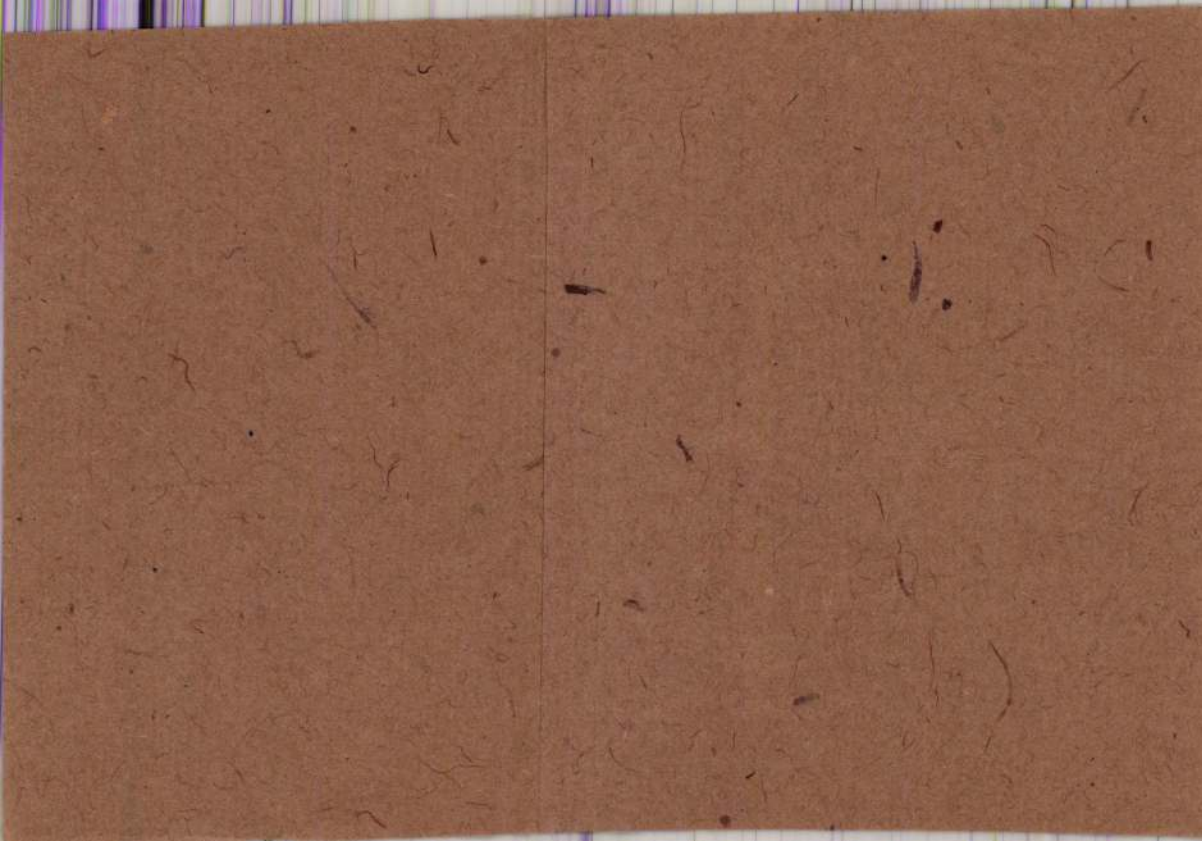
-ind
2

Epitaph

1912. G. 14. t. A. vedlan-

old vespreim vesesgyhar.

Mejerkhel.

Aigner Sander

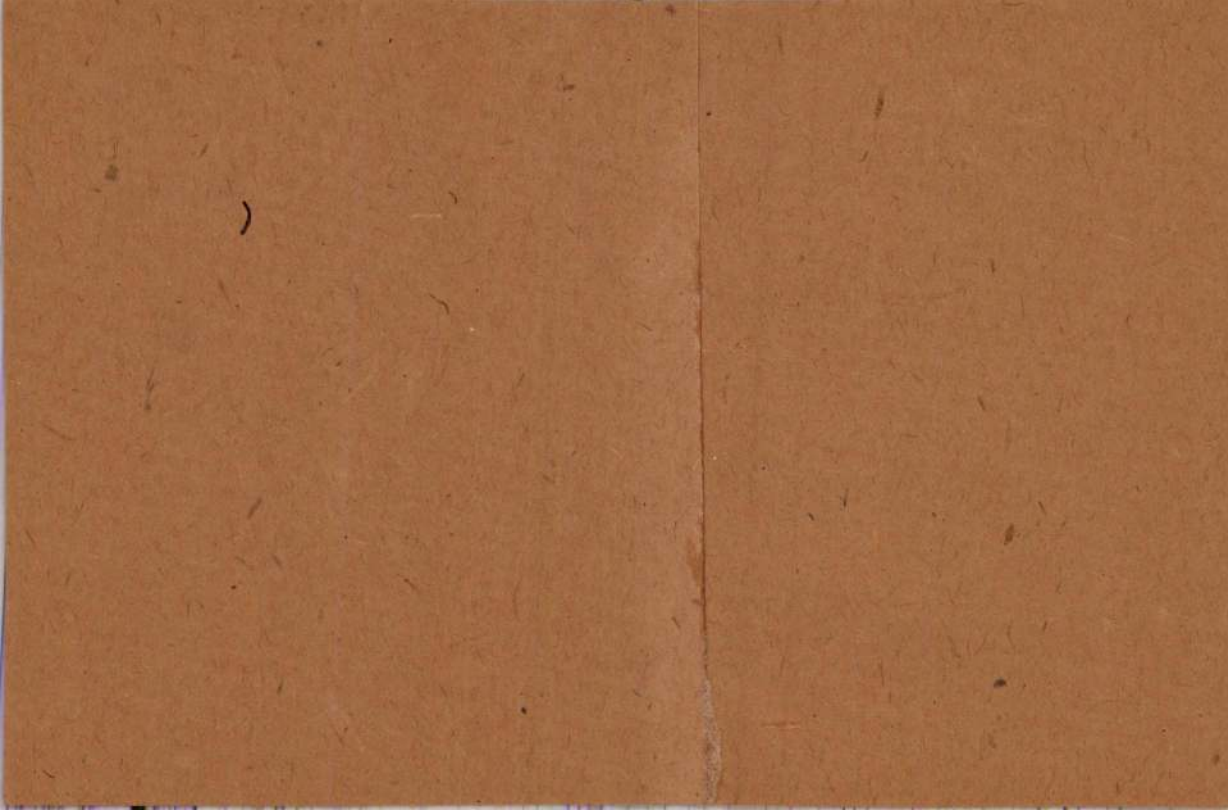
Epitaf

+ 1912: jan. 30.

S. J. evs Exaban

Epitaf 1912. 5:1. l.

Signer Sinter

1. Forster Gulch

Mary Mienleber III

III 221A. 225A

Robertson. 228. 233A

241A. 246A. 247A.

250A. 252A. 253A.

262A. 263A. 270A.

271A. 273A. 282A.

280A.

W. Sp.

1913.

u. Min.

encl. 10

Dr. D.

Robertson

and Min

to date

as 1903-

-11. ed

ben.

(p. 31.) auf die eben genannten Bauteile selbst auszudehnen. Auch die Art und Weise der Entdeckung der Inschrift, in deren Kenntniss ich durch eine freundliche Mitteilung des Herrn Bezirks-Dechanten Johann Kinn in S.-Regen gelangt bin, ist geeignet, die obigen Ausführungen zu bekräftigen. Die Inschrift war vor der Entdeckung mit einem Wandgemälde, von welchem noch der Rumpf eines Engels und einige Draperieen unter der obligaten Kalktünche zum Vorscheine kamen, überdeckt. Erst nachdem man auch diese Gemäldereste und die Mörtelschichte, auf welcher sie sich befanden, entfernt hatte, kam man auf den Inschriftstein. Es liegt deshalb die Vorstellung nahe, dass bei der Wiederherstellung des bei irgend einer Gelegenheit²⁾ zerstörten Chores der Inschriftstein mit einem Mörtelüberzuge zur Aufnahme eines Wandgemäldes versehen wurde. Man hatte ja auch naturgemäss keine Ursache, in der Zeit, wo die Entwicklung eines selbständigen Gemeinwesens vor sich gegangen war, diesen Erinnerungsstein an

---

1) „De his habita antiqua Privilegia per Latrones e domo Consulis furtim direpta.“ Vgl. oben.

2) Und an solcher Gelegenheit hat es in Siebenbürgen zu allen Zeiten wahrhaftig nicht gefehlt.

Higuer Fenix

P.

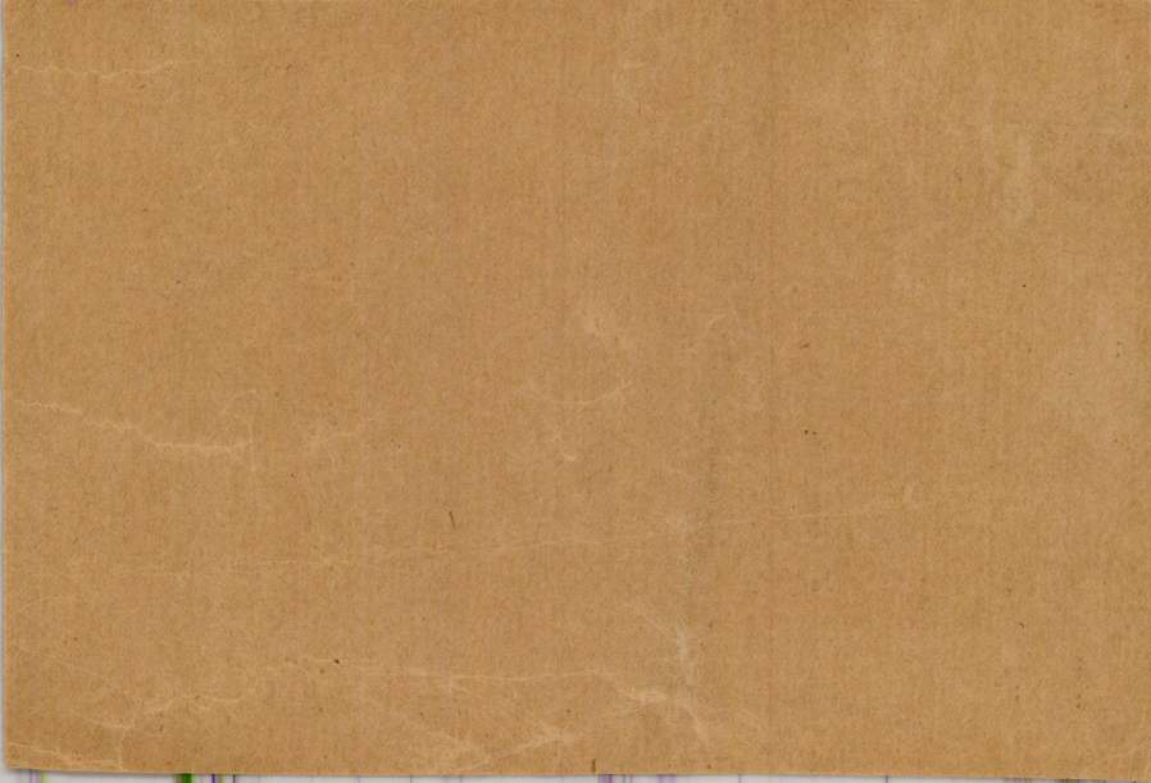
Wu gwanng mawinkla

I. 159.1

160.1

163.1

Aliguer Sainchez

critica

Faithan eudeli templemos

1 - 3rd

Line

Stignos Sociata

f.

Ephraim. Long

T. H. 1884, St. 1.

Col Rogersville Mt. -
Miss - Thompson

St Rogersville Mt. -

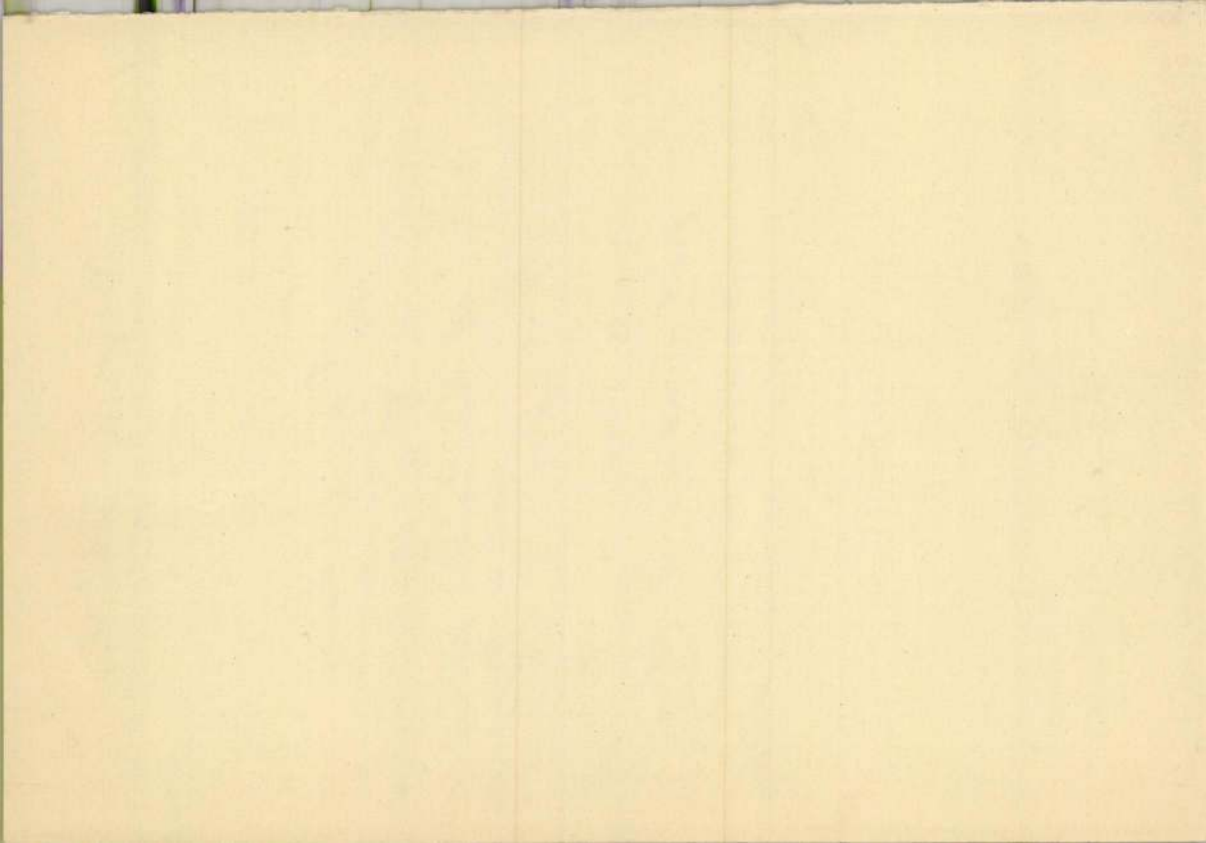
Miss Thompson -

Paris - II. Dig -

Francis -

Gen. -

✓

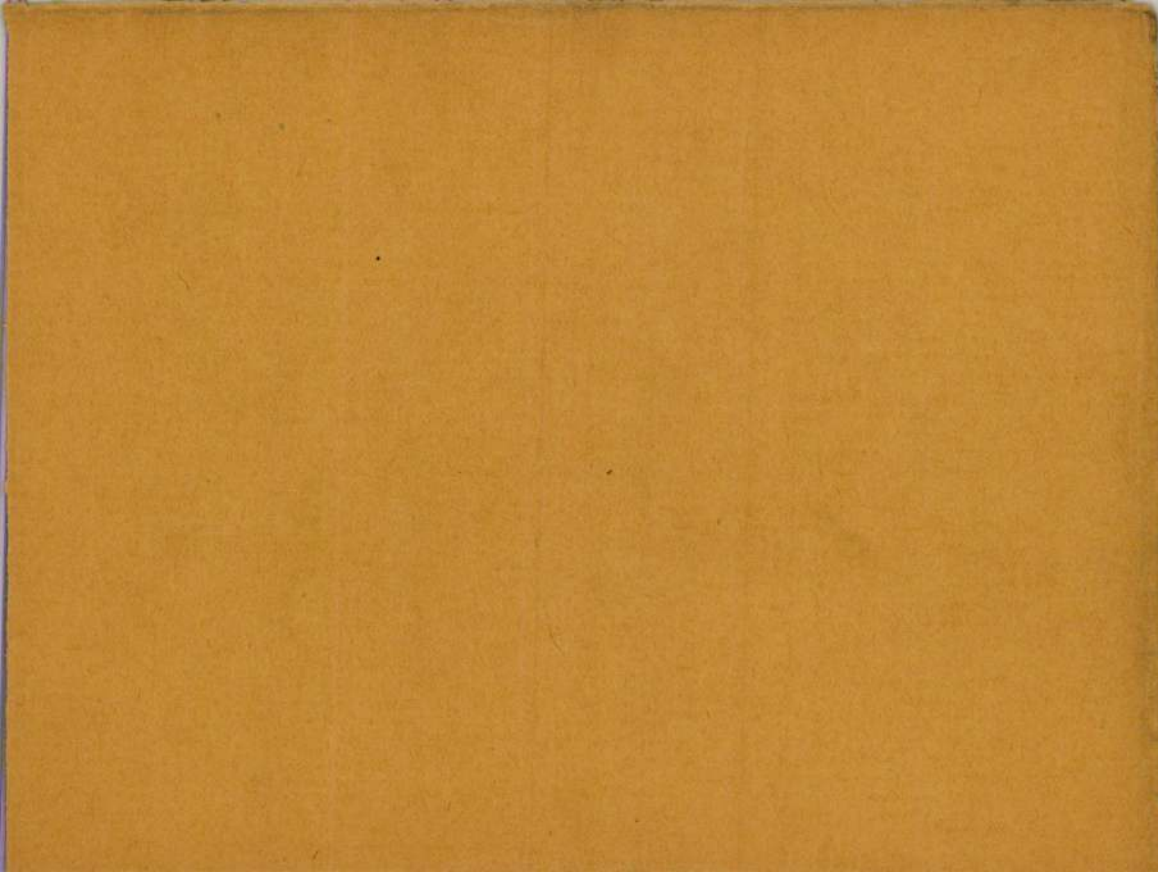
Wigner Papers

1885

/// The Andromeda ist was -
Nigeri diskolatomak
Kerpaifan ilan was
Arany simot es 1000ft
utarak, ten hendi
nyer.

Was. 2. 1885, 392. x
(A meimot - es ejival -
epher.)

Signer Jander

1889

Dec. 24. 1889. 706. l.

(Korvni - Kapitana)

Ullatjas - Seunglon.

restauriniais suombata -
Arinai pel meen harpniat

Korvni - Kapitana

an Egerbeth uun -

meriivintai Sehpela

alata kolopitoni.

✓

5500

1780

20

Aigner Sándor

A Mátyás templom újáépítését a tavasz óta ismét fokozott erővel folytatják. Az idén a Mátyás-templom északnyugati részén, a Béla-torony oldalán levő hátralékos munkákat fejezik be. Egyuttal a Mátyás-torony nyugati és déli oldalán a hiányos köveket kiváltják s a Mátyás-torony nyolcszögű részének mult évben felíg fölépített első emeletét egészen kiéptik. A déli oldalon pedig helyreállítják a lépcsőtornyvot. Bent a templomban szintén serényen dolgoznak és pedig első sorban a Loreto-kápolna kiépítésén, mely voltaképpen a Mátyás-torony legalsó csarnoka. Ennek a teljes helyreállítását azonban, tekintettel a falak sérült voltára, ebben az évben aligha befejezhetik. Különben a belső építési munkákkal már javarészt készen vannak. A főoltáron, melyen Mária mennybemenetele lesz feltüntetve, jelenleg dolgozik az építések vezetője, Aigner Sándor műépítész. A napokban helyezik el a három déli nagy ablakban az üvegfestményeket. Ezek közül a két nagyobb a fővaros s a harmadik kisebb Haynald bíbornok ajándéka. A három ablak-festmény Sz. Mária, Szt. Erzsébet és Szt. Margit legendait ábrázolja. Az ornamentális részeket Schultk, a figurálisokat Lotz Károly és Székely Bertalan tervezték. Ezen kívül az idén rendezik be a templom fűtési és légszusz-világítási készletéket.

Utas. Ugyi, 1889.

342. P

Stefánia főhercegnőt a kiszálláskor Frigyes főherceg, Izabella főhercegnő és a két kis főhercegnő fogadták. A pályaudvaron Dröxler polgármesteren, Kozsehuba városkapitányon és a sajtó képviselőin kívül nagy közönség volt jelen, mely az özvegy trónörökösét a gyász miatt csak némán üdvözölte. Az özvegy trónörökösne egészen feketébe volt öltözve. Kiszállás után megölelte Izabella főhercegnőt s a gyermekeket és azután kezet nyujtva Kozsehuba városi kapitánynak így szólt: »Rég nem láttam önt. Körülbelül két éve, hogy a Stefánia-árvaház felavatásakor itt jártam.« A fekete kalapos és fehér felöltös kis Erzsébet főhercegnő a kiszállás után azonnal a főhercegisasszonyokhoz csatlakozott. A királyi vendégek ezután azonnal a főhercegi palotába hajtottak. Az első kocsiban az özvegy trónörökösneült a főhercegi párral, másodikban pedig kicsinyek foglaltak helyet az udvarhölgyekkel.

A lipótvárosi bazilikán e hó 19-ikén ment végbe a kereszt feltüzése a kupola ormára. A kupolának még csak vas váza készült el, s gerenda-állványok közt emelkedik ki a főváros háztengeréből, a föld színétől 96 méter magasságban. Maga a kupola

Utas. Ny. 1889. Feb. 1.

ARTÁSA. Konstantinápolyi fénykép után.

51 méter magasságban kezdődik, 45 méter magas, s átmérője alól, a hol legszélesebb, 22 méter, fölfelé azonban karesubbá válik, mint a körte. Vas szerkezetét a Schlick-gyár készítette, összesen ezer métermázsát nyom. Belül falazva lesz, kívül rézlemezekkel fedik.

A kereszt gombjába elhelyezték a templom építésére vonatkozó iratot, melyet a most forgalomban levő arany, ezüst és rézpénzekkel együtt szilárd szekrénybe zártak. Az okirat elmondja, hogy a templom építése már a negyvenes években szóba jött, de csak 1851-ben, Scitovszky hercegprimás fölhívására alakították meg a bizottságot, mely a gyűjtéseket vezesse, s ugyanazon év őszén kezdték meg az építést Hild József tervei szerint. Elég anyagi erő nem lévén, lassan haladt az építkezés. Hild előbb meghalt, mintsem a félig kész kupola beomlott. 1868 jan. 22-ikén délután.

Ybl építész ezt előre megmondta, s akkor a munkásokat el is távolították. A tovább építést Yblre, a kitünő építészre bízták, ki — a fölemelt falak fölhasználásával — új terveket készített. A kormány és Budapest főváros tették lehetővé az építkezést, évről évre költségeket utalványozván. Az okirat felsorolja azok nevét is, kik az építésnél közreműködő

tek. A kereszt-föltevés csöndes ünnepélylyel történt. *Cselka* plébános megáldotta a keresztet a sekrestyében, rövid beszédet mondott s aztán a két méter magas keresztet posztóba burkolva fölvitték a kupolára s ott az építési bizottság több tagjának jelenlétében helyére erősítették. Az aktust nagy tömeg nézte.

* **Gházi Ozmán pasa** arczképét közöltük a «Vasárnapi [Ujság]» folyó évi 39-ik (szeptember 29-iki) számában, azon fénykép után, melyet a plewnai hős mult évben Thaly Kálmán jeles történettudósunknak konstantinápolyi időzése alatt sajátkezű névalírásával ellátva ajándékozott. A «Vasárnapi Ujság»-nak ezt a számát Thaly Kálmán, midőn mint a magyar tud. akadémia konstantinápolyi küldöttségének tagja a török fővárosba utazott, maga adta át a hős pasának, ki most Abdul-Hamid szultán palota-marsalja, a mi Törökországban a legfőbb udvari és egyuttal katonai méltóság. A «Gházi», valamint a többi jelenvolt pasák — a mint ezt Thaly Kálmán az «Egyetértés»-ben közzétett levelében leírta — élénk érdeklődéssel és örömmel fogadták az átadott lapokat, s ez alkalommal is melegen és meghatólag nyilatkoztak a török-magyar «testvér» nemzetek barátságáról. Erről a kis epizodról megemlékeztek Konstantinápoly összes lapjai is, kezdve a török hivatalos lapon, a «Tarik»-on, mely hosszabb tudósítást közölt erről, ugy szintén többi közt a francia nyelvű «Stamboul» és az angol «Levant Herald». Ez utóbbinak kezünkbe került számából közöljük itt a következő sorokat:

«Gházi Ozman pasa, a palota fő-marsalja a mult évben ajándékozta meg Thaly Kálmánt, a magyar országgyűlés egyik tagját saját arczképével. Thaly, ki ez előtt néhány nappal mint a magyar tudományos küldöttség tagja érkezett ide, a Szelamlik ünnepélye alkalmával a magyar illusztrált *Vasárnapi Ujság* (Sunday Illustrated Review) egyik számát nyújtá át Gházi Ozmán pasának, a mely szám a pasa arczképét tartalmazza és Thaly által írt életrajzát.»

A magyar tudósok már mind hazatértek Konstantinápolyból, csak dr. Kunos Ignác, a küldöttség titkára maradt még ott egy időre. Utazásuk költségeire ő felsége 6000 frtot adományozott, de a szultán vendégszeretete következtében ennek felére volt szükség. Vámbéry 3000 frtot már vissza is szolgáltatott a miniszterelnöknek. Ő felsége fog határozni, hogy a megtakarított összeget mily célra fordítsák.

* **A hun-székely írásról** ujabban közzétett tanulmányok Angliában is figyelmet keltettek. Közelebb a «The Babilonian and Oriental Record» igazgatója, *Dr. T. d. Lacouperie* tanár, nagyon szives hangu levéllel kereste meg *Király Pál* budapesti tanárt, kinek a hun-székely írásról e nyáron a párisi «Académie des Inscriptions»-ban tartott előadásáról az angol lapok is megemlékeztek, s ez előadásra hivatkozva arra kérte, hogy egy ide vágó tanulmánya érdekében küldjön neki mutatványt a birtokában levő hun-székely írásu szövegekből; egyuttal készséggel ajánlkozik, hogy az angol régiséggyűjteményekben netalán található hasonló írásemlékekből vizonzásul szivesen küld neki mutatványokat, illetőleg hasonmásokat. — Lacouperie ur egyike a legkiválóbb angol orientálistáknak.

Korvin-kápolna. Az epreskerti festőmesteriskola és a szobrászati iskola közös udvarán érdekes műépítészeti emlék készül most. Egy romszerű kápolna ez ama faragott s művészi becsü kő- és szobormaradványokból, melyek a budavári Mátyás-templomból kikerültek s a restaurálásnál nem használtattak fel. A műemléket Aigner Sándor műépítész, a Mátyás-templom restaurálási munkálatainak vezetője, állítja össze stilszerűleg. Korvin-kápolnának fogják nevezni, bár nem lesz vallási célra berendezve, hanem középkori műépítési emléknek hagyják.

A meyerlingi kastély helyén épült karmelita-zárdában november elsején szentelik föl a szomorú véget ért Rudolf trónörökös egykori szobáiból átalakított kápolnahelyiséget, a hol a következő napon tartják meg az első gyászmisét. Ugyanaz nap adják át új rendeltetésének az ápolóházzá alakított Meyerlinghofot.

Szobor Bessenyeinek. Kovács István, Szabolcs-megye bizottsági tagja a megyéhez indítványt nyújtott be, hogy Bessenyei Györgynek, a Berczelen született jeles költőnek, ki irodalmunk ujjászületési korának első uttörője volt, a Nyiregyházán építendő megyeháza előtt emlékoszlopot állítsanak. Az állandó választmány az indítványt elfogadásra ajánlotta. Vidliczkay József, Nyiregyháza országgyűlési képviselője és megyei bizottsági tag is melegen ajánlotta

Whiguer finds

Spencer Tanholam
Westgate 1890-1892

Greenock 1830. 77. 1.

Wigner Sanitar

1891
a m. Sr. Erachtmann
Albainia Campbell Kern -
pölyöntöni on epistelis
olijoi nyeste.

Episto's year 1891. 7-10.

Qyam

✓

Aigner family

Will. May Sr. Wm

~~1896~~

Közlezkiall

1266-1

1877-1878

OLVASD EL ES ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,

Es a meglévő holmidra vajjon, miért nem vizsgálod?

Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,

Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!

Biztosításod van már rég (jobbát nem is tehetsél),

De manapság e kis pénzért mondd, hogy mit is vehetsél?

Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,

Az értéket nagy sietve jó lesz ma felelni!!

Sigmo Lindor

misspiter,

oradjan lamer,

Koninkka en spiritööri
malaprot

Yrjänäpöytä

1901. 26. P.

✓

✓

M. kir. kézbesítő postahivatal.

Értesítem t. Címet, hogy a rádióvevőberendezések havi használati díját folyó évi július hó 1-vel 2 P 60 fillérről 3 P-re emelték fel.

Erre való tekintettel az 1943. augusztus havi rádiónyugta a július és augusztus havi $40 + 40 = 80$ fillér beszámításával 3 P 40 fillérről szól.

Az 1943. évi szeptember hó 1-től kezdve már a felemelt díjú, havi 3 P-ről kiállított rádiónyugtát mutatja be kiegyenlítés végett a kézbesítő.

M. kir. kézbesítő postahivatal.

Nigres Sordidus

1896 endoiceti parillon

Palmit Boston

the endoiceti parillon
architecturij.

Bees 1897 41.1.

ced
2

Múzeumok és Könyvtárak Országos
Lövetsége 1907. június 29^{én} Pécsen tartott
közgyűlésének jegyzőkönyve I. 115-118.

Signes Sanders is

Paines Road

man

ced

and

Maper Paines

1906. 10. 4. 1/4

Maper Paines

Maper Paines

Maper Paines

Maper Paines

Maper Paines

Maper Paines

Maper Paines

Machold-uyunda, besterebinyai

III . 222

Siguer Sanders

Wed
2

Markey says dr:

at Huntington, Westport.

Oltorjegyevitel: 7p.

1910. 114. l. (in Bröl-

inadas templomának

konstans kéjél, 115. l.

Uiguer 9. arshejel, 120. l.

139-és 141. kéjél.

202 - 219. l. Repedél.

Patyánym I. ogyán usza
konstans kinnittele.

1905. bei elhiviti a zaráda

an oltorjegyevitel: kai a lobethi-

tel a Maria Reparatix ara-

carant tagjai

1908. minteloi fel an Ordi-

nadal, templomát Neogot.

2

április hó 25.

rendeléstől:

Reis

vezető.

snak, a Mienlétnek Országos
ével ideiglenesen megbízott

Budapest
-----

368. Kossuth-mauzoleum főbejáratának
részlete ♥
Fénykép. Tervezte: Gerster Kálmán ♥
369. Deák-mauzoleum látképe ♥
Fénykép. Tervezte: Gerster Kálmán ♥
370. Kossuth-mauzoleum látképe ♥
Fénykép. Tervezte: Gerster Kálmán ♥
371. Templom, tanulmány. Főhomlokzat
Vizfestmény. Tervezte: Gerster Kálmán
372. Templom, tanulmány. Hátsó hom-
lokzat ♥
Vizfestmény. Tervezte: Gerster Kálmán
373. Templom, tanulmány ♥
Metszet. Vizfestmény. Tervezte: Gerster
Kálmán ♥
374. Evang. templom keresztmetszete ♥
Rajz. Tervezte: Csányi Károly ♥

- terve ♥
- Fénykép. Tervezte: Aigner Sándor ♥
378. Törökszentmiklósi templom fő-
oltára ♥
- Vizfestmény. Tervezte: Aigner Sándor ♥
379. Szabadkai szentferenczrendi tem-
plom hosszmetzete ♥
- Rajz. Tervezte: Aigner Sándor ♥
380. Örökimádás templom szószéke ♥
- Vizfestmény. Tervezte: Aigner Sándor ♥
381. Györi székesegyház szentélye ♥
- Vizfestmény. Tervezte: Aigner Sándor ♥
382. Györi székesegyház főhomlokzata
Vizfestmény. Tervezte: Aigner Sándor ♥
383. Örökimádás templom festésének
terve ♥
- Vizfestmény. Tervezte: Aigner Sándor ♥

78
Tárnok. Társ. egyházi
kiáll. 1908

Aigner Sándor

384. Örökimadás templom főoltára ♥
Vízfestmény. Tervezte: Aigner Sándor ♥
385. Szabadkai ferenczrendi templom
főhomlokzata ♥
Tervezte: Aigner Sándor ♥
386. Győri székesegyház oldalnézete ♥
Tervezte: Aigner Sándor ♥
387. Örökimadás templom Erzsébet-
fülkéje ♥
Tervezte: Aigner Sándor ♥
388. Törökszentmiklósi templom oldal-
homlokzata ♥
Vízfestmény. Tervezte: Aigner Sándor ♥
389. Törökszentmiklósi templom fő-
homlokzata ♥
Vízfestmény. Tervezte: Aigner Sándor ♥
390. Örökimadás templom alaprajza ♥
Fénykép. Tervezte: Aigner Sándor ♥

♥ 12. SZ. ÜVEGSZEKRÉNY. ♥

Miseruhák. Himzések ♥
Eladók. Készítették: a Hermina zárda
szerzetesnői ♥

Kereszt és gyertyatartók ♥
Rézből. Eladók. Tervezte: Henrich Antal.
Készítette: Bittner János ♥
Terítő ♥
Készítette: Jellen Jolán ♥

♥ 13. SZ. ÜVEGSZEKRÉNY. ♥

Miseruhák. Himzések ♥
Eladók. Készítették: a Hermina zárda
szerzetesnői ♥
Csetneki csipkék ♥
Kiállítja: Szontagh Aranka. ♥
Templomí szerelvények ♥
Ezüst, zománczozva. Eladók. Kiállítja:
Niedzielski A. és társa ♥

Aigner Sándor

102. A veszprémi székesegyház helyre-
állításának terve, főhomlokzat ♥
Tusrajz. Tervezte: Aigner Sándor ♥
103. Örökimádás templom tálalata ♥
Czeruzarajz. Tervezte: Aigner Sándor ♥
104. A veszprémi székesegyház oldal-
homlokzata ♥
Tervezte: Aigner Sándor ♥

Tranin, Tais
♥♥ egyházm. kiáll ♥♥
43 1908.

KNA

ÁZAD MÁSODIK FELE

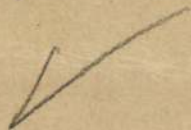
Sigmet Sándor
epitész

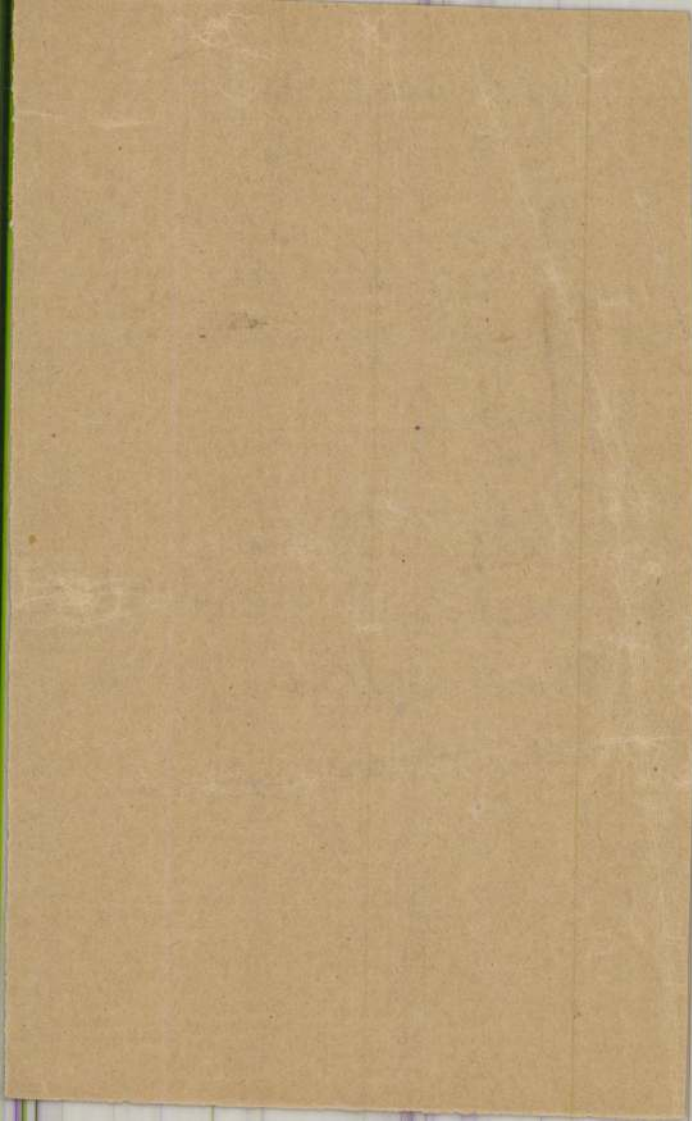
A püspökségnek
ben Nyíregyházán a ves-
premi népszerűség.

ind

Adam Ivan: A

vespremi népszerűség.
Vespremi 1912. I-II.
nép.

Siguer Sandoz

bari Flornig keiról púðir megi-
rástól
veferte a vespreinu

néresorpar stilsreim

rotanvilásat (a púðir-
rums hollanóba), 1906-

lál a tünendéer Om.

Þvíttápmik ellenörve
alett. Laid artarát.

3 e 1/2 eing epitt. 1910

Om. 4-ei kenietle fl Flornig.

Fenti meghalt 1912 jan. 30.

58 eis Eoriban - tottaik

Roman - gotikum skilben tottaik
a hefraplitaik
Adám Ivan A vespreinu

néresorpar. Vespreinu

1912. II. r. 499-500.l.

521-532. (A vespreinu ný
néresorpar rívid leirasa.)

lunk,

vélet-

tvérek

,mig

cünk

vál-

cor

t,

ése

~~KÁNY~~

enczy

szi

lelé-

öre

áció-

polyó-

lény

Signer Sándor

wood
2

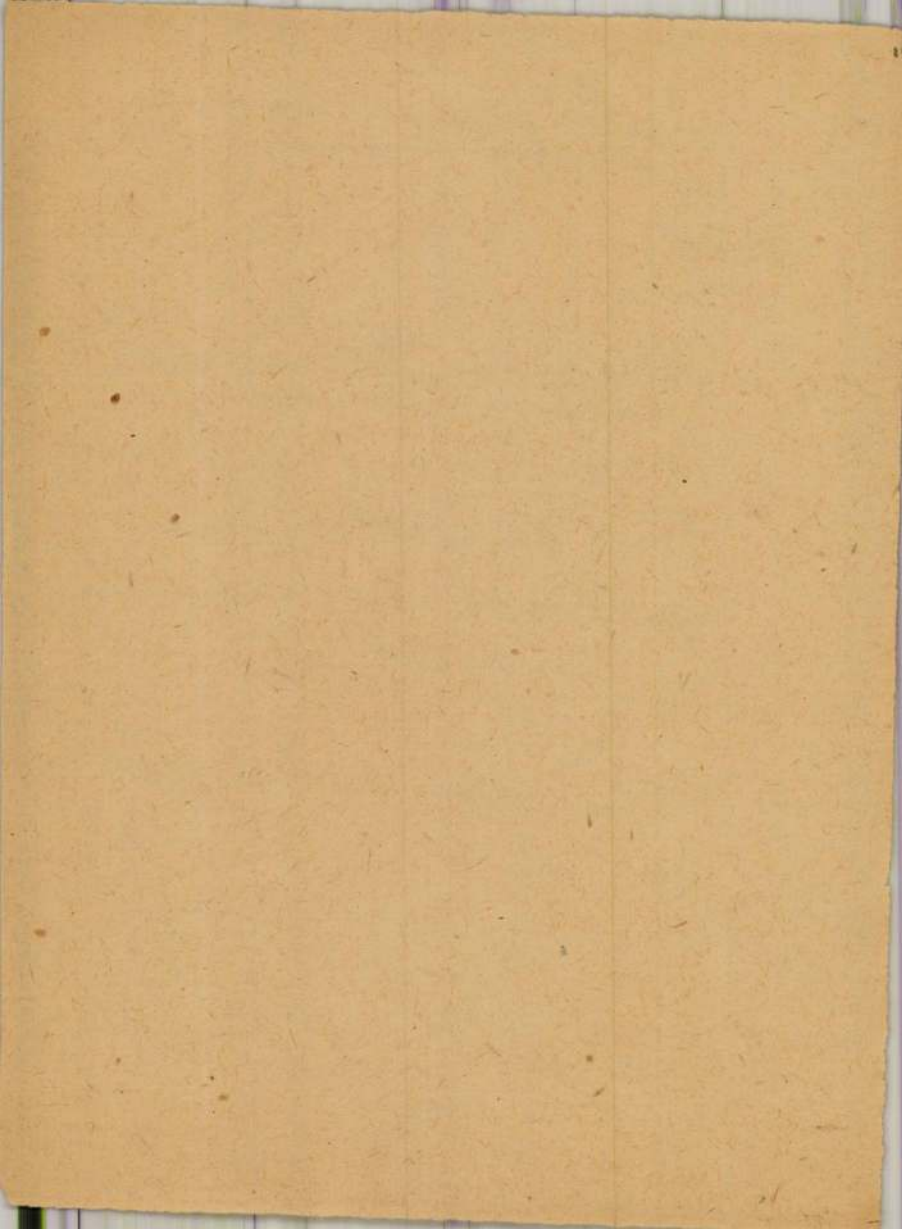
Magyar Pályáztató

1906. 7. 7. (14 keint

Turc collegium
pályáztatói, művelési
rajzokkal).

I. díj és kvótálat

Signer Sándor

Mecsekzabolcs, román
stíliú templom 1912.
ben épült, fenti terv-
te.

Szócseri 103. f

Signer Sándor

Mecsekzabolcsi (Ba-
ranya m.) rk. templom
m. terveste.

Székelyi Ottó m.
közle.

Aigner Sándor
cíkké

< > A budavári
főtemplom déli ka-
puzarát.

Arch. Ért., 1887

436. l.

A *-gal jelzett művek illusztrálva vannak a katalógusban.

12. Andonó
13. Karageus

Olajf. 1600.—
Olajf. 1600.—

BERÁN LAJOS
14. Érmek és plakettek

CSÁNKY DÉNES

15. *Szeptember vége
16. Nyári verőfény
17. Erdőszéle
18. Liget
19. Szeghalmi tanya
20. Csillagvölgy
21. Faluszéle

Olajf. Mgtul.
Olajf. 3000.—
Vizf. 1000.—
Vizf. 1200.—
Vizf. 600.—
Vizf. 600.—
Vizf. 600.—
Vizf. 500.—

Riquer Sándor

servent a mecesek-
nabolcsi román tit-
lű deuplomat, epült

1912.

—
—
✓

t, hivatalok, intézmények és intéze-
ik alatt levő ügyosztály ügykörére
nyagul felhasználható és a nyilvános-
ervüket és eredményüket haladéktala-
koztató szolgálattal, Közérdeklődés-
eik tárgyáról, idejéről és helyéről
a sajtószolgálatot, hogy megfigyelő
nyiben pedig bármelyikük részéről
átása látszik szükségesnek, ezt ugyan-
szolgálaton keresztül kell a Magyar
többi szükséges hárszolgálati szerv-

és tájékoztató szolgálat helye:
et 7.

, 1945. évi június hó 18-án.

hivatal, intézmény és intézet veze-

Aigner Sándor

Verpreini Kent litá-
rd neverett népszerűsége
rest. 1907 - 1910.

Bárdi rejtély a dolog
eset.

Izóni népszerűsége
rest.

Berterebányai vártemplom
közeliében lévő n. sz. határ-
ban megrögzött való uté-
niteré. Ő kerdté meg a sel-
mecbányai óvár köré
rejtőnek megrögzött való kiegészíté-
sét.

Lux építészeti helyr. 554. l.

Vasárnap

17

Sepilagesinina

Hétfő

18

Simon pk. vt.

Kedd

19

Konrád hv.

Szerda

20

Protestáns
naptár

Február

V	17	Donát
H	18	Konrá
K	19	Zsuzsa
S	20	Álmos
C	21	Eleonó
P	22	Gerzso
S	23	Alfréd

Ó görög
naptár

Február

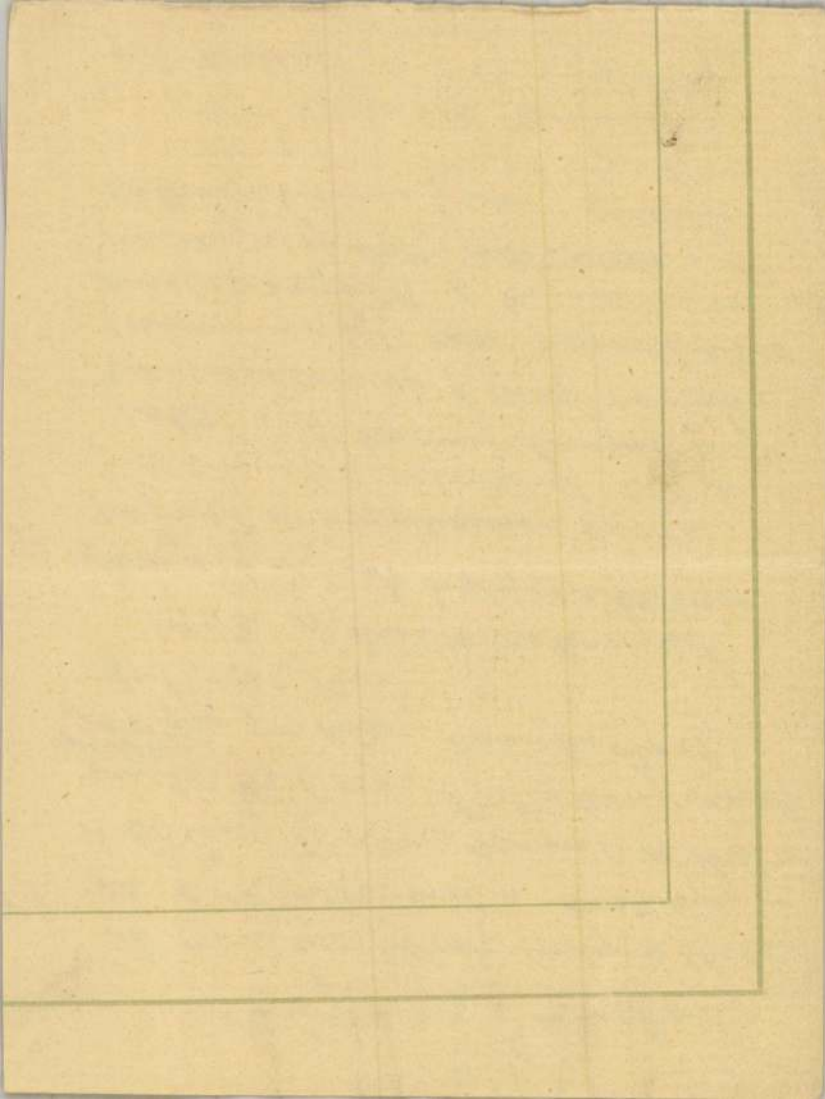
V	4	Triod.
H	5	Ágota
K	6	Julián
S	7	Lukács
C	8	Zakar.
P	9	Nicef.
S	10	Pál

Izraelita

Holdtárlé 12 ó 17 p.

MOB

Siguer Landot (2)

~~Chapelle~~

1903. ~~A. Bentrice Matyas - helyreállítás tervei~~
~~házaival a múzeummal együtt~~
~~fejlesztésbe vették át. Megvív-~~
~~gálta a frissen készült sgraffito~~
~~it. Megvív-gálta a magnum-~~
~~roni rk. templomát epolitikus~~
~~templomát a megalitákban~~
~~1504-től való kapuzatát.~~
~~1904. újabb terv a múzeum tágí-~~
~~va kiterjesztés. 1906. A Bentrice~~
~~banjai Matyas-ian helyreáll-~~
~~ásiránylatok A. vereteseid mel-~~
~~lőreindultak. A vereteseid mel-~~
~~lőre helyreállításának tervei~~
~~újra módosításra kerültek~~
~~prof. Brecheny, díszes gróf püspök~~
~~tervezésében helyreállítások~~
~~elhatározásai, újmal megvív-~~
~~gálásával A. - bírtak mel. A~~
~~londoni múzeum körüli építési~~

hó első napjaiban feleségemmel együtt
szíveskednék megállapodásunkhoz képest
VIII. Üllői út 16/b küldöncének kiszol-
galdönc az ide csatolt névjegy második
igazolni, egyébként úgy gondolom, ^{hogy} Radván-
ogja keresni az érintkezést Nagyságod-
időközben még is valamelyes Tinterette

Kongressinon A. Kejvirelled ³
Povostigat. 1907. Benuntata
a grovi neregghar helyreall-
dasi terveit. A selmuckangai
Ovarnak A. - lot keintelt hely-
reallitai terveit jövahajlas
is a munkalator meginditai-
sai elrendeltel. 1908. a grovi
neregghar helyreallitai
A. - lot keintelt terveit jövahaj-
las. A mentelgöresen fönnma-
radt romaniori verlescher
jövödotes a kesöbbi korokbol,
szaimario vengeret megfarsollas.
A föhomlörat is a torony ita-
lakitasa - nevessere - clivaradi.
A symptom belöjcher nem nyul-
sar. A kecsi naveretk. Kongressu-
son A. kepussefte a Povost-
septel. 1909. A grovi neregghar
(Zavadichain a helyreallitai munka
romantor) A. verlesivel megindult.

DR. BÁRCZY EMIL

ügyvéd

Zólyomvármegye volt tiszti főügyésze

BANSKÁ BYSTRICA.

Nagyságos Úram!

F.é.március

átadott olasz festményt kérné
báró Radvánszky Antal barátom
gáltatni illetőleg átadni. A k
hiányzó részével fogja magát
szky Antal még telefonon is f
dal. Boldog volnék, ha esetleg
legalább vonatkozás lett na

1909-10.)

A helymeci Óvár helyreállítási - 4
terv munkálatai folytatódók
~~1910~~ 1911. A gróvi helyreállítási
helyreállítási A. bejegyzése miatt
Csányi Károlyra birtok.

Magyar Királyság 1911. XII. 12.

Magyar Királyság 1911. XII. 12.

Magyar Királyság 1911. XII. 12.

Magyar Királyság 1911. XII. 12.

Besztercezbánya 1931. XII. 16.

B. Valszát
ve, köszönetemet kifejezve, mar

[Aigner Sándor]

cikke

( ) A budapesti Szegás-
ait (Andrássy-ut
város ligeti torkola-
tanak építõmû-
veirei: vendérsé.
MMÉÉ költ

1885. 239 - 240.

XV - XX

Sabla

veřejně

A. 34

3 list. 8 r.

Kunfalvy
János

A magyar Birodalom
történeti vinnyainak leírása.

A Magyar Tudományos Akadémia
megbízásából készült —

I. 1. - 534 + I - VI. K. —

Pest
Emlékbeszámó

1862

Andrius Sander

Citke

( ) A butor-műipar
[ar eredővel orn. kiállítás-
táron]. Ráth György
1896. 169 - 175 l.

Citke & M. Mern. & Sz.
Egy. Keti Erdemője
1900
✓

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

Ms.160

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgőny cím: — Telegramm-Adresse:
HAZAIBANK:

Telefon { Számok
          { Nummern

61-01, 61-02, 61-03, 61-04, 61-21, 61-22.

Interurban telefon B-41.

Nagyság

Van szerencsénk értesítési
számláját

2.000.000.-

kifizetésünk fejében, E

Siguer Sandoz

1904-7.

o Kóipóm. tanáa
tagis

Aliv. Kroyka

1905/2.2.6.6.

Orsz. Kóipóm. Tanács

teljes tisztelettel

W. J. J. J.

mint a Lenke-tér 7. sz.
ház gondnoka.

W. J. J. J.

Aigner Seindos

Alper Ignac

Andrassy Tivadar

sovacs

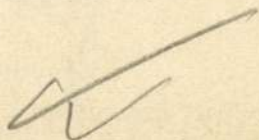
slb slb -

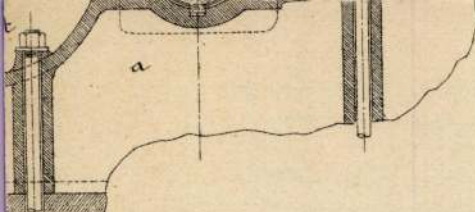
a Magyar. Orv. Képzőmű-
vészeti Tanács tagjai

laid

Művészeti

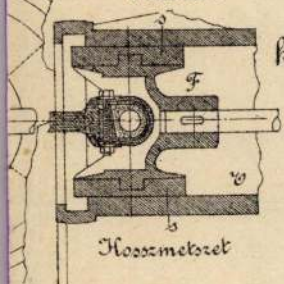
1901. 325. l -

A kis henger hajtó rúdja forgattyúja

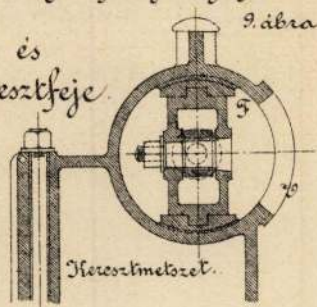
8. ábra.

Hosszmetszet

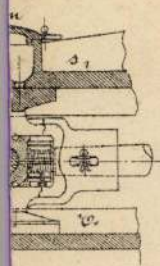
9. ábra

és keresztfeje.

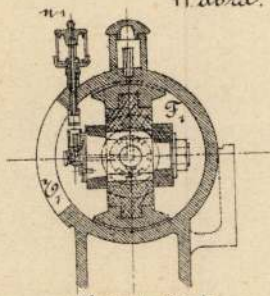

Keresztmetszet.

11. ábra.

metszet.

Keresztmetszet.

nagy henger keresztfeje.

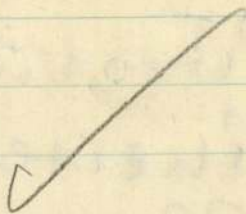

Signer Sänder
epitein

rod

Forster Gyula baró

Schulek Frigyes emlé-
kerete. Pest, 1925.
20. l.

Strasser t.

Ludwig C.

Werner

Kornmayer

Eigner

Zahr aduicre

Petrovits L.

Kneisel A.

Rhötig

Rhedeler

Pönicke E. . . . l.

Aigner Sándor

Két műemlék megújítása. (A veszprémi és a győri székesegyház.) Az Ujság febr. 15.

1907

(Művészet 1907 144 l.)

Storngreider, number 77.37

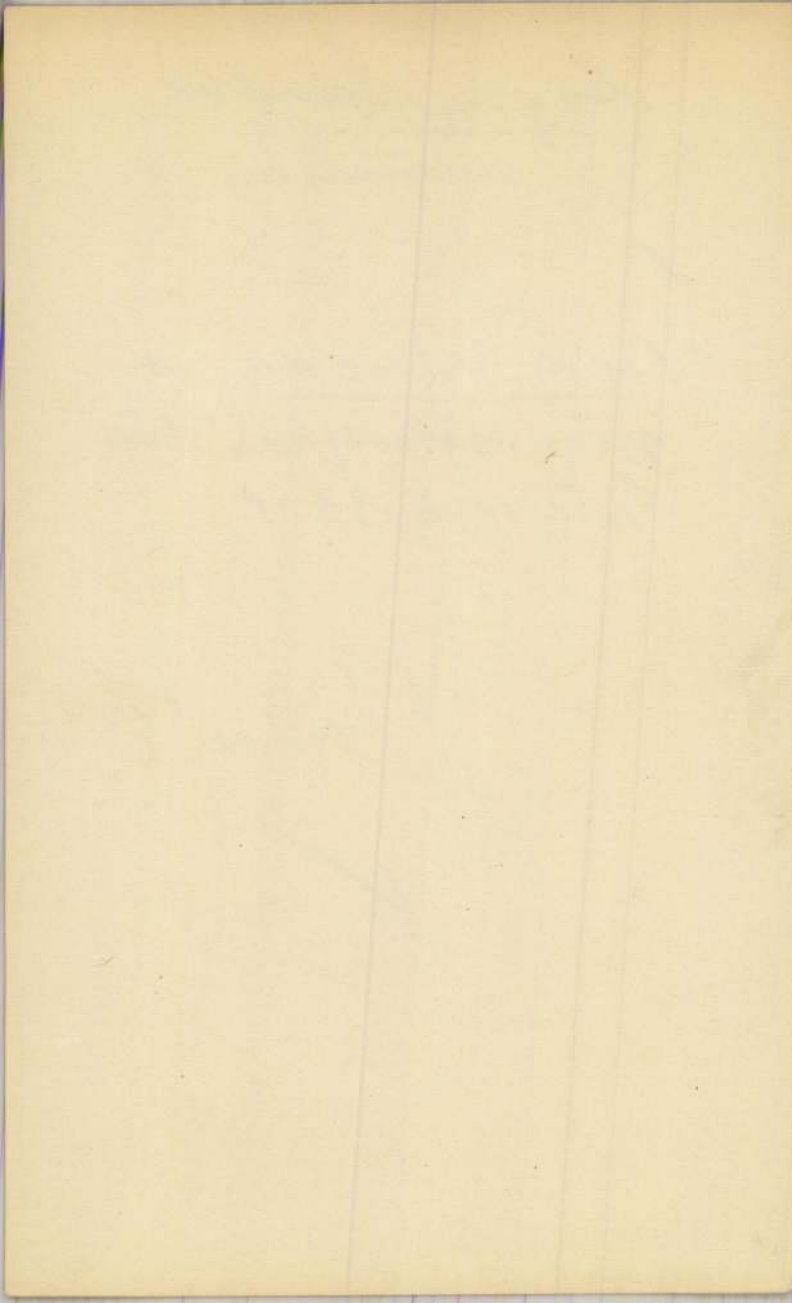
Signer Ländos,
münchen x

l.

Bedy Unice dr. A
göri meteorographi töt.
Gör 1936. 33. t.

x Ländos?

Aigner Sándor

Was. zip. 1912
116 l.

tagja, Szan-Remó-ban. — AIGNER SÁNDOR műépítő,
középítési tanácsos, a vaskorona-rend lovagja, 58
éves korában Budapesten. — Idősbh. KORITSÁNSZKY

✓

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

Whomalyb
Mort Pitt

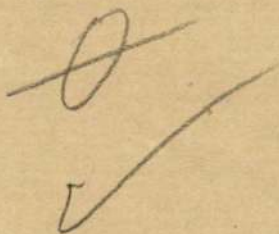
so rogauk
in langelt, aron

Aigner Sándor 1854

Szent Imre kollégium és bérház
Örökimádás templom és zárda

A handwritten signature or set of initials in dark ink, consisting of a large loop at the top and a long, sweeping stroke extending downwards and to the right.

Lechner Jenő dr
jegyzete

Aigner László

építész

+ 1912

csod

Művészeti Lexikon

~~II. 20~~

Honvédiskola
11. l.
Orvosi

Harporinae miz.

(78/1904)

Matheson's mine.

1904. T. H.

1
Aiguier Saudo

---

l.

La Rosée

761.

D

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?

Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,

Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbhat nem is tehetnél),

De manapság **e** kis pénzért mondd, hogy mit is vehetnél?

Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,

Az értéket nagy sietve jó lesz ma felelni!!

Ungersk Ländor
(A. Sveinnar ívör)

d.

Thirfloóðumantel

66. l.

HULEK JÁNOS

MŰÉPÍTÉSZ

LEFON: JÓZSEF 408-08.

Horthy Miklós-át 86.

Telefon: 69-2-435

A M emlékek Országos Bizottságának,

Nagrand Mihály ur kezeihez./

B U D A P E S T .

VI. Aréna ut 41. sz.
Szepművészeti múzeum.

Rigner Ländor

prod
2

Thieme-Becker

I. 149. l. (Lyka)

— COME TO —

Aigner Sander

Epstein

rod + 1912 jan 30
2

Licht Vespr

316. l -

✓

Dr. Ruzicska B. Pál (1900, Budapest, rom. kat.), jogtudományi doktor a budapesti tudományegyetem jogi karáról. A páviai egyetem hallgatója Pitzorno (polgári jog), B. Griziotti (pénzügyi jog), G. de Francesca (alkotmányjog) és G. Dallari (jogbölcselet) előadásait. Elkészített három dolgozatot, egyet a magánjog forrásairól a fasiszta kormányrendszer óta, egy másikat a faszizmus államtanának jogfilozófiai bírálatáról s végül az oxfordi Catholic Social Guild „An introduction to Political Economy“ című kiadványának bírálatáról Szent Tamás alapján. Tanulmányutakat tett Pisába.

V. FRANCIAORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyeletükkel megbízott a Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ: Centre d'Études Hongroises en France, 13 Place du Panthéon, Paris 5e.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Blazsó Sándor (1905, Budapest, rom. kat.), orvosdoktor, gyermekklinikai tanársegéd, Szegedről (Kramár Jenő professor). Első

Bigner Sändor

Epiter

Q

Körlerkiatt

735. r. Gled.

Ar 1896. In Erederer

Om. Kiatt. Körlerer-
sager. Bp. 1897.

✓

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság e kis pénzért mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

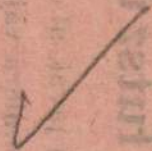
Aigner Sänder

Epiten

h.

Karlskiold

960 - 1

1984701 011 23 14 021 010

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság e kis pénzért mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

Digner (itt Eigner)

Sändor

épitax

a dom egyik restan-
váltógi

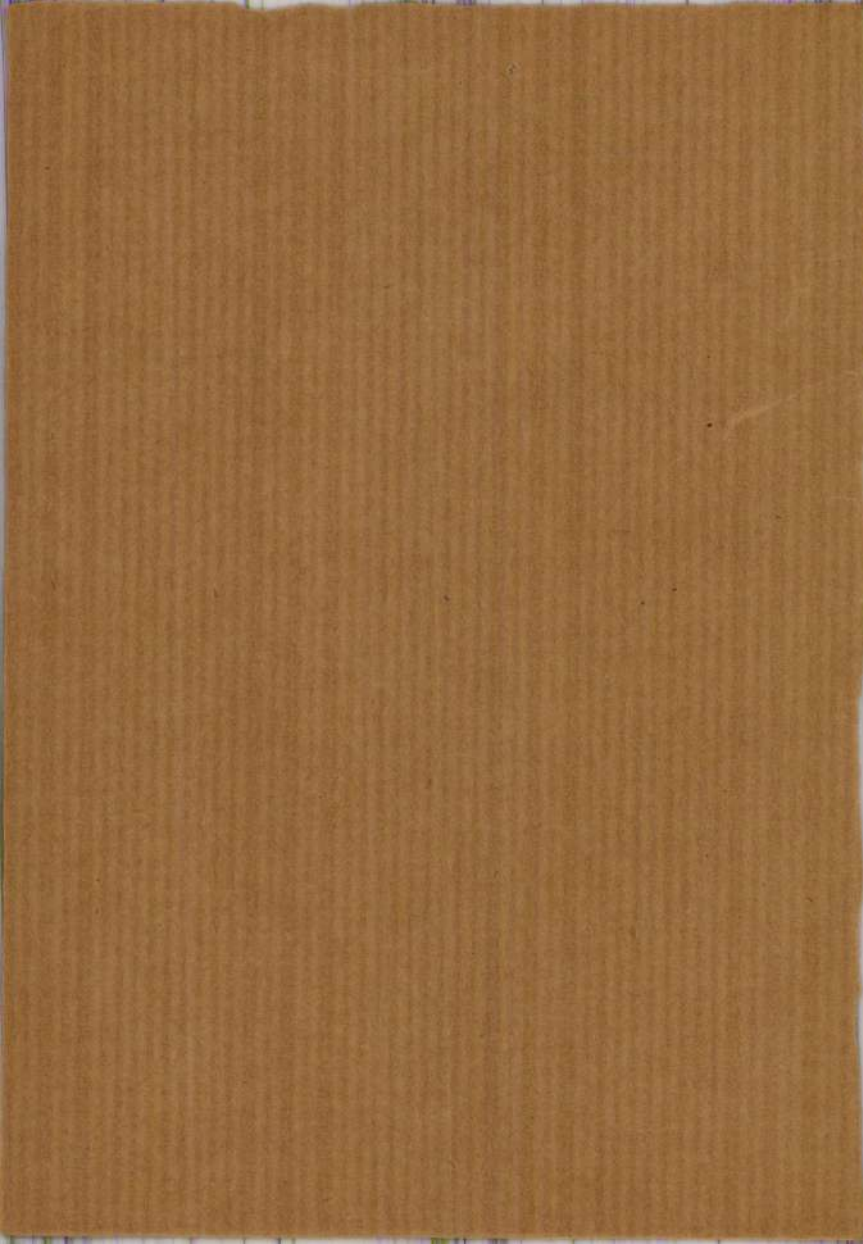
Urod

Ványai István

A Kassa nevű Értse-
besdom rövid kala-
ura Kassa é. m. J

14. P.

✓

Signor Sandro
epistolari

servente a bestia
Öröknyomászat
datacseplomat
(Villőn it) Epüls
1904-8.

Florscuploj

41. P.
✓

dicato dalle seguenti tabelle:

ISCRITTI NELLE SCUOLE ELEMENTARI

Anno scolastico	1923-1924	.	48.776
»	1924-1925	.	49.422
»	1925-1926	.	49.851
»	1926-1927	.	50.860
»	1927-1928	.	58.807
»	1928-1929	.	64.250
»	1929-1930	.	71.114
»	1930-1931	.	77.662
»	1931-1932	.	82.678
»	1932-1933	.	83.823
»	1933-1934	.	86.424

Aigner Sandor

epítómester

+ 1912. Jan. 30.

Bpesti építómesteres Hivatali
iparbiztosító VIII. Eötv.

1912. 264. l.

~~Araki~~ ~~reuther~~ ~~palote~~ P. 167

Aigner Landat

epitaph

cod
=

Krick I. 12. l.

Heßhamerweg r. t. II. 52

Érkezett 1904 június 21.

418/1904 (Szeged 1904 június 20.)

Nóra Ferenc hirlapjóról a könyvtárunkba

Sandolyannal való részletekre engedélyt kértél

1904 június 22.)

W. Falcsó

Siguer Sándor

es Rainer Károly

num
ced
2

Johann Langdon
negot. stilben
1909.

Glorv Thierbez

28. p. 29. p.

✓

Saykely,

Europa,
felhő kőnyű és leptejeste
vállalata
Te k. Művészi hivatala

Budapest

Z. Rottemer. n. 12. 4.

Aigner Sänder
epiten.

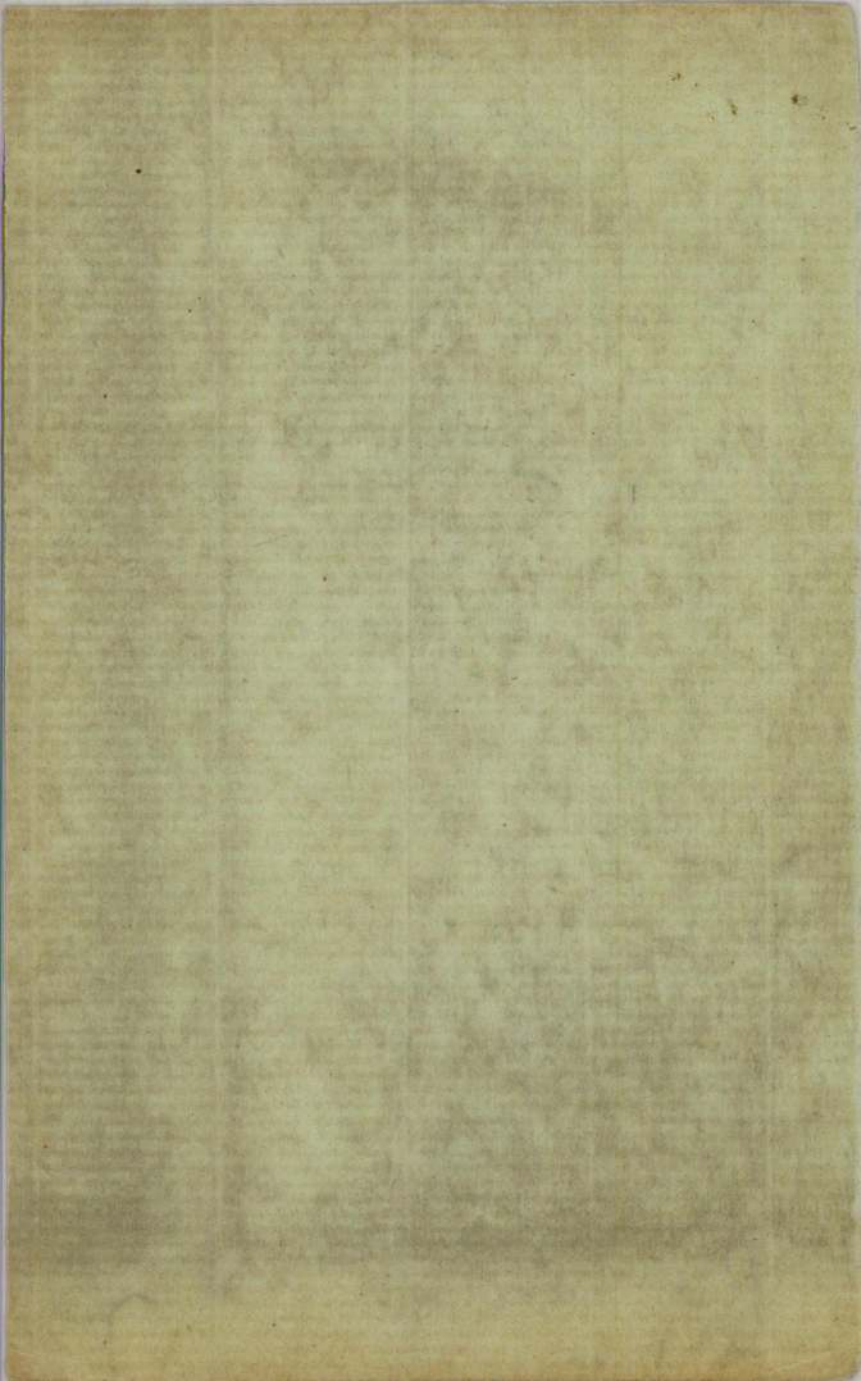
rod
r

Fiebermoderum

248. p.

Rajna folji T. 263.

Siguer Landow

episcopus

Münchener

1908. Episcopus. E. A. H.

78, 79 l.

Chiricahua

Derel'm alor, k'ey'mey'may
Ke v arca v foyura k'ey'mey'may
nyab'ida vey'm arny'fay'ma fe
una, indy'ez foyog' vey'm
"dudon'ic' M'it'ey'may" v alor
a foy'fay'ma vey'm v arca v arca

Relicto Bonis Amm

Sin' Derid'erna

Vultum tunc 2 Corpore

Vent' Similem Simit'

chumen Desi Dama v

Magister, vey'ma, vey'm
Terre: Dama Dama

M. Kayt H2.

1896 III. 3-an at Urede

1896 VII. 1-jen vey'm

Siguer Landw

Museum ^{Opiter} Siguer

is Kongstun

Erleto

III. K. 228.
231. l

minjuidot III. 228, 231.

Tarkas V. 104. — Lajis, Kermisped —
I. 133, III. 56. — Jandot,

588531

588531

7

Signer Linder

Lind.

Magyar Értékművészet

1907. 10. 2. 18. l.

(Az Erőszak Prékizma -
dás-symptom.)

I.

EUROPA

film-, könyv-, leptérjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.

Visegrádi-utca 36.

Signer Ländor

Verspreim netesofhar

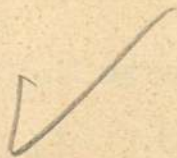
rod

~

Szeghalmi Gyula

Dunántuli vármegye

Bp. 1937. 260. l.

ottam a bpesti IX.k.állampénztárt, hogy
a gyulafehérvári székesegyház hely-
ükséges feltételek ügyében tett hi-
felmerült utiköltségei és napidijai
ra ötven *harmin*:53:/ korona 30 fillért

t folyó évi március hó 28-án 167 sz.

Signer Sándor

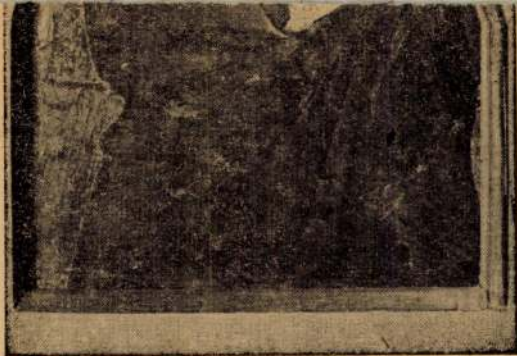
örökimádás - leuplaua.

erod
2

Yajmezent

63. l.

85. kép. *Lorenzetti, Ambrogio: Mózes.*

Gerevich PA, 224. l. (Luca di Tomé). —
Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen
Museums in Esztergom. A Műgyűjtő, V.,
1931., 6. l.

a) **LUINI BERNARDINO** (milánói festő 1475
körül—1530) **KÖVETŐJE**

Krisztus keresztelése

Fa, olaj, 113 × 85 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből.

Aigner Sándor

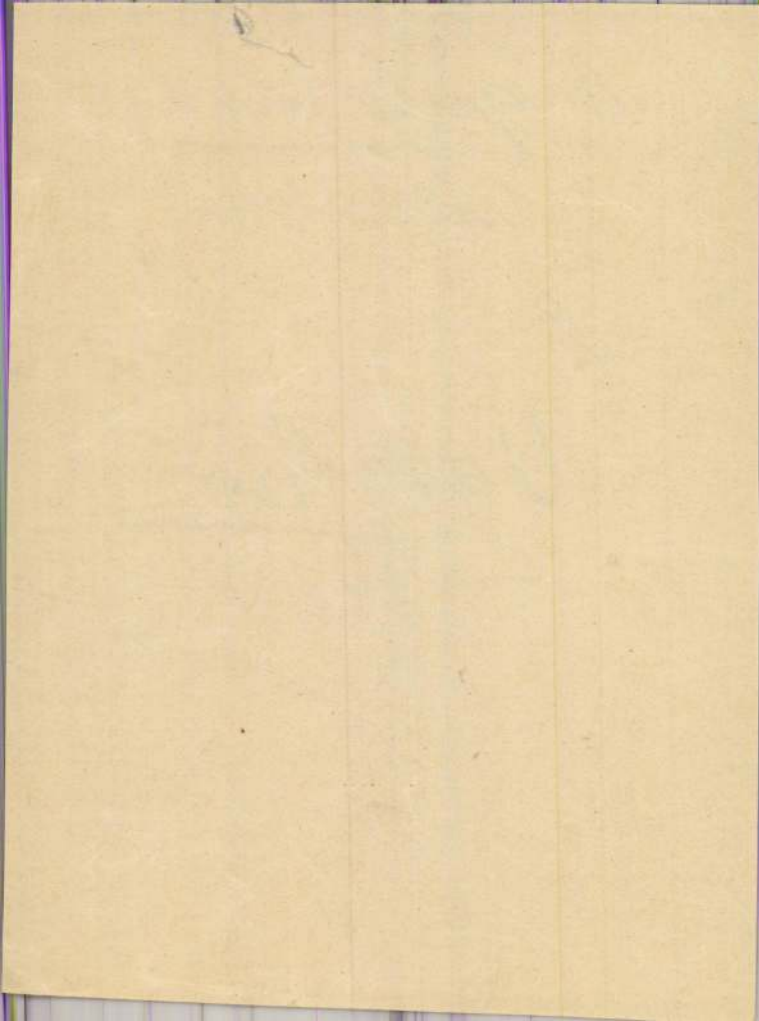
Minéptér

l.

Valló György

140. l.

✓

Signes Sando

oro kimadás

sculptors

• rod

Velvánd

164-l.

Grön mészeryh.
rest.

n.o. 166-l

✓

2691

Aigner Ländor

Vespenni sceler. ceph.

rest.

rod

Belvand

172. l.

173. l.

✓

Budapest, 1946. augusztus hó 24-én

ságért felelősséget vállalunk.
tel demokraciailagos munkáért ne
soha fasisztábarát magatartást ne
teljesít a Nemlékek Országos Biz
hogy dr. Farkas Flémérné dr. Gán
Alulírottak büntetőjogi

Dr. F. m. 1 an. 5. 1

N Y I L A T K

Aigner Sándor

Erőd

Lechnerérum 575.l.

✓

Könyvem érthető, hogy a szenvedé-
ésbe a tömegörületbe. S mikor VI
Firenze ellen, a nép úgy érezte,
Isten ostromát, melyet Savonarola
volt Firenze urának és a pápán
23-án Firenzében, a Piazza della
Michelangelo nagyön rövid ide-
s egy évet töltött ott. Bolognab
szobraszának a művet kapták meg
ekkel porított a San Petronio
kat faragott, Bibliai, vagy más k
Telteközött lelki és erkölcsi é
Michelangelonak, mert benne is é
Ha Michelangelo tanítót keres-
nagy eloszór Ghirlandajo a fest
volt mestere. Művészetükkel azor
mestereségből eszközöket tanult
kulasa szempontjából Jacopo del
Signorelli a fontosak. Velük tar
Bolognaban dolgozott is. Harom é
cora, melynek megkezdése a XIII.
Era Guglielmohoz nyúlik - vissza
Michelangelo, s meg utána Alfonso
tarto angyalnak, mely Niccolo de
roncionak és Procolonak faragta
Firenzébe. Ebben az évben készit
Balassare del Milanese megvét
gátá el Riario kardinálisnak. Mi
masara hozta a kardinálisnak. I
Sok vizsontagság után Angliába
Muzéumban van. 1497-ből való az
Kizaló szobra /Bargello/. Ez a p
s mindkettő tanúsága annak, hogy

Aigner Sándor
épitém

croá

Doruyay Venprein

15.9

NYOMTATVÁNY

KIR. MAGY.

EGYETEMI NYOMDA

BUDAPEST VIII,

MŰZEUM-KÖRÜT 6

(GÓLYAVÁR)

TELEFON: *46-1-45

KÖNYVESBOLT

ÉS „MAGYAR

KÖNYVBARÁTOROK“

BUDAPEST IV,

KOSSUTH LAJOS-U. 18

TEL.: 89-5-40

LEVÉLCÍM:

BUDAPEST IV,

242.

POSTAFIÓK

Nagyméltóságú

Méltóságos

Nagyságos

935 JAN 8

MAPI 8 FILLÉRPÉRT
KELLEMESEN
SZÓRAKÖZHATIK

KÉSZPÉ
7FI
BÉRM
TESIT

Hüvelykbeli Oper. Színházban

Könyvtára

HL V.

Aréna pub 41.

Siguer Landor

road

Lechner 1940

202.1.

8120

040

070

B

37

1017

340

20

80

—

2450

—

Aigner Sandor

Urod

~

Forster 1905

8. l. 10. l.

✓

Signer Sändor

L.
Lyceererajtär

442. h

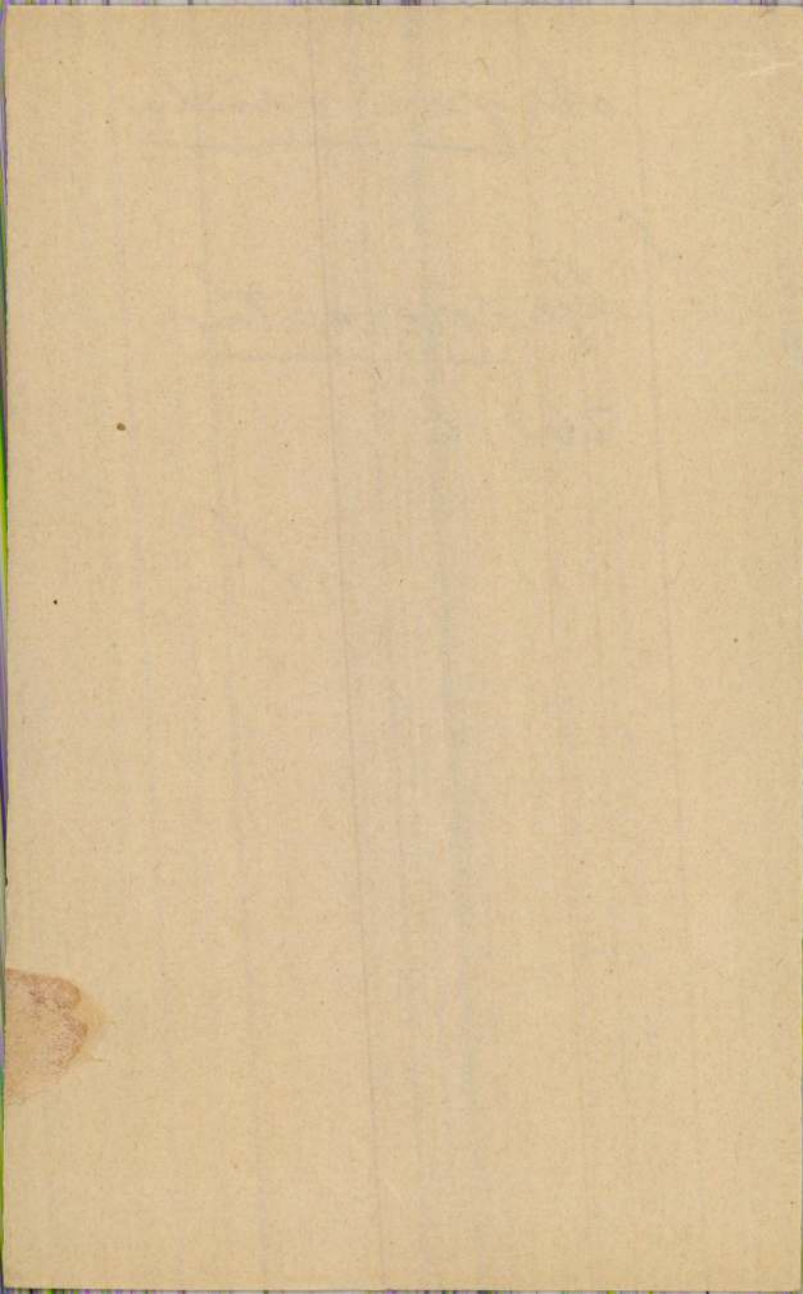

Aigner Sändor

h. Gerere rapitar

268. h.

és a kit sohase fog látni többet, ha felgyógyul. Anyai szenvedélylyel ápolta, míg a grófnő prémebe burkolózva, a konyhá egyik sarkában Gaboriau regényét olvasta. Ez a szegény kirgiz nő egy második Annuska volt. Milyen szeretettel ölelte meg Frida, mikor tovább indultak, ezt a vad nőt!

Az utazás végső része könnyebb volt, mert megjött a tavasz, a messze éjszak tavasza, hirtelenül és majdnem brutálisan s olyan forrón, akár a nyár. Miután elintézték dolgukat a szomszéd város hivatalaiban, Frida és anyja bejutottak a börtönbe. Rengeteg kőfallal körülvett négyszögű épület állott egy csupasz fensíkon. Belül hosszú, nagyon alacsony faalkotmányok egy nagy udvarban, itt is, ott is őrtálló katonák, fegyverrel a vállukon. A látogatókat bevezették egy deszka-bódéba s egy katoná odavezette Kariszkin herceget.

Frida a karjaiba vetette magát.

— Ah, nagyapám, kedves nagyapám!

A rab alig érintette a gyermek homlokát. Nem volt még hatvan éves, mikor a börtönbe jutott; most legalább is nyolczvan évesnek látszott. Egy év Szibériában emberi ronsot csinált belőle. A szeme ki volt halva, sárga szakála olyan lett, mint egy vén koldusé. A míg a grófné, elfelejtve őt hogylétéről kérdezni, elkezdte az ő lágy hangján mesélni az utazás eseményeit, Frida fájdalmas megdöbbenéssel nézte az aggastyánt, vizsgálta durva daróc kabátját és nadrágját, a mely egyik helyen szürke, másik helyen barna volt és észrevette, hogy a mi haja maradt, egyoldalt le van borotválva. És egy kérdés toltult ajkára, melyet nem tudott visszatartani:

— Nagyapa, hát nincs rajtad lác?

Az aggastyán megfogta a gyermek kezét s megtapogattatta vele a lábát, melyen a nadrág alatt négy erős békó volt, három gyűrűvel összekötve s tompa és mély hangon, mintha elszokott volna a beszédől, magyarázta neki bilincsei szerkezetét.

Frida egyszerre zokogásban tört ki. Erre a gyermeki fájdalomra az öreg Kariszkin érezte, hogy megtört szemei megnedvesednek és hogy a komor kétségbeesés sziklája alatt, a melylyel lezárta szívét, megnyílnak a gyöngédség forrásai. Keblére szoritotta unokáját és vele együtt zokogva, elborította csókjaival.

— Ah, édesem, — nyögött a szegény ember, — mért jöttél ide? Mért jöttél ide, szegény kis Frida?

Ez a jelenet eldöntötte Thalberg kisasszony egész erkölcsi jövőjét. A tudatlan kis leány, a ki csak azt tudta, hogy a nagyatyja jó és nem bírta elképzelni, miben lehet bűnös, ezekben a szavakban: «kormány», «politikai hatalom» azóta valami igazságtalan és elnyomó erőt látott, a melyet ettől fogva szíve mélyéből gyűlölt. És később, mikor nem volt már gyermek, ösztönszerű gyanakvást táplált minden hatóság ellen, hajlandóságot arra, hogy összelegyítse egy gyűlöletben a királyokat, császárokat, a kormányzókat és azokat a «gazokat», a kik annyi szenvedést okoztak nagyapjának.

Egy évvel a börtönbe tett utazás után Thalberg grófné éjszaki Poroszország egy szomorú kis városában lakott, a hova egy barátjáné hívta meg. Frida egy nevelőintézetben tanult, a melybe nagyobbára hivatalnokok és katonatisztek leányai jártak. Itt mondott először esütörtököt, nagy meglepetésére, az a vonzóerő, a mely benne volt és a melylyel játszva nyerte meg a szíveket. A rideg tanítónők bizalmatlanok voltak ez iránt az álmodozó tanítvány iránt, a ki kétségtelenül nagyon pontos volt kötelességei teljesítésében, de a kiben valami titkos fegyelmetlenséget sejtettek, egy olyan gondolatot, a mely kisiklik kezeik közül. Szépességének finomsága és eszének elevensége magára vont a társnőinek irigységét. Ezek a lányok, bár egy kissé nehézkesek voltak, talán megbocsátottak volna neki és alávették volna magukat bűbájának, ha Fridának a szelleme úgy lett volna alkotva, mint az övék; de a jövővény, tudtán kívül, ingerelte őket itéletének koraérett szabadságával, az arisztokratikus és polgári konvencziókon való gúnyolódásával, a melyek nekik oly fontosaknak látszottak. Mindazáltal békében hagyták, születésére és rangjára való tekintettel, s az általános ellenzenv, melyet keltett, nem fajult üldözéssé.

AZ ÖRÖK-IMÁDÁS TEMPLOMÁNAK FÖLSZENTELÉSE. — Kohl Medárd püspök kíséretével körüljárja a templomot.

Egy nap azonban mindez megváltozott. A leányok valami titkot suttogtak egymásnak; összeesküvés keletkezett egy tizenkét éves, vörös hajú, erős leány, egy törvényszéki elnök leányának vezetése alatt. Télen volt, a hó sűrűen esett. Eleinte azzal mulattak, hogy várat építettek hóból az intézet udvarán. Frida bizalmatlankodás nélkül vett részt ebben a munkában. Mikor készen voltak, a vöröshajú durván belelőkte Fridát a várba.

— Szibériába a nihilistával! Szibériába!

A leány ellenállott. A fölhevült leányok a tömeg gyávaságával nekiestek és belegörgették a hóba.

— Szibériába! Úgy, mint az öregapját!

Tudták, hogy Frida a Kariszkin herceg unokája. És mindezek a kis pomerániak, hivatalnokok és zsoldárok ivadékai, örökölt ösztöntől hajtva és felizgatódva, mintha ők mentenék meg a társadalmat, elkezdtek dögönyözni a törékeny gyermekeket és elárasztották jó keményre nyomkodott hólabdákkal.

Frida nem ellenkezett többé. Nekiszorítva a falnak, különös békétűréssel várta kinszenvedése végét. Sajátságos perczet élt át. Szemeit zárva, fejét befödve vászon sáljába, arcát két karjával védve, mozdulatlanul állott a hógolyósortűzben, arra gondolt, hogy ő is olyan, mint az öregapja, hogy üldözött, mint ő, mert más a lelke, mint a többieké és a gondolatai ismeretlenek azok előtt, a kikből minden országban a «rendezett társadalom» áll. Komor büszkeség kelt benne. Egy zendülő támadt fel lelkében. A steppék végtelenségén át lelke közlekedett öregapjával, a ki odalenn szenved, a halottak házában és a távolból hosszú, szerető csókot küldött neki...

A grófnő és leánya elhagyták a várost és attól fogva a kozmopoliták gyökértelen életét élték Németországban, Ausztriában, Olaszországban. Thalberg asszony képtelen lett arra, hogy valahol megtelepedjék, családi tűzhelyet alapítson; nem is érezte szükségét. Lustaságának jól esett a vasutakon járnai, élvezetet talált ebben az összekötő kapesok nélküli életben, a hálókocsokban és szállodákban, a melyek folyton változó képe megóvta az unalomtól és fölmentette őt minden kötelességtől és háztartási gondtól, s épen eléggé adott neki otthont arra, hogy olvasson, aludjék és ábrándozzon.

Ennek a nemzetközi kóbor életnek kettős hatása volt Fridára. Egyrészt a gyermek maga nevelte fel magát, korlátok nélkül fejlődött, nem ismerte azokat az előítéleteket és konvencziókat, melyek a megállapodott élettől és a szervezett társadalomban való elhelyezkedéssel járnak; lassankint a nagyvilágban s az emberiség különböző fajtáinak szemléletében rendszertelen és tökéletlen, de változatos és őszinte ismeretekre tett szert. Megszokta, hogy ne csodálkozzék semmin. Másrészt azonban ezek a folytonos költözködések lehetetlenné tették, hogy komolyan és tartósabban megsze-

ressen valakit, csak afféle magához hasonló vándorokkal tarthatott fölületes érintkezést; a teljesen soha ki nem bontott podgyász nem adott neki időt, hogy odaadja a szívét akár egy személynek, akár egy eszmének. És így a szeretetnek ereje felhasználatlanul halmozódott fel lelkében és homályos nyugtalansággal töltötte el a kis lányt.

Ez az életmód nagyon hamar fölemésztette Thalberg asszony hatvanezer rubeljét. A két nőnek nehéz órái voltak, fizetetlen számlák, elzalogosított ékszerek. A grófnő mindent változatlan gondatlansággal fogadott. És különben is, a legkétségbeesettebb pillanatokban kaptak pénzt Amerikából, néha nagy összeget is, a gróftól, a kinek ott jól ment a dolga.

Sőt egy nap azt írta nekik, hogy miután elegendő vagyont szerzett, vissza akar térni Európába s arra kérte őket, várják meg Marseilleben.

Itt vártak rá két hónapig, a mikor egy levél tudtukra adta, hogy egy pénzügyi válságban a gróf tönkrement és mindent újra kell kezdenie.

... Nizza, Monaco, Monte-Carlo... Ez az a korszak, melyre Frida legtöbb keserűséggel gondolt. Tizenhat éves volt már. A grófnő elkezdte mutogatni, nem lévén egyéb reménye, mint egy jó házasság leánya számára. Abban a társaságban, a melyben elegyednek a világiak, a pénzemberek, a kalandorok és a társadalmon kívüli nők, Frida közelebről megismerte és megutálta a gyönyörhajhász emberek butaságát és durvaságát. Jóhiszeműen hitte, hogy ez az, a mit úgy hívnak, hogy «a világ». Aztán meg, mivel szép volt s gyanították, hogy szegény, része volt olyan hódolatokban, a melyeknek nem találta ki azonnal a természetét; vissza kellett utasítania öreg urak becstelen ajánlatait, rastaquouèrek áttakjait, sőt egyszer durva kezek érintését is. És ez elvette kedvét hosszú időre a szerelemnek gondolatától is.

A pénz azonban fogyott, a gróf pedig nem adott hírt magáról. Frida elvonszolta anyját Párisba, minden nyomorgók menedékhelyére.

Bár nem maradt, csak igen kevés pénzük, a Champs-Elysées táján szállottak meg egy kis szállodában. Elvesztegettek egy hónapot tájékozatlan várakozásban, zongora-órákat kerestek és látogatásokat tettek honfitársaiknál. Hasztalan, néha megalázó látogatások, a melyekből nem hoztak egyebet, csak únott ígéretek vagy száraz alamizsnákat. Ékszereik s ruhatáruk elfogytán akárki szegény kalandornőknek nézhette volna őket.

Aztán szobát béreltek egy batignollesi nagyon szerény fogadóban.

Frida kezdettől fogva könnyen beletörődött ebbe a szűkölködésbe, a mely oly hirtelen következett a luxus-vonatokra és a fényes nemzetközi szállókra. Elkezdett szakácskodni, ruhát foltozni. S hogy a grófnő el ne unja ma-

Signes (Lander)

KOHL MEDÁRD PÜSPÖK A TEMPLOM KAPUJA ELÉ ÉRKEZIK.

gát, utolsó garasain beiratta egy olesó kölesönkönyvtárba.

Eljött azonban az a nap, mikor a két nő éhséget szenvedett. Míg a grófnő, behúzódva a padlásszoba sarkába, elmerült *Páris titkai*-ba, Frida kiment az utcára, csak úgy vaktában. Leszállt az éj. Járókelők meggyalázó szavakkal szólították meg. Végő fellázadását érezte egész belső lényének ez ellen a társadalom ellen, a melyben az ember meghalhat a nyomortól, a nélkül, hogy bárki is törődnék vele. És gyűlölete alatt a misztikus örömmel egy neme buzgott, hogy mind a többi áldozatoknak ismeretlen testvére lehet, hogy az ő szerencsétlensége is növeli a régi világ keserves adósságát és kétségtelenül sietteti a rejtett igazságszolgáltatás munkáját, a mely most még elrejtőzik, de nem felejt el semmit és rendben tartja a számadást. Ezek a bizarr gondolatok zavarosan kavartak benne. Emlékezett bizonyos dolgokra: a német polgárlányokra, a kik megkövezték keményre nyomkodott hóval, nagyapja vértanúságára, a parasztok éhínségére, melyről gyermekkorában beszélni hallott. És azt hiva, hogy most közel áll a halálhoz, egész elgyöngült szive végtelen keserű szájalommal telt el a minden országok és minden századok szenvedőinek megszámlálhatatlan és szent gyűlölete iránt...

SZERTARTÁS A TEMPLOM FŐKAPUJÁNÁL.

A VÍZ MEGSZENTELÉSE.

AZ ÖRÖK-IMÁDÁS TEMPLOMÁNAK FÖLSZENTELÉSE. — Jelfy Gyula félvételei.

Az ereje odalett. Lába elzsibbadt, halántéka lüktetett, — úgy került haza.

A lépcsőházban találkozott egy fekete ruhás nővel, a ki félrevonult, hogy utat engedjen neki.

Ez az asszony csunya volt, de olyan jóképű, hogy az ember megszerette csunyaságát. Hasonlított bizonyos szent öregasszonyokra, a kik közönséges külsejűek és esetlenek, de a szemük és egész magatartásuk biztonságot és szeretetet árul el.

Frida nehezen vánszorgott fölfelé, a lépcső korlátjához kapaszkodva. A fekete ruhás asszony nézte őt egy pillanatig, aztán három ugrással mellette termett a lépcsőfordulónál és hirtelen egy fehér pénzdarabot nyomott a kezébe, mély, de nagyon lágy hangon morgogva:

— Kérem! Kérem!

És odább ment, időt sem engedve a fiatal lánynak, hogy feleljen.

Latanief Audotia volt. Belekeveredve nyolcz évvel azelőtt abba a históriába, a mely miatt Kariszkin herczeg Szibériába került, Párisba menekült, a hol «az ügy érdekében» dolgozott. Ugyanabban a házban lakott, a hol Frida: két kis, szegényesen bútorozott szobában, melyek falának hosszában halomra emelkedtek a röpiratok és hirlapok tömegei.

Másnap Frida, a ki tudakozódott róla, meglátogatta jóltevőjét. Elmondta neki élete történetét. Audotia minden kozmopolitása mellett is meghatottsággal tudta meg, hogy Frida neki honfitársa. És mikor megtudta, hogy kinek az unokája, anyai szeretettel ölelte meg.

— Édes gyermekem, — mondta az öreg forradalmárnő, — majd szólok magáról a herczegnőnek.

Ez a nyughatatlan és szinpadias Montcernay herczegnő újabb keletű barátnője volt Audotia-nak s bőkezű szeszélyeiről egész Páris beszélt. Érzelmével magasan fölötte állott annak a fényűzésnek, nagyvilági reprezentálásnak, előkelő előítéleteknek és mérsékelt jótékony-ságának, a nagyúri hölgy egész nyomorúságos létének, a melyre neve és vagyona predestinálta, s nem is bírta ki ezt az életet sokáig. Eleinte, kissé banális módon, a művészetet kezdte pártolni és maga is igen közepszerű festményeket és elég gyalázatos roszt verseket csinált; majd merészen rááldozott néhány milliót a szentimentális politika és az evangéliumi demokrácia homályos vállalataira. Végül nekiadta magát a filantropiának, árvaházakat és elaggottak menhelyeit építtetett, a melyek berendezése olyan költséges volt, akár egy lordnak a versenyistállója és a melyekben minden ápolit fejenként ötezer frank járadékot képviselt. De másrésről személyesen is foglalkozott az intézetekkel, minden reggel azzal elégitette ki szükségérzetét a megindulásra, hogy sze-

trükkkel, de mit kezdjenek a többi nőekkel, akik ép úgy ismerik a női praktika és észjárás minden raffinementjét, mint ők?!

Nők a nők ellen: ez a nagyszerűen érdekes és nem is egészen komolyság hijján való harcz indul meg most Londonban.

Bizonyára érdekes tanulsága, no meg sok lezibált konty, karmolás, veszekedés lesz a — resultátuma ennek a harcznak!

Várjuk meg a kimenetelét!...

*

Ha nem Oroszországban történt volna ez a legújabb kultur- és tudományellenes merénylet, a melyről alább szó esik, talán nagyobb okunk volna a méltatlankodásra, viszont azonban máshol meg sem történhetett volna, mint éppen Oroszországban, mert másutt nem forog fenn az a motívum, mely ezt az esetet előidézte.

Egy orosz kormányrendelet polgári foglalkozású tudósoknak, technikusoknak megtiltotta a léghajóra való felszállást és a léghajóval való kísérletezést.

A tilalom megokolására nevelésügyi ürügyet eszeltek ki; a valóság az, hogy a csári családot féltik a léghajósoktól. Szárazon és vizen, földön és föld alatt már ezer módon megkísérelte az örökös éber forradalom, hogy a csár és övéi közé férközzék gyilkos fegyverével; itt azonban sikerült, legalább eddig minden útját elzárni katonai szuronyal és puskával. Egészen természetesen támadhatott tehát a nihilizmusnak az a gondolata, hogy a semmiképp el nem rekeszhető levegőn át jusson kegyetlen és vérengző céljához. De még mielőtt ez az eszme fölébredt volna a cárizmus elleneiben, már módot találtak a lefegyverzésre.

Elzárták a levegőt a léghajók elől, a melyekből könnyű szerrel lehet bombát alávetni.

Ez a barbár rendelet egy most fejlődő csodálatos szép és nagyra hivatott emberi tudomány útját akasztotta meg Oroszországban, csupán azért, hogy a csár jól aludhasson.

A tilalomnak csupán egy megnyugtató momentuma van, hogy a Zeppelinek, Santos Dumontok nem Oroszországban élnek s nem oroszoknak születtek s hogy a léghajó problémájának megoldásában Oroszország eddig is messze elmaradt.

De vajjon nem támadhatott volna-e a jövőben Oroszországban egy lángész, egy technikai zseni, a ki egy csapásra le tudta volna főzni az eddigi aeronautákat?!

Ez a kérdés immár tárgytalanná vált — mert a csár nyugalma úgy kívánja.

Csak hogy egygyel nem számolt az orosz burokrácia. Azzal hogy a levegőben nem ő parancsol, ott ma még nincsen határvonal s azon őrházak.

A léghajó átrepülhet bátran egy országból a másikba oly magasan, hogy az alól álló fecske madárnak nézi. Annan felülről pedig lehull gyilkos bomba. Lehullhat könnyebben mint eddig és a nagyobb rendőrség is tehetetlenül néz a fellegek fölé. A légi szörnyeteg négy ezer méter magasan irányt változtatva könnyen átrepül

A JÓTÉKONYSÁGI ÜNNEPÉLY.

(A férj 38 éves. A feleség 30 éves. Szobaleány. Lebardin asszony, varrónő. Tom, pudli-kutya. Az úrnő hálószobájában. Este 1/29 órakor. Az úrnő ül, a férj előtte áll. Tom ide-oda futkos.)

FÉRJ: Minő tréfa ez? Ön nem akar a Françaisba menni? Vegye tekintetbe, hogy a frakk már rajtam van.

FELESÉG: Kötően fest ön a frakkban. Tartsa csak meg. Ez örömet szerez nekem.

FÉRJ: Mi van abban a levélben, a melyet önnek átadtak, miután lemondunk a színházbemenésről.

FELESÉG: A szabónőtől való. Ime, olvashatja. Kilencz órakor el fog jönni.

FÉRJ: Kilencz órakor este?

FELESÉG: Igen, ma este. Húsz percz mulva. Igen pontos nő.

FÉRJ: Reményem, minden további nélkül be fogja ismerni, hogy kilencz óra kissé különös és szokatlan idő arra, hogy a szabónőjével tárgyaljon.

FELESÉG: Önnek különösnek látszik, mert nem gondolkozik erről és nem ösmeri az okokat. Nemde nyolcz nap mulva jótékonyági ünnepen veszünk részt?

FÉRJ (ironikusan): Igen, hisz a lapok másról sem írnak.

FELESÉG: A közép-franciaországi árvízkárosultak javára. Három departement-t öntött el az árvíz. Ha a földrajzban nem lenne annyira járatlan, nem lepné meg most annyira e dolog. Közép-Franciaország sík vidéken terül el.

FÉRJ: Oh! Oh! Biztosan tudja ön ezt?

FELESÉG: Igen, kedvesem. A mint az esős évszak beköszönt, a folyók megáradnak s kilépnek medrükéből.

FÉRJ: Ez igen érdekes. Honnét tudja ön mind ezt oly részletesen?

FELESÉG: Hatéves koromban tudtam már a penzionátusban mindazt, a mit ön ma tud a föld-

rajzból. Ezen ön mosolyog, de ez nem változtat semmit az igazságon. Párisban most mindenki e jótékonyági ünnepért lelkesedik s örülök, hogy én is részese vagyok ennek a lelkesedésnek. Mindenkinek kötelessége a humanizmus. Ön az állatvédő egyesület díszé s önnek az a becsvágya, hogy kis kutyákat mentsen meg az utcán. Míg én...

FÉRJ (szárazan): Takarékoskodjék asszonyom a tréfaival az ilyen nemes egyesülettel szemben, a melynek szociális jelentőségéről önnek fogalma sincs.

FELESÉG: Inkább ön ne gúnyolódjék a jótékonyagságról, a mely...

FÉRJ: Nos, ne vitatkozzunk, édesem. Azt mondtad, hogy a szabónő...

FELESÉG: Tehát, a legutóbbi bizottsági ülésen igen rossz — akarom mondani igen jó híreket kaptunk az áradásról. Az eső megszűnt, az idő kitünő, a víz apad s nyolcz nap alatt valószínűen már lefolyik a víz az elárasztott területekről. Ön meg fogja érteni, hogy ilyen körülmények között letünik az ünnepségünk nimbusza, így tehát elhatároztuk, hogy holnap este — a míg van opera — megtartjuk az ünnepséget. A lelkesedés fokozódik. Irtam a szabónőnek, hogy siessen, s nyomban válaszolt is, hogy ma este kilencz órakor el fog jönni. Ez minden. Az ön jelenlétében fogom a ruhát próbálni, ha nincs ellene kifogása.

FÉRJ: Ellenkezőleg.

FELESÉG: Ön ezen idő alatt a fauteuilben fog ülni. Vigyázzon a kutyájára is, nehogy bajt okozzon a szobában. Igen csinos kutya, de nem szobába való.

FÉRJ: Gyere ide Tom! Szegény Tom! Meg ne mocszanj, Tom! Lássá édesem, szót fogad. Olyan értelmes, mint egy ember!

FELESÉG: Körülbelül. (Csöngetés.) Ez Lebardinné asszony.

(A szabónő lép be, a szobaleány nagy dobozt czipel utána.)

LEBARDINNÉ ASSZONY (egyszerűen, de disztináltan öltözködik): Nagyságos asszonyom, uram! Kérem, tegye az asztalra a csomagot.

(Kiveszi a ruhát, azután a ház úrnője felé megy s végignézi rajta.)

FÉRJ: Ah! Ah! Pompás ruha! Terringtét, ez a volant!

LEBARDINNÉ: Ez nem volant.

FELESÉG (megvetően): Volant!

FÉRJ: Azt hittem. A ruha pompás és ez a földolog. Gyönyörű bál ruha.

FELESÉG: Nem bál ruha.

FÉRJ: Nem bál ruha? Pedig olyan.

FELESÉG: Vigyázzon a kutyájára. Azt hiszem el akar osonni... Ön tehát azt hiszi, hogy e ruhát bálban is viselhetném? (Ő és Lebardinné hangosan nevetnek.)

FÉRJ: Hát hol fogja viselni?

FELESÉG (nevet): A jótékonyági ünnepen, barátom.

FÉRJ: Vagy úgy!

FELESÉG: Emlékszik még arra a ruhára, a melyet múlt télen a délamerikai ismert tűzkárosultak javára rendezett ünnepélyen viseltem?

FÉRJ: Oh igen. Kék volt. Mi lett ebből a ruhából? Többet nem láttam önön.

FELESÉG: Az lett belőle, a mi ebből a ruhából lesz majd. Ilyen ruhát csak egyszer lehet fölvenni.

Az új Szent Imre-kollégium Budán.

A Zászlónk ifjúsági lapból

LEBARDINNÉ: Természetesen.

FÉRJ: Furcsa dolog!

FELESÉG: Nevetséges volna, ha ilyen ruhát két katasztrófa alkalmából viselnének az asszonyok. Az olyan ruha, a mely megfelel a tűzkatasztrófánál, nem áll jól az árvíz-ünnepségnél s viszont más ruha kell a vasuti szerencsétlenség alkalmából rendezendő ünnepségeknél. Lebardinné asszony, ön ezt jobban meg tudja magyarázni, mint én. (Magát egy magas tükörben szemléli.) Azt hiszem, egy kissé bő.

LEBARDINNÉ: Az onnét van, mert a tükör rozszul áll.

FÉRJ: Lebardinné asszony, a mit a feleségem mond...

LEBARDINNÉ: Az tiszta igazság és a nagyságos asszony kitűnően érti. Húsz év óta, a mióta Párisban dolgoztam, sok jótékonyági ünnepre csináltam már ruhát. Igaza van a nagyságos asszonynak, hogy a katasztrófaalkalmából rendezendő ünnepségeknél mindig más és más ruha való. Ezt persze a laikus nem érti.

FÉRJ: De hisz ön nem készít allegorikus ruhákat és nem értem, hogy ez a ruha mi módon ébreszti föl a medréből kiáradt folyó gondolatát.

LEBARDINNÉ (kissé czinikusán): Önnél bizonyára nem idéz elő ilyen gondolatokat.

FELESÉG: Ne is vesztegetse az idejét, Lebardinné asszony, az ilyen magyarázatokkal.

FÉRJ: Nem, nem; én szívesen tanulok mindenkitől.

LEBARDINNÉ: Különben ez meg sem határozható. Be kell tehát érnem, ha azt mondom: ezen a ruhán van valami, a mi azt a föltevést kelti, hogy ez a ruha jótékonycélú ünnepélyre készült, a melyet az árvízkárosultak javára rendeznek.

FÉRJ: Közép-Franciaországban?

FELESÉG (leveti a ruhát): Hívja el innét a kutyáját, a mely itt látatlankodik. Menj el, Tom!

LEBARDINNÉ: Nézze meg ezeket a csipkéket, uram! Balfelül vannak, tűzkárosulás esetében jobbfelül kellett volna alkalmaznom. Ön azt kérdi: miért? Nem tudom, nem is tudnám önnek megmagyarázni, de az asszonyok magyarázat nélkül is megértenek.

Mielőtt munkába fogok, katasztrófákat mindig át tanulmányozom s minden részletet ösmerek.

FELESÉG: És remekművet alkot.

FÉRJ: Azt hiszem megértem.

FELESÉG: Ön rossz tréfát csinál, kedves barátom; ne vegye rossz néven, Lebardinné asszony. A férjem csak az állatvédelemhez ért. Nemrég egy kis kutyát mentett meg az omnibusz kerekei alól, a miért érdemrendet is kapott. Az ilyen dolog jobban kielégíti, mintha egy egész családot mentett volna meg az éhségtől!

FÉRJ (dühösen): Hálás lennék önnek, ha ezt nem folytatná.

LEBARDINNÉ: Megyek asszonyom. A ruha kifogástalan. Nagyságos asszonyom, uram.

(Férj és feleség egyedül.)

FÉRJ (kis szünet után, visszatartott haraggal): Kedves ba-

rátom, lesz szíves a jövőre megkímél ilyen helyzetektől, a mely különös fényt vethet ránk idegenek előtt.

FELESÉG: Nem kellett volna magát olyan dologba ártania, a mihez nem ért. Ön csak az állatvédelemhez ért. Különben is kijelentem, nem megyek önnel többé az utcán, önnek folyton a kocsisokkal van baja a kutyák miatt és lovaik miatt.

FÉRJ: Hát miért kinozzák a lovakat? Kötelességem közbelépni.

FELESÉG: Ha meggondolom, hogy ön az omnibusz kerekei alá ment, csupán azért, hogy egy kutyát kimentsen. Nem gondolt ekkor a családjára? Igaz, hogy az állatvédő egyesület ezért önt kitüntette.

FÉRJ: Szeretem az állatokat, de nem mentem az omnibusz kerekei alá, mint ön állítja. Ezt már több ízben megmondottam önnek, engem tehát semmi féle veszedelem nem fenyegetett.

FELESÉG: És az érdemrend?

FÉRJ: Kaptam, mint az egyesület egyik legbuzgóbb tagja. Különben befejezem a magyarázatot és távozem.

FELESÉG: Viszontlátásra. El ne felejtse a kutyáját magával vinni.

FÉRJ: Gyere ide, Tom!

FELESÉG: Apropos. Ön vadonatúj frakkot rendelt, a mikor az érdemrendet átadták önnek.

FÉRJ (halványan): Apropos. Ön nem számít a holnapi kiséretre? Ez a ruha egyszerűen lehetetlen; meg is mondom önnek s nem tartom illőnek, a nyilvánosság előtt ilyen fölciczomázott hölgygel megjelenni.

FELESÉG (idegesen): Igazán hidegen hagy az ön véleménye. Tom, nem takarodsz el innén! (a kutyát megfenyegeti.)

FÉRJ: Megtiltom, hogy a kutyát bántsa!

FELESÉG: Azt teszek, a mi nekem jólesik.

FÉRJ (dühösen): Ha a kutyámat megüti, darabokra tépem a ruháját.

FELESÉG (magánkívül): Uram! Ezt a ruhát egy ilyen hitvány kutyáért. (Erősen cseppet.)

SZOBALÁNY: Nagyságos asszonyom.

AZ ÚRNŐ (halkan sűg a szobalánynak): Siessen; mondja, hogy sürgős.

FÉRJ (félre): Talán elragadtattam magam. (Hangosan): Kedves barátom, hallgasson...

FELESÉG: Ah! Ah!

FÉRJ: Mit sugott Juliettnak?

FELESÉG: Hogy menjen a gyógyszerertárhoz, s siessen vissza. Meghagytam, hogy hozzon egy golyócskát, — az ön drágalátos Tomjának. (A szobalány visszatér, valamit átnyújt az asszonynak.)

FÉRJ (mereven): Ez az a golyócska?

FELESÉG: Ne féljen, nem ma este.

FÉRJ (fenyegetve): Adja ide...

FELESÉG (gunyosan): Derék Tom.

FÉRJ: Adja ide, vagy erővel veszem el öntől. (Megragadja felesége karját, a ki kipotyogtatja a golyócskát.)

FELESÉG: Ah Istenem, gyorsan szedje föl a golyócskát. (Tom a golyócskák után kap s többet elnyel.) Ah, megette! Istenem; szegény Tom!... (Sirni kezd.)

FÉRJ (a kutyát a másik szobába viszi s pár perc múlva hamarosan visszatér: Tom meghalt...)

FELESÉG (zokog): Hisz csak tréfa akart lenni. Oh szegény Tom. Sohasem adtam volna be neki... Nem vagyok oly rossz teremtés... Úgy-e elhiszed?

FÉRJ: Meghalt. Beszéljünk másról. (Átöleli feleségét.)

FELESÉG: A mi a holnapi ünnepséget illeti, esküszöm, hogy nem megyek el...

FÉRJ: És én otthagynom az állatvédő egyesületet... Minek az nekem...

FELESÉG: És én pedig beszüntetem a tűz- és vízkárosultakat.

Capus Alfréd.

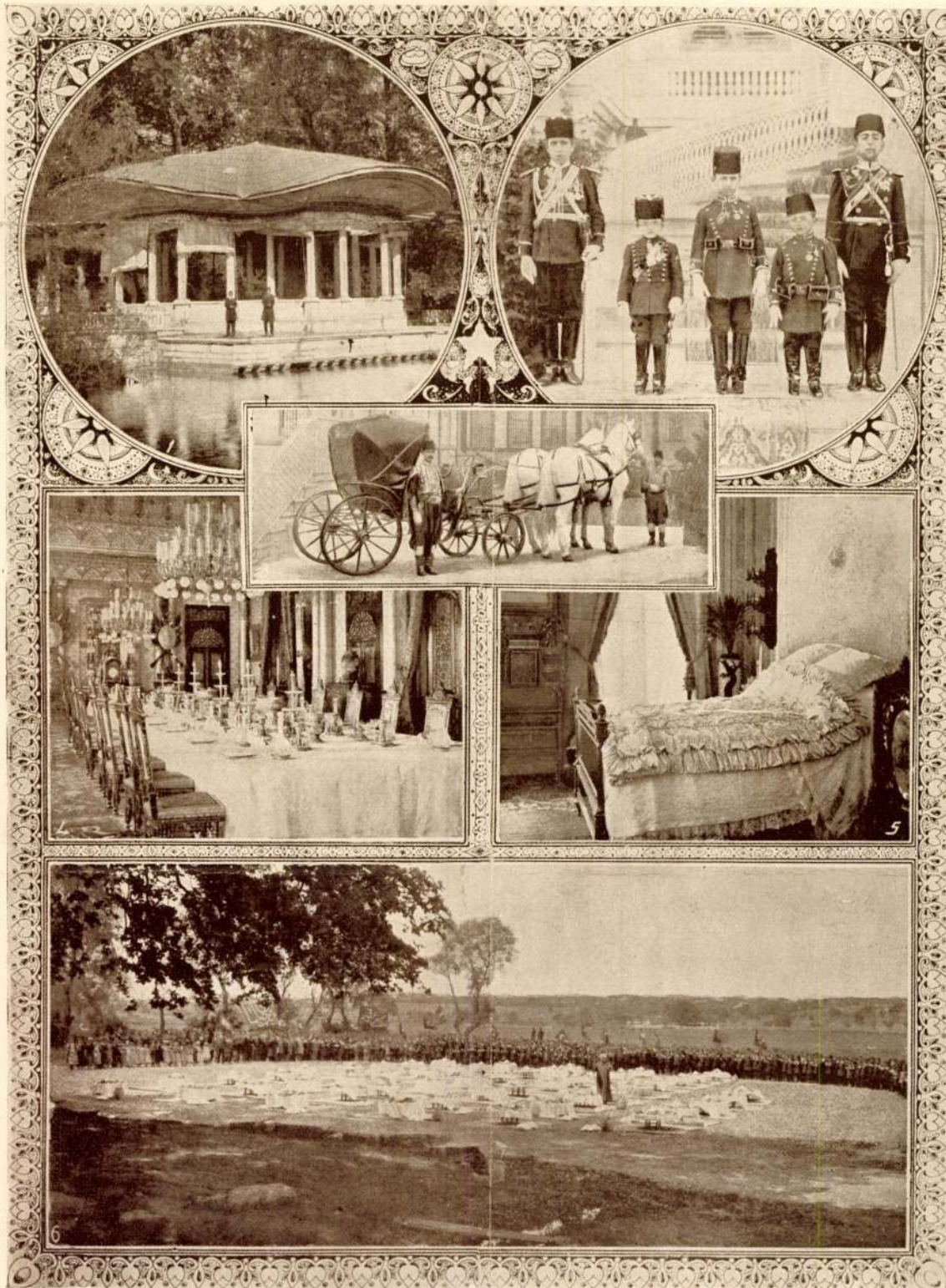

AFORIZMÁK.

A hit bevilágítja sötét életutainkat: szeretetet és reményt önt a szívedbe s nyugodtan bocsát útnak, mert tudja, hogy így a kétségbeesés örvényei fölött is biztos fövel haladunk át.

Egy intelligens szellemű és lelkileg művelt ember úgy hat a környezetre, mint mikor a nap első sugarait küldi szép tavaszi reggelen a harmatos természetre s a színompát és ragyogást, a jótékony felüdülést egyszerűen élvezhetjük; szinte új életkedv pezsdül föl bennünk: csupán az ész, jó szív és lelki nemesség nélkül izzó nap, mely elperzsel és lelankaszt mindent maga körül.

P. Dobay Zelma.

Képek a Yıldız-palotából. 1. A szultán nyárilaka. 2. A szultán fiai. 3. Az udvari kocsí. 4. Ebédlő. 5. Hálószoba. 6. Török gyermekek bankettje a szabadban.

Ő felsége fogadása a templom előtt.

nyugtalan szívek dobogása felett. A síri csöndben Kádár fölemelte poharát.

— Éljen Matild! — szólt és a nélkül, hogy a leányra nézett volna, egy hajtásra kiürítette a pezsgőt.

— Hja, hja — szólt és sóhajtott Horváth, mert érezte, hogy jó, ha valamit mond.

— Kádár úr nem koczcint? — koczkáztatta meg gyöngye hangon Matild.

— Kérem, kérem — udvariaszkodott Kádár. Koczcintott Matilddal és ekkor történt először, hogy lámpavilágnál szemtől-szembe nézett vele. A leány arca nem rútult meg. A szőke nők szívós szépsége még makacsul vívott rajta háborút a kis ránczok, repedések ellen, a melyek fenyegették és a melyek csupán néhány kevés arczmozdulatra jelentkeznek, különösen akkor, ha a száját csucsorította. A szeme azonban mélységével és szépségével még mindig diadalt ült a válságos pillanatokban. Kádárnak egy pillanatra úgy tűnt fel, mintha ez a büszke arcz egy árnyalattal nemesebbé, szomorúbbá, rokonszenvesebbé, szebbé változott volna.

Kádár újra ivott. A pinczér hozzásomfordált és megkérdezte tőle:

— Nem emlékszik már reám, nagyságos úr?

A kis töpörödött ember arczában, a melyet szinte telenőtt az őszes szőr, Kádár kereste az ismerős vonásokat, a míg egyszerre föl nem kiáltott:

— Adolf, maga az?

A kis ember hálásan vigyorgott és nagy örömben egyebet sem tudott csinálni, mint-hogy piszkos asztalkendőjével a Kádár frakkját törölte jóságos becézgetéssel.

— Bizony nagyon megöregedtem — sóhajtozott az emberke — de egy évvel ezelőtt kórházban feküdtem ám.

Adolf az a csodálatos pinczér volt, a kit egy évtizeddel előbb Kádár úgyszólván a jobbkezülnél használt. Mindenre alkalmas és ügyes volt, többi közt ő közvetítette a leveleit Matildhoz.

Kádár úgy érezte, hogy ebben a pillanatban minden végzetszerűen éri. Fiatalkora csalókasága játszik vele és azok, a kiket tíz évvel ezelőtt szeretett, most újra egyesítve vannak és

tőle várják, hogy megmentse őket abból az álomból, a mely tíz év óta a népmesék átkával nehezedik rájuk.

A szívét nagy melegség járta át. A keblére ölelte volna egész ifjúságát egyetlen szorítással. Matildhoz odafordult volna a világ legaranyosabb ötletével, hogy: «akarsz-e végre a feleségem lenni, te gögös leány?» És Adolfnak megszorította volna a kezét és ebbe a szorításába ötezer pengőt csusztatott volna, hogy öreg napjaira gondtalanná tehesse.

Egy pohár hullott a földre és gúnyosan csörömpölt. A családapa kéjesen mosolygott le reá. A szegény ember, a kinek a lelki mértékét az elkeseredése amúgy is félrebillentette,

nes foltot, a mely elszórakoztassa. És meglátta a Matild hugának az arcát. Csak most tűnt föl Kádárnak, hogy ezen az arczon nyoma sincs az évtizedes családi nyomorúságnak. Üde, fiatal, gömbölyű, piros maradt, mint a jó alma.

— Nina — szólt a Matild hugához — de megnőtt és hogy megszépült!

Nina lesütötte a szemét. Matild, a ki egyszerre féltékeny lett a hugára, odaült közvetlenül Kádár mellé és valósággal átszellemülve kérdezte:

— Emlékszik-e?...

De Kádár nem akart emlékezni és nem is nézett a leányra. A családapa ravaszul kacintott reá és mindnyájan érezték körülötte, hogy valami bolondságot fog mondani.

— Fiam, maguk úgy összepászolnak, mint a... — Nem tudta befejezni a mondatát és csak rávigyorgott Kádár. — Igaz — folytatta — hogy Matild nem mai csirke... de... de... — és itt jelentősen fölemelte a hangját, szünetet tartott — de maga is, fiam, megkopaszodott, alaposan megöregedett...

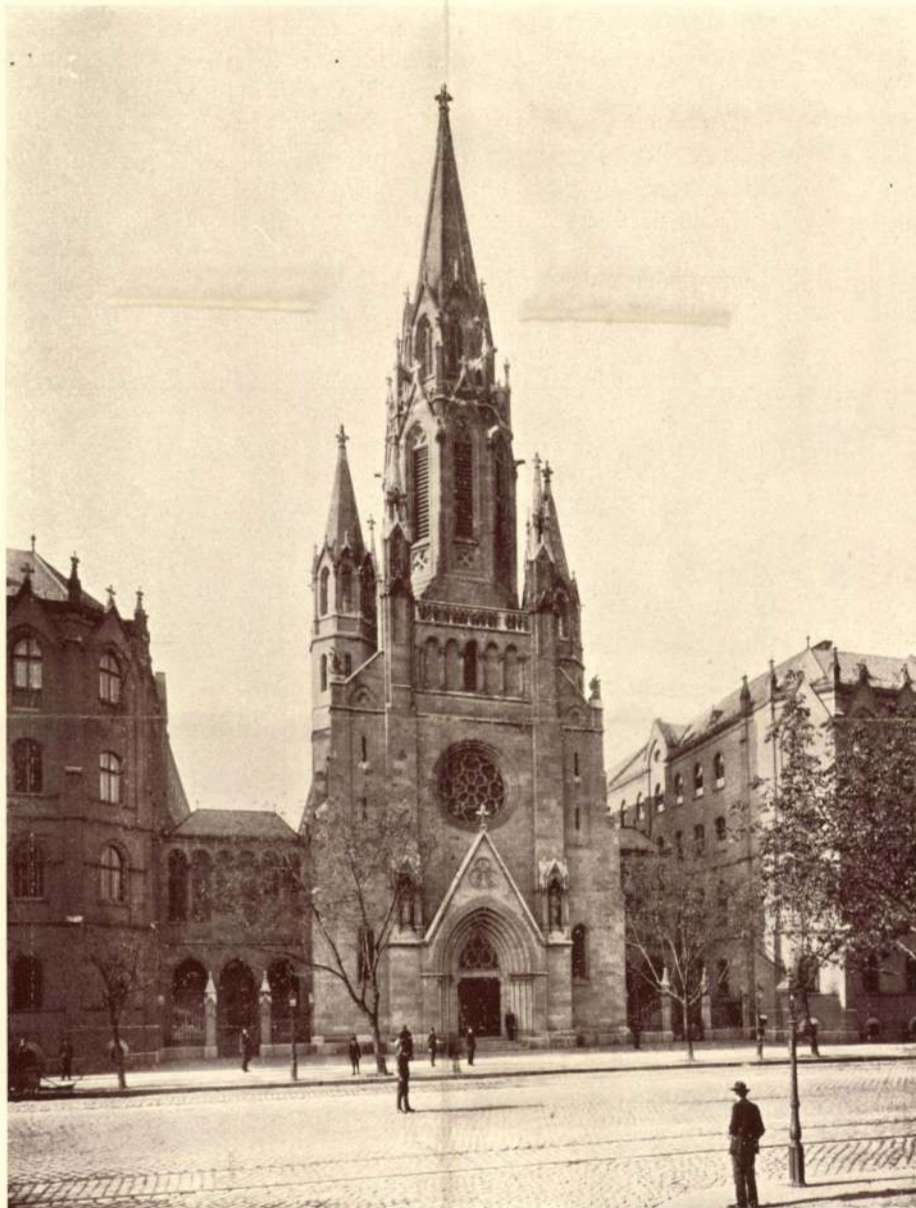
Kádár összeborzongott, mintha a csontjaiba fujtak volna. «Megkopaszodott, megöregedett», ezt hallotta folyton, mintha még mindig a fülébe sipították volna. Csak ennyit tudott mondani:

— Kérem, mindjárt jövök.

És a kalapjával együtt eltűnt a kávéház homályába, a hol a vendégek hiján már eloltották a lámpásokat. Adolf ösztönszerűleg utána osont. Kádár egy kisebb-szerű bankjegyet nyomott a kezébe.

— Mindent én fizetek — szólt és kereste az ajtót, a melyen át láttatlanul elmenekülhet. Egy szomorú kis szobába jutott, a hol a telefonkészülék némán, egyedül búgott. Innen csak egy ablakon át volt menekvés.

Egy pillanatig gondolkozott, aztán gyáván átlépett az ablakon. Odakinn már józan reggel volt.

Az Örökimádás temploma.

szép csöndesen leitta magát és ütköző bátorságában padlóhoz vágta a poharát. Tulságosan hangos szóval verte a mellét, hogy ő ilyen ember meg olyan ember és megél akár a jég hátán is. Közben föltálla mindazt a nyomorúságát, a mi egy szegény embert tíz év alatt érhet. Kádár úgy érezte, mintha megnyitak volna a butyrok, a mik az imént még a lába alatt heverték és a nyomorúság élősdiei, szomorú férgei, bánatos varangyai elleptek volna köröskörül mindent. Annál is inkább érezte, mert maga is élt sokáig köztük velük együtt. A Matild arca olybá tűnt fel előtte, mint egy ház, a melyet rombolnak, a melynek a szobáiba be lehet látni és a melynek falain meglátszik, hogy sok szenvedést és nyomorúságot rejtettek a világ elől. Valósággal ájulás környékezte és úgy érezte magát, mintha fölrázták volna egy szép álomból.

A nagy sivárságban, a mely körötte támadt és a melybe kívülről az őszi szél is belezokogott, keresett valami ujat, valami csillogó, szí-

A templom belseje.

Biborosok a menetben. (I.)

GOETHE ANYJA.

SEPTEMBER 13-án volt százszázévtizede, hogy a világirodalom legnagyobb heroszának anyja, Goethe Erzsébet Johanna örökre lehunyta szemét.

Időszerű tehát megemlékezni erről az asszonyról, ki nemcsak azzal tette nevét halhatatlanná, hogy a világnak Goethét ajándékozta, hanem saját maga egyéniségében is egy nem mindennapi, sőt felette ritka lelkületű és szellemű nő volt. Elismerték ezt már kortársai is, hisz György meklenburg-strelitzi herceg a vele való találkozás után úgy nyilatkozott: ez oly asszony, hogy ennél nem csodálom, hogy egy Goethe anyja.

Tizenhétéves volt Textor Johanna Erzsébet, mikor az igen büszke Goethe császári tanácsos neje lett. A fiatal temperamentumos nő hitvese lett egy pedáns, tudós embernek, ki mindig csak rangja méltóságára volt tekintettel.

Aja asszony — mint weimari ismerősei őt nevezték — kinek minden szép és nemes íránt fogékony lelke, kevés visszhangra talált férjénél nemsokára oly kört gyűjtött maga köré, melynek tagjai, mint Lavater, Stolberg gróf, Wieland, Anna weimari hercegnő, koruknak legkiválóbbjai közé tartoznak. Mindezek nem tudják eléggé magasztalni ennek az asszonynak igaz, meggyőző vallásosságát s ebből fakadó nagy emberszeretét és jókedélyét.

Milyen anyai szeretet lakozhatott egy ily nőben! Pedig anyai szívére sok keserű súlyos csapás zúdult, hat gyermeke közül négy ifjú korban elhunyt, leánya pedig néhány heti házasság után. Anyai szívének teljes rajongásával csüngött tehát az ő «Hätschelhans»-ján Wolfgangon.

Naplójában azt írja, mikor Wolfgang született, felébredt benne az anyai szív és azóta mindörökké csak folyton fokozódó lelkesedéssel él. Az atya rideg szigora mellett ő varázsol örömet a gyermek napjaiba és később is mindig szószólója fiának apjánál, ápolója betegségében, bizalmasa szívügyeiben, buzdító társa alkotásainál és büszke részese dicsőségének.

«Bettina von Arnim: Goethes Briefwechsel mit einem Kinde» című kis füzetben olvassuk a következő sorokat: «Bármily távol is voltál tőle, bármily idő óta is, soha és senki meg nem értett jobban mint ő. Míg tudósok és kritikusok téged és műveidet vizsgálták, ő eleven példája volt annak, hogy és mikép kell téged helyesen értelmezni. Néha napján hivatkozott előttem könyveid egyes részére, oly annyira a megfelelő időben, oly lelkesedéssel a hangban és oly tüzzel szemeiben, hogy ezekben még az én világom is elevenebb színt nyert».

hasznodra, én most oly helyzetben vagyok, hogy teljesen úr és mesternek érzem magam és ép ezért akadálytalanul módomban állana számodra jó és nyugodalmas napokról gondoskodni. Könnyen elképzelheted tehát, mennyire fájlálnám, ha egész-

Vanutelli pápai legatus a menet élén. (II.)

ségedet és erődöt mostani hivatásod felemészténé; az üres sajnálkozástól az után nem igen hiznék meg. Én egyáltalán nem vagyok hősnő és Chilianal az életet egy igen szép dolognak tartom. De szükség és komoly ok nélkül téged hivatásod köréből kiragadni ép oly könnyelmű dolog volna. Te vagy ura sorsodnak, vizsgálj meg mindent és válaszd a legjobbat, én a jövőben semmilyen irányban sem akarok szemrehányást, most ismered az én észjárásomat és ezzel punktum. Természetesen igen szép volna ha az ősszel eljöhettél és én egyszer úgy igazán minderről veled beszélhetnék, de én ezt is teljesen reád bízom».

Kései korában is megtartotta elevenségét. Bettinánál olvassuk a következő sorokat Goethe anyjának madame Staël-lel történt találkozásáról: «Az entre vue Bethmann-Staafnal történt. Anya, nem tudom pajkosságból vagy ironiából, igen furcsán felczomázta magát egyáltalán nem francziásan. Szemei valósággal tűzben égtek. Én észrevettem Staël csodálkozó tekintetét e furcsa viselet láttára. Mama kinek most óriási fokra hágott büszkesége, balkezével ruháját jó szélesre fogta, míg jobbával legyezőjével játszva katonás módra prezentált és fejét kissé, leereszkedően megbiczzentve, oly hangon, mely az egész termen keresztül hatolt, mondá: «Je suis la mére de Goethe». «Ah, je suis charmée» volt a meglepett Staël egész válasza.

Goethe kritikusi köteteket szenteltek e nő méltá-

tásának, Frankfurt polgárai szobrot készülnék emelni a «Frau Raath»-nak, ércnél maradandóbb szobrot emelt azonban néki fia, mikor azt éneklí róla:

«Vom Vater die Statur,
Des Lebens ernstes Führen,
Vom Mütterlein die Frohnatur,
Die Lust zum Fabulieren.»

—s—d.

GLOSSZÁK

HA ÉLNE a nagy énekes, «a vén cigány», a kinek szoboremléke ott áll immár a Gizellatéren, boldog örömmel láthatná: mint diadalmas-kodik bölcs tanítása: «Hazádnak rendületlenül» és mint lesz úrrá még a hitetlen, tévelygő lelkeken is.

Ferde tanítások, apró elkeseredések, a hirtelen megtollasodás vágya, hitelessé tették a tömeget ideig-óráig a tanító költőhöz. Megindult az emberáradat, az aranyimádók karavánja és a «Hazádnak rendületlenül» helyett az a nóta járta, hogy csak idegenben, csak ott, túl a tengeren, az amerikai Unióban, csak ott terem igaz boldogság.

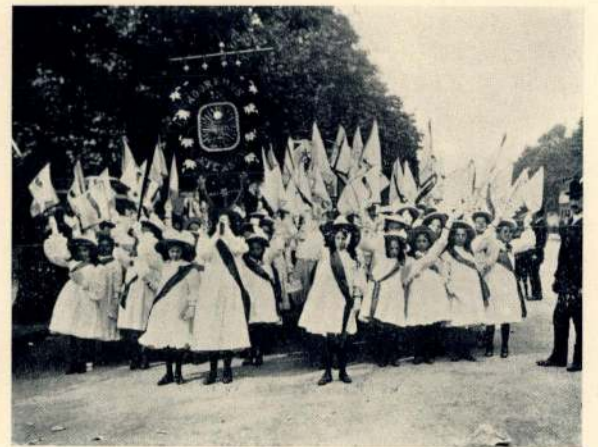
És a mint egyre szomorúbbak lettek a statisztika beszédes adatai, a mint nőttön nőtt a kivándorlás — mi tagadás? — szinte elgyászoltuk a távozókat. Tudtuk és hirdettük, hogy nincs ok a nagy nekibuzdulásra, hogy a magyar Kánaán ad tejet, ad mézet minden hű fiának és mégis tehetetlenek voltunk az ország nagy vérvesztésével szemben, mert a józan oktatást legyűrte a kivándorlásra csábítás ezernyi fufangja.

A költő igazmondása azonban győzedelmet aratott... A nagy magyar rajok, a melyek sült galambot lestek ott túl a tengeren, jönnek immár vissza, jönnek, sőt meg is jöttek szaporá egymásutánban. Szenvedések árán megtanulták idegenben azt kénytelen-kelletlen, a mit itthon hiába hirdetett számukra a bölcs jövőbe látás: hogy ezen a földön kívül nincsen számunkra hely. Megtanulták a maguk kárán, mert speciális magyar balgaság, hogy mindig a magunk kárán tanulunk.

Keserű megpróbáltatások szomorú vándorait szeretettel fogadjá vissza a hűtlenül elhagyott magyar globus. «A ki mindent megért, mindent megbocsájt» és a ki megértéssel, szeretettel foglalkozik a milliók lelki világával, az tudja,

hogy a tévelygések bűnének nem a nép romlottsága, de mindig idegen demagógok kufár-érdekeinek befolyása az eredője.

Ez az inficziálás zavarta meg a magyar rónán a harmóniát, ez adott vándorbotot a békésen és boldogan élt ezrek kezébe és ime, végeredményben ennek a vészes fertőzésnek fogjuk köszönhetni, hogy szebb és boldogabb lesz a harmonia a jövőben, mint volt a múltban. Abszurdumnak tetsző első hallásra talán ez az állítás, de mégis így igaz, mégis így van, mert az a magyar paraszti ember, a kit letörten, megtépetten, csalódottan kergetett vissza az amerikai nyomorúság, bizony meg fogja becsülni

Katholikus iskolagyermek. (III.)

Singer Sándor

Aigner Sándor

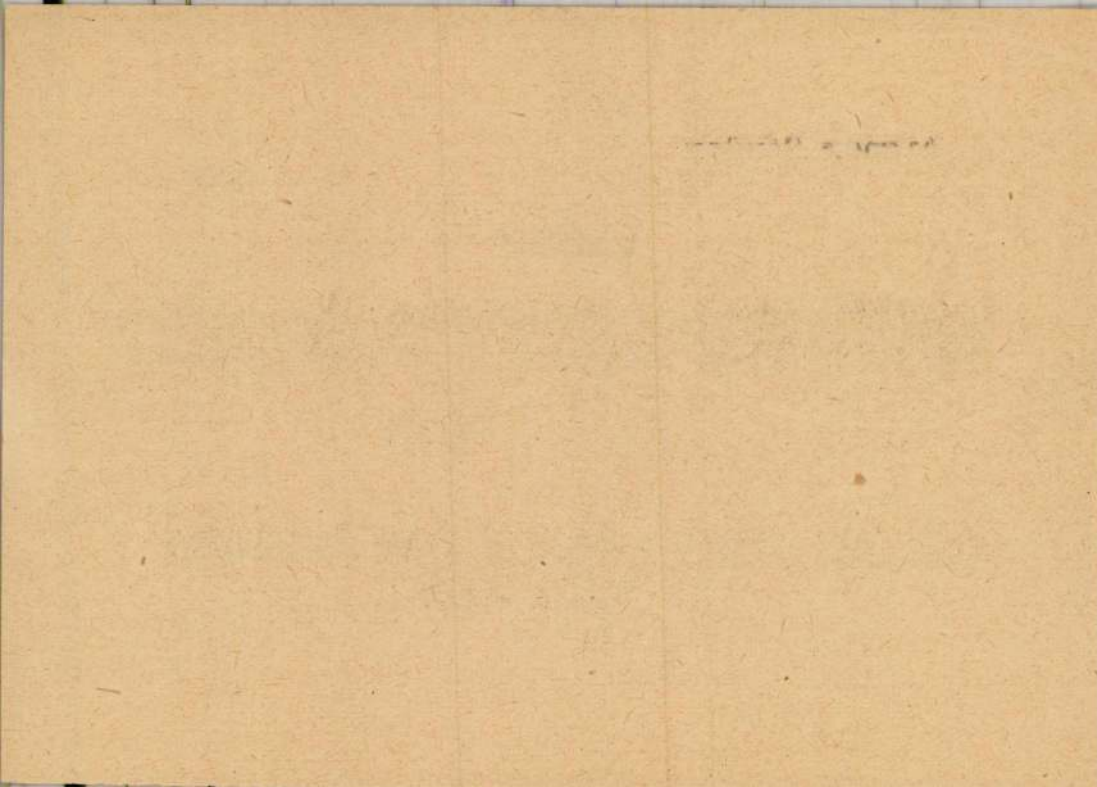
III

Építés

Munkáinak kerámiai kivitelesége /ill. kikísér-
letesége/ során dolgozott a Zsolnay gyárban.

48.0.

HIBLSZKY GÉZA : A Zsolnay gyár művésze.
Pécs. 1959.

Aigner Sándor
építész

M.D.K.

1910-ben Aigner és Rainero tervezte a mai
neogotikus templomot.

Bálint Sándor: Szeged városra, Bp. 1959.

128 l.

1834

London
England

Dear Sir,
I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 14th inst. in relation to the above mentioned subject.

Yours faithfully,
John Bull

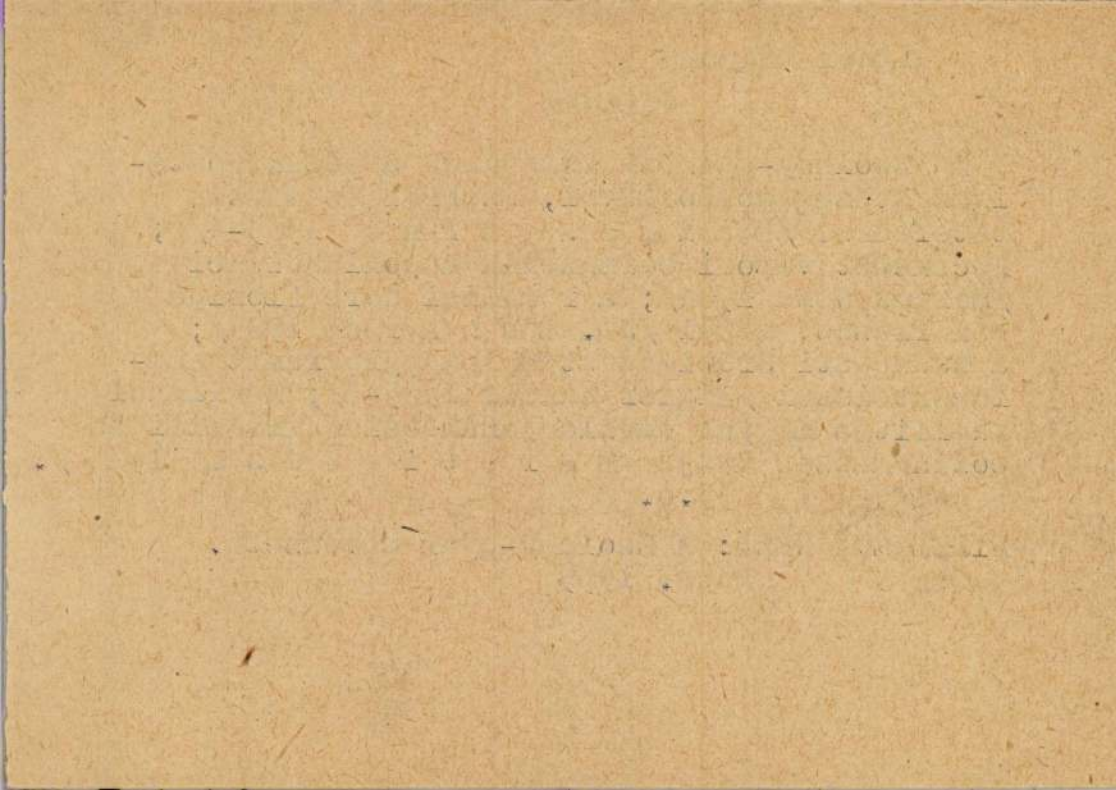
Aigner Sándor

építész

A Zsolnay-gyárban készülnek a pécsi Posta-igazgatóság domborművei, szobrai és mintás tetőfedése /B a l á z s E r n ő 1903-4/ ; Kecskemét városi bérházának majolikadiszei /Márkus Géza 1904/; a romániai Gore Florida "al fresco" képei /J . B e n a r d 1904/; a budapesti Örökimádástemplom pyrogranit homlokzatdiszei /Aigner Sándor 1905-6/; A milánói kiállítás magyar pavilonjának belső kerámiái és eozin kacsás kutja /M a r ó t i G é z a 1906 /.

39.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959

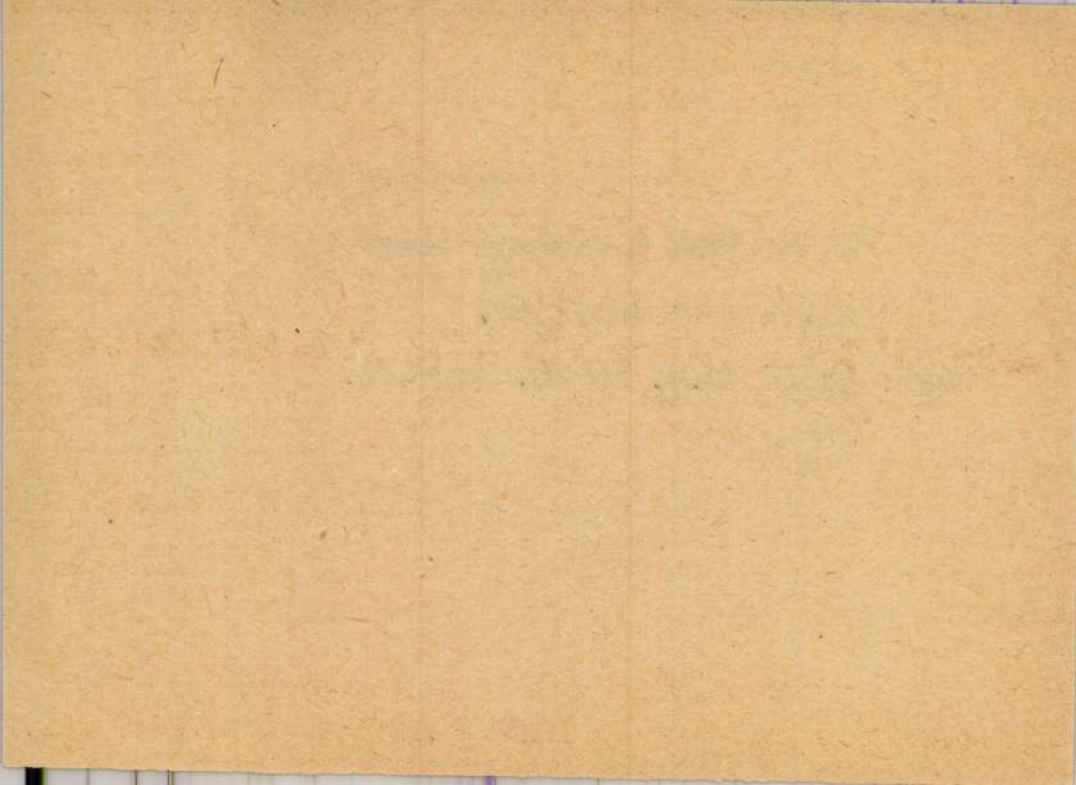
Aigner Sándor

MDK

nevét a MOB

Műemlékek Országos Bizottsága/
tagjai közt találjuk.

Gerő: Épmű 44.o. és 20. jegyzet.

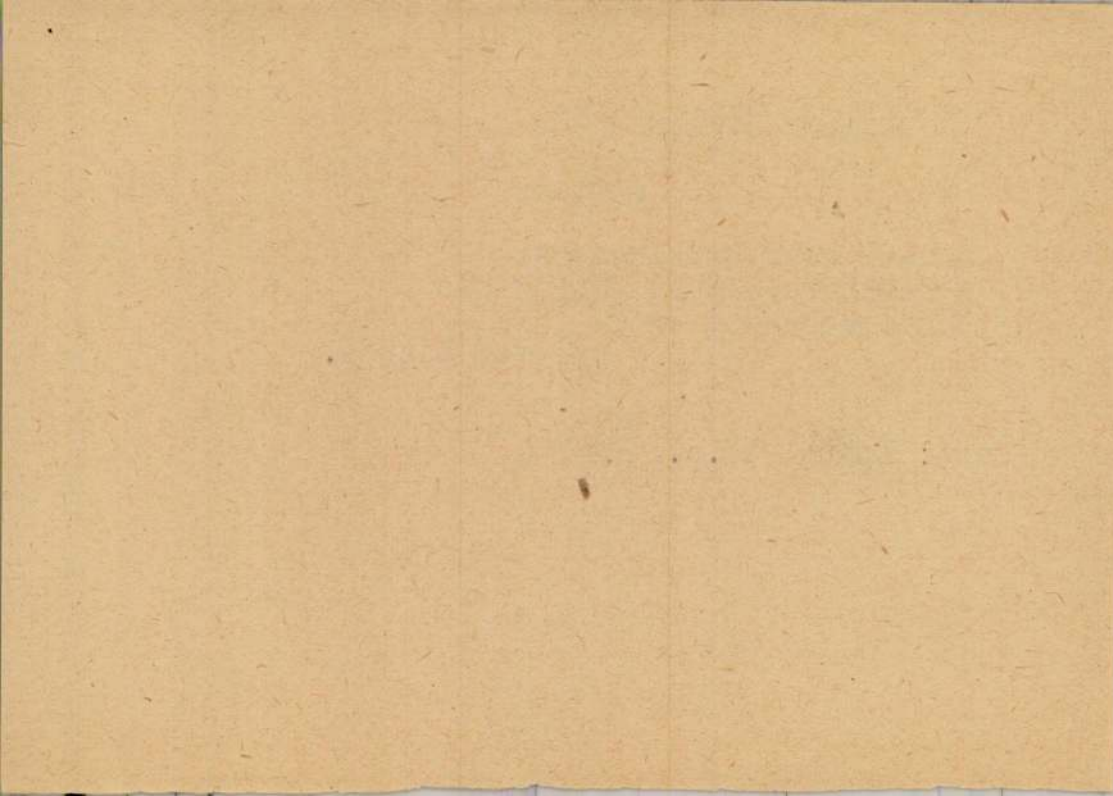
Aigner Sándor

építész

MDK

a veszprémi székesegyház
a besztercebányai Mátyás-ház
a selmecbányai óvár
helyreállítója.

Forrás: Épmű 56.o.

Signer Sándor, építész

elkészítette a mecsk-
arabócsi r.k. templom
újraépítési terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

Jan. 12. sz. 97. old.

1862

Received of the Treasurer of the
Board of Directors of the
City of New York

the sum of \$1000.00
for the purchase of
land for the
City of New York

Witness my hand and seal this 10th day of June 1862

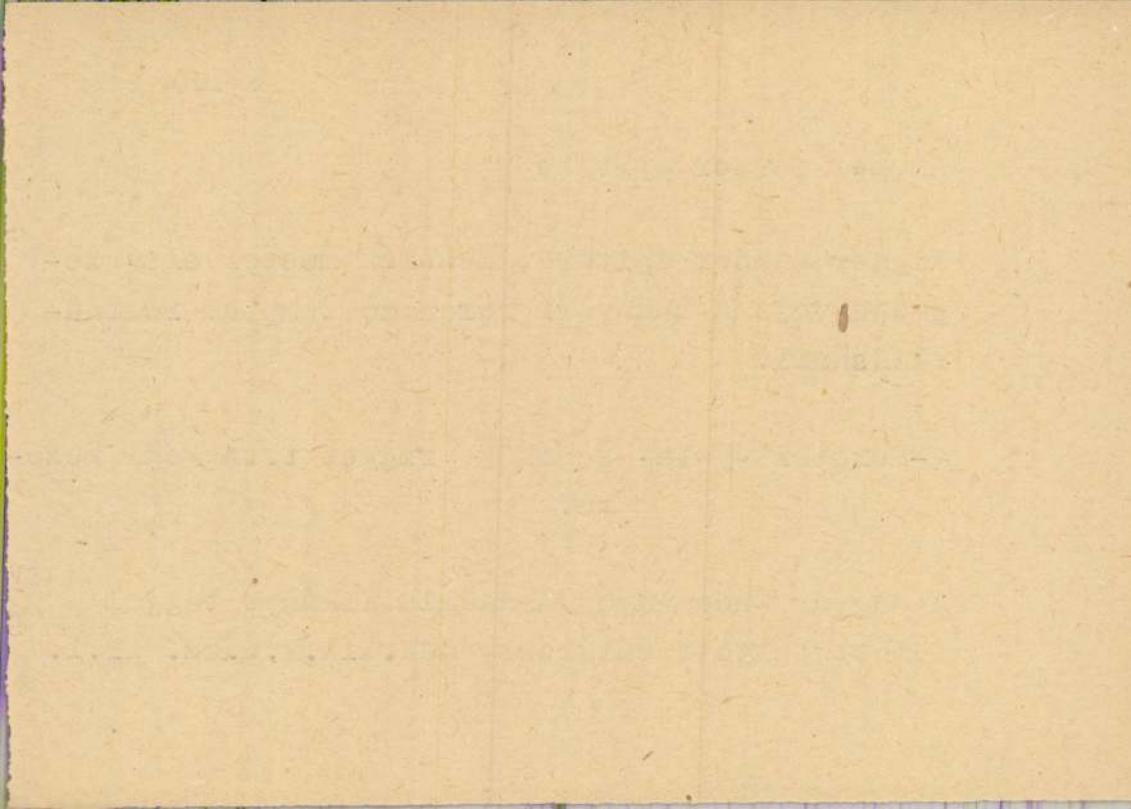
John A. Dix

Aigner Sándor építész

Aigner Sándor építész, Schulek mester első segédje volt a budavári koronázó templom restaurálásánál.

B-Forster Gyula: Schulek Frigyes t.tag emlékezete.

A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszéd. XIX.k.6.sz. 21.1.

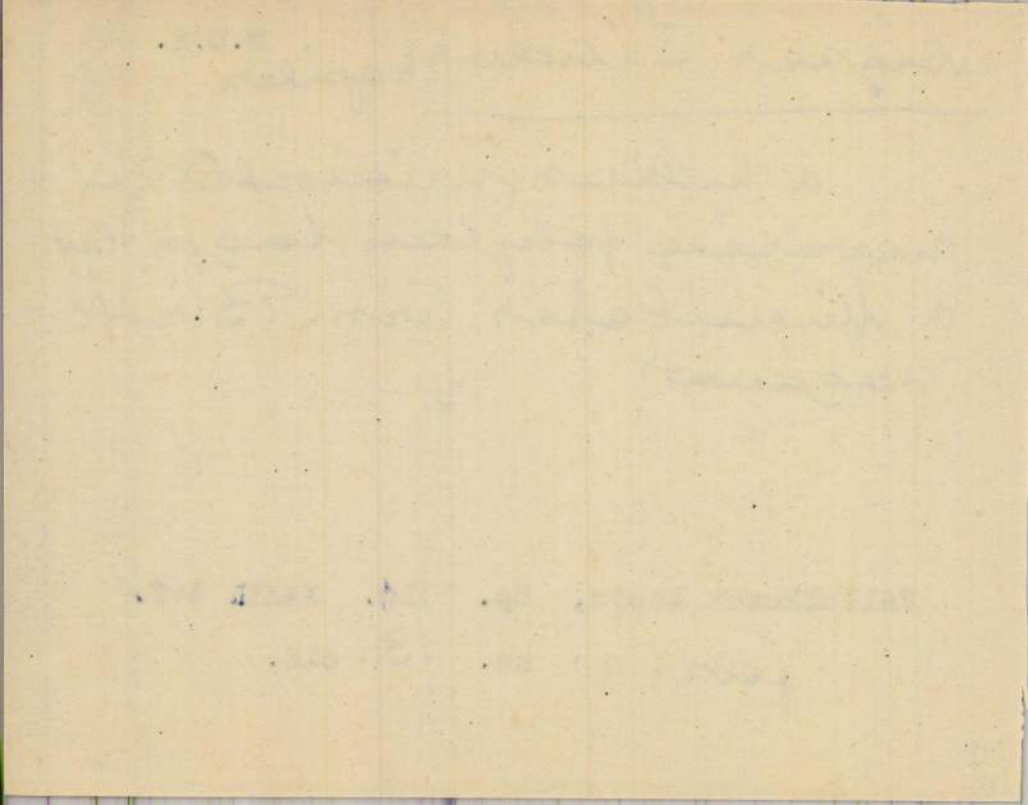

Aigner Sándor, építész M.D.K.

a kuldus miniszter ki-
nevelése folykán lapja lett
a Miniszterok Ors. Biroft-
sagának

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXII. évf.

febr. 1. sz. 13. old.

Aigner Sándor, Temesvár

1879. Gundel I. díj.

1878. Füger-díj.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndíjasainak névs.

Fleischer, Bécs. 102. l.

100

Alphonse Sandor, Treasurer

1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

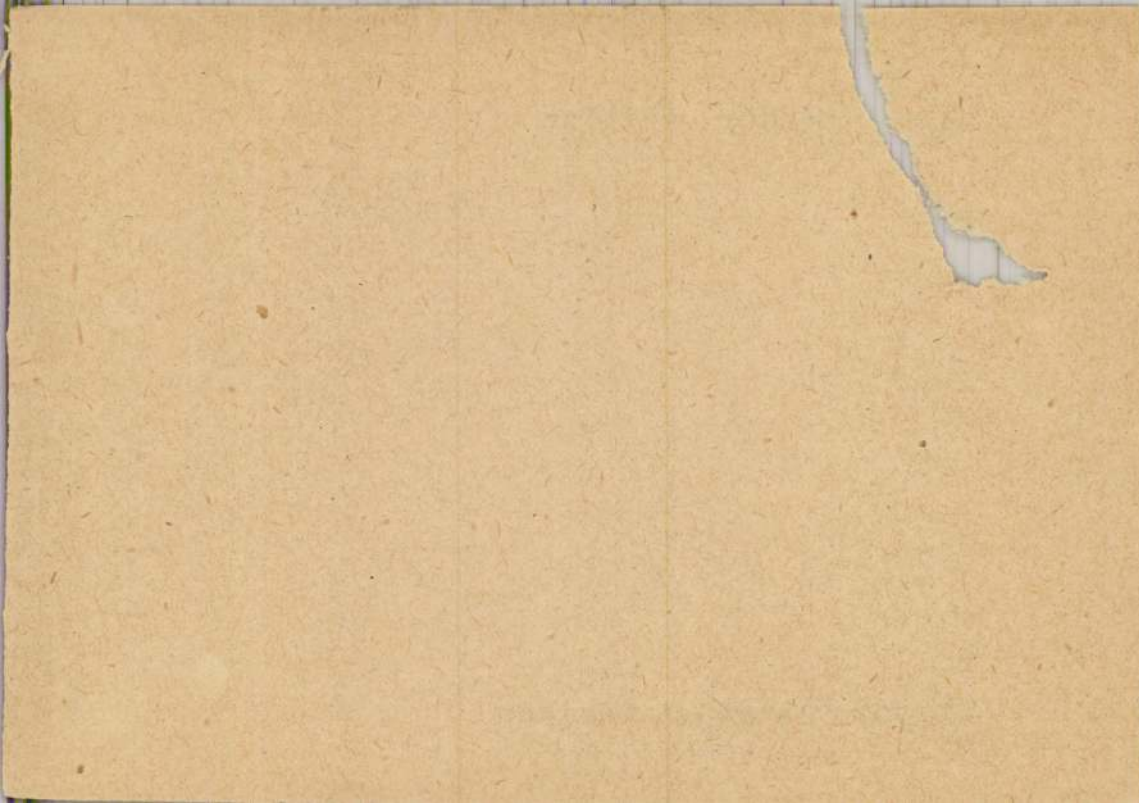

Aigner Sándor (Temesvár, 1854. jul. 21.-- Bp., 1912. jan. 30.): építész. Tanulmányait a bécsi Szépművészeti Akadémián végezte. Külföldi tanulmányutja után Bp.-en telepedett le, ahol a budai Mátyás-templom restaurálását irányította. 1898-ban először a Műemlékek Orsz. Bizottsága, majd az Orsz. Képzőművészeti- és az Orsz. Középitési Tanács tagja lett. Középkori formaelemeket hangsúlyozó épületei eklektikusak, pl. a bp.-i Örökimádás-templom, a volt Szent Imre-kollégium, a zágrábi és besztercebányai erdőigazgatósági épületek és a nagybecskereki törvényszék háza.

Aigner Sándor építész.

Magyar ^Eletrajzi Lexikon

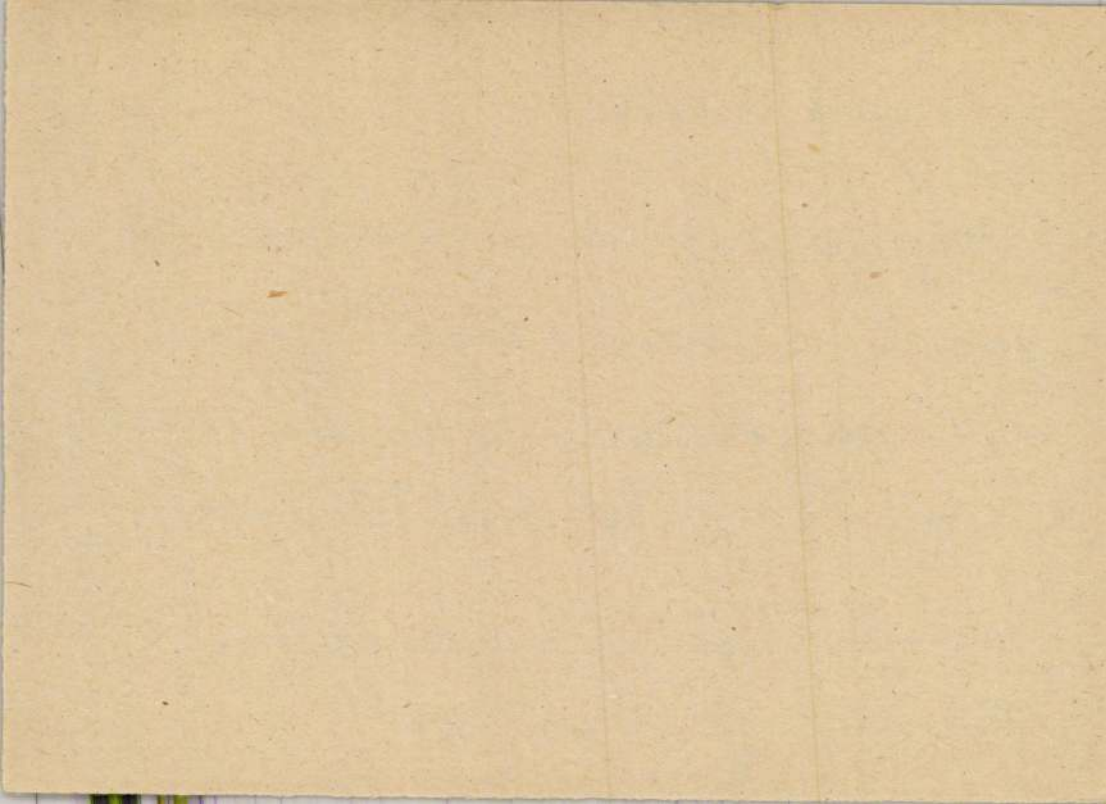

Aigner Sándor

Társasági igazgatói: a párizsi, a
galántai, a sorvói, a társadalmi jogászi-
ság: a nagybecskereki törvényeségi palota
és a bp-i Fő u.-i Pest vidéki törvényesék.

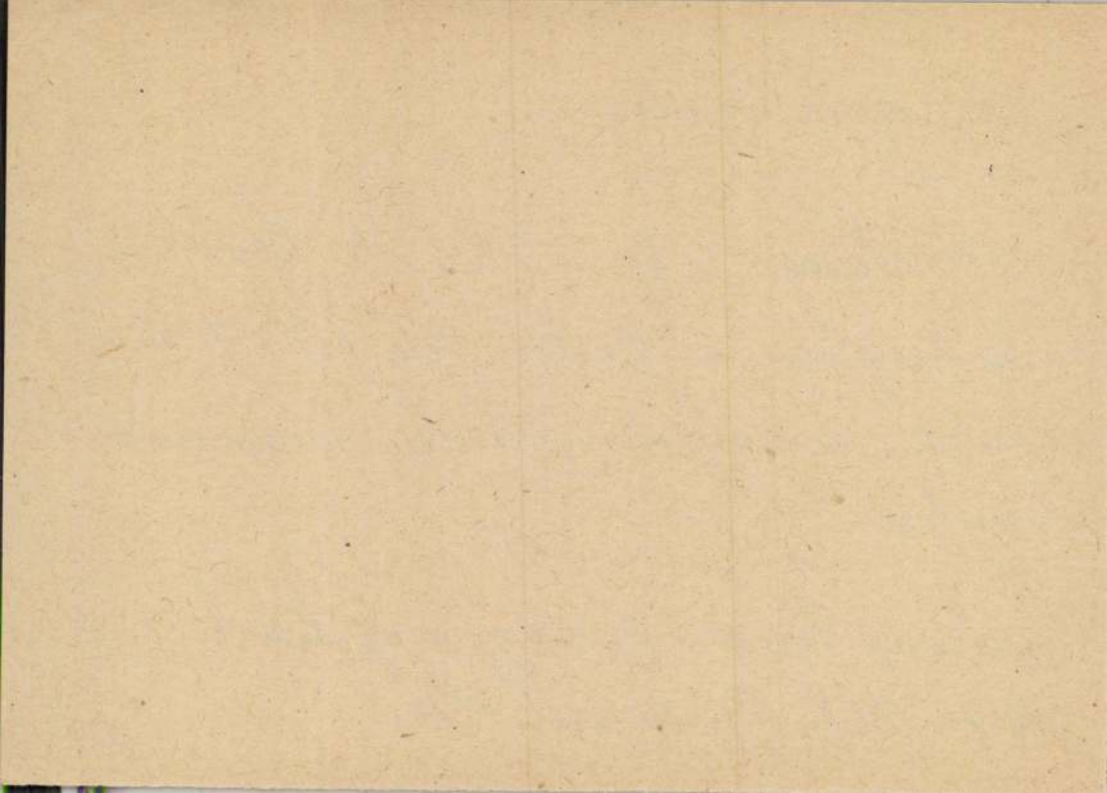
Ujvári Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1
Aigner Sándor

Alkotásai: a bp-i illő: uti Örökimá-
dás templom, a Győrök Jéla uti 17. sz. o.
épület; a peged-pökusi és mecsek-pabotasi
templom.

Ujváry Ferenc: of magyar építész
1867-1967 Budapest 1970.

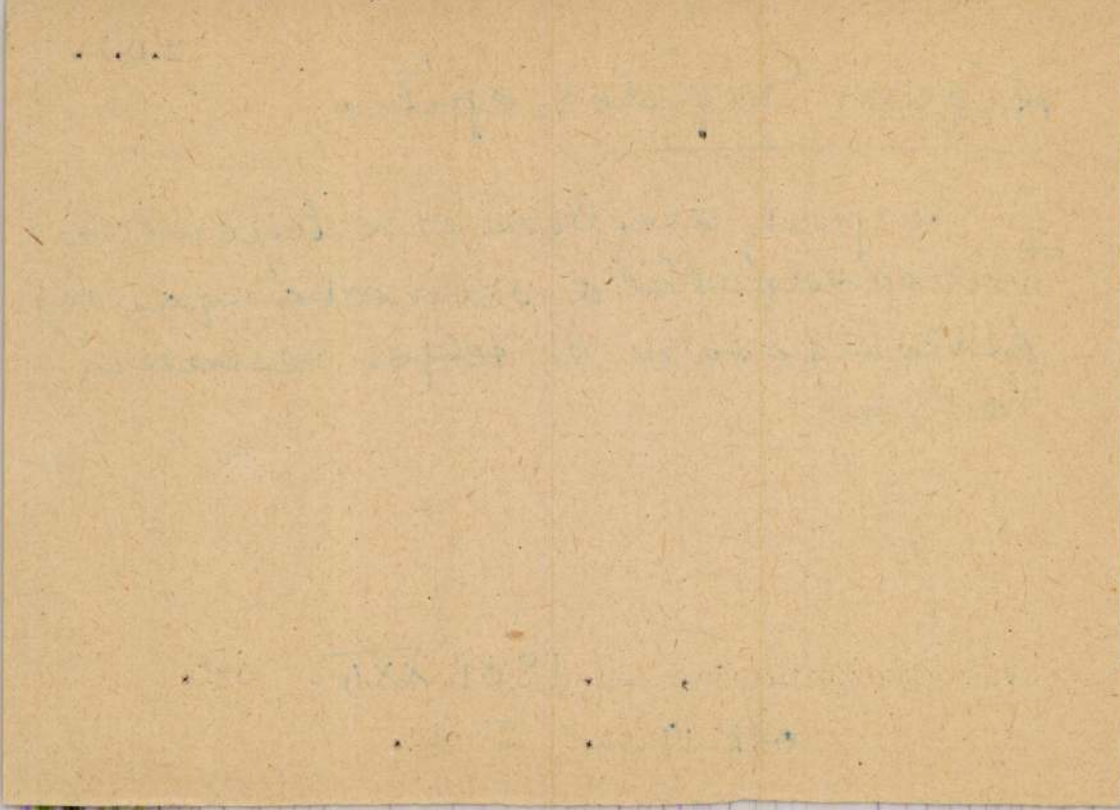

Aigner Sándor, építész

nyert megbízást a Kúncmlékes
Birokságotól a selmecbányai vár
átalakítására és teljes restaurá-
ciójára.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

04.19. sz. 5 old.

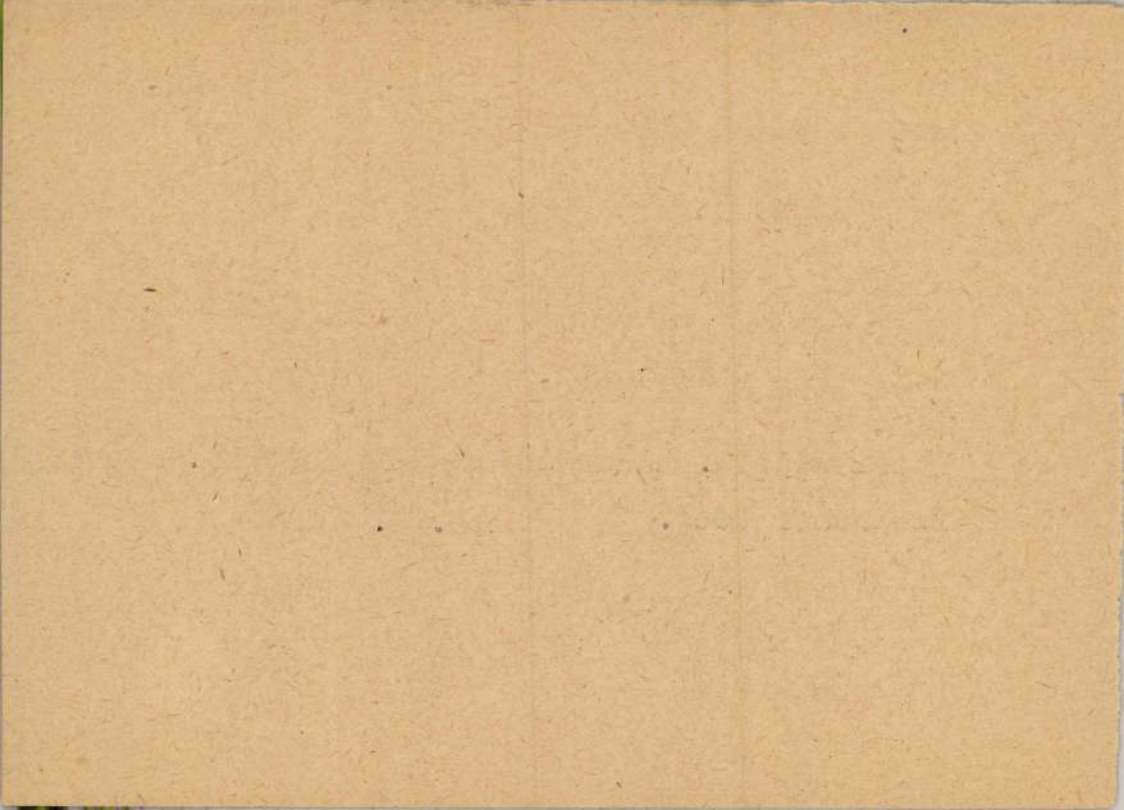

MDK

Aigner Sándor, Temesvár,

1879. I.dij. Gundel

Bécsi képzőm. akadémia magyar ösztönd. névsora
Fleischer Bécs. 1o2. 1.

Művészeti díj: Kelet-Lengyel kollegium
tervezésére Budapest
Aigner Sándor

Művészet I. évf. 1906. 421. l.

Kiällitäs:

csak márványba faragott költemény illik. Dalt és könnyet érdemel tőlünk, amiért olyan nagyon szerette a magyarokat.

A megnehezedett idők járása, meghiusította ennek a nagyszabású építész alkotásnak a létrejöttét. Így remény volt arra, hogy az erősen megcsökkent szobor alappal kapcsolatosan lecsökkent igények, a Fadrusz költői elgondolásához hasonló, magyaros érzéssel és művészi ihlettel telített „szoborkölteményt“ fognak életre kelteni. Mindenki ilyen emléket óhajtott, természetes tehát, hogy ilyet is várt. És mindenki csalódott.

A királyné, gyönyörűen mintázott padon ül, kupolácsarnokban. Ez a köpeny senkinek sem tetszik. Pedig magában szép, izléses munka. Azért nem tetszik, mert felesleges. Mert ártalmára van egy a térnek, mint a szobornak. A közönség nem mérlegel és nem kutat okok és okozatok után, hanem ösztönösen ítél. Nem disztigvál, hanem általánosít. Nem érdekli, hogy a csarnok mint építész alkotásként szép. Csak azt látja, érzi, hogy nem idevaló. Noha a szobor osztatlanul tetszik, a köztudat mégis a nemcsikéült Erzsébetemlékről beszél.

Városrendező „szakértők“ perze a helyet is erősen kifogásolják. Ezeknek kapóra jön ez a csarnok, mely a térnek tényleg meglevő hibáit még jobban kiemeli. Miután az emléket ide kellett helyezni, a művészeknek csak az lehetett volna a feladatuk, hogy a szobornak olyan megfelelő elhelyezést adjanak, amely a térnek hibáit, alkalmatlan voltát csökkenteni és ha lehet, még elisrejtí. Ebben az adott esetben tehát az emlékeknek kell a térhez alkalmazkodni, illetve az emléket kell a térhez formálni, mert ez az egyszerűbb, ez a megvalósítható. Nem pedig, hogy a teret alakítsuk az emlékekhez, amely egyelőre csak óhaj lehet. Itt azonban nem így történt. A budai várkert egy meghitt, regényes pontjára tervezett és időközben elkészült Erzsébetemlékét, minden további nélkül, — parancs szóra — erre, a most felszabadult térre helyezték.

Ez a tér nem alkalmas egy olyan meghitt, poetikus alkotás felvételére, aminőnek az Erzsébetemléket elképzeltük. Szabálytalan, formátlan. Háttérre nyugtalan, széteső. Szóval: nem szép. Jobbról, régi, kéttornyú barock templom, melynek alsó részét a híd feljárója eltakarja. Mögötte hatalmas rendház. Balfelől, bérházak harsogó ellentéte.

Ilyen nem megfelelő keretbe került ez a Várkert alá tervezett emlék, amely már régen készen volt, amikor ez a hely szabaddá lett. Ez az oka annak, amiért egyenesen kirí a környezetből. Nem ideális megoldás, hogy annak a királynőnek, az emlékművét, akinek neve köré már életében legendákat fűzött a magyar nép és akinek megdicsőült alakját ma is hódolat és rajongó imádat veszi körül, ide helyezték, a lüktető élet, mindennapi profán zajába. Nem kifogástalan hely, ezt mindenki tudja. De meglehet okolni, hogy miért választották. Idé fűzi a királynét életének egyik legszebb emléke. Amikor még fiatal, szép és boldog volt. I. Ferenc József e helyen tette le a koronázási esküt 1867-ben. A másik ok, hogy közvetlen a tér jobb oldalán halad el az a híd, amely a nevét viseli. E történelmi emlék és helyi vonatkozás többé-kevésbé elfogadhatóvá teszi e helyet és segédkezik abban, hogy könnyebben belétorodjunk.

De miért kellett ez a csarnok a szobor fölé? Erre csak egy támpontot találok: megvolt — tehát felállították. Különben minden ellene szól. A tér, a körötte levő épületek, a szobor. Az összes adottságok.

Ez az emlék, abban a pillanatban, amikor a Várhegyről idekerült a Piaristák telkére, megszünt építész probléma lenni. Amennyire és kizárólag az volt a Várfokon, — mert a hozzáférhetőség, a Várhegy lejtőjének művészi kiképzését és megoldását is követelte — annyira tisztán szobrászi feladat lett belőle itten. Ez a tér, a maga kimondottan rendetlen, rendezetlen és szabálytalan formájában, egy megfelelő kertészeti környezetbe helyezett szobrot nemcsak megbír, hanem ily módon még meg is javul. De nem bír meg semmiféle architektúrát, legkevésbé ezt a kupolás épületkét, mely csak a szoborhoz és nem a térhez lett szabva és méretezve. Miután nem ide lett tervezve, egészen természetes, hogy elűt a térkörüli épületektől, amelyeknek dízharmóniáját csak emeli, kirívóbbá teszi azáltal, hogy maga is kirí abból. E csarnok által a városkép rosszabb lett, tehát nemcsak fölösleges, de káros is. A tér hatása, nélküle, feltétlenül kedvezőbb lenne. A szobor pedig szabad ég alatt, zöld, lombos háttérrel, feltétlenül áhítatrakeltőbb, mint ebben a sem nyitott, sem zárt épületben.

Márványszobor felvételére, a kör oszlopcsarnok, ősidők óta kedvelt motívum. Ezért is találkozunk véle, az Erzsébet-emlék minden pályázatán. Azonban mindig a Várfokra tervezett emlékről és márványszoborról volt szó, amelynek kellő érvényesülése és időjárás elleni védelme kívánja ezt a formát. Sík területre állított ércszobornak azonban nincsen szüksége sem a figyelmet fokozottan felkeltő eszközökre, sem pedig időjárás elleni védelemre. Ellenben tény, hogy e tömör tömbként ható épület hátrányára van a szobornak, mert közelebb inkább takarja, távolról pedig „ívó csarnok“-ra és nem a királyné emlékét rejtő „szentélyre“ emlékeztet.

Ennek az emlékek, ezen a helyen, csak egyetlen egy tárgya legyen: a királyné. Az ő nemes, szép alakján legyen a hangsúly, amelyet semmiféle más motívum ne zavarhasson. Zala György alkotása háttározottan sikerült. Alakjában fejedelmi méltóság, arcában mélységes bánat. A föléje emelt épület azonban sokban elvonja a figyelmet. Ez az emlék főhibája. Ugy érezzük, mintha ez az építmény nem a kerete, hanem a ketrece volna a szobornak. Itt, mint kifejtettem, még egy nyitott oszlopcsarnok is sok lett volna. Az nem mentség és nem vigasztalás, hogy a gloriett magában egészen elfogadható alkotás, ha a szoborral és térrel nem olvad harmonikus együttesbe. Nem is olvadhat. Nincsen a világnak olyan architektusa, aki e formátlan tér, disszonans környezetébe építészeti objektummal harmóniát tudjon teremteni.

Csak egy segítség van. Eltávolítani a csarnokot, mely elvonja a királyné elől a levegőt, a napot, a budai part felséges panorámáját, amelyet pedig annyira szeretett és amiben annyit gyönyörködött. Hikisch Rezső, aki e feladatra való rátermettségét minden pályázat alkalmával bebizonyította, rosszul tette mikor belényugodott abba, hogy ezt, — az egyébként szép — de nem erre a helyre szánt csarnokát, itt felállítsák. Magyar Városok.

Az építész tragédiája.

II.

(Fontos megjegyzés. Alig látott nyomdafestéket előző számunk, mikor megjelent nálam egyik építetóm és mosolyogva kérdezte, vajjon „Az Építész tragédiája” című cikket róla írtam-e? Viharos derűtségre fakadtam, mert az illető urra még csak távolról sem gondoltam, de nem is gondolhatam, hiszen nyilvánvaló, hogy egy szörnyű tragédia folyományaképpen írtam a cikket. Annál meglepőbb volt, hogy egyik most folyó hatalmas építkezésem, a Szt. Margit gimnázium építésének irányítója, a minden tiszteletreméltó, zseniális főnökasszony tette szóvá előttem fenti cikket, melyre figyelmét *öt helyről* is felhívták, természetesen a cikket is beküldve azzal, hogy biztos tudomásuk van róla, hogy ez a cikk Óróa van írva. Hát ezektől a sötétben áskálódó jóakaróimtól azt kérdem, minő alapon merészelnek ilyen szemenszedett hazugságot ellenem lanszirozni és kérem őket nyílt sisakkal álljanak elő, hogy őket *mint háttérben dolgozó sötét rágalmazókat, a törvény elé állíthassam!* Vegyék tudomásul ezek, hogy sem oly hülye, sem oly aljas nem vagyok, hogy megbízóimat akár nyíltan, akár háttérben megtámadni, kvázi kipellengérezni óhajtanám, hogy így magamat — ahogy gonosz szívükben ők azt szeretnék — tragikus végű kartársaim szörnyű sorsára juttassam. Ünnepelesen kijelentem itt, hogy sem előbbi, sem most következő cikkemben *nem írtam saját ügyeimről, velem kapcsolatos személyekről, vagy ha igen, azokat meg is neveztem.* (Aigner Sándor, Kauser József, Nagy Virgil.) Százával fordulnak hozzám, mint lapszerkesztőhöz, az építész-sors szörnyű tragédiáinak lesújtottjai és kötetekre rugna az, mit elém tárva elsírnak. És ha tollam e szörnyűségek hallatára kissé érdeesebben fogott, ne csodálkozzék azon senki. Örüljön, hogy a sors megkímélte őt és övéit ezektől a tragédiáktól.)

Most nem óhajtunk megemlékezni azokról a tragikus körülményekről, melyek számos kiváló építőművész sorsát pecsételték meg, most nem beszélünk a temetőről, a kórházról, tébolydáról és szegényházzal, mely utolsó mentsvárává vált egykor hatalmas erejű, nagy tehetségű és mindenekfelett *alkotó* mestereknek, most nem hánytorgatjuk fel a világ háláját sem, mely oly hamar elfeledi az alkotó nevét, kinek művei teszik a várost várossá, a metropolist megcsodálttá az egész világ előtt.

Most csak arra a kérdésre akunk választ adni, mi az oka annak, hogy az építőművész sorsa tragikus, még a legnagyobbaké is, hogy fájdalommal kerül el alkotásainak még színhelyét is, hogy miért vágyik el a valahová, ahol embert sem lát, ahol kisorshatja szenvedéseit.

Mert Michelangelo óta ez a sorsa csaknem minden alkotó művésznek, főleg azonban az építésznek. Miért?

Mert az építőművész nem önörömeire dolgozik, mint a festő és szobrász, író és zenész, hanem megrendelésre, mely utóbbi lehet gyakran a legnagyobb tragikumok szülőoka.

Az a megbízó olyan egyéniség is lehet, aki ráfekszik az építőművészre, megsemmisíti, letiporja, annak egyéniségét szétzuzza, végül az örületbe kergeti.

Ez nem tulzás, a valóság maga. Csak az öngyilkos építészek listáját kell megtekinteni.

És ez ellen védekezni lehetetlenség! Hiszen az építész megbízásokból él, ez a kenyere és szót kell fogadnia az építetőnek, tűrnie kell annak szeszélyeit, elviselnie sokszor legképtelenebb támadásait, megvalósítania legtorzabb kívánságait és azért saját nevével kell felelősséget vállalnia a világ ítélőszéke előtt.

De a világ az semmi! Hanem a kartársak gúnyját, támadásait szótlánul kell tűrnie akkor, mikor ezt vagy azt a csodabogarat kétségbeesve alkotta meg egy különös ízlésű megbízó parancsára.

(Nem, ne hetvenkedjünk! Mi nem mondhatjuk azt, hogy „bocsánat, nem vállalom a megbízást”. Mi orvosok, több, bírák vagyunk, akik semmiféle megbízást el nem utasíthatunk, ha csak az nem tartalmaz erkölcsileg lehetetlent, vagy kari érdekebe ütközt. Mert ezt kereken visszautasítani kötelességünk, még ha a legkitünőbb lenne is az reánk nézve pénzügyileg.)

És a kétségbeesésben alkotott csodabogárba bele is lehet halni! És bele is hal a szerencsétlen művész, ha nincsenek kellő idegei, elég beszélőképessége, ereje, elhárítani a lehetetlen kívánságokat. Mert ott állnak aztán az irigyek sunyi mosollyal ajkukon és halálos mérgezett nyílakkal tegyükben, hogy az amugy is összegyötört és megkínzott művész felett megfellebbezhetetlen ítéletet mondjanak.

Gondoljunk csak *Michelangelóra, Leonardóra, Bramantére* stb. nagyokra, hogy nagy hazai példákkal ne kelljen előhozakodni.

Arról az esetről ne is beszéljünk, hogy a megbízó — kifogyván a pénze — a szerencsétlen művész éhbéréit is iparkodik levonni, mindenféle hazug trükkel, hogy „neki nem tetszik az alkotás”, hogy „ő ezt másképp rendelte” stb., stb.

Gondoljunk csak például arra, hogy Leonardo egyik legcsodálatosabb képe úgy jutott a Louvreba, hogy a kapzsi megbízó, aki a művésznek még csak a ráma önköltségét sem fizette meg, bepanaszolta Leonardót a betörő és győző francia hadvezérnél. Az természetesen a képet azonnal létartóztatta, a művészt kifizette illően és a képet a kapzsi megbízó nagy megbotránkoztatására Párizsba szállíttatta.

Magam is három nagy mester oldalán ismerem meg az építőművész rettenetes tragédiáját.

Aigner Sándor, ez a pompás tehetségű középkori stílusban dolgozó művész kétségbeesésében az építetői részéről ért törzsurások miatt, idegeit a gyalupad mellett csillapítgatta, órákig elbibilődött pl. egy rézrajzszeg hegyének visszahelyezésével. Így próbálta felejtetni a gyötretet, a hálátlanságot, mely érte s mely idegeit széttroncsolva korán a sírba kergette. A hálás utókor — még a kartár-

sak is — még a nevét is elfeledték, az *Örökimádás templom zseniális* alkotójának.

Másik mesterem, a lángeszű, kiváló képzettségű *Kauszer József*, a Bazilika belsejének utolérhetetlen tökéletességgel való megalkotója, évekig a művészi becsvágyán ejtett rettenetes sebek feletti igazságtalanságok kimagyarázásán fáradozott. Az ellenségeit azonban legyőzni nem tudta és elborult elmével hanyatlott sírjába.

Szegény jó drága mesterem *Nagy Virgil* műegyetemi tanár, gyönyörű kék szemében sokszor láttam felcsillanni a könnyeket az emberi igazságtalanság, hálátlanság, megnemértés hatására, akinek nemes, finom uri lelke mindenkor távol állott a tülekedéstől, de akit ezek a fájdalmak és törzsrások halálosan megsebeztek és korán a sírba döntöttek.

Valóságos lexikont lehetne összeállítani építőművészeink tragikus életéről. Még a nagy *Alpár Ignác* sem volt kivétel ebben. Vagy mit szólunk a most elhunyt jeles *Arkay Aladár* kínjáról, melyet el kellett viselnie akkor, midőn leggyönyörűbb alkotását (az *Andrássy-ut végén*) szétrombolták egy

hétköznapi stilus kedvéért, az építető kívánságára.

Nem, az építész sorsa nem irigylésreméltó!! Mintha az egek az építést is oly feladatok végzésére szánták volna, mint a regebeli Szizifuszt. Mikor elkészül egyik feladatával, letöröli izzadt homlokát, megerősíti szívét, elfeledi a sérelmeket (amelyek a fő okai, hogy többé látni sem óhajtja alkotását), máris új feladat előtt áll, új reményekkel, új örömmel, új bizakodással, hogy a végén mindezek a legnagyobb fájdalmak, csalódások, szenvedések kuforrásává váljanak.

De él benne az isteni szikra, mely egy pillanattig sem engedi megpihenni, mely űzi, hajtja szakadatlan, míg lelke utolsó nem lobban.

A megnemértés, a hálátlanság, az emberi rosszindulat az építész korbácsa, de egyben alkotó vágyának felfokozója is. Azért építészársaim ne buslakodjunk, ne tépelődjünk, hanem jókedvvel, senkitől, a sorstól mit sem várva, iparkodjunk isteni hivatásunkat betölteni. Ha valaki, az építőművész nem élt hiába. Alkotásai túl élik őt, bár ő maga, tragikumával együtt sírba száll.

Dr. Fábrián Gáspár.

Építőtéglák és lemezek fűrészporból.

A háboru utáni időkben az évezredek téglának számtalan vetélytársa akadt. E téglapótlók közül igen sok nem felelt meg a várt reményeknek, akadt közöttük azonban olyan is, mely nemcsak egy átmeneti idő póttanyaga, hanem normális időkben is komolyan számba jöhet. Ez új téglanyersanyagok egyike fűrészporból készül s megérdemli, hogy készítését és tulajdonságait tudomásul vegyük, mivel nemcsak olcsó téglapótló építőelemként lép fel, hanem a faipar egy, eddig igen alárendelt szerepű melléktermékének, a fűrészpornak, értékesítési lehetőséget nyújt.

Az a szándék, hogy a fának, ez igen elterjedt szerepű építési anyagnak, feldolgozás alkalmával nyert melléktermékét gazdaságosan felhasználják, nem új, s a szakembereket régen foglalkoztatja. E kísérletek azonban gyakorlati megoldásokhoz csak a legutóbbi időkben vezettek.

Reájöttek elsősorban arra a körülményre, hogy a fahulladék és fűrészpor csakakkor dolgozható fel, ha kiszta, szennyezéseket és idegen, nem faalkatrészeket nem tartalmaz. Felismerték továbbá, hogy a fahulladék vízüveggel impregnálva vízmentessé válik, s megszabadul a korhadás veszélyeitől. Az ily módon előkészített impregnált fűrészpor több eljárás segítségével dolgozható fel téglákká.

Igy szilárd, viharálló téglákat nyerünk, ha a fűrészport vízüveggel és aszbesttel főzzük vizes enyvoldatban. A vízüveg a fűrészport vízmentessé az aszbest tűzmentessé teszi, az enyv pedig mint kötőanyag szerepel. A főzés alatt a massa megkeménykedik. E masszát kell formába préselni s az így nyert téglákat vagy lapokat kiszáritani.

Előállíthatók a téglák vagy lapok oly módon is, hogy a fűrészport néhány óráig kb. 15 százalékos bóraxoldatban főzzük, s kiszáritjuk. Ha az így nyert masszát vasklorid és ecetsavas alumínium vizes olda-

tával itatjuk át és kiszáritjuk, oly anyagot nyerünk, mely kénsavas alumínium híg oldatával megkeverve és formálva szilárdvá válik. A víztelenítésre leggazdaságosabb a centrifuga használat.

Ha a fűrészport tömény szappanoldattal itatjuk és megszáritjuk, majd mézstejjel kezeljük s újra megszáritjuk, oly masszát kapunk, mely melegen és nyomás alatt formába préselhető. Ugyane massa azonban vízüveggel és mézporral is formálható és levegőn megkeményedő téglákat szolgáltat.

Egy másik eljárás szerint a kénsavas alumínium-oldattal átítatott és főzött massa enyvvel préselhető anyagot ad, mely hamuzsíroldattal megnedvesítve megszilárdul és használható, viharálló téglákká lesz. Az alumínium-szulfátoldattal főzött massa azonban mézstejjel és gipsz- és enyvoldattal is kezelhető, mikor is pasztaszerű keverék keletkezik, mely formába préselhető. Levegőn e massa megszilárdul s az idő viszonyosságai ellen kitűnően viselkedik.

Több módszer segítségével nyerhetünk tehát a fűrészporból olcsó és aránylag könnyen előállítható téglákat, s így az eddig alárendelt szerepű mellékterméket gazdaságosan és célszerűen bírjuk felhasználni.

Dr. K.

KRÓNIKA

Gyász. Özvegy *Petrovácz Józsefné* született *Rajbáthy* Ida, néhai *Petrovácz József* polgáriskolai tanárképzőintézeti főkezelő özvegye, *Petrovácz Gyula* országgyűlési képviselő édesanyja, október 14-én Kaloocsán nyolcvanegy éves korában meghalt. Temetése 16-án, vasárnap délután folyt le Kaloocsán. A megboldogultat a *Petrovácz*, a *Rajbáthy*, a *Szepessy* és a *Máthé-Tóth*-családok gyászolják. Édesanyja elhunytá alkot-

1932

mából a népszerű képviselőt és törvényhatósági tanácstagot a társadalom minden rétegéből számosan keresték fel részvénytájékoztatóikkal.

Özvegy *Czabalay Kálmánné* szül. ilki *Vannay Etelka* okt. 19-én életének 84-ik évében meghalt. Az elhunytban, aki évtizedeken át fáradhatatlan és szeretetteljes tevékenységgel közreműködött a budai jótékonyági akciókban, dr. *Czabalay Kálmán*, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa alelnöke, édesanyját gyászolja.

Tormay Géza és Czabalay Kálmán kitüntetése. A kormányzó *Tormay Géza* kereskedelemügyi miniszteriumi államtitkárnak értékes és eredményes munkásságáért, valamint *Czabalay Kálmán*nak, a fővárosi Közmunkák Tanácsa alelnökének, a főváros rendezése körül kifejtett érdemes tevékenysége elismerésül a II. osztályú érdemkeresztet a csillaggal adományozta.

Igazgatói megbízatás. A kereskedelemügyi miniszter *Jesch László* áll. ipariskolai igazgatót a budapesti m. kir. állami felsőipariskolához áthelyezte és ennek az intézetnek az igazgatásával megbízta.

Solti Lajos-tisztviselői ösztöndíjat alapít a főváros. A főváros műszaki tisztikara két évvel ezelőtt, amikor a főváros hosszú időn át szolgáló érdemes műszaki tanácsnoka, *Solti Lajos* nyugalmába vonult, a főtisztviselő munkásságának emlékére egy művészi bronz mellszobrot létesített. A bronzszobor költségeit a szoborbizottság gyűjtés útján teremtette elő és az akció lebonyolítása után több mint ezer pengő maradt vissza. Az időközi kamatokkal felszaporodott tőkéből most olyan alapítványt létesítenek, amelyből minden évben fővárosi alkalmazottak olyan egyetemi tanulmányt folytató gyermekeiket jutalmazzák, akik az évvégi vizsgákat jeles, vagy legalább is jó eredménnyel teszik le.

A királyi József Műgyetem tanévnyitó közgyűlése. *Hüttl Dezső* dr. lelépő rektor mondotta el beszámoló beszédét. „Az alkotó munkát — panasolta *Hüttl* — az elmúlt tanévben nagyban megbénította a gazdasági helyzet általános pangása, hiszen az állami költségvetésben az eddig előirányzott 200.000 pengő helyett az elmúlt tanévben csupán 40.000 pengő állott rendelkezésünkre. Az elmúlt esztendő folyamán négy műgyetemi tanszék esett áldozatul a szűkös gazdasági helyzetnek. Ezzel szemben azonban elodázhatalanul szükséges például az aviatikai, az aerodinamikai tanszék felállítására. A lelépő rektor reméli, hogy ezentul nagyobb megértéssel fogják kezelni a technikai felsőbb oktatás nagyfontosságú ügyét. Ezután *Söpkész Sándor*, az új rektor felcvasta székfoglaló tanulmányát: „A gazdasági válság technikai vonatkozásai” címmel.

A Mérnöki Kamara rendkívüli közgyűlésén a köztisztviselők leszavazták a Magánmérnököket 332 szóval 240 szavazattal szemben, elvetették a magánmérnökök indítványát.

Budapesti képeskönyv. *Gallina Frigyes legújabb munkája.* A tudós szakavatott kezével és a művész szépségkutató szemével válogatta ki a testés kötet képeit. Buda híres várának legrégebbi ábrázolásával *Michael Wohlgenuth* nürnbergi mester klasszikus művével kezdődik a könyv, hogy folytatódjék *Braun és Hoggenberg* kölni földrajzi könyvének fametszetét, a török időkben ismeretlen kézből származó primitív,

mégis annyira művészi rajzokkal, azután *Rosetti, Lajos badeni örgróf Hamenstein* nevű királyi mérnöke, *Éder József, Warschag* műveivel. A múlt század negyvenes éveinek híres városfestője, *Alt Rudolf* következő ezután több képével: külön érdeme a könyvnek, hogy nyomdatechnikailag a legfinomabban tudta elénk varázsolni az Alt-féle akvarellek friss színeit, üde hangulatát. A kötet a kitűnő városházi rajzoló művészek, ifj. *Richter Aladár*nak néhány hangulatos ceruzarajzával végződik, amelyek híven tükrözik vissza a modern Budapest minden szépségét, nem érdektelen kontrasztot állítva fel a primitív fametszetek és a modern grafika művésze között.

Külön említést érdemel a kizárólag képekből álló könyv elé írt bevezető, amely a maga nemesen férfias lirájával, zengő makyarságával új oldaláról mutatja be *Gallina Frigyes*t.

A belvárosi reáliskola kiváló növendékeinek munkáiból *Farkasfalvy Imre* rajztanár óriási fáradsággal egy pompás gyűjteményt állított ki a Nemzeti Szabónban, ahol ott végzett építésszek munkái közül is pompás tervek kerültek bemutatásra. Így *Alpár, Kausser, Pecz, Steindl, Schulek, Lechner Ödön, Quittner, Lajta, Györgyi, Zrumeckzy, Wellisch* és más kiváló építőművészeink legszebb dolgait láthattuk. Mily nagyszerű volna, ha ezek és sok más jeles mű egy építészeti múzeum keretében állandóan megtekinthető volna.

Rendelet a mérnöki munkáról. A kereskedelemügyi miniszter rendeletet bocsátott ki a közszolgálatban álló mérnökök önálló mérnöki magángyakorlatának szabályozásáról. Elrendelte, hogy a közszolgálatban, közalkalmazásban, továbbá közlekedési vállalatok és közüzemek alkalmazásában álló mérnökök kötelesek az önálló mérnöki magángyakorlat körébe eső minden egyes megbízásnak (tervezés, tanácsadás, becslés, szakvéleményadás stb.) elvállalása előtt felettes hatóságuk engedélyét kikérni. A felettes hatóság, amennyiben a kért engedélyt megadja, ugyszintén az engedélyes, ha az engedéllyel tényleg élni is kíván, a mérnöki kamarát erről értesíteni köteles. Az engedélyes köteles a korábban elvállalt és még lebonyolítás alatt álló megbízásokat is bejelenteni. E bejelentés kötelezettsége a mérnöki főiskolák tanáira is vonatkozik.

A válságos gazdasági helyzet tartama alatt a mérnöki magánmunka elvállalására vonatkozó engedély csak kivételesen és különös indokok fenforgása esetén adható meg.

Ez a rendelet nem érinti a mérnöki rendtartásról szóló 1923. évi törvény 3. §-ának 5. bekezdésében említett szolgálati szabályoknak a jelen rendelettel nem ellentétes rendelkezéseinek hatályát. A rendelet azonnal hatályba lép.

Elkészítették a Halászbástya aljának rendezési terveit is. *Wälder Gyula* műgyetemi professor a tervek alkotója, amelyeket a Közmunkák tanácsa már elfogadott.

Tájékoztató a magy. kir. áll. felső építő ipari iskolán szervezett építő ipari téli tanfolyamról. A tanfolyam célja és feladata a télen szünetelő kőműves-, ács- és kőfaragótanoncoknak és segédeknek szakmájukban oly rendszeres kiképzése, hogy azok idővel mint pallérok, vagy mint önálló kőműves-, ács- és kőfaragómesterek működhessenek a gyakorlatban.

Farkasfalvy Imre

Aigner Sándor

rika

1912

AIGNER SÁNDOR építőművész január 30-án halt meg Budapesten. Ötvenhét esztendő telt, s mint építész, a magyar építőgárda ismert, tevékeny és finom ízlésű embere volt. Több új s nagyobb koncepciója, amelyeknek építését most kellett volna elkezdni, csak papíron maradt, felépítésüket már nem érte meg. Maga a főváros, Budapest kevésbé, csak alig pár helyen viseli Aigner Sándor működésének s tudásának nyomait. Oka ennek egyrészt, hogy valójában leginkább templomok restaurálása, templomok építése vonzotta. Ebben a nemből fővárosszerte ismert, sikertelen műve az üllői-úti „Örökimádás“-templom. Aigner Sándor annak a felfogásnak, annak az iskolának és építőgenerációnak volt lelkes és kései híve, amely ma már egyre fogy, s amelyre a bécsi „Dombaumeister“ Schmidt nyomta rá erőteljesen

bélyegét. Szigorúan, teljes fenntartással s odaadó módon tartotta magát két történelmi stílus, a román és gót kötött formáihoz, illetve ezeknek német változatához.

Aigner Sándor 1854-ben Temesvárott született. Eredetileg, eleinte könyvkereskedőnek szánták, végül is azonban győzött ezen a szülői ellenálláson, s követhette hajlamát, az építészethez való erős vonzódását. Így került Bécsbe, az építészeti akadémiára, ahol Schmidt tanítványa lett. Studiiumai végzése után is jó ideig még mellette működött. Bécsből a hetvenes évek végén Zágrábba került, ahol az akkori földrengés alkalmával sok építkezés folyt. Aigner Sándor többek közt az ottani dómot restaurálta. Innét Schulek Frigyes mellé jut (1882) s segédkezik neki a Mátyás-templom restaurálásának munkájában. Budapesten

Művészeti 1912.

70-71. t.

Krói

letelepedve, majdnem tíz évig dolgozik így Schulek mellett, s 1891-ben önállósítja magát. Első, s talán legszebb önálló munkája a törökszentmiklósi plébánia-templom. Restaurálásai közül felemlíthetjük a veszprémi székesegyházat, a szabadkai Szent Ferenc-templomot, a győri székesegyházat. Legtöbb munkáját tervpályázatokon nyerte, ezenkívül, közvetlen megbízás útján, a vidéken végzett kisebb állami építkezéseket (erdőigazgatósági, járásbirósági épületek). A fővárosban a már említett „Örökimádás“-templomon kívül építette a Szent Imre-kollegium fehérvári-úti házat. Vidéken álló művei közül felemlíthetjük még a győri szemináriumot, a szeged-rókusi gótikus templomot. A szegedi fogadalmi templom első tervpályázatán Rainer Károlylyal egyetemben nyert első díjat, ezt azonban most Schulek Frigyes fogja építeni. A millenniumi kiállítás idején tőle való volt az erdészeti pavillon. Első díjat nyert még a nagybecskereki törvényszék, a pestvidéki törvényszék új palotájára kiírt pályázaton, ezek a tervek azonban még eddig nem kerülhettek kivitelre. Tagja volt a Műemlékek országos bizottságának, a mérnök- és építészegyesületnek, s mintegy öt cikluson át az országos középítési tanácsnak. Az „Örökimádás“-templom építése után kitüntetés gyanánt megkapta a III. oszt. vaskorona-rendet.

amelyekre Staats-Medaillet kapott. Egy évre rá a földművelésügyi minisztérium kiküldte Vastagh állatszobrait a torinói kiállításra s ezek ott egy Grand Prix-et hoztak a művésznak. Az ugyanez-évi római nemzetközi kiállításon az olasz király megvette két bronzművét.

A Rákóczi-szobrot, amelyre a most bezárult téli kiállítás Ipolyi-díját kapta, Szeged városa rendelte meg Vastaghnál. De nem ez a művész első, nyilvános helyre kerülő műve. Mert tőle való a budai királyi várpalota lovardája előtt álló nagy csikós is és ugyanott két kisebb szobra is. Ezekén kívül plaketteket is készített. Az egyiket a Nemzetközi Orvosi Kongresszus, a másikat a Magyar Orvosok Vándorgyűlése, a harmadikat az Erdélyi Múzeum-Egylet számára, az utóbbinak ötvenéves jubileumára.

Keményffi Jenő 1875-ben született Budapesten s ugyanitt végezte a középiskolákat is. Szülei házában rendkívül sok művész fordult meg s így korán támadt benne vonzalom a művészi pályára.

VÁLLALKOZÓK KÖZLÖNYE

ES

MAGYAR ÉPÍTŐK LAPJA

Tizennegyedik évfolyam.

38. szám.

Budapest, 1908. szeptember 16-án.

Egyházművészet.

Két momentum emelkedik ki a mult hét eseményeiből, amelyekről meg kell emlékeznünk. Mind a kettő az egyházművészet körébe vág. Az egyik építőművészi alkotás, a másik kiállítás. Az első mint egy monumentális építkezés befejezése s rendeltetésének átadása jelentős, a másik művészi tevékenységünk egy specialis ágára vet világot, melynél meglátjuk az eddigi eredményeket, de látjuk főképpen azt, mennyit kell még tennünk, hogy azon művészeti ág fejlettségével meg lehessünk elégedve.

Az egyik eseménye a mult héten az *Erzsébet Örökimádás templomának felavatása*, a másik a *keresztény egyházművészeti kiállítás* megnyitása a múcsarnokban.

A földadat, melynek megvalósításának alapjait a hívők áldozatkészsége lerakta akkor, mikor az örökimádás temploma és az azzal kapcsolatos zárda és oltáregylet helyiségeinek számára filléreit lerakta, majd pedig az 1903-ban lezajlott tervpályázat kiírásával eszméje megvalósításának második stádiumába lépett, egyike a legszebbeknek és leghálátatosabbaknak. Egy templom építése már magában véve a legkívánatosabb földadatok egyike, a mely után az építőművész teremtő ereje vágyódhatik, mert az kívánja meg — még kicsinyben is — a legtisztább koncepciót, legalaposabb tudást és a legnemesebb ízlést.

És ha a feladat — mint jelen esetben is — oly lételemény jellegét veszi magára, a mely a magyar nemzet olyannyira szeretett és megsírt boldogtalan királynéjának emlékét van a feladat emlékműben láthatóvá tenni, oly ambíció kell az építésznek a tervezéshez fogni, a mely a fantáziájának kifejtésében a legideálisabb szárnyalásra teszi képessé.

Kell, hogy ez a szép feladat nem csak egy hozzá teljesen méltó területen, hanem egy szabad helyen, ahol a munkázata kellőleg érvényesülhessen, és viszont, hogy éppen az építőművészt megkíséreljük a kifejtésére, amint ezt különösen franciaországi példákban számos esetben láthatjuk. A zárdaja Saint-Julien

És soha se feledjük, hogy a régmúlt idők művészeti emlékei nem formaképzéseikkel hatnak ránk főképpen, noha ez latszik valószínűleg, hanem ama hangulattal, melyet a történelem, az évszázados multjok, az idő észrevétlenül hozzájuk adott s a mivel modern másaikkal természetesen nem rendelkezvén, hatásaikkal versenyre sohasem kelhetnek. Hogy ezt elérjék, hozzá kell adnunk valamit abból, ami a mi világhoz közelebb fér, ami melegebb és élhetőbb hozza a modern ember és művész igényét.

Az egyházművészeti kiállításról kevés szóval kell megemlékeznünk. Kezdet csak, mely a megvalósításra öleli fel teljesen, de talán elég képet nyújtja mégis az egyházművészeti állapotának Magyarországon. A magyarországi e téren a művészeti élet korántsem veheti fel a versenyt a külfölddel — de saját történelmi

alkalmakkor az egyes épületrészek között a közlekedés a szigorú klauzura fönntartásával is lehető legyen.

Ezt a nehéz és komplikált feladatot a pályázók közül *Aigner Sándor* építész oldotta meg a legtökéletesebben, s az ellene folytatott személyes küzdelemben is győztes maradván, ő biztáka meg a kivittel is.

Ma már áll az Örökimádás temploma. A hosszahajós templom a telek tengelyében szabadon áll, s kétoldalt árkaos lépcsők kötik a másik két épületrészhez. Gotikus ízlésben épült, a stílus formáinak, tagozásainak tökéletes ismeretével megszerkesztve, nemes ízléssel, egyszerű és keresetlen részletezéssel. A külső hatást a nemes anyag, a kő fokozza, belül a mérsékelt színezés, az ablaküvegezés enyhe színárnyalatai világos, harmonikus képet nyújtanak. A földtár hófehér márványból készült s uralkodik az interieurben. A bejárótól jobbra a vestibulumban áll Erzsébet királyné sikerült szobra, ugyancsak gotikus ízlésű háttérképzéssel, melynek tapetázott kapuzata azonban az összhatást igen károsan befolyásolja.

Ha az építményről mindezt elmondottuk és elmondhatjuk, nem hallgathatjuk el viszont annak beismerését, hogy minket az ilyen építkezés többé-kevésbé mégis hidegen hagy. A középkori műveknek az a sajátos hangulatossága hiányzik itt is ép úgy, mint minden ridegen középkori tagozásokkal és ismert gotikus vagy román konceptusokkal felépült építményben. Ilyen a pazar kiállítású ország-háza, ilyen az Erzsébetvárosi templom s ilyen az örökimádás temploma is. Nem segít azon a formák bámulatos hűsége, tisztasága és történelmi tökéletessége, az alkotó lelke az, ami életet kell, hogy adjon neki, önmagából kell hogy valamit hozzátegyen, hogy élvezhetővé, művészivé váljon alkotása. És ez lehetséges akkor is, ha a fantázia a mult hagyományait aknázza is ki s művészkedését ezen alapokra bazirozza is.

Ha a művészi lélek szabadsága nem lesz urrá e segítségül vett történelmi elemeken s a holt formák elhelyezését csak a száraz műtörténeti tudomány irányítja, akkor — legyen e tekintetben bármily tökéletes a mű — hidegen fog az hagyni bennünket. Talán csodálkozunk, ámde nem szeretjük.

És soha se feledjük, hogy a régmúlt idők művészeti emlékei nem formaképzéseikkel hatnak ránk főképpen, noha ez latszik valószínűleg, hanem ama hangulattal, melyet a történelem, az évszázados multjok, az idő észrevétlenül hozzájuk adott s a mivel modern másaikkal természetesen nem rendelkezvén, hatásaikkal versenyre sohasem kelhetnek. Hogy ezt elérjék, hozzá kell adnunk valamit abból, ami a mi világhoz közelebb fér, ami melegebb és élhetőbb hozza a modern ember és művész igényét.

Az egyházművészeti kiállításról kevés szóval kell megemlékeznünk. Kezdet csak, mely a megvalósításra öleli fel teljesen, de talán elég képet nyújtja mégis az egyházművészeti állapotának Magyarországon. A magyarországi e téren a művészeti élet korántsem veheti fel a versenyt a külfölddel — de saját történelmi

multjának egyházművészetével. Ha összehasonlítjuk az ezredéves kiállítás történelmi csoportjával, avagy egy-egy püspöki (pl. esztergomi) kincstárral, szomorúan tapasztaljuk, hogy az iparművészeti tevékenység az egyház szolgálatában erősen gyári jellegű lett. Így volt ez nemrég nyugaton is, de ott már nagyot fordult a helyzet. Mi még mindig érezzük e téren a hatását annak az időnek, mikor az egyház egyebütt lévén elfoglalva természetszerűleg, nem kísérte figyelmével a műszetek átváltozását. Az egyház atiláris merevsége akadályozta meg mindenkor a multban is a nagy korváltozások alkalmával az egyházművészeti viszonyok jobbra fordulását. A művészelkek nem áldozták fel művészeti hitvallásukat, de akadtak mindenkor számító kontárok, kik készséggel beállottak a megrendelők alázatos szolgálatainak. Az építész, festészeti terén a fürge eklektikusok és kopizálók, a szobrászatban és a műiparban az egyházi műipargyárosok és kereskedők.

Ezen szánalmas állapot felismerése ma már bekövetkezett, s bekövetkezett a vágy is, hogy segítsenek rajta.

A külföldön is megindult a mozgolódás, nálunk pedig a Magyar Iparművészeti Társulat jött készségesen segítségére az általánosan érzett s itt ott már hangoztatott reformeszmének. Felhívást intézett a magyar püspöki karhoz: részben az egyházművészetek nivójának emelése, részben a külföldről beözönlő selejtes termékek kizárása végett szólítsa fel a klérust, hogy a szükséges művészeti megrendelésekkel forduljon a Társulathoz, amely szakszerű tanácsal, esetleg munkával is szolgál. A Herceprimás nagylelkűen felkarolta a Társulat eszményét és a mozgalom élére állott s a VI. katolikus nagygyűléssel kapcsolatban egyházművészeti kiállítást rendezett. Ezen első lépése csak kiinduló pontja akar lenni egy nagyobb egyházművészeti akciónak, egy oly szervezet létesítésének, amely az egyházművészeti megrendeléseket hazai és művészi erővel végeztesse. A mostani tárlat az egyházművészet mai állását mutatja be hazánkban. Mintegy első széttekintés és számbavétel ezen elhanyagolt művészeti ágban. A szakembereken, művészekén, kléruson és a nagyközönségen áll levonni a tárlat tanulságait.

Tervpályázatok.

Irhattuk volna azt is, hogy „Panamák“ mert hozzászoktunk, hogy tervpályázatok alkalmával a „Panama“ vigasztalja a bukottat, panamával támadják a győztest. Ez történik most is, amikor a napilapok megemlékeznek a „Magyarországi építő munkások szövetsége“ által székházuk terveinek beszerzésére rendezett s *eredménydusan lezajlott* tervpályázatról.

A pályázat a szószoros értelmében lezajlott, tehát az eredmény a történelemé, s így pártatlan megítéléssel szólhatunk hozzá.

Úgy halljuk minden nyomtatott panaszból, hogy a pályázók — természetesen egynek kivételével — a szövetséget támadják, szerintük inkorrekt döntésük miatt.

Talán első hallásra meglepően hangzik, de ki kell előre is jelentenünk, hogy a *támadók* nak nincs igazuk s a szövetség a pályázókkal

(akár új, akár renoválási) **HAJNAL (Honig) MIKSA**
Budapest, VII., Dembinszky-u. 4.
TELEFON: 101-97.

letvasszerkezetet, műkovácsolásokat,
kandalló és bronz-munka külön-
eket.

A milánói kiállítás
son két arany éremmel,
a pécsi orsz. kiállítá-
táson nagy állami ezüst
éremmel kitüntetve.

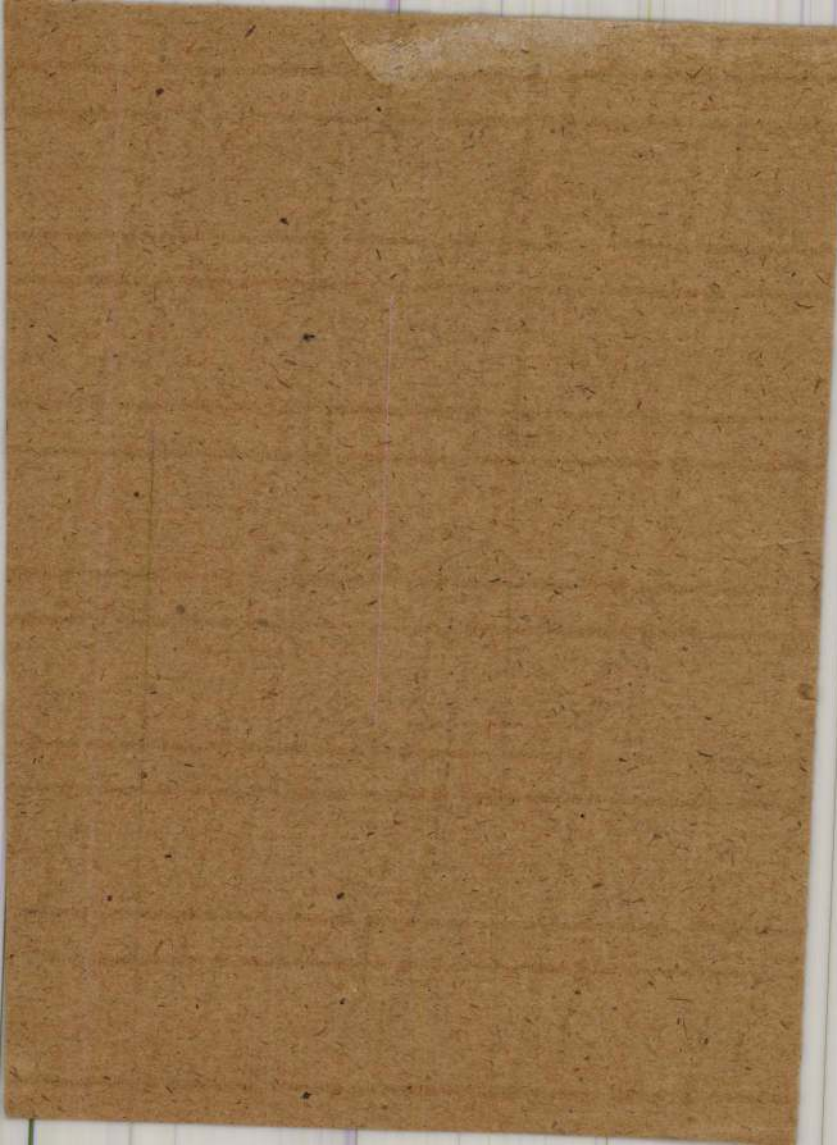

Aigner Sándor
építész

Aigner, Alexander, Architekt, geb. 1854 in Temesvár, genoss seine technische Ausbildung in Wien als Schüler des Dombaumeisters Schmidt. 1881 leitete er als Werkmeister die Restaurierungsarbeiten der Budaeer Matthiaskirche. Seine Werke sind: die Budapester Kirche *Zur Ewigen Anbetung*, das hauptstädt. *Emericianum*, die Agramer und Besztercebányaer *Forstdirektionen*, das Nagybecskerekker *Gerichtspalais* u. m. a. Monumentalgebäude; ferner die Restaurierung der Veszprémer Domkirche (1910).

Krück I. 12. 8.

Signer Sándor

építész

1854 - 1912

l.

Gulyás Magyar irok

I. 300 h.

✓

müvészeknek, akik még nem vehet-
 ven élet- és valószínűséggel tu-
 tuk mindazok számára, akik élme-
 semények ábrázolását mutassuk
 tuk magunkat, hogy ~~XXXXXXXXXX~~
 állítás anyagának összeállítás-
 Egészen jelentéktelen
 állítani.

nek a műveknek a bemutatására
 parancsnokokról és a hadsereg
 Hasonlóképpen nem állítottuk ki
 Leg ne szerepeljenek szimbólik-
 dőben került fel az az elgondo-
 A kiállítás megrende-
 meg.

veszettek Nemzeti Szindikátusan
 vezérkarnak a kiállítás megsz-
 össze a szürkeszöld egyenruháb-
 hogy alig néhány hónap alatt h

AIGNER Sándor, építész, szül. Temesvár 1854 júl. 21., megh. Budapest 1912 jan. 30. A bécsi akadémián tanult, majd a Mátyás-templom restaurálási munkáinál lett építésvezető. Ő építette az Erzsébet királyné emlékének szentelt Üllői-úti Örökimádás-templomot s a Szt. Imre-kollégiumot, vidéken többek közt a zágrábi erdőigazgatósági palotát s a nagybecsereki törvényszék épületét. Műveit a történelmi, különösen középkori stílusok kiváló ismerete jellemzi.

Eg. T. 15. l.

1446. *Mythologiai jelene*
Amphitritét kerek medallion
lőtestű, de halfarkú Delphinen ülve
kezeit a hozzá beszélőnek vállára
Terracotta dombormű, méretei
— Vétetett 1895 október 28-án E
896). — Elszámoltatott 1900 nove
elszámolást jóváhagyta az 1901 a
határozat (464-901).

East master

1113

1895. Vét. 1895.
E. 896.

a színre. A kötőanyagok gyártása, hamisítása, megvizsgálása. A festék keverése a kötőanyaggal. A szárítók. A használatra kész ipari festékek. A fényezőiparban használt lakkok gyártása és megvizsgálása. Kitétek. Előadó: *Hoffer István* vegyész, az államvasutak gépgyárának művezetője. Az előadások a budapesti állami felső ipariskola II. em. 68. sz. termében (bejárat: VIII., Népszínház-utca 8. fölépcső) lesznek. Az előadás ingyenes. Jegyet erre a Technológiai Iparmúzeum (VIII. ker., József-körút 6. I. emelet) irodájában naponként d. e. 9—1-ig és d. u. 3—6 ig névre kiállítva kaphatni; azontúl az előadó terem ajtajánál levő szolgálattól.

A németek. — Nines magyar építész! Míg nálunk a technikus nehéz harcot küzd érvényesüléséért és vezető állásba alig kerülhet, addig a kultúrában előtörő hatalmas német nemzet már mind tágabb téren alkalmazza a mérnököt és a város közigazgatásában a jogászszaal egyenlően első vezérszerepet juttat neki. Ez a tény most azért jutott eszünkbe, mert egyik előkelő német szaklap legfrissebb számát forgatva, szemünkbe ölik *Gotha* város hirdetése, melyben műszaki igazgatót (Stadtbaumeister) keres, igérvén neki 5000 márka kezdőfizetést és — ami ránk nézve tanulságképpen érdekes — „a városi építőmester mint tanácsnok, *helyet foglal a Tanácsban, szavazata van és az állásnak most folyamatban levő szervezése után városi műszaki tanácsos címet fog viselni és az összes műszaki ügyeket, beleértve a vízvezetékét és csatornázást is, intézni és vezetni fogja.*” — Ugyanitt egy másik nagybetűs hirdetés állandó alkalmazásra invitál *Budapestre* egy hosszabb gyakorlatú építész, kinek dolga leendő modernebb stílusú homlokzatokat tervezni. Mindenesetre jó jel, hogy középfékezéseink már annyi hazai építész fogyasztanak, hogy ilyenért külföldre kell menni; de eszünkbe jut éppen ilyenkor ama mélyen járó és becses tartalmú vita, ami most folyik a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben a mérnöknevelésről, hol azt panaszolják, hogy a hazai szakerek nem tudnak kenyérhez jutni és a jó helyeket a külföldiek özönlik el. Persze, ha még hívjuk is őket?! És ha *csakugyan* szükség volna rájuk?! *Erről jó volna építészainknak alapos eszmecserét folytatni.*

A gázmotorok kezelőinek tanfolyama a m. kir. Technológiai Iparmúzeumban f. évi január hó 10-én nyílik meg és február hó 5-ig tart. Az előadások naponként este 7 órától 9-ig a felsőipariskola II-ik emelet 59-ik számú termében tartatnak. E tanfolyamon a világítógáz-, generátorgáz-, benzín- és nyerspetróleummotorok szerkezetét és kezelését tanítják. Tanulókat felveszik az ilyenféle motorok tulajdonosait és kezelőit, a motorgyárak szerelőit és géplakatosait, végül a jelentkezés sorrendjében más géplakatosokat is. A beiratásokat a m. kir. állami felsőipariskola (VIII. ker., Népszínház-utca 8. sz.) II. em. 59. sz. tantermében folyó hó 7, 8-án este 7 órától 8-ig és 9-én délelőtt 10 órától 12-ig tartják meg. A jelentkezők kötelesek igazolni mesteriségüket és jelenlegi foglalkozásukat. Tandíj 10 korona. A hallgatók a tanfolyam elvégzése után vizsgát tehetnek, sikeres elvégzéséről bizonyítványt nyernek. A vizsgát díja 10 korona.

A pestvidéki törvénykezési épület és fogház terveire hirdetett pályázat eredménye felett a bíráló bizottság — mint már jelentettük — folyó évi december hó 20-án tartott zárülésében az első 4500 koronás díjat egyhangúlag a 8. sz. tervért *Aigner Sándor* budapesti építésznek, a második 3000 koronás díjat ugyancsak egyhangúlag a 11. számú tervért *Jablonszky Ferenc* budapesti építésznek, a harmadik 2000 koronás díjat pedig szótöbbséggel az 5. sz. tervért *Lechner Jenő* és *Warga László* budapesti építésznek ítélte oda. — A tervek a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet helyiségében januárius 7-ig közszemlére állítvák. A kiállítás idejének lejártával a nem díjazott tervek az igazságügyminisztérium segédhivatali főigazgatójától a hivatalos órák alatt, a benyújtáskor nyert elismervény visszaadásával és a bírálati jegyzőkönyv egy másolatával együtt februárius hó 15-ig átvehetőek. Az eddig a határidőig át nem vett tervekért a kincstár felelősséget nem vállal.

Védekezés a zugkiállítások ellen. Az az elaborátum, amelyet az Országos Magyar Kiállítási Központ a zugkiállítások és a kiállítási ügynökök által üzött szédelgések elnyomásának tárgyában kidolgoztatott, a Giard és Briere párisi cég kiadásában francia nyelven is megjelent. A 44 oldalra terjedő füzet a zugkiállítások fogalmi körének megállapításából indul ki, ismerteti a magyar törvényhozásnak idetartozó közigazgatási és büntetőjogi intézkedéseit, ezeket összehasonlítja a külföldi jogoknak erre tartozó álláspontjával, kitér a polgári bíróságoknál kereshető jogvédelemnek kérdésére, megállapítja azokat a tanulságokat, melyek e szembeállításból levonhatók és néhány szóban megvilágítván a kiállítások jogi személyisége körül felmerült érdekes vitát, javaslatokat tesz a kiállítások általános jogi szabályo-

zásának részleteire nézve. A füzet, amely dr. Dóczi Sámuelnek, az Országos Iparegyesület ügyészének nevével került ki a sajtó alól, minden könyvesbolt útján megszerezhető.

Kislakások Münchenben. München város tanácsa legutóbb elhatározta, hogy hivatalnokai és munkásai számára olcsó lakásokat épít a Thalkirchner-úton. Itt 15 házban 175 lakást rendeznek be 500 lakóhelyiséggel kerekén 1 millióm márka költséggel. Úgy számítják, hogy egy lakóhelyiség átlagos havibére 10:8 márka lesz. *D—y.*

HIVATALOS.

MAGYAR ÉPÍTŐMESTEREK EGYESÜLETE.

Értesítés.

Az egyesület elnöksége figyelmezteti az egyesület t. rendes Tagjait, hogy a jövő évi tagdíj a jóváhagyott alapszabályok értelmében 36 korona. Ugyancsak az alapszabályok értelmében az „Építő Ipar“-t, az egyesület hivatalos lapját, *minden* tag megkapja; ezért külön 8 korona díj jár, melyet a tagdíjjal együtt az egyesület szed be. Az „Építő Ipar“-t tehát minden tag *tartsa* meg.

*

A választmány ülése december hó 23-án. Elnök *Kunfalvi Nándor* jegyző *Pásztor Béla*.

Jelen vannak: *Jakabffy Ferenc*, *Barcsai Lajos*, *Sziklai Zsigmond*, *Bloch Leó*, *Mirgay Gyula*, *Graf Lajos*, *Karvaly Gyula*, *Mann József*, *Koch Károly* és számos egyesületi tag.

Az elnök megnyitja az ülést. Felolvastatja a múlt ülés jegyzőkönyvét, amelyet a választmány tudomásul vesz. A mai jegyzőkönyvet *Graf Lajos* és *Mirgay Gyula* fogja hitelesíteni.

1. *Kéler Zoltán* dr. egyesületi ügyész átiratban jelenti, hogy az egyesület módosított szabályai jóváhagyattak. Javasolja az új alapszabályok kinyomatását.

A választmány az elnök javaslatára és *Mirgay Gyula* hozzászólása után elhatározza, hogy az új alapszabályokat 1000 példányban kinyomatja és a tagokat értesíti körlevélben, hogy újkör már a nagyobb tagdíjakat tartoznak fizetni.

2. A *kereskedelmiügyi miniszter* megküldte az új ipartörvény tervezeteire benyújtott vélemények gyűjteményét. Tudomásul vétetik.

3. A m. kir. közp. statisztikai hivatal megküldte az „Ipari érdekvépviseletek Magyarországon az 1906. évben“ című könyvet. Köszönettel vétetik.

4. A belügyminiszter leirata tudomásul vétetik.

5. A választmány magáévá teszi a szakosztály indítványát és felír a kereskedelmiügyi miniszterhez, hogy a vállalkozók járulékait utalja ki, és ezután ne tartassa vissza azon a címen, hogy a balesetbiztosítási járulék eddig még nem fizettetett be; mert a vállalkozó a balesetbiztosítási járulékot — kivétel hiányában — még ma sem fizetheti be.

6. *Sziklai Zsigmond*nak a munkásbiztosító hivatalhoz intézett felirati javaslata elfogadtatott és az elküldés elhatározottat.

7. Az *Építési és Iparművészeti Rajzoló Egyesületének* átiratára *Mann József*, *Sziklai Zsigmond*, *Pásztor Béla* és az elnök hozzászólása után elhatározza, hogy a proponált tárgyaláson nem vesz részt; de ajánlja, hogy a meghívó egyesület e kérdésével a Budapesti Építőmesterek stb. Szövetségéhez forduljon.

8. *Brutsy János* téglajánlata az Építőmesterek Anyagbeszerző Szövetkezetéhez tétetik át.

9. *Barcsai Lajos* bejelenti, hogy az Ipartestületek Országos Szövetségének ülésén az egyesület képviselőjében részt vett. Köszönettel tudomásul vétetik.

10. Az *Építőmesterek stb. Ipartestületének* átirata bemutatott és az elnöki elintézés tudomásul vétetett.

11. Az *O. M. K. E.* átirata tudomásul vetetett és alakítandó munkabizottságba *Szeszlér Sándor* küldetett ki.

12. A *háznagy* az egyesületi helyiség berendezése költségeinek elszámolásáról pótlást jelent be, melyet a választmány tudomásul vesz és utólagos elszámolásra a háznagnak 461 k. 38 fillért kiutal.

13. A *pénztáros* javaslatot tesz az újévi ajándékok kiutalása és hátralékok behajtása iránt. A választmány a javaslatához hozzájárul.

14. Felvételre jelentkezett: *Goldmann Izsó* építőmester, *Rohonczy Hugó* mérnök és *Sztern Ármán* építész, *Székely Dezső* építész és építő vállalkozó és *Czirák Zoltán* építőmester rendes fővárosi tagul, *Perelisz Oszkár* szövetkezeti irodavezető párioló tagul. Felvétettek.

15. Bayer László kérése azzal a megállapítással vétetik tudomásul, hogy a jövő évben maradjon meg rendes tagul, 1911 januárius 1-től kezdve pedig pártoló tag lesz.

16. Dulitzky József, Dvorzsák Rezső, Holtzspach Aurél és Molnár György kilépési bejelentése a rendes eljárásra utaltatott. Blum Mihály kilépése az alapszabályok értelmében a jövő év végére vétetett tudomásul.

17. Kunfalvy Nándor elnök — a hírlapokból — örömmel constálja, hogy a székesfőváros tisztújítása alkalmával a tanácsnoki állások egyikére műszaki ember is pályázott. Az a számtalan kérelem, amelyet úgy a mi egyesületünk, mint más rokonegyesületek, pl. a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet a közhatalóságokhoz és főként a belügy-miniszterhez intéztek, mindeddig eredményre nem vezetett, s így technikusaink az őket megillető helyeket a társadalom és közügyek vezetésében el nem foglalhatták, annak dacára, hogy az 1883. évi I. törvények ezt határozottan megengedi. Csak félreértés lehetett az a felfogás, hogy a törvény értelmében tanácsnok csak jogvégezett egyén lehet; kitűnik ez a félreértés abból is, hogy a törvény taxative sorolja fel azokat, akikről jogi képzettséget követel. Budapest székesfőváros tanácsában illet csak a jogi és szoros értelemben vett közigazgatási szakok vezetőit követel meg. Gazdasági-, köz- és magánépitési, közlekedési, tanügyi és közegészségi szakokra tehát a törvény ezt nem kívánja. Igaz ugyan, hogy a közigazgatási szervezetben minden szakot érint a közigazgatás, de ott, ahol az osztályok túlnyomóan szakkérdések felett intézkednek, nem tekinthető közigazgatási szaknak. A törvény szelleme világosan oda irányul, hogy a jogi és közigazgatási szakok élére jogvégezett egyének, a műszaki osztályok élére technikusok, a tanügyi osztály élére tanférfiak és az egészségügyi osztály élére orvosok helyeztessenek. Ha ez nem így lenne is, akkor is követelni kellene karunknak azt a helyet a köznek a vezetésében, amely a technikusokat diplomájuk és műveltségük, tudásuk útján megilleti. Mindezeknél fogva arra kéri a választmányt, hogy a cselekvés terére lépjen azzal, hogy a kandidáló bizottság elnökét kéri meg, hogy a kijelöléskor a műszaki qualificatiót a jogival együgyanabba a rendbe sorozza, s tegye lehetővé, hogy a speciális szakok vezetésére szakember alkalmaztassék.

Mann József örömmel fogadja az indítványt s a cselekvés erejétől sikert vár. Sziklai Zsigmond nem tartja elégséget, hogy csak a kandidáló bizottsághoz forduljunk, hanem szükségesnek tartja, hogy az actio organisáltassék és a rokonegyesületek felkérésenek arra, hogy a karnak e fontos ügyében a mi eljárásunkhoz hasonlóan járjanak el. A képviselőtestületnek technikus tagjai pedig szólíttassanak arra, hogy szavazatukkal csak technikus jelöltet támogassanak.

A választmány az indítványt nagy lelkesedéssel magáévá tette s elhatározta, hogy az ügy érdekében a főpolgármesterhez, a polgármesterhez, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek, a Magán Mérnökök Országos Szövetségéhez, a Magyar Építőművészek Szövetségéhez az ügy pártolása és elősegítése végett átiratot intéz és felkéri a városi képviselőtestületben lévő technikusokat, hogy ily pályázó esetén szavazatukat csak technikusra adják.

18. A választmányi és szakosztályi meghívóknak 10.000 példányban kinyomására 65 k. megszavaztatik és a sokszorosító lemez beszerzésével a háznagy bizatik meg.

19. Kolozsvári naptár, Iparos káté, Munkaadók évkönyve és a Palóczy-féle Építésszak és Építőmesterek naptárára előfizetni elrendeltetik.

Elnök a tagoknak kellemes ünnepeket kíván és az ülést 8¹/₄ órákor bezárja.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépitési bizottságnak dec. 27-én tartott ülésén új építkezésre nyert engedélyt:

112139. Balassa Zsigmond, József-u. 6051. hrsz. háromemeletes ház; terv. Löffler Sándor.

108963. Glück Károly és tsa, Logody-u. 1901. hrsz. háromemeletes ház; terv. Kaszab Miklós.

103959. Brüll testvérek, Szerdahelyi-u. 6425. hrsz. négyemeletes ház; terv. ifj. Nagy István.

106948. Glücksthal Gyula, Révay-u. 16. háromemeletes ház; terv. Román Miklós és Ernő.

108399. Bergl József, Fehérvári-út 35. háromemeletes ház; terv. Dömötör Sándor.

109965. Jellinek Frigyes, Ráday-u. 9305. hrsz. háromemeletes ház; terv. Fodor Gyula.

107244. Kovács Mátyás, Csáky-u. 1217. hrsz. négyemeletes ház; terv. Révész és Kollár.

69928. Dr. Steiner Simon, Temes-u. 1559/9. hrsz. kétemeletes ház; terv. Löffler Sándor.

104600. Schwarz Sándor, Ürge-u. 6250. emeletes ház; terv. Himmeler Miksa.

111676. Szolgai István, Mogyoródi-út 2004. hrsz. földszintes ház.

100579. Huppán Flórián, Lengyel-u. 2005. hrsz. földszintes ház.

100578. Sziúts Pál, Lengyel-u. 2001/3. hrsz. földszintes ház.

Átalakításokra :

106922. Huber Lőrinc, Kútvölgyi-út 8469. hrsz.

109287. Kószol Antal, Kapás-u. 3046. hrsz.

Jóváhagyásra ajánlottak :

107258. Özv. Papi Istvánné, Kapy-u. 6901. hrsz.

112404. Komáromy Mihály, Szépvölgy-u. 5077. hrsz.

108401. Magyar kerámiai gyár r.-t. Óhegyi-út 8025. hrsz.

108845. Schneider József, Csörsz-u. 10.

106292. Roessemann és Kühnemann, Fövény-u. 1128. hrsz.

108891. Sternlicht Elemér, Szent-László-u. 208. hrsz.

108240. Schwarz Mór, Rombach-u. 5257. hrsz.

109293. Horváth Ferenc, Röpentyű-u. 13.

112403. Herold Ágostonné, Váci-út 53.

96572. Ábrám Jánosné, Zöldmáli-út 1.

105413. Molnár Józsefné, Budafoki-út 13499. hrsz.

107413. Kollarits Jenő, Váci-u. 24.

Gépekre és felvonókra :

107239. Dr. Ringer Lajos, Dohány-u. 44.

108388. Láng Sándor, Liszt-Ferenc-tér 3965.

106031. Herbst Samu, Bezrrédy-u. 5822. hrsz.

112402. Baán Jenő, Hajdu-u. 9.

Elutasítottak :

108856. Preisz Lajos, Nap-u. 6721.

108859. Nagy György, Kálvária-tér 19.

TERVPALYÁZATOK.

- jan. 3. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: nagy áruháza tervei; díjak: aranyérem és 1200 k. (L. lapunk m. é. 32. számát.)
- " 15. Debreceni Kossuth-bizottság: Kossuth-szobor mintája; díjak: I. megbízás a munkával (vagy 3000 k.), II. 2000, III. 1000 k.
- " 15. Arad tanácsa: temetőkapu; díjak 300 és 200 k.; csak aradiak pályázhatnak.
- " 17. Keresk. min.: Szekszárdi postapalota; díjak: I. 900, II. 600, III. 300 k. (L. lapunk 48. számát.)
- " 20. M. É. Sz.: fürdőtelep pályaudvarán vasúti fölvételi épület tervei; díjak 400, 200 és 100 k. (Csak műegyetemi hallgatók pályázhatnak.)
- " 31. Pólai haditengerészet betegsegélyző pénztára: intézeti ház tervei; díjak 1200, 700 és 400 k. (Pola, Via Fondaco 11.)
- febr. 1. Szegec tanácsa: zeneiskola tervei (300000 k.); díjak: 1500, 1000 és 500 k. (I. lapunk 37. számát.)
- " 1. Szent-Imre-Collegium Budapesten: templom és gymnasium tervei; díjak 1500, 1200 és 800 k. (I. lapunk 43. sz.)
- " 1. Nagykárolyi keresk. és iparbank r.-t.: kétemeletes székház tervei; díjak: 1000 és 500 k.
- " 15. M. É. és I. R. Orsz. E.: Folyami uszodacsarnok tervei; díj: aranyérem és 200 k.
- márc. 1. Keresk. min.: resicai posta- és táviradaépület tervei; díjak: 900, 600 és 300 k. (I. a hirdetések közt.)
- ápr. 30. M. Építőművészek Szöv.: vidéki színház (300.000 k.); díjak: I. aranyérem és 1000 k., II. bronzérem.
- júl. 1. Zalaegerszegi szoborbizottság: Csányi László szobrának tervei (30—50 ezer k.); díjak: I. megbízás, II. 500 k., III. 250 k.
- okt. 15. Pozsony város: kulturpalota tervei (600.000 k.); díjak 2000 és 1000 k.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

- jan. 3. Alispáni hiv. Békésgyulán; kórházépítés Gyulán; bp. 250000 k.-ig 5⁰/₀, azontúl 2⁰/₀.
- " 3. Döbör község (Vas m) elülj.: iskolaépítés.
- " 4. Budapest tanácsa: 4 kislakásos bérház mázoló, asztalos- és lakatosmunkái.
- " 4. Maros-Torda megye alispánja: útépités.
- " 4. Budapest székesföv. tan.: asztalos-, lakatos- és mázoló-munkák 6 föv. építkezésnél; bp. 400—2200 k.

Signer Sándor

L.

MMÉÉvk

1914. 64. l.

[Signature]

PEST, VII. Jilka útca 21 sz.

1909. é
Szerkesz
PALÓCZI ANTAL
00 XIII. ÉVF
ÁRA 3
Megrendelések kizárólag l
ján, a pénz előleges beküldé

Vács Sándor és társai

szervezett vasablak, szerkezet és műlakatos-áruk ipartelepe
Budapest, Baross-utca 128. és VI., Szerecsen-utca 12.

Tervek és rajzok díjmentesen.

ELVÁLLAL: villanyvilágítás, telefon-
csengő, villámhárítók, villamos zárok be-
építését és javítását.

gépék! Legnagyobb munkaképesség!
Legszorosabb keverés!
Legcsekélyebb erőszükséglet!

Vasúti felvonók

Proczikék Társasága
Prag
Központ 20. Weinberge Žizkastr 8.

Vállalkozók, bányatulajdonosok, gőzfürdő-
téglagyárak és egyéb ipartelepek figyelmé-
re ajánljuk.

Több nagy vasúti létesítmény előnyös megvétele
kiszármazott vagy vidéki készleteimből fölöttébb

Siguer Lando

Yod

Fabian Gaspar dr

Nagy magyar épitész
kitüntetéses MMEE

Közl. 1936. 143. p.

Aigner Sándor

építész

Temesváros, máj. 1854

Láid

Fleischer Bécs 27. l.

1876

22

1854

Zsámok.

A közép térben emelkedő
kel megerősített vár, a hátt
Zagyvától jobbra hazak képez

SCHAMBOCK

magyarul szóvege: 1. Zagyva

Rm., mer. a vk.
Krekwitz: Richtig
121-91-

A király oerolt tart.

Samassa egri érsek és kísérete.

ÜNNEPÉLYEK AZ UDVAR BUDA- PESTEN LÉTE ALATT.

A főváros élénk tavaszi életét az udvar köztünk időzése még pezsgőbbé tette. Egymást érték az udvari ünnepélyek, a király és az uralkodó család tagjainak látogatásai. A Vörös-kereszt egyesület 25 éves emlékünnepe Budapestre jött Mária Valéria főhercegnő is férjével együtt, mint az egyesület védőasszonya. Az elmúlt héten történt meg az Erzsébet királyné emlékére építendő templom alapkövének letétele.

Ezekről az ünnepélyekről több fényképi főlvételt közlünk. Magukról a történetekről a következőket említjük föl.

A Vörös-kereszt egyesület 25 éves jubileuma. Huszonöt esztendeje most, hogy nálunk is megalakult Erzsébet királyné védnöksége mellett a Vörös-kereszt egyesület a háború szenvedéseinek enyhítésére, a csatában elesettek hátrahagyottjainak segélyezésére. Ez idő alatt nagyon meggyarapodott, az egész országban is főkegyesületeket szervezett. Mostani védő asszonya Mária Valéria főhercegnő, ki a huszonöt éves emlékünnepre eljött Budapestre, és elnökölt május 17-ikén a jubilaris ülésen.

Az egyesületnek ma már Budavárban díszes palotája van; itt gyülekeztek az egyesület vezetői május 17-ikén reggel és innen vonultak a Mátyás-templomba isteni tiszteletre. Itt a bejáratnál korona-örök állottak díszben, várva az udvar érkezését. A templomban gróf Tisza István miniszterelnök és több miniszterek, előkelőségek foglaltak helyet, az egyesület központi választmánya a bejáratnál várta a királyt, valamint a papság báró Hornig Károly veszprémi püspökkel. A király Mária Valéria főhercegnővel érkezett; nyomban követték a többi főhercegek és főhercegnők. Gróf Csekonics Endre az egyesület elnöke és báró Hornig püspök fogadták a Felséget. A templomi énekhar az «Isten áldd meg a királyt» kezdetű himnuszt énekelte. A nagymisét Hornig püspök mondta. Tizenegy óra-
kor ért véget a háladó isteni tisztelet. Ő Felsége ismét a királyhimnuszt hangja mellett távozott a királyi palotába, míg Mária Valéria és Klotild főhercegnők, valamint az előkelőségek áthajtottak az Akadémia palotájába, a hol a jubilaris ülésre már nagy sokaság gyűlt össze. A közönség nagy része díszmagyarban, a hölgyek a legfényesebb öltözetben jelentek meg. Az elnöki emelvény közepén az egyesület elnöke, Csekonics Endre gróf foglalt helyet, tőle jobbra ült Zichy Nándorné grófné, Teleki Sándorné grófné és Hornig Károly báró veszprémi püspök alelnökök, az elnöktől balra pedig Pejacsevics Tódorné grófné, Cseh Ervin horvát miniszter és Darányi Ignác alelnökök stb.

A közgyűlés fejedelmi vendégei számára az elnöki emelvényen szemben külön helyet tartottak fön, a hol Mária Valéria az egyesület fővédője Klotild főhercegnő társaságában foglalt helyet. A főhercegnőket, a kik az egyesület szalagjelvényét viselték, belépésükkor a közönség lelkesen megjelenezte. A mint a főhercegnők helyet foglaltak, gróf Csekonics Endre üdvözölte a megjelent vendégeket. Majd báró Hornig Károly püspök mondott megnyitó beszédet; röviden vázolta az egyesület multját, s a háborúról szót mint az emberiség nagy csapásáról. De az igazságos háború az emberi lélek sok nemes vonását érvényesíti, a hazaszeretetet, a király iránti

hűséget, a jog és igazság tisztelét. Ha nem tudjuk eltávolítani a háborút, legalább következményeit tegyük elviselhetővé. Ez a Vörös-kereszt egyesület feladata. Ezután Mária Valéria főhercegnő a következő beszédet mondta:

«Midőn a díszgyűlés berekesztésére az engedélyt megadom, örömmel fejezem ki a fölött, hogy az egyesület mai ünnepén körükben megjelenhettem. A Vörös-kereszt magas szellemi a magyar szent korona országában a lefolyt negyedszázad alatt dicsőre méltó módon terjedtek el és kiváló megnyugvásra szolgál, hogy az egyesület gondoskodása alatt majdan biztos menedéket találjanak azok a hősök, a kik királyért és hazáért véreznek. Elődeik és Önök ügyesretete és buzgó tevékenysége nagy arányokban fejlesztették intézményünket, fogadják mindnyáján, a kik a hazafias és emberbaráti munkában a multban résztvettek, valamint azok is, a kik azt jelenleg oly lelkesedéssel elősegítik, legbensőbb köszönetemet és elismerésemet».

A zajos éljenzés csillapultával Csekonics Endre gróf rövid beszéddel berekesztette a díszgyűlést s beszédét a király éltetésével végezte. A főhercegnők ezután hosszasan elbeszéltek a nekik bemutatott úrhölgyekkel.

Másnap, május 18-ikán tartotta a Vörös-kereszt egyesület közgyűlését gróf Csekonics Endre elnöke alatt. Nagyszámú előkelő közönség gyűlt össze. Az előterjesztések szerint az egyesület jövedelmező vagyona a központban 2.348,204 korona a vidéki választmányok és főkegyesületek vagyona 1.108,598, és a horvátországi egyesületek vagyona 248,469 korona. A multévi vagyonnövekedés együtvéve 295,180 korona. A közgyűlés elhatározta, hogy 1904-ben a választmányok és vidéki fiókok 40 százalékos szolgálatnak tagsági díjából a központi jénztárban.

Az örökimádás templom alapkövének letétele. Budapestben, a Ferencz-városban május 18-ikán

Gyülekezés az ünnepélyre. (Elöl Heinrich Gusztáv, a tudomány egyetem rektora áll.)

AZ ÖRÖKIMÁDÁS-TEMLOM ALAPKŐ-LETÉTELI ÜNNEPÉLYRŐL.

tette le a király az Erzsébet királyné emlékére épülő örökimádás templomának alapkövét, főhercegek, főhercegnők és a közéleti előkelőségek jelenlétében.

Kegyes adakozásból épül a templom, mely Erzsébet királyné megrendítő halálának fogadalmi temploma lesz; az örök imádról pedig azért neveztek el, mert benne éjjel-nappal közimádrat ki lesz téve az oltári szentség. A korai gót stílusú templom, jobbról-balról háromemeletes klastrom-épülettel környezve az Üllői-úton épül, a ferenczvárosi oldalon, a hol kisebb házakat vásároltak össze teleknek. A budapesti oltáregyesület 160 ezer, Mailáth Györgyné, a néhai országbíró özvegye 200 ezer koronát adott; még azonban félmillió koronára van szükség, hogy a templom elkészülhessen. Az építkezés fővédője Mária Valéria főhercegnő. A templom tervezetét Aigner Lajos műépítész munkájában fogadták el. Főhomlokzata az Üllői-útra néz és ugyanott fog emelkedni az ötvenöt méter magas kőtorony. A templom jobb felén lesz a kolostor és bal felén az oltáregyesület háromemeletes épülete. A templom és a kolostor mögött ezerkét száz négy-
szög méter nagyságú kert lesz. Az építés két és fél évig fog tartani.

Az alapkö e letétele alkalmából eucharisztikus kongresszust is tartottak az oltári szentség kultuszára, s arra a római katolikus egyház legelső méltóságával együtt a görög katolikus egyház legfőbbjei is megjelentek és az alapkö letételénél szintén részt vettek.

A meleg tavaszi napon az Üllői-úton végtől-végig nagy közönség foglalt helyet, erkélyeken, ablakokban, sőt háztetőkön is mindenütt sokaság. Az elkerített telek bejárájával szemben hatalmas hármassátor állították föl, a középső kupolán az aranyban csillogó magyar koronával. A sátor középső részén oltár emelkedett, jobbra volt az udvari és balra az egyházi, állami és katonai méltóságok sátora. Az oltárral szemben a térség közepén volt elhelyezve az alapkö s fölötté a primási színekből összeállított fehér-kék mennyezet. A térség két oldalán tribünök emelkedtek, a melyeket pompázó szintengerrel öntött el az előkelő hölgyközönség. Az ünnepen ott voltak a fővárosi összes nevelő-intézetek növendékei is.

A vörösbársony sátorban a főhercegek és főhercegnők gyűltek össze; másik sátorban a miniszterek, főpapság, előkelőségek, az országgyűlés tagjai, katonák. A király délelőtt 10 óra körül érkezett, a bejáratnál Samassa József egri érsek várta és üdvözölte; a templomépítő bizottság nevében pedig gróf Zichy János. A felség azt mondta, hogy szívesen jelent meg a felejthetetlen hitvese emlékének szentelt templom alapköletételének ünnepélyén és köszönetet mondott mindazoknak, a kik lankadatlan buzgalommal fáradoztak és a kik nagylelkű adományaik által lehetővé tették, hogy magyar székvárosában az Isten dicsőségére és a hívők lelki javára egy újabb díszes egyház épüljön.

Egyházi énekek után Samassa érsek beszédet mondott Erzsébet királyné emlékére. Az alapkö megáldása után a király megtette a szokásos három kalapácsütést, utána hasonlóképpen cselekedtek a királyi hercegek és hercegnők, a kormány tagjai, a főváros nevében Márkus főpolgármester, mire az alapkövet, a melybe az időszerek okmányokat és emlékpénzeket is elhelyezték, lánczokon a mélységbe bocsátották. Az erre következő ünnepi misét Samassa érsek végezte, a ki az egyházi szertartás után áldást adott.

A királyt, valamint József és József Agost főhercegeket zajosan megjelenezte a közönség távozásakor.

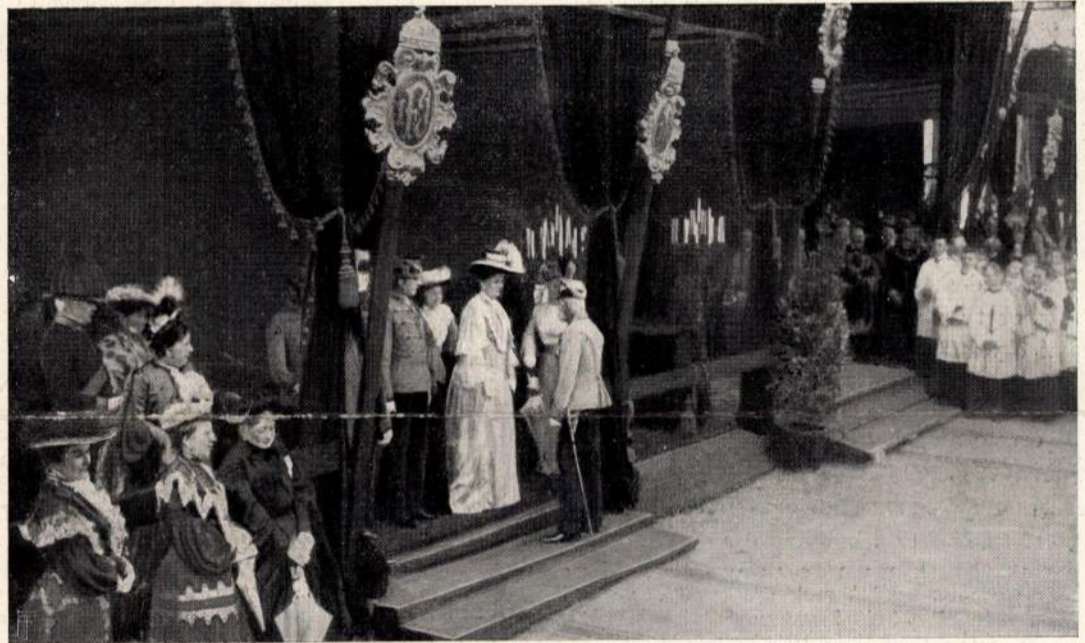
A király bevonulása a papsággal.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Jókai legutolsó elbeszélésének** közlését mai számunk «Regénytár» mellékletén kezdjük meg. Az elbeszélés kéziratát a nagy író ez évi január elején küldte meg Nizzából lapunk szerkesztőjének, azon január 5-ikén kelt levél kíséretében, melynek fac-simile másolatát lapunk 19-ik számában közöltünk. Azóta *Jókai* keveset írt, mert, mint mondá, pihenni akart Nizzában. Egy-két levele jelent meg a «Magyar Nemzet»-ben, melynek főszerkesztője volt: köztük az utolsót, mely Kun Árpád fiatal hegedűművészről szól, mi is közöltük *Jókai* felszólítására az általa nekünk megküldött arcképpel együtt. Írt még egy-két verset; ezek egyikét, melyben 79-dik születése napját énekelte meg, lapunkban is lenyomattuk. Egy «*Nóna*» című regény tervével is foglalkozott; szokása szerint az egész tervet kigondolta már, de le nem írta. Családjá körében azonban gyakran beszélt róla. Bele is fogott megírásába, de csak másfél lapot írt meg s itthon akarta befejezni. De, fájdalom, közbejött betegsége és halála, s a regény örökre befejezetlen maradt.

«**Jókai Mór önmagáról.**» A Franklin-Társulat igen izlésesen kiállított s gondos összeállítású kötettel hódol az elhunyt nagy író emlékezetének. A kötetben össze vannak gyűjtve mindazok az életrajzi visszaemlékezések, melyeket *Jókai* műveiben elszórva találhatni. Megvan köztük önéletírása, gyermekkoráról, pápai és kecskeméti diák-éveiről, a szabadságharczról s az utána következett szomorú időkről, első házasságáról, a kiegyezés idejéről, stb. szóló visszaemlékezései. S mind a *Jókai*-ragyogó tollával vannak megírva, úgy hogy valamennyit oly

feszült érdeklődéssel lehet olvasni, mint egy kitünő regényt. Elvonul szemünk előtt olvasásukkor *Jókai* egész változatos, küzdelmekben, dicsőségben egyaránt gazdag élete. A nagy érdekességű könyv bevezetését *Beöthy* Zsolt írta. *Jókai* arcképe s leg-

A király Mária Jozefa főhercegnővel beszél.

utolsó, a «Vasárnapi Ujság» számára írt elbeszélése első lapjának fac-simile másolata fokozzák érdekességét. A 24 ivre terjedő díszes amateur-kötet ára 4 korona, bőrkötésben 6 korona.

A «**Magyar Remekírók**» című valóban nagy-szabású irodalmi vállalatból most jelent meg az ötödik öt kötetes sorozat a Franklin-Társulat kiadá-

sában. Az 55 kötetre tervezett vállalatnak tehát csaknem a fele közkézen forog már s érezteti üdvös hatását irodalmunk nagyjainak a legszélesebb körökkel való megismertetésére. Az új öt kötetes sorozat egy nagy névvel gazdagítja az eddigiek sorát: a *Pázmán Péter*ével, kinek válogatott munkáit *Fraknói* Vilmos rendezte sajtó alá, magvas életrajzi bevezetéssel. A XVII. század nagy magyar prózáirójának művei meglehetősen nehezen hozzáférhetőek voltak a nagyközönség számára s ezért hatásuk nem lehetett oly általános, mint kívánatos lett volna. Most, a kiváló gondnal és érzékkel összeválogatott kötetből megismerheti mindenki *Pázmán* szellemét, erőteljes, gazdag, kifejező magyar prózáját. A többi kötetek közt van *Bajza* József munkáinak egy kötet *Badics* Ferencz szépen írott bevezetésével; adja a maga korára oly nagy hatást tett író költeményeit s prózai munkáiból azt, a mi kritikai, esztetikai és történetirői felfogására a legjellemzőbb s a mi e nemű munkáiból valóban maradandó becsű. A harmadik kötet *Szigligeti* Ede négy vígjátékát adja, a sajtó alá rendező: *Bayer* József jeles kritikai bevezetésével. A negyedik kötet *Arany* Toldi-trilógiáját tartalmazza s *Riedl* Frigyes rendezte sajtó alá, az ötödik kötet *Gyulai* Pál gondozásával *Vörösmarty* drámai költeményeinek közlését folytatja, ezen kívül benne van a «Pályalombok» című epigrammaciklus is. Az új kötetek ugyanolyan kiállításban jelennek meg, mint a régiek: erős, izléses kötésben,

kitünő papíron, igen szép nyomással. Külső megjelenésükben is méltók a magyar klasszikusokhoz. Az 55 kötetes teljes gyűjtemény ára 220 korona, mely összeg kedvező részletfizetés útján is törleszthető. Megrendelhető minden könyvkereskedés útján.

A «**Budapesti Szemle**» májusi száma számos közérdekű közleménnyel jelent meg. *Rácz* Lajos magvas tanulmányt szentel *Kant* Immanuelnek, halála 100-ik évfordulója alkalmából. *Riedl* Frigyes esztetikai értekezése «*A műtermék*» címmel; igen világosan, nagy tájékozottsággal fejtegeti tárgyát. *Balog* Benedek «*Taketori Monogataru*» címmel egy a 960—1060 évek közti időből való japán regényes elbeszélést mutat be fordításban; főérdekességét a valónak a mesével, a természetesnek a csodálatossal való naiv elegyítése s a régi japán társadalom merész szatirikus rajza adja meg. *Wolfner* Pál befejezi «*Az imrefalvi leány*» című regényét. A közlemény után két költemény következik: *Vargha* Gyula «*Gyermekemlék*» című meleg érzéssel írt műve s *Puskin* «*Az angyal*» című költeménye *Szabó* Károly fordításában. *Molnár* Géza magyar zene-elméleti könyvét védi a folyóirat bírálójának kifogásai ellen. *Kautz* Gyula «*Beöthy* Ákos gróf *Széchenyi* Istvánról» című cikkében hathatós védelmébe veszi a nagy hazfit *Beöthy* Ákos kritikájával szemben. Az «*Értesítő*» rovat több magyar és külföldi könyvről közöl ismertetéseket. — A «**Budapesti Szemle**» *Gyulai* Pál szerkesztésében s a Franklin-társulat kiadásában minden hó elsején jelen meg; előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

Két követjelentés. *Deák* Ferencztől és követjárától, *Hertelendy* Károlytól két követjelentés ma-

A kormány tagjai, a mint az alapköhöz mennek.

AZ ÖRÖKIMÁDÁS-TEMPLOM ALAPKÖ-LÉTÉTEI ÜNNEPÉLYÉRŐL.

radt ránc, egyik az 1832/36-iki, másik az 1839/40-iki országgyűlésről. Mindakettő Deák műve; tehát az irodalom és történelem ma az ő neve alatt ismeri őket, s mindakettő a maga nemében méltán sorakozik Deáknak legjelesebb közjogi műveihez. A követjelentések abban az időben a megyegyűléseken előadott beszámoló beszédek voltak; a Deák kezéből kikerült követjelentések fontos történeti okiratok s forrásművek. E követjelentések erkölcsi súlyát növelte a kormány is, midőn az elsőt, a melyet a megye kinyomatott, lefoglalta, a másodíknak kinyomatását pedig pár éven át meggátolta. Ezt a két követjelentést adta ki most a Franklin-Társulat *Ferencai Zoltán* értékes bevezetésével és jegyzetével. A becses könyv ára 1 korona 60 fillér.

Sajó Sándor: «Utközben»; újabb költemények. Budapest, 1904. A lapunkban megjelent költeményeiről is általánosan ismert, kiváló tehetségű költő ez új kötetében 1898 óta írt verseit, eddigi munkássága legjavát gyűjtötte össze. Sajó Sándor egyszerű, nagyhangúságtól óvakodó költészetének szelid hullámai alatt olykor meglepő mélységek rejtőznek s az érzés bensősége a gondolat erőteljes lendületével pá-

Néhány szó a Dessewffyek czímeréről. *Éble* Gábortól, régi családunk történetének buzgó bűváráról, ki közelebb a Dessewffyek történetét is megírta, — a fentebbi cím alatt érdekes tanulmány jelent meg. A szerző ezen új művében kimutatja, hogy a Dessewffyek csakis azt a nemesi czímet használhatják jogosan és helyesen, a melyet nekik II. Lajos király 1525-ben megbővített és festett alakban is adományozott. *Éble* Gábornak ezen pompás színes *czímerrel* díszített röpirata Pfeiffer Ferdinánd könyvkereskedésében kapható 2 koronáért. Ez a füzet nemcsak a Desewffy család minden tagját, de a czímertannal foglalkozókat is közelebből érdekelheti.

A Nemzeti Színház május 14-én megint új, eredeti magyar történeti darabot mutatott be: «A király arája» címűt, melylyel *Földes Imre* pár évvel ezelőtt a Kőcsán-díjat nyerte meg. A darab Róbert Károly korában játszik, de csak a személyek neve történeti, a naiv, egyszerű leleményt akármelyik korbá át lehetne tenni. Arról van benne szó, hogy a király nemeseivel, álruhában, leánynézőben van Prágában. A cseh király lánya nem tetszik neki,

s ebben nagy részük van a szereplőknek is. A darab meséje igen bonyodalmas. Dutacq és Derosiers urak féltékenyek feleségeikre. Derosiers úgy iparkodik neje, Paulette ártatlanságát megőrizni, hogy az udvarlói közül kiszemel egyet, ki iránt nem igen gyuladhat szerelemre felesége és azzal udvaroltat az asszonynak. Dutacq-nak más a mód-szere. Ő féltékeny s féltékenységében egy Castabel nevű festőt nyakon üt, mivel állítólag kacsingatott a feleségére. Ez azonban nem igaz s ezért az asszonyka két csókot ad a festőnek a két pofonért sőt még nyaralójukba is meghívják. Itt azonban Castabel eléri azt, a mitől Dutacq annyira félt. S midőn a férj meglepi feleségével, álmokorságot, nónát szinlel. Dutacq odaül az ágya mellé és várja, míg felébred, közben ő is elalszik és ez alatt Castabel olyan szert tölt a kávéjába, a melytől gyakran kell a színt elhagynia. Mire visszatér, meggyőződik neje ártatlanságáról. Ez a mese, melyet igen sok epizód-jelenet tarkít. *Hegedűs* volt Dutacq, *Góth* Castabel, a női szerepeket *Kertész Ella* és *Komlóssy Ilona* játszották. (S. L.)

A városligeti színházat május hó 15-ikén nyitották meg *Jókai Mór* drámájával az «Arany

AZ ÖRÖKIMÁDÁS-TEMPLOM ALAPKÖR-LETÉTELI ÜNNEPÉLYÉRŐL. — A király megteszi az alapkőre a kalapácsütést.

rosul nála. Magyarsága, családi érzése, ifjúkori emlékei s a természet adják csaknem kizárólagos tárgyait. Lelkes és okos hazafisága irtózik a frázisok vásári zajától. A borongó elégia inkább illik természetéhez, mint a szárnyaló óda, pathosza könnyen olvad át reflexióba; hazafias versei legnagyobb hatásúak ott, hol — mint az «Apró sirhalmok» című versben — a magyar élet valamely szomorú jelensége csal ajkaira hangot, vagy a hol a magyar büszkeség vet lobbot lelkében («Magyarnak születtem»). Szép, egyes részleteikben sok erővel irtó strófákat szentel atyja emlékének; családi életéből is néhány derűs, bájos képet rajzol. Természet-szemlélete legmagasabbra «A tarpataki völgyben» című pályanyertes költeményében emelkedik; e — lapunk egyik utóbbi számában közölt — vers alapgondolatának szépségével az utóbbi idők magyar lírai termésének legjavához tartozik. A csinos kiállítású versketet a Lempel-Wodiáner-féle könyvkereskedés bocsátotta közre; ára 2 korona. Mutatványt lapunk fő helyén közlünk a kötetből.

Az anatomia alapvonalai. Dr. Schmidt T. német tudós ily című kézikönyvét magyarra átdolgozta, számos táblázattal s összeállítással bővítette dr. *Lobmayer Géza*, a magyar orvostanhallgató ifjúság használatára. A hasznos könyv ára 7 korona.

de megtetszik egy császár árva lánya, azt kéri meg egyszerű nemesi ruhában a király számára, a kinek képviselőtében jegyet is vált vele. A leány szerelme a Róbert Károly hírébe, de a leánykérő levante, a ki nem más, mint maga Róbert Károly álruhában, megnyeri a szívét s azzal a szándékkal jön vele Visegrádra, hogy itt feltárja a szívét Róbert Károly előtt, visszakéri adott szavát s a maga vitézéhez megy nőül. Az alakoskodás azonban Visegrádon kiderül s a levante szerelme a király boldog hitvese lesz. Naiv és fogyatékos kis mese ez, mely, kivált végső jeleneteiben, vígjátékból operette-é sülyed; a jellemrajz elnagyolt, csupa typos és túlzás az egész. De az írónak van írói és verselői tehetsége, s ha verselése a három felvonásos, végesvégig rimes darabban itt ott köznapias is, van benne sok sikerült hely, a rímmel könnyen bánik, a ritmus iránt nagy az érzéke s ezeken túl is van verseiben költőiesség és elevenség. A darab főszerepeit, Róbert Károlyt és aráját Beregi Oszkár és Török Irma játszották, nagyon ügyesen eltalálva a vígjátéki és mondai hangot Kivülök Gaál, Vizváryné, Helvey, Várady Aranka jutottak nagyobb szerepekhez és tapshoz. (R.)

«A nóna». Bohózat három felvonásban. Irta Alexandre Bisson. Fordította Szász Zoltán. Első előadása a Vigszínházban május hó 14-ikén. A darab méltó Bisson többi darabjához, kacagtatni akar minden áron s ezen hatást néha erősen czirkuszi jelenetekkel éri el. A hatás megvolt

emberrel. Hétfőn pedig bemutató előadása volt a «Japán generális» című énekes bohózatnak, melyet a közönség tetszéssel fogadott. A fő női szerepet *Gazdy Aranka* játszotta. A fiatal művész tehetségének sokoldalúságáról tesz tanubizonyságot, hogy az «Arany ember»-ben drámai, itt pedig egy kedves naiv szerepet játszott egyenlő sikerrel.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia május 16-iki ülését *Konkoly-Thege Miklós* elnöklésével tartotta. *Wittmann Ferencz* vendég a «Változó áram- és mágneselési jelenségek vizsgálata» címen értekezett újabb kísérletekről. *Mágócsy-Dietz Sándor* a «Kenderrel végzett tenyésztési kísérleteiről» tett jelentést. *Jendrassik Jenő* a «járás élettanához» gyűjtött adalékokat s azokról számolt be az Akadémiának, *Hoór Mór* levelező-tag *Károly Irén* premontrai tanár: «A Hertz hullámok áthaladása elektrolitén», *Lenhossék Mihály* pedig *Guszmán József* «Kísérletek bőrreszek inplantációjáról» című tanulmányát mutatta be. *Tangl Ferencz* két dolgozatot mutatott be. Először a maga tanulmányát, a melynek címe: «A fejlődés munkája a pisztráng petéjében», azután *Detre László* és *Sellei József* vendégek dolgozatát a «szublimátrézoldó hatásáról».

Az Akadémia tagválasztásai. Az Akadémia nagygyűlése május 13-ikán választotta meg az Akadémia elnökeit és az új tagokat.

Elnöknek újra egyhangúlag báró Eötvös Lorándot választották meg. A másodelnöki helyre minden harmadik évben új elnök választandó; megválasztották most Kautz Gyulát. Elhatározták, hogy Jókai Mór arcképét megfestetik. Az igazgató-tanácsban Pauler Gyula és Jókai Mór halálával megüresedett helyeket gróf Kun Géza eddigi másodelnökkel és Forster Gyulával töltötték be.

Uj tagot az első osztály nem választott. Az ajánlottak már az osztályértekezleten nem kapták meg a kétharmad többséget és csakis Ferenczi Zoltán irodalomtörténet-író, a budapesti egyetemi könyvtár igazgatója jutott mint ajánlott a nagygyűlés elé, de itt a 24 szóval 13 ellen a kétharmad többséget meg nem kapta. A második osztályban tiszteleti tag lett Berzevicsy Albert miniszter 36 szavazattal 3 ellen. Rendes tagok Ballagi Aladár (29 szavazattal 8 ellen) és Karácsonyi János (32 szavazattal 4 ellen.) Külső tag: Pierantoni Ágost olasz egyetemi tanár és publicista. A harmadik osztályban levelező tagok lettek: Hollós László kecskeméti főreáliskolai tanár (36 szavazattal 2 ellen) és Zimányi Károly muzeumi őr (31 szavazattal 4 ellen.) Kültag: Sir William Ramsay angol tudós 30 szavazattal 3 ellen.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapesten. A királyt, ki mindenki öröme a legjobb egészségnek örvend, folyvást nagyon elfoglalják teendői. Magyar és osztrák meg közös miniszterek sűrűn jelennek meg a királynál, kihallgatáson. A nagykövetségek is itt vannak, azoknak is van előterjesztésük. Délután családi vagy udvari ebédek vannak; hétfőn és csütörtökön általános kihallgatás. Ő Felsége május 26-ikán este félbeszakítja budapesti időzését és a brucki táborba megy; 28-ikán Bécsbe érkezik, a hol június 2-ikán részt vesz az úrnapi körmeneten s 4-ikén délután utazik vissza Budapestre, a hol valószínűleg június 15-ikéig marad.

Mária Jozefa főhercegnő és Izabella főhercegnő Mária Henriette leányával május 19-ikén utaztak el Budapestről. Az uralkodó család tagjai, kivált a főhercegnők több látogatást tettek. A Park-klubban a május 12-iki bál után május 18-án este még Poló-bál (a lovas labdajáték társaságának mulatsága) volt. Izabella főhercegnő is részt vett benne leányával, Mária Henriette-tel, ki jó kedvűn táncolt. A Park-klub mulatságait gróf Szapáry Pál rendezte. Izabella főhercegnő, ki Pozsonyból régebben ismeri gróf Zichy Gézá, látni óhajtott ennek «Gemma» című táncelőadását. Május 17-ikén játszották el az operaszínházban és a főhercegnő Mária Henriette és Erzsébet főhercegnőkkel nézte végig az előadást. Izabella főhercegnő május 17-ikén meglátogatta a budapesti állami nőiskolát, a hol a tanítványok ügyes és izléses munkájából kiállítást rögtönöztek. — Mária Valéria főhercegnő május 19-ikén gróf Andrássy Aladár özvegyénél tett látogatást, de a grófnő nem volt otthon, s így a főhercegnő névjegyet hagyta hátra.

Jókai emléke szülővárosában. Komárom városának május 16-iki közgyűlése elfogadta Sárközy Aurél főispán indítványát, hogy június 5-ikén rendkívüli közgyűlést tartanak a város halhatatlan szülőjé, Jókai emlékeztetére és akkor javaslatot tegyenek, hogy Komárom városa szobrot állítson a nagy költőnek.

Két emléktábla Komáromban. A komáromi Múzeum-Egyesület az ottani közönség támogatásával emléktáblával jeleli meg Tóth Lőrincz és Péczely József, nemzeti irodalmunk e jeleseinek szülőházát, a kik mindketten ugyanazon házban, a református paplakban születtek. Ugy Tóth Lőrincznek, a tavaly elhunyt kiváló írónak, mint Péczely Józsefnek, a múlt századi jeles történetírónak, édes atyja komáromi pap volt. Az idősb Péczely József, a komáromi prédikátor, szintén előkelő helyet foglal el irodalmunkban mint jeles műfordító és meseíró.

Dr. Korányi Frigyes tanítványai. A budapesti orvosi egyetem klinikáján május 16-ikán összegyűltek dr. Korányi Frigyesnek huszonöt évvel ezelőtt végzett növendékei, hogy ez évforduló alkalmából tisztelegjenek mesteröknek s meghallgassák régi tanáruk előadását. A volt tanítványok közül több már szintén egyetemi tanár Budapesten, Kolozsvárt, sőt dr. Popovics Pál szerb miniszteri tanácsos, többen pedig jónevű gyakorló orvosok. A tanteremben dr. Bókay Árpád egyetemi tanár üdvözölte Korányit, a ki meghatottan köszönte meg az ünneplést és belekezdett előadásába, a mely a vese tuberkulotikus betegségéről szólt. Megújuló taps és éljenzés fogadta az előadást. Társai nevében Bókay Árpád tanár mondott köszönetet s elhatározták, hogy öt esztendő múlva újra tisztelegjenek professzoruk előtt.

A műegyetem rektorát és dekánjait május 17-ikén választották meg a jövő iskolai évre. Rektor ismét, egyhangú választással. Hauszmann Alajos építész-tanár lett, prorektor Hosszay Lajos. A mér-

nöki és építész szakosztály dékánja Bodola Lajos, a gépészmérnöki szakosztályé Lázár Pál, a vegyészeti és egyetemes szakosztályé Klein Gyula.

Uj egyetemi magántanár. A budapesti egyetemen dr. Hegedüs Loránt képviselőt, a jeles közgazdasági író magántanárúrára képeztették és május 16-ikán tartotta meg próbaelőadását a pénzügytan egyik legnehezebb kérdéséről, a községi adók áthárításáról, a jog- és államtudományi kar, díszes közönség és nagyszámú tanulóifjúság jelenlétében.

Házasságok. Dr. Semayer Vilibald, a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának vezető őrre május 17-ikén esküdtök örök hűséget a Józsefvárosi plébánia-templomban Krenner Angela kisasszonynak, dr. Krenner József egyetemi tanár leányának. — Gróf Széchenyi Ernő nagybirtokos, gróf Széchenyi Ferencz fia május 14-ikén tartotta egybekelését a bélyi kerületi anyahivatalban Sennyei Mária bárónővel, a néhai országbíró és politikus és báró Fiáth Mária csillagkeresztes hölgy leányával. Az egyházi esküvő május 19-ikén Budapesten, az angol kisasszonyok templomában ment végbe.

Budapest-tér Párisban. A párisi községtanács értesülvén, hogy Budapesten a Belvárosban egy kis utcát párisi utcának neveztek el, viszonzásul elnevezett egy teret «Budapest-tér»-nek. A jelző táblákra azonban ezt irták: «Place de Buda-Pesth.» E németes feliratról Bertha Sándor hazánkfia értesülvén, mielőtt a táblákat még kiszégezték volna, kivitte, hogy azokat megsemmisítették s az új táblákra most már helyesen van írva: «Place de Budapest.»

A budapesti m. kir. orvosi egyetem balneologiai tanfolyam hallgatói dr. Bókay Árpád egyetemi tanár vezetése alatt a budai Erzsébet-sósfürdőt látogatták meg, a hol a vendégeket a fürdő igazgatója és orvosa fogadták. A gyógyhely összes telepeinek megtekintése után Bókay tanár a gyógyhely gyógyértékéről és hatásáról hosszabb előadást tartott s végül a látottak felől igen elismerőleg nyilatkozott. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy az Erzsébet-sósfürdőben folyó hó 10-től kezdve szénsavas fürdőket is fognak alkalmazni.

Albassa-féle valódi Ugorkatej a leghatásosabb angol szépitőszert, mely mint a tapasztalat bizonyítja, minden hölgynek nélkülözhetetlen. Kisimítja, finomítja az arcbőrt és eltávolít szepőt, bőrfoltokat, pattanást, mitesszert stb. arczisztatlanságot. Egyik hölgy a másikkal ajánlja kitünőségénél fogva. Üvegje 2 korona Batassa K. gyógyszerárban, Budapest, Erzsébetfalva. Postai szétküldés naponta.

A Kaiserbad Rohitsch-Sauerbrunnban. A rohitschi sauerbrunni főfelügyelő hatóság rendelkezése szerint a hydro-, elektro- és mechanoterapia számára való új gyógyintézetet a «Kaiserbad» nevet kapta, míg a már elegendő is főnállott melegfürdő-intézet «Styriabad» nevet fog viselni. A Kaiserbad elkészítésén fokozott buzgalommal dolgoznak, de megnyitása a tökéletes és fényes kiállítás következtében csak június elején lesz lehetséges. A fürdőárvát május 15-én kezdődik és június 20-ig lényegesen olcsóbb a lakás ára. A rohitschi Tempel-forrás és Styria-forrás savanyúvizeinek nagy raktára Magyarország számára a Hoffmann József cégéknél van, Budapesten, Balthary-utca 8. sz.

HALÁLOZÁS.

Csikszentsimoni LAKATOS ALADÁR miniszteri tanácsos, a kereskedelmi múzeum igazgatója, 54 esztendőskorában meghalt Budapesten. Biharmegyei nemesi családból származott, egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. 1872-ben lett miniszteri tisztviselő, 1885-ben a kereskedelmi miniszteriumban titkár, 1895-ben osztálytanácsos, mint ilyen előbb a szabadalmi osztály, majd az ipari közigazgatási osztály vezetője volt, 1899-ben a kereskedelmi múzeum igazgatójává neveztetett ki miniszteri tanácsosi minőségben. Elhunytát özvegye, Somossy S. S. roltta, öt gyermeke és kiterjedt rokonsága gyászolja.

Dr. SCHMIDT SÁNDOR műegyetemi tanár, az Akadémia levelező-tagja, jeles geologus, meghalt 49 éves korában május 16-ikán Budapesten.

KUMISICS JENŐ horvát képviselő, a szélső jogpárt elnöke s a legnépszerűbb horvát író 55 éves korában május 13-ikán meghalt Zágrábban. Regényei és novellái nagyon elterjedtek s több nyelvre lefordították. Előbb gimnáziumi tanár volt, majd egészen az írói és politikai pályára lépett, mely utóbbin a legszélsőbb irányt képviselte. Kumisicset még politikai ellenfelei is szerették. Halálával a horvát irodalmat súlyos veszteség érte.

PAULINA szász-weimári örökös nagyhercegnő meghalt, épen a midőn Rómából Velenczébe utazott a vasuton, Orta állomásnál szélhűdés következtében. A hercegnő Stuttgartban született 1851-ben, 1873-ban ment nőül Károly Ágost szász-weimári örökös nagyherceghez, a ki 1894-ben meghalt.

Elhunytak még a közelebbi napokban SZIGETHY CSEHI MIKLÓS, a szabadságharcban híres veressapkás 11-ik zászlóalj őrnagya és parancsnoka, később m. kir. honvédezerede, a Kolozsvári Országos Történeti Ereklyemúzeum-Egyesület tiszteletbeli elnöke, a ki a szabadságharc számos csatájában küzdött vitézül és tüntette ki magát, a Kolozsvár közelében levő Szucsák községben 80 éves korá-

ban. — BEÖTHY SÁNDOR, volt 48-as főhadnagy, 79 éves korában N.-Váradon. Hegyesi Márton, a biharmegyei szabadalvópárt egyik elnöke, az elhunytban apósát gyászolja. — IDŐSB HÖNY GÉZA 48-as honvéd, körorvos, 71-dik évében Tarpa községben. — SZADAI ZÁBRÁSZKY ELEK 48-as honvédhadnagy 70 éves korában Budapesten. — STRESSER GYÖRGY, nyug. altábornagy, Budapesten, ki nyugdíjazása előtt a m. kir. esendőség felügyelőjének helyettese volt, azelőtt pedig az 5., majd a 9. császári és királyi huszárezred parancsnoka, s 1866-ban résztvett a poroszok elleni háborúban. — TORDY IGNÁCZ csaszai plébános 76 éves korában. — Dr. HANZLÉY BÉLA, a budai állami tanítónképző-intézet és a polgári tanítóképző-intézet orvosa és tanára, Budapesten. — PATYÁNSZKY GYULA volt kereskedelmi tengerészkapitány 79 éves korában Budapesten, és Temesváron temették el. — GAÁR FRIGYES, kir. közjegyző, Szombathelyen. — Dr. UNGÁR SAMU, Zemplén vármegyei t. főorvos, 86-ik évében Homonnán.

MIHALOVITS ANTALNÉ, szül. Dékány Judit, miniszteri tanácsos neje, néhai Káldy Gyula zeneszerző özvegyének nővére 58 éves korában Budapesten. — PRESZLY KÁROLYNÉ, szül. Dudás Mária, a zentai nagy kiterjedésű Dudás-család tagja, 56 éves korában Szegeden, hol gyermekeinél látogatón volt. — ÖZV. DÁNIEL LAJOSNÉ, szül. pulai Pulay Amália 71 éves korában Ó-Léczen. — RAJECZI BURIÁN PÁLNÉ, szül. Bacsák Vincencia, 57-ik évében Pozsonyban.

Szerkesztői üzenetek.

«Egy előfizető.» Lincnek Lajosnak lapunk 19. számában közölt s a király budapesti fogadtatását ábrázoló rajza s rajta különösen a tábornokok s a polgármester alakjai nem eshetnek az alá a kifogás alá, melyet felhoz ellenük. A rajzban egy jeles művésznek sajátos modora és felfogása érvényesül; ha ebben bizonyos humor van, az még nem hiba. — A mi azt a panaszát illeti, hogy csupa fényképet közlünk s nem metszeteket, erre vonatkozólag megjegyezzük, hogy ma már a legelső angol, francia, olasz és német képes újságok is csak ritkán közölnek metszetet. De meg e fényképeket, mielőtt reprodukció alá kerülnek, művész keze dolgozza át s így azok is művészi kép számba mehetnek. Egyébiránt a Lincnek rajza se fénykép ám!

Petőfi és a nemzetköziség. Az értekezésben vannak talpraesett gondolatok, gondos tanulmányra is vall, de nem nyújt valami különösen érdekes, új szempontot Petőfi megítéléséhez. A stíljében is sok a fiatalos egyenetlenség.

Maima dala. Extasis stb. Műfordításai közül a «Maima dala» címűnek esetleg sorát ejthetjük.

Jókai Mór halálára egész sereg alkalmi verset kapunk; sajnos, egy sincs köztük közölhető.

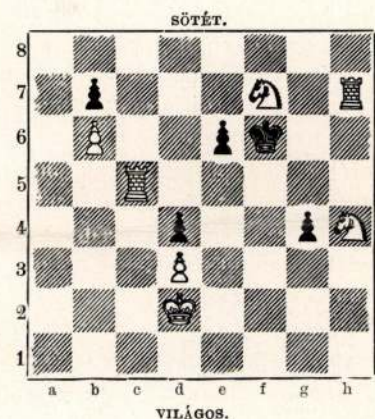
Székykérésztur. Z. S. A kérdézt szobor még nincs kész. Dankó nótáit meg lehet szerezni Nádor Kálmán hangjegykereskedése utján. (Budapest, Károly-körút 8. sz.)

Zsófi, megjött az apád. Elbeszélés. Szárazon elmondott kis történet; semmi sincs benne, a mi az olvasó figyelmét megragadná s a mi közlését ajánlatossá tenné.

Nem közölhető: Boldogság stb. Prózaíres kísérlet. — Anyám. Az, hogy nyomtatásban küldte be, nem tette versét jobbá. — Régi nóta. Azok a dolgok, melyeket megír, sokkal régiebbek, mint a nóta. — Kossuth sírján. Lelkesedése szép, de verse nem méltó a nagy hazafihoz. — A magyar polgárhoz. Egész helyes, a mit mond, csak költészet nélkül mondja.

SAKKJÁTÉK.

2381. számú feladvány Berger J.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2365. számú feladvány megfejtése Albrecht H.-tól.

Világos. Sötét.
1. Bc4-e4 --- Ke6-d5
2. Fa4-b5 --- t. sz.
3. H v. B mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Bakonyzentlászlon: Szabó János. — Fakerten: Kintzig R. — A pesti sakk-kör.

38. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 18.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona.
Félévre — 8 korona.
Negyedévre — 4 korona.

A „Világkronika”-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meg-
határozott viteldíj is esatolandó.

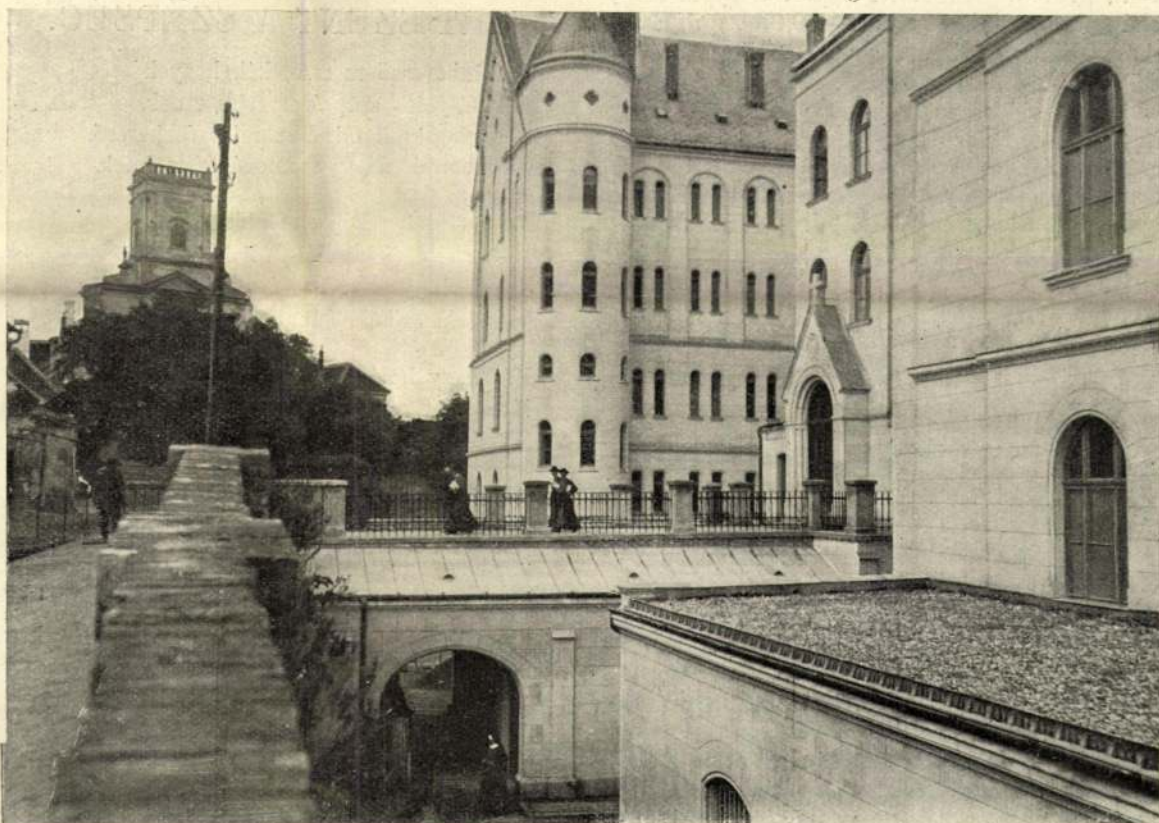
HÁROM ÚJ KULTURÁLIS INTÉZMÉNY GYÖRÖTT.

Három hajlékot emelt legközelebbi időben a tanuló-ifjúságnak és eképen a kulturának Győrött a keresztény szeretet: egyet a fejlettebb igényű papnevelésnek, a másikat a középiskolai diákságnak s a harmadikat a tanítójelöltek ifjú seregének. Mind a három intézetet szeptember 18-ikán avatja fel a győri püspök, gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök és gróf Zichy János kultuszminiszter urak, valamint a győri hivatalos és társadalmi előkelőségek részvétele mellett.

Széchenyi György győri püspök és később esztergomi érsek-primás a XVII. században építtetett Győrött a növendékpapságnak házat, az akkor még palotaszámba ment szemináriumot. Az idők folyamán szűkké vált intézetet Zalka János püspök 1872-ben kibővítette és utódja: gróf Széchenyi Miklós győri megyés püspök a theologusok részére szánt ezen ú. n. nagyobb, s a középiskolai papnövendékek részére használt kisebb szemináriumokat az általa ujonépíttetett remek papnevelő-intézetbe egyesítette.

Nagyszabású épület, mely mind a négy oldalról szabadon, a püspöki vár és székesegyház alatt, a Duna partján emelkedik a tervező műépítésznek: Aigner Sándornak s az építő-

művésznek: Hlatky Schlichter Lajosnak, Győr országgyűlési képviselőjének ízlését, művészetét, de elsősorban a győri megyés püspöknek, gróf Széchenyi Miklósnak az ifjú pap-

A SZEMINÁRIUM FŐHOMLOKZATA A PÜSPÖKVÁRRAL.

AZ ÉPÜLET A DUNA FELŐL NÉZVE.

A GYŐRI ÚJ SZEMINÁRIUM. — Jelfy Gyula fölvétele.

ság iránt érzett atyai szeretetét és az egyházmegyei papságnak áldozatkészségét hirdetvén.

A püspök az új szeminárium által egyházmegyéjét testben-lélekben egészséges, a theologiai tudományokban s a lelkek vezetésében jártas papsággal akarta megajándékozni.

A növendékpapság testi egészségét a nagyarányú, szellős épület biztosítja, melyben a tanuló- és hálótermek, ebédlő- és társalgó-szobák, fölséges kápolna és oratorium, kertnek szánt nagy udvar, a téli sétára alkalmas folyosók, tornahelyiség, a betegek részére szintén tágas helyiségek, mind a növendékpapság iránt való szerető gondról tanuskodnak.

A felsőbb osztályú theologusok részére 32 külön szobácska készült, mely térfogatával, egyszerű, de megfelelő berendezésével akárhány káplánszobát megszégyenít. E 32 szoba egyes lakói áldják a nemes gondolatot és nagy szívet, mely őket már kora ifjúságukban a

Aigner Sándor

kedvező alkalomhoz juttatta, hogy a folytonos, közvetlen felügyelet híjával önmaguk jószándékú elhatározásaira hagyatva, végezhetik feladataikat, élvezhetik jövő életük előizét, a sokszor megfizethetetlen magányt, — fejleszthetik jellemüket s a maguk egyéni tulajdonságaik felhasználásával készülhetnek jövő hivatásukra.

A felséges kápolnában s a középiskolai növendékpapságnak szánt oratoriumban végzik az ifjak közös vallási gyakorlataikat. A nagy kápolna hármasképe, melynek középső része hazánk Nagyasszonyát, két oldalképe pedig az ifjuság két védőszentjét: Szt. Imre herceget és Szt. Alajost ábrázolja, — a püspök nőtestvére, gróf Erdődy Gyuláné, szül. Széchenyi Emilia grófnő festette. Az oltárkép szívet-lelket emelő művészi alkotás.

A konyhában és betegszobákban a szolgálatot jólelkű irgalmas nővérek látják el.

*

A második intézmény, mely meg bővített alakjában ugyanazon alkalommal nyílik meg: a középiskolai kath. internátus. Harmincz növendékkel már 1906. év óta működik, — és most 100 növendéknek száma, 100 apának- anyának szívéből távolítja el a fekete gondot, hogy kinek kezére bizzák édes drága gyermeküket.

Széchenyi püspök, dr. Fehér Ipoly főapáttal, mint a győri főgymnasium kegyurával karöltve, cselekvésre szólították a győri és a szomszédos megyék társadalmát, úgy, hogy csakhamar több mint 100,000 korona gyűlt össze, melyhez Frigyes királyi herceg, Esterházy Miklós herceg, gróf Széchenyi Miklós püspök, Fehér Ipoly főapát, gróf Wenckheim Frigyes, a győri székeskáptalan tagjai együtt 10—10,000, gróf Eszterházy Miklós Mórész és Lévy Henrikné báróné 5—5000 koronával járultak. Ez alap folyton növekedve, elégséges volt az építkezések befejezésére. Az intézet fentartását az internátusi bennlakók évi 600 koronás tartásdíja biztosítja. Ez aránylag csekély összegért az ifjak minden anyagi és szellemi szükségleteiről gondoskodik az intézet. Lakó-, tanuló- és hálóhelyeiseiken kívül a tornaszerekkel ellátott nagy udvar a növendékek egészséges, vidám kedvét folyton ébren tartja, — a jólelkű, gondos előjárók szeme pedig folyton őrködik, hogy az ifjak tanulásukban szorgalmasak, társalgásukban műveltek, lelkükben vallásosak, életükben erkölcsösek, — minden ízükben magyarok legyenek.

*

A harmadik új intézmény, a püspök költségén fentartott tanítóképző-intézet (praeparandia) növendékeinek, a tanítójelölteknek egy régi épületbe helyezett *internátusa*, melyben az ifjak lakást és teljes ellátást nyernek 34 korona csekély havi díjért. A tanítójelöltek eddig elszórva a város különböző részeiben, — szegénységök folytán bizony nem a megfelelő helyeken lakhattak, s most bevonultak az új szemináriumba átköltözött középiskolai növendékpapok nagyarányú házába, mely termeivel, udvarával, felügyeletével igazi isten-áldás a jövő tanítók testi-lelki nevelésére.

Ugyanebbe az épületbe költözött a már régibb keletű, de újabban rendkívül keresett püspöki tápintézet, melyben a város minden rangú és rendű iskoláinak férfinövendékei (most 210-en) kapnak havi 14 koronáért tisztességes ebédet és vaesorát.

Ezeket az intézeteket és intézményeket alkototta Győr püspöke az arra szánt alapok felhasználásával, a maga, egyházmegyéje, részben a keresztény társadalom kikért áldozatkészségéből. Méltó elismerés száll mindazok felé, kik a magyar tanulóifjuság bármely részének hasznára munkálkodnak, mert e munkájuk ereje édes magyar hazánk üdvére szolgál.

AZ ELSÖTÉTÜLT UTCZÁN.

A híres Vénység utcán,
Hol ifjuságom lakott,
Most vonszolt öregséggel
Keresem a sok régi,
Váró, fényes ablakot.

Bőjtök utczája volt ez,
Minden háza egy világ,
Minden ablaka szent tűz,
Mely előtt váltva mondtam
El az éjjeli imát.

Csak láttam, néztem, vártam,
Csak távolról vert a fény,
Ezer ablaknak fénye,
Enyém, dűnyögtem göggel,
Ha akarnám, az enyém.

Ha bárhol bekopognék,
Kitödulna a meleg
És reám virradnának
Megifjító esőkkel
A legforróbb reggelek.

Es most járom az utczát
S a mit eddig nem kívánt,
Sorban-sorban elalszik
Gunyosan ellobogva,
Szememtől, a régi láng.

Talán elunta várni
Késő merszem és erőm
A sok ezernyi ablak,
Honnan hívások jöttek
Ezernyi hajnal-előn?

Itt-ott még világolnak
Gyér, hű, bús utca-szemek,
De már az utca alszik,
Mintha már nem is volnék
S nem bánja, merre megyek.

Ady Endre.

MERT SZENT A SZÉPSÉG.

A földbevesző messze, kék hegyek
Sok fátyolos szépséget rejtegetnek,
S megnyílnak mind szomjas és kereső,
Titokbontó, nagy, szomorú szemeknek.

És a féktelen képzelet előtt
Határ eltűnik, korlátok ledőlnek;
Sehol sincs szépség, mi nem az enyém:
Vonalak, színek, bánatok és könnyek.

Két nagy háló két álmodó szemem:
Mi szépet nyújt az élet: fölszedem
S lelkembe hull, e feneketlen tóba.

Ez életem minden vigasztalója. —
Mert szent a szépség mindenek felett:
S a pénz — nem adhat mást, csak kenyeret...
Elek Alfréd.

VICZA REGÉNYE.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irtó Zsoldos László.

XV. FEJEZET.

Veszélyes fanatizmus.

Nem is tudom, hogy követhettem el akkora könnyelműséget, hogy beteg édesanyámat úgyszólván magára hagyva, egy cigányasszony, meg egy sunyin vigyorgó cseléd biztatására lebújjak a föld alá, egy sötét sikátorba, hogy majd onnan hozok ki valamit — de ilyen ostobaság! — a mivel megmentem a mama életét. Budapesti s ráadásul olyan budapesti lány létemre, aki elvégre nem is esett a feje lágyára, bizonyára semmi szín alatt sem lett volna szabad megkoczkáztatnom ilyen együgyűséget. De viszont az utóbbi napok izgalmai, legkivált pedig a szegény anyuskám váratlan roszullétén érzett félelem s valljuk meg őszintén, az ápolással és virrasztással járó álmatlanság és ideges kimerültség annyira megbénították bennem a józan ítélőképességet, meg az akaraterőt, hogy annak a ravasz kuruzslónak éppen csak a mama halála gondolatát kellett beleedzenie a túlszigázott képzelődéseembe s én egy sor életmentő klárisért nemcsak Fatia Negra alagútjának a megjárására, de talán még sokkal nagyobb esztelenségekre is kész lettem volna.

Alig múlhatott el fél öt. Gábris bácsiék házataja még egészen kihaltan látszott. Csupán az istállóból hangzott ki a kocsis káromkodása, a hogy a lovakat akarta megpatkolni, vagy befogni, vagy micsoda; meg a baromfiak csipogtak a felső udvaron.

Fatia Negrának ez a rablófészke tudniillik úgy feküdt, hogy csupán az alsó udvar, tehát a falu felé eső homlokzat volt emeletes (itt készült építkezni Gábris bácsi), míg a ház tulsó felén (miként az Budapesten is látható például az Albrecht-úti házakon) az emelet már földszintté törpült, lévén a teleknek az a része meredek emelkedésben fölkapaszkodó fensík. Csupasz és köves, amelyen csak az épülettől alig ötszáz lépésnyire zöldelő, szép, sűrű fenyves nyugtatja meg a szemedet, ha kitekintesz a kúriának arra felé néző vasrostélyos ablakán.

A cigányasszony körülzimatolt az udvaron. Kárörvendőn szólt valamit oláhu Flórához, a miből én csupán annyit értettem meg, hogy a pujiakról beszél. Alkalmasint Jákob Aron puji munkásairól, akiknek ezen a napon kellett megkezdniök az ásatást az alagútban, és a kik — ezt magam is láttam, — még nem voltak itten.

Ép a tornác alatt álltunk az alacsony vasajtó előtt. Flóra kihúzta a kebléből az ajtónak a kulcsát, a melyet alkalmasint most lopott el Gábris bácsiéktól s a jósnő, a kinek, úgylátszik, már volt némi gyakorlata ebben a mesterségben, meglehetősen könnyen kinyitotta vele az ajtót. (Valószínű különben, hogy a két néember már készült erre a munkára, s jó eleve megolajozta a zárt, meg a nehézkes ajtósarkokat.) Hűvös, dohos levegő csapott ki a sötét, szűk sikátorból.

— Ide kell bemennem? — kérdeztem elszántan, bár ugyanekkor úgy éreztem, mintha gyik szaladt volna végig a hátamon.

— Ide, drágalátosom. Flóra, gyűjtsd meg a lámpást!

Nyilvánvaló, hogy itt mindent előkészítettek. Bent az üregben ugyanis mindjárt a bejáratnál jókora gyertyabelű kizilámpás volt a földön. A kuruzsló Mara hirtelen behúzta magunk mögött a vasajtót, elővett valahonnan egy csomag kénes gyufát, s azzal világosságot rögtönzött a lámpában.

— No, most vegye a kezébe a lámpást, aranyoskám; és csak menjen bátran előre hetvenhét lépést. De pontosan számlálja ám a lépéseket, és vissza ne nézzen ám a világért se, mert akkor rögtön megtörik a varázslat, kedveském, és sohasem leli meg a klárist!

Keresztet vont a homlokomra, s mialatt Flóra megcsókolta mindkét kezemet, áhitatosan morgta:

— Most aztán előre, kedveském, a mi Urunk Jézus Krisztusnak a nevében. Ámen.

Én, mint az alvajáró, lassú, bizonytalan lépésben megindultam a nyirkos, földalatti folyosóban. Lámpám, a melyet magam elé tartottam, halvány, sárgás sávot világított be előttem; s én mentem, lassan, valósággal megbénult idegzettel, csupán a lépteimet számlálva gondos figyelemmel, míg a szemem merőn tapadt rá az előttem húzódo kisérteties fényesikra.

— Egy... kettő... három... négy... tíz... tizenkettő...

Megálltam. A sárga sávon, a melyet a bizonytalan gyertyaláng vetett elem, mintha egy sápadt szép arc rezdült volna meg a földön.

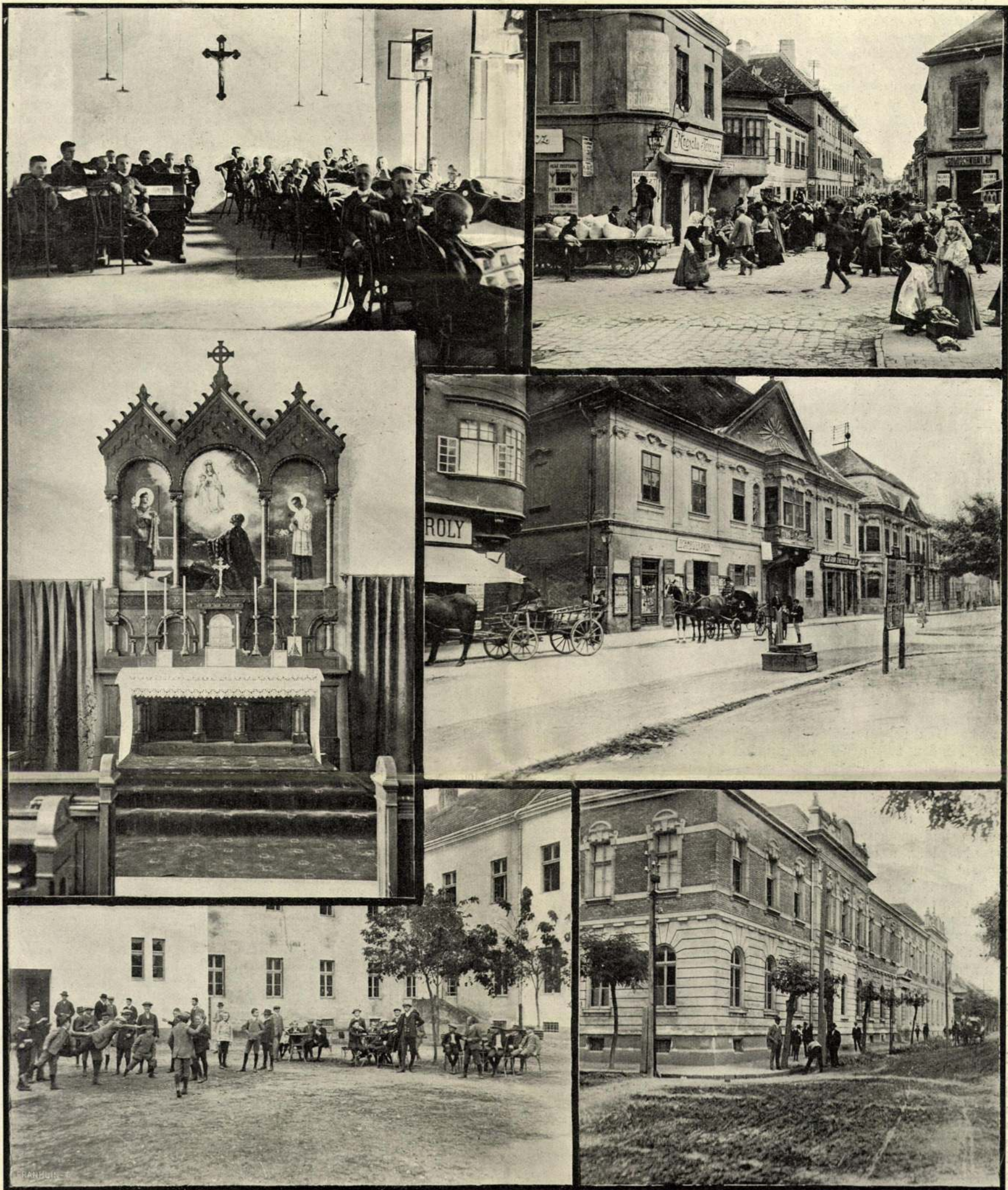
— Az anyuska! — szólaltam meg önkéntelenül s hangom félelmesen verődött vissza a kongó falakon. Fogvaczogva indultam tovább.

— Tizenhárom... tizennygy... tizenöt... tizenkilenc... húsz... huszonegy...

Éppen a hatvanötödik lépést számláltam, a mikor egyszerre gyanús neszt hallottam meg a hátam mögött, s én megfelejtkezvén a jósnő tilalmáról, ösztönszerűleg is magasra emeltem a lámpámat és hátrafordultam. A lábam szinte a földre gyökeredzett a réműlettől. Alig húsz-huszonöt lépésnyire mögöttem, vagyis így hátrafordulást velem szemközt, Flóra meg a cigányasszony settenkedő alakját pillantottam meg a félhomályban. Mara kezében hosszú kés pengéje villogott.

— Mit akarnak? — sikoltottam rájuk az iszonyat vadságával, s aztán meg sem várván a válaszukat, megfordultam és lámpámat magam elé tartva, rémült segélyrikoltozás közt el kezdtem rohanni be, az alagút belseje felé. A nyirkos falon ijesztő árnyak suhantak előttem a gyertyafény tánczában, s én halálos ret-

1. Tanulószoza a középiskolai internátusban. 2. Utczai kép a belvárosból. 3. Az új szeminárium kápolnájának oltára. 4. A régi kis-szeminárium, most a tanító-jelöltek internátusa. 5—6. Középiskolai tanulók internátusa udvara és homlokzata.

GYŐRI KÉPEK. — Jelfy Gyula fölvételei.

tegés közt vergődve gondoltam futtomban anyámra, a kit otthagytam és a kit most már nem láthatok viszont többé soha-soha. Hallottam, a mint a két bestia gyors dobajjal szalad utánam, miközben vérfagyasztón süvöltött a fülembe Mara vijjogása:

— Ne félj aranyoskám! Nem bántjuk a drága életedet!... Csak egy rézgyűszűre valót fogok... csapolni a szép, piros véredből... hogy be-itassuk vele a földet... az ajtó előtt... hogy eltaszítsa innen a pujiakat... ha ki akarnák ásni előlünk... a falu kincsét!...

Egyszerre csak az ajtó felől hatalmas «Megállj!»-kiáltás dörgött végig a sikátoron. Hátrapillantottam, s az alacsony vasajtón, a mint most épen kitárták, a szabadból bekandikáló reggeli

fényben a puji medve hatalmas alakját láttam betoppanni Fatia Negra földalatti odvába.

— Segítség! — kiáltottam futás közben magasra emelvén a lámpámat, és ugyanekkor úgy belevágtam a fejemet valami kőomladékba, hogy a fájdalomtól majdnem összerogytam.

Es Jákob?

Nem irom le, mint érte utól néhány ugrással a két megvadult némbert; minek jegyzém föl, hogy csavarta ki Mara kezéből egy pillanat alatt a konyhakést, minő féktelen dühvel kapta föl pehelyként a levegőbe a boszorkány módjára visongó bestiát, hogy a következő perczen rettenetes erővel vágja hozzá, oh, nem a falhoz, vagy a földhöz, hanem az eljárás egyszerűsítése céljából («két legyet egy

csapásra») mindjárt a rémulten menekülni akaró Flórához; csupán azt az el nem felejtendő jelenetet idézem vissza az emlékezetembe, a mikor, még egy utolsót rúgván a földön fetrengő hitvány két természetesen, engem, mint valami gyereket, a karján czipelt ki a veszedelmes oduból a szabad levegőre, és — már a hogy a félkezében a késsel együtt magasra emelt lámpásom halvány világánál láthattam, gyöngyöző homlokkal, nagyokat fújva lihegte:

— No, még ilyet!... Kérem, így még nem ijedtem meg... mióta az eszemet tudom... Inkább kiálltam volna... tessék elhinni, Vicza nagysám... egy száj- és körömfájást... a birkáimon... Pfüh... és ráadásul... egy sertés-vészt!...

A hogy révetegen ráfordítottam a szememet, úgy láttam, mintha még mondani akarna valamit, mert mozgott az ajka. Még azt is láttam, hogy a tornász fa-lépcsőjén lekukkant Tilda rémült és mégis kárörvendő (mindenekfölött azonban álmos és szinte ijesztő) arca. Hanem azután többet nem láttam és nem hallottam semmit. Az erős ütéstől-e, vagy a túlfeszített izgalmaktól, de ájultan roskadtam a megmen-tőm karjába.

XVI. FEJEZET.

Ébredés.

Azt álmodtam, hogy Flóra meg a cigány-asszony keresztre feszített engem is, meg az anyuskát is. A fejemre vasból koronát tüzesítettek, a véremet pedig megcsapolták. Alattunk tenger nép tolongott; köztük Matild néni, a puji oláhok, a libák, a puji gyógyszerész, a borbátvizi postás, újabb távirattal a kezében, valamint Gábris bácsi, csendőrök, meg a tanító anyja. És valamennyien vihogva üvöltöttek, csúfondáros képpel mutogatva reánk:

— Ni, a sikkasztó Vitálszné!

— Ni, a «Herr Major» szeretői!

— Né, milyen piros vére van ennek a Viczának!...

— Jaj Istenem, vajjon nem látja-e meg a véremet Jákob? — töprengtem magamban. — Nem, nem, Jákob nincsen itten. — És a jó Isten tudja, vagy csak az álom tette-e, de olyan nyomasztó érzés vett erőt rajtam, hogy csaknem fulladozni kezdtem.

— Jákob, — tépelődtem a kínjaim közben, mialatt folytonosan csöpögött a vérem, — hol lehet vajjon Jákob? Miért nincs itt, a mikor úgy szenvedek? Miért bújkál előlem? Hát olyan nagy bűn az, Istenkém, hogy megcsókolt a puji mulatságon?

— Vagy igaz, — vigasztaltam magamat, s most már szinte jól esett, hogy nem látom az üvöltő tömeg között, — hiszen Jákob most a nagykendőnk rojtját rágja a tanítóék tornáczán. Minden rojt egy fűszál, minden fűszál egy élet, és minden élet, hahaha, száz, oh, száz halál annak, a kit elkap a rágalom izzó kereke!

... A vérem csak csurgott-csurgott; és csurgott, a hogyan félszszemmel láttam, a mamáé is; mindaddig, a míg egyszer csak oda nem toppant elénk Jákob Áron és izmos karjával szét nem ütött a gyalázkodó tömeg között, a mely erre rémült vigyorgással hanyatt-homlok szétszaladt, mint a hogy szétpereg a kosárból kiborított borsó az asztalon. Hirtelen vakító fény támadt s ebben a csodás világosságban mennyei szózat zendült meg a fülemben:

— Mit csüggedtek, kicsinyhitűek? Avagy nem tudjátok, hogy keresztre feszítettetni dicsőség?

A fény lassacskán halványulni kezdett, s a hogy nézem-nézem merőn a félig lehúnyt szemem alól, hát, uramfia, látom, hogy biz az lámpa. Sárgás a lángja, zöld az ernyője. S körülötte, jó Isten, a derék Jákob, meg, — nini, ni! — ki az a kiberetvált képű öreg? Olyan ránczos a csupasz ajka, akár a tepedt szőlő. Nagy ég! Hiszen ez Kramolin bácsi! De hol a mama? Most is álmodom talán?

Bársonysima kéz siklott végig az orczámon. — Viczuskám... Fáj még a homlokod, te... te... (s szinte sirásba fojtódott a hang) te édes!...

Fölültem az ágyban, mint valami bábu, a melyiken megnyomnak egy gombot, s attól derékig föl pattan. A hosszú, mély alvás után még kissé hunyorgó szemmel bámultam anyámra, a kinek halvány arca rajongón mosolygott rám az ágy mellől.

— Mama! — Azután széttártam a karomat, mint szárnyát a fecske, s most már túlradó szívvel sikoltottam:

— Anyuskám! Hát... hát... itt vagy?! Nem tudtam többet szólni a ziháló zokogástól.

— Ne izgasd magadat, drágám, — hallottam újra az anyuska csitító suttogását, — látod, már én sem vagyok beteg, és most a kis tacszkónénak is egy-kettőre meg kell gyógyulnia.

(Vége következik.)

A HAJÓHINTÁN.

Elbeszélés. — Irta Majthényi György.

I.

Mint minden nyáron, úgy ezen is meglátogatták a kis várost és a főtér mögött, vagy száz lépésnyire a folyóparttól állították föl a hintát. A folyó tulsó partjáról nagy nyári szépségükben átmosolyogtak a hegyek a hintázó legényekre, a kik vidáman forgolódtak az állványok és a csónakok körül. A kemény derekú, széles vállú fickók fűgén kúsztak a fényes sárga rézköteleken, a melyeket most erősítettek a csónakokra s a mikor az utolsó szöveget is pontosan a helyére illesztették, végigpróbálták valamennyit és nevetve lóbálták a nehéz alkotmányokat a levegőben.

Estére készen állott a hinta. A lámpákat meggyújtották, a női nevekre keresztelt csónakok vígan himbálódtak a levegőben, a zongora-verkli nagyszerű valczereket muzsikált a hintázók fülebe és az álldogáló, bámészkodni szerető népek ismerősként üdvözölték az egész látványosságot, a valczereket és a messzire ragyogó, kivilágított föllirást: özv. Eifram Jánosné hajóhintája.

A hinta egyik oldalán hosszúkás sárgás-zöld kocsi állott, a melynek végén egy léczekre feszített ponyva kis sátrat képezett. Ez alatt állott a verkli. Egy sovány, 12—13 éves kis leány ült előtte magas, háromlábú széken. Olykor, ha a jobb keze kifáradt a forgatástól, megfordult a dülöngő széken és a bal kezével hajtotta tovább a forgattyút. Sápadt volt a szegény kis leány s a szemében állandóan valami nedves tűz égett, mintha sírna és ha valamelyik csónakba magakorabeli gyerekek ültek, akkor szinte eltorzult az arca a haragtól. Egyáltalában gyűlölte a hintát és a gyerekeket, a kik kéjesen ringatták magukat a levegőben, gyűlölte a vihánczó cselédányokat és parasztlegényeket, a kik egymással pajkoskodtak, míg ő neki a verklit kellett forgatni.

Néhány lépésnyire tőle, a koci előtt üres ládából valami pénz-érfélt tákoltak össze az édesanyja számára. Ez egy nagyon kedves arczú, harminczhat évesnek látszó nő volt, a ki állandóan beszélgetett az emberekkel. Mindenkint megszólított és úgy látszik, hogy az egész várost alaposan ismerte, mert oly érdeklődve kérdezgette az egyes családokban történt változásokat, mintha mindig csak ebben a városkában lakott volna. Akikkel beszélgetett, azok mindnyájan igen szivesek voltak hozzá és nagyokat nevettek tréfás biztatásain, a melyekkel a hintázást, mint nagyszerű és egészséges dolgot ajánlotta. Az asszony kifogyhatatlannak látszott e kedélyes tréfalkozásokban és az öt krajczárosok egyre szaporodtak a pénztárban. Olykor hátraszólt a leányának:

— Valami vigabbat, Milike, hátha a Greiner úrnak is megjön a kedve?

A kis leány haragosan nézett az anyjára, a Greiner úr pedig, egy tizenhét éves suhancz fiú, sietve szúrta le az öt krajczárt és beleült a hintába.

Szombat este volt. Az emberek, a kik ilyenkor a főtéren sétáltak, befordultak a kis utcába, a mely a hintához vezetett, hogy megtekintsék a mulatságot. Annyian voltak már a hinta körül, hogy a legelőll állókat egészen a korlátig nyomta a tömeg s az özvegy örömmel gondolt arra, hogy most kétszer annyi csónak is kellene, mint a mennyi van és vígan dörzsölte a kezét, a míg az emberekkel beszélgetett. A verkli jókedvű, vidám nótákat muzsikált, a csónakok magasra repültek, míg a bennük ülők ruháját és haját erősen lobogtatta a szél. Csak olykor hallatszott egy-egy félnék cselédleány sikongása, mikor a hinta túlságosan magasra libbent.

Ezen az estén jókedvű volt mindenki. Az arczok megszélesedtek a nevetéstől s az örömtől, az ég is mosolygott jószágon, derűsen s a közeli hegyek is; egy a közeli folyóparton rohanó gyorsvonat pedig többször és vidáman fütttyentgett s a fölötte húzódo szikra-felhő, mint piros kendő integetett a hintázók felé.

II.

A főtér elején, nem messzire a saroktól, a honnan a hintához lehetett menni, állott a jegyző háza. Földszintes, kicsiny, szürke házikó volt, mint a legtöbb ezen a soron s a kapuja előtt rövid pad állott. Ezen a padon szokott a jegyző — egy körülbelül negyven éves, kis termetű, deres fejű ember — esténként pipázgatni. Hosszú, kutyafej-formájú pipájából szélesen törtek föl a füstszalagok, a felesége buzgón hessegette őket, s a jegyző a járókelőkkel beszélgetett. Az emberek mind köszöngtek neki és levették a kalapjukat, míg ő csak a két ujját emelgette fekete selyemsipkájához. De azért mindenki tisztelte őt s nem volt senki a kis városban, a ki valami roszt tudott volna felelőle mondani. Ezen az estén is kiült a feleségével, meg a leányaival a kapu elé s a mint ott csendesesen pipázgatott, feltűnt előtte, hogy az emberek mindnyájan a kis utcába fordulnak és nem sétálnak előtte vissza. Végre megkérdezte valakitől ennek az okát.

— Megjött a tavalyi hintásné, — felelte ez.

S ugyanakkor megszólalt a zongora-verkli is. A jegyző zavarba jött, levette a selyemsipkát a fejéről és úgy köszönt a kérdeztnek, a ki egyszerű lakatosmester volt. Aztán elküldte a feleségét és leányait, hogy nézzék meg ők is a hintát és kezelt fogott velük, a mikor visszajöttek, pedig ezt csak kivételes esetekben szokta tenni. A vacsoránál alig evett valamit és nagyon különösnek találta a felesége kérdezősködéseit.

Alig várta, hogy egyedül maradjon a szobájában. Idegesen sétált föl-alá és a pipáját, bár jól szelelt, több ízben piszkálta és nyomkodta ujjaival. Aztán megállott a nyitott ablak előtt. A tér felől hársfaillatot hajtott be a szél, és ez az illat összekeveredett a fehér kérgű platánok nedves, buja és nehéz szagával. A Dunári-valczér hangjai is betolakodtak a szobába, s a széles, régi melódiák ráfeküdtek az agyára és eiebe hozták a hintát, az embereket s a hintásné a maga szelid arczával.

— Milyen nagy lehet már a Mihke, — gondolta ekkor és úgy érezte, hogy a Dunári-valczér a legszebb nóta a világon és ezért van az, hogy a lélekzete most nehéz lesz s a szemeiből valami nedvesség gurul a deres bajsra.

Körülötte egyre sötétedett, de benne, mintha valami titkos lámpa gyulladt volna ki, egyszerre tavaszi napsütések ragyogtak föl. És az édes, sárga sugarak csokolgatták a kicsi várost, az utcákat, a folyópartot s ő ott állott tintafoltos kabátban, de hetykén és fiatalon a kis téren, a hol a hintát állították föl. A sárgás-zöld kocsiból, a mely akkor még egészen új volt, egy fiatal, gyönyörű, szelid-arcú menyecske kiabált a legényekre s ő meg nem állotta mosoly nélkül ezt a szelidhangú parancsolgatást. Később megszólította az aszszonykát és egyszer este a kedvéért bele is ült a hintába. Ragyogó képek szaladtak el most előtte, ifjúságának legtitkosabb és legszebb emlékei, a melyek minden évben megújultak és megerősödtek, a mikor a hinta a kis városba érkezett s a verkli a Dunári-valczert muzsikálta.

A verkli most elhallgatott. — Rövid idő múlva csoportosan mentek el az ablaka alatt az emberek, a kik a mulatságot befejezték. A jegyző visszahúzódott a szobájába és eloltotta a lámpát. Az utca mindig csendesebb lett s csak messziről hangzott néha egy hangosabb kiáltás, a melylyel a hazatérők egymástól búcsúztak. Azután ezek a kiáltások is elhaltak, esend lett, a házak lehúnyták piros ablakszemeiket s a kis város elaludt.

III.

A jegyző óvatosan csukta be maga után a nyikorgó kerti ajtót s a házak árnyékába bújva dobogó szívvel lopakodott a hintához. A kis hajók szeliden és álmosan pihentek egy magas tűzfal árnyékában s ő megilletődve állott meg előttük. Az éjszaka annyira világos volt, hogy még az árnyékban is le tudta olvasni a csónakok neveit.

— Ilona, Margit, Etelka, — olvasta róluk. — Még mindig a régiak, — gondolta. Aztán megállt az egyiknél. — Ebben ültem először, —

38. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 20.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek: {
Egész évre ----- 16 korona. A «Világkronika»-val
Félévre ----- 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel
Negyedévre ----- 4 korona. több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

AZ ÖRÖKIMÁDÁS TEMPLOMA.

BUDAPESTNEK meglehetősen sok új temploma van, a minék az a magyarázata, hogy nagyon kevés — a régi. A város rohamos gyorsasággal nőtt, az emberek arra is alig értek rá, hogy maguknak hajlékot építsenek, a hol meghúzódjanak, még kevésbé arra, hogy Istennek házait építsék, a hol imádkozzanak. Ennek a rengeteg városnak egész a legújabb időkig, a míg a Szent István bazilika el nem készült, még nagytemploma se volt és ebben a templom-szegénységben közös Budapestnek minden vallásfelekezete.

Az utóbbi esztendőben változás állt be ebben az állapotban. Istennek házai megszapordtak Budapesten és ha monumentális, hatalmas templom nem is épült, a mi új templomot kaptunk, egyik szebb a másiknál. A hívők lelki szükséglete mellett a főváros szépségét is szolgálják és ha nem ragadnak is meg a méreteikkel, megfogják a lelket és a szemet a művészettel, a mely vonalaikban él és megtölti őket.

A múlt héten megint egy új templom ékeségével gazdagodtunk. Ennek a templomnak — az Örökimádás templomának — a gondolata abból a rajongó hálából nőtt ki, a mely néhai Erzsébet királynéknak dicsőséges emlékét őrzi a magyar szivekben. Ő érette, az ő kegyeletében épült e díszes, szent hajlék, Istennek dicsőségére.

A gondolat ezelőtt négy esztendővel indult megvalósulásnak. Előkelő hölgyekből és férfiakból bizottság alakult, a mely összegyűjtötte az építésre szükséges tőkét. Az Üllői-út 75. és 77. számú telkén — nagy bérházak sorában — 1904 május 10-ikén tették le az alapkövét Ő Felsége, a király jelenlétében. Négy esztendő alatt a templom, Aigner Sándor műépítő alkotása, elkészült, még pedig szebbnek, díszesebbnek, gazdagabbnak, mint eleve gondolták. A lelkek áldozókészsége egyre több és újabb művészi pompát rakott reá: hatszázezer koronás épületnek terveztek, kerek egy millió koronával került többbe. Gyönyörű szép főoltárát maga a király emeltette, de egész sereg a száma azoknak, a kik szintén fejedelmi módon járultak hozzá a templom készségéhez és művészi, áhitatos pompájához.

Szeptember 8-ikán szentelték föl a templomot és két nappal később, szeptember 10-én,

Erzsébet királyné tragikus halálának évtizedes fordulóján tartották benne az ő megdicsőült lelkéért az első ünnepi gyászmisét. Ez a rekvium, a maga megkapó voltában, nemzet és uralkodó együttérzésének ünnepi képét mutatta. A közös gyász emlékének meleg közös-

ségben áldoztak. Ott volt a templomban a király, ott voltak gyermekei és unokái, fenséges rokonai, három generációban az uralkodóháznak annyi tagja, a mennyit mi együtt idáig vajmi ritkán láthattunk.

Úgy kellett éreznünk, hogy ime a mi dicső-

A KIRÁLY KILÉP AZ ÖRÖKIMÁDÁS TEMPLOMÁBÓL.

Balogh Rudolf fotvétele.

AZ ŐRÖKIMÁDÁS TEMPLOMA AZ ÜLLŐI-UTON.

séges, áldott emlékü királynénk lelke, a melyben annyi szeretet lakozott a magyar nemzet-hez, ránk áradt, megnyilatkozott és éreztette a maga áldott hatalmát ebben a momentum-ban is, idegyűjtven az ő kedves Magyarorszá-gának fővárosába mindazokat, a kik őt szeret-ték és a kiknek a szeretetére, hozzánk való ragaszkodására, irányunkban való megértő hajlandóságukra nekünk is oly nagy szükségünk van. És ez a templom a szeretetnek legtermé-szetesebb erejével ide fogja őket hozni ezután is, mert reá gondolván, róla emlékezvén, hoz-zánk kell jönniük, a hol nem pihen ugyan a koporsója, de elevenen él és Isten hajlékának köveibe van beleépítve dicsőséges és szeretet-tel teljes emlékezete.

GYŐZELMES HŐSÖK.

I.

Mikor Sátán azt vette észbe,
Hogy Milton mind magasra vágy,
S mind ábitóbban várja népe
Csodásan bővülő szavát,
Kegyetlen szándék kelt szívében,
Milyen csak tőle telhetett:
Hej! megakasztja hevenyében
E mámorító ihletet!
A semmiházi földi féreg
Nem zengi többé lángdalát,
Ha lelkit a kétségbesésnek
Hétélű tőre járja át! — —

S valóban a pokol szarúja
Önté ki mérgét dalnokunkra:
Feldúlva házi tűzhelye,
Leánya csúfot űz vele
S hazáját bőszen felkavarja
A pártosság irtó viharja — —

S mikor e vészek közepette
Magát egy kis zugolyba vette,
Mint üldözött, ki sivatag
Mélyén tenyéryi zöldre kap —
Lassankint ragyogó szemére
Reáborult a rémek réme:
A vakság — — —

S többé nem látta az eget,
A vándor felhősereget,
Eltűnt előle a szívárvány,
A himpor a víg lepke szárnyán,
Karcú virágok százszinű bája,
Dús legelőknék lomha gulyája.
Néki nem ég már hajnali pompa,
Nem fakul a fák erdei lombja.
Gyermeki arczok angyali kedve,
Ifju leányok szűz kikeletje,
Mind mit a festő létre varázsol,
Mind mi kilángol a nap sugarától,
Mindent befed hideg éjszaka,
S ez éjnek nincs már csillaga! —

S im a ködök bús fátyolán át,
Elűzve kétség zord homályát,
Új fény gyúlt a költő szívében,
Egy lelki napnak tüzeképen.
Mit meg nem látott más halandó,

Minek gyönyöre nem mulandó:
Az örök Jóság büszke harcát,
Az örök Gazság rút kudarcát,
A földön túl virágzó Szépet
— Boldog, ki számolyához léphet! —
Mely kárpótol minden csapásért,
Mit balsors por fiára rámért.
Meglátta Milton és kimondta
Az «Elveszett paradicsom»-ba!

II.

S mikor Sátán azt vette észbe,
Beethoven mind nagyobbra tör,
Hogy minden zenekölteménye
Új csodamű, új üdv, gyönyör,
Kegyetlen szándék kelt szívében,
Milyen csak tőle telhetett:
Hej! megakasztja kevenyében
E mámorító ihletet!
A semmiházi földi féreg
Nem zengi többé dallamát,
Ha lelkin a kétségbesésnek
Gyilkos fulánkja villan át! — —

S valóban mint pokolnyilásból
A nagy zenészre száz csapás hull:
Szerelme elsorvadt magában,
Cseléd, rokon tombolt lakában
S jó népe roskadt odakinn
Bitor zsarnokság lánczain.

S mikor e vészek közepette
Magát egy enyhe zúgba vette
Hajótöröttként, kit a hab
Ótalmazó szigetre csap,
Lassankint a tudatra ébredt:
— Ó szörnyű tantalusi végzet! —
Hogy nem hall többé — — —

Őt nem vidítják már fuvalmak,
Trillái a pacsirtadalnak,
Körülte megszűnt a zsiromgás,
Mezei zsongás, ligeti dongás,
Neki nem csörren fiiss patak,
Nem dübörög vad zuhatag,
Az esti harangszót hiába várja,
Elhallgat kedves zongorája,
Tréfa, kacaj már nem deríti,
Tapsriadó nem lelkesíti,
Mind mi e földön zúg, mozog, él,
Mind mi az égben ujjongva kél,
Mind neki néma sírba elásva
S e holtak nincs feltámadása! —

S e temető bús fátyolán át
Elűzve kétség zord homályát,
Új hang gyúlt a költő szívében,
Egy lelki menny zengéseképen.
Mit meg nem hallott más halandó,
Minek fonsége nem mulandó:
Az örök Jóság büszke harcát,
Az örök Gazság rút kudarcát,
A földön túl uralgó Szépet
— Boldog, ki számolyához léphet! —
Mely balsamirt ad gyászra, búra,
Mit balság sújt a nyomorúra,
Beethoven hallá s im letéve
A «Missa solemnis» remekébe.

Lenkei Henrik.

ASSZONYOK.

Némelyik asszony maga a minta-szépség,
S mégsem veszedelmes, érzem messziről,
Mert tán szemében, vagy szép fiatal arczán
A józan jövőnek egy hideg vonása ül...
Egy szürke vendég — fehér madárcsapat közt,
Melytől ez sebtén riadva szárnyra kél, —
A képzelődésnek az őszi borzongáshoz
Elég egy hulló nyári falevél.

Némelyik asszony oly szép öregasszony,
Az arca szinte igézőn babonás.
Mert valahogy tán rajta felejtődött
A régiekből egy kislányos vonás. —
Úgy van az ember, hogy egy-egy régi
Préselt virágról elmúlt tavaszba lát,
S behunyt szemekkel el-elcsókolgat
Egy odaképzelt régi ibolyát.

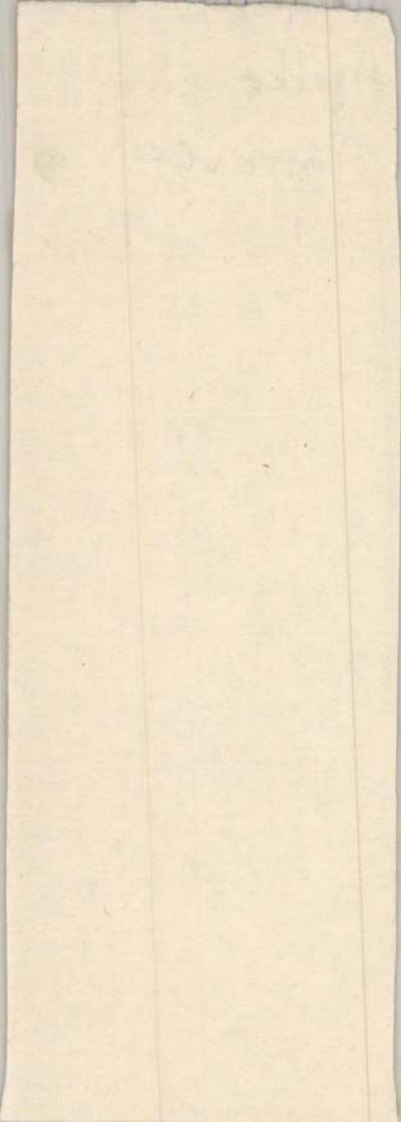
Szávay Gyula.

Agotkoo ,

Agnicola

tromában. Mikor az öreg Adrasztoz értesül fia elestéről, bánatában meghal.

Aigialosaurus, az óriáskigyó-alkatú őshüllők (*Mosasauria*) alrendjébe tartozó kihalt nem. Egyetlen képviselője a dalmáciai Lesina (Hvar) sziget alsókréta-üledékeiből ismeretes.

Aigialosz, Achája régebbi neve.

Aigina, (latinosan *Aegina*) 1. görögországi sziget Attika és Argolisz között, mai neve *Egina*. A ma meglehetősen jelentéktelen (legfeljebb szivacshalászatánál és kőbányáinál fogva számbajövő) sziget az ókorban igen jelentékeny kereskedelmi pont volt. Az aiginaí pénz- és mértékrendszert az aiginaí kereskedők újszólván az egész görög szárazföldön és a szigetek jókora részén is uralkodóvá tették. A gazdasági fejlettségen kívül Aigina szellemi kultúrája is nagyon figyelemreméltó volt. Az aigi-

merev tartásban, mintegy a harcok fölött. Tőle jobbra-balra folyik a küzdelem. A két ormcsoport közt technika és a kompozíció egysége szempontjából jelentős különbség van: a keleti sokkal fejlettebb, itt az alakok teltebbek, a mozdulatok szabadabbak, a szerkezet is szorosabb, mint a merevebb, szögletes mozdulatú nyugati csoporton. Az alakok mintha bronzba volnának elgondolva, de pároszi márványból vannak kifaragva; a korhoz képest igen fejlett anatómiai tudással, gondos technikával, még az oromfal hátának néző részek is teljesen ki vannak dolgozva.

HAVAS J.

Aiginosz, a görög őstörténeti mondában Héraklész fiának, Hilloznak nevelője.

Aigion, két helység Görögországban. 1. A régi Achaia kikötője, 373 óta az acháiai szövetség székhelye. Zeusz Homagyriosz szép temploma

Az aiginaí Afaja-templom oromdísze. Rekonstrukció a müncheni Glyptothekban

nai építészetnek és szobrászatnak az V. sz. első évtizedeiből való nagyszerű emléke az Afaja-templom, melynek oromzatáról való a müncheni Glyptothekben látható szoborcsoport (a művészettörténet Aeginetá-knak nevezi e szoborcsoport alakjait). A sziget politikailag először Epidaurosz alá tartozott (Kr. e. 550-ig), utóbb (456) Athén tette rá a kezét. 2. A mitológia Aigina néven szerepelteti Aiakosznak, a sziget mondabeli első királyának anyját s tőle származtatja a sziget nevét.

KALLÓS E.

Aigina (gör.), a mitológiában Aiakosz anyja, Oinóné szigetét róla nevezték el Aiginának.

Aiginaí művészet. A kis sziget jelentős helyet foglal el a görög szobrászat történetében. Művészetének legfontosabb ránk maradt emléke az *Afaja*-templom két oromdísze, amelyek aiginaí hősök harcait ábrázolják Trója alatt. A szobrokat 1811-ben találták a templom romjai között, 1812-ben Lajos bajor trónörökös megvásárolta őket, 1817-ben Thorwaldsen irányítása mellett a töredékeket összeillesztették és kompozícióba összeállították. A kompozíció rekonstruálására irányuló kísérletek azonban ép a szerkezet lazasága miatt még ma sem vezettek teljesen megnyugtató eredményre, még az újabb leletek felhasználásával sem. Mindkét csoport közepén Pallas Athené áll, hieratikus

földrengés következtében elpusztult. A helységet a középkorban Vosztikának hívták, ma megint Aigionnak. 2. Város a Korinthoszi öböl mellett, vasútállomás. Bor- és mazsolatermelés.

Aigiptosz, az ókori görögök őstörténeti mondájában Egyiptom névadó őse. A monda Ió-nak Zeusszal való frigyéből származtatja a három nagy ókori kultúrnépnek, a görög, babilóniai és az egyiptomi népnek őseit. Ió és Zeusz fia ugyanis *Épafosz*; ennek fia *Bélosz*, a babilóniai népek őskirálya; ettől származik *Danaosz*, az argoliszi Danaosz-törzs ősatya és *Aigiptosz*, aki Egyiptomot uralma alá hajtja.

KALLÓS E.

Aigisz (latinosan *aegis*, *égisz*), a görög mitológiában szereplő kecskebőrből való vért (kecskebőr görögül: *aigisz*), amelyet Héfaisztosz, a művészet-isten készített. E vértet, melyről kígyós hajfűrtű kerek női arc ijesztő torzképe (a Gorgo v. más néven Meduza arca) mered a néző felé, Athené istenasszony hordja. Aki ez arca ránéz, kővé mered, úgy hogy e vért minden támadás ellen megvédi az istennőt és pártfogoltjait. Ezért «valakinek az égisz alatt», a. m. valakinek pártfogása v. védelme alatt.

KALLÓS E.

Aigiszthosz, a görög hősmondában Thiesztésznek, Argolisz királyának a fia. Thiesztész meg-

Aiginaí Afaja-templom oromdísze

fosztotta testvérét, Atreuszt a tróntól s Atreusz ezért szörnyű bosszút állt. Elfogta testvére fiait és a gyermekek húsát feltálalta a kibékülés ürügye alatt lakomára hívott Thiesztésznek. Thiesztész gyermekei közül csak Aigiszthosz menekült meg, mert Atreusz őt saját fiának tartotta. Felnevelkedvén Aigiszthosz megbosszulta testvérei halálát, megölte Atreuszt és elfoglalta trónját. De Atreusz fia, Agamemnón viszszaszerezte atyja trónját és Aigiszthosz menekülni volt kénytelen. Mikor azután Agamemnón a trójai háborúba ment, Aigiszthosz visszatért Argoliszba s mire Agamemnón tíz évi távollét után megjött, Aigiszthosz Klitaimnéstrával, Agamemnón feleségével szövetségbe lépett s ketten megölték Agamemnont. E gyilkosságot Agamemnón fia, Oresztész bosszulta meg, megölvén Aigiszthoszt és Klitaimnéstrát. KALLÓS E.

Aigle (ejtsd: *égl*), járási székhely Waadt kantónban, Svájcban, a Grand Eau-nak a Rhôneba ömlésénél, 420 m magasán a teng. színe fölött 4000 lak. Parkettagyár, fonógyár, bortermelés.

Aiglé, a görög mitológiában több női alak neve. 1. Hélios neje, a Chariszok (Gráciák) anyja. 2. Hélios leánya, Faethón testvére. 3. Apollón kedvese, Aszklepiosz anyja. 4. Thézeusz kedvese, aki miatt Thézeusz Ariadnétt elhagyta.

Aiglon, L' (franc. ejtsd: *eglő*), *Rostand E.* L'aiglon címen 1900-ban 5 felvonásos drámát írt Napoleon fiáról, azóta a reichstadi herceg e néven lett ismertté. Magyarra *Ábrányi Emil* fordította a *Sasfiók* címen.

Aiglon, tulajdonképpen *Sassy Attila*, festő, lásd: *Sassy*.

Aigner Ferenc Xavér Ádám, szül. 1751 november 4-én Esztergomban, mint gyalogsági kapitány szolgált a régi monarchia hadseregében. 1791-ben nyugalomba ment s Budára költözött. Már 1784-ben Prágában szabadkőműves és mint ilyen a rózsakeresztesek tagja lett. Mikor Budán telepedett meg, II. Lipót királytól engedélyt kapott, hogy a magyar páholyok ellensúlyozására új német páholyokat alapítson. Már 1791-ben három ilyen páholyt szervezett. Mikor 1795-ben a páholyokat bezárták, összegyűjtötte a monarchia számos szabadkőműves alakulatának levéltárait, azokat Feszties Antal grófnak adta át, aki dégi kastélyában helyezte el. SINGER A.

Aigner Josef Matthaeus, osztrák arcképfestő, 1818—86. Amerling tanítványa volt. Az 1848-i forradalomban résztvett, magasrangú pártfogói mentették meg a kivégzéstől. Megfestette Ferenc József, Erzsébet királyné arcképét.

Aigner Károly, főispán, szül. 1884 máj. 27-én

Szegeden. Középiskoláit Szegeden, egyetemi tanulmányait Budapesten és Kolozsváron végezte. Ügyvédi oklevélnek megszerzése után Szegeden folytatott ügyvédi gyakorlatot. Az 1919. évi szegedi ellenforradalom megszervezésében tevékeny részt vett. A szegedi kormány működése alatt tagja volt a parlamentet helyettesítő Nemzeti Bizottmánynak és több bizottságban teljesített értékes szolgálatot. A gróf Zichy Aladár elnöklete alatt működött toborzó bizottságában kiváló szolgálatokat végzett a nemzeti hadsereg toborzásában. 1920-ban a Simonyi-Semadam kormány Szeged kormánybiztos-főispánjává, majd pár hónap múlva Szeged főispánjává nevezte ki, később emellett Csongrád megye, majd Hódmezővásárhely főispánja is lett.

Aigner Lajos, könyvkereskedő, író, lásd: *Abafi Lajos*.

Aigner Sándor, építész, szül. 1854-ben Temesvárott, megh. 1912-ben. Tanulmányait a bécsi építészeti akadémián végezte, majd a budavári Mátyás-templom helyreállítási munkálatainak építésvezetője lett. Főbb budapesti művei az üllői-úti *Örökimáds-templom*, amely Erzsébet királyné emlékének van szentelve, továbbá a *Szent Imre-kollégium*, a *Veszprémi székesegyház* stílszerű újjáépítése (1908—9). Ő volt tervezője a besztercebányai és zágrábi erdőigazgatóság palotáinak, valamint a nagybecskereki törvényszéki épületnek. Történelmi, főképen középkori stílusokban dolgozott. BARÁT B.

Aigonal (ejtsd: *egonál*), hegy a franciaországi Cevenneekben.

Aigoszpotamosz, görög folyócska. Gallipoli (az ókori *Kerzonéosz*) félszigeten. mellette győzte le Lizandrosz spártai hadvezér az athénieket 405-ben Kr. e.

Aigrette (fr., ejtsd: *egret*). Eredetileg madárfejen levő tolldísz. Sisakok, baldachinok, tolldísz. XIV. Lajos alatt a női fejdíszeket nevezték így. Általában *forgót* is jelent.

Aigueperse (ejtsd: *egpersz*), kis francia város Puy de Dôme départementban, szöv- és kalapgyárakkal. Templomában Ghirlandajo és Mantegna festményei.

Aiguesmortes (ejtsd: *egmort*), város a francia Gard départementban, 4 kmnyire a Földközi tengertől, 3900 lak. Sófőzés, szódakészítés. Régi falai nagy multról tanuskodnak. Szent Lajos kétszer (1248 és 1270) indult innen kereszties hadjáratára, 1537-ben itt találkozott I. Ferenc francia király V. Károly császárral.

Aiguière (fr., ejtsd: *egjér*), kecses formájú kancsó, talppal, füllel és kiöntővel, eredeti rendeltetése az volt, hogy étkezésnél vizet szolgál-

Gusenberglax. I. k.
M. 4931

— A többiben is! — mondta az asszony, s összehúzott pillái alól leskelt az urára. — Nagy ravasz voltam én, tudtam, mit csinállok! Jól vigyáztam, hogy előre meg ne sejtessen valamit. Mert ha otthagytam, akkor igazán vén lánygyászradok, én pedig férjhez akartam menni valami puha emberhez, a ki olyan legyen a kezem közt, mint az írók térsza.

— Csinálj belőlem mindent, babám!

— Fogok is! Mert én érzem, hogy már kerülget a régi természetem. Úgy-e, édes, nem fog megünni, ha pokollá teszem az életét?

— Nem, nem.

— Nagyon gyengén ellenkezik! Majd meglátom, mit csinál, ha a főkötő szabadalma alatt ki-kirúgok a hámból?

— Miféle zöldségeket beszélsz itt összevissza! — szolt végre egy kis keménységgel az ura. Kezdte sokalni a nagy őszinteséget. Tudta ugyan, hogy badarság az egész, de azért nem örült neki. Hiszen nincsen olyan férfi, a ki a legkipróbáltabb jellemű asszonyról is fel ne tegyen akármilyen örütséget. Nem jó a tüzzel játszani.

— Zöldségeket? Én? — kérdezte az asszony. — Még nem is mondtam el a javát.

— Édes szívem, — szolt méltósággal a pap — én ismerlek téged; tudom, hogy megbízhatom benned és nyugodt lélekkel bízom is rád...

— Csak ne siessen, csak várjon. Hadd mondjam el a magamét. Magának arról sejtelve sincs, milyen vagyok én. Azt hiszi, egy hét alatt ki lehet ismerni egy asszonyt? Nem olyan egyszerű lélek egy úri nő lelke, mint egy parasztlányé. Azt ismerheti. Azt elhiszem, hogy akár egy látásra megismeri, melyik milyen. De hogy engem ismerne? Azt nem hiszem! Tudja rólam, milyen szerelmes természetű vagyok? Akkor sem fog megünni, ha a legelső fiatalemberrel rögtön flirtelni fogok?

— Elég! Egy szó se legyen több! Gyerek vagy és magad se tudod, mit beszélsz!... Édes, édes angyalom! Mindenségem! Üdvösségem! — tette hozzá mélyszéges meghatottsággal, — nyugodtan bízom rád emberi és papi becsületedet!

Hosszú csönd lett. Kellemetlen csönd. Az asszonyka hátra dült a diványon és duzzogva nézett maga elé. A férfi elfogódva várt valami mozzanatot, a mi elvenné a fura beszélgetés élet. De az asszony nem szólt, az arcán közönséges, gyerekes durczásság volt.

A férfi pár perc múlva szinte félve s békéltető gyöngédséggel nyúlt az asszonyka derekához, hogy megölelje. De az idegesen taszította el magától.

— Ej, hagyjon békén. Már most is haragszik s nem szégyel rám ordítani, mikor még csak szóval hallotta, hogy van valami hibám. No, képzelem, mi lesz, ha be is bizonyítom, hogy van...

— De édes...

— Istenem, Istenem, de elhamarkodott dolog is volt ez a házasság. De szerencsétlen sorsra jutott teremtettem vagyok én az Istennek. Ilyen emberhez mentem, a ki még annyit sem tűr el a feleségének, ha bevallja, hogy nem szent...

— De édes, csak nem akarsz azért búsulni, mert nem szabad vétkezni?

— Én azon búsulok, hogy olyan emberhez mentem, a ki nem szeret.

— Ki mondta, hogy nem szeretlek?

— Ha szeretne, akkor azt is megbocsátaná, ha véletlenül vétkeznék ellene! Micsoda szerelm az olyan, a mi nem tűr el semmit? A ki szeret, megbocsát.

— Jó, jó, hisz én megbocsátom, a mit lehet. De babukám, te nem tudod, hogy olyan vétek is van, a mit nem lehet megbocsátani.

— Olyan nincs. Egy igazi szerelmes férj mindent, mindent meg tud bocsátani a feleségének.

— No, no, nem volt még olyan férj!

— Az asszony lesújtó pillantást vet rá.

— És én magát minden regényhősnek fölibe helyeztem!... Orly Sándor is megbocsátotta a feleségének, hogy egy éjet a más karjaiban töltött.

— Ki az az Orly Sándor? — kérdezte megdöbbenve a pap. A hátán végig futott a hideg s kitágult szemmel bámult a feleségére.

— A Simon Zsuzsa férje.

— Micsoda Simon Zsuzsa?

Az asszony kinézett az ablakon. Egy perc múlva azt mondta:

— Ezzel az úrral nem érdemes szóba állani. Még regényt sem olvas!

— Ah, a regényben!

— Ott. Pedig az csak nagyobb bűn volt, hisz nem is asszonyfővel tette, hanem még lánykorában.

A férfi sajtáságosan elmosolyodott.

— Hm. Nagyobb bűn?

— No, csak nagyobb szégyen tán egy lánynak bemászni egy ablakon, mint egy asszonynak?

A fiatal férjre olyan komikusan hatott ez a kijelentés, hogy hangosan felkaczagott. Az asszony dühös lett.

— Kikérem magamnak! Istenem, már odáig sülyedtem, hogy a tulajdon uram kikaczag.

— De édes lelkem, mikor olyan furesákat mondasz.

— Annál csak nem mondok furesábat, hogy *Énök! Éc-nök!* A kinek ilyen neve van, az ne merje nekem azt mondani, hogy furesát mondok. De hogy is lehet valami rendeset kívánni attól, a kinek ilyen csuda neve van. Mégse hánytam a szemére soha.

— Lelkem, kis édesem, az nem is olyan furesa; tisztességes bibliai név.

— Na hát tessék tudomásul venni, hogy az sem olyan furesa, a miket én beszélek. Nagy írók irták meg s az élet számtalanszor bebizonyította, hogy tényleg lehetséges. És majd gondoskodom róla, hogy én is bebizonyítsam, hogy nem üres fecsegés.

— Ohó, ohó, szerencse, hogy olyan kis baba vagy, mint a milyen csak egy tizenhétéves és kilencz napos kis feleség lehet. Gyerek.

— Uram! Kiméljen meg a sértegetéseitől. Nagykorú vagyok.

— Ugyan?

— Igenis! Abban a perczben, mikor férjhez mentem, nagykorúvá lettem. Tessék tudomásul venni. Már pedig, ha nagykorú vagyok, nem vagyok többet gyerek. Én teljesen önálló asszonyság vagyok. Nem függök sem apától, sem mamától, magával meg egyenlő jogú vagyok, sőt nekem még több a jogom, mert remélem, még van annyi udvariasság benne, tudja, hogy mindenben a nőké az elsőség.

És lesújtó pillantással fűszerezte a jogi magyarázatot.

A férfi már megérezte, hogy ma elmúlt a tragikus vihar, a mitől a beszélgetés elején félni kezdett, ámbár egy ilyen nagykorú asszonykával sohasem tudja az ember, milyen hinárba jut a vitatkozás terén már a következő pillanatban. Mindamellettt igen derűsen érezte magát. Az asszonyka gondolatkaiban, szavaiknak hangsúlyában, egész lényében annyi új, kedves, szinte megható naiv báj volt, hogy ő tele tüdővel szivta azt, mint a rétek illatát.

— Megadom magam, — mondta, — kegyelemre megadom magam. Elismerem, sőt fennen hirdetem az egész háznak, udvarnak, kertnek, ennek a falunak és ennek a megyének, hogy te vagy mindannyiuknak az úrnője, a királynője.

— És a napnak, holdnak, csillagoknak nem? — kérdezte kellemetlen, megbántott, lapos pillantással az asszonyka. — Egy rongyos vityilló, piszkos udvar, négy szűk kis luk!... Mert ez csak nem érdemli meg a szoba nevet!

— A legjobb papi lakás a megyében.

— Hja, ha a többi öl!

— Cz!

— Rongyos falu! Pfüj! Olyan házak, mint egy-egy személtáda!

— Valaha azt mondtad: Mint a boldogságnak egy-egy aranyos kalitkája.

— Akkor a képzelt boldogság rózsás pápaszeme vakított el, most azonban a kietlen valóra ébredtem!

— Ah!

Az asszonyka a szeme szögletéből leste, milyen hatást tett szép kifejezése, s aztán így folytatta:

— És a megye! Nevetséges! Maga még a megyét is a lábam elé teszi? A Saturnus gyűrűit ép oly kevéssé adhatja ide karperecznek, mint a megyét társaságnak.

A férfi komolyan megsértődve eszmélt rá, hogy tud ez a cseppesség, ez a kis angyal ép

olyan játszva halálos sértéseket dobni a szeme közé, mint boldogító érzéseket.

— Édes, — mondta komolyan, — nem lehet mindennel tréfálni. Ezt mi már elintéztük egymással régen s épen én figyelmeztettem magát, hogy bizony a mi körünk kicsiny lesz s még azt sem ígérhetem, hogy nagyon bizalmas. Maga a régi társaságát elveszti én miattam, én az új társaságban kissé kényes helyzetben leszek maga miatt.

— Persze én épen úgy degradálom magát, mint maga engem! — vágta oda gúnyosan az asszony.

A férfinak a halántékába szaladt minden vére. — Nem lelkem, maga én nekem dicsőségemre válik! Mert magát én tölem mindenki irigyl.

— Azt elhiszem.

— De épen ezért lesz nehéz magának megállani az egyszerű papnéi állapotban, hogy semmi gáncot és megrovást ne kapjunk.

— Fél, hogy nem vagyok jó még egy egyszerű papnénak sem?

— Dehogy félek!

— De én félek, hogy semmi sem lesz belőlem soha, csak egy egyszerű kis papné.

— Oh, már most sem vagy az! A gáti pap tisztelt nejét, majd meglátod, hogy fogadják, akárhol jelenik meg.

— Köszönöm, nem kérek a «tisztelt nejből».

— Nem is az, hanem «tiszteletes asszonya».

— Pfüj. A legalacsonyabb czim, a mit egy papné kaphat.

— Valamikor azt mondtad, a legédesebb czim.

— Már mondtam, hogy akkor a képzelt boldogság összezavartatta velem a jelzőket.

— A férj elmosolyodik. De a szeme kissé szomorúan néz, mert nem biztos benne, nem mond-e igazat az asszonya s akkor... A lelke mélyén, a nevetés mögött valami mélyről jövő aggodalom kezd felemelkedni. Mi lesz belőle, ha ezek a ma még kedves és kecses pörpatvarok élesek lesznek; ha nem csak az elme játékos szeszélye termi meg őket, hanem az élet bajai? A mi most nevetés közben röppen el, nem fog-e valaha sirás és fogsikorgatás közt robbanni közélük? Nem érti az asszonyt, ez a gyermek nem bírja felfogni, miket mond, s súly nélkül dobálózik effélékkel, vagy tréfásan ad kifejezést valóságos komoly aggodalmainak.

Az asszonyka nagyot nyújtózik, mint a macska.

— Ah, Istenem, — mondta nyafogva. — Még ma egyszer sem csókolt meg...

A férfi felugrott, átölelte, gyöngéden magához szoritotta s csöndesen csókogatni kezdte.

A nőcske eleresztette magát s engedte, hogy a férje ráhajolva csókolja. A szeme szórakozottan futott körül a szobában.

— Istenem, milyen poros annak a szekrénynek az oldala. — Egy mozdulattal felkerekedett az ura karjára s mikor az felkapta, összecapta fenn a kezét. — A teteje is! — kiáltotta.

A férfi gyöngéden ölelte magához.

— No, majd megtépszom azt a Katit! — mondta az asszony oly egyszerűen és közvetlenül, hogy az ura örökre elfelejtett neki mindent s jóízűen felkaczagott.

A felesége maga is nevetett s letette kis fejét az ura fejére s azt kérdezte tőle:

— Már megint rajtam nevet, maga csúf fráter. De úgy-e jó, hogy van a háznál egy kis czirkuszi bohóc, a ki ingyen neveteti meg?

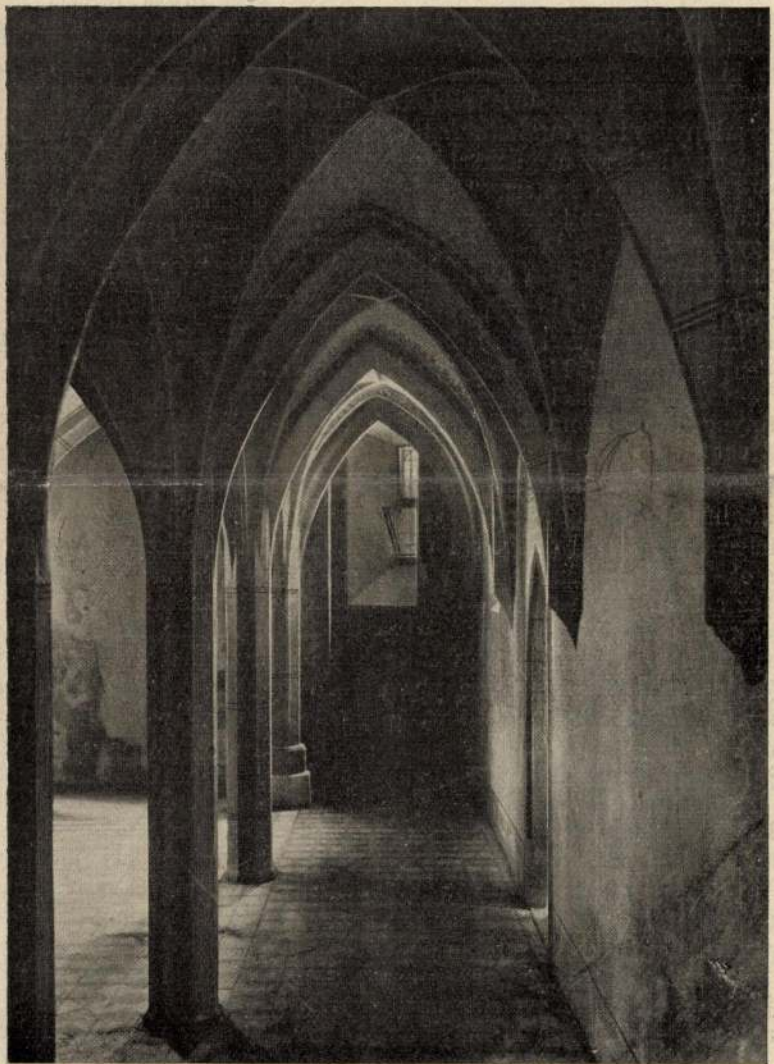
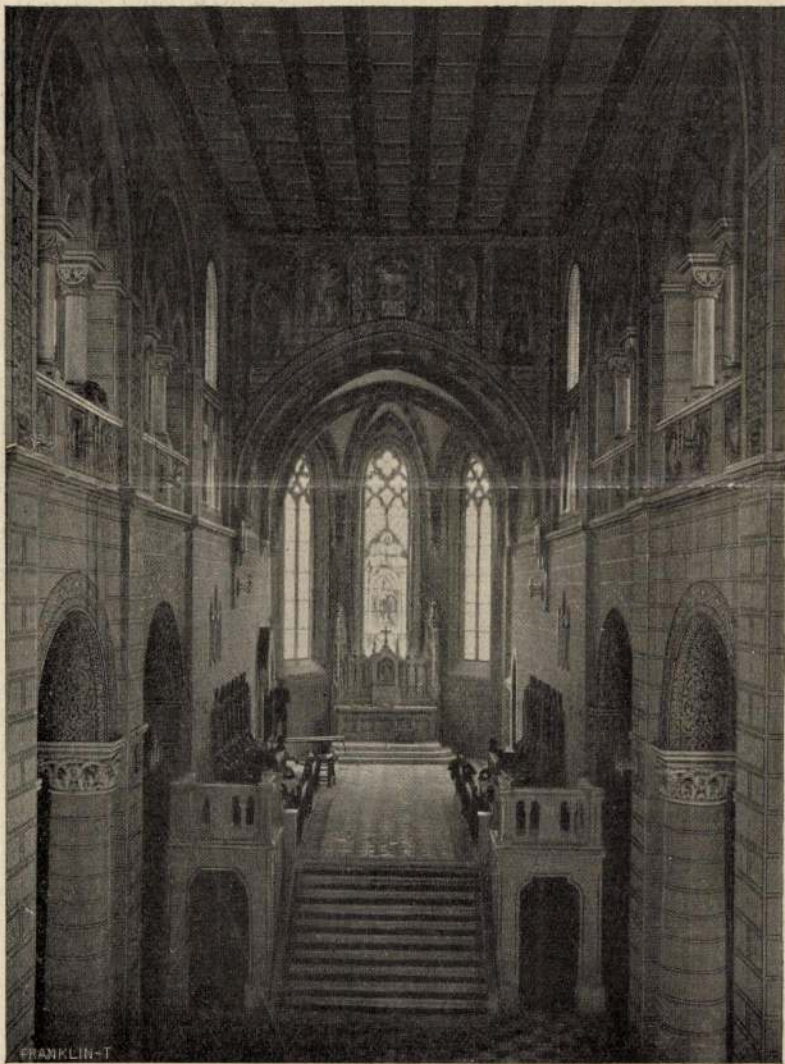
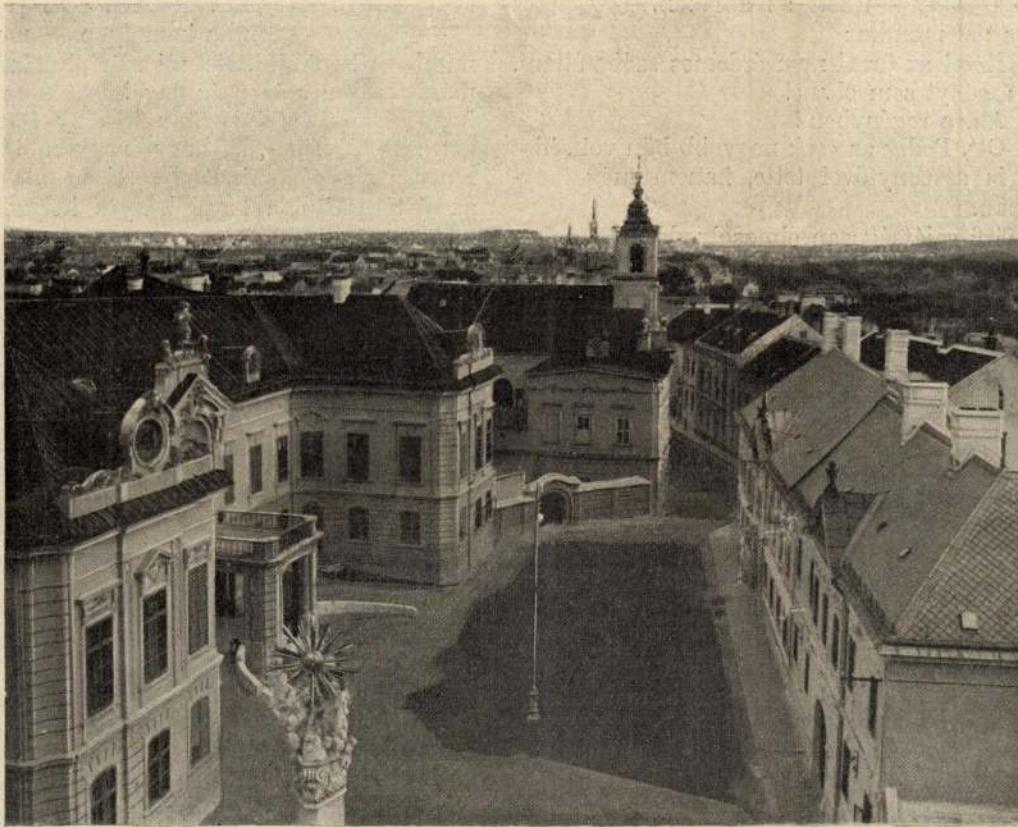
S szerelmesen megpaskolta az ura nevetéstől gömbölyű arcát.

(Folytatása következik.)

DSEM HERCZEG.

Az olaszok és a francziák Zizim herczegnek hívták Dsem herczeget, a Konstantinápolyt meghódító II. Mahommed szultán kisebb fiát, II. Bajazed szultán öcsesét, a ki föllázadt és hadat viselt bátyja ellen, mert, úgy hitte, nálánál erősebb joga van a trónra, a ki önkéntes száműzetésben, bujdosásban, idegen hatalmak fogságában morzsolta le életét. Csak 36 éves volt, a midőn 1495 februárjában Nápolyban, VIII. Károly francia király táborában, talán méreg, a mint akkor hitték, talán, a mi valószínűbb, a kimerülés, a hosszú fogság következtében meghalt; de rövid, zaklatott

Kilátás a székesegyház tornyából a püspöki palotára. — A főkapu. — A templom belseje a kórusról nézve. — Az altemplom.

A RESTAURÁLT VESZPRÉMI SZÉKESEGYHÁZ. — Balogh Rudolf felvételei.

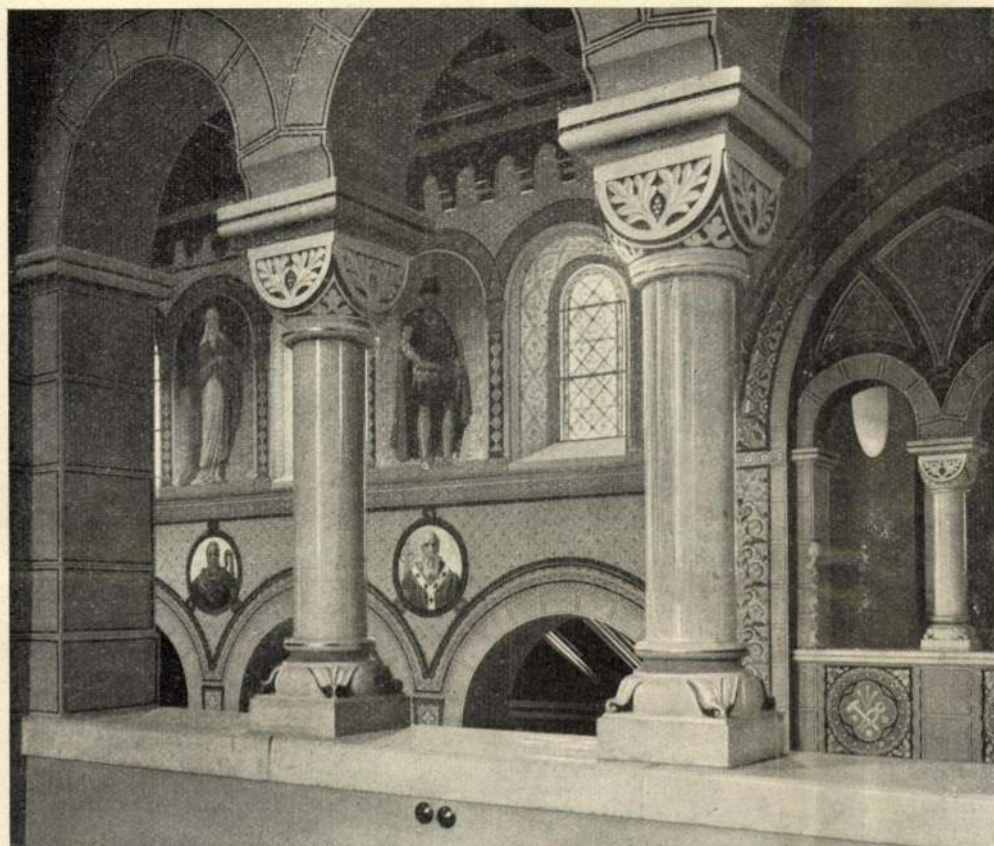
élete olyan regény, a mely a legbujább, legnagyobb fantáziának is becsületére válnék. Nem csoda tehát, hogy Zizim vagy Dsem herceg élete számos korrajznak s még több regénynek adott tárgyat, a melyekben a neven kívül többnyire alig van történet s a melyekben pár helyzeten, néhány epizódon kívül minden a szabadjára bocsátott fantázia szüleménye. Minthogy hazáján kívül, a rhodózi rövid exkurzió leszámításával, csak francia és olasz földön fordult meg: főként francziák és olaszok versenyeztek élete romantikus megrajzolásában. Életirói többnyire amolyan középkori Casanovának tették meg, a kinek egyébre sem igen volt gondja, csak hogy hódolhasson az asszonynak, csak hogy az emberi nem szebbik felét meghódíthassa a maga gyönyörűségére, a miben talán nem is jártak volna messzi a valóságtól, ha a derék foglárók: a templárius lovagok, két francia király

(XI. Lajos és VIII. Károly) s két római pápa (VIII. Innocencius és VI. Sándor) nem tartják annyira rövid pórázon.

Dsem herceg Konstantinápolyban született a török időszámítás 864-ik évében, Sáfár hava 21-én, azaz 1459 december 17-én, hat esztendővel Konstantinápoly meghódítása után. Születésekor Törökország még ujdonsült európai hatalom; de már nagyon félelmes, mert kétfelől is elárasztással fenyegeti nyugatot és a kereszténységet. Apja, II. Mahommed, a hódító szultán volt, a ki karddal vette meg Bizánctól, a ki az ezer évesnél idősebb görög császárságot kitörülte az életből s a kit hódító útjában Nándor-Fehérvárnál, a mai Belgrádnál Hunyadi János állított meg. Anyja, s ebben a legtöbb forrás egyetért, keresztény lány, szerb királyi sarj. Mátyás király, a mi nagy királyunk, a ki katonának is méltó ellenfele volt a hódító II. Mahommednek, a midőn

VIII. Innocencius pápától a fogoly Dsem kiadását követelte, azt mondta a pápai legátusnak, hogy Dsem vérrokona, hogy nagyanyáik testvérek voltak. Némely genealogusok azt állítják, hogy Hunyadi János egyik leánytestvére török fogságba került s hogy II. Murád szultánnak volt a felesége. Azt tudjuk, hogy II. Murádnak volt keresztény felesége, de az nem volt Hunyadi-leány, s mint Hunyadi-leány, nem is lehetett volna testvére a Mátyás király nagyanyjának; hanem Brankovics György szerb deszpotának volt a leánya. *Carica Mara*, a hogy hívatta magát Brankovics György leánya özvegyiségében, 1436-ban, a béke díjában, került fejedelmi pompával a II. Murád háremébe; tehát nem lehetett a II. Mahommed anyja, a ki 1451-ben már trónra lépett, a kinek Bajazed fia akkor már megszületett s a ki trónraléptekor nem 16 éves suhanez, hanem harmincz éves férfi volt,

A karzat. — Oltár az oldalhajóban. — A kórus. — Oldalhajó.

A RESTAURÁLT VESZPRÉMI SZÉKESEGYHÁZ. — Balogh Rudolf félvételei.

A Brankovicsok s a Hunyadiak atyafiságáról egyébként sem tudunk; ha valóban atyafiak, bizonyára nem hallgatják el s talán nem is törnek egymás ellen olyan ádáz gyűlölettel. Ki volt tehát a Dsem herceg nagyanyja? Hunyadi-leány nem lehetett, mert úgy nem lehet egy testvér a Mátyás király nagyanyjával s különben is Hunyadi Jánosnak csak két leánytestvérét ismerjük, az egyik Székely János bánnak, a másik Dengelegi Pongrácznak volt a felesége. Testvérek csak a Hunyadi János anyja s a Dsem herceg nagyanyja lehetnek. Hogy Hunyadi János anyja nem Morinai vagy Muzsinai Erzsébet volt, a mint eddig hitték, hanem egy ismeretlen keresztnévű Szapolyai-leány, azt a Hunyadi János szárfőjén álló Szapolyai-czímer bizonyossá teszi. Ha Mátyás király és Dsem herceg között valóban volt testvéri kötelék, az csak a Sza-

polyai-család révén fonódhatott. Mátyás királyról bajos föltenni, hogy tudatosan valótlán dolgot állított volna. Historikusaink eddig azt hitték, hogy üres dicsekvés, a középkori krónikások szolgai hizelgése, Mátyás király amaz állítása, a mit a római pápának irt meg, hogy ereiben az ősi bolgár czárok vére kereng. Valóságot mondott. Nagyanyja Szapolyai-leány volt; a Szapolyai-család leányágon a XII. században élt híres Borics bántól származott; annak anyja pedig Nemánja-leány, tehát bolgár czári sarj volt. Brankovics Mara előtt azonban volt szerb leány szultána, I. Bajazednek (1389—1403) volt szerb leány felesége, a kit a nyugati, nem mindenben hiteles források, Milevónak neveznek és hercegnőnek mondanak. A rokonsági kötelék a török szultánok s a Hunyadiak között csak akkor s csak Szapolyai-ágon támadhatott.

Dsem tragédiáját az okozta, hogy bátyja, Bajazed, akkor született, a midőn apjuk, II. Mahommed még nem volt szultán s ezért magát tartotta a trón jogos örökösének. Csak 22 éves ifjú, de már apa, felesége és gyermeke Egyiptomban, Kairóban laktak, a midőn II. Mahommed harmincz évi fényes uralkodás után hirtelen meghalt. Nemcsak ambíció sarkalhatta, hogy trónra jusson, hanem életének biztonsága is. A szultánok öcseseikkel államból röviden bántak el, megfojtatták őket. Tettek ilyesmit hasonló okokból a bizánczi császárok, sőt a nyugati dinaszták is. Még nem is a megfojtás volt a leggonoszabb eljárás. Az egyszerre, örökre véget vetett a kínos, az aggodalmas életnek s a halál, ha netán még álmok sem háborítják, hogy Hamletet idézzük, oly vég, a mit óhajthat magának a kegyes. A trón várományosait még-

Hálófoltzó arab halászok. — Czukornád-árusok. — A falu fiatalsága. — Egy öreg ágyú az erőd északi oldaláról.

EL-GAMIL, NAPOLEON EGYIPTOMI ERŐDJE. — Schleichner Emil félvételei.

vakították, megcsönkítették, eunuchokká tették mesterségesen a trón s a trónon ülő biztonságáért nemcsak a romlott Bizáncban, nemcsak a török szultánok, de az európai kontinens magukat keresztényeknek valló hatalmasai is. A mikor Dsem, mert párt is állott a háta mögött, a mely elhitette vele, hogy övé a trón, bátyja ellen föllázadt, csak magát védte. A harc azonban balul ütött ki; a huszonkét éves ifjat legyőzte a harmincznégy éves férfi, a kit a janicsárok is támogattak. Török források Bajazedet tudomány szerető, békés embernek mondják, a kiből a békeszeretettel kitűnő katona-talentum párosult. Dicsérik mértéktartását az asztal örömeiben, dicsérik józanságát, s csupán egy gyöngéjét hánytorgatják, a miben Dsem sem volt jobb nála, hogy módtalanul szerette az asszonyt. Ez a megrovás nyilván keresztény megjegyzés; mert a töröknél az asszonykultusz, a mi melleleg mondva, egészen más, mint a nyugati asszonyimádás, sem gyarlóság, sem erény. A szerelem a török morál szerint a harcos férfi díja és gyönyörűsége. Háborúban kívánatosabb zsákmány nincs «az ezüsttestű, holdarcú, rózsailatú, angyaltermészetű, bimbóajkú, nárcisz-szemű, iv-szemöldökű, karsüderekű, édesbeszédű, aranyfürtű enyelgő szépeknel», a kik földi paradicsommá varázsolják a kard fiainak sátrát. Ezt a keresett, édeskés inventáriumát a női bájoknak akármily hosszúra nyújthatnók bármely török krónikás följegyzéseiből. Abban Bajazed és Dsem nem különböztek egymástól, hogy égtek a «jácintfürtű, puszpángnövesű, czukorajkú, borívó, ezüstövet és kalapot viselő angyalokért», születtek legyen bármely égalj alatt, királyi, vagy jobbagy-nyoszolyában, csak szerencsájük volt különböző. A szerencse a rövid testvér-háborúban Bajazed mellé állott; Dsem földönfutó lón, menekülnie kellett idegen földre. Nem volt ritka dolog, hogy a bukott török trónpretendensek valamely keresztény udvarnál vonják meg magukat. II. Murád egyik öse, kissé később ugyan, már megvakították volt, Budára menekült Zsigmond királyhoz s a magyarok

vak Murádnak hívták. Feleségének Ágnes volt a neve, a mi arra vall, hogy keresztény leány volt, Pesten a *Paradicsomkert*-nek nevezett házban lakott. Volt több fia és egy leánya, a kit származásáért Császár Katalinnak hívtak. Dsem először Rhodósza, a kereszties vitézekhez menekült, hogy Franciaországon át Budára, Mátyáshoz jusson. Annak semmi irott emléke, hogy Dsem tudott volna a vérségi kötelékről, mely őt Mátyás királyhoz fűzte; a vérségi kapcsolatot csak Mátyás emlegeti, a midőn a francia királytól, a pápától a szultánfi kiadását sürgeti. A kereszties vitézek jól fogadták, ünnepezték, aztán biztos őrizet alatt szállították el Felső-Olaszországon át francia földre, XI. Lajosnak.

II. Mahammed uralkodása alatt a török Itália földjén, Ottrantó táján is megvetette rövid időre a lábát s onnan elárasszással fenyegette Itáliát és Franciaországot. Nagy volt tehát az öröm a hatalmasságok között, a midőn fogtak törököt, igazabban biz az maga fogatta el magát, a kit kijátszhattak a hódító szultán ellen; a kit a nyakára vihettek; a ki európai segítséggel leverhette a hivatlan tolokodót. Dsemre valóságos hajszát tartottak a hatalmak, hogy melyiküknek jusson zsákmányul. A keresztiesek XI. Lajoshoz vitték, mert maga is francia földre vágyott, hogy onnan biztosan jusson el Magyarországra. A római pápa és Velence szintén szerették volna megkaparintani. Mátyás csak később, a mint diplomáciai aktáiból látjuk, csak 1487 nyarán, a mikor Dsem már öt év óta ette a francia király kenyerét, jelentkezett a maga jogával. Dsemet XI. Lajoshoz Nizzán át vitték, a hol megjegyezte magának, hogy sok a szép asszony s a szép kert. XI. Lajos halála után, VIII. Károly szorosabb őrizet alá fogta a becses zsákmányt, a melyre annyian akartak kezet tenni; de mégsem oly szorososan, hogy ne szöhhessen egy kis regényt, az egyetlen, a miről tizenhárom évi fogsága alatt biztosat tudunk. A szépség, a mely Dsem szívét lángra gyújtotta, egy várúrnak volt a lánya s bár a rózsarcú, házi természetű, borívó

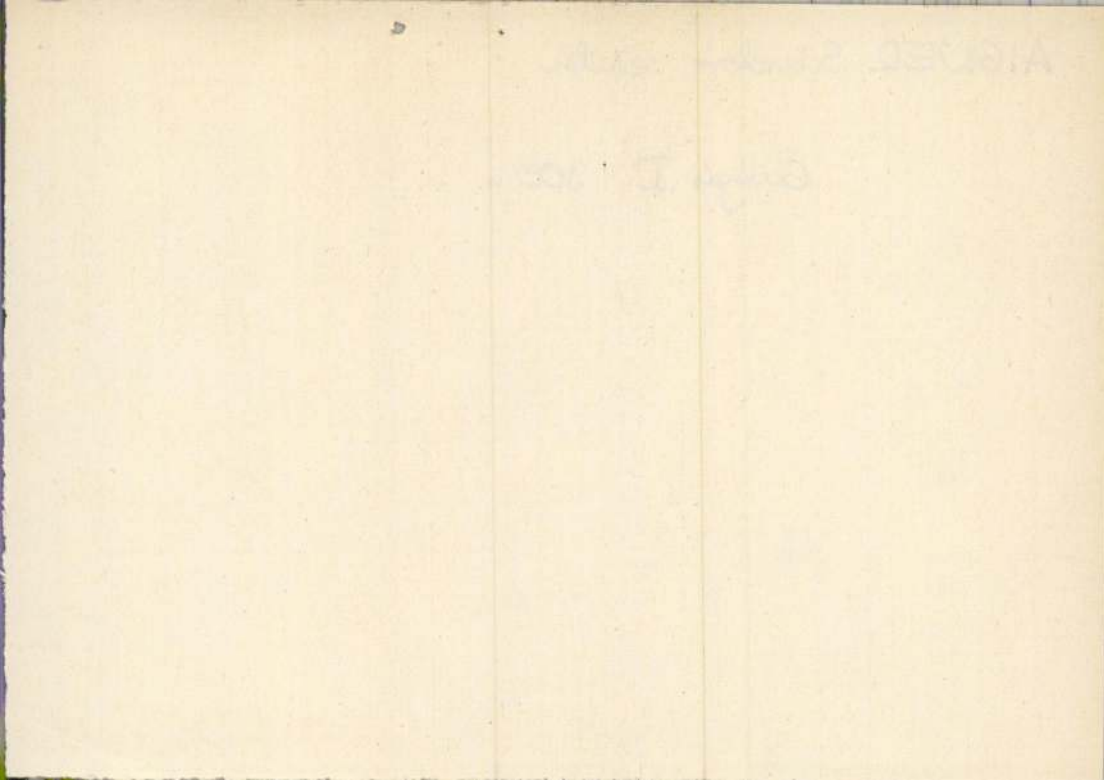
szű is érdeklődött a nem hétköznapi fogoly iránt, viszonyuk nem lépte át az illedelmes platonizmus határait. Mátyás bár követséget is járatott VIII. Károlyhoz, s kérését a nápolyi király és Ferrara hercege, felesége révén olasz atyafiai is támogatták, hét évi francia vendéglátás után Dsemet nem ő kapta meg, hanem VIII. Innocencius pápa.

1489 tavaszán fényes kíséret vitte Dsemet Rómába, a pápai udvarba s egy olasz pap, Matteo Bosso, a ki szemtanuja volt a bevonulásnak, nem valami hizelgő képet festett a már akkor harmincz éves trónpretendensről. «Nézése vad és barbár; alakja, bár erős, de lompos; a feje nagy s a hasa valóságos hordó.» Erkölcsét sem találta testénél szebbnek: könyörtelen szívű, szokásaiban utálatos. Innocencius pápa ünnepséggel fogadta, arról azonban hallani sem akart, hogy Magyarországra, vagy Kairóba, a családjához szeretne menni. Mátyás is hasztalanul bizonyított a pápának, hogy ha Dsem a kezében van, segítségével Bajazedet a Kaukázusba szorítja vissza. A pápa nem azért vonakodott kiadni Dsemet, a mivel Mátyás vádolta, hogy néhány aranyon eladja Velencének; hisz Dsem, mint az ő foglya, sokkal nagyobb hasznot hajtott. A pápai számadások szerint, VI. Sándor pápasága alatt legalább, Bajazed öcsese tartásáért évi negyvenötezer arany dukátot fizetett. Nem akarta tehát a foglyot eladni Velencének, hogy az aztán a török szultánnak adhassa el, sőt védelmezte, hogy Velence tisztesséért, a melyet Bajazedtől kialakított, méreggel ne tehesse el a láb alól. A Dsem-vitába beleszólt Mátyás felesége, Beatrix királyné is. A pápai legátusnak Budán azt magyarázta, hogy Mátyást ne kényszerítsék valami erőszakosságra; adják ki neki a szultán öcsését s három esztendő múltán a török nem ül Konstantinápolyban. Hogy a pápa, a török ellen kötött liga feje, miért makacszkodott, nehéz volna eldönteni. A tartáspenzt nem akarta elveszíteni, vagy attól félt, hogy más hatalmakat zudít maga ellen, ha a kapos zsákmányt a magyar király kezébe adja?

AIGNER Sándor építész

Gulyás I. 300. n.

AIGNER Sándor építész

Terv a templom állagának megerősítésére és a templom terének
megvalósítására - kivitelezés 1909

JÓZSA László: A kunszentmártoni nagytemplom két
évszázada. = Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 2.
1990 (1991) 101, 104.p.

Baja város kiállítása

Előszó a Nemzeti Szalon katalógus:

Alíírás: Oltványi-Ártinger Imre

1 Nagy István / 1873-1937 / festőmi
hetősen szükös körülmények köz

Egry József

Kellet Népe, 1935/2. sz. 30-32.

Alíírás: Oltványi-Ártinger Imre

Derkovits Gyula művészete

Kellet Népe, 1935/3. sz. 24-27.

Alíírás: Oltványi-Ártinger Imre /
Ugyanez a szöveg megjelent az ír

AIGNER Sándor építész

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építésze. Bp. : Szépirodalmi,
1990 55.p.

ALGERIE Soudan égyptien

ALGERIE Soudan égyptien
ALGERIE Soudan égyptien
ALGERIE Soudan égyptien

AIGNER Sándor építész

vele dolgozott Fábián Gáspár az Erzsébet Örökimá-
dás templom tervein

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A szá-
zadforduló magyar építészeté. Bp. : Szépirodalmi,
1990

45.p

vele dolgozott néhány évig az országban
és jelenleg is

Aigner Sándor 74 - 75

(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

DÉRY Attila: Budapest eklektikus épületszob-
rászata. Bp. : OMF, 1991

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Aigner építész

a szegedi fogadalmi templom-terv~~rajz~~ázata

Építő Ipar, 1905. okt. 29. 362 1.

111

Alfred Smith

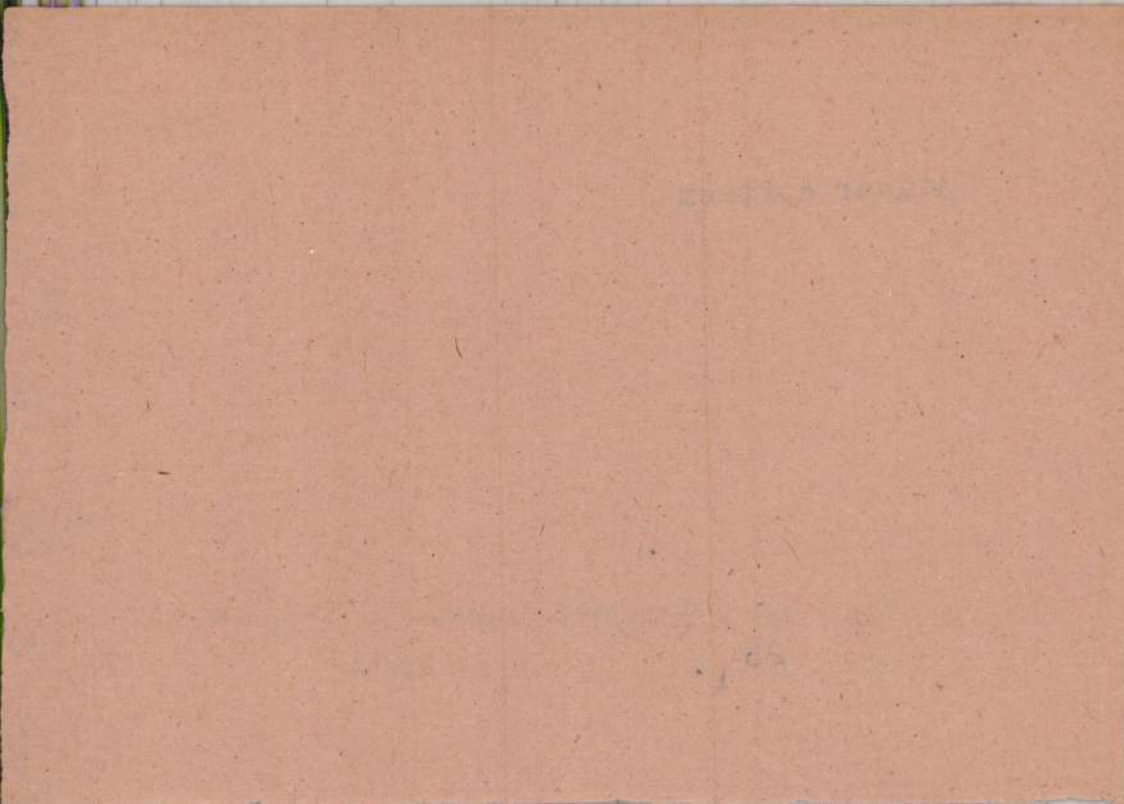
A. Smith, Esq., 100 N. 1st St., Philadelphia, Pa.

Philadelphia, Pa., Dec. 15, 1908.

NDK

Aigner építész

Szónyi Ottó dr: A szegedi fogadalmi templom. MI.
1932. 28₁. Képekkel.

AIGNER Sándor építész

Erdei 1991 52,53

1034.

Rosebery: Pitt. London, 1891.

310.

Rost, Bernhard: Die Wert-
Duncker

828X

~~RENNEXAXXK~~

753.

Röhren Taschenbuch. Herausg
Fachbuchverl.

718.

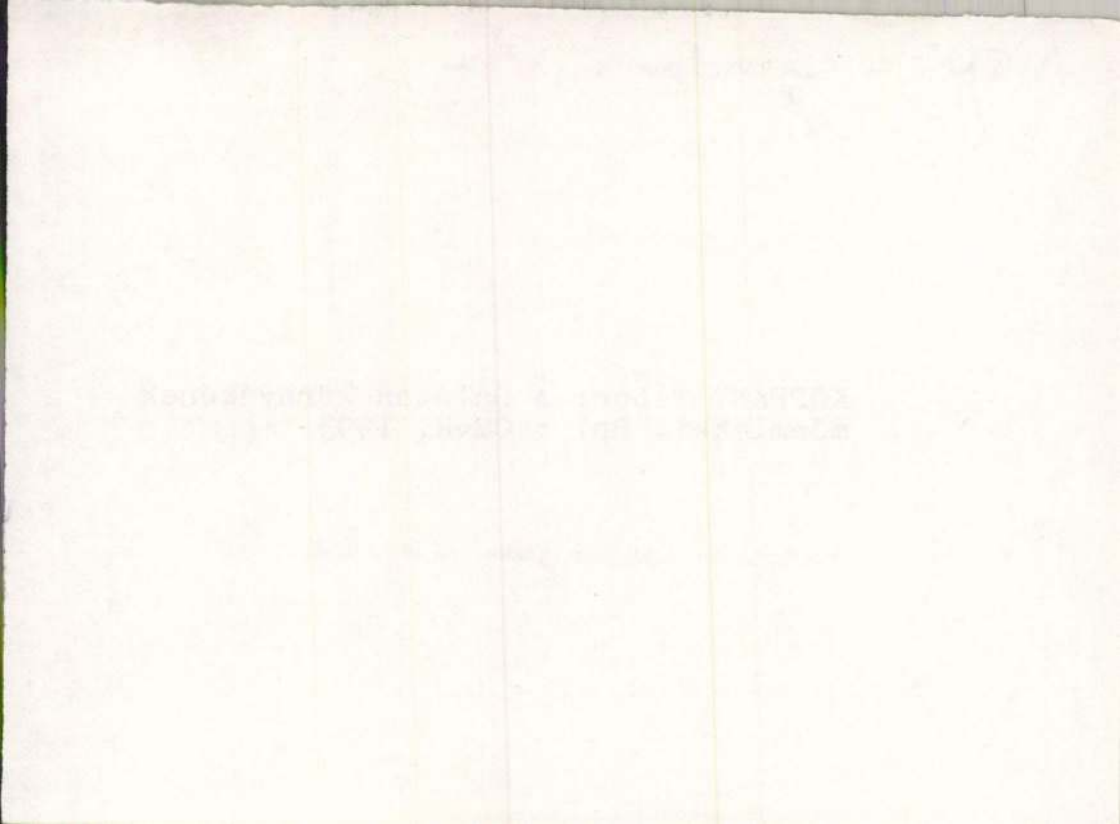
Rönne, Ludwig: Das Staats-R
Leipzig, 1870, Brockhaus

AIGNER Sándor építész
(1854-1912)

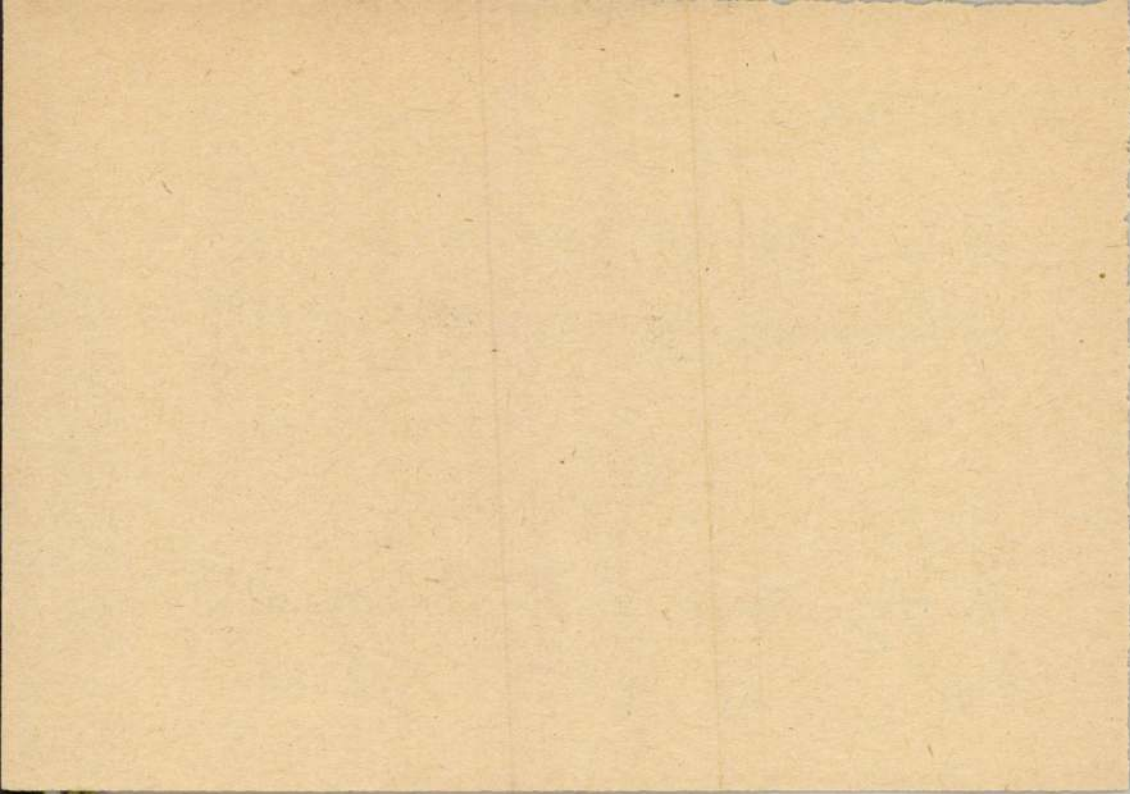
KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 111.

Veszprém, Székesegyház círképe

Aigner Sandor, építész

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola tanarai, tanárségei/segédtanárok/, -Aigner Sandor, -1890-1892. Építészeti tanfolyam vezetője. 52. old.

Forrás: Ottó: Az Orsz. M. Kir. Ipar, Hiv. Iskola/1880-1944/oktatási rendszere és ~~forrásai~~ 37. old
forrásai

Műv. TS v. Ért. 1975. XLIV. 1.sz. Bp

AIGNER SÁNDOR és RAINER KÁROLY, építészek

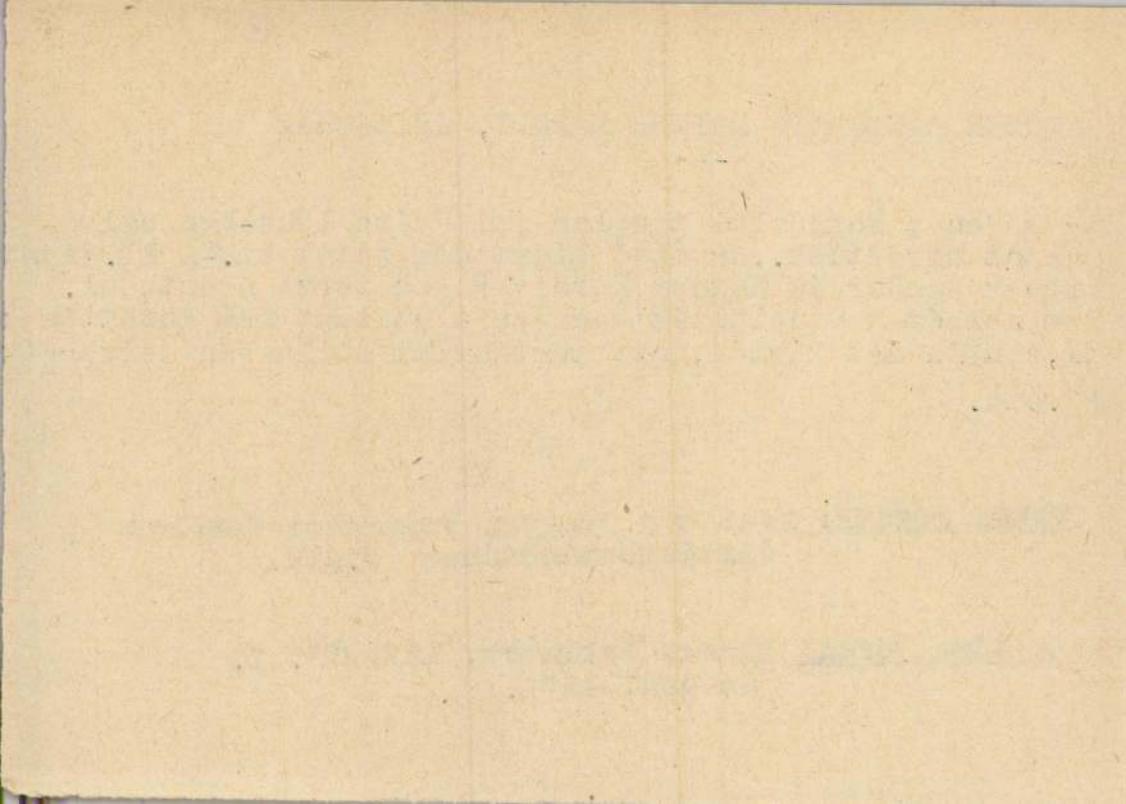

Szegeden a Fogadalmi templom építésére 1904-ben pályázatot hirdettek. Az első díjat nem adták ki. - A II. díjat Aigner Sándor és Rainer Károly közös terve nyerte el. Sem helyét nem jelölték meg sem a stílust nem kötötték ki, csupán azt kérték, hogy történelmi stílusban tervezzék
18. old.

VARGA JÓZSEF: Adatok a Szegedi Fogadalmi Templom építéstörténetéhez 7. old.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974.

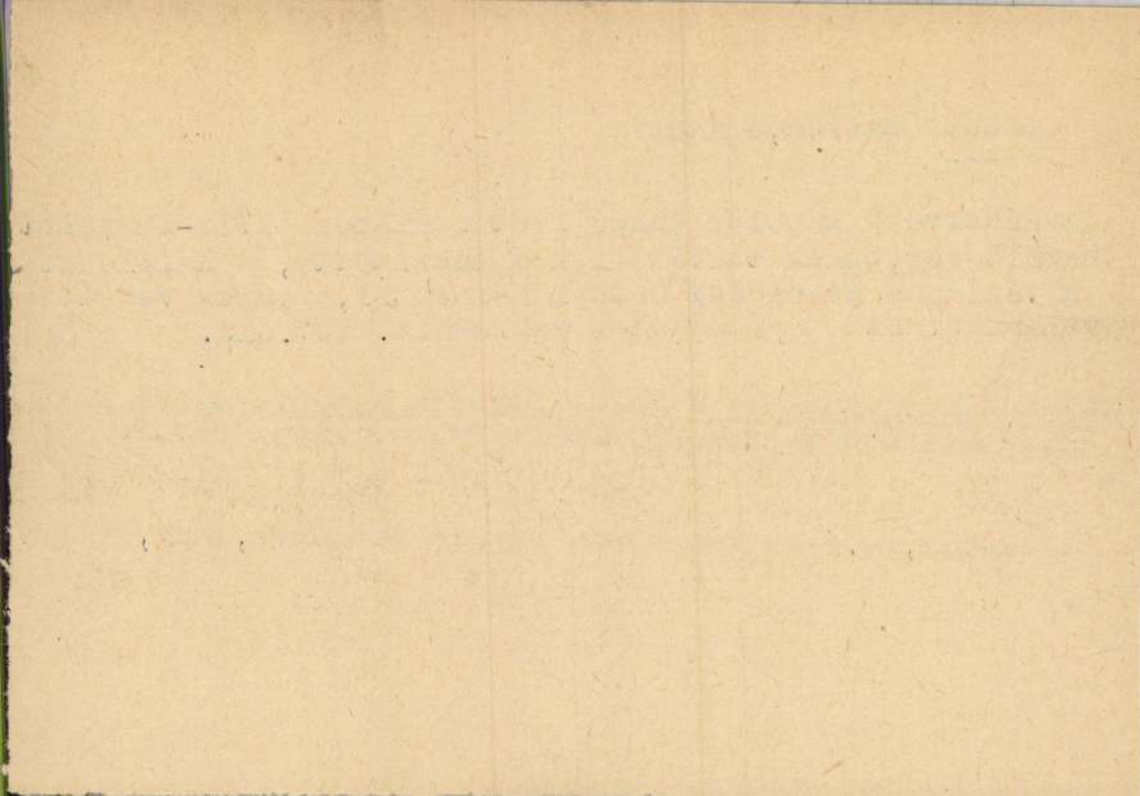
AIGNER SÁNDOR, építész

A Héderváry kápolna külső restaurálására 1912-14 között került sor, ennek tervét Aigner készítette, de halála után a végleges megoldás Csányi Károlytól, a munka vezetésével megbízott építésztől származik. 137. old.

COZAK KAROLY-DEVARDY FERENC-SEDELMAYR JÁNOS: A győri székesegyház szentháromság/Héderváry/kápolnája 99. old

Ar-abona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

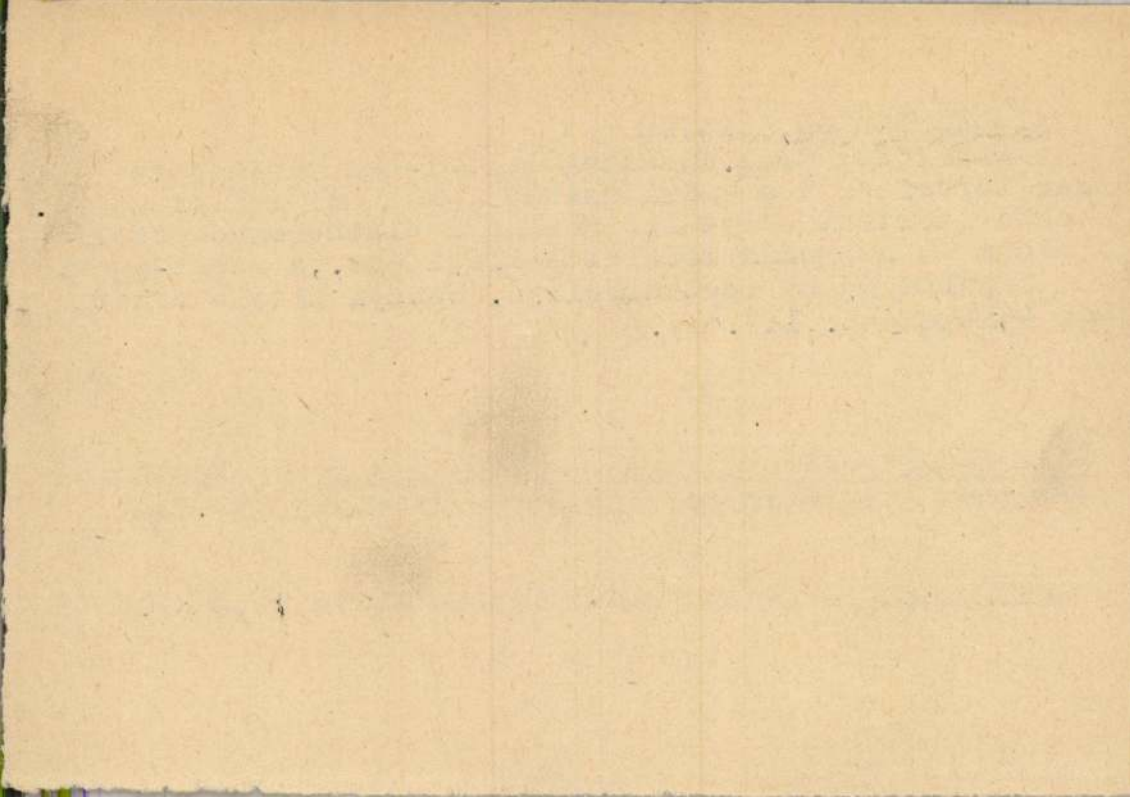

AIGNER SÁNDOR, építész

A-Műemlékek Orsz. Bizottsága 1901-ben jóváhagyta Aigner terveit a M a győri székesegyház helyreállítására. ekkor történt helytelen műemléki elgondolások szellemében a neoromán részletek kiépítése., a Szent-László kápolna újabb restaurációja. Csányi Károly vezette az építkezést. 110.old.

LOZAK KÁROLY-LÉVARDY FERENC-BEDLMAYR JÁNOS: A Győri székesegyház szentháromság/Hédervary/Kápolnája 99.old.

Arrabona, 14. A Kantus János Múzeum Évkönyve, Győr. 1972

Rigner Sándor

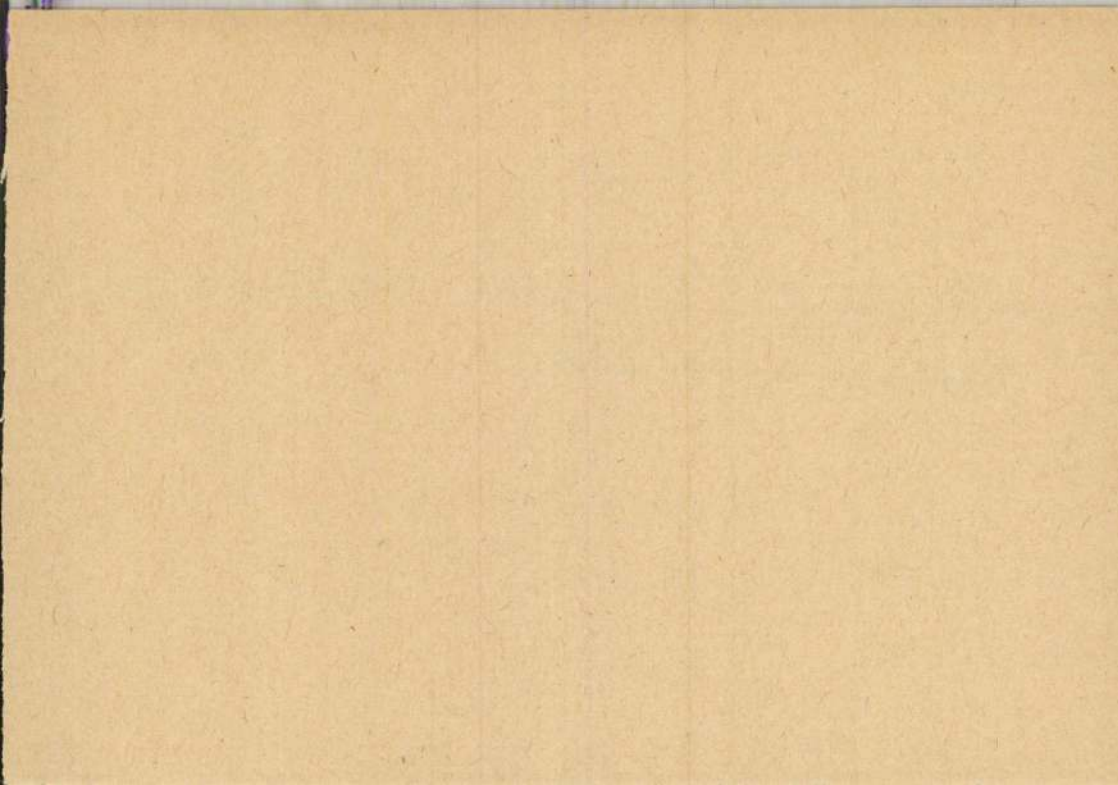
1854. júl. 21 - én műleltet. A budai Mátzky's
templomot & restaurálta.

Népműv., 1874. júl. 21.

102. sz. 169m.

14p.

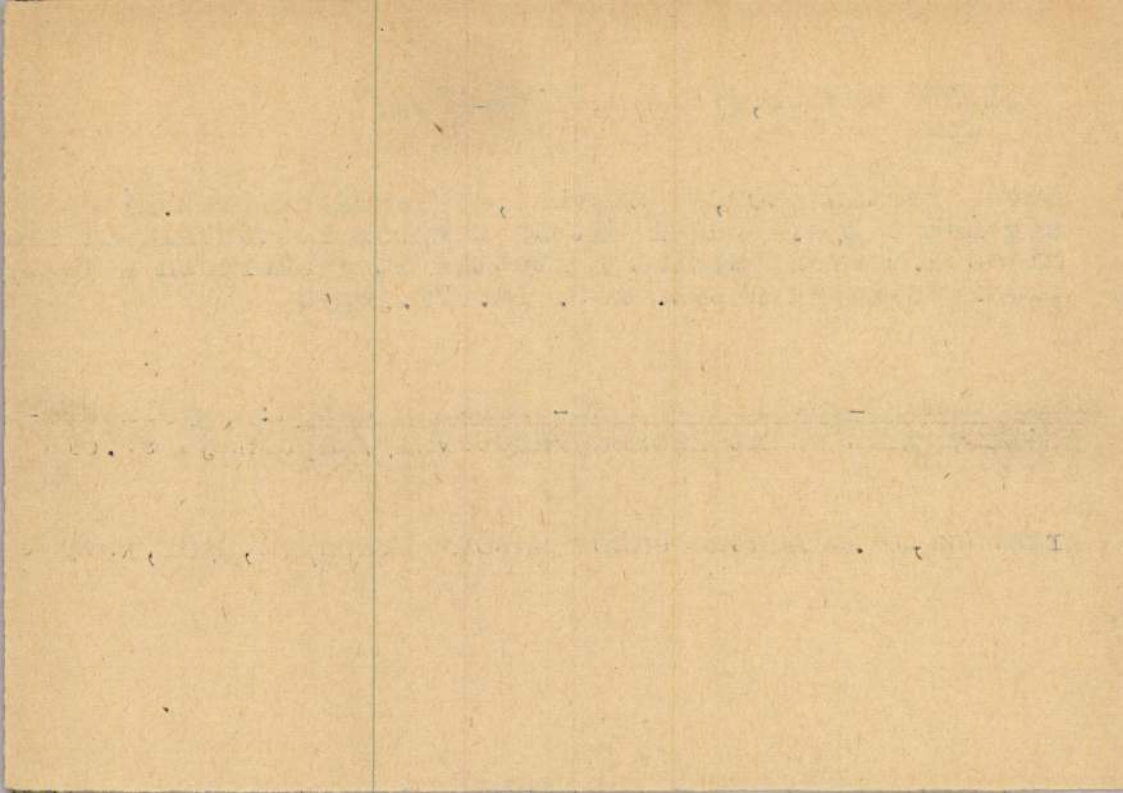

AIGNER SÁNDOR, építész, /1854-1912/

Neves restaurátor, és tervező, a Műemlékek Orsz. Bizottságának tagja. A budai Mátyás templom restaurálását irányította. Trevei szerint építették át gyökeresen a veszprémi székesegyházat. 139. old. 72. jegyz

KOZÁK KÁROLY-LÉVÁRDY FERENC-SEDLMAYR JÁNOS: A győri székesegyház szentháromság/Héderváry/kápolnája 99. old

Arrabona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

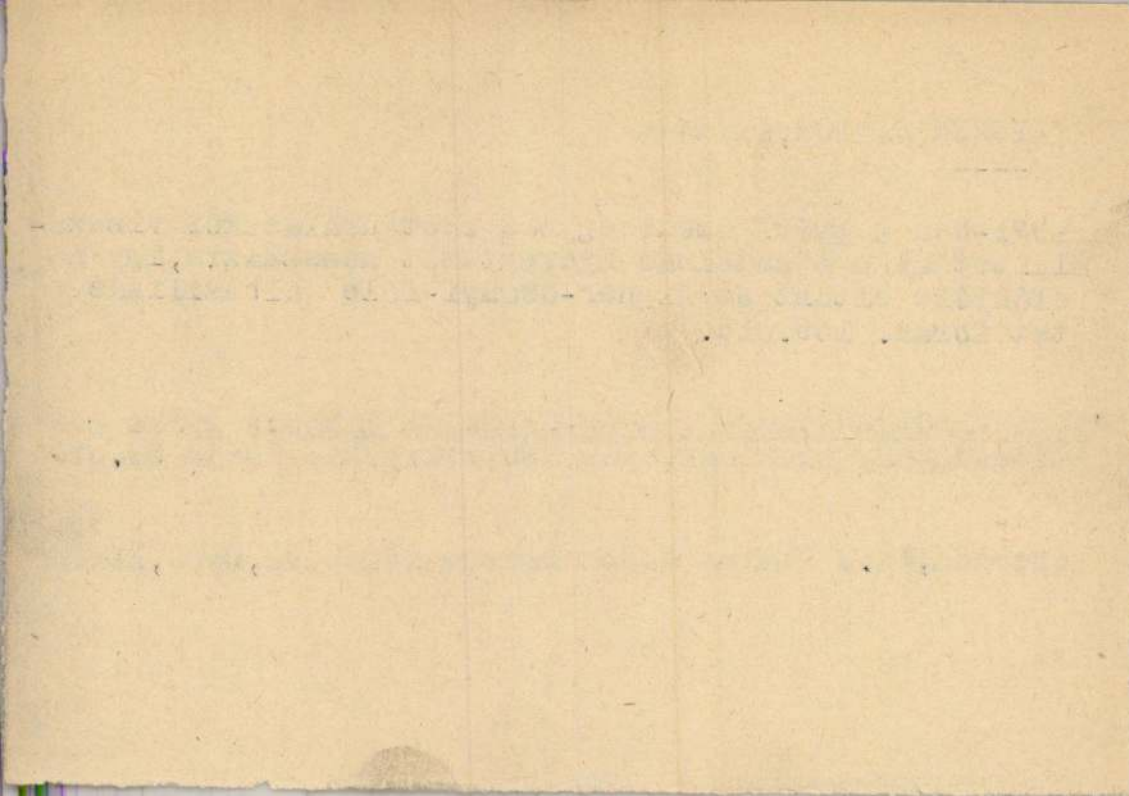

AIGNER SÁNDOR, építész

1971-ben a győri székesegyház restaurálásakor visszaállították a hatalmas nyeregtetőt hosszházra, így nagy előnyére eltánt az Aigner-Csáhyi-féle álbazilikás tetőforma. 139.old.

KOZAK KÁROLY-LÉVARDY FERENC-SIEDLMAYR JÁNOS: A győri székesegyház szentháromság/hédervary/kapornája 99.old

Arrabona, 14. A Kantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

AIGNER SÁNDOR, építész

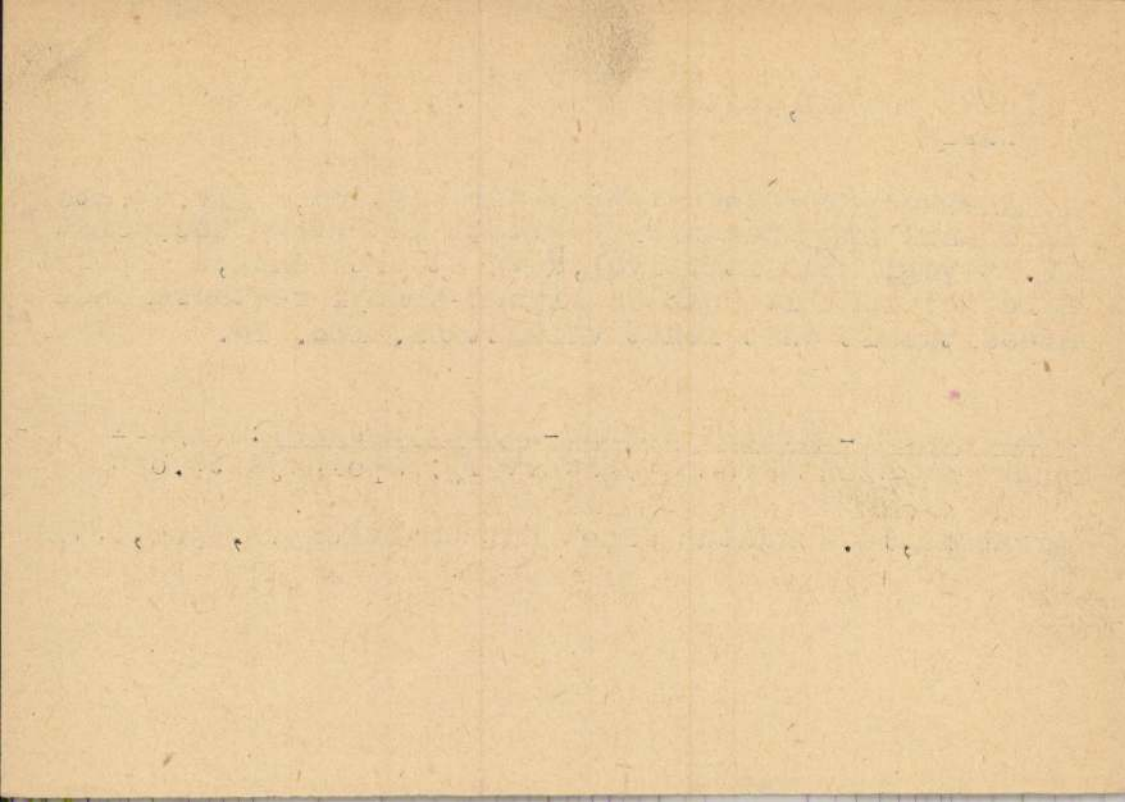

A Héderváry kápolnánál az alaprétegeket, a XIV. sz. utolsó felében negyedében kialakított Héderváry koncepciót XV. sz. végi módosításaival, Rava átépítésének, a Lippert féle helyreállításnak és Aigner-Csányi restaurciónak módosításait szét lehet választani. 132. old.

KOZÁK KÁROLY-LÉVÁRDY FERENC-SEDLMAYR JÁNOS: A győri székesegyház szentháromság/Héderváry/kápolnája 99. old

Arrabona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

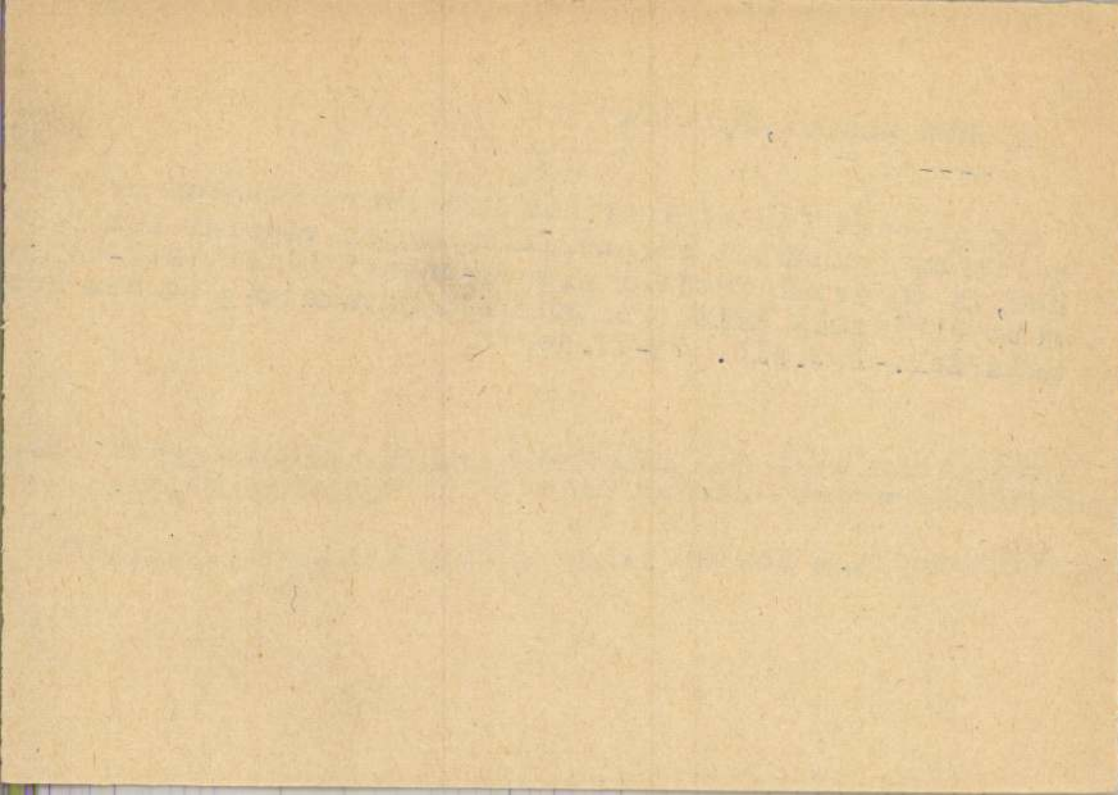
AIGNER SÁNDOR, építész

Míg Lippert József 1861. évi Héderváry kápolna restaurálásának munkáját korszerűtlenséggel vádolni nem lehet, az 50 évvel későbbi Aigner-Csánvi által 1912-14 között elkészült külső restaurálás javára még ez sem hozható fel. -139. old. 72-73. jegyz

IOZAK KAROLY-LÉVÁRDY FERENC-SEIDLMAJR JÁNOS: A győri székesegyház szentháromság/Héderváry/kápolnája 99. old

Arrabona, 14. A Kantus János Múzeum évkönyve, Győr, 1972

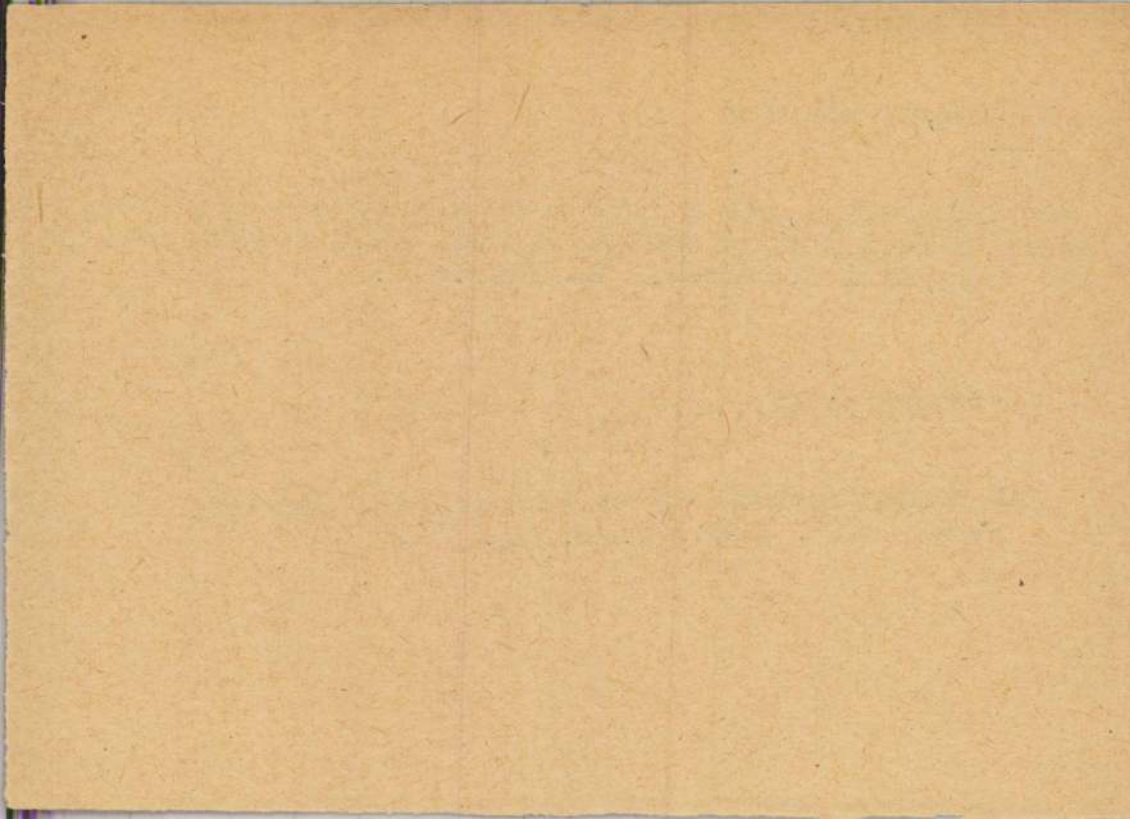
AIGNER, éremművész

Szigeti István, aki a lapban az éremművészekkel foglalkozik, keresi többek között Aignert is. Aki közelebbit tud róla, kéri közlését. 16/144/.old.

HIREK-KOZLÉSEK:.....

AZ ÉREM, közlemények az éremgyűjtés köréből.
----- XIV. 1958. 9.sz. Bp.

ALIGNED Sándor építész

pályázatokról a Szegedi domain

Szeged, 1995/7-12. 57. oldal

mot tartalmazó gyűjteményekből.

Imi jellemzők

Jelentősebb gyűjtemények tartalmi összetekintve részletes feltárás nem készült, egyáltalán eltekintve. A párizsi Bibliothèque Nationale és az Amerikai Kongresszus Szechényi Könyvtár részvételével.⁹ Így a gyűjteményfejlesztés lehetőségeiről tudjuk megragadni.

Kutatás szempontjából a legnagyobb gyűjtemények tekinthetők a legkiegítőbbnek, ezekre a gyűjteményekre jellemző leginkább a hosszú távra tervezett gyarapítási koncepció, és ennek alapján folytatatos gyűjteményépítő munka.

Ennek a régi alapítású könyvtárak, mint a Bibliothèque Nationale (Párizs), a British Library (London), vagy a Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek (Göttingen). Ezekben a gyűjteményekben az értékes történelmi rétegek mellett a korszerű beszerzés szakértelmre és jól működő kapcsolatokra alapozottan évtizedek óta ha-

z újabb alapítású intézetek – mint az Ost- und Westfälische Bibliothek (München), Südost-Institut (München), Universität Wien, Institut für Finno-Ugristik

aranya,
nek össz
nala és k
Millye
egy ilyen
szemben
lehet-e a
következ
Kellő
ján talán
szedni.

• S
m
ré
til
a
e
N
(f
(C
d
P
L
Eze
terület
lazulása

AIGNER SANDOR

Az Athöre's kora

142-

mint a helyben szokásosak és n
mindig hivatkoznak. Ami pedig
sikerült magamat már a háboru
izolálni a helybeli középosztá
fogyasztástól annyira függetle
vetkezményei lehettek volna má
a közfelfogá]st felőlem azzal,
orvosunk mondott 1921-ben a lá
"Nem kell annyit olvasni kislá
Ezeken a személyi vonatkozások
szakmánkban épült ki a kollekt
a]z országban és hogy a háboru
nyomda benne volt ebben, s két

AIGNER Sändn epitan

RÜL 1. 174.

6. Püspöki czimer, ezüst filigránból üveges keretbe
7. Cibórium, aranyozott ezüst; vert művű talpá
között két zománczos medaillonok, zománczos a
rózsák. 45 cm m. XVII-XVIII. sz.

8. Kehely, aranyozott ezüst, hatkaréjos talpán öntött
Krisztus feje. Besztercebányai bélyeg monogram,

Véglés vára Hegyfokán épült középkori eredetű vá
Külső trapéz alakú udvarának külső falán két
bástyával. Kaputornyan felvonóhíd lánczainak
mellső kapunyílás félköríves, a hátsó csúcsíves s it
kapuszárnynak való rés még megvan. Belső udva
négysszög alakjában, szintén modernizált épületek
A völgy fölé néző oldalon az egyik sarkon köz
torony s az épületnégysszög itteni keskenyebb s

ERMEL-VOJNITS ERZSÉBET BONYHÁDI MAUZÓLEUMA, AIGNER SÁNDOR ÉPÍTÉSZ MŰVE (1905-1907)

SONKOLY KÁROLY

Bonyhád centrumától keletre, a 6-os út mellett emelkedik a Kálvária-hegy, oldalában a római katolikus temetővel. Az itt található Kálvária-együttes közelében, kápolnájától délnyugatra áll Ermel-Vojnits Erzsébet mauzóleuma, vagy sírkápolnája. A hazai építészettörténeti szakirodalom nem ismeri ezt a jó minőségű, neogótikus stílusú alkotást, még csak említés sem esik róla. Ebben az is szerepet játszhat, hogy az elmúlt évtizedekben a művészettörténészek és a közízlés is igen kevéssé becsülte a lekicsinylően eklektikának nevezett historizáló stílust. Értékeit csak az utóbbi időben fedezték fel újra. A szóban forgó emlék históriájáról is keveset tudunk, annak ellenére, hogy még száz éves sincs. Jellemző, hogy a pécsi egyházmegye 1981-es schematizmusa tévesen, mint a Perczel család mauzóleumát hozza.¹ Mindeztidáig csak a helytörténeti kutatás foglalkozott vele, de — ismereteink szerint — az elért részeredmények zöme nem került publikálásra. A feltárt, elsősorban egyháztörténeti és genealógiai adatok legfontosabb forrása a plébánia Historia Domus-a,² s jobbára csak kéziratos dolgozatokban bukkantak fel.³ Az építész neve azonban homályban maradt. A sírkápolna tervrajzait nem ismerjük és az építésére vonatkozó iratoknak is csak kis részét találtuk meg, de a további kutatások során még előkerülhetnek ilyenek. Munkánk kiindulási pontjaként az épületen alkalmazott pyrogránit díszek és a mázas kerámia oltár jöhetnek szóba. Ez szerencsés választásnak bizonyult, mivel a pécsi Zsolnay-üzem fennmaradt, gazdag archívumában — amelyet ma részben a gyárban, részben a Janus Pannonius Múzeumban, részben a Baranya Megyei Levéltárban őriznek — előkerültek a bonyhádi mauzóleumra vonatkozó adatok, s tervezőjének személyére is fény derült.

Az épület leírása

Külön ki kell emelni a mauzóleum jó elhelyezését. A harmonikus tömegalakítású, kis épület már messziről feltűnik az autóval érkezőknek. Tájékozása közel megegyezik a Kálvária-kápolnáéval, főhomlokzata északnyugatra néz. Külső megjelenésében a majd 17 méter csúcsmagasságú, nyolcszögletű torony dominál. Ez a nagyjából négyzet alapformájú hajó felett emelkedik, amelyhez hátul félkörös szentély csatlakozik. Homlokzatait és torony oldalfalait háromszögű oromzatok koronázzák, amelyeken bimbós csúcsdíszek, illetve kereszt vannak. A csúcsíves záródású kapuzat béléteiben két-két, bimbós-leveles fejezetű sarokoszlop áll. (3. kép) A vállköves kapu szemöldökgerendáján az "ERMEL-VOJNITS ERZSÉBET" névfelirat olvasható. Felette, háromkaréjos mezőben a bajsai Vojnits család domborműves címerét helyezték el.⁴ (4. kép) A sírkápolna csúcsíves ablakai az oldalhomlokzatoknál hármass csoportozatban jelentkeznek, a tornyon lévőket pedig bimbós fejezetű faloszlopok szegélyezik. Az utóbbiaknál még megfigyelhetők az ólomrácsos, színes üvegablakok maradványai. A szentély és a magas toronysüveg rézlemez héjazatú, az utóbbi csúcsgombján kovácsoltvas kereszttel. Az épület alatt kriptát alakítottak ki, amely feltehetően téglalobozattal készült. Méretét, formáját nem ismerjük.

A mauzóleum nagyméretű téglákból épült. Külsejét részben speciális, nagyon jó minőségű, a természetes kőanyagot — mind megjelenésében, mind szilárdságban — még a szakembereket is megtévesztő hűséggel imitáló műkövel burkolták. Az anyagot mintába öntve vagy préselve készültek a lapok, illetve tagozatok. Felületüket a megszilárdulás után még vésővel is átdolgozták, ami fokozta a kőszerű hatást. A burkolatot habarccsal és vastag rézdróttal fogatták hozzá a téglafalhoz. A főhomlokzat, az esőnek jobban kitett fedlapok és a mivesebb díszítőelemek anyaga mázatlan Zsolnay-pyrogránit. A pécsi gyár akkori, magas technikai színvonalának, kiemelkedő művészi kvalitásának szép példái a kapu feletti címerrelief, vagy az oszlopfők. (3., 4. képek)

Az arányos kialakítású belsőben, a négyzet alapú hajóhoz, három oldalon csúcsíves boltívvel, a félkörös szentélynél pedig, az előzőkhöz hasonló diadalív után, félkupolával lezárt, kis térbővületek csatlakoznak. A hajó egységes teret alkot a toronybelsővel, amelynek nyolcszögű alapformájához a sarokpillérek feletti csegelyek adják az átvezetést. A nyolcsüveges keresztboltozat bordái a torony sarkaiban álló oszlopkőről indulnak. A bimbós oszlopfők anyaga itt is Zsolnay-féle pyrogránit. A hajóban, a cementes padló közepén a kripta fedlapja látható. A falakat teljesen beborítja a secco technikájú, polikróm díszítőfestés. A jó átlagos minőségű, sablonnal készült, a kései historizáló stílus egy oldottabb jellegű változatát mutató festést a leázások és a faldedvesség nagy felületeken elpusztították, néhol már a vakolat is hiányzik.

A berendezés legértékesebb darabja az egy lépcsővel megemelt padlószintű szentélyben álló oltár. A téglalap alapépítményre, polikróm majolikamázás pyrogránit elemekből összeállított alkotás is a pécsi Zsolnay-gyárban készült. Az utóbbi évtizedek vandál pusztításainak nyomait mutatja. Az előoldalát szegélyező két oszlopot is darabokra törték. (7. kép) Az egykor az oltáron állott — adatközlőink által említett — színes Mária-szobor is Zsolnay-kerámia lehetett. Az 1950-es évek elején állítólag egy bürzsönyi családhoz mentették, azóta nyoma veszett. A torony boltozatának csúcsáról lelógatott fémrúdra felfűzött, mázas kerámia gombok az elpusztult luszter maradványai, amelyet szintén a Zsolnay-cég szállított. A többi, megmaradt berendezési tárgy egyszerűbb iparosmunka.

A Kálvária-együttes és a temető rövid története

Bonyhád jeles parochusa, az itt 1769 és 1789 között szolgáló Winkler Mihály⁵ tevékenysége nyomán vált a Kálvária-hegy a völgyégszakrális táj részévé. A település belterületén volt, korábbi helyett, 1778-ban itt létesítették az új, ma is funkcionáló katolikus temetőt.⁶ A II. József-féle I. katonai felmérés 1784-ben rajzolt szelvénye már feltünteti.⁷ A térkép a temetőben csak egy keresztet jelöl, pedig a felső részén, a mai Kálvária-együttes előzményeként, már három kereszt állt, amint az egykorú, írott forrás tanúsítja.⁸ Ezt az állapotot rögzíti egy, a XIX. század elején készült látkép.⁹ (8. kép) A tudós Egyed Antal bonyhádi plébánoskodása idején, 1816-ban kérelmezte kápolna építését a Kálvária-hegyen Meinrad Frenx kereskedő, helybéli lakos. Az ő donációjából emelt, ma is álló Kálvária-kápolnát 1818-ban benedictálta Kremm Alajos prépost, a Hétfájdalmú Szűz tiszteletére. Az építés emlékét megőrkítő, vultás díszű kőtábla a főhomlokzaton látható. Szokatlan megoldás a főpárkányon elhelyezett, a Mecsekben bányászott, budafai homokkőből kifaragott Kálvária-szoborcsoport. Ismeretlen, átlagos minőségű mestere a késő barokk és a klasszicizmus közötti átmenet stílusában dolgozott. Említést érdemel a kapu kökeretének korai gótizáló, csúcsíves záródása. Erre vonatkozó forrást nem ismerünk, de a 14,

klasszicista stílusú stációt a kápolnával egyidőben, vagy nem sokkal később építhették. Már a XX. században, világháborús emlékként készült a 15. A műemlékké nyilvánított együttest az elmúlt két évszázad folyamán többször is felújították. A gondozott temetőben, a Kálvária-kápolna előtti részen a Perczel család tagjainak síremlékei láthatók, közöttük a szabadságharc hős tábornokáé, az 1899-ben elhunyt Perczel Móré. A legöregebb, fennmaradt sírkő, egy XVIII. századi, táblás sírkereszt a kápolna szentélyének falában, a külsőn található. 1945 után, a Kálvária-hegy lejtőjének aljában emelt kereszt előtt, az útkereszteződésnél állították fel a sablonos, minden művészeti kvalitást nélkülöző Szovjet Hősi Emléket, amely nagymértékben rontja a műemlékegyüttes megjelenését.

Ermel-Vojnits Erzsébet és családja

1903. október 20-án itt, a temetőben helyezték örök nyugalomra bajsai Vojnits (Ermel-Vojnits) Erzsébetet (1835?-1903). Az asszony, férjezett Ermel Gyuláné, Budapesten, a Múzeum körút 19. sz. alatt, feltehetően fővárosi lakásában hunyt el, október 17-én, 68 éves korában. A temetés nagy pompával ment végbe, az egyházi szertartást a kerületi esperes vezette, a környék több papjának asszisztenciájával.¹⁰ Végakaratainak megfelelően, sírja fölé díszes mauzóleumot emeltek. A hagyomány szerint, később itt temették el az asszony harmadik férjét, Ermel Gyulát (1846?-1918), és talán a második férj koporsóját is ide hozták, az épület alatti kriptába.¹¹ A Plébánia Historia Domus-ából kiderült, hogy a házaspár, illetve az építető nem létesített alapítványt a mauzóleum fenntartására. Mivel magán sírkápolna volt, nem szerepel az egyházmegyei schematismusokban. Nem ismerünk benedictálására vonatkozó adatot sem és az oltárnak nincs zárható tabernaculum, csak a predella közepén alakítottak ki egy nyitott fülkét a Szentség elhelyezésére. Mindebből arra következtetünk, hogy a mauzóleum nem lehetett felszentelt misézőhely.

Az 1903-ban elhunyt Ermel-Vojnits Erzsébet bajsai Vojnits Barnabás (1808-1888) szolgabíró és bonyhádi Perczel Etelka (1807-1861) gyermeke.¹² Az anya az az Etelka, aki iránt az ifjú Vörösmarty Mihály — viszonzatlanul — gyengéd érzelmet táplált. Halhatatlanná tette a leányt, róla mintázva az 1823-ban elkezdett Zalán futása Hajnáját. A nagy költő akkoriban, 1817 és 1826 között, Perczel Sándor (1778-1861) fiainak házitánítója volt.¹³ Etelka nevét Dugonics Etelkája után kapta, amely nevet már egy korábban, kisgyermekként elhalt nővére is viselt. Eléggő későn, 26 éves korában, 1833-ban ment férjhez és Szabadkára költözött. Itt született leánya. A család szerint a kártyás, tivornyázó, borozó, durva modorú, bácskai nemes nem illett hozzá.¹⁴ Ez a negatív kép kissé elfogultnak tűnik. A férj 1844-ben országgyűlési követ, 1845-től főszolgabíró, majd 1865-ben ismét megválasztották képviselőnek. Családja Bács-Bodrog vármegyében volt birtokos és tagjai fontos tisztségeket viseltek.¹⁵ A bajsai Vojnits família két ága 1899-ben, illetve 1911-ben bárói rangot kapott, de később mindkettő kihalt. Először a fenti Barnabás unokaöccse, Vojnits István (1856-1921) főispán részesült a rangemelésben. Vojnits Barnabás ágának vele magvaszakadt, mivel házasságából csak ez a leánygyermeke, Erzsébet született.

Vojnits Erzsébetnek a kor viszonyaihoz képest eléggő mozgalmas élete volt. Először almási báró Rudics József (1792-1879), gazdag, bácsmegyei földbirtokoshoz ment férjhez.¹⁶ Kempelennél az asszony — tévesen — a Teréz keresztnévvel szerepel. A művelt, irodalompartoló férfi Kisfaludy Károly barátja volt és támogatta az 1822-ben indított Aurora kiadását. Maga is írt verseket, s több kötete jelent meg nyomtatásban. A Magyar Tudományos Akadémia 1873-ban tiszteletbeli tagjává választotta.¹⁷ Bácsalmási — ahol a

Vojnits családnak is volt jószága — kastélyában jeles könyvtárat gyűjtött. Jó gazda, nagy birtokgyarapító volt és kétszer is viselte a főispáni tiszteletet. Udvarhűségének köszönhetően az 1854-ben elnyert bárói rangot. Vojnits Erzsébet a második felesége. Még az első házasságából származott egy fia és egy leánya. A házastársak között nagy volt a korkülönbség, közös gyermekük nem született, s hamarosan elváltak.

Erzsébet második férje egy bizonyos Radákovich volt, akinek még a keresztnévét sem ismerjük. A genealógiai irodalomban több, ilyen nevű család is szerepel, de mivel nagyobb hírré egyik sem jutott, csak kevés adattal, ami nem tette lehetővé az említett személy beazonosítását. Biztosnak látszik, hogy nem a Vas Gereben álnéven publikáló, a XIX. század közepén igen népszerű író és zsmnalisztáról, Radákovics Józsefről (1823-1868) van szó, akit Bécsben temettek. Az ő első felesége 1850-ben, a második pedig 1866-ban hunyt el.¹⁸

Vojnits Erzsébet, második férje halála után, már nem túl fiatalon, harmadszorra Ermel Gyulával kötött házasságot. A kb. 11 évvel fiatalabb férfi 1877 és 1884 között Bátaapátiban működött evangélikus lelkészként.¹⁹ A századfordulón viszont már Bonyhádon élt, mint nyugalmazott lelkész, s a felesége által a házasságba hozott, ófalui birtokon gazdálkodott.²⁰ Ekkoriban a tolna-baranya-somogyi evangélikus egyházmegye világi tisztségviselője a főgimnáziumi nagybizottság választott tagjaként.²¹ Testvérének(?), Ermel Adolfnak azokban az évtizedekben vegyes-, vas- és festékkereskedése működött Bonyhádon, s haláláig ő is az evangélikus egyházmegye választott tisztségviselője.²² Az Ermel családról keveset tudunk. Sem korábban, sem később nem fordulnak elő a helyi forrásokban,²³ a XIX. század második felében költözhetnek ide.²⁴

Az asszonynak, akinek Szabadkán és a baranyai Ófaluban nagy, összesen vagy 2000 holdas földbirtoka volt,²⁵ egyik házasságából sem született gyermeke. Ezért dédunokaöccsét, Perczel Bélát (1884-1945) tette örökösévé. Perczel I. Béla (1818-1888) — igazságügy-miniszter, majd a Deák-párt elnöke — unokájáról, Dezső (1848-1913) — belügyminiszter, majd a parlament elnöke — fiáról van szó. Felmenői nyomdokába lépve, ő a XX. század első felében jelentős szereplője volt a megye, sőt az ország politikai életének, mint főispán, országgyűlési képviselő és a Hűségmozgalom vezetője. Ermel-Vojnits Erzsébet örökösésként vitába keveredett Ermel Gyulával, mivel a férjé maradt az Ófaluban fekvő birtok haszonélvezete. Ermel a kb. 800 kh-s jószág azon, mintegy 400 holdas részét, amelyet házasságuk idején már közösen szereztek, a saját rokonságára, unokahúga férjére, Betnár Bélára íratta át.²⁶ Felesége révén²⁷ övé lett a bonyhádi Ermel-féle bolt is, de 1914-ben, anyagi zavarai miatt eladni kényszerült. A Bonyhádon, 1910-ben létrejött Bauernbund — amelynek alakuló közgyűlésén Ermel Gyula is szónokolt — vezetőjeként Betnár politikai konfliktusba keveredett Perczel Béla főszolgabíróval, aki bizonyára nem felelte el a korábbi affért.²⁸ Ermel Gyula 1918-ban hunyt el, 72 éves korában, végelgyengülésben, s Bonyhádon temették,²⁹ állítólag a felesége mellé. Utolsó lakhelyeként Erzsébethalmot jelölték meg, amely feltehetően az ófalui jószág pusztája volt.³⁰

A mauzóleum építéstörténete

A hagyomány szerint Perczel Béla emeltette a mauzóleumot, teljesítve az örökhatározatát. Mint már említettük, az építésre vonatkozó, közvetlen forrásokat nem ismerünk. Pontos ideje a Historia Domus lakonikus bejegyzéséből sem derül ki. Itt olvashatjuk, hogy 40.000 koronába került és nincs alapítvány. Az 1909-es kataszteri

térképen már feltüntetik a sírkápolnát.³¹ Tehát valamikor 1903 és 1909 között létesülhetett. A datálás pontosítását a Zsolnay-gyár iratainak vizsgálata tette lehetővé. Ezekből kiderül, hogy a mauzóleum 1905-1906-ban épült, de a berendezés csak 1907-ben készült el. A kutatásnál a szerencse is a kezünkre játszott. A cég épületkerámia és szobrászati mintakönyveinek a teljes sorozata fennmaradt,³² kivéve éppen a 10. kötetet, amelyben nagyjából az 1905-1906/07 közötti munkák szerepelnek.³³ Szerencsére Nikelszky Géza (1877-1966) iparművész, a Zsolnay kitűnő szakembere — aki 1899-től dolgozott a pécsi üzemben és 1948-1955 között a gyári múzeumot vezette³⁴ — alaposan kijegyzetelte a forrásokat. Ezeket a munkákat részben belső használatra, illetve múzeumi segédletnek szánta, részben ismeretterjesztő előadásainak nyersanyagát adták, de végül egy remek szakkönyv született belőlük.³⁵ Az ő részletes kéziratai³⁶ megőrizték számunkra az azóta elveszett 10. kötet adatait, így a bonyhádi sírkápolna építésére vonatkozókat is. Ezekon kívül, a cég üzleti könyvei is tartalmaznak hasznosítható adatokat, elsősorban a Strazák (Szállítási és anyageladási könyvek).³⁷ A forrásokból kiderült, hogy a megrendelés és a szükséges tervek még 1905-ben érkeztek Pécsre, a néhai Ermel Gyuláné sírkápolnájához készítenő diszettek. A felsorolt pyrogránit elemeket 1905 őszén és 1906 nyarán szállította az üzem, tehát ekkor már szerkezetkész állapotban lehetett az épület.³⁸

Nikelszky jegyzeteiből tudtuk meg azt is, hogy a bonyhádi Ermel-Vojnits mauzóleumot Aigner Sándor (1854-1912) tervezte 1905-ben.³⁹ A kor egyik legtöbbet foglalkoztatott, befolyásos, budapesti építőművésze a kései historizmus képviselője volt.⁴⁰ Zömmel egyházi és igazságügyi épületek fűződnek nevéhez. Nagy, állami és közületi tervpályázatok résztvevője és nyertese volt. Sokat foglalkozott a műemlékekkel, tervezőként és hivatalos minőségében is, mert 1898-tól tagja volt a Műemlékek Országos Bizottságának.⁴¹ A temesvári születésű Aigner felsőfokú tanulmányait a bécsi Képzőművészeti Akadémián végezte 1876-1879 között, ahol különféle díjak elnyerése mutatja tehetségét.⁴² A híres "Dombaumeister", Friedrich von Schmidt (1825-1891) növendéke volt, akinek egyik főműve a pécsi székesegyház neoromán stílusú átalakítása (1882-1891).⁴³ Aigner társaival együtt részt vett a professzor irányította műemlékfelmérésekben, majd külföldi útjain csiszolta tudását. Innen ered a középkori stílusok, a romanika és a gótika biztos kezű alkalmazása épületeinél. Bécsi mestere nyomán, ő is kiterjedt "restauráló" tevékenységet folytatott. Több, középkori eredetű nagytemplomunknál is dolgozott. 1884-1889-ben építésvezetője a budavári Mátyás-templom (Koronázó főtemplom) Schulek Frigyes tervezte átalakításának, majd később önállóan építi át neoromán stílusban a veszprémi székesegyházat (1907-1910) és ő kezdi el a győri megújítását is. Legjelentősebb alkotása a budapesti Üllői úton álló, Erzsébet királyné emlékére emelt Örökimádás-templom (1904-1908), a csatlakozó szárnyépületekkel (zárdá és az Oltáregyesület székháza).⁴⁴ (9. kép) Másik, hasonló munkája a budapesti Bartók Béla úton a Szent Imre kollégium 1906-ból. A Dél-Dunántúlon a bonyhádi mauzóleumon kívül még ő tervezte 1910-ben a Pécs melletti Mecsekszabolcs r. k. templomának 1912-re elkészült, neoromán stílusú újjáépítését is.⁴⁵ Bár a budapesti szaksajtó gyakran tudósít Aigner munkáiról,⁴⁶ a távoli kisváros, Bonyhád temetőjébe, magán megrendelésre készült terveiről sehol sem írnak.

A bonyhádi mauzóleumon kicsiben visszaköszönnek Aigner Sándor ezzel egyidőben épült főművének, a budapesti Örökimádás-templomnak a formái. Az ezeknél alkalmazott, neogótikus stílus sajátosságaiból arra következtetünk, hogy talán az 1900-ban tett, franciaországi tanulmányútján látottak inspirálhatták. Kutatásaink során találtunk egy harmadik, a fentiekkel egykorú, hasonló jellegű, Aignernek attribuíható architektúrát is. Ez

az egykor a budapesti Margitszigeten, a középkori domonkosrendi zárda romjainál, a Dunaparton állott Habsburg-emlékkápolna. Az ostrom alatt elpusztult, s maradványait az 1950-es években bontották le. Képét korabeli ábrázolások, fotók őrzik.⁴⁷ (10. kép) Az alcsúti ág akkori feje, József (Károly Lajos) főherceg (1833-1905) emeltette a XX. század elején, két, fiatalon elhunyt gyermeke, László Fülöp (1875-1895) és Klotild (Mária Filoména Raineria Amélia) (1884-1903) emlékére.⁴⁸ A szakirodalom — az egykorú sajtóközlemények nyomán⁴⁹ — a neogótikus stílusú, centrális, nyolcszög alaprajzú, kis épületet 1905-re datálja, s tervezőinek a Korb Flóris (1860-1930) és Giergl Kálmán (1863-1954) párost tartja.⁵⁰ Ezt alátámasztani látszik, hogy ekkoriban több, budapesti munkát is készítettek a főherceg megrendelésére. A memoriális kápolna stílusára viszont nincs más példa oeuvre-jükben, s véleményünk szerint attól idegen, hiszen ők a kései historizálás neobarokk ágát művelték.⁵¹ Attribúciónkat egy fontos bizonyíték is alátámasztja. Az épület romjának bontási anyagából fennmaradt egy leveles-bimbós díszű, pyrogránit párkányelem, hátulján a Zsolnay-gyár benyomott bélyegzőjével és a 3077-es fazonszámmal.⁵² A Nikelszky-féle kéziratok egyikében, a Fazonkönyvek elveszett, 10. kötetéből készített jegyzetek között megtaláltuk ezt a fazonszámot is, a margitszigeti kápolna számára legyártott, más, épületdíszítő elemek mellett.⁵³ A forrásokból kiderül, hogy a gyár 1904-1905-ben a külső, 1905-1906-ban pedig a belső kerámia díszeket szállította. Az 1905-ös és az 1906-os évre vonatkozó bejegyzéseknél Aigner Sándor műépítész szerepel tervezőként, s tőle való a mázas kerámia oltár is. Az utóbbi adatot hozó tételnél külső díszeket is felsorolnak, így kizárhatjuk azt a feltételezést, hogy itt csak belsőépítész feladatot kapott volna.⁵⁴ Nikelszky-nél Korb és Giergl neve sehol sem fordul elő a kápolnával kapcsolatban.

Tehát Aignernek a bonyhádi mauzóleumhoz kapcsolható, azzal egyidőben született művei körét egy újabb, a kis méretekben is hasonló munkájával bővíthetjük. A díszítésükhöz felhasznált Zsolnay-kerámiák formavilága is rokonságot mutat. Épületeinél — így Bonyhádon, az Örökimádás-templomnál,⁵⁵ a margitszigeti kápolnánál⁵⁶ és Mecsekszabolcson⁵⁷ is — szívesen alkalmazta a pécsi cégnek a korban közkedvelt termékeit, úgy a homlokzatokon, mint a belsőben. Külső elhelyezés céljára a természetes kőanyagot imitáló megjelenésű, színű, mázatlan pyrogránit elemeket gyártottak, amint ez a bonyhádi sírkápolnánál is megfigyelhető. Az üzem már korai korszakában is sok, hasonló stílusú épületkerámiát készített, amelyek a romantikus neogótika és más historizáló irányzatok jegyében fogant épületeken ma is láthatók. Ezeknek anyaga akkor még jól iszapolt és kiégetett terrakotta volt.⁵⁸ Később mázas, majd a XIX. század végén kikísérletezett, tartósabb pyrogránit termékek vették át a helyüket, de némelyik régi forma ezekben is tovább élt. Aigner a munkáihoz készülő darabok gyártását — más építészekhez hasonlóan — személyesen is ellenőrizte Pécsen, amint ezt Nikelszky könyvéből megtudhatjuk.⁵⁹ A Strazzák bejegyzései bizonyítják, hogy a mauzóleum 1907 őszén elhelyezett, kerámia csillárját és majolikamázás pyrogránit oltárát is ő tervezte.⁶⁰ Nikelszky jegyzeteiben egy másik, hasonló művét említi a margitszigeti kápolnánál.⁶¹ Ennek az utóbbinak a tervrajza is fennmaradt a gyár dokumentumai között.⁶² (11. kép) A forma sikerét bizonyítja, hogy később is legyártották.⁶³ A bonyhádi mauzóleum oltára a típus redukált változata. A rajta elhelyezett, már csak adatközlőink elbeszéléséből ismert Mária-szoborról semmi közelebbit nem tudunk, azon kívül, hogy Immaculata-ábrázolás lehetett. Valószínűleg ez is polikróm mázas pyrogránitból készült. Művésze feltehetően az a Mack Lajos (1876-?)⁶⁴ volt, aki ekkoriban több ilyen plasztikát modellált a pécsi üzemben, például a margitszigeti kápolnába egy Patrona Hungariae szobrot.⁶⁵

A bonyhádi sírkápolna jó átlagos színvonalú díszítőfestései mesterének meghatározásához sem állnak rendelkezésre források. Csak hipotézisként vetjük fel, hogy talán a kor sokat foglalkoztatott, pécsi templomfestőjének, Vadász Bélának (1853-1935), a szintén pécsi Buday Béla és Buday Károly tanítványának a művei. Hasonló jellegű munkáit nem csak a régióból, hanem a történelmi Magyarország egész területéről ismerjük.⁶⁶ Ő 1896-ban már dolgozott Bonyhádon, amikor a Plébániatemplom és a Kálvária-kápolna belső díszítőfestését készítette, míg a figurális falképek a Pécsen élő Graits Endrétől (1854-1909) valók.⁶⁷ A berendezés megmaradt darabjait helybéli iparosoknak tulajdoníthatjuk. A külsőnél alkalmazott, kiváló minőségű műkö burkolólapok is talán egy bonyhádi mester szakértelmét dicsérik.⁶⁸

Epilógus

A mauzóleum az ismert, XX. század közepi politikai változások nyomán mondhatni gádzátlanná vált. Az eltelt évtizedek során az állapota fokozatosan romlott. Ez a folyamat az utóbbi időben felgyorsult. A karbantartás elmaradása, a statikai problémák jelentkezése és a garázda elemek rongálásai miatt, mára a kifosztott sírkápolna a pusztulás képét mutatja. Hosszú idő után az első pozitív fejlemény 1994-ben történt. Ekkor, a Budapesti Műszaki Egyetem Építészettörténelmi és Elméleti Intézete szervezésében, az építész mérnök hallgatók bonyhádi, nyári gyakorlata alkalmával elkészült az Ermel-Vojnits mauzóleum felmérési tervsorozata.⁶⁹ (5. kép) A színvonalas munka — amelyet a dr. Istvánfi Gyula professzor szerkesztésében, 1995-ben megjelent albumból ismerünk⁷⁰ — megfelelő alapdokumentációt biztosít a helyreállításhoz. Legutóbb, 1999 végén az építető Perczel család bonyhádi ágának legidősebb, egyben az egyetlen, még a városban élő tagja, Perczel Bertalan úr levélben fordult a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához. Felhívta figyelmet az omladozó, értékes épületre és támogatást kért a helyreállításhoz. Minisztérium Műemléki Főosztályának megkeresésére, 2000 márciusában a szerző elkészítette a bonyhádi Ermel-Vojnits mauzóleum tudományos dokumentációját, amelynek alapján az Országos Műemlékvédelmi Hivatal elindíthatta műemlékké nyilvánítását. Remélhetően, hamarosan a felújításra is kerül pénz és megmenekül a pusztulástól a hazai kései historizáló stílus e mives szépségű, mesteréhez, Aigner Sándorhoz hasonlóan méltatlanul elfeledett és elhanyagolt alkotása.

Befejezésül idéznénk az építész nekrológiájában olvasható, munkásságát értékelő, méltató sorokat, amelyek a Művészet című folyóirat 1912. évi 2. számában jelentek meg — talán a szerkesztő, Lyka Károly tollából — fényképével együtt:⁷¹ "Aigner Sándor építőművész január 30-án halt meg Budapesten. Ötvenhét esztendő volt, s mint építész, a magyar építőgárda ismert, tevékeny és finom ízlésű embere volt. ... annak a felfogásnak, annak az iskolának és építőgenerációnak volt lelkes és kései híve, amely ma már egyre fogy, s amelyre a bécsi "Dombaumeister" Schmidt nyomta rá erőteljesen bélyegét. Szigorúan, teljes fenntartással s odaadó módon tartotta magát két történelmi stílus, a román és a gót kötött formáihoz, ...". Véleményünk szerint, a talán legismertebb művével, az Örökimádás-templomával kapcsolatban, a szakirodalomban megfogalmazott kritikák⁷² a bonyhádi mauzóleumra nem állnak. Úgy tűnik, hogy ez a kisebb méret megfelelőbb volt Aigner alkata számára. Az épület nem esik szét részletek, idézetek halmazára, mint budapesti nővére esetében. A jó elhelyezéssel, harmonikus tömegkompozíciójú sírkápolna jellegéhez illik az ízléssel alkalmazott neogótikus stílus.

Jegyzetek

¹ Csigi Imre - Kneip István szerk.: A pécsi egyházmegye schematizmusa. Pécs, 1981, p. 224.

² Bonyhádi r. k. plébánia, *Historia Domus*, passim.;

³ Sebestyén Lajos: Bonyhádi Kálvária hegy (vázlatos történet). kézirat, 1996.; Töttös Ágnes: Ermel-Vojnits Erzsébet bonyhádi mauzóleuma a Perczelek család- és művelődéstörténete tükrében. kézirat, é. n. (1996 után).

⁴ A bajsai Vojnits (Vojnich, Vojnics) család címerének leírását és rajzát lásd: Géza Csergheő de N.-Tacsikánd: *Wappenbuch des Adels von Ungarn*. (Siebmacher's *Wappenbuch*), Bd. IV. (Heft 22-28.), Nürnberg, 1891, 1892, p. 723., col. 1., Taf. 494.; Borovszky Samu szerk.: Bács-Bodrog vármegye. Budapest, é. n. (1909), II. köt., pp. 597., 601.

⁵ Winkler életéről és működéséről: Josephus Brüstle: *Recensio universi cleri dioecesis Quinque-Ecclesiensis...* . Tom. II., *Quinque-Ecclesiis*, 1876, pp. 306-326. XXII. *Parochia Bonyhád*, (pp. 317-321.); Franz Galambos: *Glaube und Kirche in der Swäbischen Türkei des 18. Jahrhunderts*. (Aufzeichnungen von Michael Winkler in den Pfarrchroniken von Szakadát, Bonyhád und Gödre.). *Studia Hungarica*. *Schriften des Ungarischen Instituts München*, 34, München, 1987.; Galambos Ferenc: Winkler Mihály a "közjó" előmozdítója a 18. században. *Baranyai Helytörténetírás*, 1989, pp. 485-526.

⁶ A Kálváriáról és a temetőről: *Historia Domus*, passim.; J. Brüstle, 5. j-ben id. mű, pp. 311., 323.; Genthon István: *Magyarország műemlékei*. Budapest, 1951, p. 426.; Szilágyi István: *Magyar kálváriák. Építés-építészettudomány*, IV./1-2. 1972, pp. 95-123. (p. 102.); Csigi I. - Kneip I., 1. j.-ben id. mű, pp. 223-224.; Ikfalvi Diénes Virág szerk.: *Magyarország műemlékjegyzéke*. Budapest, 1990, II. köt., p. 1097.; L. Imre Mária: *Szagrális táj és kultusz a pécsi egyházmegyében II. Kálváriák és a passió emlékei*. *A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve*, 40. 1995 (1996), pp. 139-158. (pp. 143-144., passim.); Imre Mária: *A népi vallásosság emlékei a Völgységben*. (in Szita László - Szóts Zoltán szerk.: *A Völgység ezerkétszáz éve*. II. Völgységi konferencia, 1995. Bonyhád, 1996, pp. 238-246.), p. 240.; Sebestyén L., 3. j.-ben id. mű.; Solymár Imre - Szóts Zoltán: *Városi séták Bonyhádon*. (in *Bonyhád és környéke*. Bonyhád, 2000, pp. 83-90.), p. 83.

⁷ I. katonai felmérés, *Bonyhád és környéke*: Col. XII., Sect. 30. (1784), (*Kriegsarchiv*, Wien, *Kartenabtheilung*. B. IX. a. 527.; színes fénym.: *Hadtörténeti Intézet*, Budapest, *Térképtár*).

⁸ *Visita Canonica epp. Eszterházy*, Tom. II. (*Cottus Tolnensis*), pp. 7-15. *Parochia Bonyhád*, 1783 (1784), (p. 9.) (Pécsi Püspöki Levéltár).

⁹ *Baranya Megyei Levéltár*, Pécs (a továbbiakban BML.), XV. 7. (XV. 17.), XXI. 25.sz. A város látképét kelet felől mutató, 1801 és 1817 közé datálható rézmetszet a bonyhádi Takács céh 1821-ben kiállított vándorlevelét díszíti. A grafika bal alsó sarkában megfigyelhető a temető a három kereszttel.

¹⁰ Bonyhádi r. k. plébánia, *Halotti anyakönyvek*. Köszönet illeti Jónás János apátplébános urat a munkánkhoz nyújtott, értékes segítségért.

¹¹ Töttös Á., 3. j.-ben id. mű, p. 7.

¹² A Perczel családról és itt említett tagjairól: Nagy Iván: *Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal*. IX. köt. Pest, 1862, pp. 210-225.; Kempelen Béla: *Magyar nemes családok*. VIII. köt. Budapest, 1914, pp. 256-258.; Dobos Gyula: *A Perczelek kereskedelmi kísérlete: "a Compania Tergestiana"*. (in Szita László - Szóts Zoltán

szerk.: A Völgység két évszázada. I. Völgységi konferencia, 1990. Bonyhád, 1991, pp. 165-173.); Uő.: „Emelt fővel...” Élet- és pályakép Perczel Miklósról. Tolna Megyei Levéltári Füzetek 3. 1992, pp. 7-31.; Uő.: Politikus Perczelek a XIX. században. (in Szita László - Szöts Zoltán szerk.: A Völgység ezeregyszáz éve. II. Völgységi konferencia, 1995. Bonyhád, 1996, pp. 154-163.); Uő.: Perczelek az 1848-49-es forradalomban és szabadságharcban. Baranya, XI-XII., 1998-1999. (1999), pp. 173-189.; Kolta László: Perczel Béla és a bonyhádi Hűséggel a Hazához! mozgalom. Tolna Megyei Levéltári Füzetek 3. 1992, pp. 33-70.

¹³ A vonatkozó helytörténeti irodalom új bibliográfiája: Kolta László: Vörösmarty Mihály emléke Tolna megyében. Bonyhád, 2000, pp. 27-28.

¹⁴ Töttös Á., 3. j.-ben id. mű, p. 5.

¹⁵ A férjről és a bajsai Vojnits családról: Nagy I., 12. j.-ben id. mű, XII. köt., Pest, 1865, p. 264.; Borovszky S., 4. j.-ben id. mű, I. köt., p. 41., passim., II. köt., pp. 196., 233., 247., 282., 597., 600-601., passim.; Kempelen B., 12. j.-ben id. mű, XI. köt., Budapest, 1932, pp. 134-137.; Gudenus János József: A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája. IV. köt., Budapest, 1998, pp. 198-202. Lásd még 4. j.

¹⁶ A férjről és az almási Rudics családról: Nagy I., 12. j.-ben id. mű, IX. köt., Pest, 1862, pp. 793-794.; Borovszky S., 4. j.-ben id. mű, I. köt., p. 41., passim., II. köt., pp. 194., 195., 196., 233., 240./11. kép, 247., 539., 594., 595-596., passim.; Kempelen B., 12. j.-ben id. mű, IX. köt., Budapest, 1915, pp. 168-169.

¹⁷ Br. Rudics József irodalmi és mecénási tevékenységéről: Borovszky S., 4. j.-ben id. mű, II. köt., p. 539.; Szinnyi József: Magyar írók élete és munkái. XI. köt., Budapest, 1906 (repr. 1980-1981), col. 1353-1354.

¹⁸ Vas Gereben életéről és működéséről: Szinnyi J., 17. j.-ben id. mű, XIV. köt., Budapest, 1914 (repr. 1980-1981), col. 956-961.

¹⁹ Dr. Kolta László történész (Bonyhád) sz. sz. k.; Töttös Á., 3. j.-ben id. mű, p. 6.

²⁰ Lásd 25., 30. j.

²¹ n. n.: A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegyének 1909. évi július hó 13. és 14-én Pécs szab. kir. városban tartott rendes évi közgyűlésének jegyzőkönyve. Pécs, 1909, Függelék, p. 139.; n. n.: A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye 1910. évi július hó 12. és 13. napjain Györkönyben tartott rendes évi közgyűlésének jegyzőkönyve. Pécs, 1910, Függelék, p. 111.; n. n.: A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye 1911. évi július hó 11. és 12-én Szekszárdon tartott rendes évi és a szeptember hó 26-án Bonyhádon tartott rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyve. Pécs, 1911, pp. 110.; Eppel János: Adalékok a „Bauernbund” történetéhez. (in Szita László - Szöts Zoltán szerk.: A Völgység két évszázada. I. Völgységi konferencia, 1990. Bonyhád, 1991, pp. 61-69.), pp. 63., 64.

²² Jekelfalussy József (szerk.): Magyarország iparosainak és kereskedőinek czim- és lakjegyzéke. I-II. köt., Budapest, 1892, pp. 1797., 1807.; n. n.: A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegyének 1909. évi július hó 13. és 14-én Pécs szab. kir. városban tartott rendes évi közgyűlésének jegyzőkönyve. Pécs, 1909, Függelék, pp. 139., 140. Halála után, 1910-ben az ev. egyházmegye közgyűlése megemlékezett sokéves, buzgó tevékenységéről (n. n.: A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye 1910. évi július hó 12. és 13. napjain Györkönyben tartott rendes évi közgyűlésének jegyzőkönyve. Pécs, 1910, Függelék, p. 127.) Lásd még Eppel J., 21. j.-ben id. mű, pp. 68-69.

²³ Dr. Kolta László történész és Krähling Dániel ev. esperes (Bonyhád) sz. sz. k.

²⁴ Jekelfalussy J., 22. j.-ben id. mű, p. 703. hozta Ermel János, Ó-Dombóváron (Tolna m.) működő kádáron kívül senkit sem találtunk a korabeli név- és címjegyzékekben.

²⁵ A Magyar Korona országainak gazdaczímára. Budapest, 1897, pp. 72-73. (Ófalu), 176-177. (Szabadka). Ófaluban, a házaspár nevéen szereplő, 390 kh-s, jól felszerelt, gépesített birtokon Ermel Gyula és társai gazdálkodnak. Szabadkán a Vojnits familia tagjainak több jószág is van, de közülük a legnagyobb Ermel-Vojnits Erzsébet 1558 kh-s földbirtoka.

²⁶ Eppel J., 21. j.-ben id. mű, p. 64. Az ófalui birtok 1897-ben még csak 390 kh (lásd 25. j.).

²⁷ Feltehetően Ermel Adolf leánya volt.

²⁸ Eppel J., 21. j.-ben id. mű, pp. 63., 64., 68-69., passim.

²⁹ Bonyhádi ev. gyülekezet anyakönyvei, Temetési anyakönyv, 1895-1921. köt.: Ermel Gyula, volt apáti lelkész és földbirtokos, † 1918. máj. 7., temetés máj. 12. Köszönet illeti Krähling Dániel ev. esperes urat a munkánkhoz nyújtott, értékes segítségért.

³⁰ A helységnévtárakban és a földrajzi név gyűjtemésekben nem találtuk meg Erzsébethalmot. Ófalu határában, a házaspár jószágán lehetett uradalmi puszta. Ezt a nevet valószínűleg csak Ermel Gyula haláláig használták. A községben, illetve külterületének délkeleti szélén egy-egy helynév utalhat erre a birtoklásra. Lásd: Pesti János szerk.: Baranya megye földrajzi nevei. Pécs, 1982, I. köt., pp. 564-566. (Ófalu), p. 564., 21.sz., p. 566., 72.sz. Az első a mai Liszt F. u. „Pácska” (Bácska) elnevezése. A másik, Rudicspuszta, amely először az 1884-es kataszteri térképen fordul elő, konkrétan utalásnak tűnik. Nagypapja, Perczel Sándor halála, 1861 után, osztályként kaphatta az asszony, akkor még br. Rudicsné, vagy az ugyanazon évben elhunyt anyjáról maradhatott rá.

³¹ Kataszteri térkép, Bonyhád, 1909. (Földhivatal, Bonyhád). A mauzóleum az 1909-ben hrsz. 1605, jelenleg pedig hrsz. 2622/2 alatt feltüntetett r. k. temető területén áll. A térkép és több más, munkánkhoz felhasznált forrás fénymásolatáért Turányi Erzsébet területi felügyelőnek (Országos Műemlékvédelmi Hivatal, Műemlékfelügyeleti Igazgatóság, Szekszárd) tartozunk köszönettel.

³² A Zsolnay-gyár „Terracotta” fazonkönyvei (a továbbiakban: Fazonkönyvek). Eredeti kötetek: Zsolnay Porcelángyár Rt., Pécs, Pyrogránit üzem; 1980-as években készült fénymásolatok: Janus Pannonius Múzeum, Pécs, Művészeti Osztály, Zsolnay-adattár (a továbbiakban: Zsolnay-adattár); Iparművészeti Múzeum, Budapest.

³³ A Fazonkönyvek 10. kötetét, amely a 3034-3359. közötti fazonszámokat tartalmazta, az 1970-es években kivitték a Zsolnay-kerámia díszekkel burkolt, belgrádi Hotel Moszkva, a volt Rosszija-biztosító épületének (Jovan Ilkić, 1906-7) felújításához, ahol elveszett. Fénymásolat sem készült róla. Dr. Hárs Éva és Mendöl Zsuzsanna művészettörténészek (Pécs) sz. sz. k.

³⁴ Márfi Attila: Adatok Nikelszky Géza munkásságához. (A Nikelszky-hagyaték a Baranya megyei Levéltárban). Baranyai Helytörténetírás, 1983-1984 (1985), pp. 353-389.

³⁵ Nikelszky Géza: A Zsolnay-gyár művészete. (Pécs, 1959).

³⁶ Zsolnay-adattár, Nikelszky-féle anyag, leltározatlan (köszönet illeti a kutatáshoz nyújtott, értékes segítségért Kovács Orsolya művészettörténészt és Dormán Gábor gyűjteménykezelőt). Megadja a Fazonkönyv kötetszámát, a munkák (épület, szobor) nevét, a különféle kerámia elemeket és fazonszámaikat, néha a méretadatokat és azt is, hogy készült-e hozzá rajzvázlat. Feltünteti az évet, az építész, vagy művész nevét és egyes esetekben a megrendelőjét is. A gyárban és a BML.-ban is őriznek tőle kézíratos anyagokat. Lásd: Márfi A., 34. j.-ben id. mű, pp. 374-375., 381., passim. és Uő., 37. j.-ben id. mű, pp. 172-175.

³⁷ Márfi Attila: A Zsolnay-kerámiagyár működése levéltári források alapján. (in Szirtes Gábor – Vargha Dezső szerk.: Angstertől a Zsolnayig. Ipartörténeti tanulmányok. Pécs, 1999, pp. 171-184.), p. 179. és 21. j.; Mendöl Zsuzsanna: A Zsolnay-gyár üzleti könyveinek művészettörténeti forrásértéke. (in Uazon. kötet, mint fent, pp. 228-237.), passim. Az anyag a BML. XI. 10. állagában (Zsolnay-gyár iratai), az Üzleti könyvek között található. A Strazzák bejegyzései feltüntetik a szállítás dátumát, a címzett nevét, általában a címét és az épületkerámiáknál esetenként az épületet is. A szállítmányt tételesen felsorolják, darab- és fazonszámmal, mérettel, anyaggal, színnel, árral, stb., a kutatók számára hasznos adatokkal, s ritkán rajzvázlatot is hoznak. Gyakran nem a tervező, hanem a kivitelező, az építető, vagy egy viszonteladó a címzett, ami megnehezíti a beazonosítást. Lassítja a forrás használatát az, hogy a kötetekben szerepelnek az anyag-, villamosszigetelő-, edény-, stb. eladások és a szakirányú szolgáltatások, javítási munkák is.

³⁸ Lásd 39. j., ahol, fontosságuk miatt, szöveghűen közöljük Nikelszky jegyzeteinek megfelelő részleteit. A Stazzák közül viszont éppen az 1905. aug. – 1907. máj. közötti tételeket tartalmazó kötet hiányzik a BML.-ből, amelyben a bonyhádi mauzóleum épületdíszének szállítását is kereshetnénk.

³⁹ Nikelszky Géza: Épületdísz-munkáink időrendi sorrendben 1880-tól. kézirat, 1937, pp. 8-9.: „1905 ... Majd ez év őszén az Ermel féle sirkápolna külső pyrogranit épületrészeit szállítottuk Bonyhádra, mely kápolna terve Aigner Sándortól való.”; Uő.: Pyrogranit-műépítkezési munkák összjegyzéke időrendi sorrendben. kézirat, 1945, p. 30., 152.sz.: „Terr. 3153; Ermel-féle siremlék, Bonyhád. (Műép. Aigner Sándor) lábazat, párkánytagozatok, bejárati keretelés, oszlopok, falburkolat, quader-lapok sarokidomok, csúcsos ablakkeretek, orom feltét lefödés, csúcsvégződés, oszlopfők; teljes homlokzat: Terr. 3203., szállítva = 1906 VII. 29.; belső fiók oszlopok = 3207; tetőátmenet = 3213-ig. (néh. Ermel Gyuláné sirkápolna) (Rajz)”;

Uő.: A Zsolnay-gyár nevezetesebb építészeti kerámiái. kézirat, 1951, fol. I., col. 2., 70.sz.: „Ermel siremlék, Kápolna, Bonyhád, (Aigner) 3213.”; Uő.: A Zsolnay-kerámiák az építőművészetben. kézirat, é. n., fol. 3., col. 2.: „Ermel féle siremlék, Bonyhád. néh Ermel Gyuláné sirkápolnája. Aigner Sándor műép. terve. 1905-ben.” A szövegben szereplő, négyjegyű számok az egyes elemek gyári fazonszámjai.

⁴⁰ Thieme-Becker Künstlerlexikon (Ulrich Thieme und Felix Becker Hrsg.: Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler), Bd. I. Leipzig, 1907, p. 149., col. 1. (K. Lyka); Révai Nagy Lexikona. I. köt. Budapest, 1911, p. 209., col. 2.; Művészeti Lexikon. (Éber László - Gombosi György szerk.) I. köt. Budapest, 2. kiad., 1935, p. 15., col. 2.; Fábrián Gáspár: Nagy magyar építőművészek. II. köt. kézirat, 1938 (gépiratos másolat, OMvH. Magyar Építészeti Múzeum, Budapest). (in Hajdú Virág - Prakfalvi Endre szerk.: Lapis Angularis II. Források a Magyar Építészeti Múzeum gyűjteményéből. Budapest, 1998, pp. 286-346. [pp. 316-318.]); Kismarty-Lechner Jenő: Építőművészetünk a XIX. század második felében. Budapest, 1945, p. 96.; Művészeti Lexikon. (Zádor Anna - Genthon István főszerk.) I. köt. Budapest, 1. kiad., 1965, p. 30.; Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 2. kiad., 1970, p. 36., col. 1.; Németh Lajos szerk.: Magyar művészet 1890-1919. Budapest, 1981, I. köt., pp. 64., 65., 137., 149., 150. (Gábor Eszter); Allgemeines Künstlerlexikon. (Günther Meissner Hrsg.) Bd. I. Leipzig, 1983, p. 654. (L. Barla-Szabó); Kiss Lajos - V. Szinnyai Katalin: A magyar építőmesterek és Budapest építészeti öröksége. Budapest, 1997, pp. 84-85., 113. Lásd még a 41., 42., 44-46., 71., stb. jegyzeteket.

⁴¹ Horler Miklós: Az intézményes műemlékvédelem kezdetei Magyarországon (1872-1922). (in Bardoly István - Haris Andrea szerk.: A magyar műemlékvédelem korszakai. Tanulmányok. Művészettörténet - műemlékvédelem IX. Budapest, 1996, pp. 79-144.), pp. 113., 125., 269., 270. Csak 1904-től hozza Aigner MOB. tagságát, viszont más publikációk ezt 1898-ra teszik. Lásd 40. j., passim.

⁴² Fleischer Gyula: Magyarok a bécsi Képzőművészeti Akadémián. Budapest, 1935, p. 27., col. 2., p. 102.

⁴³ Gerecze Péter: A pécsi székesegyház, különös tekintettel falfestményeire. Budapest, 1893, pp. 245-246., passim.; Boros László: A pécsi dóm és Friedrich von Schmidt. Emlékkiállítás Friedrich Freiherr von Schmidt halálának és az általa épített pécsi dóm felszentelésének centenáriumán. Pécs, 1991.

⁴⁴ n. n.: Az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás-templom tervpályázata. Magyar Pályázatok, I.évf./IX.sz. 1903, pp. 1-31.; n. n.: Erzsébet-Örökimádás-templom. Építő Ipar, XXVIII.évf./8.sz. (1904. febr. 21.), p. 59.; n. n.: Erzsébet-Örökimádás-templom. II. (Birálati jegyzőkönyv.) Építő Ipar, XXVIII.évf./9.sz. (1904. febr. 28.), pp. 67-69.; n. n.: Az Erzsébet-Örökimádás templom. Magyar Építőművészet, V. évf. (1907), p. 18.; Horváth Miklós: A történeti templomépítészet Budapesten. Budapest, 1946, pp. 41-43.; Szécsi Antal: Befejeződött az Örökimádás-templom újjáépítése. Katolikus Szó, V.évf./22.sz. (1961. okt. 29.), p. 4., col. 5-6.; Zoltán József főszerk. - Berza László szerk.: Budapest történetének bibliográfiája. VI. köt. 1686-1950. Kultúra. Budapest, 1969, pp. 722., col. 2 - 723. col. 1., 16.561-16.568.sz.; Berza László főszerk.: Budapest története képekben 1493-1980. Képkatalógus. 3/4 füzet (Egyházi épületek). Budapest, 1991, pp. 112., col. 2 - 114., col. 2., 64.222-64.256.sz. Lásd még 40. j.

⁴⁵ Szőnyi Ottó: A mecsekszabolcsi új templom. Dunántúl, II.évf./235.sz. (1912. okt. 16.), pp. 1-2. A templombelsőben elhelyezett, az újjáépítés emlékét őrző márványtáblán Aigner Sándor tervező és helyi munkatársa, Horváth István mérnök neve is olvasható (Mendöl Zsuzsanna művészettörténész, Pécs, sz. sz. k.).

⁴⁶ Merényi Ferenc: Magyar építészek 1890-1918. Adatgyűjtemény. kézirat, 1955. (OMvH. Magyar Építészeti Múzeum, Budapest), I. köt., pp. 1-3. (Aigner Sándor).

⁴⁷ Új Idők, XI. évf./29. sz. (1905. július 16.), p. 59., fotó: A margitszigeti új fogadalmi kápolna.; Vasárnapi Ujság, 54. évf./ 26. sz. (1907. június 30.), p. 519., fotó: A Klotild Mária főhercegnő emlékére emelt kápolna a Margitszigeten. Lásd még 49. j. és Berza L., 44. j.-ben id. mű, p. 138., col. 1-2. Az OMvH. Fotótárában egy, az 1930-as évek végére tehető felvétel üvegnegatívját őrzik (n.sz. 17892) (lásd 10. kép).

⁴⁸ Hamann, Brigitte szerk.: Habsburg Lexikon. Budapest, 1990, pp. 189., 190-191., 231., col. 2., 238., col. 2. A kápolna nem volt temetkezési hely, a család elhalt tagjai a budavári palota nádori kriptájában nyugodtak.

⁴⁹ n. n.: A margitszigeti új kápolna. Vasárnapi Ujság, 52. évf./31. sz. (1905. jul. 30.), p. 492.: „... építését még a boldogult József főherceg rendelte el 1903. decemberében fiatalon elhunyt leánya, Klotild Mária főhercegnő emlékezetére. ... Korb és Giergl építészek műve.”. A cikkből kiderül, hogy a munkát 1904 nyarán kezdték, s egyes, belső részleteket kivéve, addigra már elkészült a kápolna, amit a mellékelt, a főhomlokzatot mutató rajz is igazol. Más, korabeli közlésekről lásd: Zoltán J. - Berza L., 44. j.-ben id. mű, p. 726., col. 2.; Berza L., 44. j.-ben id. mű, p. 138., col. 1-2.

⁵⁰ Horváth M., 44. j.-ben id. mű, p. 45.; Merényi F., a 46. j.-ben id. kézirat, I. köt., p. 183. (forrását nem hozza); Zoltán J. - Berza L., 44. j.-ben id. mű, pp. 726., col. 2 - 727. col. 1.;

Berza L., 44. j.-ben id. mű, p. 138., col. 1.; D. Mezey Alice: Adalékok a budapesti Margitszigetről származó kőfaragványok feldolgozásához. (A „Lapidarium Hungaricum” perifériáján). (in Lövei Pál szerk.: Horler Miklós hetvenedik születésnapjára. Tanulmányok. Művészettörténet - Műemlékvédelem IV. Budapest, 1993, pp. 461-474.), p. 472.

⁵¹ Németh L., 40. j.-ben id. mű, I. köt., pp. 197-198., passim. (Gábor E.); Gerle János - Kovács Attila - Makovecz Imre: A századforduló magyar építészete. Budapest, 1990, pp. 91-93.

⁵² D. Mezey A., 50. j.-ben id. mű, pp. 462., 469., 12. és 13. fotók. A 2. fotó kőfaragványként közölt, bimbós-akanthusos sarokoszlop fejezetét (p. 463.) is Zsolnay-pyrogránitnak véljük, amit a bonyhádi mauzóleum kapuzatának megfelelő részleteivel való összevetés is alátámaszt. A 9. fényképen látható „faragvány” (p. 466.), az egykori attikamellvéd része, is ebből az anyagból készült. Ezekon túl, a gyár Strazzái (lásd 37. j.) megfelelő kötete vonatkozó bejegyzéseiből (1904. IX. 1. - XII. 10.) kiderül, hogy a külső tagozatok jelentős része, sőt még a főhomlokzat Szent Margit-szobra is, színében és anyagában követ imitáló pyrogránitból készült (BML., XI. 10., Üzleti könyvek, 67.sz., 15. köt., Strazza, pp. 183-185., 189., 195-196., 200-201., 204., 213-216., 234., 253.). A forrás több helyen is közli, hogy a darabok „modell és rajz szerint” készültek, amelyeket bizonyára a tervezőtől kaptak, akinek viszont nem hozza a nevét. A szállítmányok budapesti címzettje, Pucher István a kápolnát kivitelező építőmester. Apja, Pucher József a város jelentős építési vállalkozója volt a XIX. sz. második felében (Gábor Eszter művészettörténész, Budapest, sz. sz. k.).

⁵³ Nikelszky G., kézirat 1945, 39. j.-ben id. mű, p. 29., 142. sz. A 3077. fazonszámú „párkányzat” mellett mellvédbetét, csúcsvégződés, oszlopfő, oltár elemei, stb. szerepelnek, a 3069-3113. közötti fazonszámokkal. Még részletesebben az 52. j.-ben hozott Strazza.

⁵⁴ Nikelszky G., kézirat 1937, 39. j.-ben id. mű, p. 8.; Uő., kézirat 1945, 39. j.-ben id. mű, p. 29., 142.sz. (két helyen); Uő., kézirat 1951, 39. j.-ben id. mű, fol. I., col. 2., 69.sz. és fol. II., col. 2., 230.sz.; Uő., kézirat é. n., 39. j.-ben id. mű, fol. 3., col. 1.

⁵⁵ Nikelszky G., 35. j.-ben id. mű, p. 39.; Uő., kézirat 1937, 39. j.-ben id. mű, p. 8.; Uő., kézirat 1945, 39. j.-ben id. mű, pp. 29-30., 146.sz.; Uő., kézirat 1951, 39. j.-ben id. mű, fol. I., col. 2., 64.sz.; Uő., kézirat é. n., 39. j.-ben id. mű, fol. 3., col. 1.; (1905-1906). Lásd még Horváth M., 44. j.-ben id. mű, p. 42. A Stazzák sorozatából hiányzik az 1905. aug. – 1907. máj. közötti tételeket tartalmazó kötet, amely az Örökimádás-templomra vonatkozó bejegyzéseket is hozhatta.

⁵⁶ Lásd 52-54. j.

⁵⁷ Szőnyi O., 45. j.-ben id. mű, p. 2., col. 3.; Nikelszky G., kézirat 1937, 39. j.-ben id. mű, p. 14.; Uő., kézirat 1945, 39. j.-ben id. mű, p. 42.; Uő., kézirat 1951, 39. j.-ben id. mű, fol. II., col. 2., 230.sz.; Uő., kézirat é. n., 39. j.-ben id. mű, fol. 5., col. 2. (1910). Ez a munka már a Fazonkönyvek 13. kötetében szerepel.

⁵⁸ Képüket megőrizte az ún. Zsolnay-fotóalbum is, amely két, nem teljesen azonos példányban maradt fent (Zsolnay-adattár, ltsz. nélk., régi, ms., gyári? jelzet a fedélen: 1865/M). Feltehetően a pécsi cég kereskedelmi mintakönyveként állították össze, még 1874, a méterrendszer hazai bevezetése előtt. A beragasztott fényképeken látható kerámiák (épületdíszek, dísz- és használati edények, kispasztikák, vízvezeték csövek) mellé beírták a fazonszámokat és a méretadatokat (láb és hüvelykben) is.

⁵⁹ Nikelszky G., 35. j.-ben id. mű, p. 48.

⁶⁰ BML., XI. 10., Üzleti könyvek, 83.sz., 18. köt., Strazza (1907. máj. 17. - 1909. ápr. 9.), pp. 26., 44., 51. (1907. aug. 18. - szept. 19.). Az összesítő 1907. okt. 1-én a munka befejezését jelzi, uott. p. 80.: „Aigner Sándor Bpest, Ermel mauzóleum építkezés Bonyhád, 1 teljes oltár rajz szerint pyrogranitbol, majolizálva...; 2889. (fsz.) 1 teljes függőlámpa majolizálva, bronz – kezeléssel rajz szerint kbl. 8,00. mtr hossz. teljesen készen felállítva illetve elhelyezve a helyszínen ... Korona 1400”.

⁶¹ Lásd az 53. és 54. jegyzeteket. Az oltárt említi a 49. j. első tételeként hozott, egykorú sajtóközlemény is.

⁶² „Margitsziget kápolna oltárának tervrajza 1:20”-címfeliratos lap (Zsolnay-adattár, ltsz. 61.388.). Ezen a feliratok, a kótázás ceruzával készültek, csakúgy, mint az alaprajz, az oldalnézet és a nézet. Az utóbbi akvarellezett. Szignó nincs, de minden bizonyosan Aigner munkája. Balra fent, nehezen olvasható firkálás: „Um 905(?) / März 1.” A 3,88 m magas építmény alsó része, az oltárszekrény a két oszloppal, ill. részben még a predella is megegyezik a bonyhádi mauzóleum példányával. Viszont ennél hiányzik a margitszigeti oltár zárható tabernaculum, amelynek helyére a fölé rajzolt szentségfülke került kisebb méretben. Bonyhádön elhagyták a három szoborral (Patrona Hungariae, két oldalán térdeplő Szt. Klotild és Szt. László figurákkal, amelyek neveit föléjük írták) díszített retabulumot is. Lásd még 65. j.

⁶³ 1922-ből fennmaradt a tervrajza (Zsolnay-adattár, ltsz. 61.396./1. és 2., eredeti és fénym.). Ezen a retabulum csúcsára új szobrokat helyeztek (Lourdes-i Mária két, térdelő angyal között), Nagy Mihály munkáit. A Fazonkönyvek 17. kötetében, a 4563. fazonszám alatt szerepel a Mária-szobor.

⁶⁴ Fleischer Gy., 42. j.-ben id. mű, p. 66., col. 1., p. 105.; Nikelszky G., 35. j.-ben id. mű, pp. 33., 34., 70.; Németh L., 40. j.-ben id. mű, I. köt., pp. 508., 509., 511.

⁶⁵ Nikelszky G., kézirat 1945, 39. j.-ben id. mű, p. 29., 142.sz. (két helyen); Uő., kézirat é. n., 39. j.-ben id. mű, fol. 3., col. 1. Lásd még 62. j.

⁶⁶ Pánics Zsigmondné, sz. Vadász Margit (Pécs): Régi igaz történet két pécsi festőcsalád életéről. (Buday és Vadász családok). A Baranya megyei KIOSZ pályázatára készült kézirat, 1985. Melléklet: Vadász Béla templomfestő-mester, 1885 évtől, mint önálló iparos a következő templomokat festette. (lista).

⁶⁷ Bonyhádi r. k. plébánia, Historia Domus; n. n. (Szönyi Ottó et al.): Pécs művészete. Dunántúl (Karácsonyi melléklet) (1934. dec. 25.), pp. 25-32. (p. 26., col. 2.); Fleischer Gy., 42. j.-ben id. mű, p. 46., col. 2.; Angyal Endre: Régi pécsi festők. Baranyai Művelődés, 1969./június, pp. 103-107. (pp. 106-107.).

⁶⁸ A XX. sz. első felében, Bonyhádön működő építési vállalkozó Péter család egyik tagja műkövel foglalkozott, és az államosításig az egész országban forgalmazta termékeit (Krähling Dániel ev. esperes és Szöts Zoltán múzeumigazgató sz. sz. k.). Könnyen lehet, hogy ez a cég dolgozott a mauzóleumnál is.

⁶⁹ A mauzóleumot Kalocsai Kinga, Kövesi Diána és Nyitrai József III. éves hallgatók mérték fel.

⁷⁰ Istvánfi Gyula fel. szerk.: Építésmérnök hallgatók nyári felméréő gyakorlatain készült városfelmérések 1980-1995 között. Válogatás. BME. Építészettörténeti és Elméleti Intézet, Budapest, 1995., Bo5 jelz. lap. Köszönet illeti dr. Istvánfi Gyula professzor urat a felmérés publikálásának engedélyezéséért.

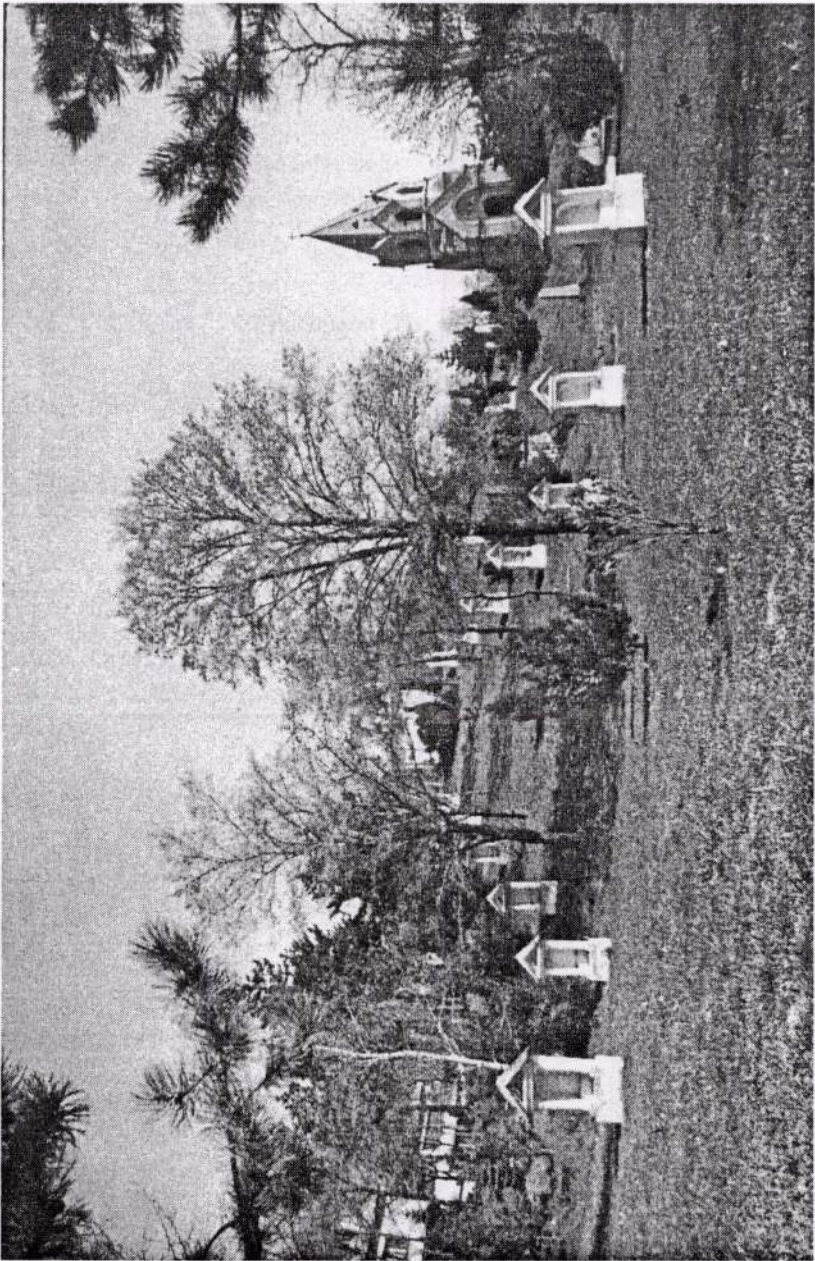
⁷¹ n. n.: Aigner Sándor építőművész. Művészet. XI.évf./2.sz. 1912, pp. 70., col. 2 - 71., col. 1.

⁷² Horváth M., 44. j.-ben id. mű, p. 43.: „Alaprajzában átgondolt, felépítményében ha nem is nagyon eredeti, de jól tagolt és kivitelezett, bár nehézkes főhomlokzatú, meglehetősen rideg templom.”; Németh L., 40. j.-ben id. mű, I. köt., p. 65. (Gábor E.): "A századforduló körüli évtizedekben a római katolikus templomok túlnyomórészt neoromán és neogót stílusban épültek. Volt közöttük a középkori építészet mélyreható ismeretéről tanúskodó, művészi átéléssel készített alkotás, mint a Steindl Imre tervei szerint épült erzsébetvárosi plébániatemplom a Rózsák terén, de legtöbbjük száraz lecke-felmondás (... Aigner Sándor: Erzsébet örökimádástemplom...)"

Képjegyzék/Képaláírások

1. A Kálvária-együttes és a mauzóleum összképe északnyugatról
2. A mauzóleum főhomlokzata északnyugatról
3. Pyrogránit oszlopfők a sírkápolna kapuzatán
4. A bajsai Vojnits család címere kapu felett
5. A mauzóleum felmérési tervei (1994)
6. A belső a szentély felé
7. A majolikamázás pyrogránit oltár romja
8. Bonyhád látképe a XIX. sz. elején
9. A budapesti Örökimádás-templom Aigner Sándor tervén (1904)
10. A margiszigeti Habsburg-emlékkápolna nyugatról (1930-as évek)
11. A margiszigeti Habsburg-emlékkápolna oltárának terve (részl.)

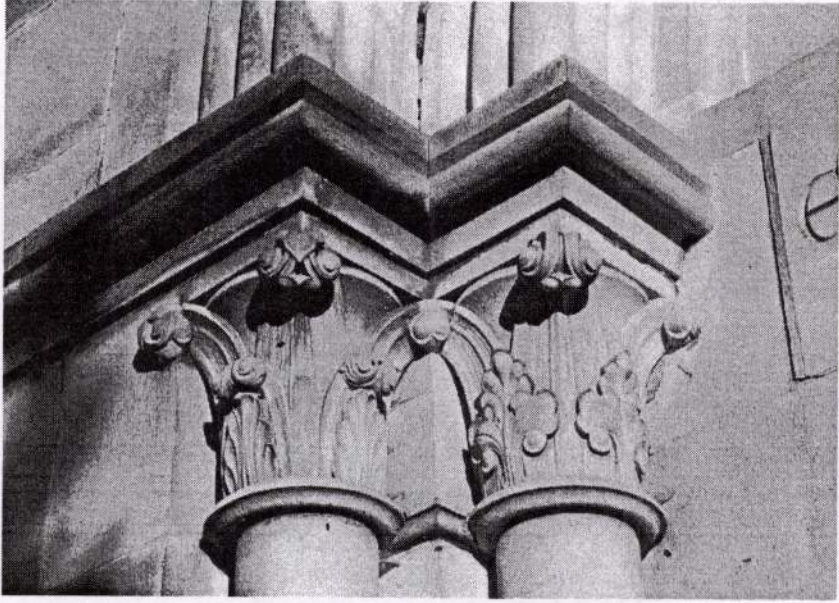

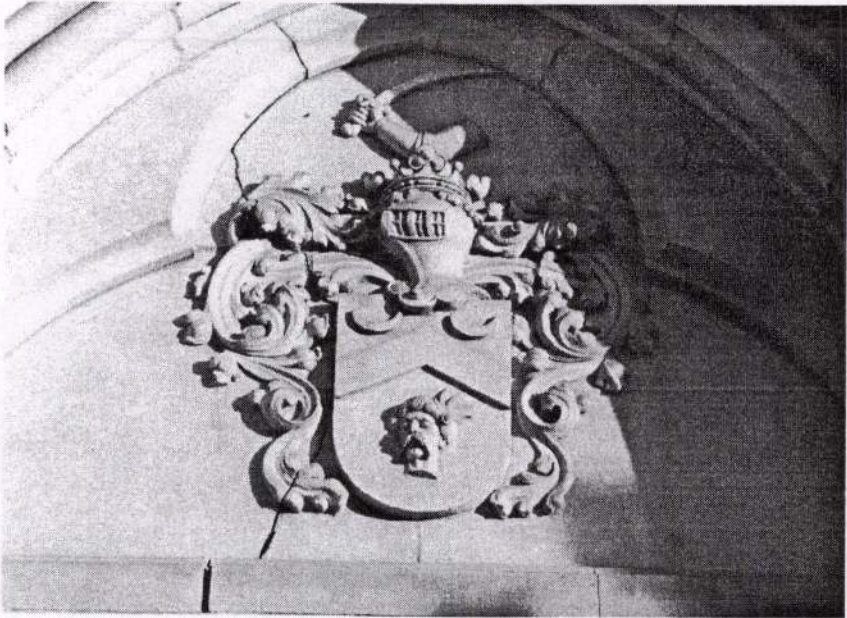

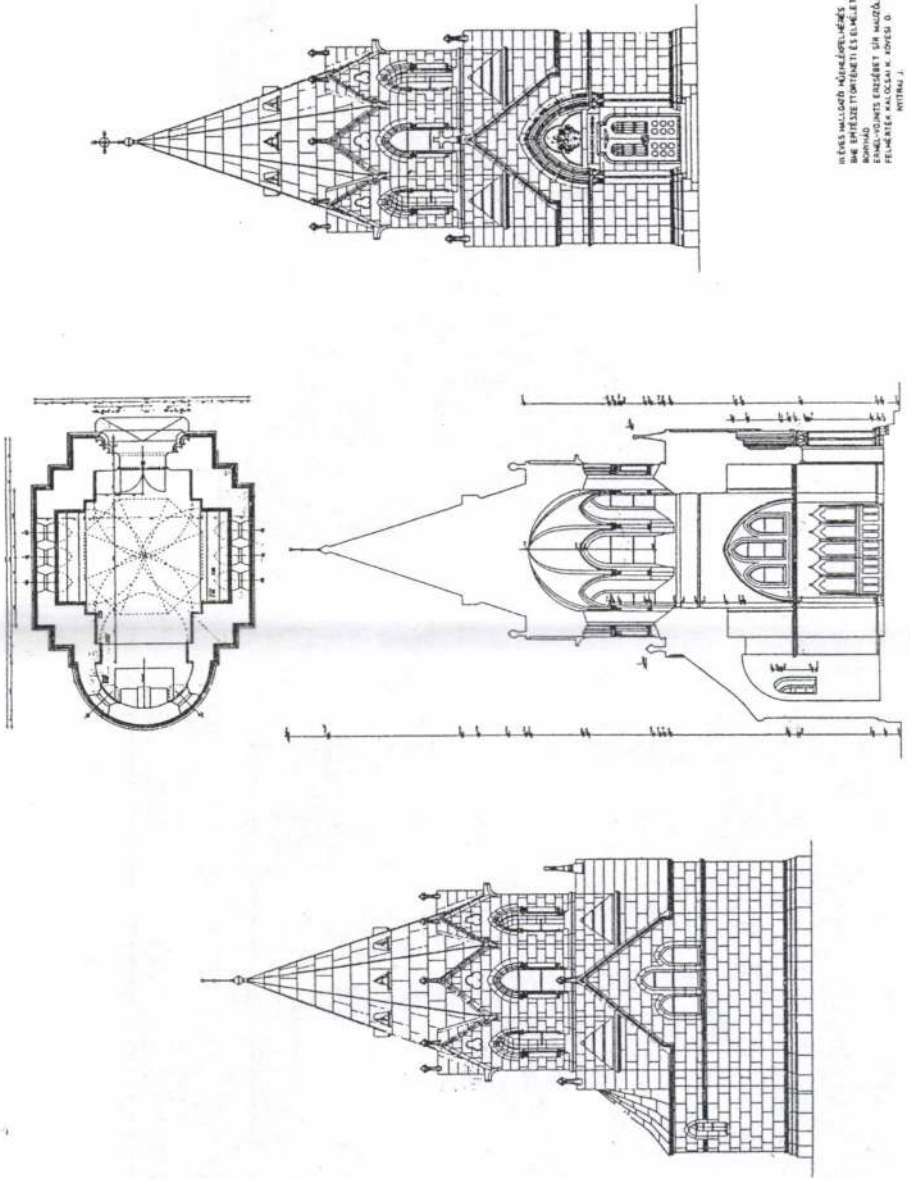

3

4

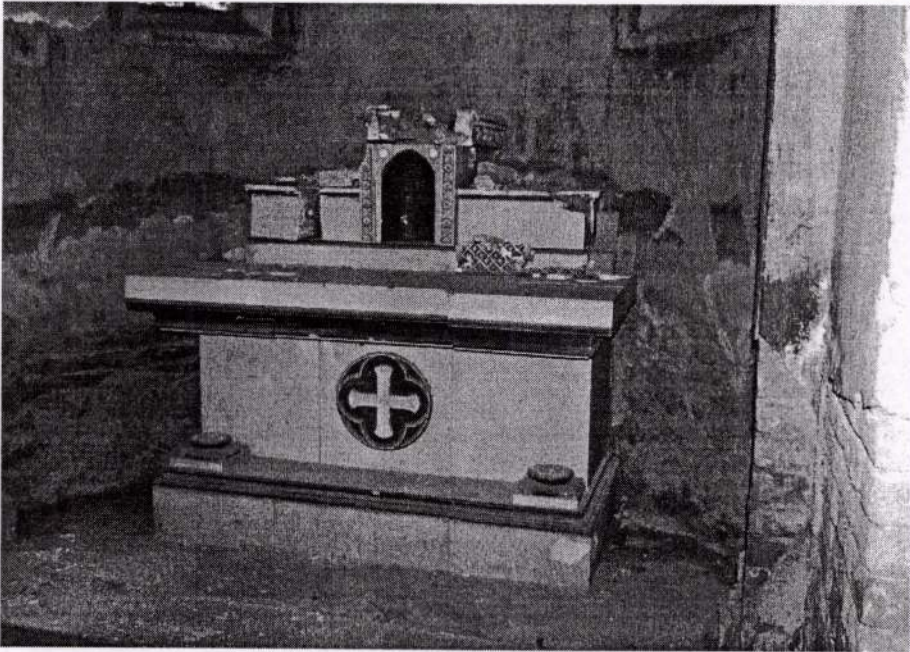
HÉVES MALLÓD MŰEMLEKÉNYE
 A NE ÉPÍTÉSETTÖRTÉNETI ÉS SZÉPÉLETI INŽENYR
 BODNÁK
 MŰHELYEIN KÉSZÍTETT SZERZŐDÉS
 FELMÉRÉS KALÓCALA K. ADYVÖRŐ
 INTÉZSÉ. J.

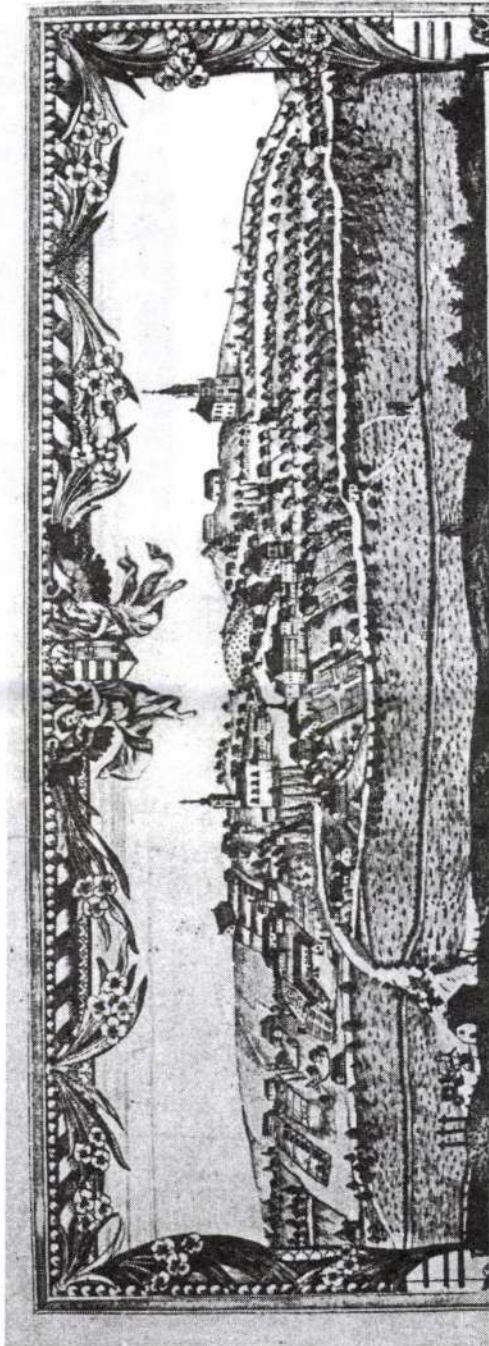

6

7

Das Erzsébet Ermel-Vojnits Mausoleum in Bonyhád – Das Werk des Architekten Sándor Aigner

Auf dem Kalvarienberg in Bonyhád steht das Mausoleum, oder die Grabkapelle von Erzsébet Ermel-Vojnits. Die im Jahre 1903 gestorbene Frau ist ein Nachkomme der Familie Perczel in weiblicher Linie. Da aus keiner ihrer Ehen ein Kind hervorging, vermachte sie ihren Nachlass ihrem jungen Verwandten, Béla Perczel. Das Testament erstellte sie übrigens noch zu Lebzeiten ihres dritten Ehemannes, des pensionierten Predigers, Gyula Ermel. Nach der Überlieferung wurde das Mausoleum von ihrem Erben errichtet, der damit eine der Testamentsbestimmungen vollstreckte. Die Bauarbeiten begannen im Jahre 1905 und der Altar wurde im Jahre 1907 aufgestellt. Die kleine, neogotische Grabkapelle wird vor allem durch ihren achteckigen fast 17 m hohen Turm geprägt. Der Turm ist von aussen mit Pyrogranitplatten aus der Zsolnay-Fabrik in Pécs gedeckt. Aus diesem Material wurden auch das Wappen über dem Tor, die Säulenkapitelle und die anderen Verzierungen angefertigt. Die gleiche Fabrik erstellte den Altar, der aus polychrom majolikaglasiertem Pyrogranit besteht. Die Grabkapelle und der Altar wurden von dem Budapester Architekten, Sándor Aigner (1854-1912) entworfen. Er war ein ausgezeichneter, viel beschäftigter Vertreter der Historisierung, der Meister des neoromanischen und neogotischen Stils. Mit seinem Namen sind vor allem kirchlichen und Justizgebäude verbunden. Seine anderen, zur Bauzeit des Bonyhader Mausoleums gebauten Werke sind nicht nur durch den gemeinsamen, neogotischen Stil sondern durch die Ähnlichkeit der Details, auch durch die Vorliebe für die Zsolnay-Pyrogranit Verzierung zu verbinden. Eines dieser Gebäude – die Budapester Anbetungskirche – gilt als sein Hauptwerk. Das andere zu dieser Zeit errichtete Gebäude, die Budapester Habsburger-Gedenkkapelle an die Margarethen-Insel konnte erst vor kurzem nach neuen Forschungsergebnisse als Aigners Werk identifiziert werden. Der glasierte Keramikaltar, der in dieser Kapelle stand, war dem im Bonyhader Mausoleum sehr ähnlich. In den letzten Jahrzehnten verfiel das Ermel-Vojnits Mausoleum immer mehr. Mit der Rettung des qualifizierten Gebäudes wurde erst vor kurzem begonnen und es soll unter Denkmalschutz gestellt werden.

The sepulchre chapel of Erzsébet Ermel-Vojnits in Bonyhád, designed by Sándor Aigner architect

The sepulchre chapel or mausoleum of Erzsébet Ermel-Vojnits is found on the Bonyhád Calvary hill. The lady who died in 1903 was a female-line descendant of the Perczel family. She did not have any children from any of her marriages, therefore she made Béla Perczel, a young relative of her, the beneficiary of her testament; although at the time of writing her will her third husband, Gyula Ermel retired Lutheran priest, was still alive. As tradition has it, the inheritor built the mausoleum, in compliance with the order of the testament. The construction was started in 1905 and the altar was erected in 1907. The almost 17 m tall, octangular tower dominates the look of this small, neo-Gothic burial chapel. Its outside surfaces were covered by pyrogranite tiles produced by the Zsolnay ceramic factory in Pécs. The coat of arms above the gate as well as the column capitals and other ornamentation were also made of the same material. The same factory produced the pyrogranite altar with polychromous majolica glaze. This piece, as well as the whole chapel were designed by Sándor Aigner (1854-1912), architect from Budapest. He was a distinguished, productive representative of late historicism, a master of neo-Roman and neo-Gothic styles. His name is mostly associated with religious and judicial buildings. His works which he produced in the same period when the Bonyhád mausoleum was erected are linked together not only by their common neo-Gothic style, but also the similarity of details and the frequently used Zsolnay pyrogranite ornamentation. One of his such works is the Perpetual Adoration Church in Budapest. As revealed by recent research, another building, the Habsburg memorial chapel on Margaret Island in Budapest is now also attributed to Aigner. That building used to have a glazed ceramic altar, similar to the one in Bonyhád. The Ermel-Vojnits mausoleum has become deteriorating in recent decades. The first steps have already been made for the saving of this high value building: the process for declaring it a historic building has been started.

különnyomat

Szita László – Szőts Zoltán szerk.

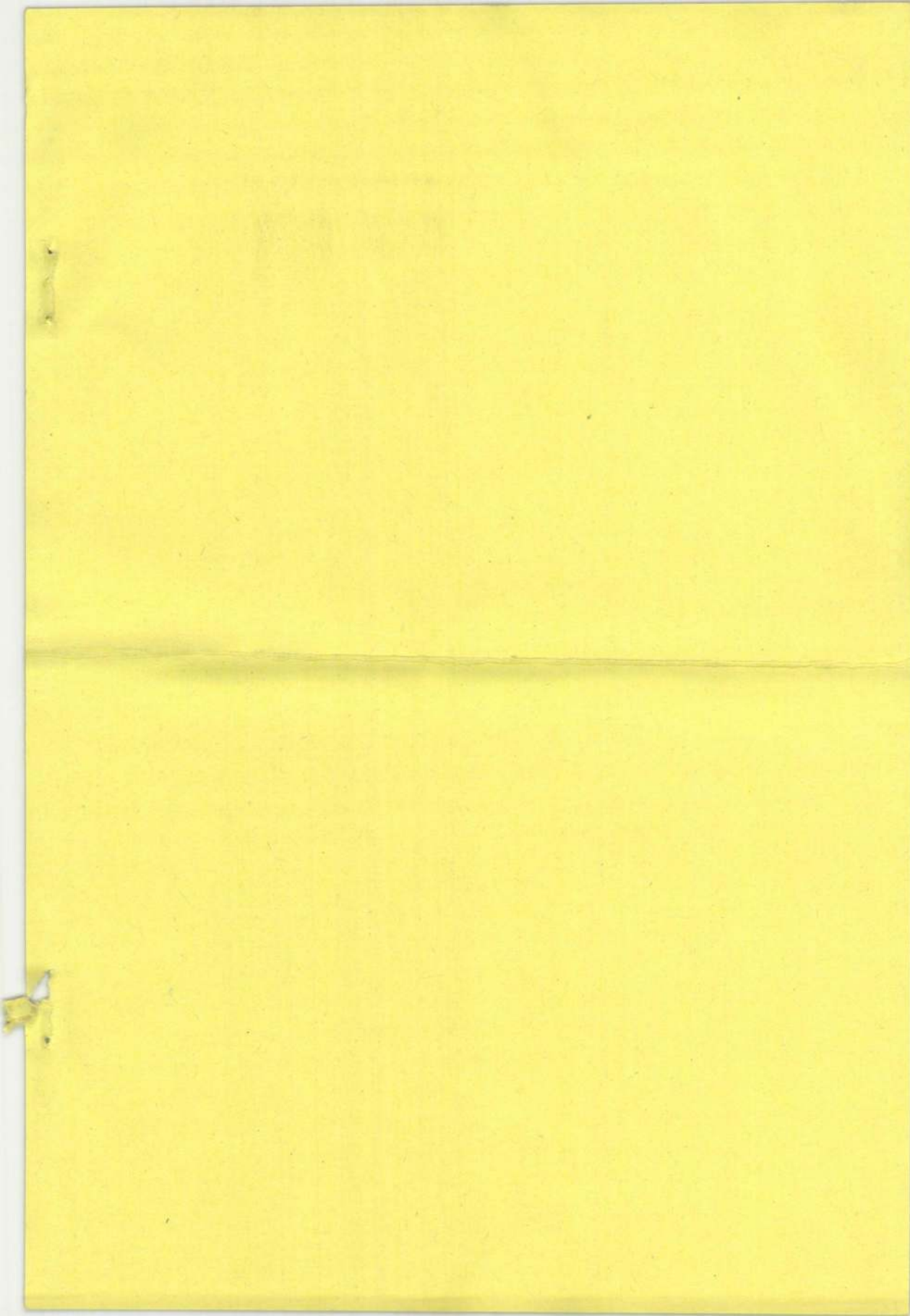
A VÖLGYSEG HUSZADIK SZÁZADA

Struktúrák és konfliktusok

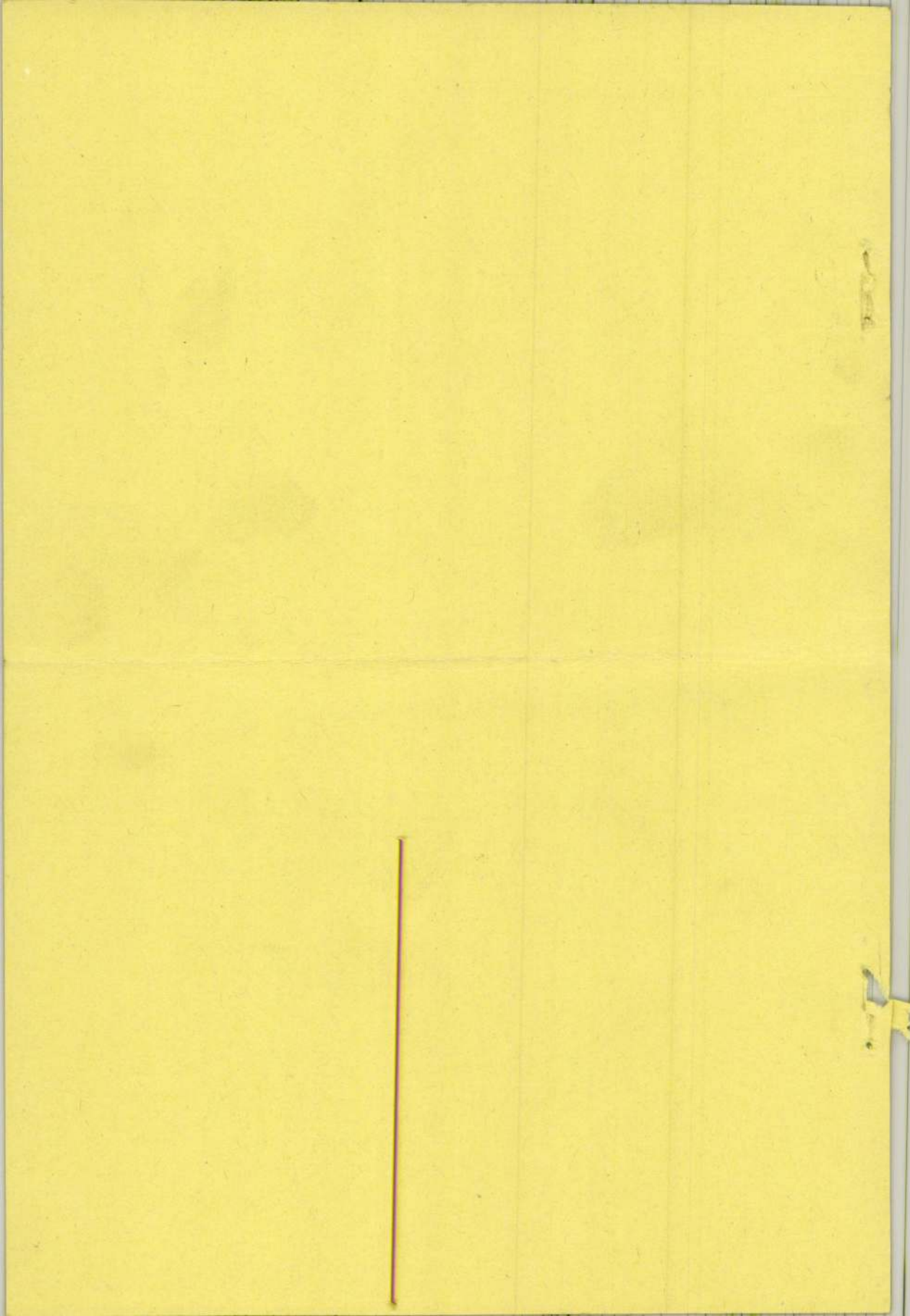
Előadások a III. Völgységi konferencián

(2000. október 21-22.)

(Bonyhád, 2001)

Aikelin, Aikili

~~Aikelin~~

Iktat
Ügyi
Társ

~~Aikelin,~~

~~Ajkelin, Aki~~

P Aikelin Janin

Keramikus

1929

Einigkeit 1930, 81. P.

Aikelin János
I. évsz. keramika

2.

Emisk. 1930

Armes mellett
74. lantán

Talata.

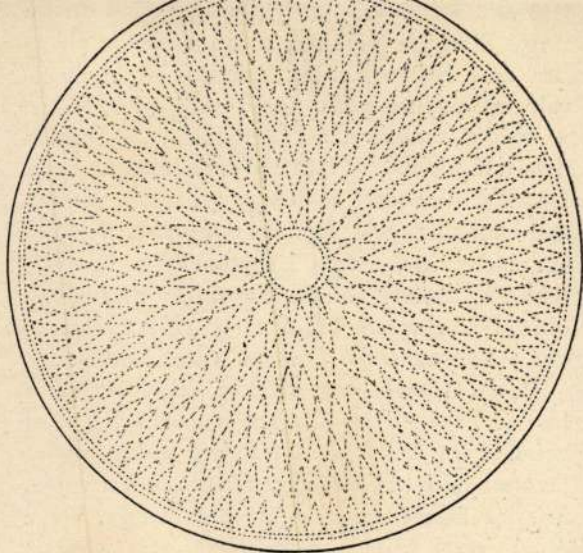
len-
vân-
elius
onak
ezt a
ben
ilete
el-
lány
lye-
mert
lett
gész
lna,
ez a
szel-
hely
Ha
és
tyba
oly
ását

lehet ele. míg Montelius felfogása szerint a
latnak az alkalmazását mégí-
volna.

Perdöntő fontossággal I
körülmény, hogy az irod
kekre állított bronztárgyak
esetben ennek a tárgynak
sem szenvedne kétséget. Sz
tanácsos úr volt oly kegyes, h
esetekkel szolgáljon, különö
füstölőedényekre terelvén fi
neket találtak Vulciban, a
ban (I. Montelius: Civilisat
Italie. 267. t. 12. 13.) és Ve
római tartományban. (352. t.
ama négykerekén álló, mad
is, pl.: Cornetoból (Monteliu
Glasinacról. (Mitteilung. d. W
De a stettwegi áldozókoc
múzeumban tekintetbe jöhe
a vert bronzpléhből készült
Cornetoban talált villa-
nova-urnán látható négy ke-
rékalakkal áttört láb is (Mon-

n mód szerint történt, arról
esett szó. Ezt tehát most
az 1. képen észlelhető, a
kihajlik a felső peremén.
s helyzetben meggömbül és
ezáltal rovátkát (falcot) ké-
tányéralakú lap olyformán
amint az az 5. képen lát-
kell ügyelni, hogy a tárgy
idt a földben s hogy a lap
örbülő rovátkában volt meg-
itt fém fémen feküdt egy-
természetes, hogy az oxidá-
oly nagy mértékben, mint a
szei s nem oly erősen, mint ott
rovátka lejtősödik és a lap nem
lt hozzá, mint α -nál. Így azért
lakú lapon köröskörül egy
inált körszalagocska mutat-
felületnek rézrozsdával erő-
pi része nagyon elüt. A dísz-
felületen ez a világosabb kör-
szélén teljesen hiányzik. Ez
ságot, hogy a lap másként

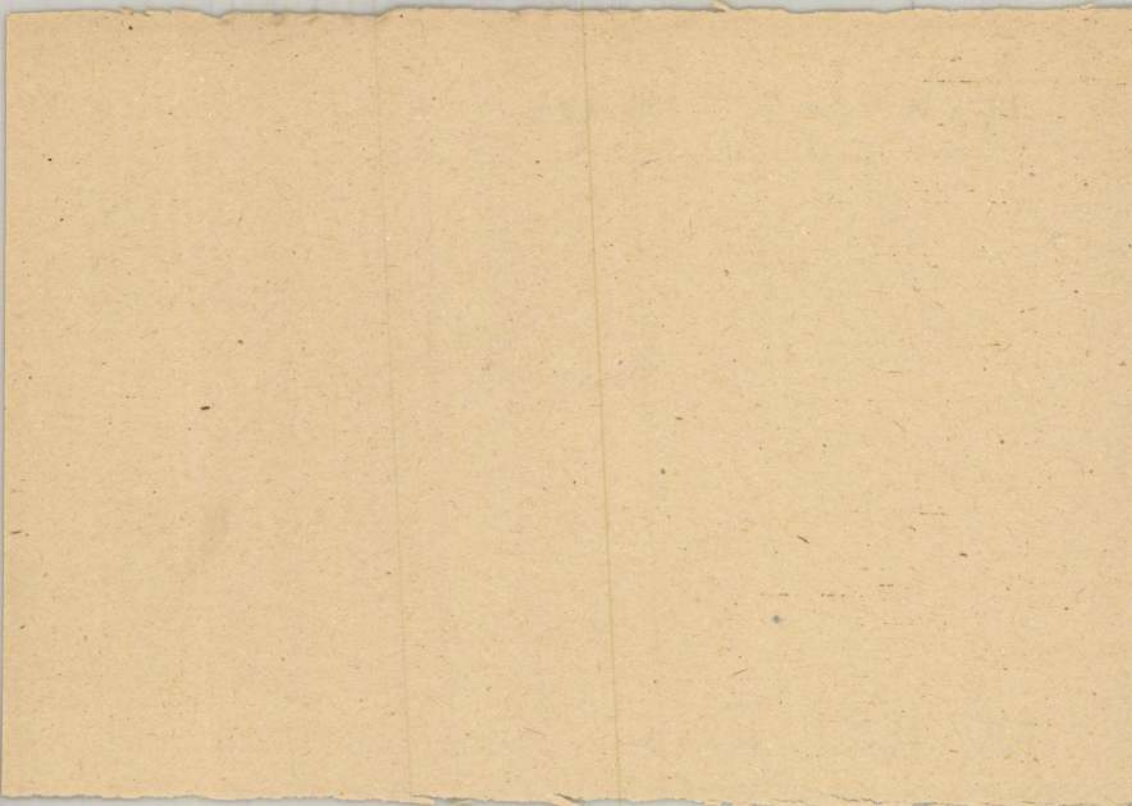
5.

törékeny rézabroncsra. Azt sem tudom meg-
érteni, hogy a kerekeket, ha azoknak csak-
ugyan felfelé kellene állaniok, miért csinálta
készítőjük az összes részek közül legerősebbre ?

Aihelin lejos

Ki'itit

NÜ. 1932. I. 26.

Aykelin Lajas, festo.

Erasmus,

of

Nunz. Ital. Mus. S. - Princi Tar. I. Tar. Libell. - 1935 v. 8-19. - Kat.

MON

Philadelphia, Pa.

of

Prof. Smith

Dear Prof. Smith: I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 14th inst.

Aikelin Lajos

A Budai Képzőművészeti Társulat grafikai és vázlat-
kiállításának résztvevője.

Pesti Hírlap. 1935.V.26.

Aikelin Lajos.

vakony gaus nörendike.

Alumbaja reppel a képröndü -
meti Faiskola nörendikeinek
kidallitásán.

Ujság, 1928. Máj. 20.

1890

...

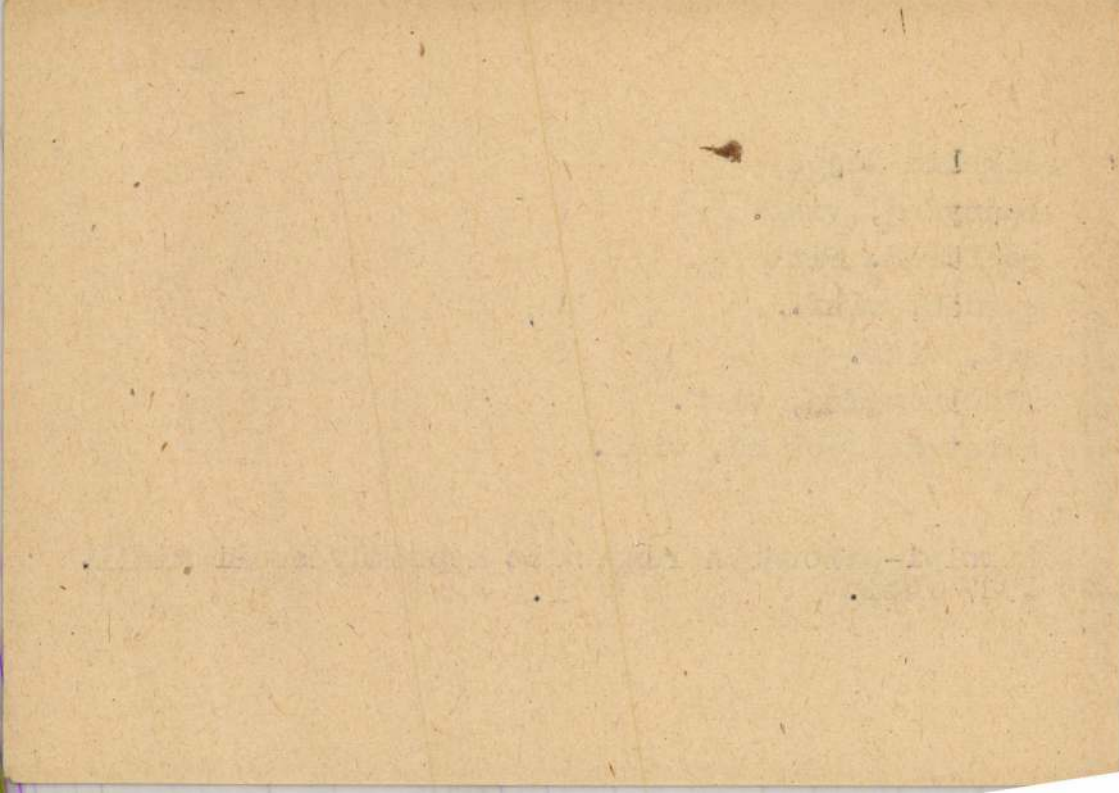
...

...

Aikelin Lajos
Leányfej, vízf.
Napfürdő. Pitt
Küszöb, vízf.
Akt, vízf.
Tanulmányfej, vízf.
Feketekalapos nő, vízf.

Károlyi-palotában rendezett képzőművészeti kiáll.
1927 febr. 4 l.

MDK

Aikelin Lajos

/o.o./ : Fialat művészek a császári-palotában.
Ujság. 1927 febr. 27.

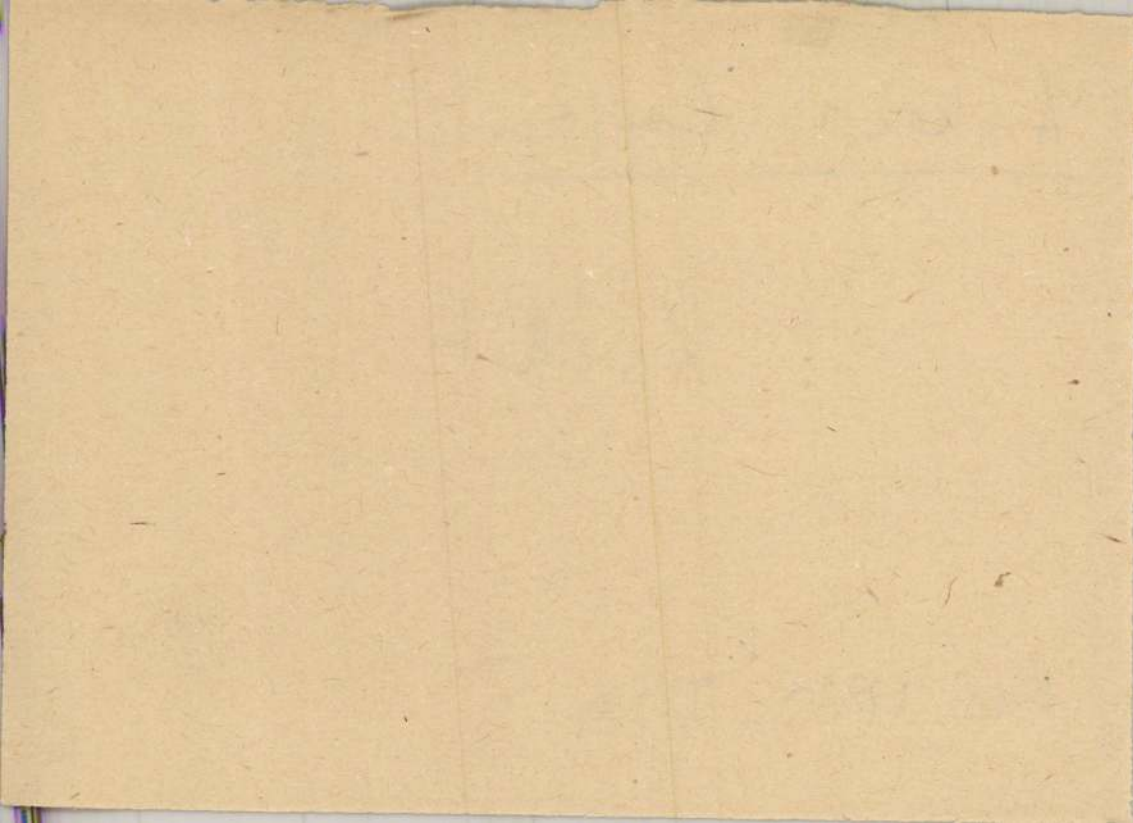

Aikelin Lojos

Kiellit

No. 4932, I. 24.

Aikelin Lajos

MŰVÉSZET

A BUDAI SZÉPMŰVÉSZETI TÁRSULAT KIÁLLITÁSA

Ez az eleven életű képzőművészeti társulat a *Budai Klub* helyiségében (II., Pálffy-tér 5. II.) főleg grafikai művekből és vázlatokból jósikerű népszerűséget érdemlő kiállítást rendezett, amelyet ünnepélyesen vasárnap délelőtt nyitnak meg. Negyvenöt festő meg rajzoló és öt szobrászművész másfél száz művel szerepel. Inkább kis-méretű kartonok, vásznak, gipszek, terrakották részint tán a könnyebb kelendőség végett is. Egészében fiatalos, bátor és mégis szerény az egész műsor, több beérkezett név is fölvonul keretében, de jó sok az ígéretes fiatal. A sok névből inkább csak kapásból hadd álljon itt néhány: Aikelin Lajos két megkapón határos olajfestményével csupa ötlet és erő, *B. Barabás* Anna főleg üde krétaival, *Csik Benedek* kréta-rajzai is finomak, erősek. *Horváth Ilona*, *Jancsó Béla*, *Kling György*, *Metykó Gyula* máris kiértelt tehetségek. *Mészáros* egyaránt kitünő mélyreható karakter-arc képeivel meg riport-rajzaival. *H. Párizs* Elza és *Pap Irén* pasztelljei zengő színharmóniájuk, föltűnt *Petrovsky Iván*, *Póth István* érdekes eredetiségével, *Raisz István* különő összevonó és stilizáló erejével, elsőrendű reklámkép-művészetével is. Bensőséges a rajzaiban is színekben gondolkozó *Sélley Sándor*, *Szalontay József*, *Tóbis Ilona*, *Udriczka Zita*, *Vaskovits Erzsé* a fiatal *Wessel Imre*, de csak jót nyújt a többi is. A szobrászok közül megemlítjük *Iványi Lajost*, *Török Lászlót*. A kiállítás összeválogatása gondos, elfogulatlan munka.

Magyarország 1935. V. 25.

m. 935 V. 25

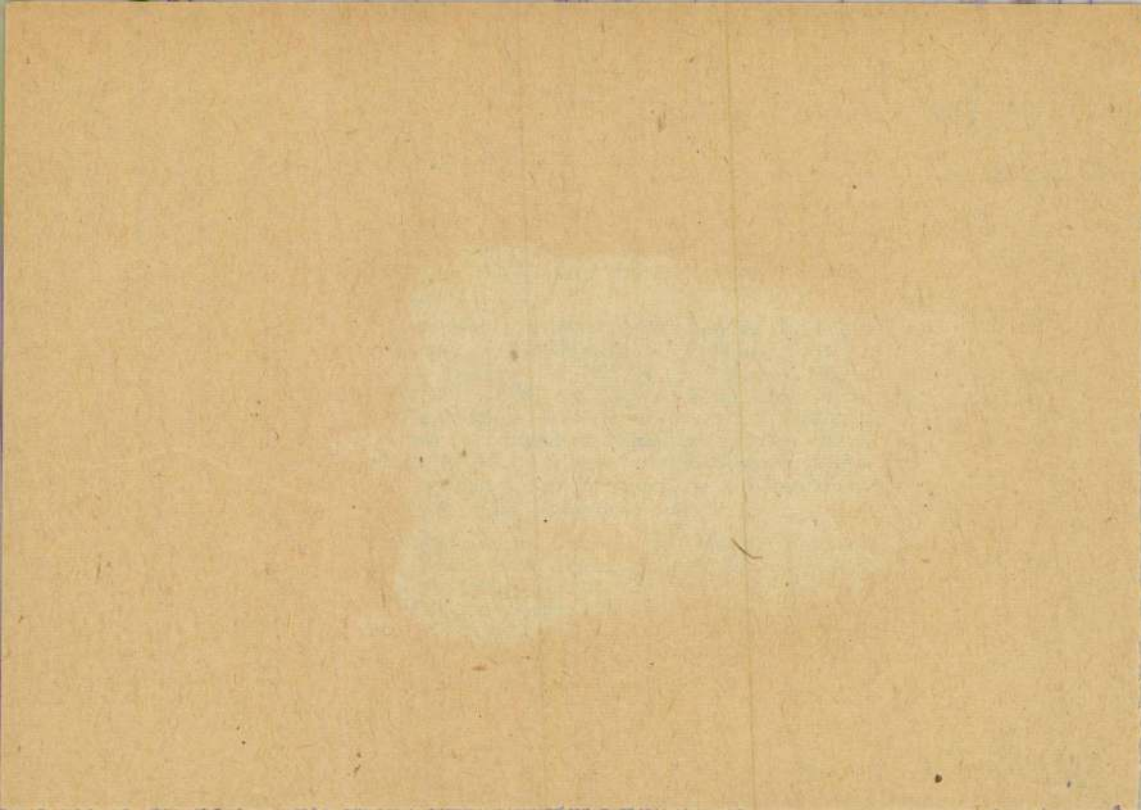
északkeleti irányban elragadta és a cseh megszállott területre sodorta. Éjjel féltizenkettőkor azután Steff Tibor *Pásztó*ról jelentkezett telefonon. Jelentette, hogy a *Karakán*on Vácra repült *Majoros János* pilóta társaságában. A mátyásföldi repülőtérré akarták

Aikelin Lajos

— Megnyilt a Nemzeti Szalon csoportkiállítása. Vasárnap délelőtt nyilott meg a Nemzeti Szalonban az Aikelin Lajos, *Gussich Jenő*, *Haála Gyula*, *Halasi Horváth Jenő*, *Szente János* festőművészek műveiből álló 75. csoportkiállítás. Megjelent a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselőjében *Petri Pál* dr. államtitkár és *Kertész K. Róbert* h. államtitkár, míg a termeket zsufolásig megtöltő előkelő közönség sorában *Batthyány-Strattmann László* herceg, *Bakay Lajos* dr. egyetemi tanár, *Ferjencsik Ottó* altábornagy, *Reiner János* dr. egyetemi tanár, *Hlatky Endre* dr. sajtófőnök, *Zsembery István* dr. ny. főispán, *Kárpáthy Kamilló* lovassági tábornok stb. vettek részt a vernissageon. A kiállítás nyitva van délelőtt 9-től 2-ig.

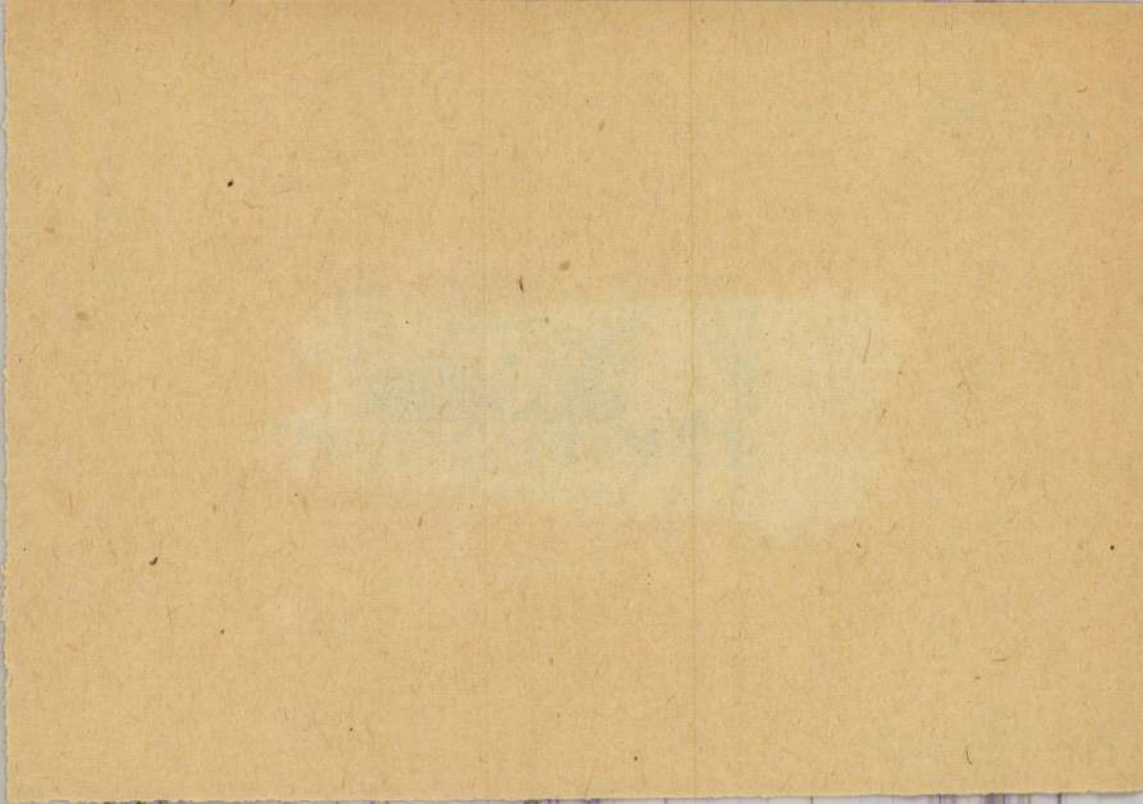
Aikelin Lajos

PH. 932 I 26

— A hetvenötödik csoportkiállítás megnyitása a Nemzeti Szalonban. Vasárnap délelőtt nyílt meg a Nemzeti Szalonban az Aikelin Lajos, Gussich Jenő, Haála Gyula, Halasi Horváth Jenő, Szenté János festőművészek műveiből álló 75. csoportkiállítás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselőjében megjelent dr. Petri Pál államtitkár és Kertész K. Róbert államtitkár. A kiállítás délelőtt 9-től 2-ig van nyitva.

PH. 932. I. 26.

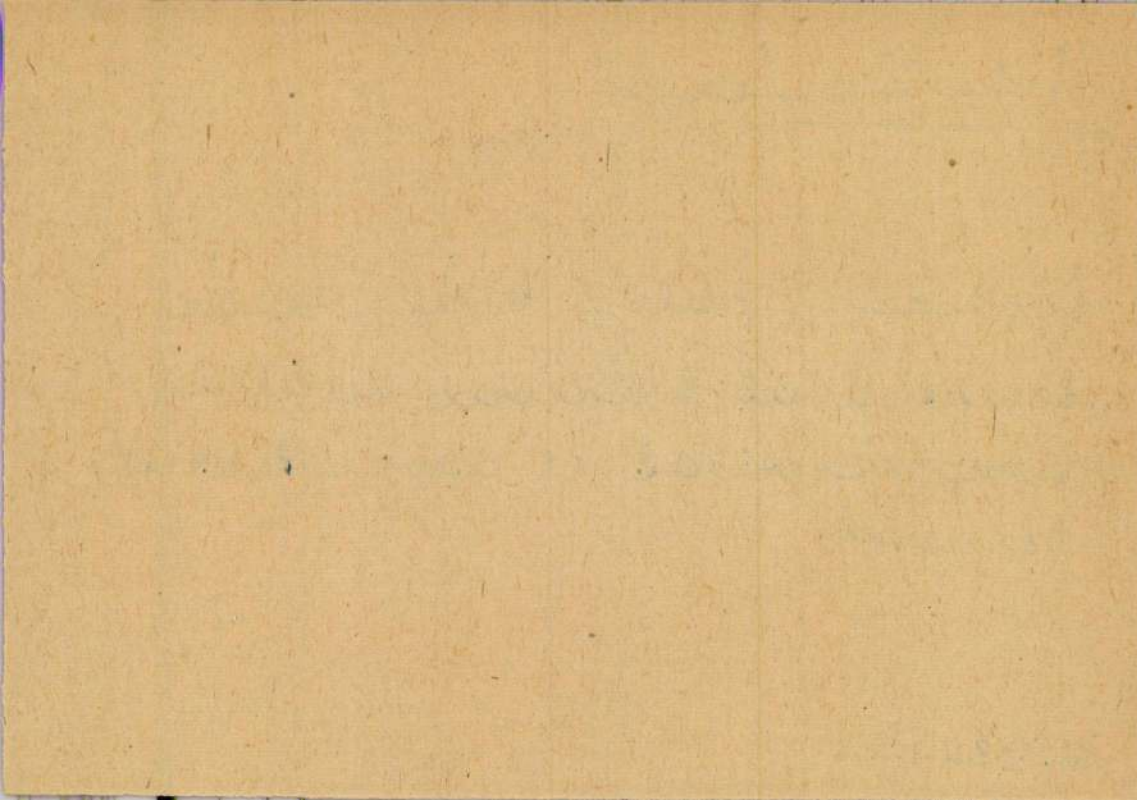

Aikelin Lajos

Nemzeti Szalon kiállításán
temperával, krétával készített
kompozícióival és akvarellekkkel
szerepelt.

M. 932. I. 24.

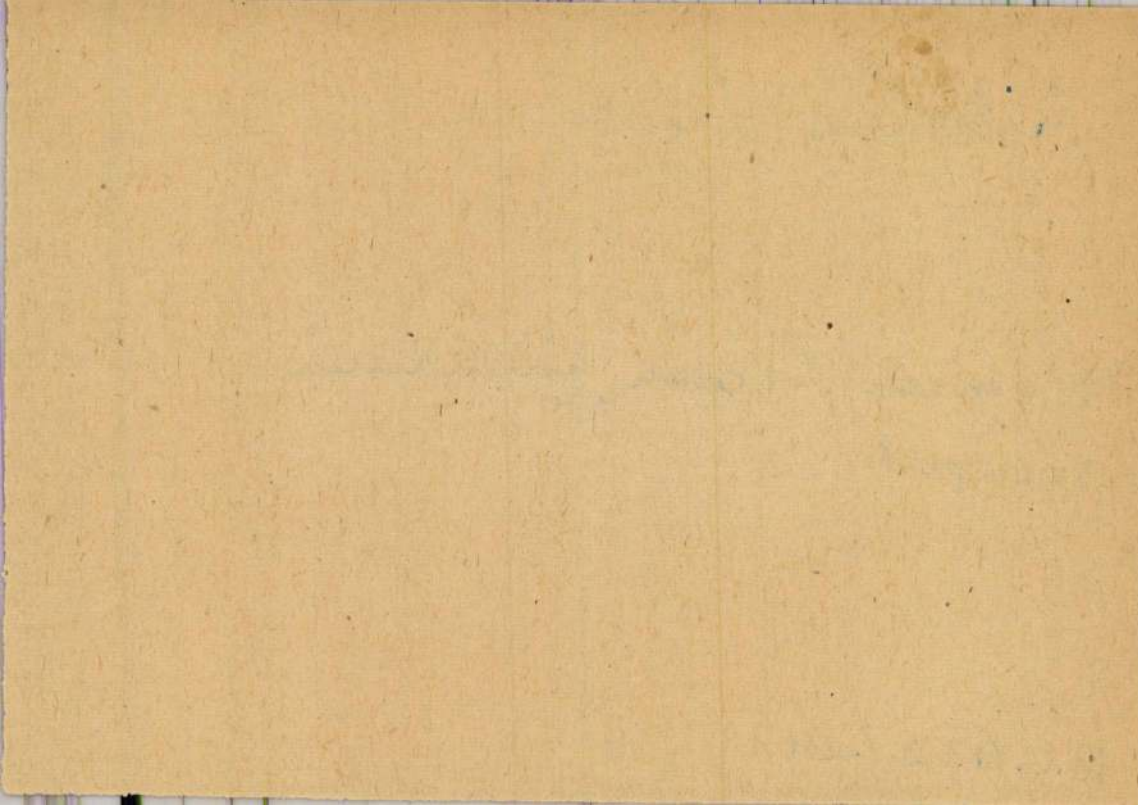

Aikelin Lajos

Nemzeti Szalon kiállításán
szerepelt.

M.O. 932. I. 24.

Aikelin Lajos.

A nagy Károlyi palota tornácban jöttél -
közvetlen közelitől keletben mutat-
kozni le a kőművesi- és parkettjével.

Köti Kurir, 1924. febr. 24.

Nikolaus Wagner

Ich darf Ihnen für die
Bewahrung der
Bücher der Bibliothek
vielen Dank sagen.

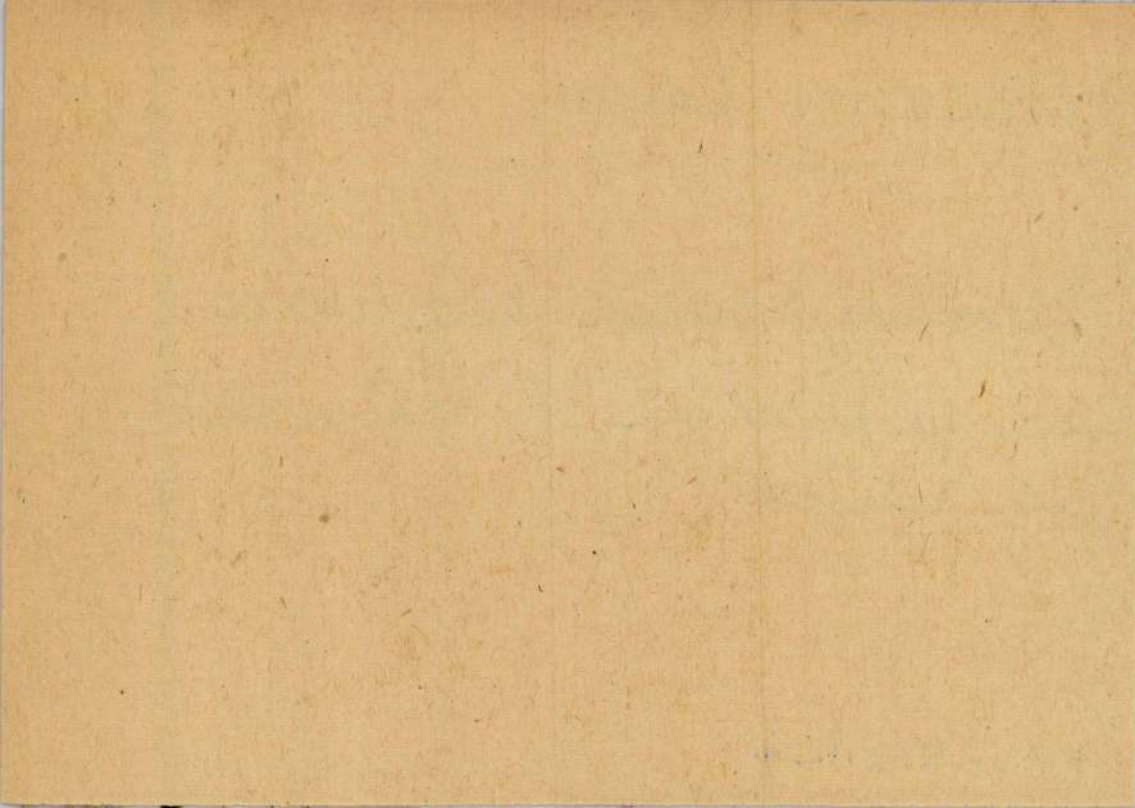
Beste Grüße
1921. Febr. 21.

Aikalin Lajos

Nemzeti Szalon kiállításán
színes tusával és akvarelljei-
vel szerepelt.

8.6.4.932.1.24.

Aikelin Lajos

Alkotása, a Budai Szépművészeti Társulat
kiáll.-án.

M. 932. III. 12.

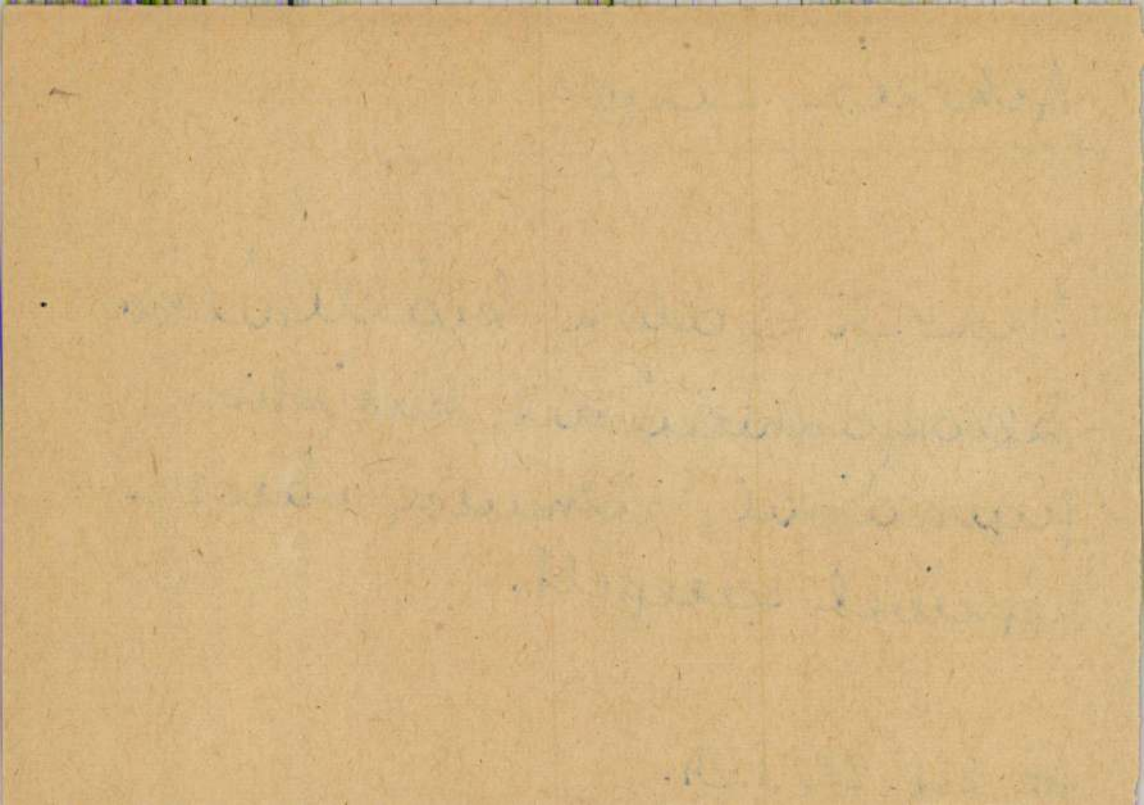

Alberta Injoe

Aikelin Lajos

Nemzeti Szalon kiállításán
állatfantáziával, kubisztikus
figurával, ritmuses város-
képpel szerepelt.

Az Est 932. I. 24.

Aikelin Lajos

MM
932 T.22

* A Nemzeti Szalon téli tárlatának bezárása.
A Nemzeti Szalon téli tárlata január 19-én
szerdán végleg bezárult. Az igazgatóság hozzá-
kezdett a 75-ik csoportkiállítás rendezéséhez,
amelyen Aikelin Lajos, Gussich Jenő, Haála
Gyula, Halassy-Horváth István, Sente János
festőművészek vesznek részt. A kiállítás január
24-én, vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg.

M. 932..T.22.

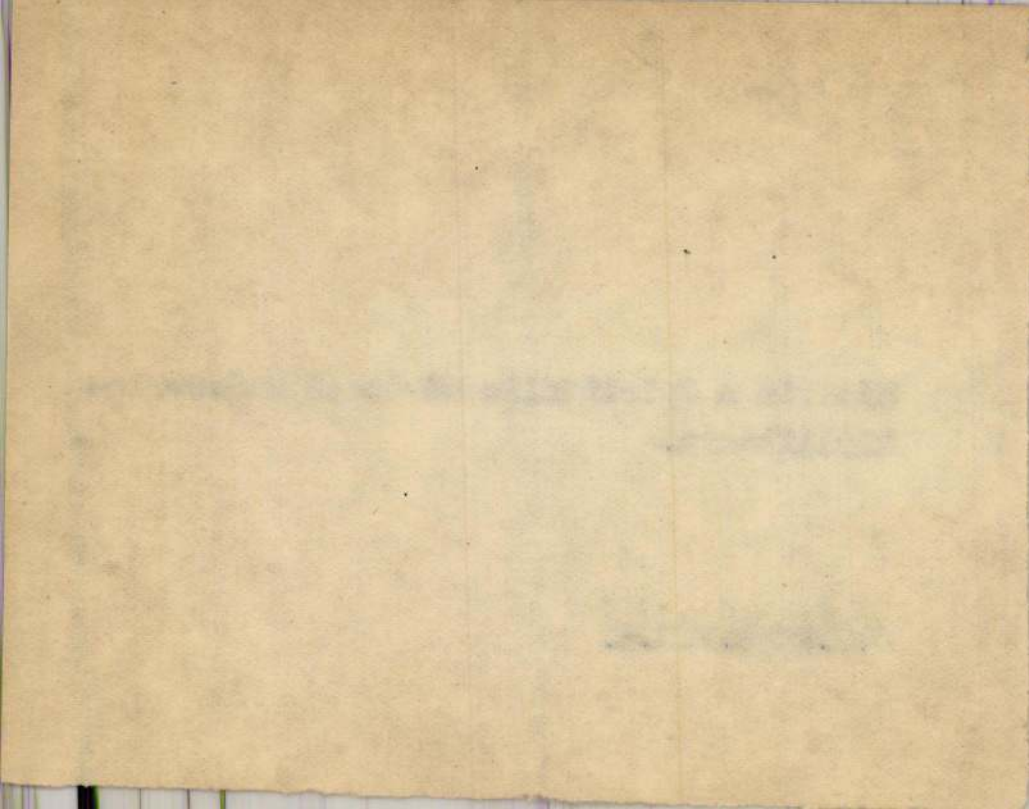

Ajkelin Lajos

Kiállít a Spirituális Művészek Szövetsége
kiállításán.

H. V. 1939. III. 5.

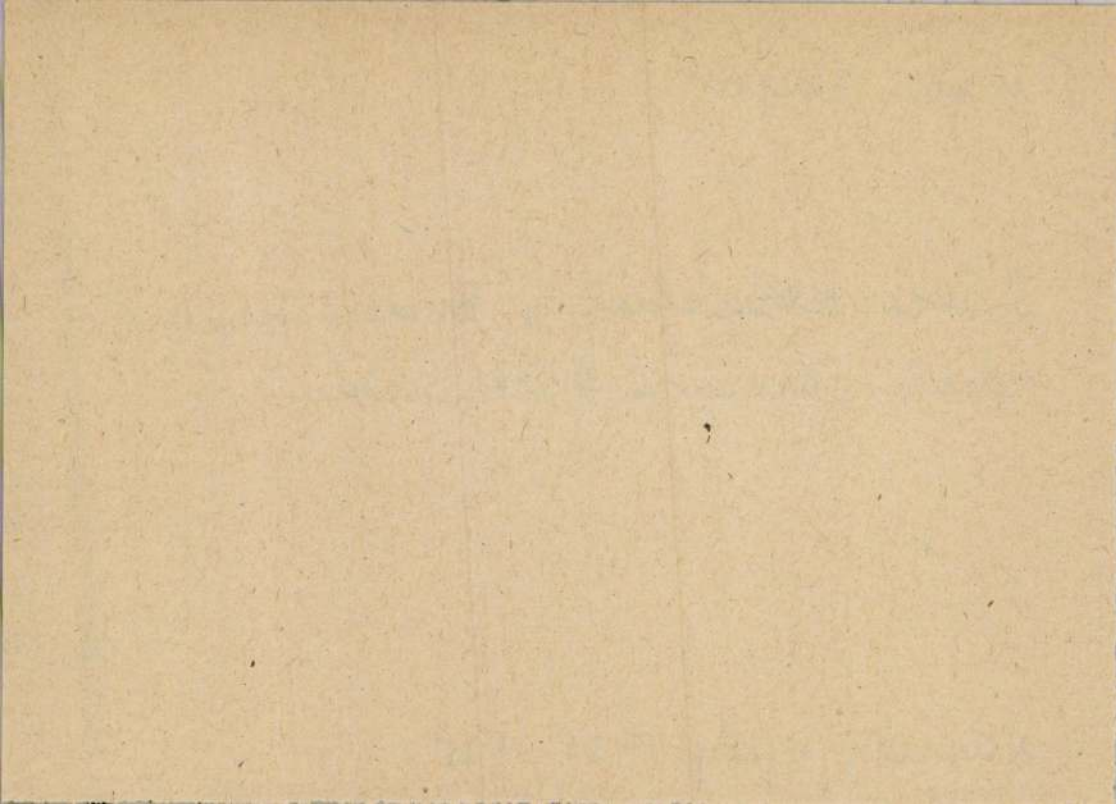

Aikeliu Lajos

Stüvci kerepček a Budai képmű-
véseli Társulat kiállításán.

Hauszeli Újság 1935. V. 25.

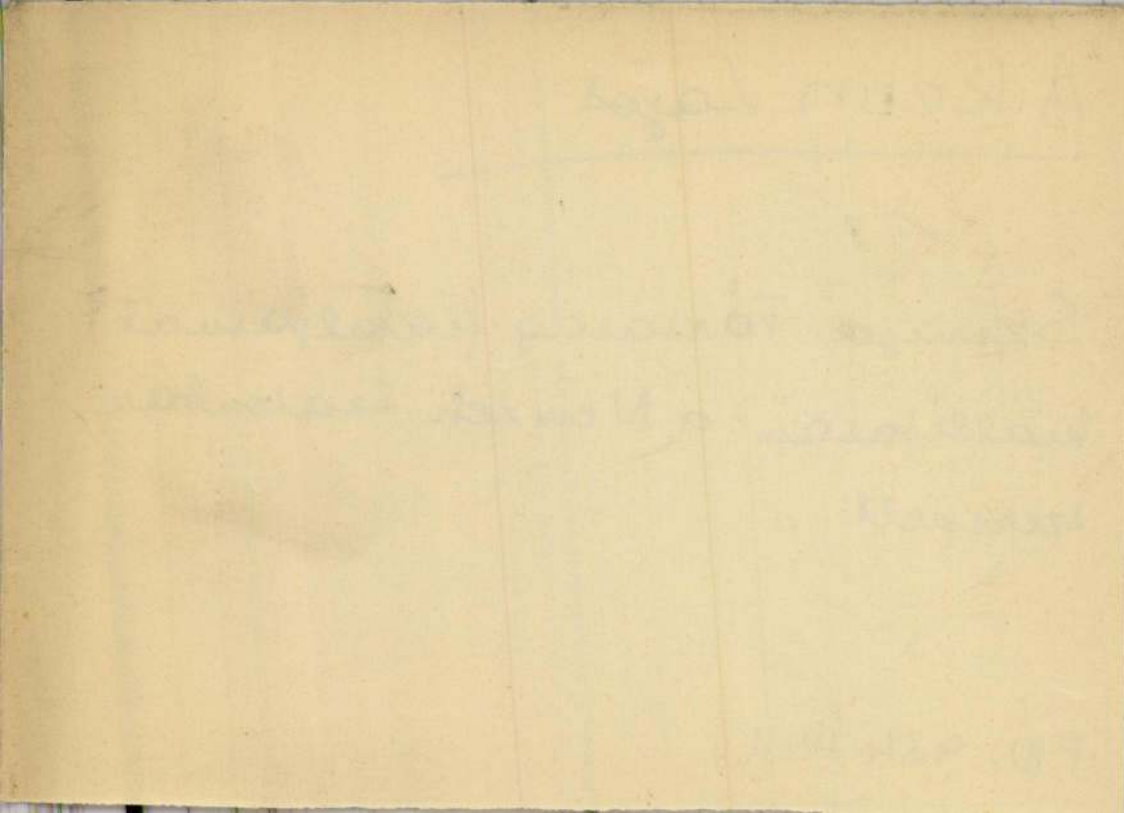

Aikelin Lajos

Szemesi Társaság fiataljainak
kiállításán a Nemzeti Szalonban
szerepelt.

PN. 934. IV. 1.

Aikelin Lajos

Szemesi M. Társaság tavaszi kiállításán a Nemzeti Szalonban lépcsőről lezuhant alakjaival szerepelt.

PH. 934. IV. 1.

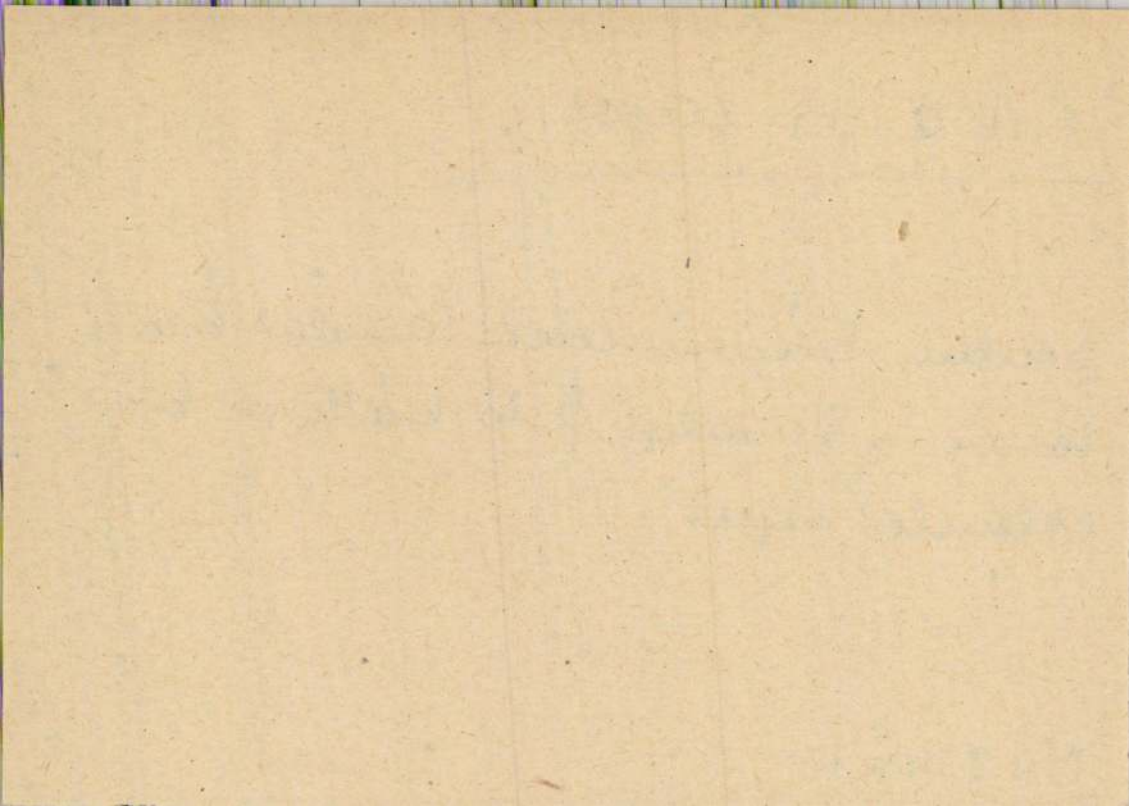

Aikelin Lajos

Budai Szépművészeti Társulat kiállítá-
sán a tavalyi festő kiállítók közül
oklevelet nyert.

NU.934. II. 15.

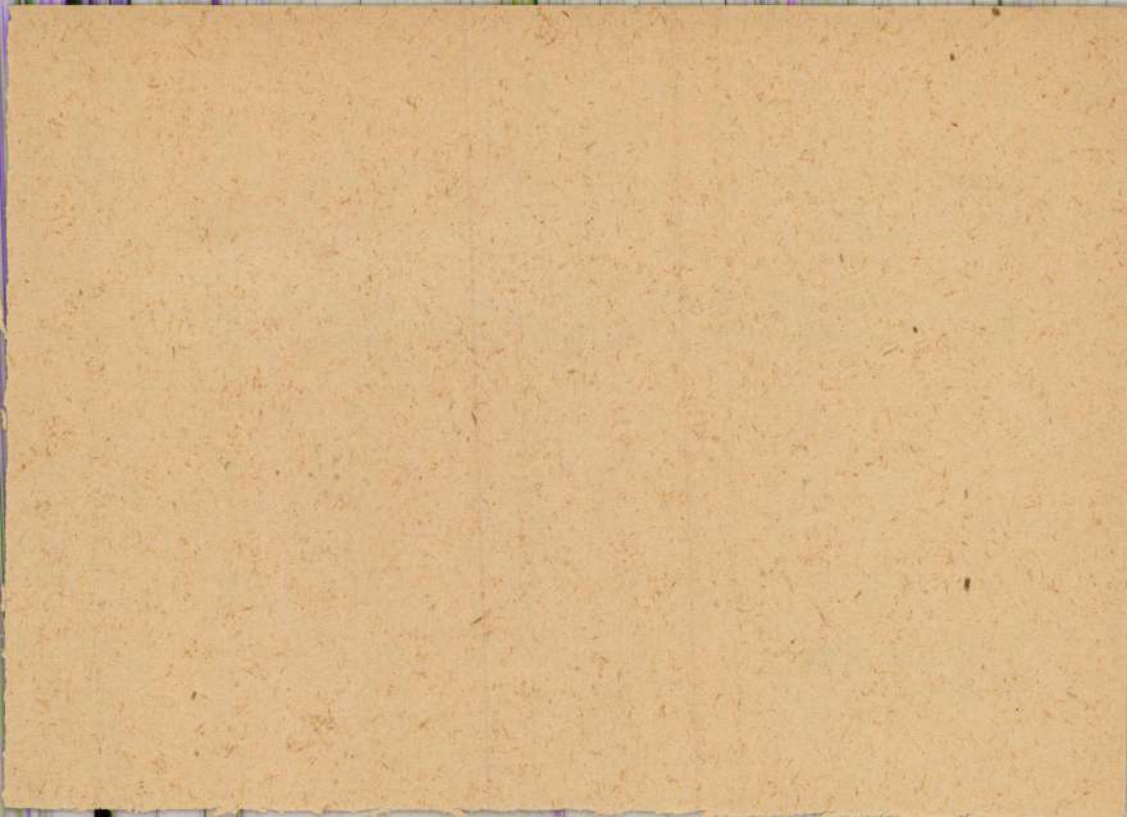

Aikelin Lajos

festőművész

Budai Szépművészeti Múzeum Ózai Tárlata - II.
Margit körút 48. sz. a. - képpel szerepel.

Uj Magyarország
1935. X. 27.

Aikelin Lajos

festőművész

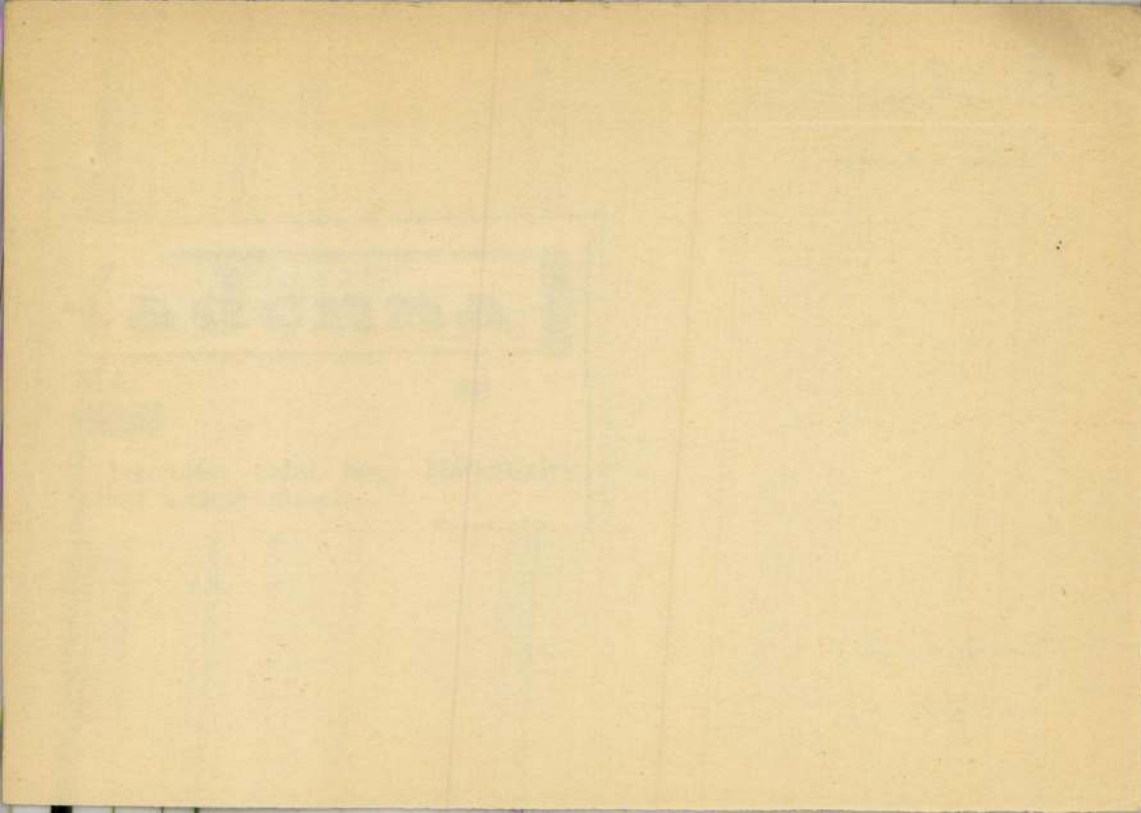
**A BUDAI SZÉPMŰVÉSZETI TÁRSULAT ŐSZI
KIÁLLITÁSA**

A Budai Szépművészeti Társulat most nyitotta meg őszi kiállítását intim hangulatu új helyiségében (I., Margit-körút 48. I. em.). A számban kicsi, de nivóban magas kiállítás erőssége Aikelin Lajos akvarelje, Borsos István József két női arcképe és finom tájképe, Guzsik Ödön franciás izü tája. Horváth Ilonka pasztelljei izlésesek. Illéssy Péter, Hangai Szabó Miklós ismert magyaros törekvéseiket hozzák. (b.)

Magyarország

1935 X. 27

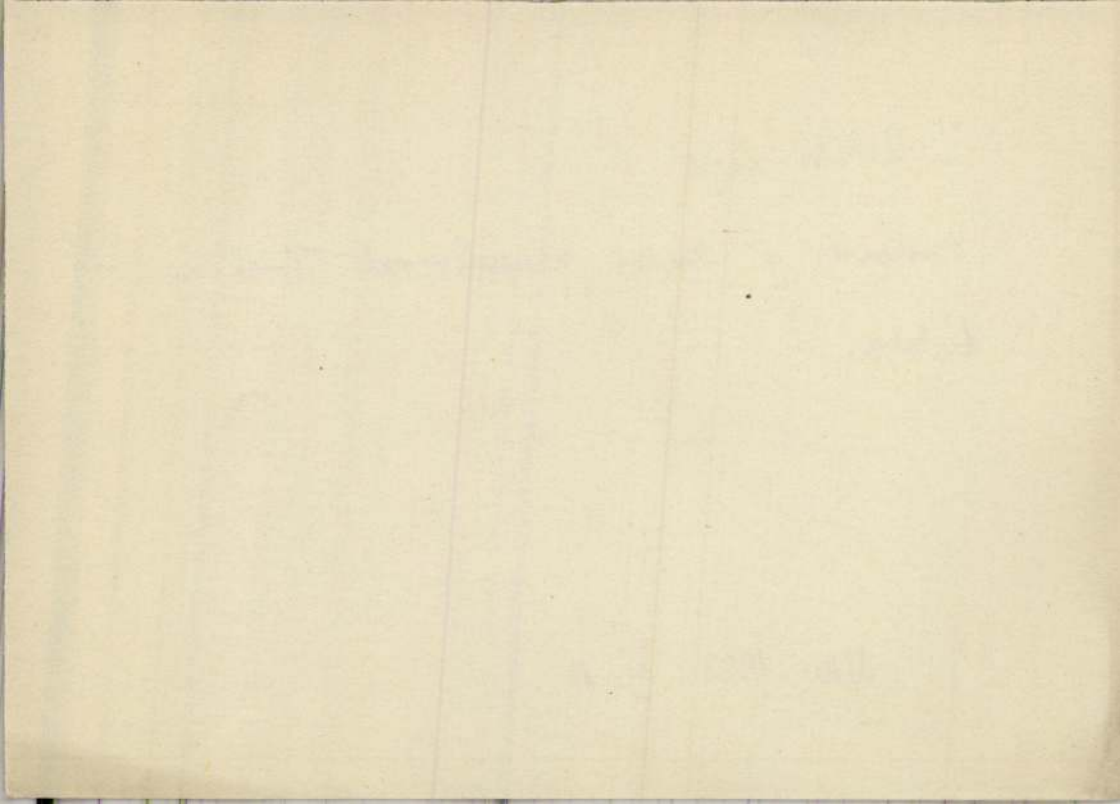

Ardili Lajos

Szerelt a Budai Répüvézeti Társaság öni
sarlalán .

d/m. 1933. XI. 19.

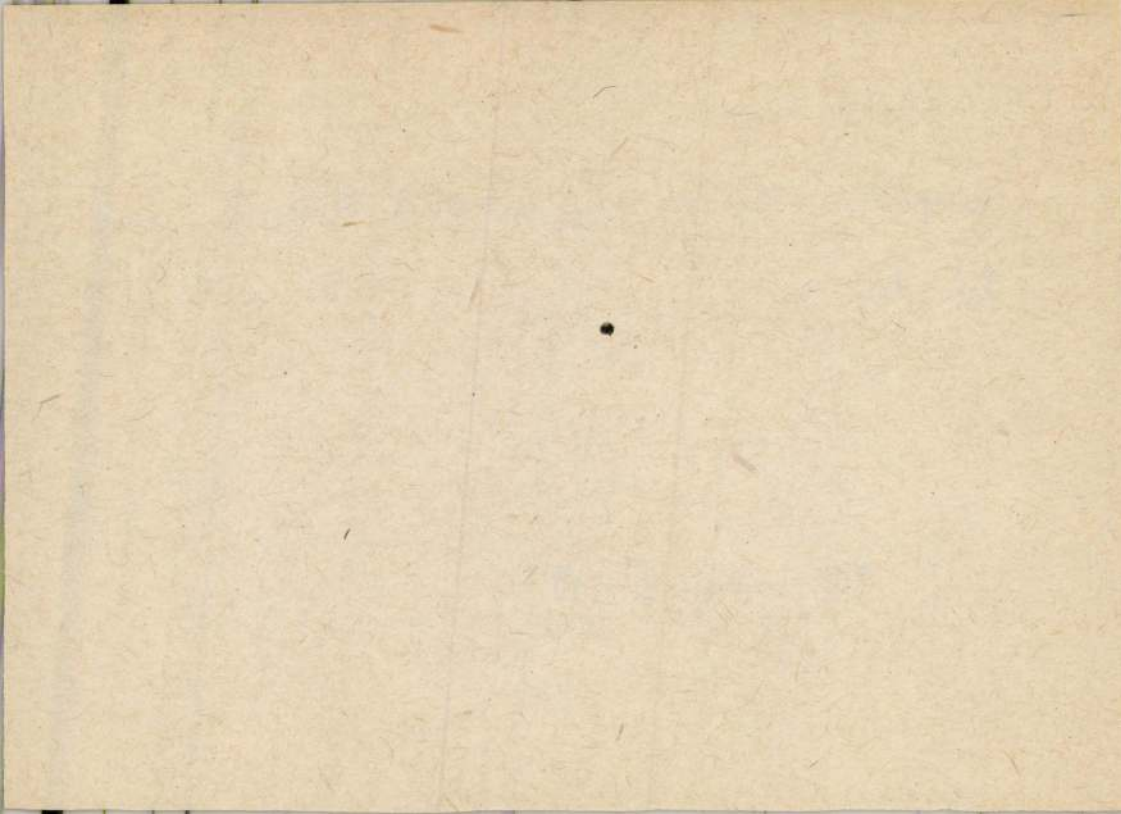

Airelin Lajos

Eserepelt a Budai Szepmu'vezeti Tarsasag' onni
tarsalatai .

PJL. 1933. XI. 19.

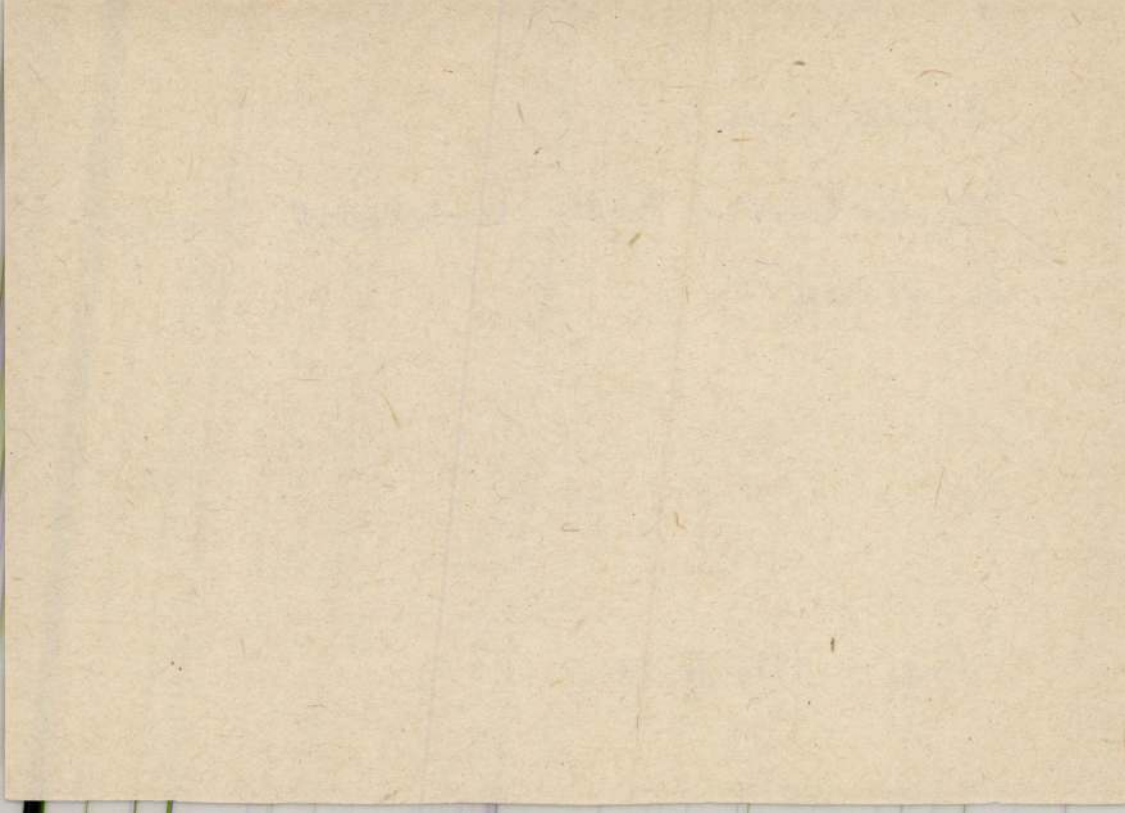

Ái Ielín Lajos

Oklevélis kapott a Budai Gépnyűvésati Társaság
őni felerlatái .

Függ . 1933. Fv . 23.

Aikelin Aloyos

Szingei Társaság fiataljainak
kiállításán a Nemzeti Szalonban akt-
jával szerepelt.

M. 934. IV. 1.

~~Kacziany Odón
festhívóvesz
† 1933. I. 10.~~

Aikelin Lajos

Szinyei M. Társaság IX. Tavaszi Szab-
lonján érdekes rajzképei szerepeltek.

Ny. 934. IV. 4.

Albion, Iowa

George W. Thomas, Jr.
Albion, Iowa

1911

Akeliu Lajo

Isännöör

Siinä on kukaan Pöl Tässä on tavon. Se on -
kukaan. Se on - kukaan. Se on -
Se on - Se on -

Pesti Hilda

1933 11. 19.

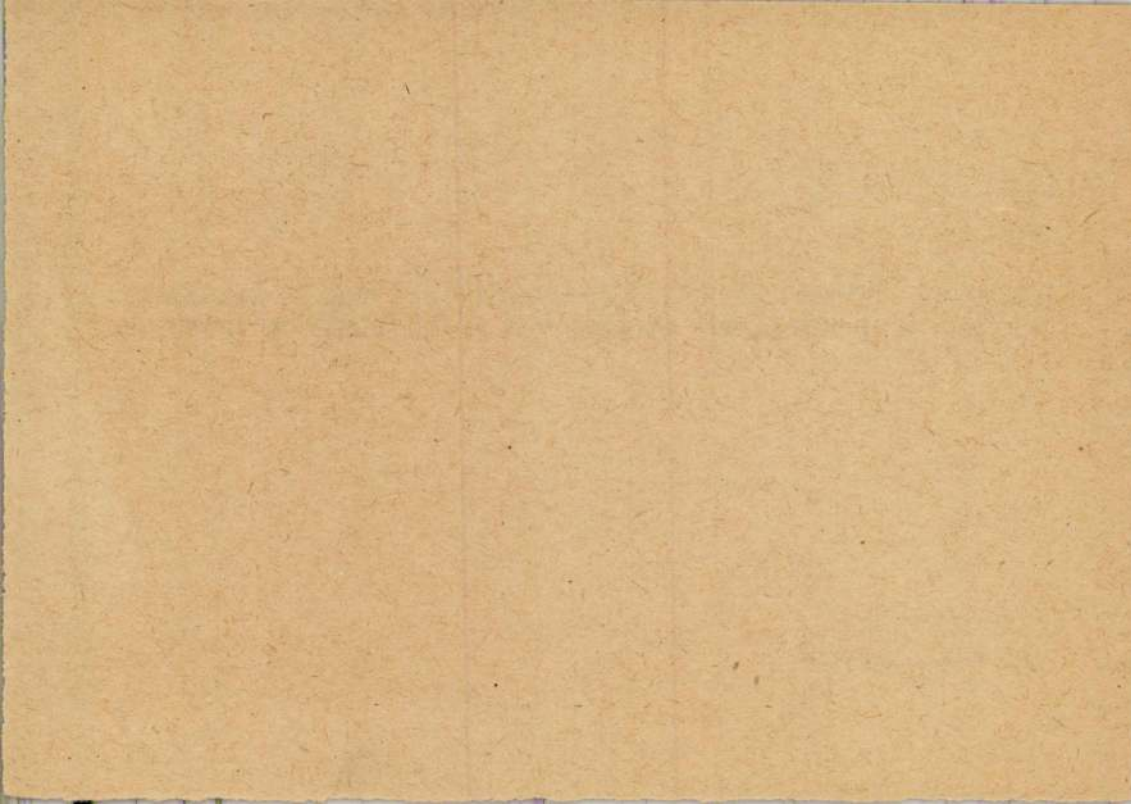

Aikelin Lajos

Iestőművész

Bzinyei Mersz Pál Társaság kiállítás - Tavaszi
Szalon - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1938. III. 19.

Aikelin Lajos
Festőművész

Itz Est

1935. u. 9

— A X. Tavasz Szalón. Ma délben nyílik meg a Nemzeti Szalónban a Szinyei Társaság zsűrije által rendezett X. Tavasz Szalón. Fialatok szép kiállítása ez: megnyugvást, de egyúttal valahogy bizonyos hiányérzetet is kelt. Mintha nem lenne itt mindenki, aki ide való.

Ki kell emelni *Aikelin* Lajos kisemmizett öregemberét, *Marosán* Gyulát, akinek »Hármat huszért« című képe ellentmondást nem tűrően hirdeti, hogy milyen irányban kell fejlődnie a festőnek, valamint *Bán* Béla, *Berda* Ernő, *Klein* Erzsébet, *Törzs* Éva és *Mágori Varga* Béla műveit.

A finoman spekulatív képek között talán *Dugay* Tibor »Vak fiú«-ja a legszebb. A szürke bérkaszárnya világtalan lakója két szál ibolyát szorongat a kezében. *Fehér* József viszont tiszta festészetet ad. Erős, jó kép *Petrovszky* Iván munkanélküli néger nőt ábrázoló festménye is. A finomságokat kedvelők figyelmét elsősrben *Várkonyi Ferenczi* László gyönyörűen megkomponált temperája, *Erdős* Lajos találóan sivár »Előszobája«, *B. Kokas* Klári, *Kemény* László, *Vajda* Klári és *Félegyházi* László képei ragadják meg.

Azután: *Redő* Ferenc állatrajzai, *Dienes* István rézkarca, *Faber* Gabriella és *Hevő* István tusrajzai.

A szobrok közül *Szűcs* István mesés szép kútfigurája kelt feltűnést, valamint *Turáni Kovács* Imre Kleopatrája, *Lukács* Irén kis terrakottája (napbanézó várandós anya) és *Strasser* Clarisse »Any a gyermekkel« című nemes műve. **P. J.**

Aikelin Lajos

Tanulmányfej, paszt.

Öreg napszámos, olaj

Fehér rózsák, "

Élet, olaj

Juhász, "

Akt, paszt.

KIÁLL.

Budai Szépműv. Társ. 1953. nov.

MDK

Aikelin Lajos

Képzőművészet 1932. 48. sz.

71.1.

100

Alfred Jones

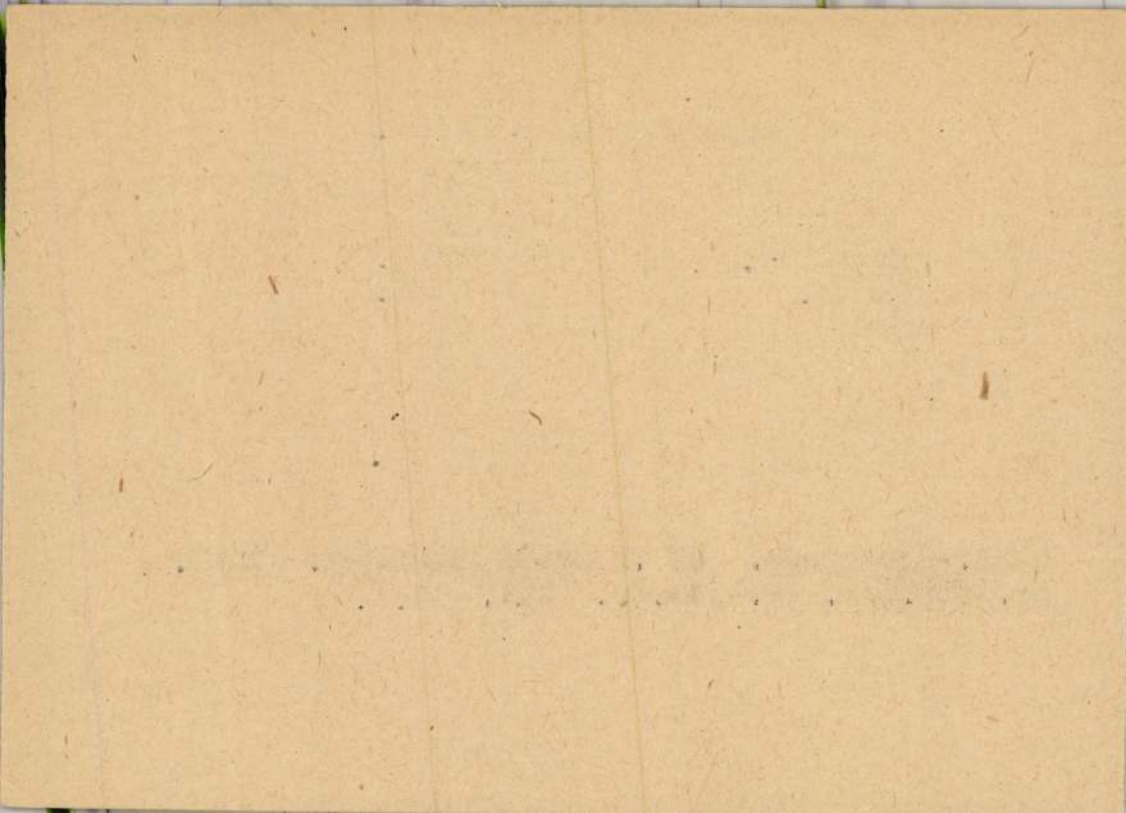
VI. 1.

Report of the Board of Directors for the year 1925

Ajkelin Lajos, festő.

Hazafelé.
Kofák.Vizf.
Vizf.ONKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képzőműv. Kiáll.
1937. ápr. 29. - jun. 29. Kat. 13.1.

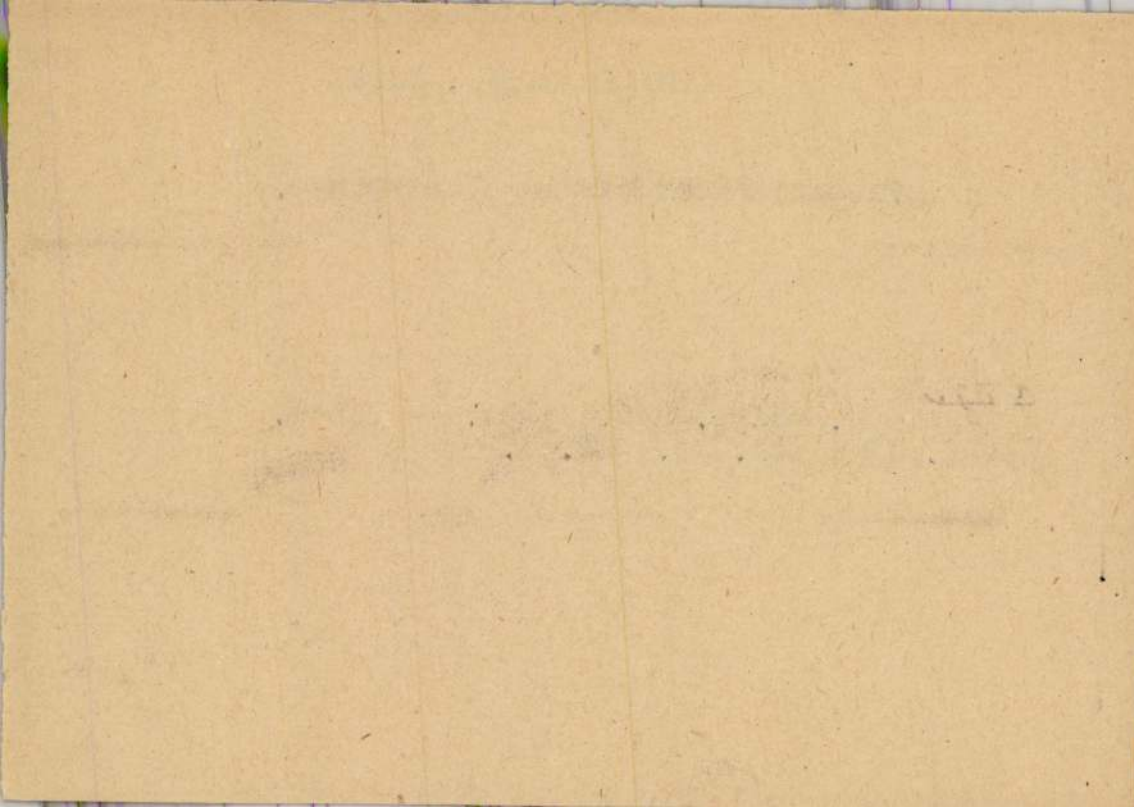
Aikelin Lajos, festő

Vaszary János kiváló tanítványa.

(e.a.):

A Képzőműv. Főisk. növ. kiáll. - Műcs. (V)
Ujság. 1928 máj. 20. 22. l.

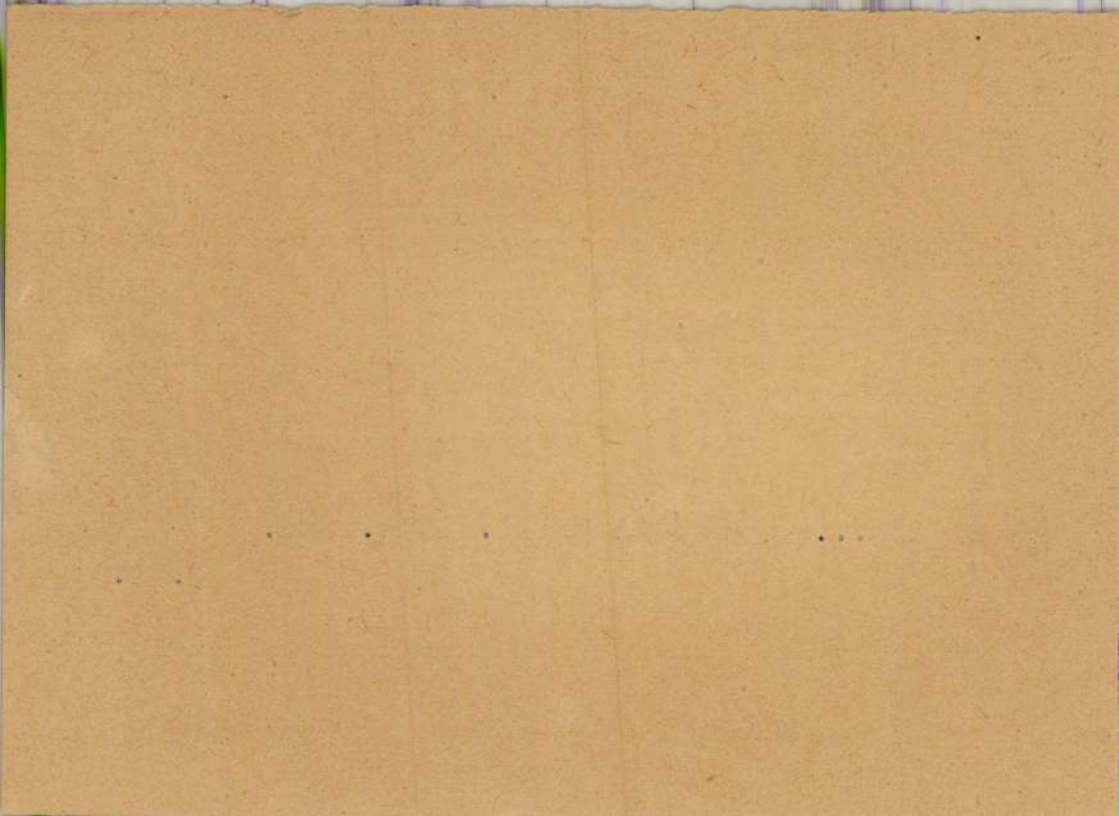
Aikelin Lajos

Lépcsőn, of.

Öregasszony, of.

Uj Szalon...karácsonyi kiáll. 1934. dec.

9. 1.

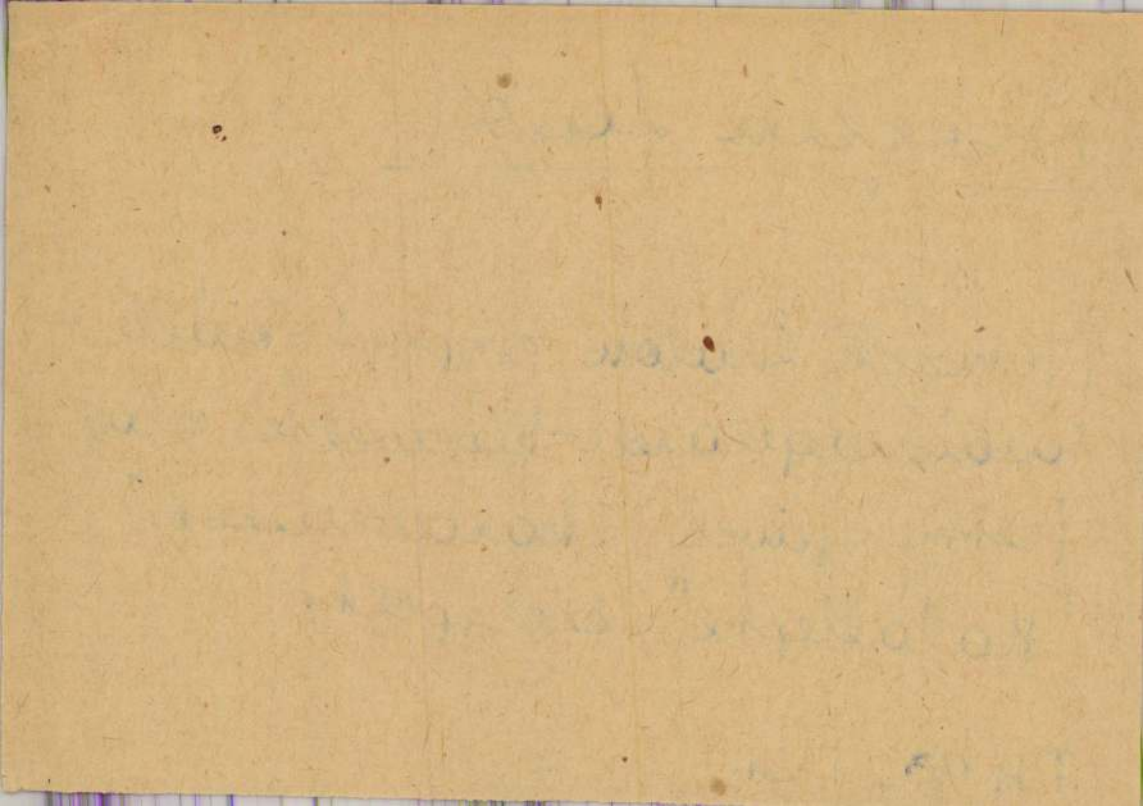

Aikelin Lajos

Nemzeti Szalon csoport - kiállítá-
sán aquarell-képeivel és olaj-
festményeivel "Skarabeszok"
"Halállepke" szerepelt.

PH. 932.T.24.

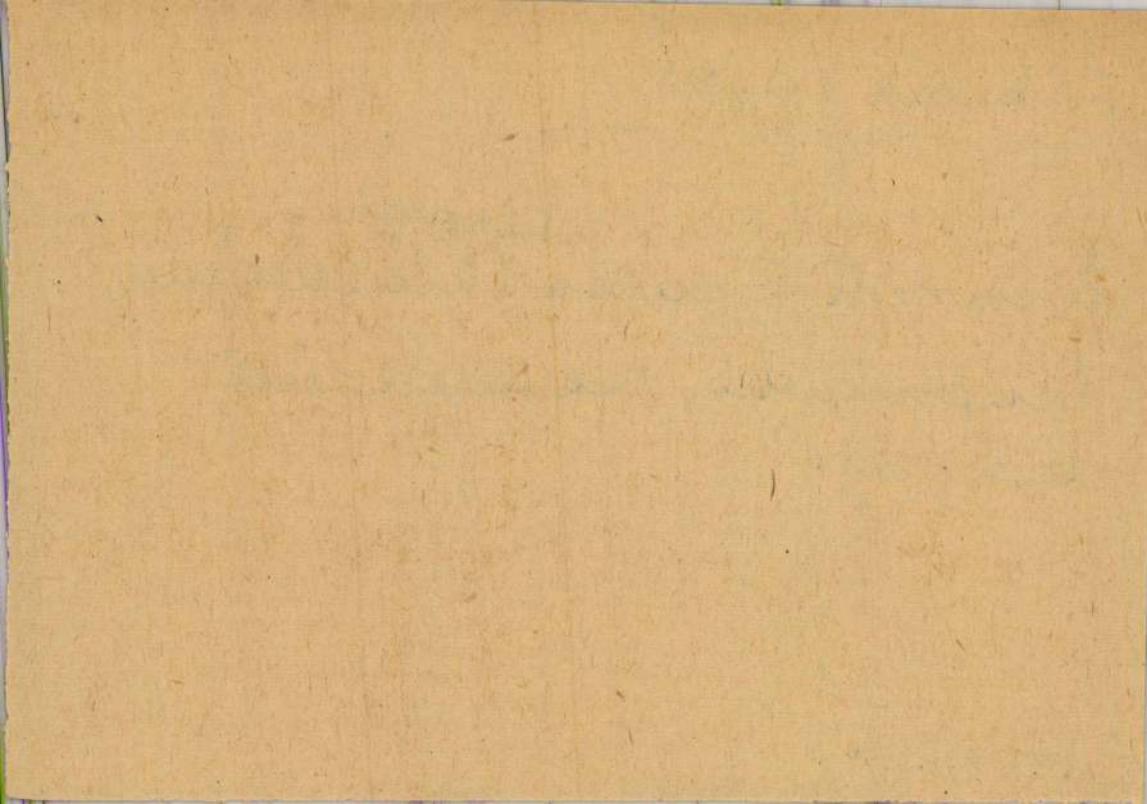

Aikeliin Lajos

Nemzeti Szalon ^{Csoport} Kiállításán
temperával, akvarelljeivel
szerepelt.

1932. I. 24.

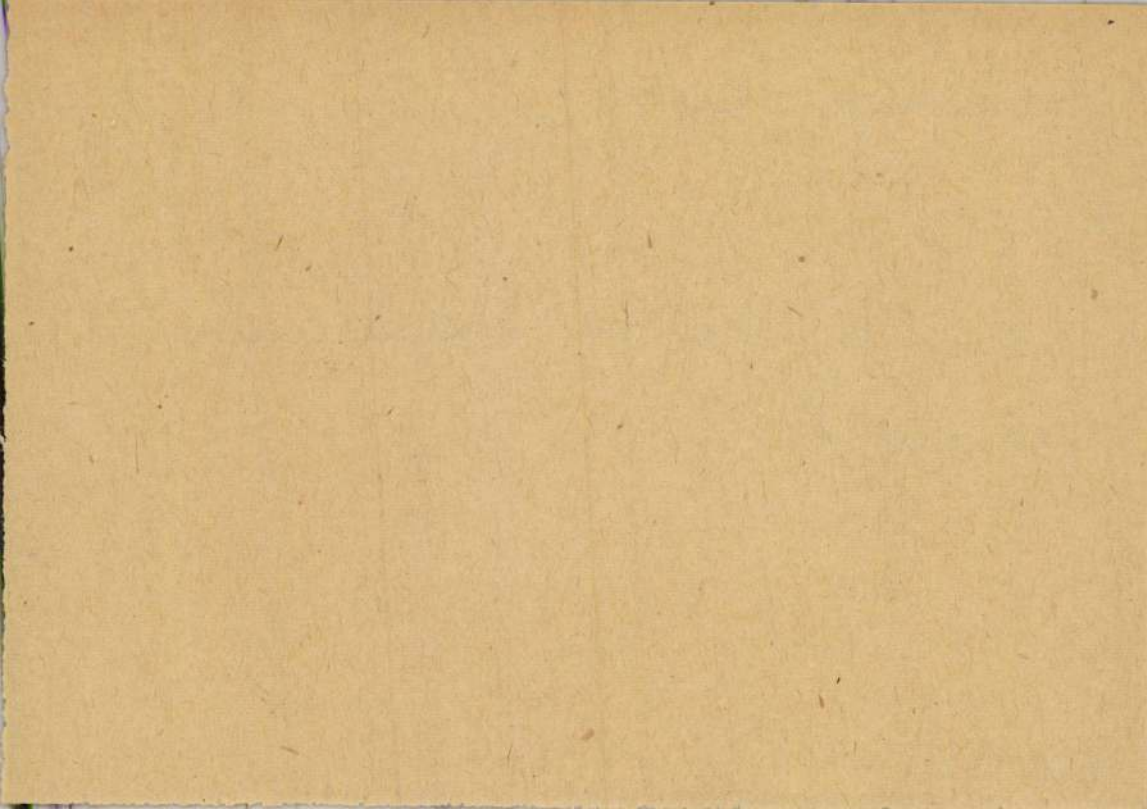

Aikelin Lajos

Nemzeti Szalon kiállításán
szerepelt.

BH. 932. i. 24.

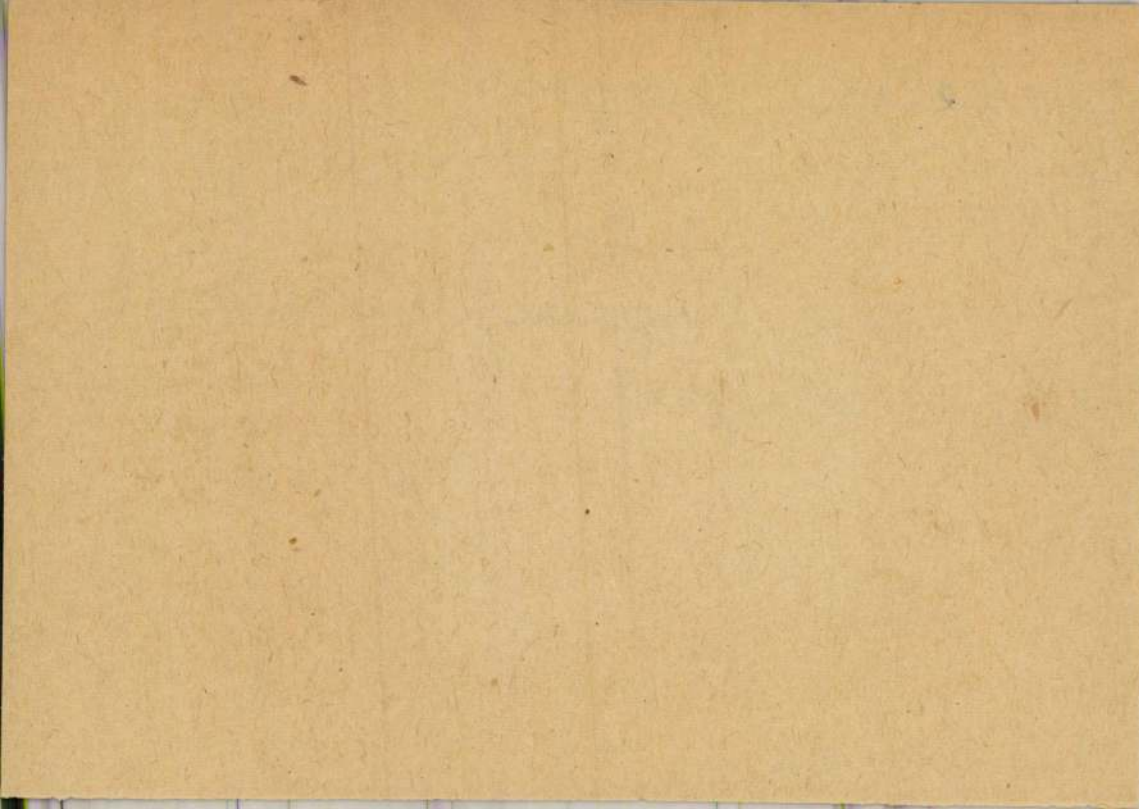

Aikelin Lajos

Nemzeti Szalon csoportkiállításán szerepelt.

NU.932.1.26.

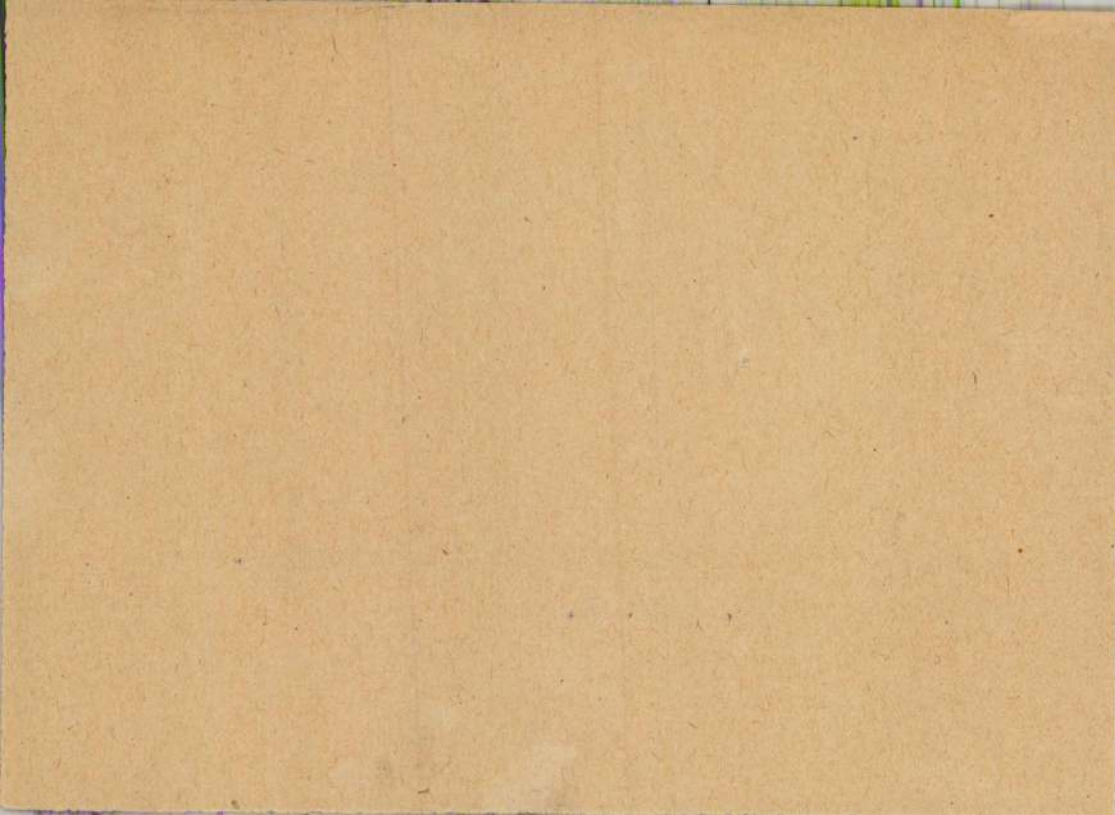
Aikelin I.

MDK

festő

Fiatalok kiállítása a Nemzeti Szalonban.
Vasárnap, 1934. ápr. 1.

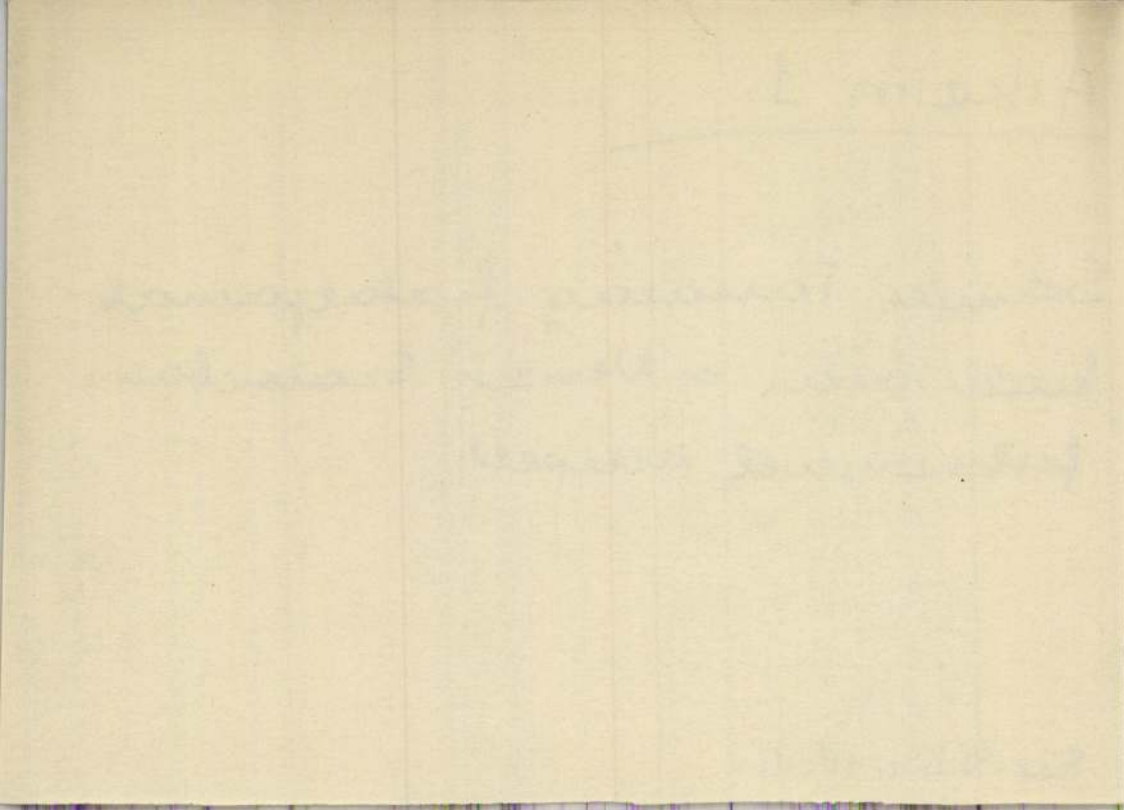

Aikelin J.

Szimpei Társaság fiataljainak
kiállításán a Nemzeti Szalonban
festményével szerepelt.

Est 934. IV. 1.

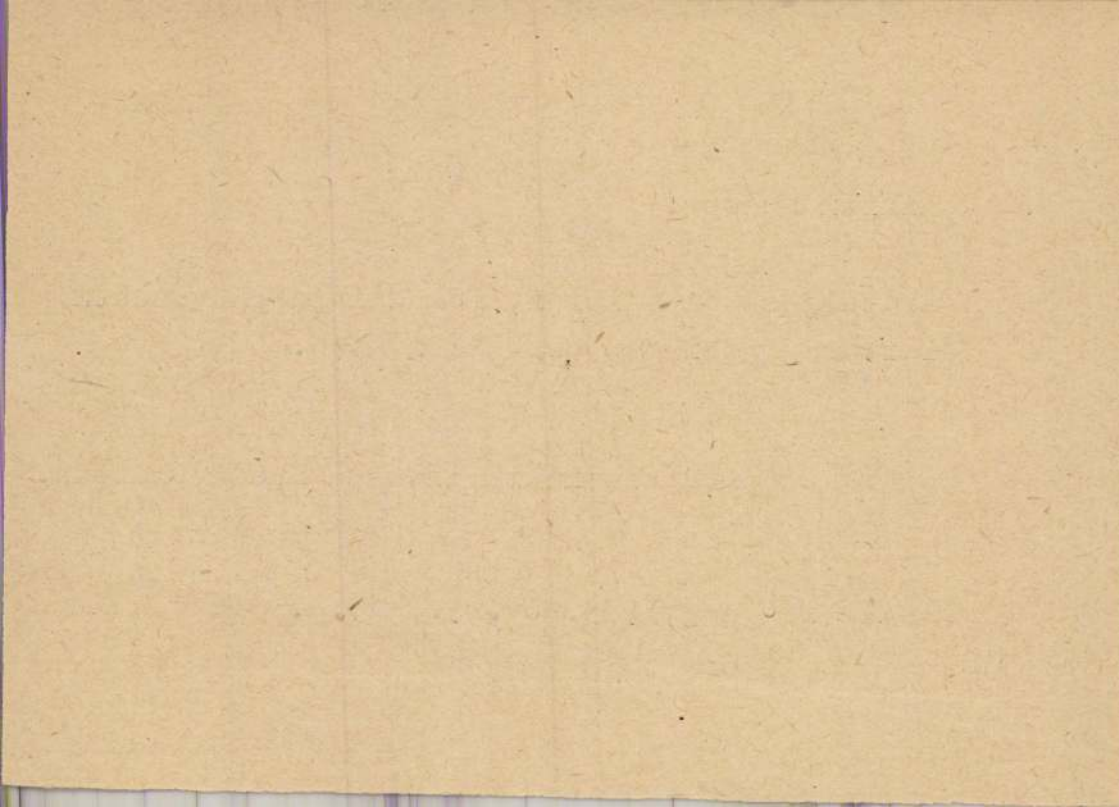

Aikili Lajos

Erőtéljes kompozíciói, a Budai Szépművészeti
Társaság őszi csoportkiállításán.

Cikk: Szépművészeti kiállítás a Budai Clubban.

Nemzeti Ujság, 1933. nov. 19. 27.o.

Ajkelin-Csada

Plakátrajza: "Egy álom a Meggyáalom" címmel
Dr Nosedá likőrt ajánlja.

Film Színház Irodalom, Bp. 1942. jan. 30.-
febr. 5. V. évf. 5. sz.

Ajkei Lajos

"Hazafelé" c. képe a Nemzeti Szalonban a
spiritualis művészek kiállításán.

K.: Spiritualis művészek kiáll.

Magyar Nemzeti Művészet, 1939. 2.sz. 49.1.

Alföldi tájak

"Művészet" c. képe a nemzeti művelődés
szellemi művészetekről írták.

K.: Szellemi művészetekről.

Magyar Nemzeti Művelődési Intézet, Budapest, 1932. évi kiadás.

MDK

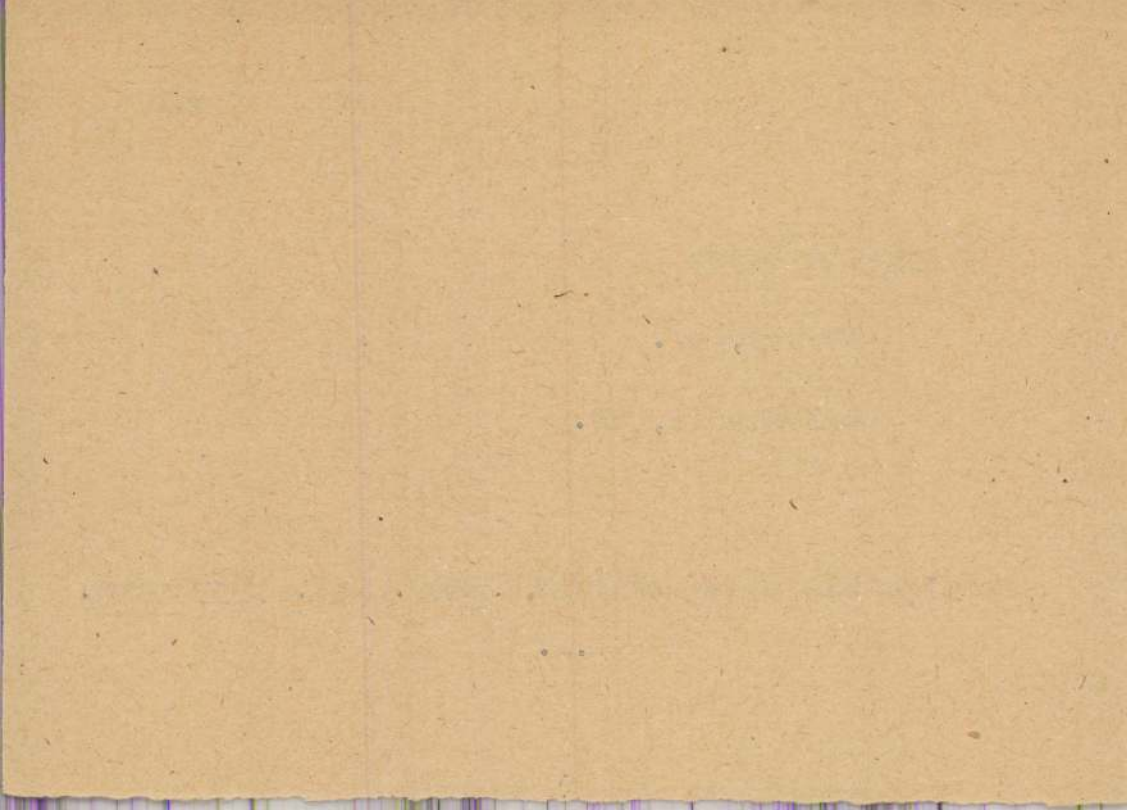
Ajkelin Lajos

Itatás, vf.

Feltámadás, vf.

Spirituális művészek kiáll. Nemz. Szal. 1939 márc.

7.1.

Ajkelin Lajos

Akt, olajf.

Kóró, olajf.

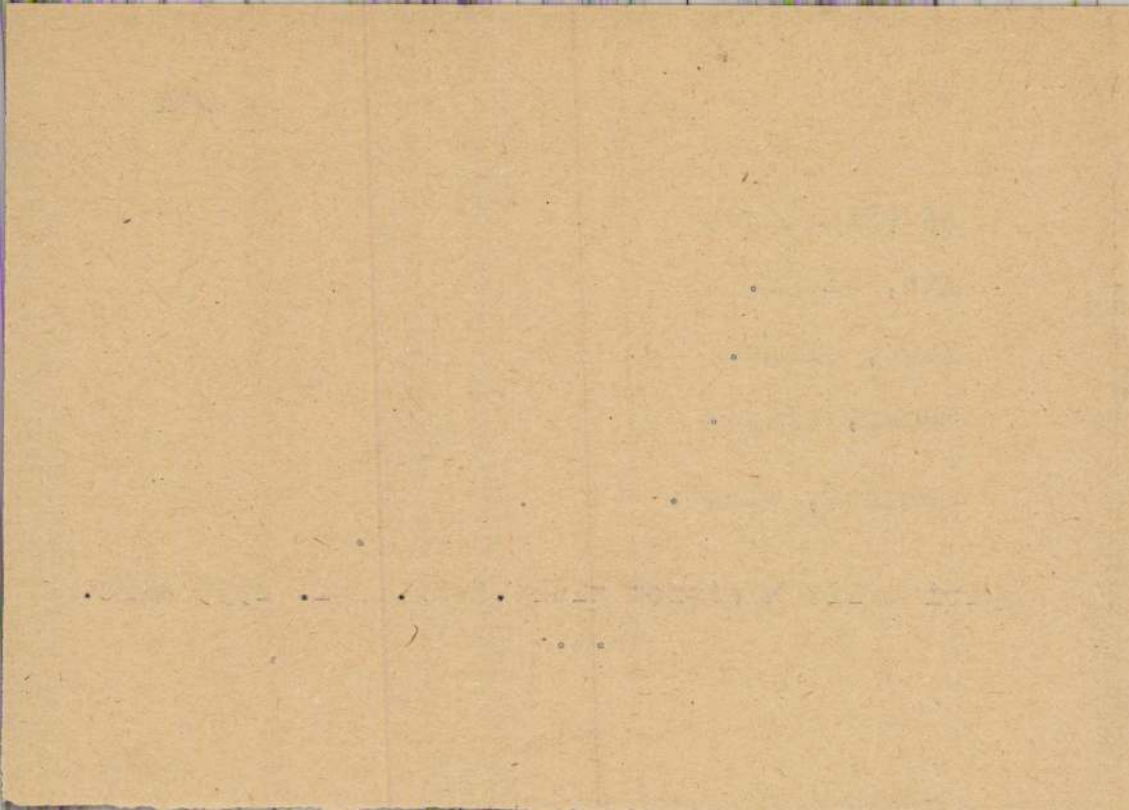
Nádas, olajf.

Tehenek, olajf.

Spirituális művészek kiáll. Nemz. Szal. 1939 márc.

7.1.

MDK

Ajkélin Lajos

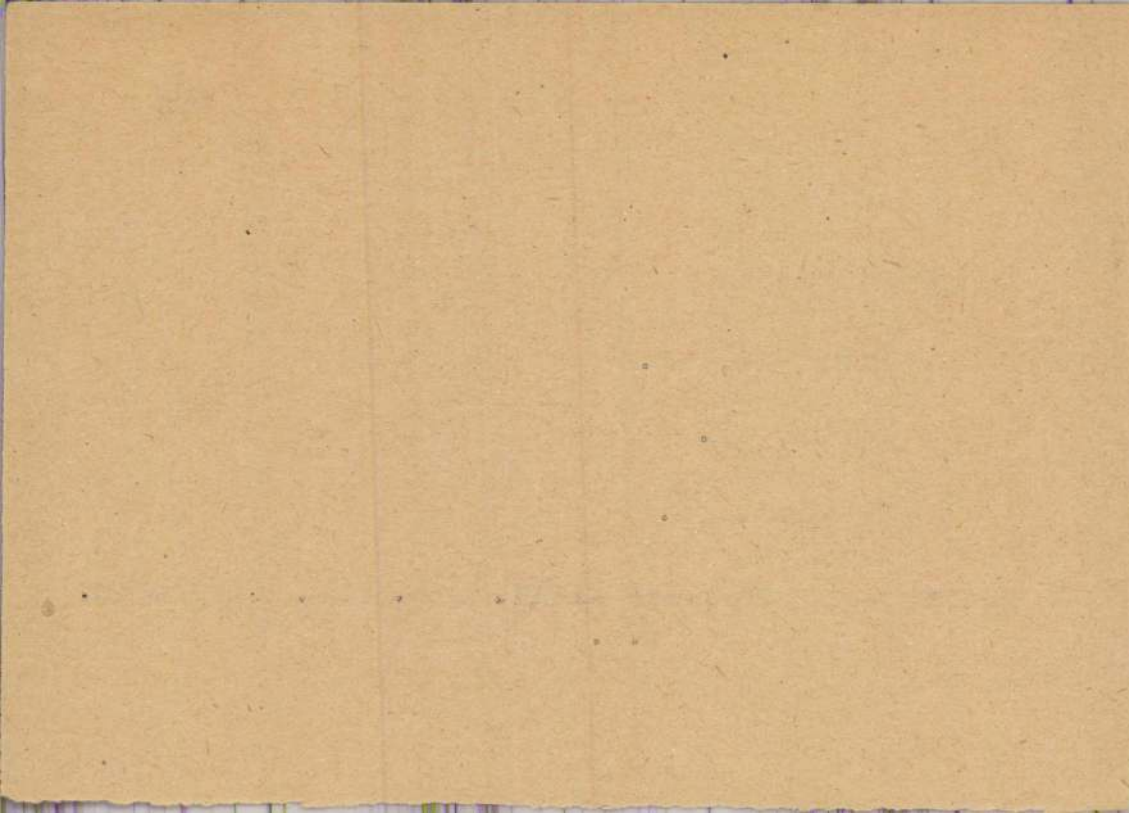
Hazafelé, of.

Ökrök, of.

Balaton, vf.

Spirituális művészek kiáll. Nemz. Szal. 1939 márc.

7.1.

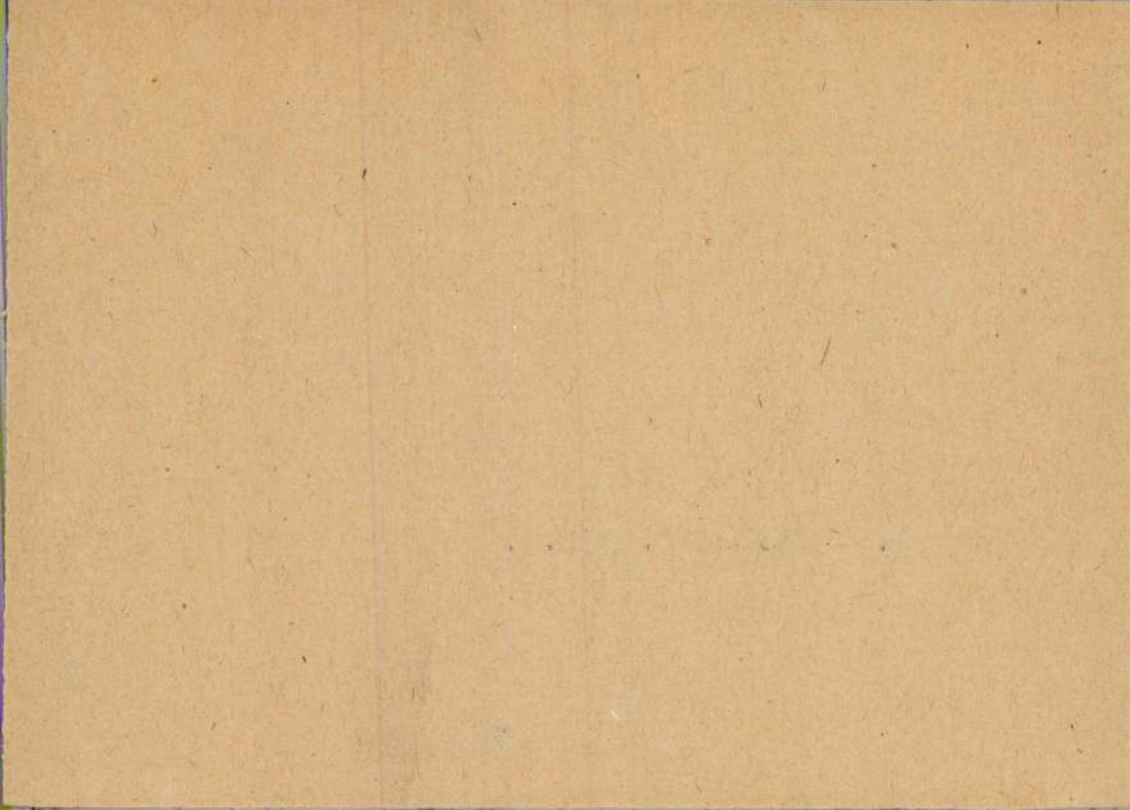
Ajlekin Lajos

MDK

festő .

Körkép.

Vigilia. 1939. márc. 232.o.

Ajkelin Lajos

Akt, olaj

Kóró, olaj

Nádas, olaj

Tehenek, olaj

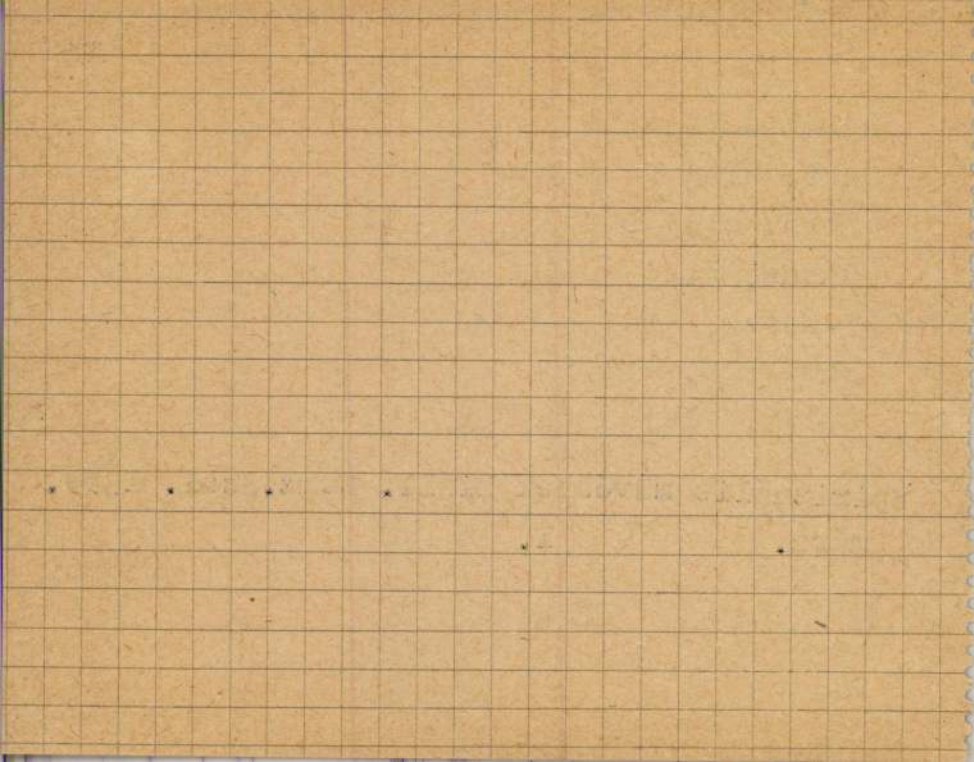
Hazafelé, olaj

Ökrök, olaj

Spirituális művészek kiáll. Nemz.Szal. 1939.

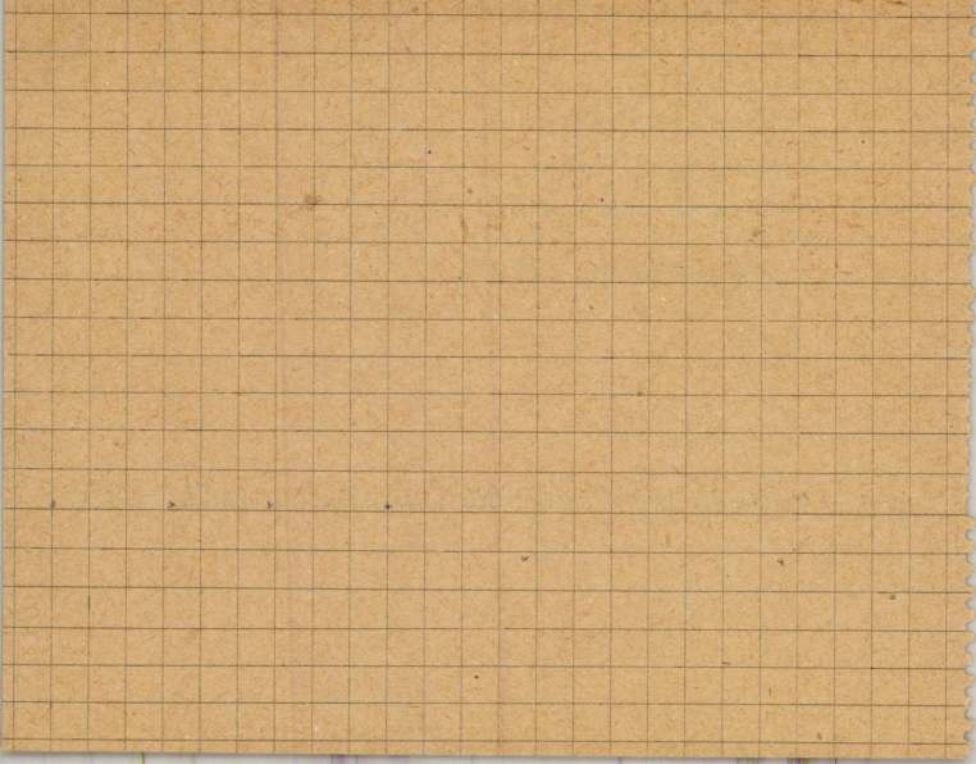
márc.   7   1.

Ajkelin Lajos
Balaton, vizf.
Itatás, vizf.
Fejtámadás, vizf.

Spirituális művészek kiáll. Nemz.Szal. 1939.
márc. 7 l.

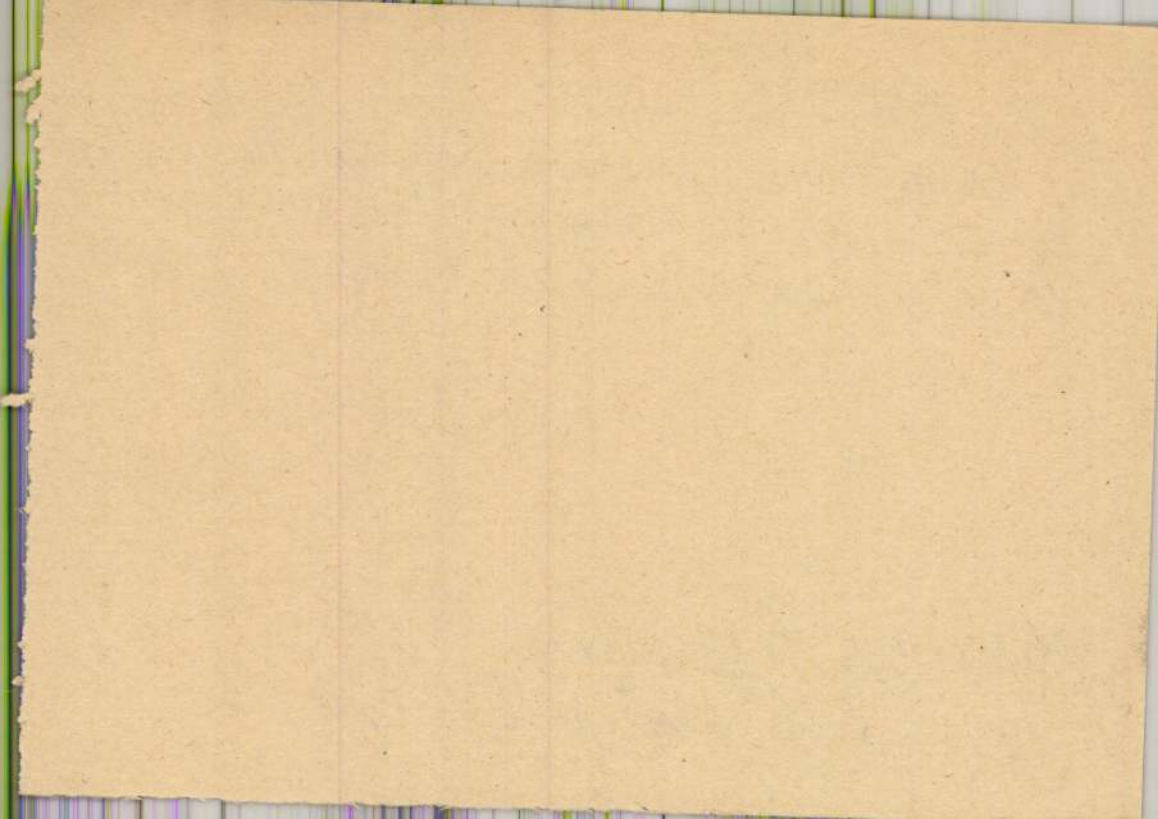
A. dikeliu Lajos

Sestőművés

A talai Kiny Dombos Monumban Rept. R-
du nyelt meg a "Könyv tanítványak" c. kiadvány
átad, melyen szerepelnek a művésznő művei.

Utibaldon üdülőháznak

1994. IX. 22. Petőfi 10.15/10/ Gue,

Ailakker,

Ailinger, Ailinkeller

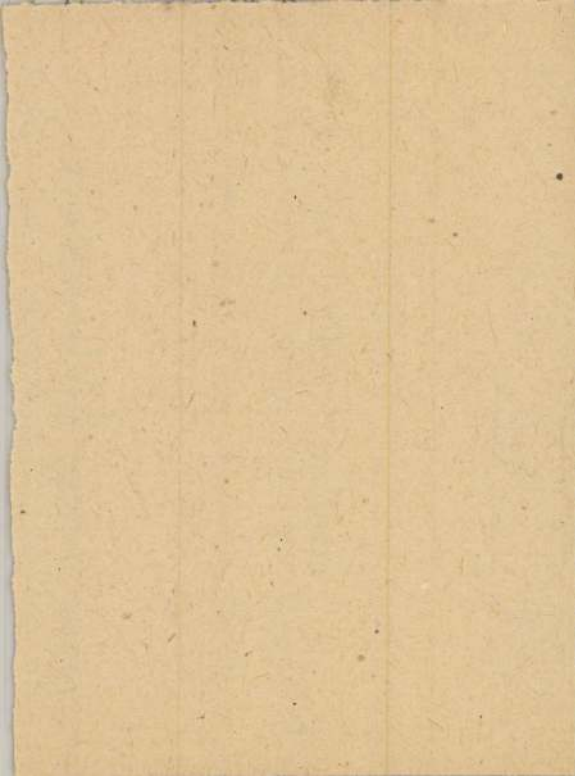

Ailakker Jahab üveys

Gyöni kemle 1971. 186.

A gyöni ipar lökésnével

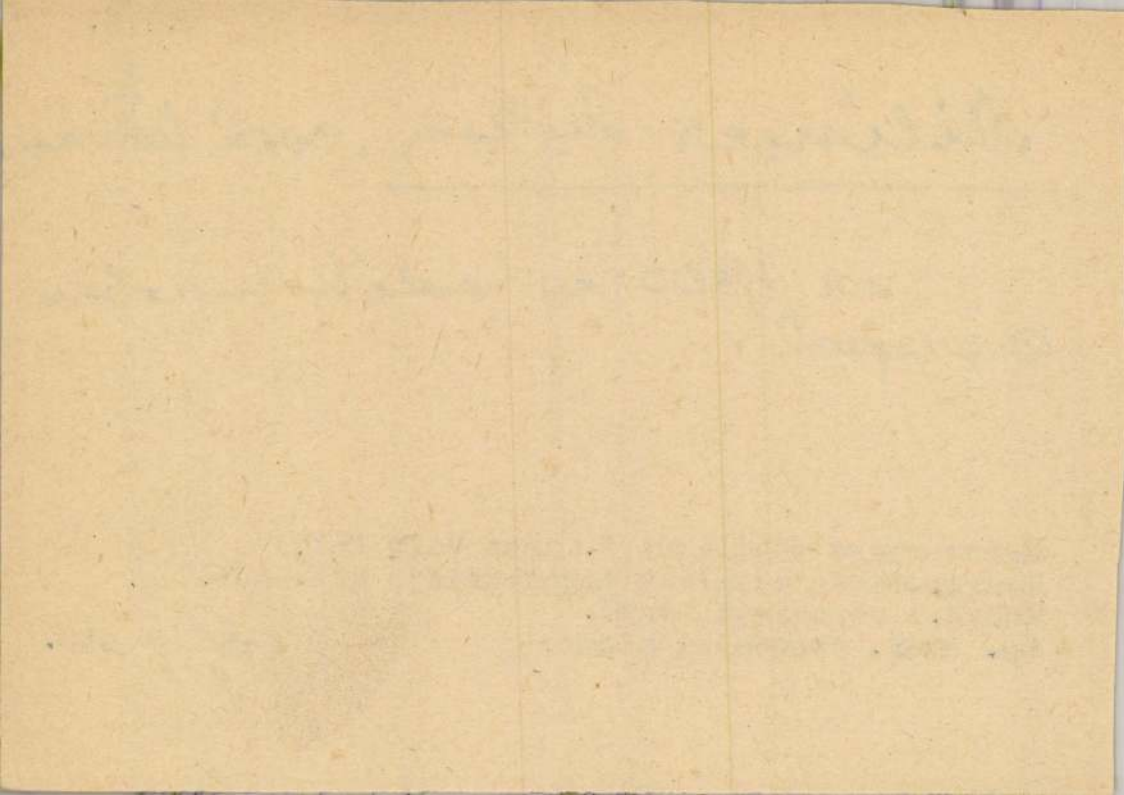

Szilinger Mihály, cseri község

az 1800-as adókönyvben
megereszel.

Heves megye emlékei I. írta Volt Pál,
Magyarország emlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

307. old.

AILINGER Mihály egri kőműves Egerben az 1800-
ik évi adóösszeírásban szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből. Voit.

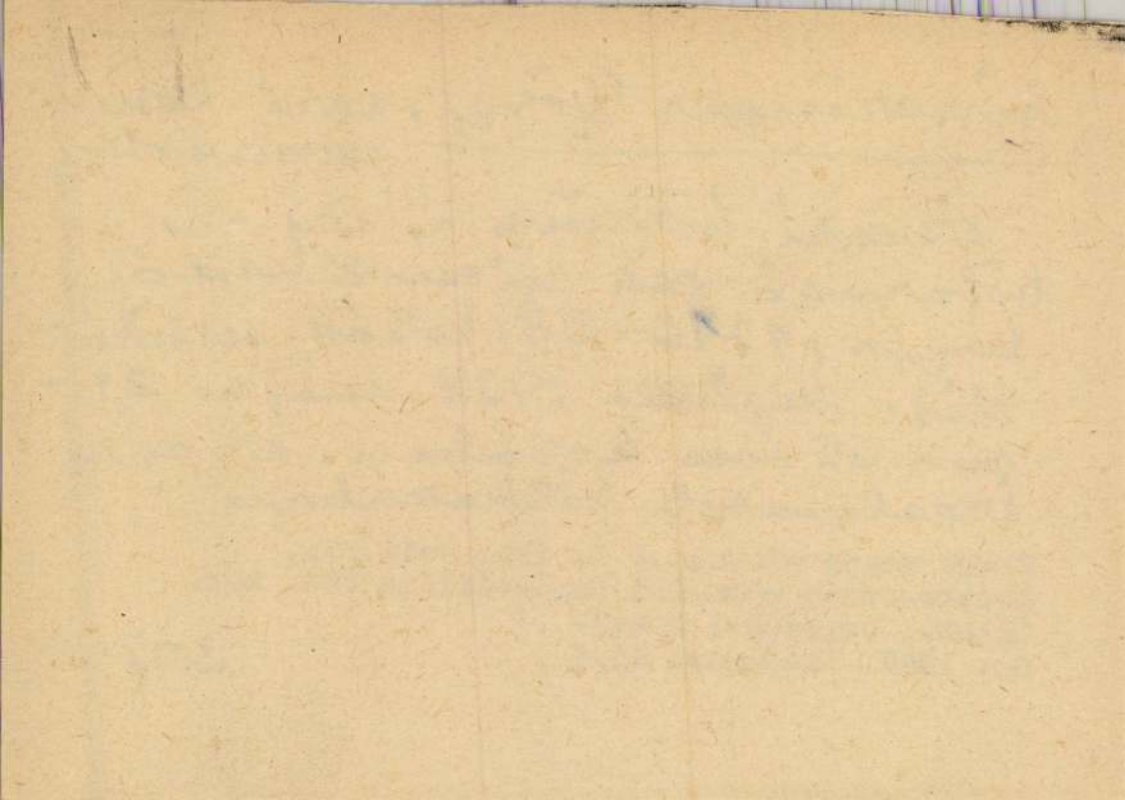

Aincinger György, eszri közmű-
veszmester

az eszri közműves -, acs - é
kötőmester és kőműveskedő
lapja, 1716-38 között működ-
dett. meghalt 1738. május 21-
én 66 éves korában, az eszri
örökléses kőházában.

Heves megye emlékei I. írta Volt Pál,
Magyarország emlékei topográfia VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

307 old.

Ainoringer György, kőművesmester

"az egyi ács- és kőfaragó cég kicemel-
kedő tagja" 1716-38 között. Meghalt
1738-ban 66 éves korában

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

367. old.

1911

Received of the Treasurer of the
Board of Directors of the
City of New York

the sum of \$100.00
for the year 1911

1911

AINCZINGER György egri kőműves mester az újjá-
épülő Eger kőműves, ács és kőfaragó céhének ki-
emelkedő tagja, 1716 és 1738 között működik, a
hatvani városrész negyedik negyedében épít há-
zat. 1738 május 21-én hal meg Egerben az Irgal-
masok kórházában 66 éves korában.

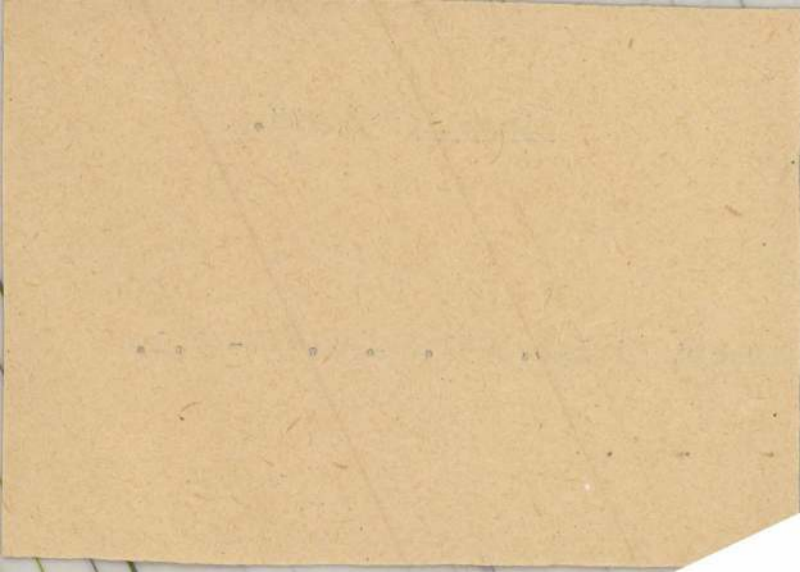
A Hevesmegyei Topográfia Adatgyűjtéséből. Voit.

Ainmüller festö.

Pesti Hirlap. 1841. 53. sz. 447-48. l.

ÁGYIK Lajos szobrász

MEIL I. Bp., 1990.

sülete (München) megalapítója, a németo-amerikai hatóságok jogi tanácsadója, Clevelandben műzeumi őr. * *Tag:* AA. * *Publ.:* Amerikai Magyar Világ, Szabadság.

I: MTK 4-5. – Vasváry.

Ágyik Lajos (Badacsony, Zala vm., 1927. –); szobrász, író. * *Tan.:* Bp. * *Lh.:* 1956.: NSZK. * *Karr.:* 1974.: a Külföldi Magyar Képzőművészek Világszövetségének európai elnöke. * *Tag:* 1972.: AA. * *Publ.:* Új Hídfo. *M: Az újhódó Isten nevében.* V. (München, 1980).

I: Árpád. – Nemez 1980-1981/369-370. (Kreutzer D.). – KMV 1981/34. (Könnnyű L.).

Ahogy Lehet (Periodique de la Jeunesse Hongroise Réfugiée): irodalmi és kulturális folyóirat. * *Megj.:* Párizs; Sao Paulo, 1948. dec. – 1967. * *Főszerk.:* Csukássy Lóránt. *Szerk.:* Gaspár Lóránt, Rezek Román, Tamásy P. Gábor, Bátoni Miklós. *Kiadó:* Amerikai Magyar Kiadó. * Kezdetben sokszorosítva, majd Fenyvessy Jeromos anyagi támogatásával havonta jelent meg. 1965.: Sao Paulóban adták ki negyedévenként. *Célya:* a tehetséges fiatalok felkarolása. *Novella-pályázatokal* írt ki és díjakat osztott. Létrehozta az Ahogy Lehet Könyvkiadó Vállalatot. * *Rovatartar:* Amit észrevertünk mostanában; El a lélek; Határok és távlatok; A Pantheon árnyékában; Számok a világból; Kis Kultur-Katé; Párizsi esték; Körülöttünk történi; Kanadai Képeslap; Uzen az Othon; Kultúra és Élet; Igazság és Szabadság; Hazai problémák; Fiatalköltőink; Irodalom; Könyvszemle; Versek a vörös börtönökből. * *Főbb szerzői:* Áltay Miklós, Arnóthy Krisztina, Babocsay Zoltán, Bezerédy Zoltán, Bolgár László, Danér Lajos, Diószeghy Tibor, Csernus Akos, Csiky Agnes Mária, Fáy Ferenc, Fenyvessy Jeromos, Fiala Ferenc, Ferdinándy György, Határ Győző, Kannas Alajos, Kisdy Tamás, Kisjókai Erzsébet, Papp Tibor, Somogyi B. Gerő, Sulyok Vince, Szalay Jeromos, Tollas Tibor, Tűz Tamás.

I: Borbándi.

Ahogy Lehet Kiskönyvtár: az Ahogy Lehet Könyvkiadó sorozata. * *Kiadóanyagai:* Arany János; Toldi; Hazafias verseink; Bálint Jóssef; Látrmafák népe; Csiky Agnes Mária; Megállós a toronynál.

Aigner László (Ésekkülvár, Nyitra vm., 1901. szept. 14. –); újságíró, fotóművész. * *Tan.:* 1924: PPT, jogi dr.; Némethy, 1967: Winona School of Photography (Indiana). * *Lh.:* 1927.: Franciaó, 1939.: USA. * *Karr.:* Az Est-lapok és a London General Press párizsi tudósítója, 1939-48: a Look, The New York Times, Newsweek és a Time Magazin munkatársa, 1946-53: az AH francia osztályának hangjétkre rendezője. 1954-76: Great Barringtonban (Massachusetts) fotóstúdiót nyitott. Két dokumentumfilmet rendezett: Hong Kong Breaktrough (1968), Paintings for Halloween (1972). * *Publ.:* Christian Science Monitor, L'illustration, Miroir du Monde, VU, Picture Post, Münchner Illustrierte, Lilliput, * *Díj:* Leica (1936); New York Art Director (1941).

M: I. Wir rüsten ab... Photographische Eindrücke von der Abrüstungskonferenz Genf 1932. L. Aczllal. (Genf, 1932). – 2. *Are we to Disarm?* (no. 1932). – 3. *What Prayer Can Do.* (Garden City, 1954). – 4. *Windows of Heaven.* (Glenn Clark, 1954). – 5. *Pictures with Meaning.* (1961). – 6. *Between Two Worlds.* (Paris, 1975).

I: Macmillan Biographical Encyclopedia of Photographic Artist and Innovators. (New York, 1983). – PromH 4. – Fotóművészeti 1982/4. (Albertini B.). – MN 1982/136. (Hajdú E.).

Ajtay László: szerkesztő. * *Lh.:* Argentína. * *Karr.:* A Magyar Szó (Buenos Aires) szerkesztője.

I: Milschhültz.

Ajtay Miklós (Mezőszengyel, Torda-Aranyos vm., 1899. jan. 26. – Párizs, 1987. jún. 10.): esztéta, újságíró. * *Tan.:* Kolozsvár; PPT; Berlin; 1923: Univ. de Paris Sorbonne, bölcsészdr. * *Lh.:* 1924.: Franciaó. * *Karr.:* 1926-44: az általa alapított Párisi Magyar Akadémia ügyvezető elnöke, kiadványainak szerk.-je, 1933.: az MTT párizsi tudósítója, 1951-57: a SZER irodalmi oszt. vezetője, 1955.: irodavezetője az NSZK-ban. A Szabad Magyar Újságírók Egyesületének alelnöke. * *Tag:* 1958.: Magyar Szabadság Tanácsa, 1961.: VIK, vezetőség. * *Áln.:* Robban, Randalóph. * *Publ.:* Új Hungária, Magyar Könyvbaratok.

M: 1. Esztétikai imperializmus. (Párizs, 1926). – 2. *Le chemin le plus court de la pensée juridique.* (no. 1930). – 3. *Si l'Allemagne*

avait vaincu. (no. 1 sp. Barcelona, 1935). *A magyar demitum* (1952). – 5. *Le ro mandé.* R. (Köln – 6. „A sír, hol t (Köln-Detroit, 19 *I:* Métrő. – Borth

Altony Árpád (S vm., 1944. jan. * *Tan.:* 1963-67: Univ. de Paris, S 1978-81: Ecole d'ence Social (Páris *Lh.:* 1973.: Franc zsi pszichátriai in : egészségügyi de antropológiát tanulmányokat írt. 1971. kedik az avignoni Francaise-ben. * hiens, Annales, I la Chesnaie, Mét. Analyses et relex Kafka. Tan. köt. *I:* MKK 90.

Ajusinszky Béla Akasztott ember kultúra orgánnum. *I.:* – 1923. febr. 1. *Ék* címen jelent. (1922. dec. 20-i *Alop.:* Barta Sár Béla. * *Rovatartar:* Bortnyik báth Imre, Föld Heller Jenő, Heller Moholy Nagy Lás Erzsébet.

I: Lakatos. – (Bp. 1975).

Ákos Miklós (vm., 1911. jan. Izrael. * *Karr.:* berül. * *Áln.:* Ni *I:* Gulyás. – N

Alpítivány a M re Külföldön. * a magyar kultúr zása. Az anyag

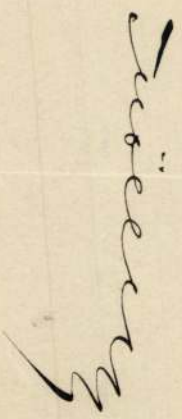

Igen köszönöm, hogy a kitartat összegeket
hozzám elküldent szives volt és vagyok

Öszinte tisztelettel

kész h/ve

A handwritten signature in cursive script, appearing to be 'Széchenyi', written in dark ink on the aged paper.

Aimasi Albert
ercontó

L.

Hendrei-Kentivanyi
12. l.

~~Chimney~~

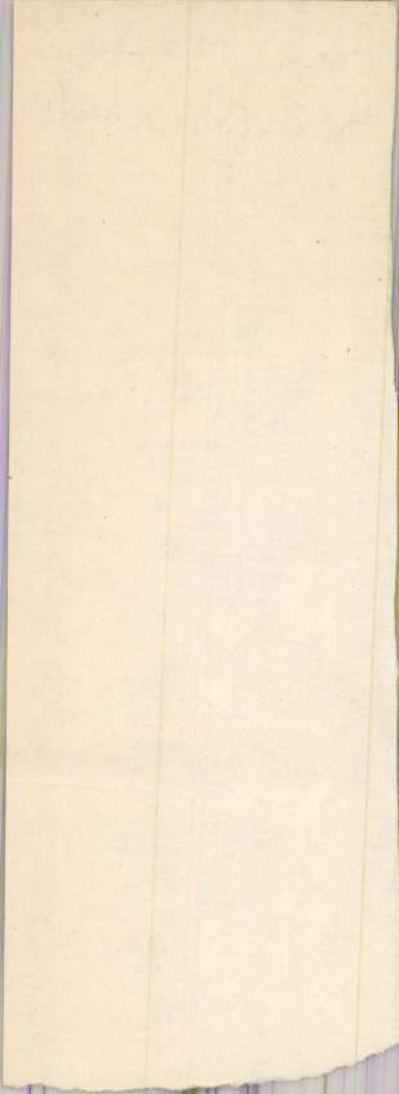
~~1850~~

~~Chimney~~

~~1850~~

Aino Hakulinen
Aisler, Aisenkut

Aino Hakulinen
festö-

M.D.K

A fine arrangement of folk festivals
organized by the Finnish
people. The first festival
Helsinki was held in 1932. A
number of other festivals in New York
are also organized by the
people.

referred to as: Tobias Gjorgj is Aino Hakulinen festival Sec.
given

Me'vestet, 1964. October - 38 pages

1862

1862

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above named matter. I have the honor to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
 Yours, very obediently,
 J. M. [Name]

Received of the [Name] the sum of [Amount] Dollars for [Purpose] on the [Date] 1862.

J. M. [Name]

Timo Hakulinen

M.D.K

festö

Több mint negyedszázad óta él ha-
gyományra gond. Pécsen sok csoport kiál-
lításra volt részt. Szegecen 1942-be
volt kiállítás a múzeumba. Nag-
jában társasági fest, tényleg igen val-
toratossal. "Dombostay" (repro)

Szelexi Kottán: Tóbiás György és Timo Hakulinen kiállítás
Szegecen

Művészet, 1964. Gróber - 3 & laps.

Table of Contents

Page

The first part of the book is devoted to a general survey of the history of the subject. It begins with a brief account of the early attempts to explain the phenomena of life, and then proceeds to a more detailed consideration of the various theories which have been advanced from time to time. The second part of the book is devoted to a critical examination of the most important of these theories, and to an attempt to show which of them is best supported by the facts. The third part of the book is devoted to a consideration of the present state of the subject, and to an attempt to show what progress has been made since the publication of the last edition of this work.

The book is written in a clear and concise style, and is well adapted for use as a text-book in a course of instruction in the history of science. It is also well adapted for use as a reference work for those who are interested in the history of the subject. The book is published by the Cambridge University Press, and is available in both hardcover and paperback editions.

Aimo Hakulinen, Sz.

l.: Sz. Aimo Hakulinen

Tűzraj, Szeged, 1947. július.

I. évf. 5. sz. 43. l.

James M. Smith

1840

... ..
... ..

Sz. Aimo Hakulinem

(festőművész)

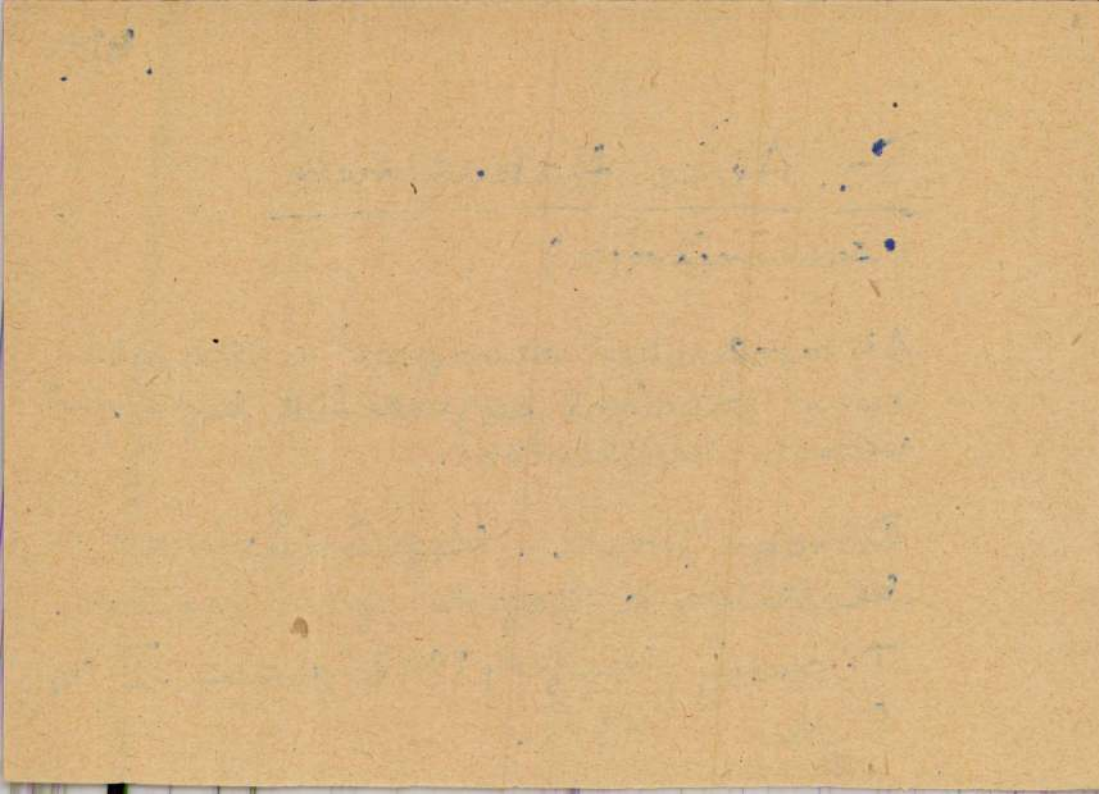
Akvarellekkel szerepelt a siegedi ipari vásárral egybekötött képművészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Képművészeti kiállítás a siegedi ipari vásáron.

Tiszatáj, Sieged, 1947. július. I. évf.

S. sz. 43. l.

Aino Hakulinem (festőművész)

Szegedi művész. Vízfestményekkel vett részt a Demokrácia Kulturális Szeged keretében a Magyar Művészhetek rendezésében a múlt év októberében megnyitott képzőművészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Szegedi képzőművészeti kiállítások.

Tiszatáj, Szeged, 1947. március. I. évf.
1. sz. 57-58. l.

1100

(L. ... ..)

...

...

...

...

...

...

...

...

Aino Mäkinen H skulinen festő

M.D.K.

Helsinki kikötőő repr.

Szelesi Zoltán: Szeged új képzőművészetének
bibliográfiája 1945-1960

Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1960-1962.

211.1.

Szeged, 1962.

Alina Knuutila H. Knuutila

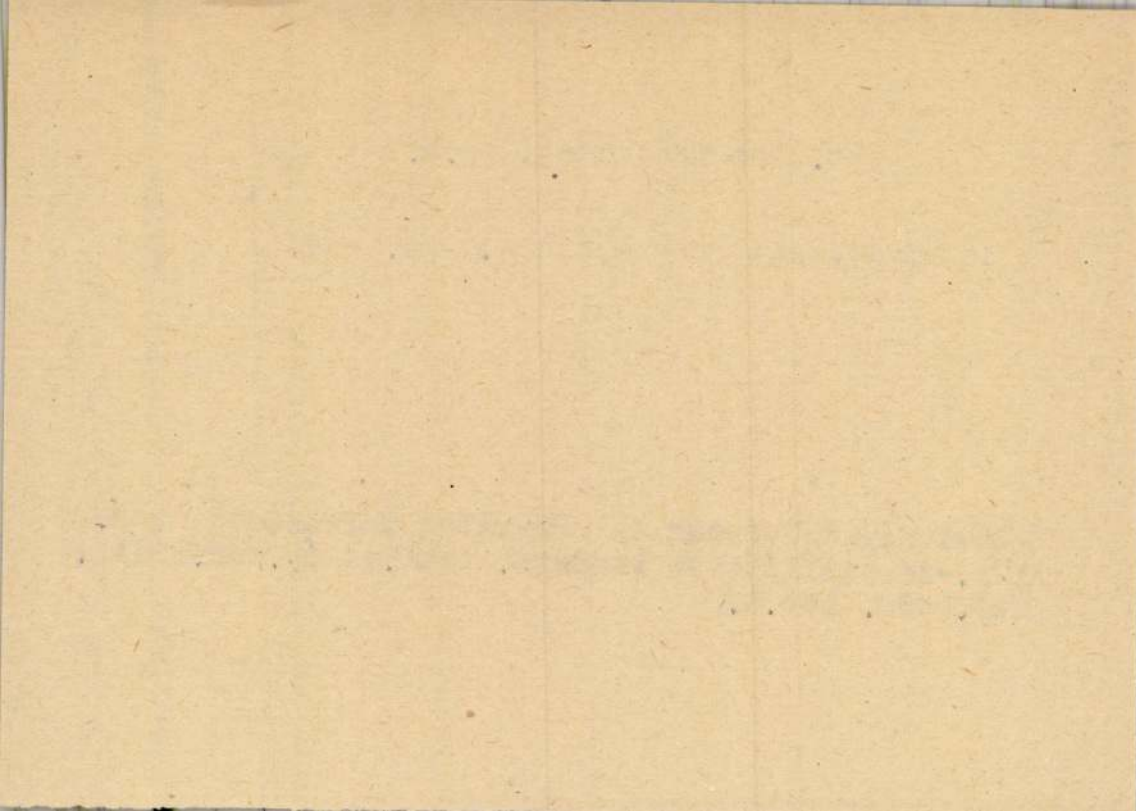
Belmont 10/18/88

Sz. Aino Harulinén, ip.m.

is kiállított ezen a kiáll. -on. ?.

"Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága" nov. 24
XXVI.-ik kiállítását rendezte. Graf. és ip.műv.kiáll.
MIP.1640. 143.1.

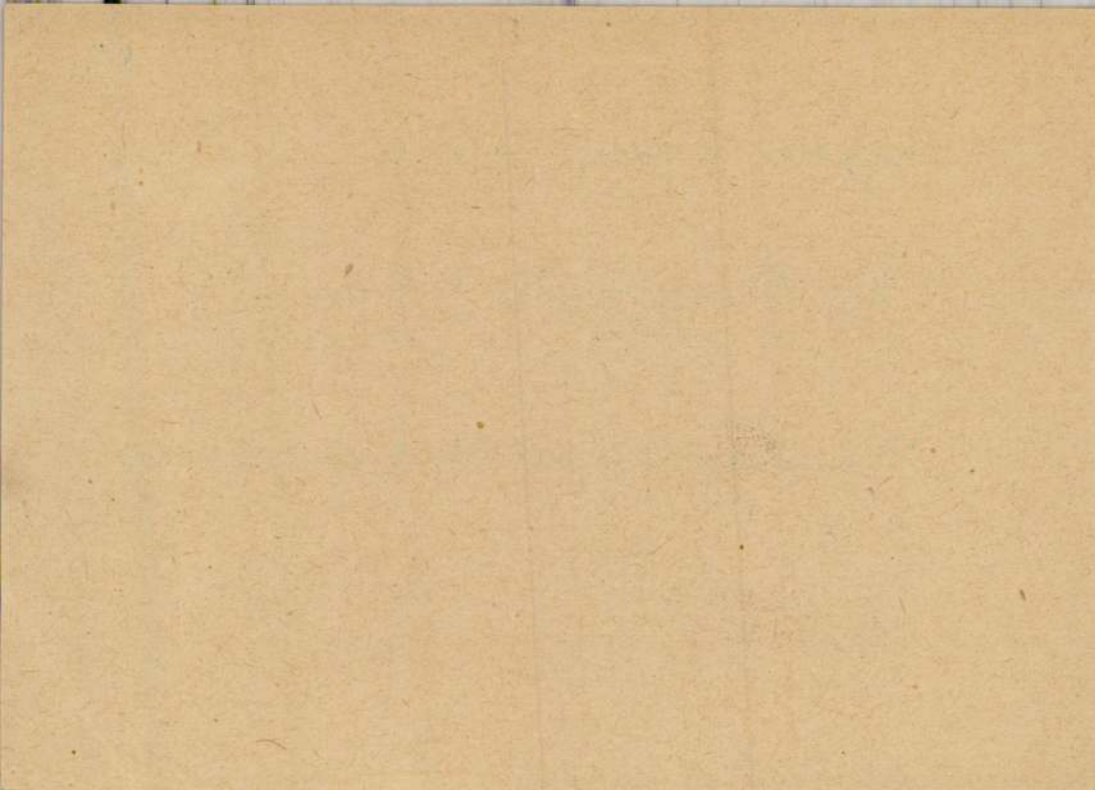
Haku-linen, Aimo

l.: ~~Aimo~~ Haku-linen

Tiszatáj, szeged 1961. szeptember.

9. l.

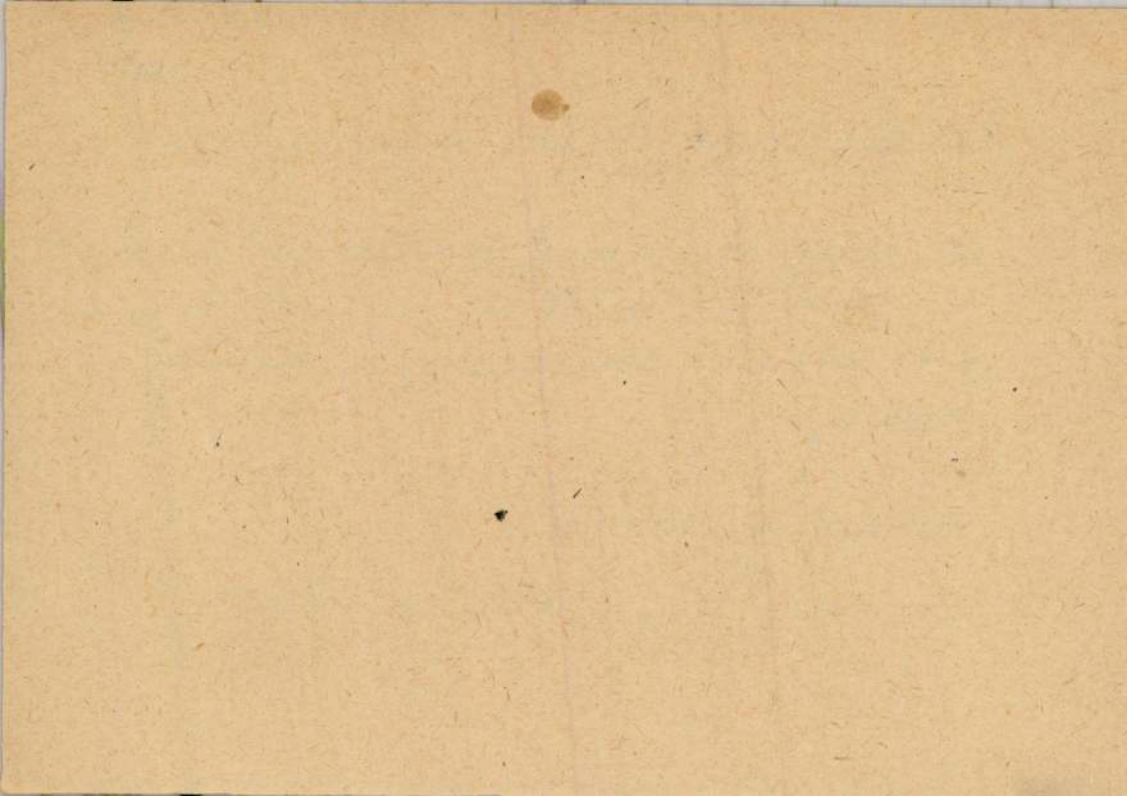
MDR

Hakulinen Aino festménye

A (szegedi) városi tanács művelődési osztálya többedmagával tiszta-
ras alkotói szabadsgóra küldte,
Közrege.

Arhívny sorban =

Tisztafaj, Szeged, 1960. október. 2. d.

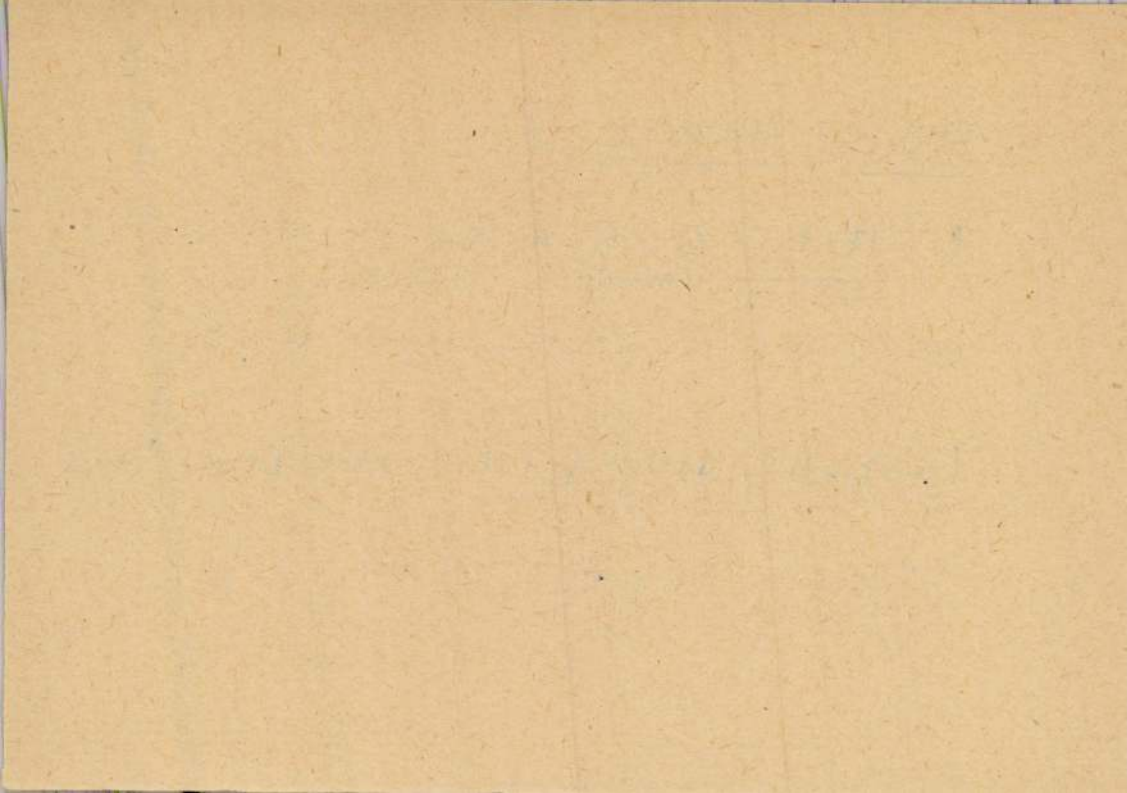
4002

Aino Hakulinen

p. : Hakulinen Aino

Tiszatúj, Heged, 1960. október. 2. d.

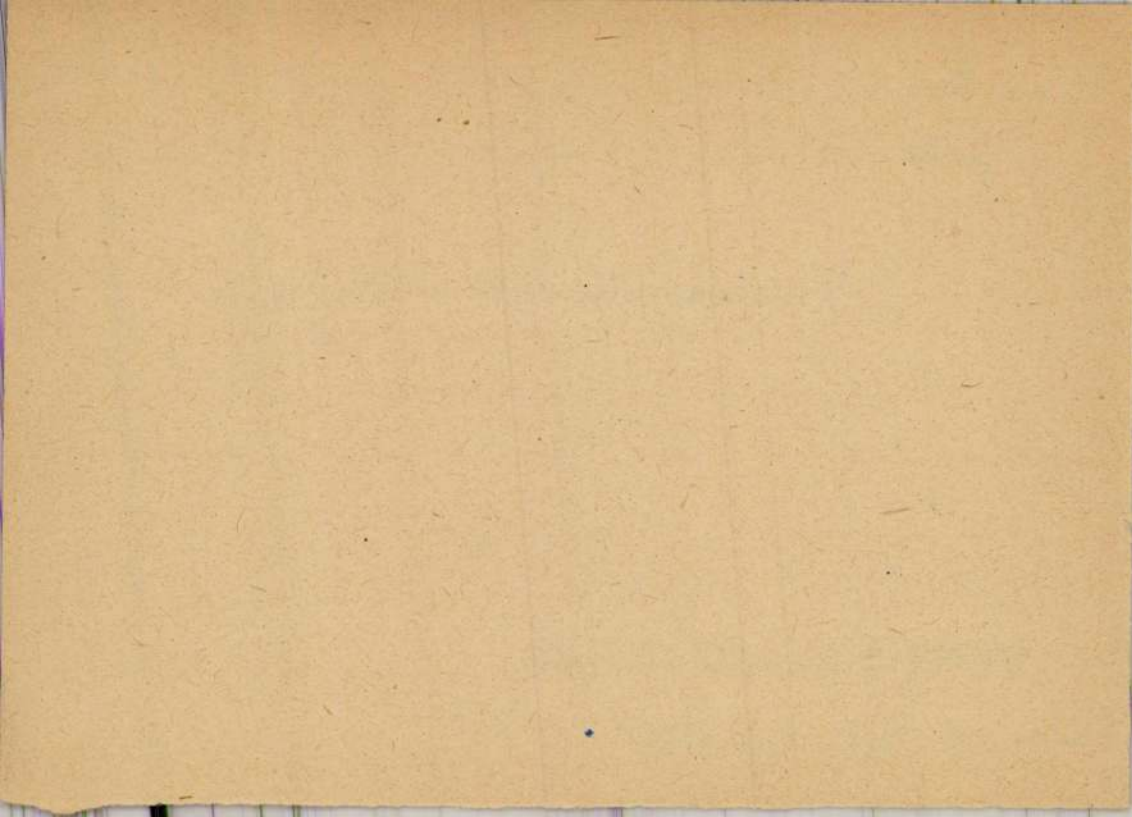
Aino Hakulinen
festö

M.D.K.

Yritelmä uteräs on välttämätön.

— ~~35~~ loppu lämpöretti eläimk

Mäseoret, 1960, december. — 35 l

Aino Hakulinen

Tisza-part, vf.

Szegedi Csónakház, vf.

Tisza, vf.

Szegedi graf. kiáll. kiáll. 1960. Móra F. ~~kiáll.~~ Muz.

1911

Aino Hakulinen

Tiina-part, vi.

Svegeti Gadenhaka, vi.

Tiina, vi.

Svegeti Gadenhaka, vi. 1911. 1911. 1911. 1911. 1911. 1911. 1911. 1911. 1911. 1911.

MDK

Aino Hakulinen

Márciusi Tiszapart, akv.

Képzőművészetünk a felszab. után kiáll. Szeged
1960. jul.

KDK

Aino Hakulinen

Marshall Department, etc.

Képzésvezetőnk a felszab. után kiadja. Szeged

1960. júl.

MLK

Ajtósi Albert ötvös

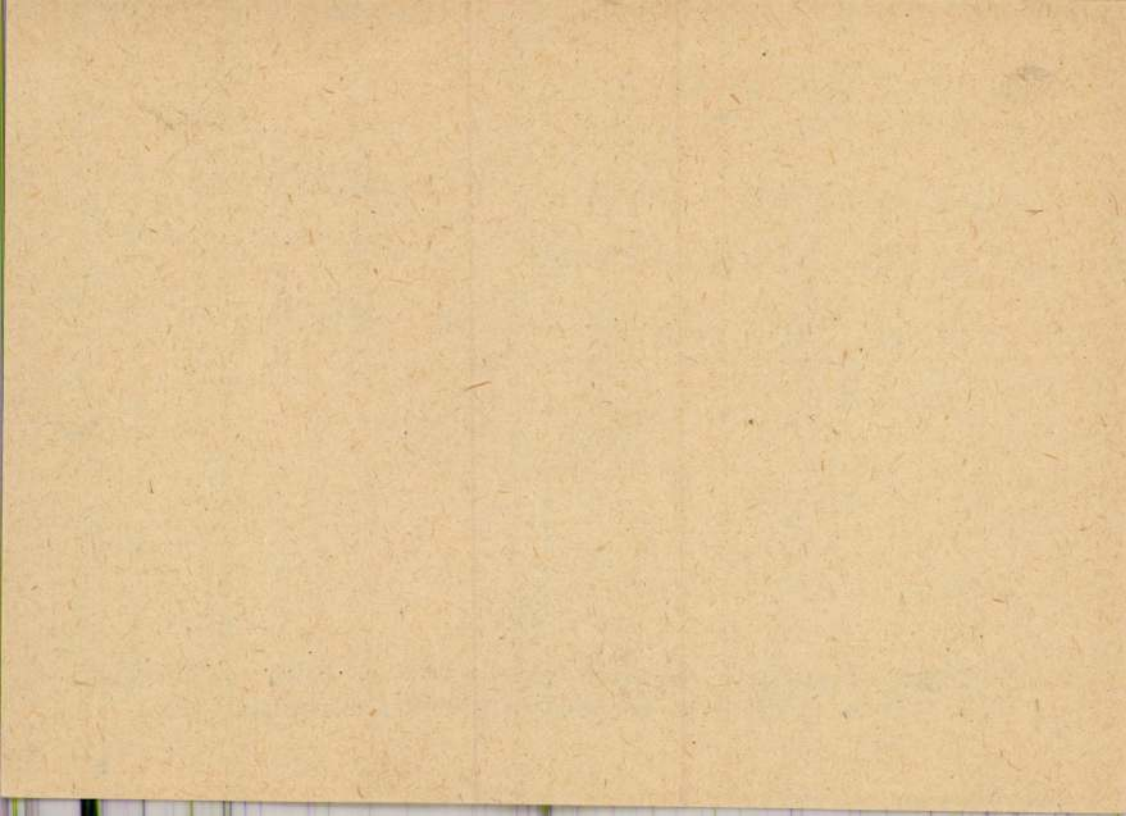
Mihalik Sándor: A ragusai dóm szegedi ereklyéje.
Szépművészet. 1940. 3.sz. 75 1.

Ajtósi Albert

gyulai ötvös volt. Németalföldön is
hírhedt Nürnbergben jól megállta
helyét — Dürer Albert feljegyzései
ment.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

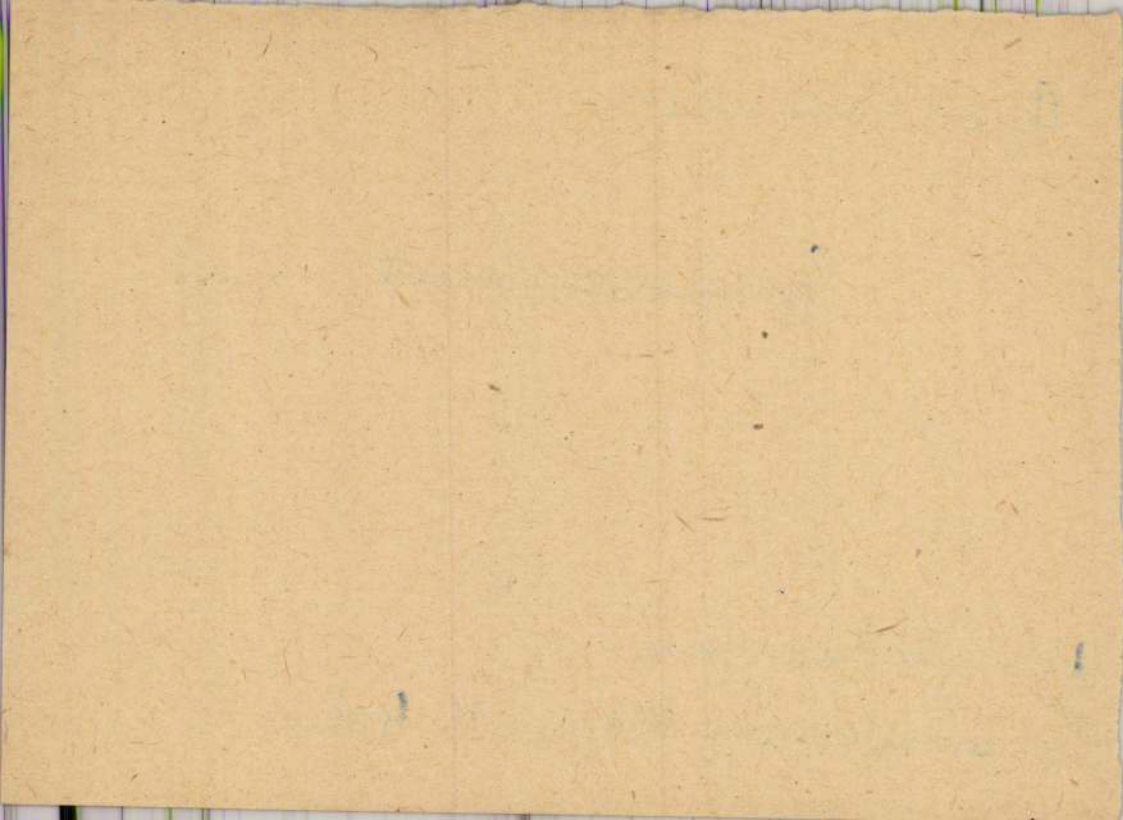
Aytisi D'iver Albert

M.D.K

Gyebárc, marimacott

Dr. Dautó'szre: Gyula

Élet és Tudomány, 1959. jan. 28. 5. szám

Ajtósi [Dürer] Albert, grafikus
festő

NDH

Ajtósfalvától indult el Albert, az ötvös,
"Nürnbergig" meg sem állt." Fiatalon cselelt el
a halhatatlanságot. Az apa érdeme, hogy a fia
1514-ben nem jött karóba a városi úton Dóma
"bírói körét, hanem "Melankólia című művét látta el
Nürnbergben talán legkebbe mértékét."

Római trüvály Andriás: A gyulcai hív

Népszabadság, sz. 1960. február 28. [Videki] 10.1

1891

Alfred [unclear] [unclear]

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

... ..

Ajtóni-Dürer Albert, festő

Gyula közzeleben von Ajtónfalva,
 „onnet wudorolt ki Nürnberg Ajtóni
 Albert, gyalai út, Ajtóni-Dürer
 apja.”

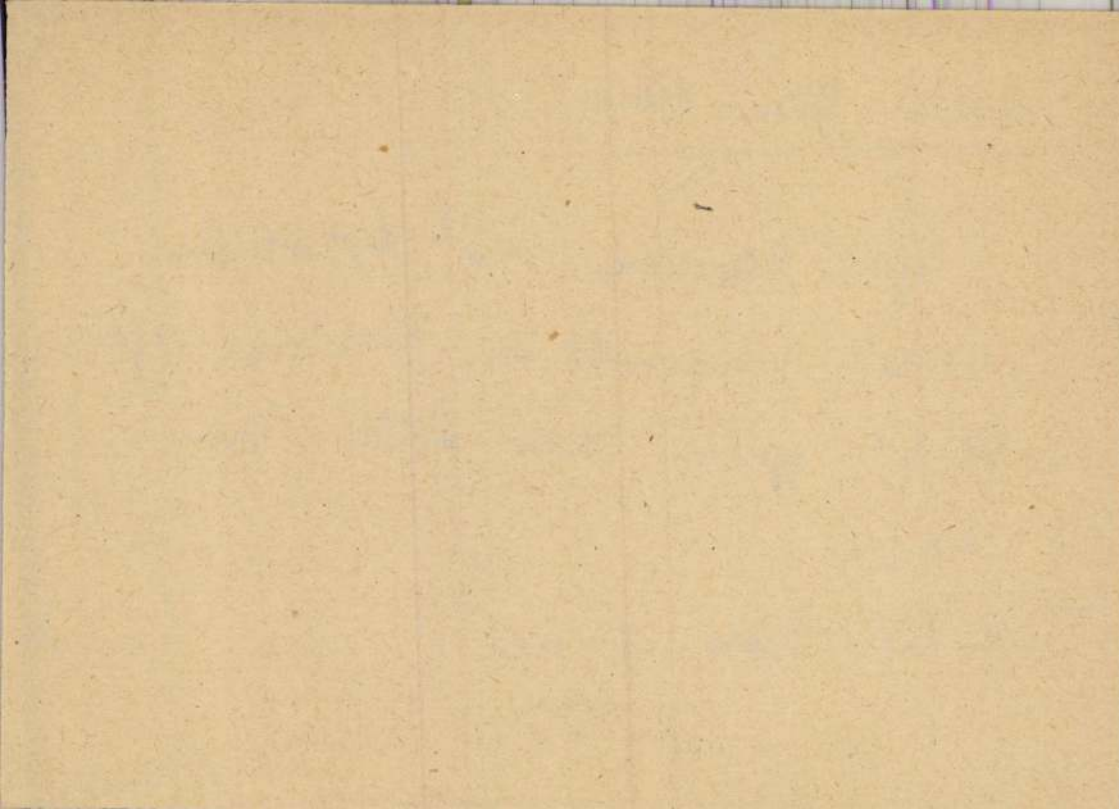
Toth Pál: Gyula új arca

11

Bp. 1968. márc.

Népszabadság

L. Vidéki

A Szent Jobb őrzése hajdan és ma

„A Szent István dicsőséges Jobbjáról nevezett király és udvari Várplébánia temploma“

A Magyarország mai képes mellékletéhez

A középkori Hartwik-legenda szerint Szent László király Székesfehérvárott 1083-ban jelen volt az István király szenttéavatása alkalmával idevágó szokás szerinti sirfelbontáson. Történelmi tény, hogy Szent László bencés apátságot alapított a Bihar vármegyében levő Ermelléken a Berettyó mellett, a Szent Jobb őrzése céljából. A bencés apátság neve *Abbatia Sacrae Dexteræ Sancti Stephani Regis* vagyis „A Szent István király Szent Jobbjáról nevezett Apátság“ volt, nevezték azonban „Berettyói Apátság“-nak is. Magyar neve középkori okleveleink egykori helyesírása szerint „zenth iob“, de előfordul „zenth iog“ írásmóddal is. Az apátság adta az ezeréves község nevét, mely másfélezer szinmagyar református lakójával ma a trianoni oktroj szerint és révén oláh néven *Saniob* nevezet visel.

Szent László az apátságot 1083-ban alapította, Monostora a szepességi korai román fatemplomok módjára, (alkalmasint lengyel módra) *fából* volt rakva. Monostorerődjét korai románstílusú bazilikájával együtt *Almus* herceg rakatta fel. *Kálmán* király eltörölte a bencés apátságot, mely körül már igen hamar vásároshely s vára révén „váras hely“ vagyis város épült. *II. Gyécsa* király visszaállította a monostort, mely 1239-ben már közjegyzői szolgálatot végző hiteshelyként is működött és *Szentjobb*falva nevet viselt. A tatárulást alatt a bencések mentették meg az ereklyét. 1475-ben a monostorerőd mellett külön nemesi várkastélya volt, melynek ura alkalmasint *Nyakazó Antal* nemes ur volt a XVI. században. *Ulászló* a magyar Pálosoknak adományozta a monostori birtokot, amde 1560-ban, a törökjárás zavaros és mélyre süllyedt idején az ősi Csanád nemzetségből való *Mezőtelegdi Telegdi Miklós* erdélyi alvajda ostrommal bevette a várat s a monostorerődöt, hét pálosbarátot felkoncoltatott s ura lett a kifosztott helynek. A XVI. század végén *Bocskay Istvánné*, majd *Rákóczy Zsigmondné*, végül *Rhédey Ferencé*. Török kézre a kalandos *II. Rákóczy György* ellen küldött büntető hadjárat alatt jut: köprülü Mehemmed nagyvezir mozemhitű ukrajnyák kozákjai veszik be, ugyanazok, akik a számtalan vitézi énekből és pompabéli históriából ismert *Borosjenői Vitéz Kódár Istvánt* vágják le, a berettyóújfalusi hidnál. Buda visszavétele után *Caraffa* foglalja vissza 1686 őszén. 1711-ben császári aknászok röpitik levegőbe a kurucfészket. Ma a régi Várnak csak egy kőfala áll még, az 1745-ben épült katolikus templom egyik oldalfalaként. „*Törökök kutja*“ nevű régi kutja valamikor a monostor halastavát táplálta. A falu a Pálosrend eltörlése után a XVIII. század vége óta a váradi püspökséghez tartozott, illetve tartozik ma is. A „*Szentjobbi apát*“ címét és javadalmát legutóbb *Fraknói Vilmos*, a nagyemlékezetű historikus viselte.

Az angol kisasszonyok

Mikor az Ereklje a raguzai dominikánus kolostorban előkerült s azt *Mária Terézia* 1771-ben *Schönbrunn*ba, onnan pedig Budára vitette, az akkor a budai királyi Palotában elhelyezett *Angol kisasszonyoknak* adta át az Erekljét megőrzés céljából. A Palotát ugyanis a Sankt-Pöltenből Budára telepített Angol kisasszonyok kapták meg, akik a magyar nemesleányok számára felállított konvikttust igazgatták. Az Erekljét udvari batár hozta Budára, első éjszaka az azt kísérő két bécsi magyar nemes testőr a budai városi plébánián őrizte, másnap körmenet kísérte az Erekljét a Várkápolnába.

A Szent Jobb őre az Angol kisasszonyok mindenkorai főnöknője és az akkori Várkápolna

plébánosa lett. Az akkori ujonnan épült Várkápolna a régi budavári *Szent Zsigmond*ról nevezett prépostság nevével viselte. Ez a remekmű, Zsigmond király-császár által épített templom a zsigmondkori Várpalotán kívül állott, *Ajthóssy-Dürer Albert* ismeretes, Budavárát ábrázoló fametszetén jól látható, a török alatt teljesen elpusztult. A prépostság birtokait a török hódoltság után nem kapta vissza, a „*Szent Zsigmond*ról nevezett prépostság“ címét azonban a budai várplébános viselte, aki viszont az ugynevezett *Keresztésurak* világi lovagi rendjének volt egyházi tagja. Ez a belga eredetű lovagrend ma is meg van Belgiumban és Csehországban.

Mikor *Mária Terézia* a nagyszombati Egyetemet Budára helyezte, ideiglenes helyiségeül az Angol kisasszonyok által lakott királyi Palotát nevezte meg. A kisasszonyok Vácra kerültek, a Szent Jobb egyedüli őre a *Keresztésurak* lovagi plébánosa lett s az is maradt a múlt század nyolcvanas éveig. Az első világi plébános *Maszlagh Ferenc*, a későbbi esztergomi kanonok lett, a kiváló *Dürer-gyűjtő*, akinek neves szerepe van *Dürer* magyar származásának kimutatása körül. Utóda *Kanter Károly* lett. A mai plébános *Mészáros Károly* dr., budapesti érseki általános helytartó, esztergomi praelatus-kanonok. Hivatalos címe: „*Magyar királyi udvari és várplébános, a Szent Jobb őre*. A Várplébánia neve tehát ma már nem „*Szent Zsigmond kápolna*“.

Mint kivételesen jellemző tény említjük meg, hogy 1916-ban *Csernoch János* hercegprímás és *Tisza István* gróf emlékiratot készítettek arra nézve, hogy a felbecsülhetetlen történelmi multu „*Szentjobbi apátur*“ címét a Szent Jobb őre viselje, illetve ez legyen a javadalmas *Szentjobbi apát*. 1918-ban *Károly* király elfogadta a javaslatot, ami patinás ősi hagyomány kifejezője lett volna. Az összemérés meghusított a nagyvonalú tervet: az apátságot *Bjelic Károly* volt császári és királyi tábortörzskari vikáriusnak adta az oláh kormány. Jelenlegi apátja *Papp József*.

Ugyanígy kifejező nagy magyar hagyomány lenne, ha címzetesen felállítanák a budavári *Szent Zsigmond*ról nevezett prépostságot s ezt a címet viselné a Szent Jobb mindenkorai őre, a magyar királyi és udvari várplébános.

Képeink a Szent Jobb mai őrzését mutatják.

1. *A mai Várplébánia belső nézete*. Az alapfalak s a hajó kiképzésének alapfogolata máriateréziakori. Építése történetét az Angol kisasszonyok budapesti intézetének levéltára őrizi. A mai márványborítás, az üvegfestésű ablakok, az oltárok s azok oltárképei, a csillárok, szóval az egész belső berendezés a Palota 1900-ban befejezett újjáépítésével egykoru. Színes üveglakainak a négy magyar szent: *László* király, *Inocé* herceg, *Margit* királyleány és Magyarországi *Erzsébet* képmásai. Egyik oltárképét: a Három királyokat *Hegedűs László*, a másikat: *Burgundi Szent Zsigmond*ot, a templomépítő fejedelmet építőmesterei körében. *Thury Gyula* festette. A régi, még barokkori *Szent Zsigmond* oltárképét *Ferenc József* a máriaremetei templomnak adományozta.

2. Az új oltárkép — *Roskovits Ignác* és *Spányik Béla* alkotása — közeljövőben kerül a főoltár, illetve a Szent Jobb oltárfülkéje felé. Kitűnő, a múlt század történelmi festészetének mozgalmas és kifejező modorában megfogott elgondolása azt a mozzanatot ábrázolja, mikor *Szent István Imre* hercegnek átadja testamentomát: államalkotó magyar elveit és terveit. Jellegetesen jó a jobboldali magyarok csoportja.

3. A főoltár mögött stacchelas-rácsos vasajtóval lezárt kis, falbavájt fülke, mélyén kisebb, faliszekrénynyi, vörös bársonnyal bevont fülke őrizi az Ereklje *ládikóját*.

4. A fülke oltára és *Szent István*ot ábrázoló aranymozaikja bizáncias-romános modoru. A *ládikó* a hatvanas évek ujgótikus modorában készült dusaranyozású ezüst, dus zománcos művet: *tornyos gótikus kápolnát mutat*. Ezt 1862-ben készítette a magyar püspöki kar. A kápolnában vörös bársonyon fekszik, a két végén aranybafoglalt, XVIII. századvégi klasszicizáló modoru munkát mutató ítvösművü *üveghenger*, benne párnán a *Szent Jobb*, keze csuklóján pontosan meghatározhatatlan koru, amde némi gótikus ízű ékít-

ményt mutató karperecszerű aranyfogalattal, apró igazgyöngyosorral szegett vörös szalaggal átsavarva. A hengerben az arany bullatoku diploma, mely a legutolsó ereklyebizottság hitelesítő jegyzőkönyve.

5. Egy *Keresztésur* lovagi plébános XVIII. századi képmása a Rend *vöröscsillagos, vörös máltai modoru keresztjével*.

6. *Gróf Sternberg Albert* XVIII. századi képmása a Rend burgundia modoru kalpagjával. A festmény latin felirása magyarul: „*Sternberg Albert gróf, a Vörös Csillagos Keresztésur Szent Katonai Rendjének főgenerálisa és a Rend nyugati tartományának*

Nagymestere 1717-ben.“ Mindkét festményt a Várplébánia őrizi.

7. A Várplébánia templomnak a kórus felé eső XVIII. századi freskója: *Hausinger* bécsi barokkori festő munkája: puhavonalu, mozgalmas, lendülő, de eléggé mérsékelt és nyugodt elgondolással: épülő klastromot mutat, alkalmasint azt a pillanatot ábrázolja, amikor valamelyik legenda szerint az építésnél csoda történt. A talvigán tolt béna beteg tagjainak anatómiája, a vakolatot vedel s néhány magyarnak tetsző alak, valamint a kolostor román modort sejtető ablakai erős naturalisztikus készséget sejtetnek.

Ajtós Dürer Albrecht

1960 APR. 4.

ARCKÉPEK

DÜRER ALBERT

A KÉPZŐMŰVÉSZ ALKOTÁSA mindig nyitott könyv. Lapozni lehet benne, olvasni lehet belőle. Történelem, kultúra, lélek izzik át az anyagon, mert a véső, az ecset, a színek, az idomok formába öntik a szellemet, a kort, rögzítik az időt, az eseményt, az érzelmet és a hangulatot. A halott anyag engedelmes eszköze az alkotó akaratnak és az ábrázolás tökéletessége eleven tanú, beszélő történelem. Századok pereghetnek az idő homokórájában, de a formái öltött gondolatok mozdulatlanságukban is megelevenedhetnek. Más kifejezésmóddal, de beszélhetnek nekünk úgy, ahogy szavakkal talán mi sem tudnánk. Szárnyra kelhetünk a képzelettel és távoli világok, távoli idők, emberek és sorsok, gondolatok nyílnak ki előttünk.

Mint a napfénynek az árnyék, úgy válnak kísérőivé a képzőművészek a nagy szellemi mozgalmaknak. Ott vannak mindenütt, ahol lüktet az élet, születik az új és nem egyszer maguk is forradalmi harcosaik alkotásaikkal az eszméknek (renaissance).

DÜRER ALBERT KÉT KORSZAK GYERMEKE. Egyik lábával még a középkorban áll, a másik azonban már átlépte az újkor határmezsgyéjét. Témája, ábrázolásmódja, mondanivalója még sok tekintetben középkori, de a belső láz, a keresés, a sejtés és a cél már a holnapé; amit így megragad, az a „reformáció jegyében” születik. Abban a korban lát napvilágot (Nürnberg, 1471.), amikor a régít a szellem minden oldaláról támadás érte, amikor a korszak felett megjelent az esthajnali csillag. A reformátor Luther Márton kortársa, honfitársa, és mint ábrázolóművész, harcostársa is. Míg Luther a toll és szó fegyverét szegezi a múltnak, a réginek, romlottaknak, Dürer rajzaival, metszeteivel prédikál, küzd, harcol, szemet nyit és eszméltet. Hogy származásának magyar vonatkozása is van, külön büszkeségünk. (Atyja Ajtós községben született, innen a név eredete: Ajtós=Thürer=Dürer.) Atyja ötvös volt, Nürnbergben telepedett le.

NÜRNBERG A XV. SZÁZADBAN és a XVI. század

Dürer: Önarckép

véhez készített, 15 részből álló fametszetet. Ahogy két évtizeddel később Luther a 95 tételében mondja ki először véleményét az eltévedt egyházzól, úgy bírálja Dürer metszeteiben a velejég megromlott egyházat. (Az egyikben többek között angyal súlyt le pallosával a pápára.) A metszeteket idézetekkel látta el. Isten a művészetet állította szolgálatába, hogy egyházát igaz útra térítse.

Ezek után lesza művészete igazán prédikátora az evangéliumnak. Egész sora jelenik meg a keresztben függő Krisztusnak és mint később a reformátor, ő is Krisztusban fedezi fel élete üdvösségét. A művészet hosszú századokon keresztül az ő Krisztus-képeiben csodálja a názáreti arcát. (Veronika kendője.)

első munkatársa: Melancthon portréját is.

DÜRER UTOLSÓ NAGY MŰVE a leghíresebb valamennyi között. János és Péter, Márk és Pál apostolok páros képei. (1526.) Ezeket a képeket szülővárosának, Nürnbergnek ajándékozta. (Ma Münchenben vannak.) Monumentális felfogású, hatalmas kifejezésű alakok az apostolok e képeken. Művészetében itt a teljeset, a tökéleteset próbálta nyújtani és teljes sikerrel.

Dürer a középkori egyház szülötte, reformátor a művészet területén. Amikor Luther Márton megjelent a történelem porondján, benne azonnal a megújuló egyház hírnökét, a tiszta evangélium hirdetőjét üdvözölte.

A két emberben rengeteg a közös vonás. Ugyanaz a lelki gyötrelenség, igazságkeresés üzte Dürert is, mint a reformátort. Művészete épp úgy szomjazta az igazságot, a világszűrést, a végső és nagy kérdésekre épp úgy várta a feleletet, mint Luther. Az Isten előtti felelősség kérdésében, az üdvösségkeresés közben ugyanazt az utat járta végig, amelyet az Ágoston-rendi szerzetes járt. Nem sokkal a tételek kiszövegzése után, együttérzését abban fejezi ki, hogy néhány fa- és rézmetszetet ajándékoz Luther Mártonnak. Valószínűnek tartják, hogy a világhírű: „A lovag, halál és az ördög” című rézkarc is közöttük volt. Mindenesetre ennél a rézkarcnál eszünkbe jutnak Luther szavai: „Istennek valóban a tetszik, ha nem az emberek vagy az ördögöt, hanem egyedül Őt féljük.”

FÉLTŐ SZERETET, tisztelet és aggodás volt benne formátorunk iránt. Amikor Worms-i birodalmi gyűlés után hírt vette annak, Luther eltűnt, a következő írt: „Él még, vagy meghalt? ... így szólnak az emberek Krisztus igazságát azért, mert a papaságot megbűntetted. Uram, Jézus Krisztus, közbbe a Te szívedbe gyűjtsd össze a szegényekkel, a vaddal, amelyekkel van, segíts nekem, hogy ne hangodat fújjam, hanem don járjak. Amen. Luther megírta a következőket: „Hogy ...”

Dürer: A Geesemáné kertben

elején, valóságos német Firenze. A század második felében, Dürer halála után azonban már rossz szelek kezdtek fujdogálni a festőkre és szobrászokra. A német kézművesség, plasztikai művészet gazdag, ősi vénája, mintha hirtelen kiapadt volna. Az utolsó fellobbanás, az utolsó gazdag, eleven erő Dürer, ezen a talajon növekszik. A fiatal ember maga is az ötvösséget tanulja, apja mesterségét. De a gondviselés számára más utat jelöl ki. 19 éves korában vándorútra kel, Svájc, Franciaország, Olaszország északi részével ismerkedik meg. Az ötéves vándorút tapasztalatokban gazdag és már majdnem kibontakozott művészt kísér haza.

HÁROM ÉV MŰLVA, 1498-ban adja ki a fiatal mester első művét, a Jelenések köny-

A XVI. SZÁZAD MASODIK ÉVTIZEDÉBEN még csodálatosabb gazdagságot ölt Dürer grafikai művészete. A kifejezés sokoldalúsága, érthetősége, világossága tükröződik a Kis passió és Nagy passió sorozatán. A passió története lenyűgözi, újra, meg újra foglalkoztatja. Három évvel később (1513), újra megjelenteti rézkarcban. Kidolgozása még finomabb, még gazdagabb.

1520-21-ben, a már országos hírnév mester ismét útra kel. Végiglátogatja hazája nagy városait, eljut a Németalföldre is. Mindenütt ünneplik, nagyra becsülik. Útja során sok arckép születik, mely valóságos iskolája a művészet ezen ágának. (Önarc képei, Erasmus- és a többi társ arcképe.) Valamivel később készíti el reformát-

HÍREK

— HÜSVÉT UTÁNI első vasárnapon az oltárterítő színe: fehér. A vasárnap oltári igéje: Jn. 20, 19—23; szószéki igéje: I. Kor. 15, 50—57.

— EVANGÉLIKUS VAL-LÁSOS FELŐRA lesz a Pe-tőfi Rádióban április 24-én, reggel 8 órakor. Igét hirdet: Káldy Zoltán püspök.

— A SZENTENDREI gyü-lekezet virágvasárnap emlé-keztet meg temploma fel-szentelésének 10 éves évfor-dulójáról. Ünnepi istentiszte-let és közgyűlés keretében Várady Lajos esperes beiktat-ta Szabó Lászlót felügyelői, Pávai Ferencet gondnoki és hat egyháztagot presbiteri tisztségébe. A Budai Egyház-megye nevében Zimmermann Aladár egyházmegyei fel-ügyelő, a csillaghegyi gyüle-kezet nevében Miskolczi László presbiter köszöntötte az új tisztségviselőket. A közgyűlésen felszólalt Groó Gyula teológiai tanár, a gyü-lekezet volt lelkésze is, to-vábbá a szentendrei reformá-tus gyülekezet képviselője. A templomépítés történetét Mik-ler Gusztáv lelkész ismertet-te.

— AZ EVANGÉLIKUS EGYHÁZEGYETEM SAJTÓ-TANÁCSA 1960. április 8-án ülést tartott. Megtárgyalta és elfogadta a Sajtótanács 1958. és 1959. évi zárszámadását és vagyonmérlegét. Az Evangé-likus Élet szerkesztő-bizott-ságába a szerkesztő előter-jesztésére bizottsági tagul megválasztotta Harkányi Lászlót. Majd folyó ügyeket tárgyalt.

— BUDAPEST-ANGYAL-FÖLD. — Április 24-én, du. 5 órai kezdettel konfirmációi szeretetvendégség lesz a gyü-lekezetben. Előadást tart Friedrich Lajos sajtólelkész. A gyülekezet tagjait, barátait és az érdeklődőket ezúton is szeretettel hívjuk és várjuk.

EMLÉKÜNNEPSÉG ME-LANCHTON HALÁLÁNAK 400. ÉVFORDULOJA AL-KALMÁBÓL. 1960. április 19-én, Melancton Fülöp ha-lálának 400. évfordulóján Wittenbergben az evangéli-kus egyház emlékstentiszte-letet tart, ahol is Jánicke magdeburgi püspök fog pré-dikálni, Erdmann Schott hal-ei teológiai tanár pedig ün-nepi előadást tart. Tudvalevő-leg Melancton Fülöpnek, Luther nagy barátjának és munkatársának, az ágostai hitvallás szerzőjének a ham-vai a wittenbergi vártemp-lomban Luther hamvai mel-lelt pihennek. (Ev. Luth. Kztg.)

— KECSKEMÉT. — Virág-vasárnap Selmeczi János ta-tabányai esperes szolgált a gyülekezetben. Este Schweit-zer Albertról tartott előadást.

— FERENCVÁROS. — Basi-ldes Sándor festőművész, a gyülekezet számára elkezdte az oltárkép festését. A fest-mény témája: a Golgota.

SEGÍTSÉG AGADIRNAK. Az Egyházak Világtanácsa kétszer is, legutóbb március 8-án, felszólította tagegyhá-zait a földrengéssújtotta Aga-dir megsegítésére. Dr. Kur-tis Naylor az Egyházak Kö-zötti Segély Osztályának meg-bízásából Agadirba utazott és a helyszínen tanulmányoz-a segélynyújtás lehetősé-gét. Az EVT segélyszerve-zelet 500 személy számára sátor-lábor épített a városban ki-ül s jelentős mennyiségű ertőtlenítőszer, élelmiszert s egyéb szükségleti cikket — többek között tetemes mennyiségű patkánymérget! — is juttatott a katasztrófa áldozatainak. A segítséget faj-i, vallási, nemzetiségi hova-tartozandóságra való tekintet nélkül nyújtották.

A Luteránus Világszövetsé-g taggyeházai eddig (már-cius közepéig) mintegy 73 000 dollár segítséget gyűjtöttek Agadirnak. (Gr.)

— CSALÁDI HIR: Lapunk ked-velő olvasói: Blacs József és Miklós 24-én tartják esküvő-gyűléstüküket.

Uj élet

Ennél fogva, ha feltámadtatok a Krisztussal, az odafennvalókat keressétek, ahol Krisztus van, és az Isten jobbján ül. Az odafennvalókkal törődjétek, ne a földiekkel. Mert meghal-tatok és a ti életetek el van rejtve Krisztussal együtt az Isten-ben. Mikor a Krisztus, a mi életünk megjelenik, akkor majd ti is megjelentek övele együtt dicsőségben." Kol. 3, 1-4.

Virágba borultak a fák. Tarka, porpázó ruhát öltöttek a rétek. Reggelenként üdén, frissen és vidáman zendül fel a madársereg éneke. Tavasz van. A természet egész világa éneki a megújult élet dalát.

Ilyen üde, friss, vidám és gazdag élet születik lélek szerint Jézus Krisztus feltámadása nyomán. A régi elmúltak, íme újjá lett minden. Krisztus halála és feltámadása mindannyiunk számára lehetőséget ad arra, hogy eltemessük a régi életet és kezdjünk egy újat. Eltemessük azt az életet, amelyet meg-reontott és halál alá rekesztett a bűn. És kezdjünk egy újat, amelyben Isten szent és tiszta akaratáé a döntő szó. Amikor a Jézus Krisztus haláláról és feltámadásáról szóló evangéliu-mot hittel fogadjuk szívünk, ez a valóságos új élet születik meg az Isten Szentlelkének munkája nyomán.

Ennek az új életnek a legerősebb vonása, hogy az „oda-fennvalókat” tűzi céljául. Az odafennvalók az a teljesen tiszta, boldog örökkévaló élet, amely most még csak az Isten és az Ó angyalainak osztályrésze, de amit Isten mindazoknak szán, akik Őt szeretik a földön. Az odafennvalókkal való törődés azonban közel sem valami télen álmodozás arról, ami lesz. Nem elszakadás az élettől eget kutató szemekkel. Ha elolvás-suk a Kolossébellekhez írt levél további szakaszát, amely er-ről az új életről szól, akkor megértjük, hogy az odafennvalók keresése tekintetünk nagyon is földi életünk irányítja és abban buzgó tevékenységre készítet. Mert Istennek az az aka-rata, hogy ami „odafenn” van, az idejőjjön a földre, ahogy a Miatyánkban is imádkozunk „Legyen meg a Te akaratod, mint a mennyben, úgy itt a földön is”.

Az új életnek jellemzői a könyörületesség, jóság, alaza-tosság, szelidség, hosszútűrés, megbocsátás, békesség, mindez a szeretet kötelékével összefogva. Jézus Krisztus, aki most újra odafenn van, ezt hozta le erre a földre, ez vált szóvá és cse-lekedetté általa. Kereszthalála és feltámadása áldott magvetés volt, amelyből hasonló emberi életetek születnek.

Az új élet elrejtett élet. Nem azért, mintha mindaz amiről az előbb szó volt, nem volna szemellátható és nyilvánvalóan tapasztalható, hanem azért, mert forrása van elrejtve a ma még szemünk számára távollevő Jézus Krisztusban. Hitben vagyunk együtt Jézus Krisztussal a Szentlélek által és ez a közösségünk emberileg nem mutatható ki, de vannak ismer-tetőjelei. Az elrejtettség, ez a ma még láthatatlan összetarto-zás azonban egyszer szemmel is láthatóvá válik. Akkor, ami-kor a mi Urunk megjelenik újra mindenki számára szemmel láthatóan az Ő dicsőségében. A hit míg az odafennvalóknak a világban való megvalósításán fáradozik, erre a megjelenésre tekint előre.

Az egyház első századainak idején ezen a napon fehér ruhába öltözve jelentek meg a gyülekezet előtt azok, akik nem-rég megismerték Jézus Krisztus halálának és feltámadásának erejét és most bizonyosságát adták annak, hogy amilyen fehér a ruhájuk, olyan tisztán és szentül kívánnak Istennek élni. Ez a szokás a múlt mélyébe merült. Gyülekezeteink azonban az-zal a könyörgéssel állnak ma Isten színe előtt, hogy lélekben öltöztesse fel őket a tisztaságnak és szentségnek fehér ruhá-jába és tegye életüket áldottá minden ember számára. Külö-nösen is így hordozza imádságban azokat, akik ma járulnak először az Úr asztalához, hogy bekapcsolódjanak Ők is a Krisztusban elrejtett új életet élők közösségébe.

Mezősi György

Kumrán titkai

(Folytatás a 2. oldalról) letét és igen sok nem bibliai vallásos szöveget. Az Ézsaiás szöveg szinte betűszerint meg-egyezik a jelenleg is használt szöveggel. Ilyen csekély elté-rések vannak: Ézs 15,9-ben Dimon helységnevé helyett a most talált szövegben Dibon van — ez az egy betű elírás is lehet, jelentősége azonban nincsen. Vagy pl. 45,2-ben „előtted” helyett az új szö-vegben „előttetek”. A lelet tehát igazolja a jelenlegi bibliai szöveg hűségét — hiszen ré-gibb valamennyi eddig birto-kunkban levő kéziratnál. A holt-tengeri bibliai kéziratok így semmi újat nem tartal-maznak Bibliánk ismert és használt szövegéhez képest. Csak nagy hála tölthet el ben-

nünket az egykori kéziratmá-solók iránt, akik ekkora pon-tossággal, szinte hibátlanul származtatták át az évezredek bibliai szövegeket. És csoda-lattal kell gondolnunk Isten gondviselő kegyelmére, Aki ilyen ámulatra méltóan gon-doskodott arról, hogy az igéjét tartalmazó bibliai szövegek ily hűséggel reánk maradtak.

Rendkívül érdekes azonban a nem bibliai anyagot tartal-mazó szövegek anyaga. Ezek sok tekintetben egészen új vi-lágot vetnek a Jézus korabeli zsidóság életére s így közvet-ve a keresztyénység keletkeze-sének körülményeire is. Erről következő cikkünkben szeret-nénk beszámolni.

Groó Gyula

ISTENTISZTELETI REND

BUDAPESTEN,
1960. ÁPRILIS 24-ÉN

Deák tér de. 9 (úrv.) Hafenschér Károly, de 11 (konf.) dr. Keken András és Hafenschér Károly, du. 6 Trajtler Gábor, Fasor de. fél 10 (fj.) Blázy Lajos, de. 11 (Konf. úrv.) Koren Emil, du. 6 szeretetvendégség. Dózsa Gy. út de. fél 10 Sülle Károly, Üllői út 24. de. 10 (Konf. úrv.) Grünvalszky Károly, Kará-csony S. út de. 10 Kardos József, Rákóczi út 57/b. de. 10 (szlovák) dr. Szilády Jenő, de. háromgyed 12 Kardos József, Thaly Kálmán út 28. de. 11 (Konf. úrv.) Rédey Pál, du. 6 Drenyovszky János, Külső Üllői út du. 5 Drenyovszky János, Kőbánya de. 10 (Konf. úrv.) Veö-reös Imre, Utász u. de. 9 Takács József, Vajda Péter u. de. fél 12 Takács József, Zuglói de. 11 (Konf. úrv.) Boros Károly, du. 4 Szeret-etvendégség, Gyarmat u. de. fél 10. Főti út 22. de. 10 (Konf. úrv.) Gábor András, Újpe t de. 1/10 Blázy Lajos, du. 5 szeretetvendégség. Pesterzsébet de. 10. Soroksár-Ujtelep de. fél 9. Rákospalota-MAV-telep de. fél 9. Rákospalota-Nagytemplom de. 10. Rákospalota-templom du. 3. Pestúthely de. Kürtösy Kálmán Rákosszent-ny de. fél 11 Karner Agoston, falva de. 9. Csillaghegy de. 9. Madocsa-i tér de. 9 Madocsa-i tér de. 11 (Konf. úrv.) Várady István, este 7 Madocsa-i Miklós, Te-

rockó tér de. fél 9 Schreiner Vil-mos. Óbuda de. 10 (Konf. úrv.) Fülöp Dezső, du. 5 Vámos József, Tarcsay Vilmos u. 11. de. 9 Já-nossy Lajos, de. fél 11 (Konf. úrv.) Zoltai Gyula, este fél 7 Ruttkay Elemér, Pesthidegkút de. fél 11 Ruttkay Elemér, Diana út de. fél 9 Károlyi Erzsébet, Kelenföld de. 8 dr. Rezsényi Zoltán, de. 11 dr. Rezsényi Zoltán, du. 6 Kende György, Németvölgyi út de. 9 Ken-deh György, Kelenvölgy de. 9 dr. Benes Miklós, Budafok de. 11 (Konf. úrv.) Visontai Róbert, Nagytéreny de. 8 Visontai Róbert, Csillaghegy de. fél 10. Csepel de. 11 (Konf. úrv.) Mezősi György, du. 5 szeretetvendégség.

EVANGÉLIKUS ÉLET

A Magyarországi Evangélikus Egyetemes Egyház Sajtóosztályának lapja Szerkesztő: D. dr. Vető Lajos Felelős szerkesztő és kiadó: Gábor András Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Üllői út 24. Telefon: 142-074 Előfizetési ára egy évre 60,- Ft. fél évre 30,- Ft Csekk számla: 20412.-VIII. Arusítja a Magyar Posta 10 000 példányban nyomtatott 60 5031/2 — Zrinyi Nyomda

Alóni Dürer Albert, grafikus

A magyar népművészet műve
fel a képművészet V. ker. B
úti grafikai munkáscsoportja.

- : Röviden

NÉPSZABADSÁG

Ajtósi Dűres Céh

1935-ben alakult
Debrecenben

Lapja: Magyar Exhibis

4 néma jelent
meg köt
cífolgamban. Legria-
dósa a 4-dik néma,
könyvtáramban.

Elnöke Nagy József.
A lap főmunkatársa Leó
Rexó dr. Töle la-
leim megnevezhető a
hivatalos 1-3. néma

lek
rajának

Budapest

amni megkeresésére a visegrádi felleg-
nyhoz szükséges új lepcsők költsége stö-
v...

Elhasználandó az alkalmat hogy ezen
emléket az országos bizottság függel-
és kérem mioként annak restaurálását

M Ű V É S Z E T I É L E T

ELSŐ DUNÁNTŰLI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS, — DERKOVITS-EMLEKKIÁLLÍTÁS SZOMBATHELYEN. Dunántúli képzőművészeti kultúrájának eredményeit ezideig nem tudta egységesen bemutatni, mivel minden kulturális centrumváros egymástól függetlenül élte a maga képzőművészeti életét. Épp ezért sikerrel könyvelheti el *Vasvármegye és Szombathely város Kultúregyesületének Képzőművészeti Szakosztálya*, a *Szent Márton Céh*, hogy a január 26-án megnyitott és a február 4-én bezárult dunántúli reprezentatív kiállítás és a vele kapcsolatos Derkovits poszthumusz-kiállítás teltételeit meg tudta teremteni.

A kiállítás vándorkiállítás akart lenni, de ehhez már hiányoztak az anyagiak. Az volt a terv, hogy az erősen megrostált anyag (a Derkovits-anyagon kívül 125 műtárgy szerepelt, 56 művésztől) végigvándorol Dunántúli minden nagyobb városában. De a nagy szándék hajótörötté lett az anyagi közöny zátonyán.

Pedig ez a kiállítás megérdemelt minden támogatást. Derkovits Gyulának a nemrég elhunyt nagy magyar festőművésznek 25 festménye, rajza és 19 rézkarca, Pécs 17 művésznének 40 festménye, építészeti terve, Sopron 7 művésznének 11 festménye szerepelt a kiállításon. De felvonultak a szombathelyiek is teljes számban, továbbá a vas megyei, a vasi földön született s a fővárosba elszármazott művészek, végül Kaposvár és több dunántúli város művészei is.

A kiállítás gyűjtőpontjában Derkovits Gyulának külön teremben rendezett, válogatott munkái állottak. Szinte megható volt az az érdeklődés, mellyel a szombathelyiek nagy szülöttjük remekműveit szemlélték. Természetesen voltak ünneprontók is, de minden szenvedélyes hangot lecsillapított a város polgármestere, amikor a város nagy halottja művészetének méltatása után az özvegynek meghatott szavak kíséretében átnyújtotta a Szent Márton Céh emléklakettjét.

A kiállításon szépen megfértek egymás mellett a haladó és a konzervatív irányzat hívei. A zsűri a legtapintatosabb álláspontot foglalta el akkor, amikor a Céh négy plakett-

dor Geiszler Emil „Arcképét“, *Nagy István* pasztelljeit, *Klug K. György* festményeit, *Hollósy Endre* tónusos „Szabad színpad“-ját, *Szele Stefán* Henrik primitíváható „Annunziatá“-ját és „Munkáscsalád“-ját, *Gábor Jenő* „Trombitás“-át, *Nendtvich Andor* és *Forbát* Alfréd érett grafikáit és építészeti terveit. A soproniak közül *Jäger Ernő* „Olvasó nő“-je, *Mühl Gusztáv* „Eisenerz“ c. akvarellje emelkedett ki a kiállítás anyagából. A körmenedik közül *Vámosi Saáry Gyula* „Tanulmányfej“ kréтарajza, *Celldömölkről Csorba* Tibor színes pasztelljei, a szombathelyiek közül a *Radnai* és a *Fábián* művészpár festményei, *Fábián Mária* „Cigánylány“ pompás műve, dr. *Gotthárd István*, *Jaksa István*, *Szabó Károly* festményei, ifj. *Vass Béla* építészeti terveit, *Alföldi János* plakettjei és festményei, végül *Saághy Michaela* szobrai és kerámiai voltak a kiállítás értékei.

Különösnek látszik, hogy egy kiállítás becsámolója anyagi vonatkozásokkal is foglalkozzék, de rá kell mutatnunk arra, hogy komoly anyagi alap nélkül nagyobb szabású, egy ország rész legjava művészi természetét magába foglaló kiállítást vidéken nem lehet elővarázsolni. Az anyagi feltételek megvalósításához a legszívósabb akaraterő volt szükséges. Áldozott is a hivatalos város és megye, a város pénzügyintézetei s áldoztak maguk a kiállítók, hogy a kiállítás megrendezéséhez szükséges félezer pengő összejöjjön.

Ha arra gondolunk, hogy Budapesten kívül nincs művészegyesület, melynek mecénásai lennének, hogy így kiállításait zavartalanul rendezhesse s egy-egy arra érdemes, országos viszonylatban is elsőrendű, vidéken élő művészt díjazzon, meg kell állapítanunk, hogy ez nincs egészen rendjén. Szomorú az is, hogy a kiállítás (30 filléres) belépődíjait is olyan nehezen teremti elő egy nagyobb város közönsége a mai gazdasági válság idején s így a rendezés sem érheti el azt a célját, hogy a kiállítás látogatott legyen s ezzel a város művészeti kultúráját s a közönség művészi nevelését elősegítse. (A 40.000 lakosú város egy százaléka látogatta a kiállítást. Minden századik ember!)*

Magától értetődő az a gondolat, hogy az országos művészetpolitika ható erejét vidékre

Válasz Dürernek
Bekecsen

AZ AJTÓSI DÜRER CÉH (DEBRECEN) MŰKÖDÉSE. *Debreceni grafikai kiadványok.* A múlt év őszén a debreceni grafikus művészek és műgyűjtők *Ajtósi Dürer Céh* néven egyesületet alakítottak, amelynek célja a magyar grafikai művészet fejlesztése és pártolása, a grafikagyűjtés előmozdítása. Vezetősége: dr. b. Soó Rezső egyet. ny. r. tanár, akinek Debrecen mai grafikus művészeit bemutató tanulmányát a Magyar Művészetben Hoffmann Edit dr. ismertette, alelnökök: Nagy József tanár, a Céh folyóiratának, a „*Magyar Exlibris*”-nek szerkesztője, G. Szabó Kálmán festőművész, jeles fametsző, titkár: Békés István.

A Céh működését kiállítással kezdte meg Debrecenben, a Déri Múzeumban (1935 dec. 18—23), hogy Debrecen és a Tiszántúl közönsége előtt egyrészt a debreceni grafikai művészet fejlettségét bemutassa, másrészt a grafika, különösen az exlibris és alkalmi grafikagyűjtés értékét és hazai színvonalát dokumentálja. Evégből az exlibris történeti fejlődését és a magyar és külföldi kisgrafikai művészet mai képét legjelentősebb művelőinek munkásságával mutatta be a kiállítás közönségének. A nagysikerű kiállításon ott láttuk a debreceni művészek idősebb nemzedékének *Bánszky*nak, *Nagy Ferenc*nek, *Toroczka*inak karcait (sok vernis-mou és aquatinta), *Berki Irma* finom tussrajzait, *Menyhárt* erőteljes grafikáját, *G. Szabó* dekoratív, modern, harmonikus fametszeteit és szénrajzait, *Vadász* groteszk vagy hangulatos karcait, *Nagy István* karikatúráit, *Petry* virtuóz tussrajzait, *Nagy Sándor János* exlibristerveit stb. A legértékesebb anyagot a nemzetközi exlibris kiállításon az eredeti Dürer és Cranach lapok, Dürer fametszetes könyvei, a XVI—XVIII. század fa- és rézmetszetű könyvjegyei képviselték. A modern exlibrisek rendkívül gazdag anyagában elsősorban a magyar kisgrafika fejlődésmenetét, a 90-es évektől napjainkig kísérelhettük figyelemmel, a debreceni művészek lapjain kívül *Horváth* Endre tökéletes rézmetszetei, *Buday György* mély lelkiségű fametszetei, *Haranghy Jenő* változatos, gazdag könyvjegy-oeuvreje, *Conrad*, *Divéky*, néhai *Gara*, *Kmetty*, *Kozma*, *Révész*, *Román* exlibrisai, *D. Szabó* István könnyed színes vázlatai keltettek feltűnést. A külföldi műv-

szek a kisgrafika legjobbjával voltak képviselve, leginkább a németek. A legnagyobb érdeklődést az alkalmi grafikák (különösen Kner-kiadványok), az akt-, haláltánc-, virágos exlibrisek, neves férfiak (uralkodók, írók, művészek: *Kokoschka*, *Greiner*, *Klinger*, *Thoma*, *Zichy* stb.) könyvjegyei keltették. A kiállítás anyagának javarészét a nyíregyházi *Bessenyei Kör* meghívására ott is bemutatta a Dürer Céh (1936 jan. 12—18.). A Céh további (régi grafika, plakát stb.) kiállításokat tervez.

Folyóirata a *Magyar Exlibris* 1. (1935.) évfolyamában *Nagy József* a régi debreceni könyvjegyekről és *Horváth* Endre kisgrafikai művészetéről (2 eredeti acélmetszet melléklettel), *G. Szabó Kálmán* és *Vadász* Endre a magas- és mélynyomású technikákról, *B. Soó Rezső* Debrecen modern exlibris művészetéről, az exlibris-irodalomról, *Sebestyén* Endre Szedged művészi életéről, *Buday György* művészeti problémákról, *Szabó Pál* *Buday György* fametszeteiről, *Némegy Gyula* az 1934. szeptemberi grafikai kiállításról stb. írnak. A gazdagon illusztrált folyóirat 1. évfolyama 28 eredeti grafikát tartalmaz, 1. száma teljesen elfogyott, míg a 2. évfolyam (amelynek 1. száma a debreceni kiállítás részletes leírását és katalógusát is magában foglalja) előfizetési ára 4 pengő.

A Debreceni Officina (Békés István tulajdona) kiadásában megjelentek: *Vadász* Endre 10 rézkarc exlibrise (B. Soó magyar, prof. Fleri olasz, Dr. Kardos német előszavával 50 példányban 15 P). Ezek a művésznek e téren legérettebb, legharmonikusabb alkotásai, zárt kompozíciók, nyugodt vonalvezetésű egységes stílusban. *Szoboszlai* Mata János: Húsz fametszetű könyvjegy a magyar parnasszusról. (Mitrovics prof. magyar, B. Soó német előszavával 3 P, színezve 15 P, antik papíron 12 P 250 példány). Csak név szerint könyvjegyek ezek, valójában szimbolikus illusztrációk a magyar irodalom főműveire; a művész célja a költő művének hangulatát, gondolatát, lelkét visszaadni. A lapok sok történelmi stílusérzékkel, erőt és technikai tudást árulnak el.

A kis grafikai művészetek és a grafikagyűjtés előmozdítása terén így Debrecen hova-tovább a fővárossal egyenértékű vezető szerepet játszik. *b. Soó Rezső.*

Magyar művészet

1936. 12. 2. l.

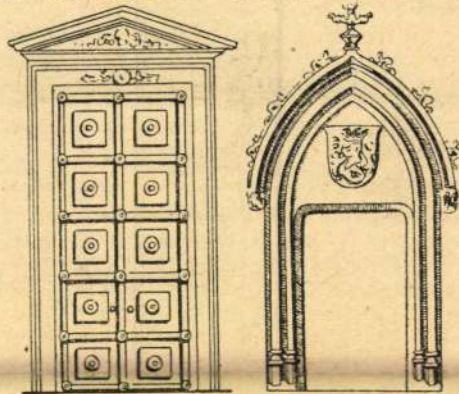

csuklópántokkal, lecsavarhatóan erősítik a falba rögzített tokra. Nagyobb *kapuknál* a szárny súlyát esetleg a küszöbön elhelyezett serpenyő veszi át, melyben a szárny alsó csapja forog. *Tolójájtóknál* a szárnyat többnyire felső vezetősínre függesztik, görgőkön, v. kerekeken. A szárny v. a fal mellé, v. kettős fal üregébe tolható be. *Ingaajtók* rugós pánttal olyképp vannak megerősítve, hogy ki-be nyílhatnak. *Harmonika-ajtók* szárnyai zezgugosan összehajthatók, *billenő-ajtók* (pl. felfelé nyíló garázkapuk) ellensúlyllyal könnyen felemelhetők. *Forgó szélfogó-ajtók* kézi, v. motorhajtásra készülnek. Az A. anyaga: belső ajtóknál vázás, táblás szerkezetű fenyőfa, v. rétegelt lemez. Külső ajtóknál gyakran tölgyfa. Padlás- és pinceajtóknál vaslemez, biztonsági ajtóknál páncéllemez, hőszigetelő beléssel. Belső ajtóknak is célszerűek a sajtolt acéllemez ajtók.

Faajtóknál az ajtólapot keskenyebb elemekből úgy kell összeállítani, hogy a fa beszáradásánál, mely hosszirányban nem számottevő, de a szélesség irányában jelentékeny, az ajtó meg ne repedjen, v. el ne torzuljon. Ezért az egyszerű ajtókat párhuzamos hornyolással egymásba illesztett és harántvéderekkel merevített deszkákból, jobb épületek ajtóit összevéselt keretből és abba enyvezés nélkül beleillesztett vékonyabb betétből készítik. Ujabbán elterjedtek a teljesen síma lemezelt ajtók, melyeknél az összevéselt puhafavázat kétoldalt többrétegű, keresztbe ragasztott falemez fedi. Időjárásnak kitett külső ajtóknál célszerűek a leveles betétek, melyek egymást zsalszerűen fedő keskeny deszkákból vannak összeillesztve. — *Vasajtóknál* az egyszerű lemezajtókat elgörbülés ellen kiálló laposvas- v. szögvasmerevítéssel kell ellátni. A két lemezből sajtolt ajtók a vésett faajtókat utánzó beosztással, síma felülettel készülnek, önmagukban merevek. Nagy vaskapukat hullámlemezbe is készítenek. Tűzbiztos ajtóknál a vasat tűzálló hőszigetelő anyaggal, pl. aszbeszttel kell bélelni, különben a hőszéttől meggörbülő vaslemez a lángot átengedi, sőt a megtüzesedett vas

sugárzó melege is gyújt. Ujabbán *gázbiztos* kettős vasajtókat is készítenek repülő-támadások elleni menhelyekhez, a tokban gumiszalag tömítéssel, minden oldalon egyszerre működő és szorító tolezárakkal.

Az A. történeti fejlődése. A ráamaműves (vésett) A.-k csak az újkor elején kezdenek divatba jönni, odáig deszkákból összerótt A.-kat használtak, amelyeket v. fémlapok borítottak, v. vasalás tartott össze. Az előbbi esetben a fémlapot domborítással, véséssel díszítették, a román és gótikus időkben pedig a gazdag vasalás alkalmat adott a díszítés sokféle módjára. A renaissance korából fennmaradt, bronzöntésű A.-k remekei közé tartozik a firenzei keresztelőkápolna domborművektől ékes kapuja, Ghiberti műve („a Paradicsom kapuja”). Az A. minden időben keretet is kapott, amely

Balra: renaissance ajtó a firenzei Sta Croce templomból. Jobbra: gótikus magyar ajtó Bunyadi János korából.

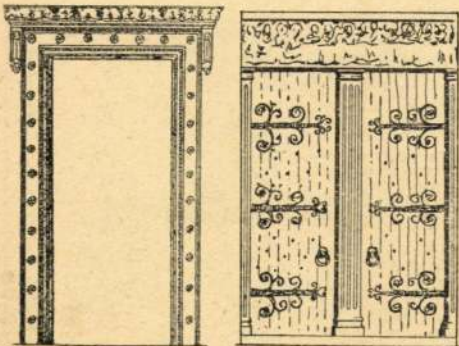
a templomok és paloták A.-in gyakran díszes formáktól volt ékes. Így a renaissance-ban finoman megdolgozott kődomborművek borították, gyümölcs- és levdízzsel, gyakran figurális betétekkel, a barokk-korszakban az A.-nak ez a része rendkívül meggazdagodott erősen kidomborodó, a keretet elburjánzó szobrászati ornamentummal. A modern A.-keret egyszerű, legtöbbször egyenesvonalú és simalapú.

Ajtókopogató, bronzból, gyakran vasból készített díszes gyűrű, a kapun, ajtón való kopogtatás céljára. A renaissance után divatját multá.

Ajtólék, a jég alatti halászatnál az a nagy négyszögletes lék, amelyen át a hálót a jégre kihúzzák. Nevezik kihúzóléknek v. kivonyóvéknek is.

Ajton (Aiton), kolozsmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik (1930) 2279 lak.

Ajtónálló, 1. Ostiarius, az egyházi rend (l. o.) 4 kisebb fokozatának elsője. A kereszténység I. sz.-ában az volt az A.-k

Balra: ó-görög ajtó az athéni Erechtheionból Jobbra: román síflusú ajtó, jellegzetes vasalással.

Ajtókopogató.

Ajtónálló Dűcsék

feladata, hogy az avatatlanokat az istentisztelettől távoltartsák. A keleti egyházban ez a rend a VIII. sz.-ban egészen megszűnt. 2. *Janitor*, világi és egyházi méltóságok fogadótermének bejáratánál szolgáló teljesítő személy. Nálunk a királyi és királynői főajtónállómesterek az ország igazi bárói sorába tartoztak.

Ajtony (*Achtum*, *Ochtum*), a hasonlónevű nemzetség feje, valószínűleg azonos az utolsó gyulával. Birtokai a Köröstől az Aldunáig terjedtek; szövetségben állt Sámuel bolgár kán-nal, majd a „bolgárölő” Baziliosz bizánci császárhoz közeledett. Összetűzött Szt. Istvánnal, akadályozta a királyi só szállítását a Maroson, emiatt a király A. egykori hadnagyát, Csanádot küldte ellene, aki Oroszlánosnál győzött és a Gellért-legenda szerint A.-t megölte.

Ajtósfalva, Gyulához tartozó puszta Békés vm.-ben, u. p. és u. t. Gyula. Lak. száma (1930) 214. Ajtós néven hajdan falu volt a Fehér-Körös jobbpartján.

Ajtósi Dürer C-h, grafikusok és grafika-gyűjtők egyesülete a grafikai művészetek ápolására. Székhelye Debrecen.

Ajtóssy (Ajtósi), békésmegyei család, első ismert tagja Sebestyén 1404-ben *királyi ember*. Ebből a családból származott **Dürer Albert**, a világhírű festő- és grafikus-művész, akinek atyja, a XV. sz. derekán Békés vm.-ből, Gyuláról Nürnbergbe telepedett, s nevét németre fordítva Thüerer, illetve Dürer alakban használta. A család címere: a pajzsban ábrázolt kitért ajtó.

Ajtótök, ajtószárny felerősítésére szolgáló keret. *Acsók* a falba erősített gyalulatlan tok, melyet még gyalult béléssel, borítással burkolnak. *Gerébtök* kisebb keresztmetszetű gyalult tok, melyet vastagabb fal kávájába falaznak be. *Kötök* kökeret, melyhez az ajtószárnyat erősítik, de a gerébtök külső falkáváját is így nevezik. *Pallótök* többnyire vékonyabb fal teljes vastagságán átmenő gyalult tok, melyet kétoldalt borítással burkolnak. *Acellök* különleges sajtolt, v. húzott szelvényekből készül, faajtóhoz is alkalmas. Falkarmokkal erősítik a falba. Egyeszerűbb vasajtókat *szögvasatokra* szerelik.

Ajuga, infú, az ajakosok családjába tartozó nemzetség, kb. 50 fajta közül 6 hazai. **A. chamaepitys** sárgavirágú, tarlón, **A. reptans** kékvirágú, erdőszéleken nő. A kertekben több egynyári és évelő fajtát használnak fel. 10–30 cm magasra nő, félszárnyékos helyen érzi magát legjobban, szaporítása töosztással és magvetéssel történik.

Ajulás (elajulás). Legkönnyebb formája az agyvelő vértelenségén alapuló, végeredményben ártalmatlan, hirtelen fellépő eszméletlenség. Az Á.-t megelőzőleg jelentkezhetik szédülés, fülzúgás, émelygés, sőt hányás; a beteg szeme előtt a tárgyak ingadoznak, elmosódnak, végül elsötétül minden. Tünetek: fehér arc és ajak, verejtékes homlok és halánték, a lélegzés hiánya, alig tapintható pulzus, hideg végtagok. Néha pár másodper-

cig, máskor hosszabb ideig tart az Á. Utána a szív működés javul, az arc piros lesz s az eszmélő úgy érzi, mintha mély alvásból ébredne. Tennivalók: vízszintes fektetés, esetleg leborított székre úgy, hogy a fej lefelé, a lábak felfelé legyenek; jó levegő; a ruha, nyakkendő, fűző stb. kibontása, hideg víz az arca s ébredés után fekete kávé. A könnyű Á. nem tévesztendő össze az agyvérzéses eszméletlenséggel. Utóbbinál gyakran az arc piros, a légzés hangos. Ilyenkor a beteget ülő helyzetbe kell fektetni, hogy feje magasabban legyen. A fejre hideg borogatást kell tenni és azonnal orvost hívni. Belső elvérzésnél is van Á.-szerű állapot, amelyet folytonosan tartó görcsös ásitás kísér. Egyéb tünetei megegyeznek a rendes Á.-sal.

Van olyan epilepszia, amelynél hirtelen Á.-szerű eszméletlenség lép fel, görcsök nélkül: ez az *epilepsia minor*, (kis epilepszia). Á.-hoz hasonló állapotok még a kábultság, a somnolentia, a szopor, a letargia, a koma. **L. Öntudat zavarai, Szédülések.**

Ajurveda, szanszkrit szó a. m. orvostudomány (szó szerint „az élet tudománya”). **L. Orvostudomány története.**

Ajuthia (Ayuthia, Krung Kao). Kerületi és alkirályi székhely Sziámban, Bangkoktól É.-ra, a Menam partján. Kb. 5000 lak. 1765-ig Sziám fővárosa volt.

Ajvazovszki Ivan, orosz festő, *1817. †1900. Tengeri képeket festett, ilyeneket Budapesten is kiállított. Mintegy 4000 képe közül igen sok cári kastélyokba került.

Ak... l. Ac... alatt is.

Ak, törökül fehéret jelent, gyakran fordul elő összetett szavakban. **Pl ak-hiszár**: fehér vár, **ak-deniz**: fehér (Földközi) tenger, **ak-sehir**: fehér város, **ak-szeráj**: fehér palota.

Aka, kisközség Veszprém vm. zirci j.-ában, a székesfehérvár–komáromi vasútvonal mellett, u. t. Kisbér. (1930) 782 lak.

Akaba, a Vörös-tenger É.-i, hasonlónevű öblének zugában fekvő, Transzjordániához tartozó arab település. 1917-től hadművelleti bázisa volt a Lawrence ezredes vezétele alatt álló arab felkelésnek a törökök ellen. Az A.-i öböl a Vörös-tenger ÉK.-i végső öble a Szinai félsziget és Arábia között.

Akácfa, akác-csipkefa, magyarfa (Robinia pseudacacia). É.-Amerikából származó s a hűvelyesek családjába tartozó fa, amelyet Európába az 1600-as években hoztak be. Lombja sok fényt kíván s így sűrű erdőt nem alkot s más fa alkotta erdőbe sem való. Jó mézelő, fehér virágait dusan hozza, a *Flores acaciae* gyógy-

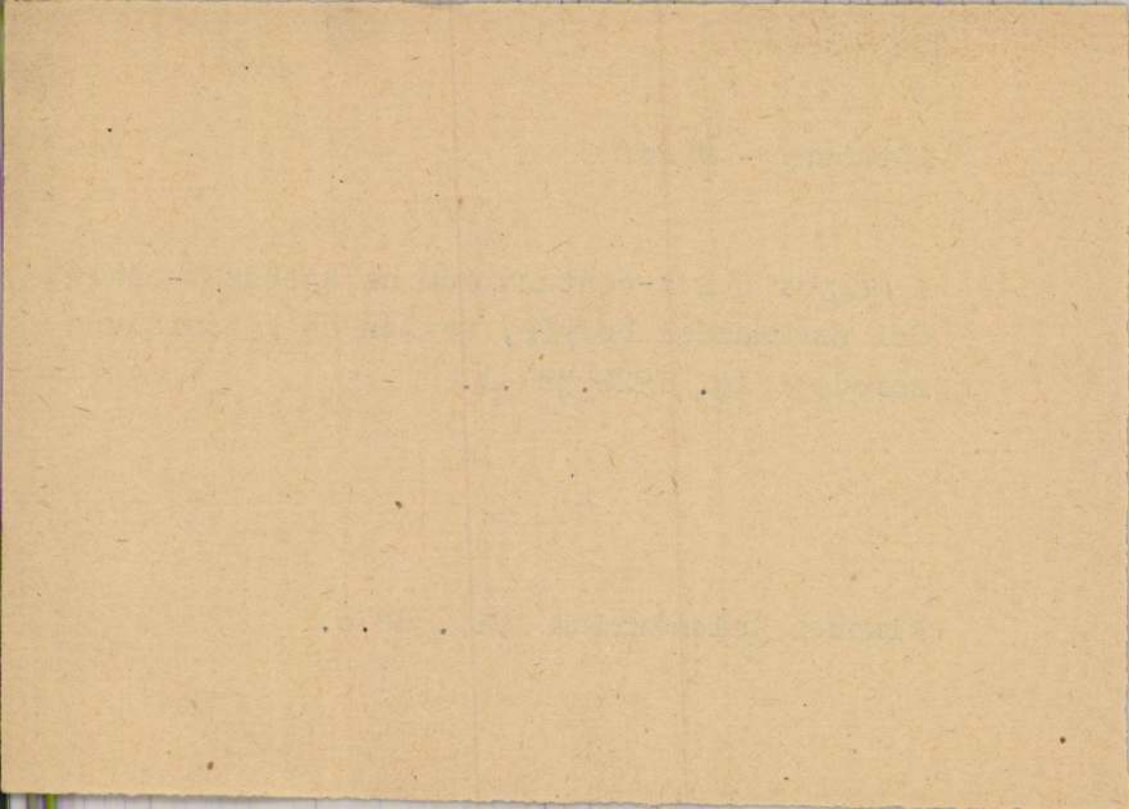
Akácfa virága.

Ajthóssy - Dürer

A magyar Dürer-centenáriumi az Ajthóssy-család
ősi származási helyén, Gyulán és Ajtósfalván
zárodott le. 1928.jul.1.

Kincses Kalendárium 1929. 88.o.

~~Mudpie~~
Spion's Antail
Ours

L.

Hendri - Pentuicy

12. 1.

~~Handwritten scribbles~~

1850

✓

Handwritten text, possibly a name or title, written vertically.

Handwritten initials or signature.

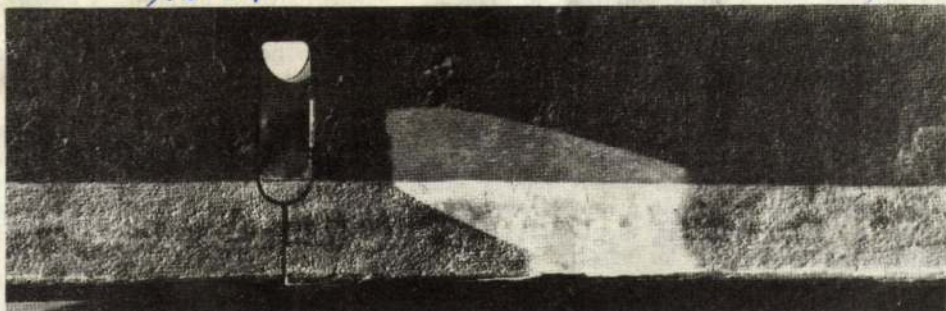
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG

1978 MÁJ

Ajtós Éva

1021

Ajtós Éva: Fotó

... versekhez gazd
szabad csak írni. A műfaj lehetőségein belül
ben — a népzene nyelvére, dallamvilágára
munkásságának gyöngyszemeit. Ezeket a
elő, mintegy a költők nyelvezetén megszólal
ségével tolmácsolva.”

A népzene és az „énekelt versnek”
a Sebő-klub programját és munkáját. Pozitív értelemben is, problematikus értelemben is.
Pozitív értelemben, mert hiszen Sebőék kezdettől nem egyoldalúan a népzene
orientálódtak, nem csupán a múltat akarják megmenteni, hanem a jelen vagy még
inkább a jövő hangjának megtalálása érdekében fordulnak a népzenehez. Ebből
származnak a zenei munka belső problémái is, amit sokan — s így a klubtagság is —
különbözőképpen ítélnék meg. A zenei közvélemény általában Sebőék népzenei
munkásságát tartja legértékesebbnek, hiszen a hangszeres népzenei hagyományt
ők tették ismét elevenné. Az énekelt dalokkal szemben a zenészek sokszor tesznek

MDK

Ajtósi, ötvösmester

Ötvösművek, ékszerek és az Esterházy kincs,
Iparm. Muz. 1963.

Átány

178

178

+

afány

váb földm

vetet

sinyek

t alst

Jokat

/kúln
cédulán/

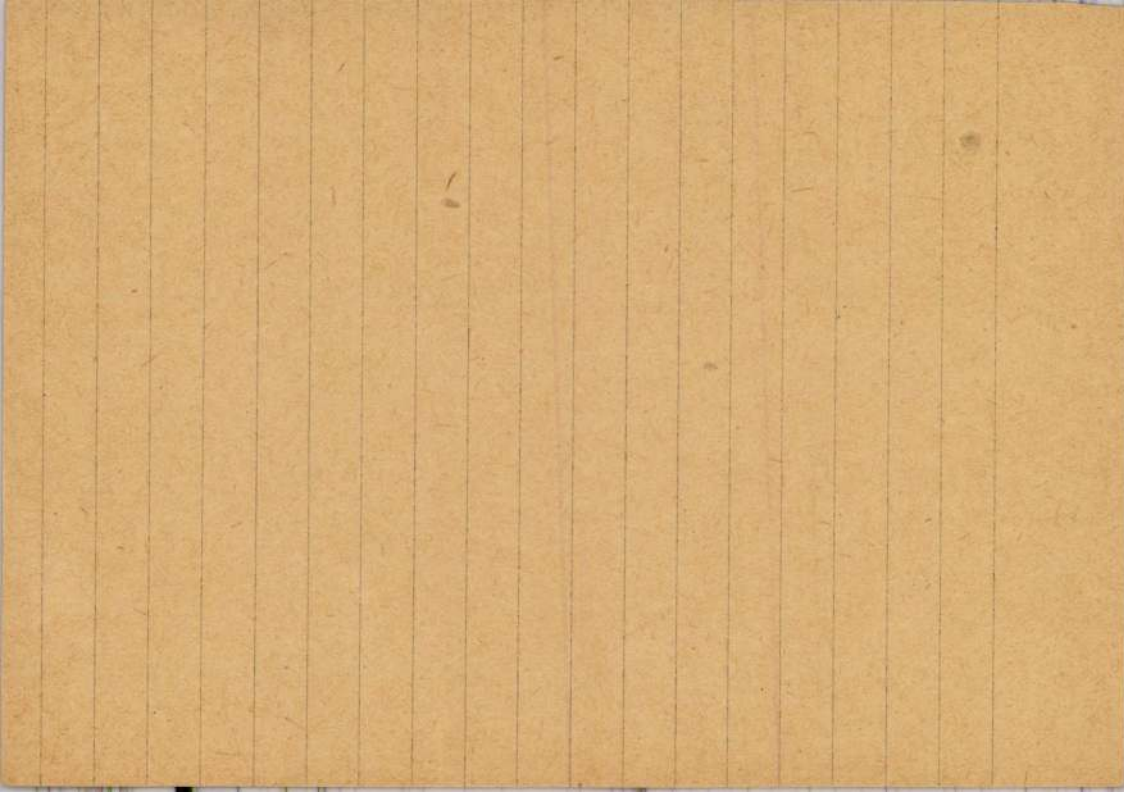

Ajtósi ötvös XVI. n.

M. D. K.

A 15-16 n. fordulón Nürnbergben
dolgozott a Béres mezejöl kivándorolt
A. nevű ötvös, Süres atyja.

Böhmé Leislóné - Somogyi Ágnes: kévészifem-
művészet. Bp. 1956. 4.

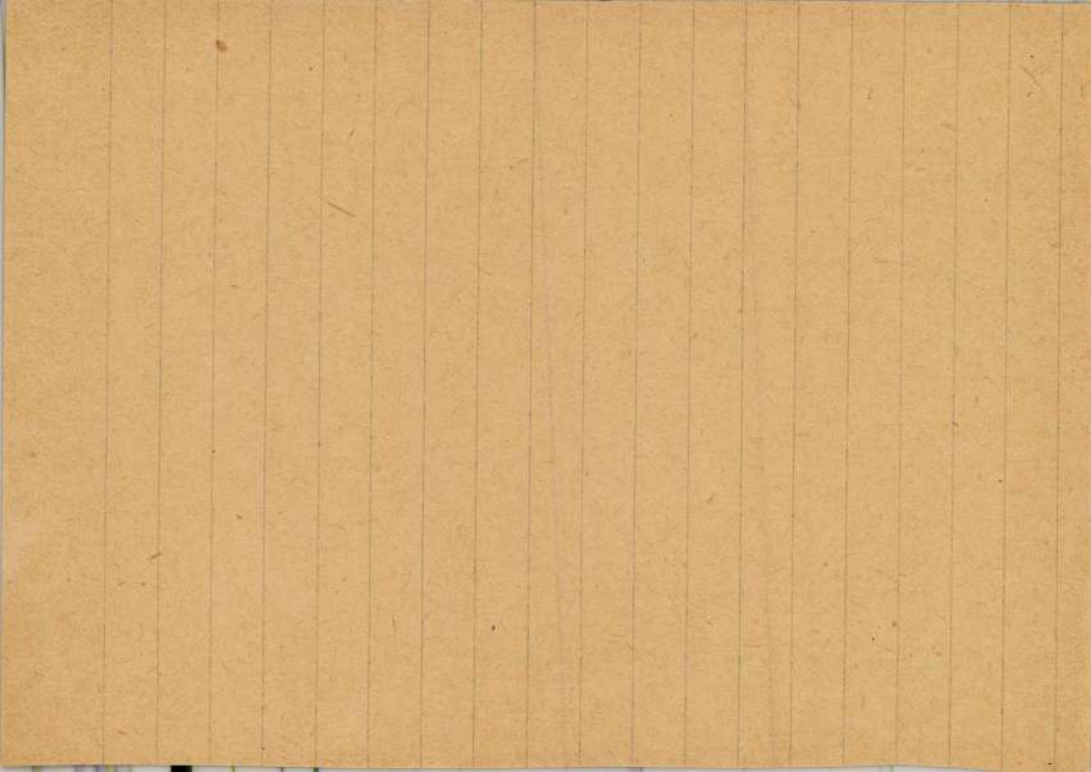
M. D. U.

Ajtóni Antal élv. 15 u.

Düner asja, Béres nérmegyé'ből vándorol
ki Nürnbergbe.

4 művészetek története. Betk: Beothy Zolt.
II. Bp. 1907 594.

Ajtósi Albert ötvös

M.D.K.

Gyulsi mester.

Kivándorolt és mind a Németalföldön, mind Nürnbergben megállta a helyét, ahogyan azt fia

Dürer Albert megírta róla.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 621.1.

A Kultúra világa. Bp. 1963.

1951

1951

1951

1951

1951

1951

1951

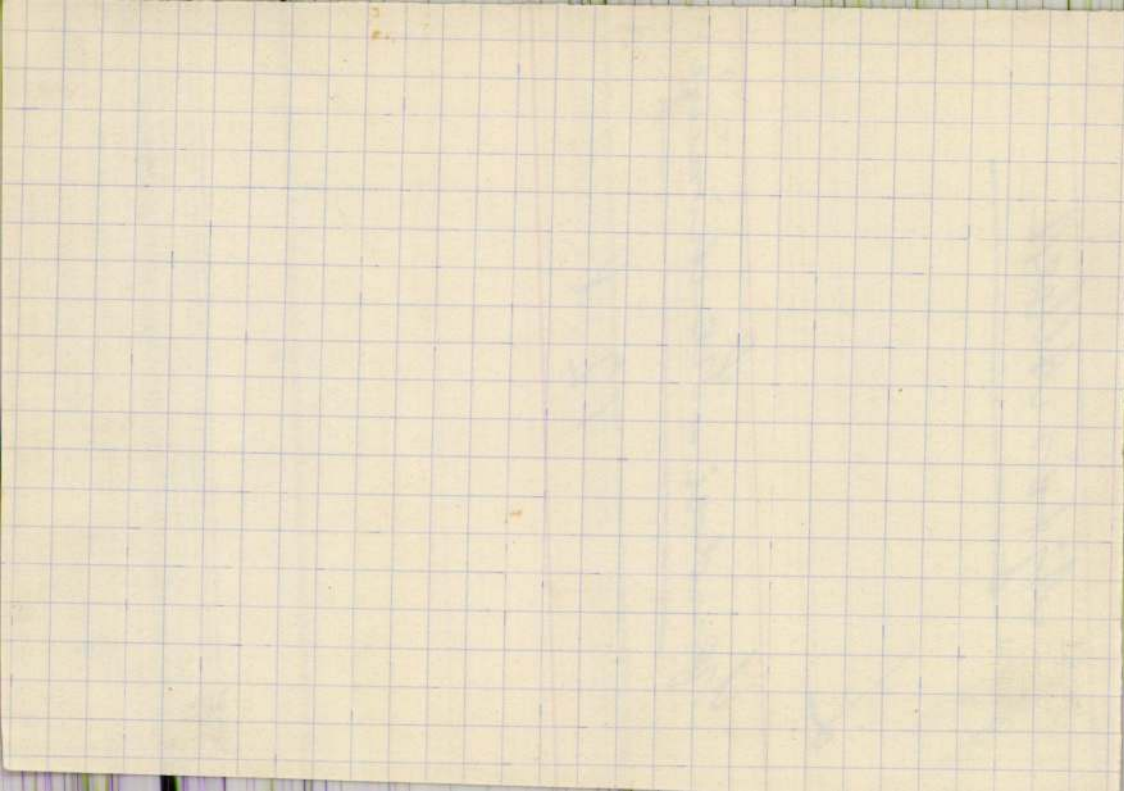

Ajto's address

L.

Hendri-Hentwäy

12.1.

MDK

Ajno Hakulinen

Tanyaudvar, repr.

Szegedi képzőművészek retrospektív kiáll. 1945-58,
Móra F.Muz.

And here in

the year, 1871.

of the year, 1871.

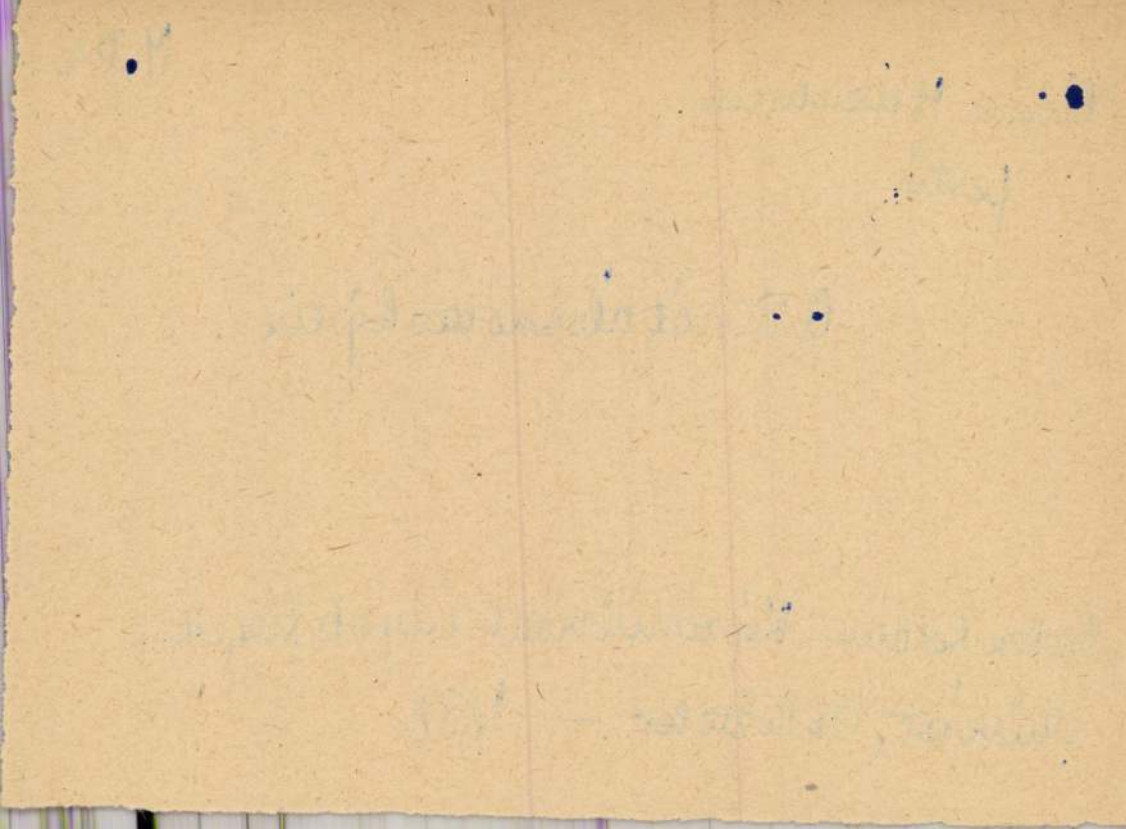
1871.

Oino-Hakulinen
festö

M.D.K.

A. Pirat älskötta heppein

Seleski Koltan: Képräművészeti napok Szegeden
Művészet, 1961 október — 431.

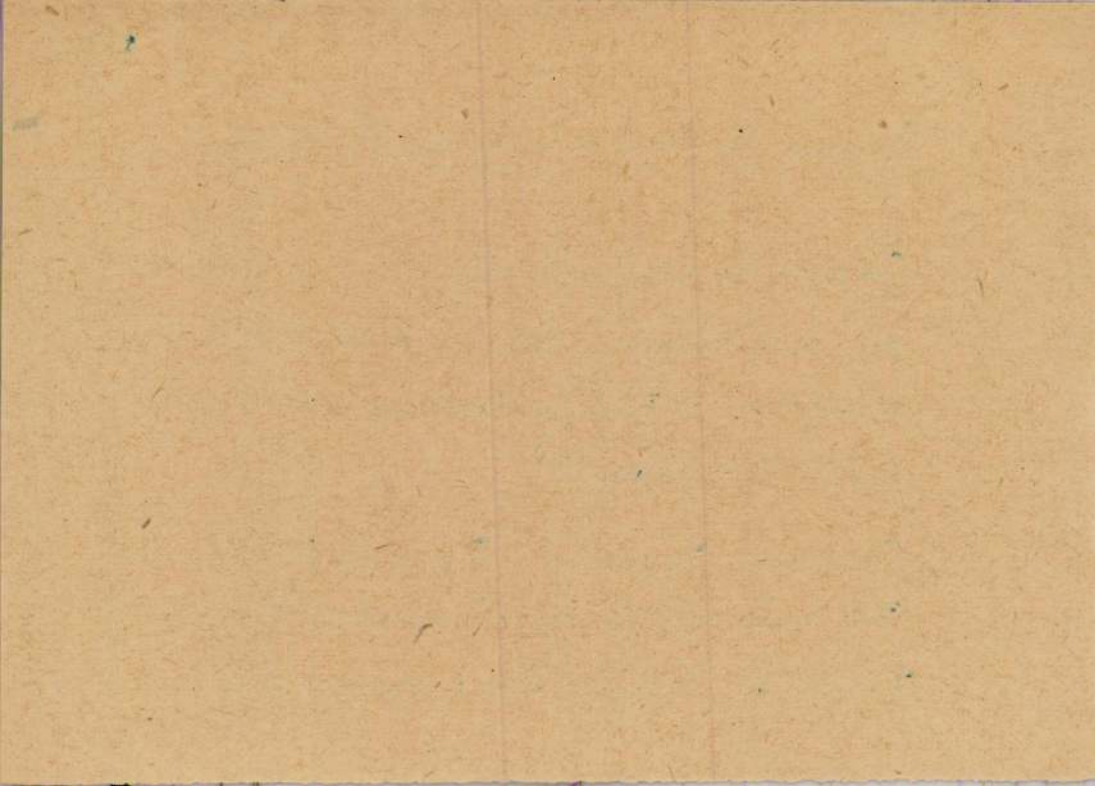

Simo Haku-linen (grafikus)

Grafikával szerepelt a Dél-alföldi képzőművészek kiállításán, Szegeden. (Nem tudom, melyik a vezetékneve!)

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi képzőművészek kiállítása Szegeden.

Tiszatáj, Szeged 1964. szeptember. 9. l.

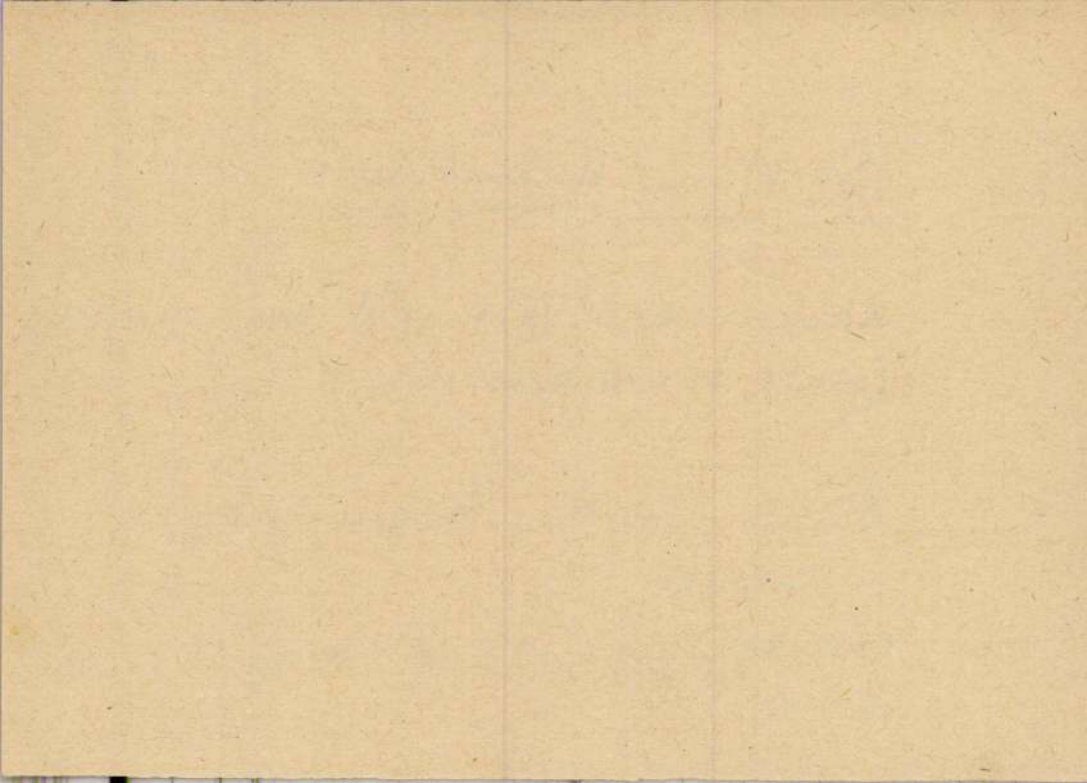
Sz. Aimo Hakulinem

Akvarelleket fest. (A mai szegedi
festők közül felsorolva.)

Szelényi Zoltán: Szeged új képző-
művészete.

Tiszadaj, Szeged, 1955. dec. 18. évf. 5-6. sz.
379. l.

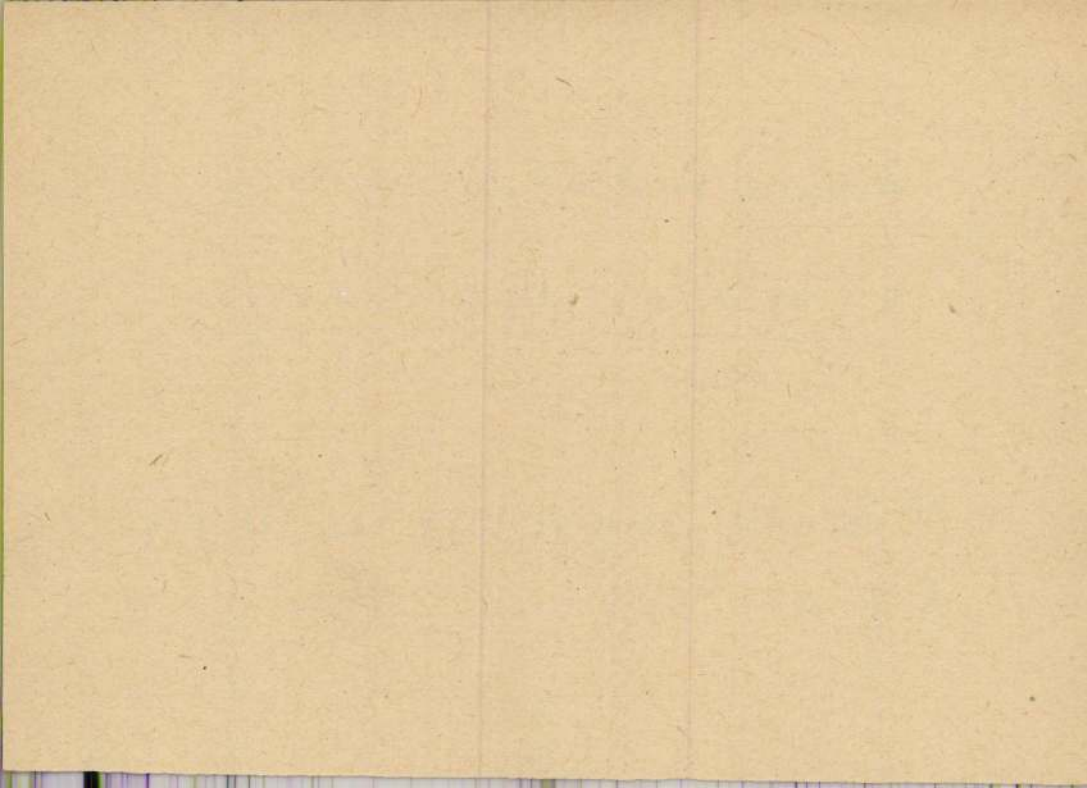

Aimo Hakulinen, Sz.

l.: Sz. Aimo Hakulinen

Tiszadaj, Szeged, 1955. dec. IX. évf.
5-6. sz. 379. l.

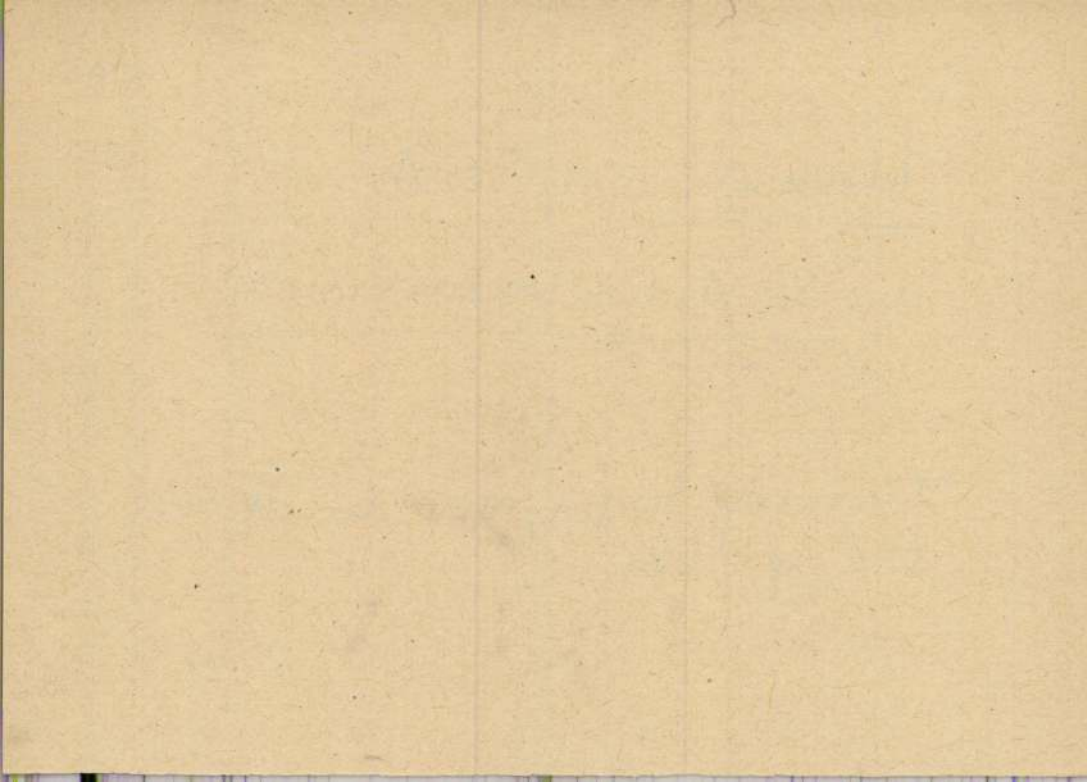

Hakulinem, Sz. Aimo

l.: Sz. Aimo Hakulinem

Tűzoltó; Szeged, 1955 dec. IX. évf.
5-6. sz. 379.

Sz.-né Aino Hakulinen

Tápéi udvar, festm.

Tiszaparti fűzfák, "

Szegedi művészek a pécsi Városi Mus.ban. M.Képz.
Szabadszervezete XLVII. pécsi kiáll. 1948. dec.

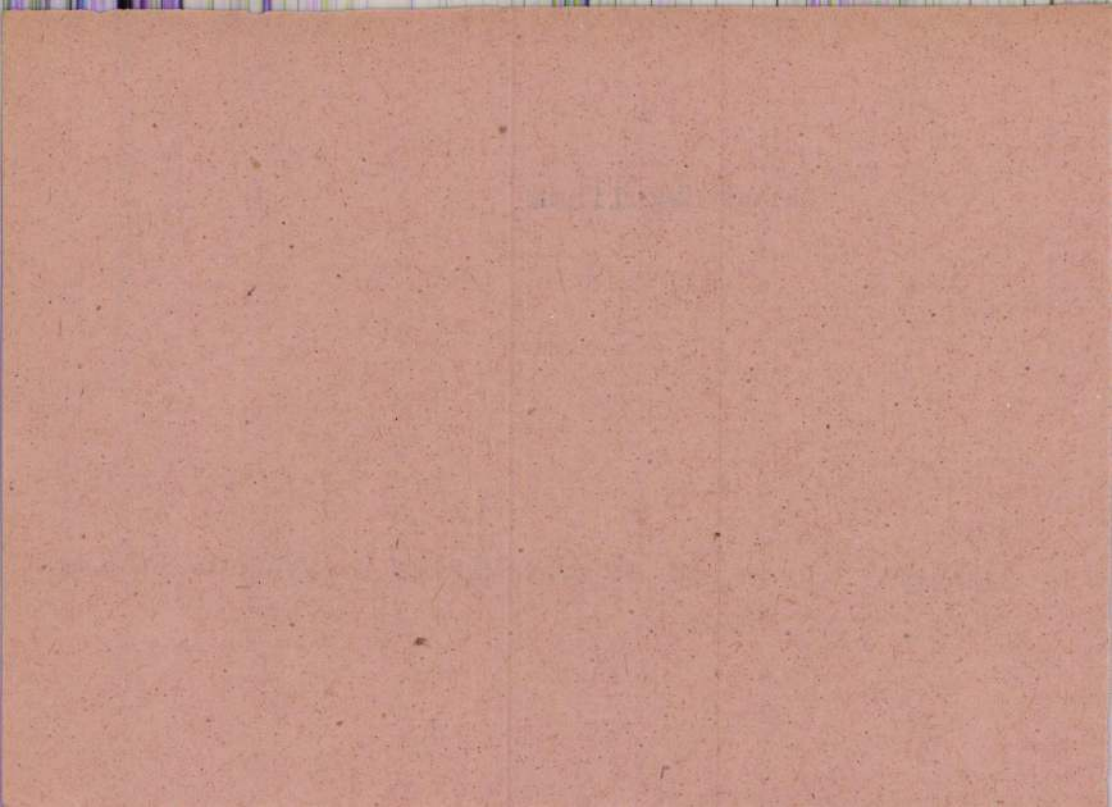
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILLINOIS

Ainó Hakulinen

Csányi: A szegedi festők kiáll. Független Néplap.
Pécs. 1948. dec.5.

Sz.-né Ainó Hakulinen

Tiszaperti fűzfák

Tápéi udvar

Nikelszky G: Szegedi festők tárlata a Városi Muz.ban.
Dunántúli Napló 1948.dec.7.

1870

1871

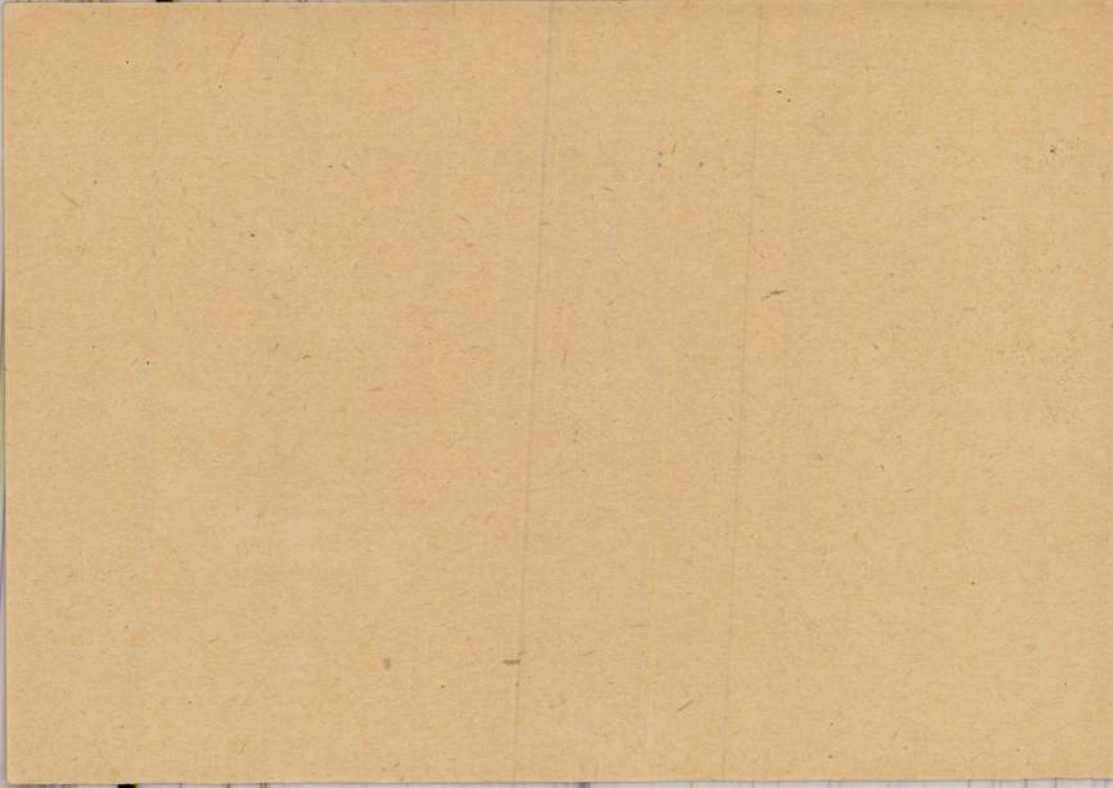
1872

Aiseler

MDK

Lásd : Eiseler Thomas,

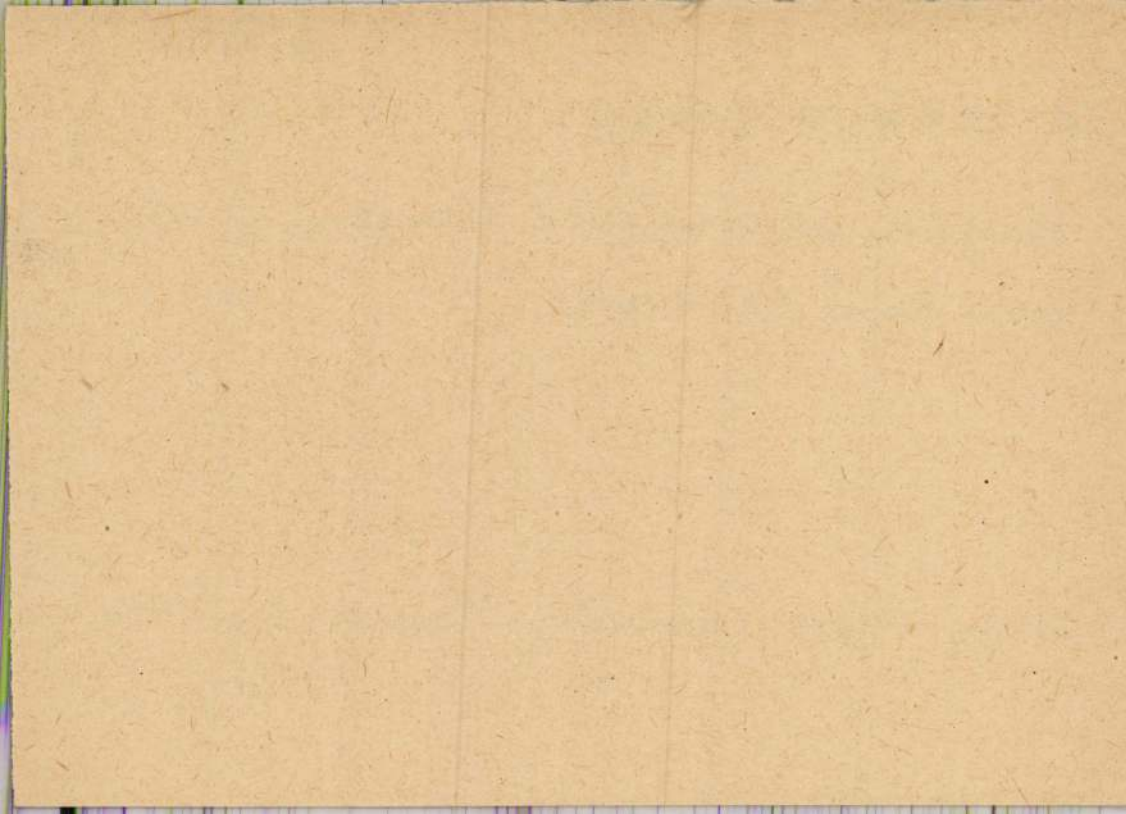
le. D. K.

AISENHUT Győzsef

Pregec, alsóvárosi Templom a Reven-
sön levő szobrok

Nagy-Papp-Börtsök: Pregec Bn. 1960.

246. l.

M. D. K.

AISENHUT JOZSEF robotról

A Regedi aludároni tanulom "Szantkerant"-ol-
tárát az ő János alonyán állították fel 1775-
ben. Ő kezezte az első angolait is a főhajtó
tábla 5 oldalának robot alakját.

A Rajnauvidékül vándorolt regede
is itt 1779-ben nyugt polgári, regel.

Bálint Sándor: Reged városa

Budapest, 1959.

66. o., 69. o.

ALPHABET

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

ALPHABET

ALSENHUT JÓZSEF

SZILÁRDY ZOLTÁN: LIGNUM
CRUCIS - ARBOR VITAE. A SÉGEDI
HÁVI BOLDOGASSZONY-TEMPLOM
PIETÁ - OLTÁRÁNAK MONORAI.
FISZÁ

MŰVÉSETTÖRTÉNELMI ÉRTESÍTŐ

1995, 280-282

~~Mezei Odo:~~

~~Dezi Huber,~~

~~Sp. 1972. Corvina, 37 l., 25 A.~~

~~(A művelés kisközműtára, UF 72)~~

AISENHUT József emléke

1776-ban ő díjazta meg az
1739-ben felállított, Fajdalmas
Süvére tiszteletére felállított
altár a neves Havi Balogannay
bűnyűző templomban.

MÉRT. 1995. 280. s. 11

Makray Aladár, Oehlschläger O
Szapáry Iván és Wolkenstein O
kal vezető Esterházy Iova buk
lovagló Beniczky aratta Blask
kását szerencsésen átvészelő
és a szétszórt mezőnyben még
zést Oehlschläger szerezte me
ért célba Cromwell nevű lován

Erzsébet királyné személ
győztes Beniczkynek, mint lov
győztes lovon kívül az I., a
s az első és negyedik tulajdo

A korabeli hiányos évkön
Blaskovich Ernő 1857-től 1876

AISENHUT József szobrász

Szeged polgára lett 1779-ben
 1775. Szeged, alsóvárosi keveses Tenyr.
 low és zarda. neireie leőszobrok

Aggloray: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

ALBERT H. ...

...

...

...

...

...

M. P. K.

AISENHUT György

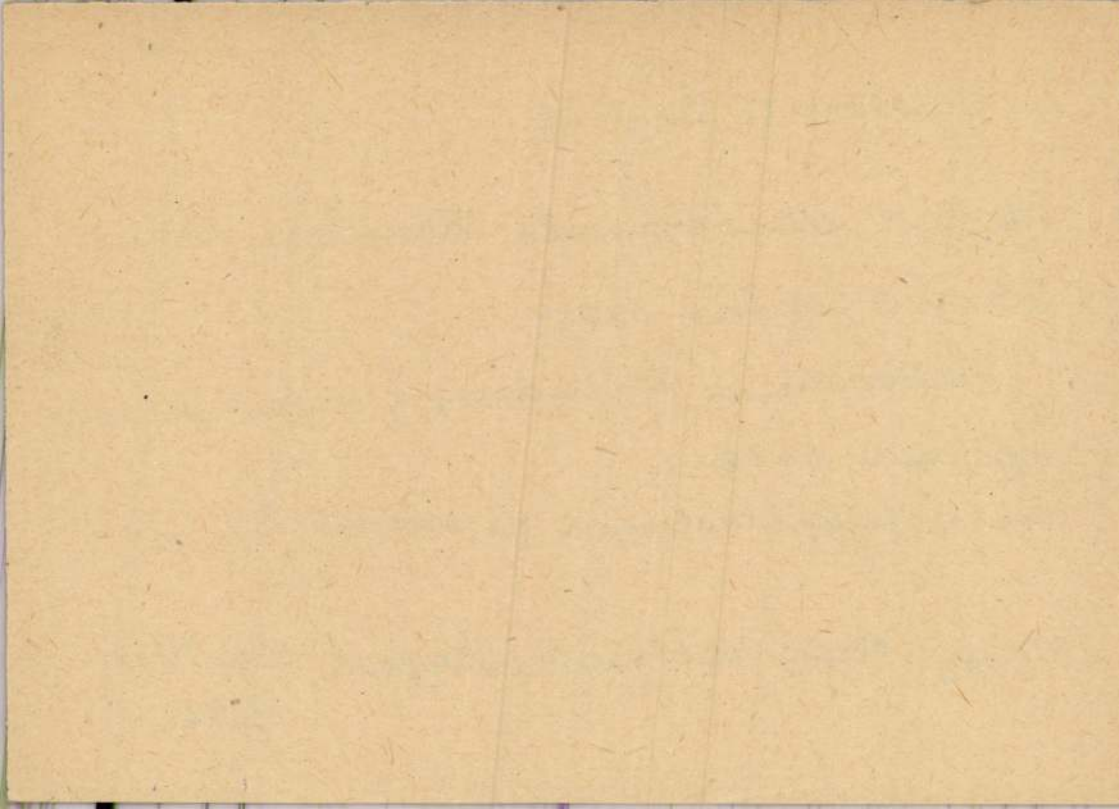
Kegec, alsóvárosi templom, kereszt
Kereszt-oltár 1775.

Fádalmas Bűsbánja oltár meg-
újítása 1776.

oltárteljesítmények és stb. ?

Nagy-Patt-Börtsöke: Kegec, Bk. 1960.
246. l.

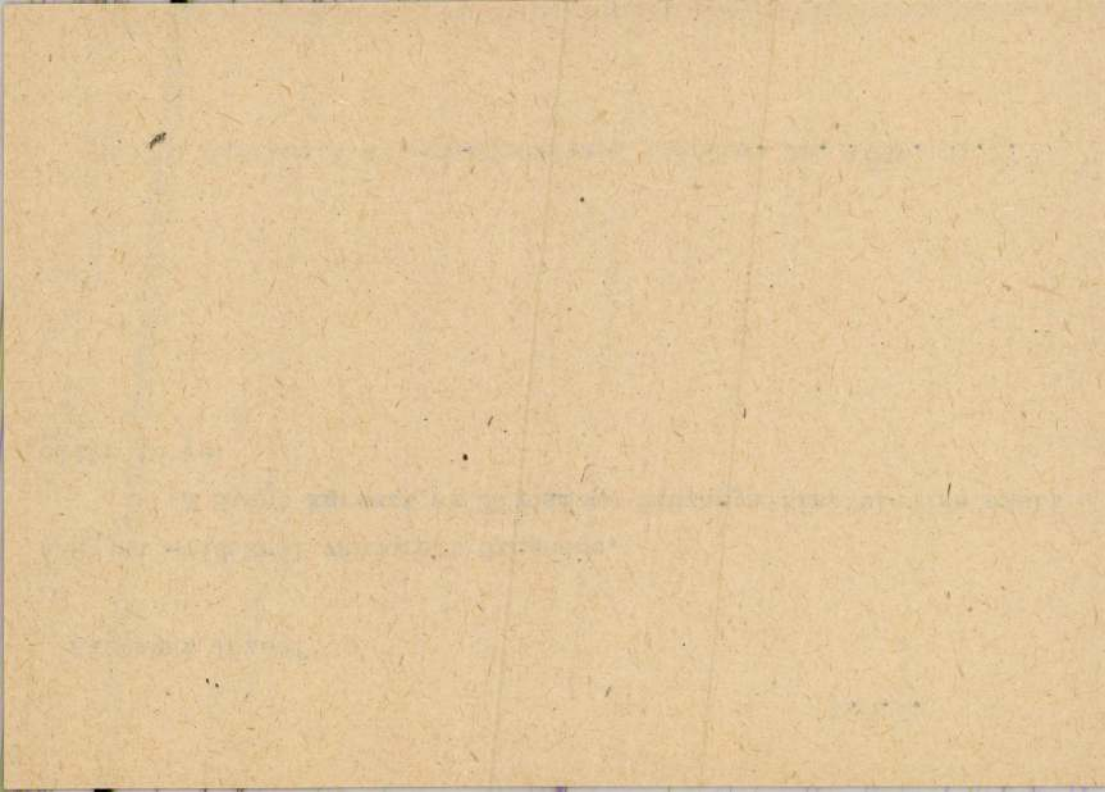
M.D.K.

Atsenhut József

A Rajna-vidékről vándorolt Szegedre,

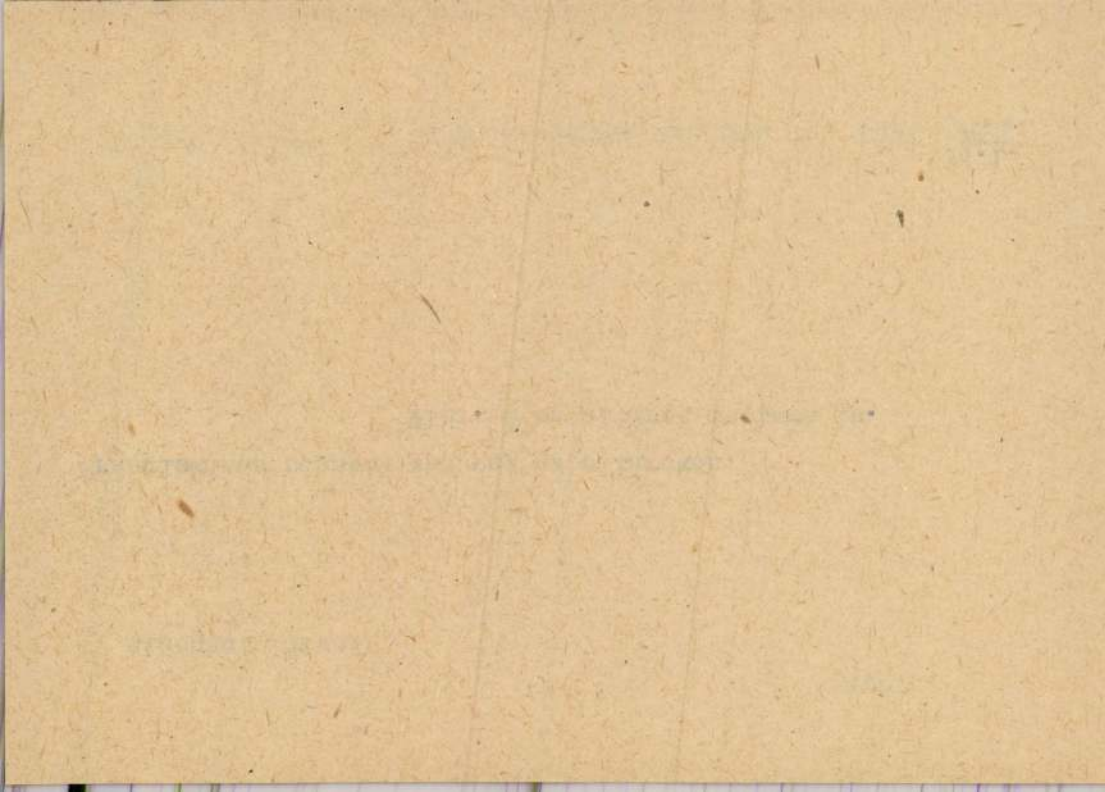
A Szent Kereszt és Rajdamas Szűzanya tiszteletére emelt
oltár terve.

Bélint Sándor: A Sz. Ged-Isóvárosi templom. Bp. 1966. 31.1.

Aitner, Aixerger
Aizenhut

ószám:

ntéző:

gy:

MDK

Aitner Médi

Művészet 1918. 5.1.

1918

1918

1918

1918

AIXINGER Mátyás 1./ egri ácsmester, meghalt
1747 május 16-án Egerben 48 éves korában az
Irgalmasok kórházában. 2./ Feltehetően előbbi-
nek fia az egri városimadóösszeírásokban
1771-1785 között szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből. Voit.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

**KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDA**

JÚNIUS

30 nap

24. h61

12
Vasárnap

13
Hétfő

14
Kedd

15
Szerda

16
Ünnepnap
Csütörtök

17
Péntek

18
Szombat

Aivasszovszky Ivan

Neptun és Kisebete

C. képe repr.

232. l.

A vihar körledé-
se C. képe repr.

n. o. 236, 237. l.

Vas. Ujs. 1897. 232. l.

(Aivasszovszky két
magyar képe.)

**KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDA**

MÁJUS

31 nap

20. hét

15

Vasárnap

egyenlő fotográfia lép
lehet, de olvasan
egyenlő

16

Hétfő

a terméket helyesít
állandóan megfigyelés
egyenlő minőségű.

17

Kedd

termékek jó em-
lekre kétsége, hogy

18

Szerda

szabványos a termék
ad. Olyan ember,

19

Csütörtök

emlékeztető a mi-
vegy az a termékold
cél magára, hogy

20

Péntek

net után vagy várhat
után, hanem rendszer

21

Szombat

Solasom termék termé

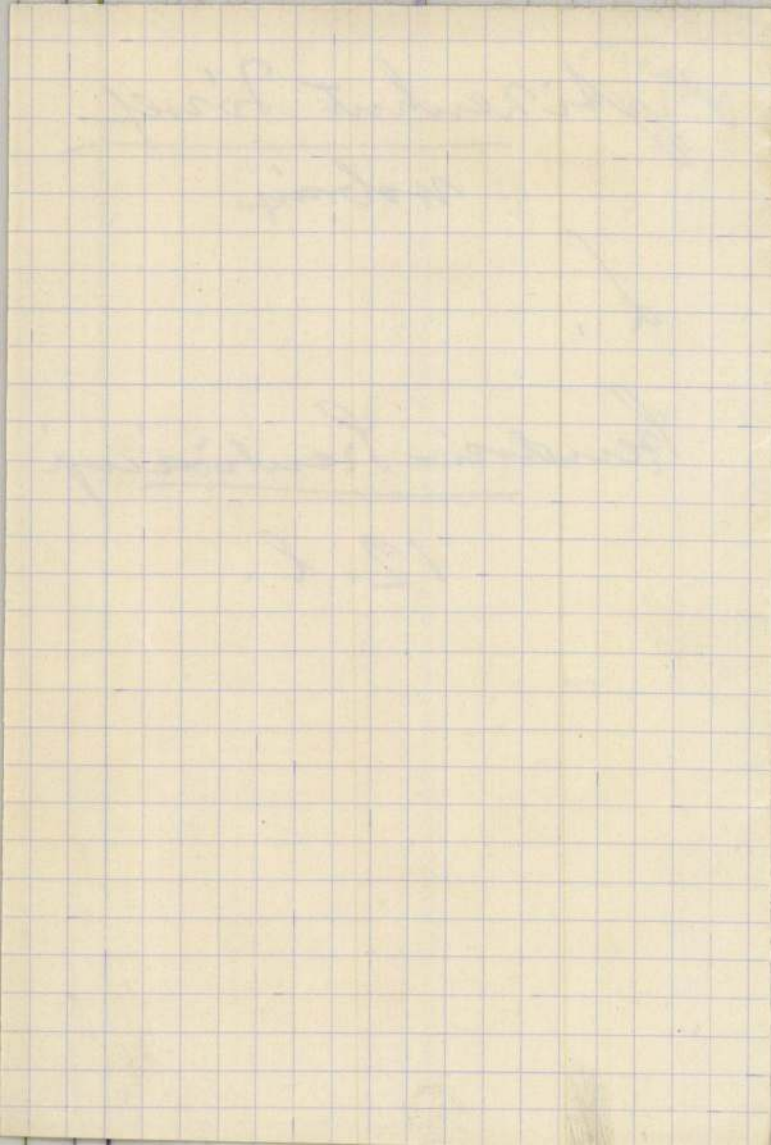
megruva
Stizenhut Josef
Wobranz

d.

Hendri-Pentiauyi

12. l.

Aisenhut börs

notran.
sz also varori fe-
rences templomnar
a foljovra Erkeherett
regi notrat 1775-
ben fent kiritette

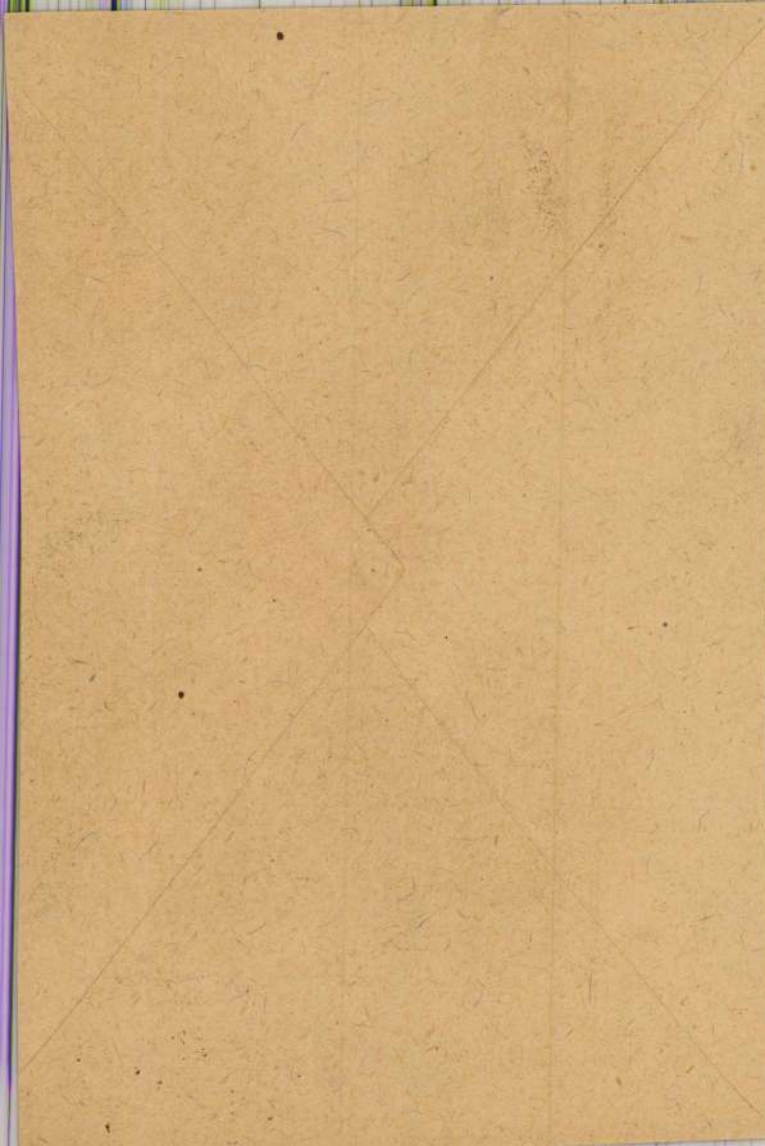
Flora Thir hofed

32

Laid orv.

Reimer: hofed
Notz -

✓

Virsenhnt Jörref

Mesedi nobris
A mesedi aliovarin
ferencs templom ré-
gise könoborat
Kösz. 1775. ben.

Reizner, Szegec

Kösz. III. k.

407. l.

✓

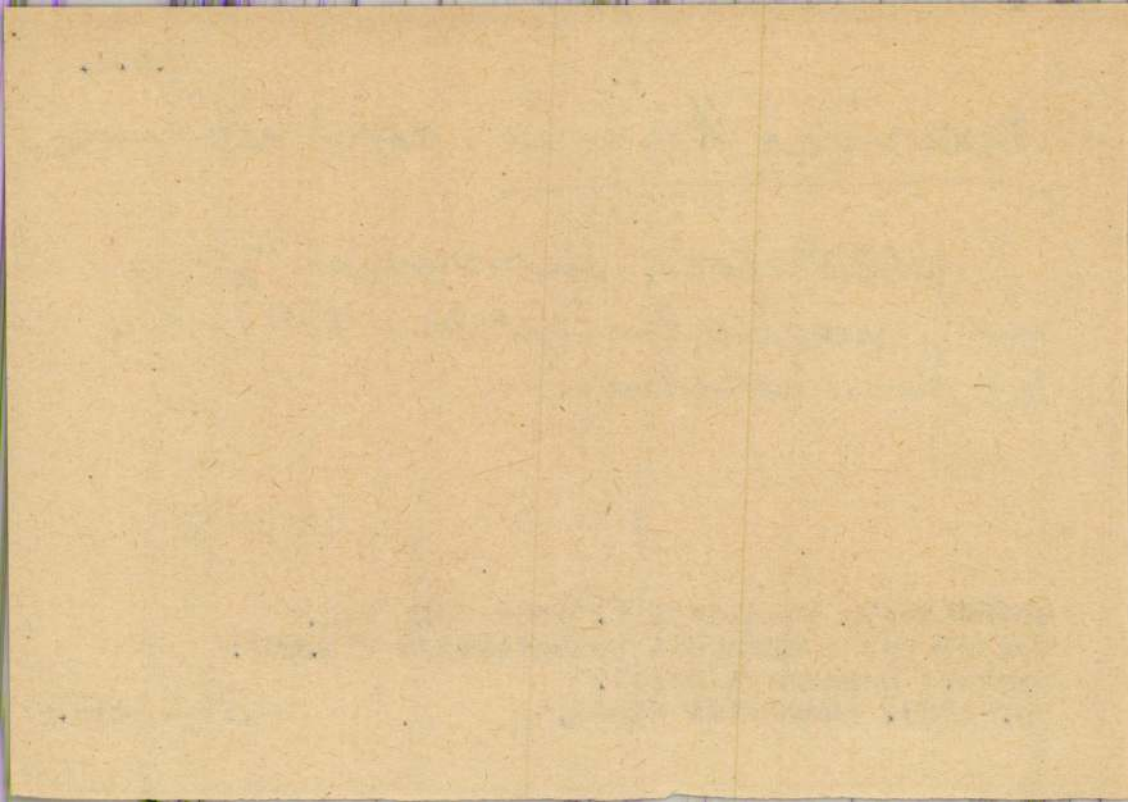
gondozás új ideáit sajátította el. Klinikai tanulmányainak kapcsán íkertanulmányt írt az Archiv für Gynekologie 167. kötetébe. Dolgozott a klinikáéhoz tartozó hormon-laboratóriumban is, Mr. Boykott mellett, továbbá a National Institute for Medical Researchben, London legjobb hormonológusa, Mr. Callow laboratóriumában. Meglátogatta London nagyobb kórházait és felkereste a szülészet- és nőgyógyászat, továbbá az örökléstan számos neves angol képviselőjét, tanulmányozva iskolájuk működését és szellemét. Cambridgeben három hetet töltött az egyetem physiologiai intézetében Barcroft és biochemiai intézetében Needham professzor mellett, ahol különösen a méhenbelüli élettannal kapcsolatos kísérleteket, illetőleg módszereket tanulmányozta. Az egyetem zoológiai intézetében pedig Huxley biologus, állatkerti igazgató gyűjteményét tanulmányozta a nemek öröklődésének szempontjából. Oxfordban Nuffield adományából létesült orvosi intézményeket tekintette meg s résztvett a Medical R. Association kongresszusán. Hazatértében útbaejtette Párizst, ahol a Maternité és a Clichy Hospitalokat látogatta meg.

Sixeriger Kutyás, cseri ácsmester

felkeresőn Sincriner Gőrg
fia, meghalt Egerben 1747-ben
48 éves korában

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

307 old.

Sincinger Mátyás, cseri ácsmester

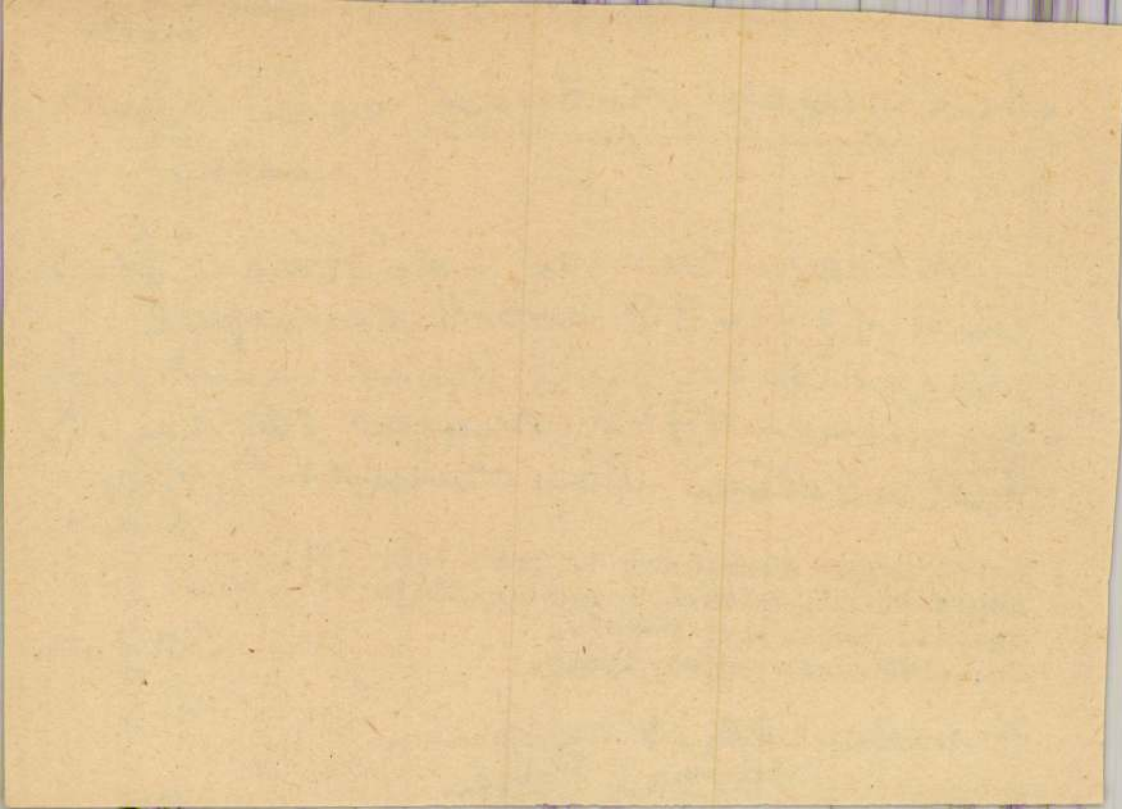
az cseri városi adóösszevétel
ban 1771-85 között szerepel.
Meghalt az cseri irgalmasok há-
zában 1747. május 16-án. *)
Feltértelező Sincinger György
fia.

Heves megye emlékei I. írta Volt Pál,
Magyarország emlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1959. Akadémiai Kiadó,

307 old.

*) valamegyes cserin
léves, Ponié

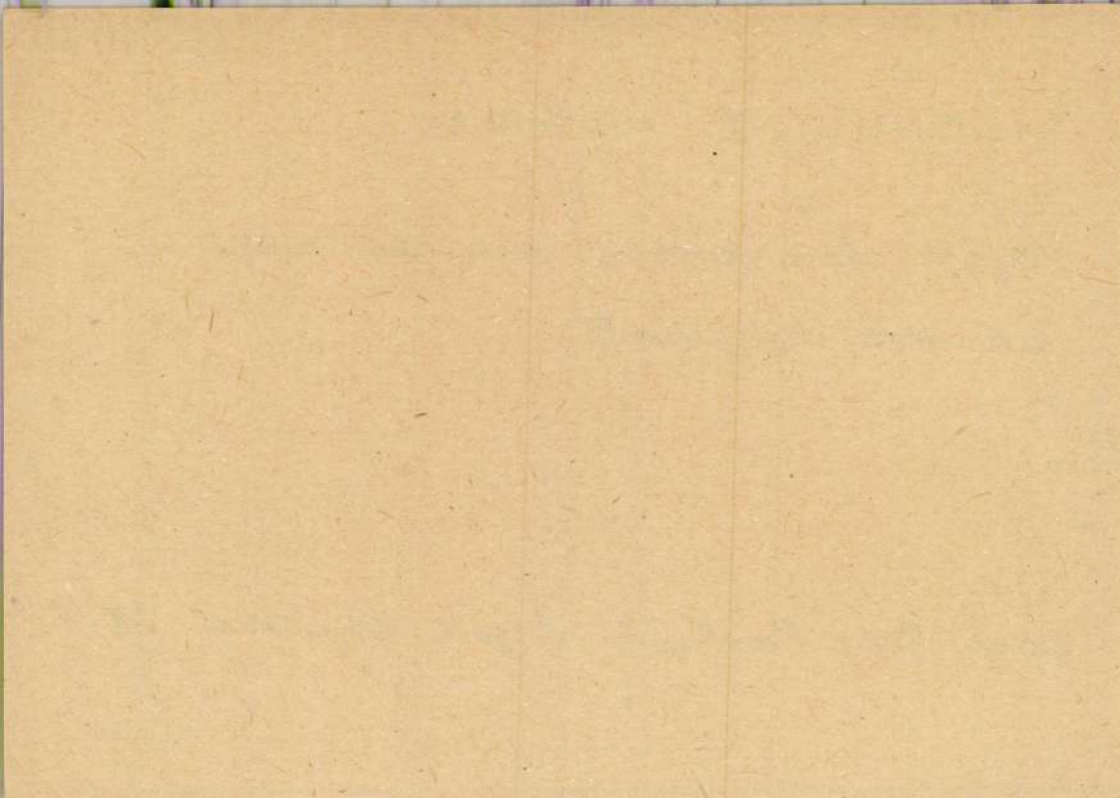

ll. P. V.

AIZENHUT g. szobrász

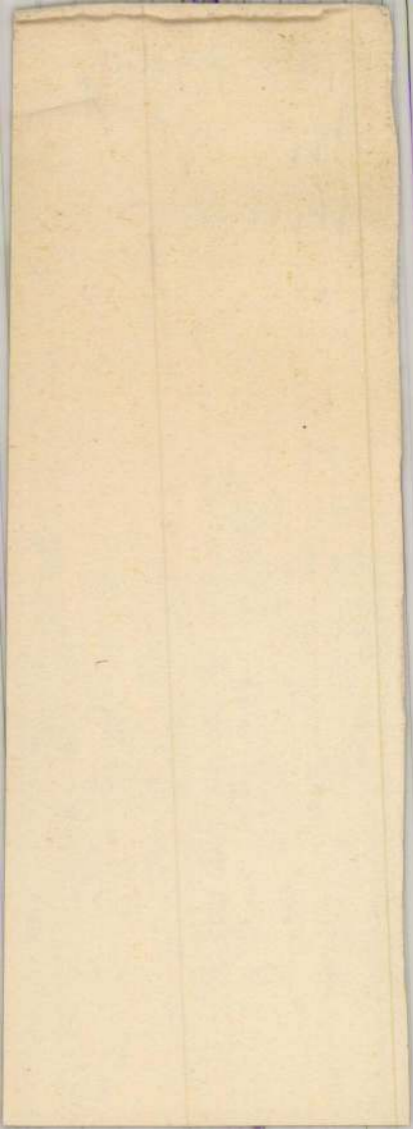
Szeged alsóvárosi ferences Templom
szamára dolgozott

Nagy-Papp-Bódisök: Szeged Bn. 1960. 78. l.

Aider, Aida,
Aji, Aihai
Ajkelin

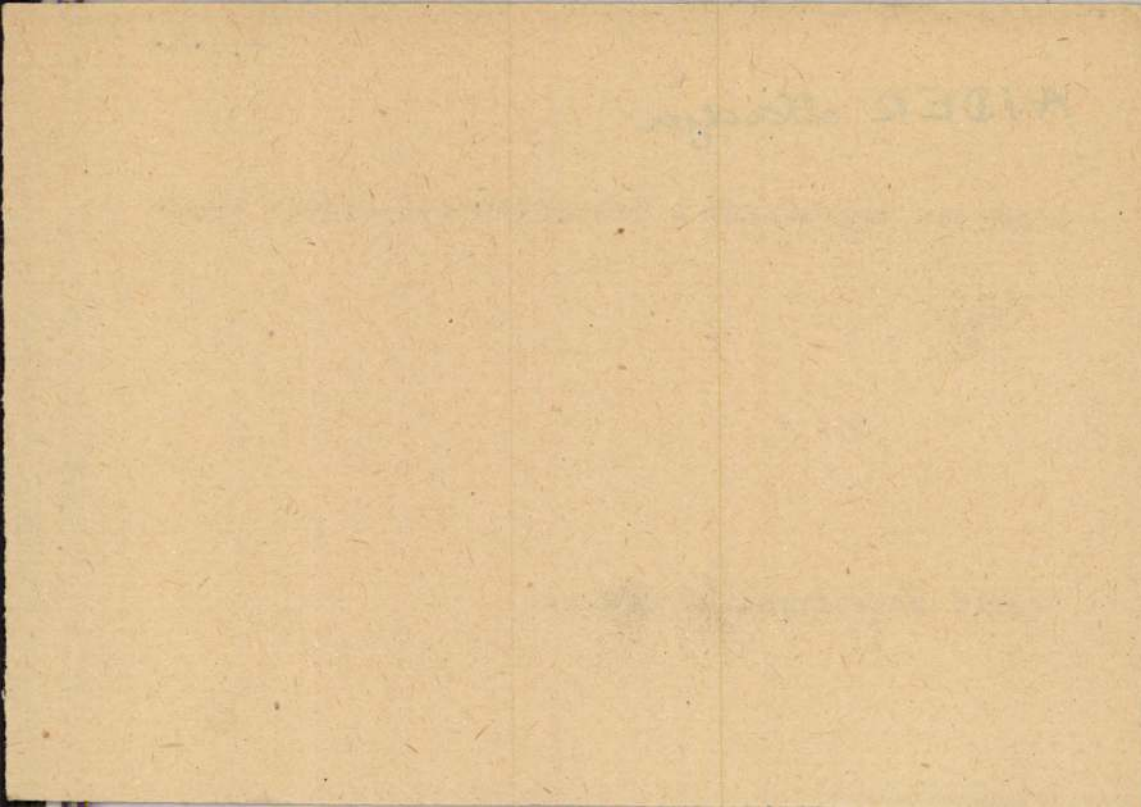

AJDER Nadya

1930-ban Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya.... 340.1.

AJDER *Nadja*

M. D. K.

1929- -ben Nagybányán a Szépművészeti
Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954 339.1.

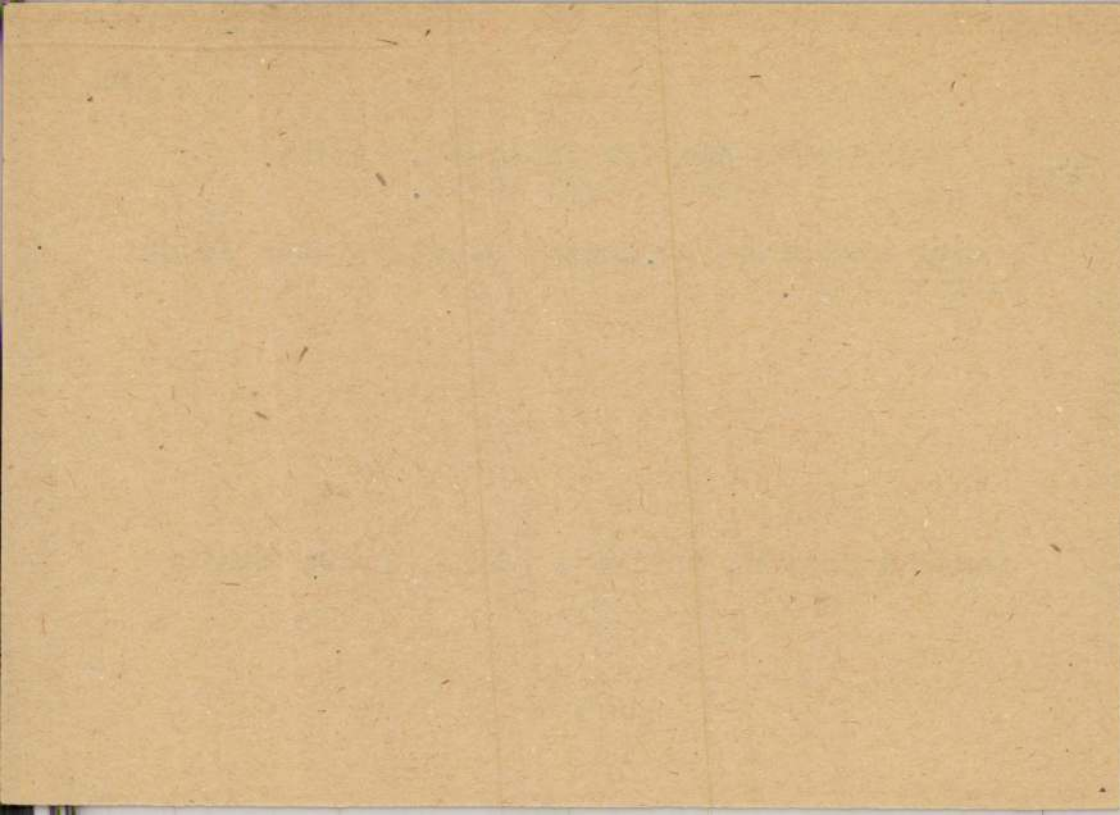

Ajdu Kiewicz Taddeusz, festő.
román udvari festő.

Magyar növendéke Dr. Nagyné szentgericzei Jakab
Pirocska volt.

Nemzeti Szalon, kollekt. kiáll. 1928. szept.

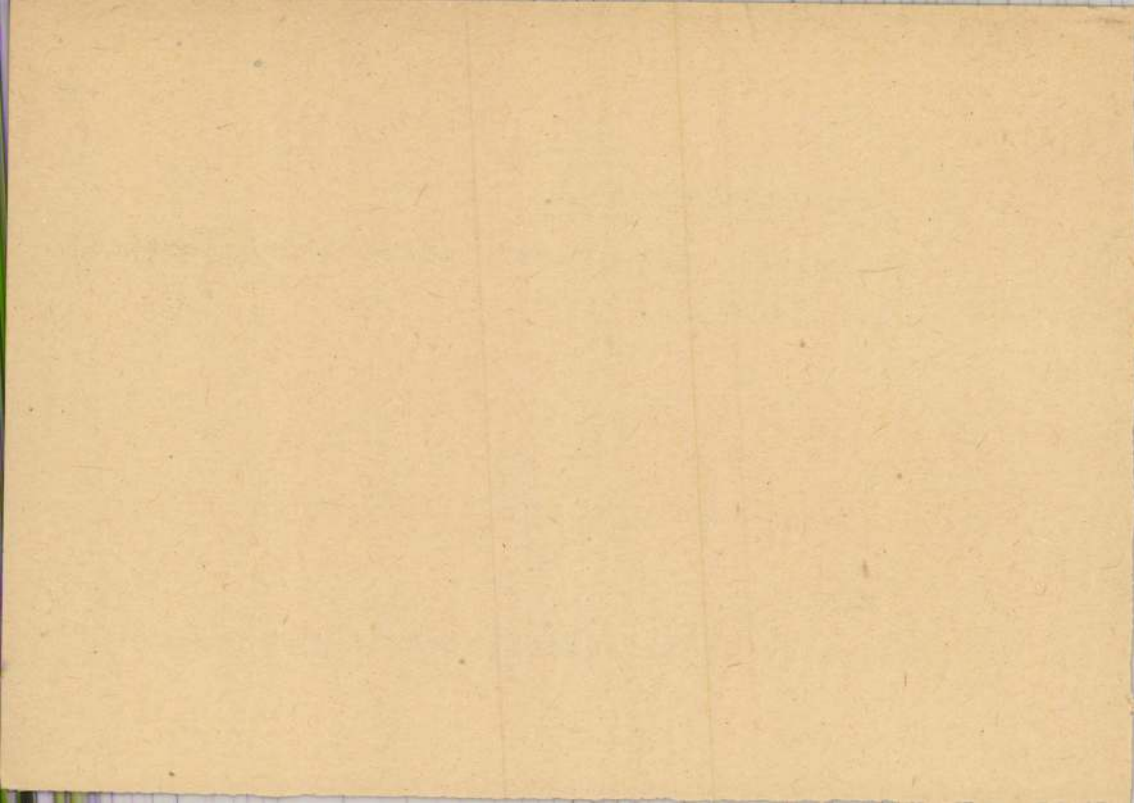
Ajdukievicz Tádé.

Műveiből kiállítást rendezett a Nemzeti Szalon 1908-ban.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Ajdukiewicz

A trónörökös arczképe. Rudolf trónörökös utolsó lovasképéről mely a király tulajdona, *Ajdukiewicz* bécsi festő néhány másolatot készít az uralkodó család tagjai számára. Az elsővel már elkészült és át is adta az özvegy trónörökösnek. A trónörökösnek a Burgban fogadta *Ajdukiewicz*et és meghatottsággal nézte egy ideig férje arcvonásait. «Nem tudok — így szólt a festőhöz — férjemnek olyan arczképéről, mely ennél hübb volna. Büszke lehet ön arra az élethűségre, melylyel a boldogult arcvo-

425

násait megörökítette.» *Ajdukiewicz* engedélyt kért és kapott a trónörökösnetől, hogy a képet fényképeseti uton sokszorosíthassa.

Uas. up. 1889.

425 P.

haza. — Férje: Károly, orv. az őrségi katonai
szakosztályi társaságának tagja, 33 éves, Bástyán.

Ér. Berta Szűcsné, assz. Antal Zsuzsanna, az
székely ref. egyház néhai lelkészének özvegye, ki a
legutóbbi években assz. István Matyók egyik volt,
30 éves és 23 éves két gyermekével együtt. Maros-
Vásárhelyi. Két leánya: Berta Agnes és Gerda
Józsefné. Férje: János, két özvegy menyje, több
munka, és két gyűlt rokonai gyámolták. — Vukovics
Sándor, assz. Dalányi Mária, az 1848-iki igaz-
ságügyminiszternek, az 1867-iki időszaki népmű-
velődési egyesület tagjának és székelynek öz-
vegye, az aradmegyei Petrisén, vejenek. Urak:
Bárány birtokos. — Ért. Hódolat János, assz.

az, egyaránt dőlve a kirándult vendégeket,
székely beszédét a sajtó életével lejezte be a
székely Berta György orsz. képviselő feladta a
székelyek között az igazságot, Felkötött

201/10

201/10

Ajdukiewits

A király legújabb arczképe. A napokban *Ajdukiewitz* festő időzött Gödöllőn, hogy ő felségét lóháton ülve természet után lefesse. Ily lovasképet tudvalevőleg a boldogult trónörökösről is készített a festő s csak nemrég festette Albrecht főherceget is.

Vas. zip. 1889. 754 l. ✓

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or reference number.

... sokan tarták Horvát, Mihály is közege-
vűnek, későbbkori hamisításként tartván. Orvay
cunek hitelessége mellett szállt síkra. Az alapítás
évére nézve Fulbert chartresi püspöknek levele az
első pápai püspökhöz 1008-ból nevezetes utmutatás
ad. Orvay kimutatja azt is, hogy a régi püspöki egy-
házmegye kiterjedése jóval nagyobb volt a maiénál.

Handwritten text in the middle of the page, possibly a signature or date.

i

254

látható szimbolumokra volt szüksége? Mennyi része van az egyiknek és mennyi a másiknak? A mikorra eldöntöttem volna a kérdést — szerencsére — már benne voltam Olaszországban és láttam az elhagyatott templomokat, az elhagyatott és elszegényedett papokat, az államilag megalázott katolicizmust és mi türes-tagadás, én az idegen, hálát éreztem irántuk, csaknem haragot velük.

Mi mindent nem csinált itt a jó Isten, Jézus, az apostolok, a pápák, a papok! Egnéhány embert bizony megveks-páltak, elégettek és meggyás — óh különben is régi kínok sóhajával van tele a levegő az egész világon! — de ezeket nem látom többé, a mit látok: hihetetlen szépségű és elhihető ártatlanságu madonnák, sírva, mosolyogva, gyötrődve, megdicsőülve, a lábuk és a kisdud lábai előtt — meghódoltatva az egész világot. És templomokat, amelyek ellágyítanak, szobrokat, amelyek láttán büszkeség dagasztja lapos melledet korunk hőse és fölkiáltasz: Ah, mégis igaz, Isten fiai vagyunk!

A régi Itália a vallás segedelmével mindent megcsinált a művészetben és Velence erre a mindenre — nem én mondom, hanem Goethe és Heine — reárakta a koronát.

Mit tud most Itália? Ezzel az égető kíváncsisággal mentem az elmúlt hó végén az első velencei internacionális képképzőművészeti kiállításra, a giardino publico-ban.

Az olasz királyné és a király fényes kísérettel tizenhetedik századbeli bárkákra hajózott előre a canale grandén. Roppant nagy dolog itt az ilyen megnyitás és nem kell hinni, hogy csak az idegenforgalom kedvéért csinálják, nekik maguknak is kell az ünnep, talán még jobban, mint a bor.

Beszédek is voltak. Beszélni mi jobban tudunk, ha ők jobban is tudnak festeni. De vajon tudnak-e még ma is? Egész művészetük halvány árnyéka a régi — lábának. Nem az alapot értem, hanem valami kicsi dolgot akarok mondani. De azért még mindig elég erősek. A véna nem fogyott ki, csak elaggott. Raffinált lett egyszerű, édeskés másrészt. Az ujjamon eltudom számlálni a jelentékeny embereiket: Morrelli, Carcano, Fragiacerno, Laurenti, Titó, Rota és még egnéhány. Grosso, a ki templomban levetkőzött hölgyeket festett esképével meglehetősen szenzációt csinált, nem jobb Benzurnál, ha ugyan nem gyengébb valamivel. A most ütköző tehetség száma nagy, valamennyien csaknem kivétel nélkül a franciák rabbilincseit csörgetik. Olasz iskola, nemzeti festészet nincs többé.

A szobrászatban érdekesebbek, ott valószínűleg újra kelnek. Van egy emberük, a Milánóban élő Rosso, a ki azt mondja, hogy én csak egy oldalról nézhetem az embert, hát csak ezt az oldalát csinálom meg. Bolondokat beszél a fiatal úr, de gyönyörű szobrokat csinál. Nem tudom mi történhetett vele, a kiállításra nem küldött semmit. Mindig verekszik és verekszik. Eljött helyette az elolaszosodott Drubetzkoj, a ki többek között egy asszonyi arcképet állított ki. Egész alak, modern ruhában. Soha ennél szebbet, jobbat.

A kiállítást a külföld kedvéért csinálták, a külföld is itt az úr. Eljött — szerény véleményem szerint — a kor legnagyobb festője: az amerikai Herkomer. A mai művészet legelső

speciálistája: a praerafaelista Burne Joves. Kroyer, a merész skandináv, a ki le tudja festeni a friss, jótékony hideget. A porosz Zenbach, az energia festője, négy portrakit is küldött. Vilegas, a spanyol genie egy óriási méretű giccsele szerepel. A németek, a leghíresebbek csúfosan elsötétülnek itt; kopott vadorlegényei a művészetnek: Firle is, Uhde is, Marr is. A nagy franciák éppen csak tisztességből küldtek egypár rossz képet A belgák, hollandusok tájképei színben túlragyogják a latin festőket. Egyetlen egy magyar kép van: egy elég tisztességes, csinos arckép Lászlótól.

Ime, méltóztatnak látni, a kiállítás nem valami nagyszabású. Mégis: pompásan hat, sőt fasciál. Velence az oka, vagy május e hava, a melyben úgy szeretjük az életet, hogy nem sokaljuk akármennyi másolatát látjuk. Csak életet, csak színt, mozgást, képet, ha már csak egyszer élhet az ember ezen a világon!

A nap süt, a muzsika egész nap szól a képek mellé. A velenceiek — még a hotelierek is — formásak és színesek. Olcsó, jó és kedves minden, dacára, hogy idegennel van tele az egész város, a kiállítás termei zsúfolva, és számos — nagy előszeregettel májusban házassodó német — párok nézik ott egész nap — egymást.

B. S.

A békéltető. A színpadon az intrikusra haragszik mindenki, az életben a békéltetőre. Ő a buzaszem, a mely két malomkö közé kerül; a waggonok pufferje, a mely felfogja a lökéseket és ütéseket, hogy a kocsi ne bajuk ne essék. Ha két ember összeverekszik s egy harmadik szét akarja őket választani, akkor mind a kettő a békéltetőt üti. Ezt úgy hívják, hogy a kibékítés nem sikerült. Ha pedig a békéltető jobbról is, balról is fölfogta az ütéseket, ha kapacitált, magyarázott, simitgatott, bocsánatokat kért, megeshetik, hogy a verekedők egymás nyakába borulnak, ölelkeznek, csókolóznak s karonfogva távoznak. A közbejáró pedig ott marad a szent Pál oláhjainak unal-

Jósika Samu báró.

mas társaságában. S ezt úgy hívják, hogy a kibékítés sikerült.

Báró Jósika Samunak ilyen háládatos szerepe volt abban a konfliktusban, a mely mostanában az egész országot lázban tartotta. Két nagy harcos küzdött s már nagyon közel voltak az egymás torkához. Hogy miért, hogyan és mely eszközökkel harcoltak, ne bolygassuk; ez politika. Hogy kinek volt igaza, s ki nem mondott igazat, azt se keressük, az is politika. Hogy ki lett a győző, ki érdemli meg a babért, azt innen is, túlhan is másképp fogják föl; de mi ezzel se törődjünk, mert ez is politika. Hogy a kettő közül ki marad és ki megy, meddig marad és merre megy, ez se érdekeljen, mert talán ez is politika. De az már nem politika, hanem méltányosság, ha a győzött megillető pálmával úgy teszünk, mint az akadémia a díjaival. A két pályázó közül kiadjuk a harmadiknak, a kit legjobban megillet, mert ő se díjra, se dicsőségre, se babérra nem vágyódott, hanem odaállott békéltetőnek, a kit ütnek, a mig verekszenek, s a kiről megfelelkeznek, a mikor kibékültek.

Az utolsó meglepetés.

— Rudolf trónörökös és Adjukievitz. —

A neves katonakép- és állatfestő Adjukievitz most itt van Budapesten. Bulgáriából jött, a hol Szófia környékén nagy birtoka van. A király lovasarcképének híres festője mesélte itt baráti körben ezt az érdekes reminiscenciát, a melyet kár volna fel nem jegyezni. Úgy mondjuk el, a hogyan ő beszélt.

Reggelinél ültünk a feleségemmel, s én éppen az álmomat meséltem el neki.

— Meglásd, így kezdtem, ma valami történik Rudolf trónörökössel. Nagyon furesát álmodtam róla. Magához rendelt sürgősen, s így szólt hozzám: »Lieber Adjukievitz, nagy dolog történt. Oroszország hadat üzent nekünk, s én holnap már táborba vonulok. Kívánom, hogy maga is velem jöjjön, s mindig a főhadiszállásom körül legyen. Azt hiszem, lesz majd mit megörökítenie a vásznán. Most menjen haza, s készüljön az útra; reggel aztán jelentkezze a hadsegédemnél. Isten velünk!...« Ezzel elbocsátott ő fensége és én felébredtem.

Egész nap az járt a fejemben, hogy ma történik valami a trónörökössel. Délután csakugyan beállít hozzám egy udvari ember. Már messziről megismertem, a trónörökös vadásza volt.

— Ő fensége kéreti a mestert, hogy este nyolc órákor fájadjon el hozzá.

Természetesen pontosan jelentkeztem. A trónörökös, mint mindig, nagyon barátságos volt hozzám.

— Lieber Adjukievitz, szólott ő fensége, nekem egy szép képre van szükségem. De gyorsan kell, karácsonyi meglepetésnek szántam az apámnak. Ő nagyra tartja önt és szereti a képeket.

Uj Idők 1895 I. 21

— Fenség, szóltam, ez lehetetlen. Már sokkal rövidebb az idő, sem-hogy megfesthessek egy jóra való képet.

— Van talán valami készen?

— Az nincs, de munkában van egy nagyobb manőver-képem. Ez talán megfelelne.

Ó fensége hamar beleegyezett, s én már távozhattam volna, de nem állhattam meg, hogy el ne mondjam az álmomat, s azt a sejtelmemet, hogy ma találkozom a trónörökösrel. Mikor azt mondtam, hogy Oroszországgal kitört a háború, a trónörökös szeme felragyogott.

— Bár úgy volna! mondta ő fensége, mikor végeztem. Végtelenül szeretnék háboruba menni. (Ich hätt' es um mein Leben gern...) Úgy érzem, hogy győzelem járna a nyomomban. A mi fegyverünk nem volt nagyon szerencsés, de valami azt súgja belől, hogy én kiköszörülném a csorbát... Egyet pedig bizonyosan tudok... Vagy diadállal jönnék haza, vagy sehogy. S mind a kettő nagyon szép dolog: a győzelem és halál a csatatéren...

Azután elhallgatott, s maga elé nézett. Majd tovább beszélt, mintha csak magában beszélne.

— Én ezt persze már nem érem meg. A háborúig nagy idő eltelhet... Talán egy egész esztendő. Talán még több. S milyen nagy idő egy esztendő...

Pár pernyi szünet után ismét mosolyogva folytatta:

— Most ismét rátérhetünk a képre. Okvetlenül meglegyen, mert nem szeretném, ha nem adhatnék karácsonyi ajándékot felséges atyámnak. Nem jó az illet elmulasztani, mert hátha éppen ez az utolsó meglepetés.

S csakugyan az utolsó volt, tette hozzá Adjukievitz. Két hónap múlva elsirattuk a trónörököst.

ÖTLETEK.

Ahhoz, hogy egy politikai test engedelmeskedni tudjon egy vezérnek, szükséges, hogy eszméknél tudjon hódolni. BURDEAU.

Az igazság elhallgatása annyi, mint a hazugság elősegítése. THIERS.

Sokszor csak azért vagyunk engedékenyek, mert érezzük, hogy nincs jogunk heveskedőnek és felháborodottnak lennünk. LESSING.

A hiba gyakran nem egyéb, mint egy rosszul alkalmazott igazság. PICHENOT.

Ne attól féljünk, hogy lassan megyünk, hanem attól, hogy megállunk. Kínai közmondás.

Vannak emberek, a kik csak akkor hallanak, ha a fülüket levágják. BAJZA.

A bizalomnak is megvannak a maga határai s ha ezeket átlépjük, a bizalom gyávasággá válik. ARMSTRONG.

Legbiztosabb jele annak, hogy valaki nagy tehetségekkel bír, ha nem irigy. LA ROCHEFOUCAULD.

Ha egernek szarva volna, Minden boglyát széjjelhányta... Magyar népdal.

A ki saját győzedelme fölött ujjong, az saját megvettetése fölött nem pirul. BEAUCHÉNE.

A tapintatlan emberekre is szükség van néha; ezek nélkül a tapintatos emberek kezén elolvadna az igazság, mint egy jégdarab.

A politika az erők tudománya. A kinek az erő van, az talál hozzá mindig okokat is. Hogy igazsága is legyen, az éppen nem szükséges, de jó, ha elhitheti magával, hogy igazsága van. G.

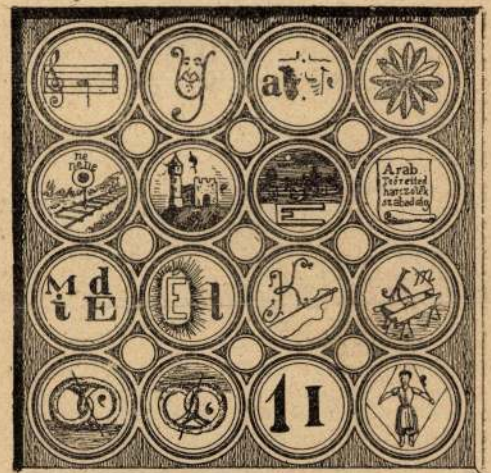
A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

P. Ö., Péchujfalu. A helyreigazítást mindenesetre köszönjük. De vajjon ugyanaz a hársiasor-e az, mely alatt Rákóczy sétált, vagy talán fiatalabb hajtás? — J. B., Legenda. A katonai költségvetés húsz év alatt csaknem megduplázódott. 1875-ben az öt európai nagyhatalom (Németország, Ausztria-Magyarország, Franciaország, Oroszország és Anglia) költségvetése 2775 millió korona volt, 1885-ben 3273 millióra,

1890-ben 4075 millióra és 1892-ben 5000 millió koronára emelkedtek a katonai kiadások. — B. O., Baja. Nem sikerült. — K. Gy., Almás. Bizony, ha minálunk úgy magyarosítanának, mint Posenben és Elzász-Lotharingiában germánizálnak, jobban állna a magyarság ügye. Posenben például 1850-ben 79 százalék volt a lengyel és alig 19 százalék a német, ma már 42 százalék a német és a földbirtoknak több mint a fele az övék. — A. L., Bécs. Nagyon is elvont téma, a mely csakis a szaktudósokat érdekelheti. — B. H., Kolozsvár. Tragédiákat elvből nem közlünk, különösen pedig akkor nem, ha versben vannak megírva. — S. P., Veszprém. Majd őszkor. — L. R., Sárospatak. Singer és Wolfner könyvkereskedése útján. — Havasi gyopár. 1. Igen. 2. Fivérének van igaza. 3. Kisfaludy Sándor.

Képrejtvény.

A 19. számban közölt rejtvény megfejtése:

*Kincsére nem kap senki címet,
Dús hivatal se várjon.*

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: Singer és Wolfner.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, Andrásy-ut 10. sz.

AZ ÉN UJSÁGOM gyermeklapra, a melyet Pósa Lajos szerkeszt, ezen a helyen is felhívjuk a szülők figyelmét. A legjobb gyermekujság, mulattató, szórakoztató, emellett oktató, nevelő, szívet-lelket nemesítő, s mindenek fölött minden ízében magyar.

Ezek teszik, hogy a legelterjedtebb gyermekujság lett, s mindezekon kívül még a legolcsóbb is: az előfizetési ára egy forint negyedévenként.

A kiadó: Singer és Wolfner (Andrásy-ut 10.) kívánságra ingyen küld mutatványszámot.

MAGYAR LÁNYOK. Képes hetilap fiatal leányok számára. Szerkeszti TUTEK ANNA. Előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr. Tessék mutatványszámot kérni a kiadótól: Singer és Wolfner könyvkereskedése, Andrásy-út 10. sz.

Handwritten notes and signatures on the left margin, including '1914', 'Fischer', 'Thiers', 'Singer', and 'Wolfner'.

Advertisement for 'VARADY BÉLA' featuring a coat of arms, the text 'ALAPÍTÁSI ÉV 1870', 'Angol, francia úri divat-cikkék, fehérmű és kalap raktára', 'BUDAPEST', 'IV. KIS HÍD-ÚTCA 9. SZ.', 'ÁVADÁSZ KÜRT SZÁLLÓJA MELLETT', and 'TELEFON N° 1014'.

KÉSZIT FÉRFIRUHÁKAT MÉRTÉK SZERINT.

Nydukievics, Thaddaus

lenyel fertő

mult. 1852 Krakkon

Katonai tüzén őzeivel

ei lovas ardezeivel

aratt őzeivel

Magyar uszath. mine

Feldzeugmeister

grat Pejacsevich

1884.

Thieme - Becke

I k. 146. l.

Kabornmagy

Tárgy: A Váci Gombaspataki köhid.
Hivatkozási szám: 179/Bp.M.1/1/
1949.számV.
Mellékletek száma: -

Fenti számu iratára értesitem, hogy a
úttámu emléki jellegü építményként van

történelmi emlék is, mert az 1848-

ott le a győzelmes váci csata s a hid
któl származott.

megrongálódott, hogy a rajta való

széornlásától kellett tartani. A ren-
obb részét állagbiztosításra fordított-
on nagy forgalom bonyolódik le, kisé-
A helyreállítás kitünően sikerült, s
I szépségében szolgálja a felkocozott

Ajdukiwicz, Tadeusz

l.

Beetz 56. l

Beetz, Dr. Wilhelm

Österreichische Port-
trätausstellung 1815-
1914. Künstlerhaus.

Wien 1927.

J. Ferenc József had-
szaladó, of. 1891.
A becsi hadiműveim
✓ Tulajd.

18.

igós Bizottsága

y { száma: 24.926/ 1948.
kelte: III. 1. 1948.
beérkezése: III. 5. 1948.

száma: -

ntézett szám: -

na: -

na:

8. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, FEBRUÁR 23.

43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre 12 frt / félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt / félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.— / félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

FERDINÁND FEJEDELEM SZEMLÉJE.

A KELETI NÉP nagyon szereti a pompát és fényt. Az érzék ragyogása, a színek tarkasága nagy hatással van rá. A tarka ünnepély nem is tartozik a ritkaságok közé. Nagyobb külső pompát a keletnél egyik más egyház papja sem fejt ki. A bolgár nép katonaságának felruházásánál is ebből a szempontból indult ki, s díszesebb, gazdagabb egyenruhát egyetlen európai hadsereg tisztikara sem visel a bolgárokénál. Ebből képzelhető, hogy milyen pompás, szemkápráztató látványt nyújthat náluk egy-egy katonai ünnep. Ilyet pedig sokat rendeznek a bolgárok; mert újabb történetük minden nevezetesebb mozzanatát ilyen

módon szokták megülni. Különösen fényesek szoktak lenni azok a katonai ünnepélyek, amelyek a fővárosban, Szófiában mennek végbe. Itt a katonai parádék alkalmával képviselve van minden fegyvernem és a szemlék alkalmával az összpontosított katonaság rendszeren négy harcvonalat alkot. A külsőséget illetőleg megjegyzendő, hogy eddig a bolgár hadsereg az osztrák-magyar hadsereg szabályzatait utánozta hűségesen. A beosztás, a felvonulás, a felállítás mind hűségesen megfelel a mi katonai alakzatainknak.

A szófia katonai szemlék nemesak azért fényesek és szépek, mert a fővárosban nagy a katonai létszám, hanem mert itt vannak a hadapród-iskola, tiszti tanfolyam, vezérkar, hadügyi

miniszterium és az udvar, melyek ily alkalmakkor mind a lehető legnagyobb pompa mellett vesznek részt.

Ferdinánd fejedelem nagyon szereti a hadsereget, melyet uralkodása alatt teljesen átalakított. A jelenlegi tisztikarban csak igen kevés azoknak a száma, kik még Sándor fejedelem alatt szolgáltak. Ennek két főoka van. Először a bizalmatlanság, melyet az új fejedelem az olyan tisztikar irányában érezhetett, mely vagy közvetlenül vagy közvetve részt vett a Sándor fejedelem ellen elkövetett árulásban; másodsor és főként a hadsereg újabb szervezése alkalmából sokkal nagyobb követelményekkel állanak elő a tiszti rang betöltésénél, mint annak előtte. Lassanként tehát elbocsátották a régi elemet a

FERDINÁND BOLGÁR FEJEDELEM KATONAI SZEMLÉN. — ADJUKIEVICZ FESTMÉNYE.

hadsereg keretéből. A két évvel ez előtti politikai változásokor pedig egyszerre és egy csapásra nyugdíjazták a legnagyobb részt a régi gárdából, mely Szlivniczát látta. Az alatt pedig a szófiai katonai akadémiából nagy számban kerültek ki a rendszeres alapon kiképzett tisztek, úgy, hogy a hadseregnél szükséges tiszti helyeket annyira betöltötték, hogy e részben ma alig van hiány. A bolgárok nagyon szeretik a katonai pályát. A fényes és valóban gazdag egyenruhán kívül vonzza őket a nagy fizetés is. Nincs az európai hadseregben tisztikar, melyet oly bőségesen fizetnének, mint a bolgárokat. Ez a körülmény nagyban hozzájárul a szolgálati kedv fokozásához. Katonai parádék alkalmával nagyobb kedvet, buzgóságot és szabatoságot alig láttam, mint a melyet bolgár földön tapasztaltam.

Szófiában a katonai ünnepeket a gyönyörű Szofiszko-polje lapályon szokás rendezni. Szébb helyet képzelni sem lehet. Kelet felől a főváros háztömege kupolákkal, minaretekkel, délről a nagy, komor, hó borította Vitosa-hegy áll magában, különváltan, éjszokról az óriásimezőség, melyet a távolból a Sztara-Planina kopár hegyvonala szegélyez. Itt van a katonai sátoztábor és ennek szomszédságában a Knazsevóba vezető út mellett tartja Ferdinánd fejedelem katonai szemléit. A helyet teljesen erre a célra rendezték be. Az előkelő polgári közönség számára díszes gloriettek emeltek, hogy azokról gyönyörköd-hessenek és onnan kíséressék figyelemmel a katonaság minden mozdulatát.

A gyalogság, lovasság, tüzérség és utászcsapatok rég elfoglalták kijelölt helyeiket, midőn egyszerre kürtjel, dobpergés hirdeti a legfőbb hadúr, a fejedelem érkezését. A fejedelem ez alkalmakra nagy udvari és tábori kísérettel lóháton indul. A fejedelmi csapatot még a magyar huszár-egyenruhába öltöztetett testőrség is tartja. A zászlók magasan lengenek, majd mélyen meghajolnak, a kürtök harsognak, a dobok peregnek, mindenfelől vezényszavak hangzanak. A távol hegyek százszorosán verik vissza a hangokat. És a fejedelem gyors egymásutánban veszi a jelentéseket, végig járja a harczsorokat és ezzel csakhamar véget ér a parádé egyik része: a szemle. Mihelyt ezt befejezték, a fejedelem, kíséretével együtt valamely alkalmas pontot választ és kezdetét veszi az ünnepély szebbik része: a díszmenet.

Ezt a jelenetet ábrázolja az a nagy festmény, melyet *Ajdukievicz* Taddeus udvari festő *Ferdinánd* fejedelem rendeletére Szófiában készített. Épen a Ferdinánd fejedelem nevét viselő gyalogezred kezdi az elvonulást.

Az előtérben *Ferdinánd* fejedelem teljes katonai díszben, nagy komolysággal és figyelemmel kíséri katonáinak mozdulatát. Háta mögött elől *Petrov* ezredes, akkori vezérkari főnök, jelenleg hadügyminiszter, középen *Sztojanov* alezredes szárnysegéd van, ki épen valami megjegyzést tesz *Szavod* alezredesnek, az akkori hadügyminiszternek. E három főember mögött ül egymagában a fejedelemnek akkori szárnysegédje és bizalmasa, a derék, hűséges *Dobner* Géza alezredes, ki a legváltóságosabb időkben nagy önfeláldozással szolgálta fejedelme ügyét. *Dobner* mögött néhány fiatal parancsőtiszt következik, ezek után pedig *Perakovics* parancsnoksága alatt a testőrség. A fejedelem kíséretében két magyar embert látunk tehát: *Dobnert* és *Perakovicsot*.

Ajdukievicz nemcsak érdekesen, hanem művészeleg is teljesítette a hálás, szép feladatot. A lapunkban látható másolat, melyet a festőművész volt szives közlés végett részünkre átengedni, csak halvány fogalmat nyújthat arról a nagy hatásról, melyet képének eredeti szín-

pompája előidéző. Megemlítjük itt, hogy *Ajdukievicz* tanár végleg itt Budapesten akar megtelepedni és komoly előtanulmányokat tesz arra nézve, hogy szabadságharcunkból néhány nevezetes csatajelenetet, különösen lovas bravurokat megörökítsen.

Strausz Adolf.

TÉLI EST.

Puskin költeménye.

Felhő száguld fenn az égen,
Tombol, zúg a fergeteg,
Ordít, mint az erdő vadja,
Sir, sívít, mint rosz gyerek.
Majd az ódon háztetőkön
Szalma, nád közt átzokog,
Majd mint útjavesztett vándor
Ablakunkon bekopog.

Igaz, régi kis kunyhócskánk
Olyan néma, oly komor,
Oh, de te mért vagy ily szótlan,
Mért hogy ajkad nem dalol?
Tán a zúgó szél danája
Fárasztott el oly nagyon,
Vagy tán rokkád duruzslása,
Ringatott el, angyalom?

Jer hát, anyjuk, jer, daloljunk
Ifjuságunk álmirul,
Hol a kancsó! Tán a dalra
Bús szívünk majd felvidul.
Jer, dalold el, tengeren túl
Mint epedt a kis madár,
Hogy zúg, bűg az erdők lombja,
Szende szűz ha kútra jár.

Felhő száguld fenn az égen,
Tombol, zúg a fergeteg,
Ordít, mint az erdő vadja,
Sir, sívít, mint rosz gyerek.
Jer hát, anyjuk, jer, daloljunk
Ifjuságunk álmirul,
Hol a kancsó! Tán a dalra
Bús szívünk majd felvidul.

Oroszból: *Ambrozovics Dezső.*

NE MONDD!

Nekrasov költeménye.

Ne mondd, hogy ifju véred vitt a bűnre,
Féltésem kínozott, oh, jól tudom;
Ládd agg fejem közel siromba tűnve,
Te szép maradsz tovább, mint lilium.
Ne átkozd, oh, ne átkozd azt a perczet,
Midőn hűséget esküdtél nekem,
Hisz éltem nem soká végleg lepergett
És síromon majd megbékülz velem.

Ne mondd, hogy könyes gyászt öltesz magadra,
Ne mondd, hogy porkolóbod én vagyok.
Előttem már a nyitott sír borzalma,
Féled szerelmes szép jövő ragyog.
Tudom régóta mást szeret a szived
S a tettetés neked kínos nagyon...
Oh, várd be esőpég — sírba dől ím híved —
A vétő sors mit végez — angyalom.

Igézön, mozdulatlan, mint a márvány,
Véresre tördelt kézzel, halványan állt meg ott,
Mit mondhatott beteg férjének ágyán?
Csak könye hullott egyre és ajka hallgatott.

Oroszból: *Gerő Attila.*

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCZEG ÉS CSALÁDJA.

Irta *Thewrekw István.*

Az 1891-ik év kora őszén *József főherczeg* környezetében voltam *Kisjenőn*. Itt a fenség már napokat töltött, mikor egy vasárnap délben idősebbik fiának, *József Ágost főherczegnek* erdélyi vadászatáról való érkezését várta. A *kisjenői* kastély előtt várta fiát, ki elé *Libits*

Adolf, a főherczegi uradalmak kormányzója nyitott fogaton hajtattott a vasuti állomásra.

A fogat még meg sem állott, mikor belőle *József Ágost főherczeg*, ki közshadseregbeli hadnagy egyenruhában volt s mellét az aranygyapjas rend jelvénye diszíté, kiugrott, édes atyjához futott, megcsókolta a kezét, aztán megölelte és megcsókolta. Ebéd alatt élénken beszélgetett egészséges kedélylyel, s nem ivott mást, csak vizet.

Még be sem fejeztük az ebédet, mikor bossánatot kért, hogy fölkelhessen, mert siet, hogy mielőbb átöltözködhessen és vadászatra indulhasson *Libits* uradalmi kormányzóval. Egész nap utazott, előző napon is vadászott, de azért oly frissen és oly nagy kedvvel készült a vadászatra, mintha teljesen ki lett volna pihenve.

Estig vadászott, s visszaérkezvén a kastélyba, édes atya mellé ülve vacsorált, s közben élénken beszélgetett a társaság minden tagjával; vacsora után pedig a játszó és dohányzó teremben leült az öreg *Ormós Péter* királyi tanácsossal, *Aradmegye* volt alispánjával, *Kisjenő* egykori népszerű főszolgabírájával, kiről köztudomású, hogy *József főherczegnek*, de az egész főherczegi családnak is egyik kedvence, leült a rendkívül kedélyes öreg úrral sakkozni.

— Megverem magát, *Péter bácsi!*

— No, no, majd meglátjuk, fenséges uram!

A fiatal főherczeg az öreg urat csak *Péter bácsinak* szólította gyöngéd szeretettel, s kora iránti igaz tisztelettel.

Kezdtém tapasztalni, hogy az édes atyjához hasonló nemes szív lakik benne.

S mikor most nem rég elolvastam számos levelét, melyeknek egyikét sem azzal a czélzattal írta, hogy valaha nyilvánosságra kerüljön: mint igaz magyarnak, valóban nagyon meg kellett benne szeretnem az igaz magyart, fenséges atyjának méltó fiát.

Albrecht főherczeg, a ki különben öreg napjaiban már távolról sem volt oly magyarellenes, a minőnek a forradalom utáni években ösmerték, egy izben a fiatal főherczegek magyar voltára czélozva, így szólt:

— Néha mégis eszökbe kellene jutni, hogy ők osztrák főherczegek is!

De ezt nem haraggal mondotta az öreg hadvezér, mert tudta, hogy *József főherczegnek* és családjának igaz magyarsága a dinasztia iránti hódolatot és ragaszkodást csak még erősítheti hazánkban.

József Ágost főherczeg 1872-ben augusztus 9-ikén született *Alesúthon*, tehát a polgári számítás szerint még nem is volna nagykorú. (A keresztségben még a *Viktor*, *Clemens* és *Mária* neveket kapta.) Uralkodó-házunkban azonban a trónörökös már tizenhét éves korában, a főherczegeket pedig husz éves korukban nagykorúsítják. S valóban, nem a világba most lépő, s annak élvei, gyönyörei után áhító ifjúra, hanem talpig komoly férfúra vall az az elhatározása, hogy már huszonegy éves korában meg akar nőszülni. O felségének, urunk királyunknak egy kihallgatás alkalmával kérőleg mondotta el a fiatal fenség, hogy leghőbb vágya nőül birni a király egyik legkedveltebb unokáját: *Augusztát*.

Augusztá főherczegnő királyunk idősebbik leányának: *Gizella főherczegnőnek* és *Lipót bajor herczegnek* a gyermeke. *Münchenben* született 1875-ben április 28-ikán. (A keresztségben még a *Mária* és *Luiza* neveket kapta.)

És *József Ágost főherczeg* a főherczegnőt már 1893-ban november 15-én oltárhoz vezette *Münchenben*.

József Ágost főherczeg *Augusztá főherczegnővel* való eljegyzése után boldogan írja egyik

AJDUKIEWICZ, TADEUSZ

/Krakko 1852 - 1916 Bp./

Tadeusz Ajdukiewicz:

Reiterbild des Kronprinzen Rudolf.
Feder-Pinsel - Zeichnung in Tusche
über Bleistiftgrundlage. 29,5x23,5
cm. Sign. und dat. : 25. 1. 889.

/Tanulmány az oroszvári kastély ké-
péhez, mely ma Pannonhalmán van./

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
626. Auktion, 13-16. Nov. 1979,
Katalogus 231.sz. 39.old., Taf. 67.

ADJUTANT GENERAL'S OFFICE

No. 1052 - 1916-17

Adjutant General's Office
Department of the Army
Washington, D. C.
The Adjutant General's Office
has the honor to acknowledge
the receipt of your letter
of the 15th inst. and
in reply to inform you
that the same has been
forwarded to the proper
authorities for their
consideration.

Very respectfully,
The Adjutant General
Adjutant General's Office
Washington, D. C.

AJI János egri ács nevét az egri adókönyvek
1834-ből őrizték meg.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből. Voit.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

Aji Fajos, erdő

M.D.K.

neve az 1834-évi erdő
adókönyvben szerepel

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

307 old.

x x x

... ..
... ..
... ..
... ..

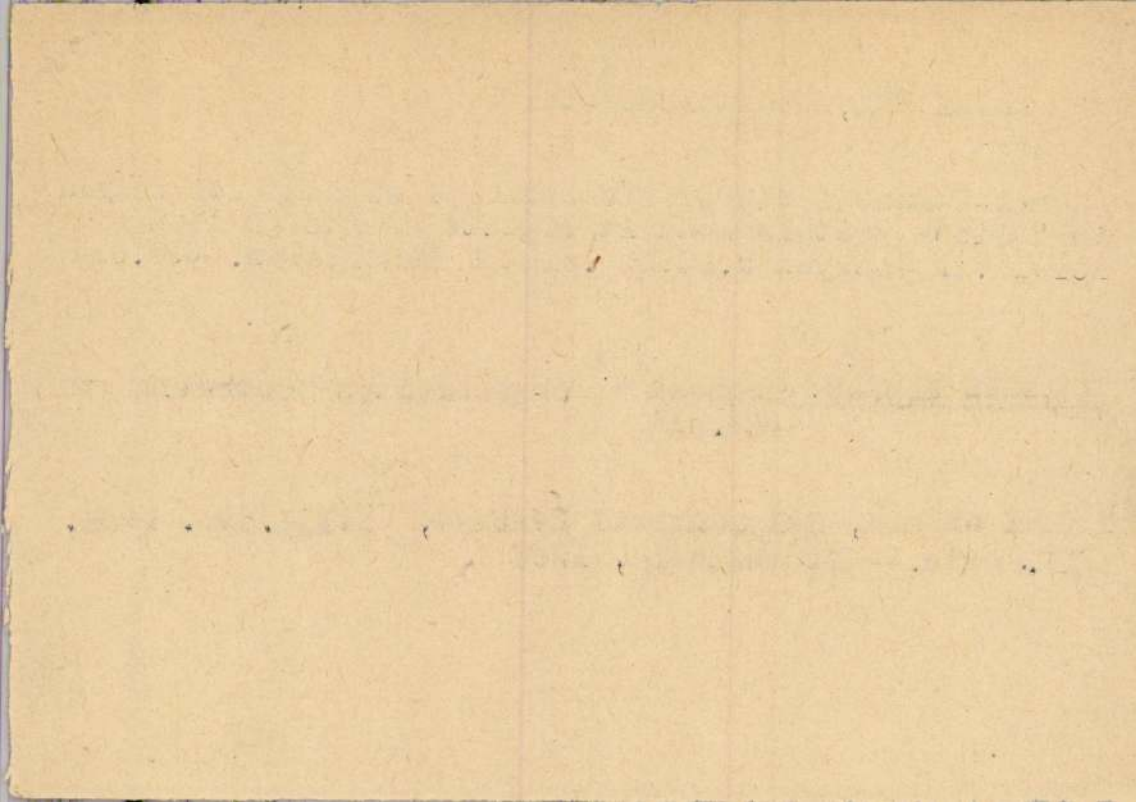
AJKAI EDE, műasztalosmester

Kempf-Kemenesi Sándor szombathelyi orgonaépítő orgonáinak finom asztalosmunkáit végezte ugyancsak a százholdi Vár Bottyán u.10.sz. alatti műhelyében. 590.old

SZIGETI KILIAN: Orgonák és orgonaépítők Szombathelyen
583.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964.
IV. szám.---Szombathely, 1964

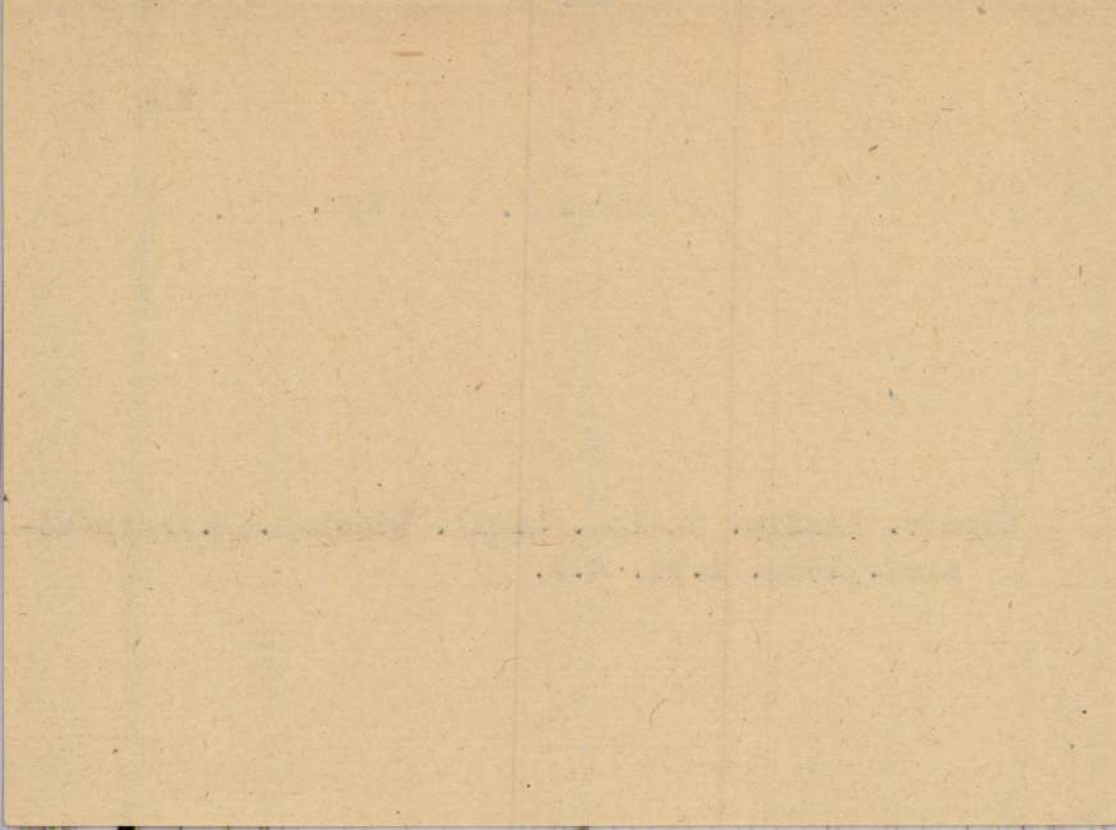

MDK

Ajkai J. ipm.

Népműv. háziip. és ipm. kiáll. Rigában. M. Iparművészet. 1936. 1.sz. 4.l.

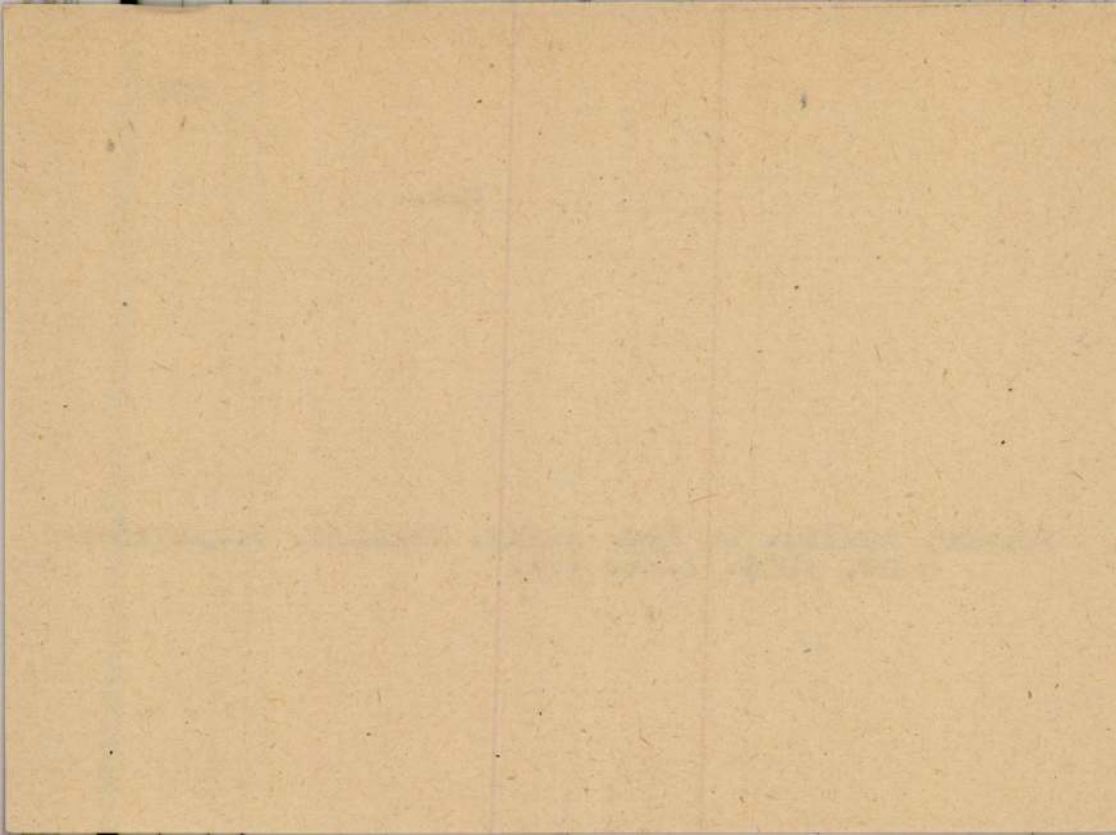

MDK

Ajkai J. ipm.

Népműv. háziip. és ipm. kiáll. Rigában. H. Iparművé-
szet. 1936. 1.sz. 4.l.

MDK

Ajkai J.

Textiliával vett részt a tallini kiáll.-on.

Cikk: Népművészeti, háziipari és ...

Magy. Iparművészet, 1936. 29-30.lap

Alfred J.

... ..

... ..

... ..

Ajkai J.

Háziipari készítményekkel vett részt az Iparműv.
Társ. 1936.évi jan.19.-én megnyilt kiáll.-án
Rigában.

Cikk: Népművészeti, ...

Magyar Iparművészet, 1936. 3-4.lap

Akt 7.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

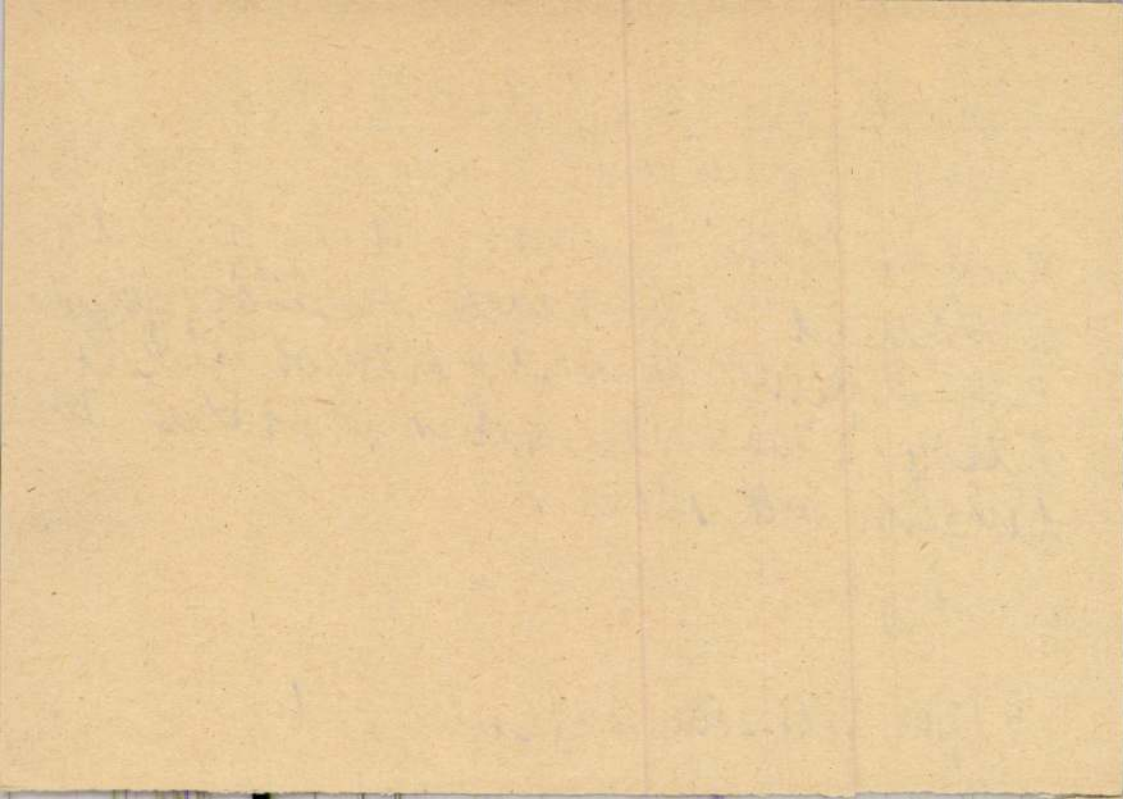
Ajkai Kovács Béla, festő

Ajka városban él és alkot a Kovács
Galérián. Ajkai Kovács Béla és K. Nagy
Emencia a 40-es évek végétől jelen
vagy képeivel az ország számos kiállí-
tásán. Főleg Kovács Gabor 1969 óta több
tárlaton vett részt.

"Újgyógyászati csendélet" (rept.)

Nápoly, Vesprém, 1946. dec. 11.

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1982 NOV 19

1021 AJKAI PAPP LÁSZLÓ

ÁLOM ÉS VALÓSÁG

Ajkai Papp László kiállítása

Veszprém megyéből, Ajkáról került Budapestre a Műszaki Egyetem gépészmérnöki karára Ajkai Papp László, ahol jelenleg ötödéves egyetemi hallgató. Ajkán, a Nagy László Művelődési Ház képzőművészeti körében sajátította el a rajzolás és festés alapjait. A fiatal alkotónak a közelmúltban nyílt kiállítása Budapesten az Irinyi u. 9-11. alatt, a Petőfi-híd budai hidtőjénél, a Galéria 11-ben. A kiállítás válogatás Ajkai Papp László négyéves képzőművészeti munkásságából, amelyet a Budapesti Műszaki Egyetem képzőművészeti körében végzett. Igaz, problémafelvető, szürrealisztikus festményei, grafikai, kollázsai magas gondolatokat ébresztenek a nézőben. Biztos technikai ismeret, kitűnő kompozíciós készség és festőiség jellemzi művészetét. A kiállított anyagból mutatunk be olvasóinknak néhányat a fotó segítségével. A budapesti tárlat november 28-ig tekinthető meg.

s testvérek útja 18.
alota 50-676-os te-
e 6 órától.

Aradi u. 2.

Elcserezélném budapesti belvárosi 2 szobás lakásomat pápáira. Leveletet: Pápa, Kossuth u. 16. Fotószalon hirdetésfelvételéhez, „Sürgös” jelígre.

Balatonfüredtől Révfülöpig keres házaspár egy gyerekekkel albérletet, konyha, fürdőszoba használattal. Cím: Széchenyi Elemér, Zánka, Vékuti u. 88.

Veszprém, Haszková lakótelepen szövetkezeti garzon lakás kp + OTP-átvállalással eladó. Levelet: „Sürgös 289” jelígre a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz. Veszprém, Szabadság tér 15.

Balatonalmádi központjában társasházban kettő és félszobás lakás kp + OTP-átvállalással eladó. Levelet: „Meg-egyezzünk 289” jelígre a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz. Veszprém, Szabadság tér 15.

Balatonfüred, Kossuth téren önálló - szoba + komfort albérletbe kiadó 1983 májusig. Levelet: „Pettyes” jelígre a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz. Veszprém, Szabadság tér 15.

Tarr, Veszprém, Vörösmarty tér 12/C. a KPM mellett az udvarban.

S 100-as Skoda szekrény alkatrészek eladók. Ugyanott 1500 Polski Fiat eladó. Veszprém, Komócsin Zoltán u. 10/A. II. 5.

Jó állapotban lévő 1200-as Zsiguli eladó. Érdeklődni: Sümeg, Simon István u. 17. Délután 16 óra után, szombat, vasárnap egész nap.

Skoda Mikro - 83 májusig műszakiztatva eladó, teherfuvarozásra is alkalmas. Marcali, Gorkij u. 5. Szávics.

Eladó 50-es Dutra traktor, billenős pótkocsival, körfűrészszel. Magyarpolány, Kossuth u. 37.

Peugeot 404 eladó. Pápa, Vajda P. ltp. 2/a. Tollár.

ZM Lada 1200 eladó. Veszprém, Felszabadulás u. 59. VIII. III. 7. Kiss, Tel.: 11-142.

UM-es Wartburg Limousin jó állapotban eladó. Érdeklődni: 15 óra után. Tüskevár, Rákóczi u. 44.

IV-s Skoda S 100-as sürgősen eladó. Nagy, Veszprém, Szabadság lakótelep 13.

rem, kozmaring

Eladó 1 db kamié, nagyméretű matracca ható gyermekes kű kulikocsi. V. István u. 5/A.

Fájdalomment svájci fülbevaló magolásból ez aranyozott kőv választékban. csüörtők 17-19 karácsonyi elvember 20-21-én Győr, Bálint M. u. 3. Telefon: 23-209.

Növendéknutriák nagy színvonalú eladók. Veszprém, Nép-hadsereg u. 12. (Dózsaváros).

6-7 mázsa „Deseri” vetchburgonya eladó. Bereczki, Zirc, Kinizsi u. 13.

180 literes, 220 V-os beton keverőgép eladó. Veszprém, Alkotmány út 10/A.

Sötétszürke férfi krombi kabát közepertmetre, új krém színű ballonkabát, 41-es bőrtalpú barna és fekete férfi cipő eladó. Érdeklődni: Veszprém, 12-019 telefonon.

2 éves olaszrizling és P-2 es oltvány eladó. Balázs Gábor, Pécsely, Hosszú u. 58.

sz. Matern Valéria

temetésén részt vettek, sírhalmára koszorút, virágot helyeztek és együttérzésükkel, mély bánatunkat enyhíteni igyekeztek. Gyászoló család, Veszprém.

Az alábbi lenyomatú be-lyegzőnk elveszett: 8. ÉSZAK-DUNANTÚLI TEXTIL és Felsőruházati Nagykereskedelmi Vállalat, Győr, Lerakata, Veszprém, Használata: 1982. november 11-től érvénytelen.

dió és a televíziók mai műsora

3.15: Intermikrofon 13.35: Pinte 14.00-17.00: A Petőfi Rádió 17.30: Ötödik sebesség 18.35: Régi nóta, híres nóta 20.35: Emese-est 21.35: A Magyar 2.30: Engedje meg! Bolgár Mihály sorozata 23.20: Francia

MAGYAR TELEVÍZIÓ

8.00: Idősebbek is elkezdhetik - tévétorna (ism. - színes) 8.05: Iskolatévé - Élővilág (ált. isk. 7. oszt.) Az állatok mozgása 8.30: Fizikai kísérletek (középisk. II. oszt.) Hullámok Orosz nyelv (ált. isk. 5. oszt.) 9.00: Fizika (ált. isk. 6. oszt.) 9.45: Technika (ált. isk. 1. oszt.) 10.00: Rajz (ált. isk. 2. oszt.) 10.30: Játssz velünk - A három jó 10.20: Osztályfőnöki óra (ált. isk. 1. oszt.) Mit tegyünk? De hiszen a 10.30: Deltácska - Vulkanok - Rajz (ism. - színes) 14.15: 14.45: Fizikai kísérletek (ism.) 15.10: Technika (ism.) (ism.) 16.05: Hírek 16.10: - XIII/9. rész: A félelem (ism.) Őszi szerelem - a pécsi kör- 17.10: Reklám 17.20: Csak film-összeállítás 1. Nagy ver-

seny - NDK rajzfilm (ism.) 2. A Föld titkai - NSZK filmsorozat 1. A cseppkövek birodalma (ism. - színes) 18.00: Ablak 19.00: Reklám 19.10: Idősebbek is elkezdhetik - tévétorna (színes) 19.15: Esti mese (színes) 19.30: Tv-híradó (színes) 20.00: Delta - Tudományos híradó (színes) 20.25: A fele sem igaz! Vetélkedőműsor 20.55: Reklámújság 21.05: Karnyújtásra - III/1. rész (színes) 21.30: A halál 50 órája - magyarul beszélő amerikai film (ism. - színes) (14 éven felülieknek!) 24.00: Tv-híradó 3. (színes)

II. MŰSOR

20.00: Forradalomban született - magyarul beszélő szovjet filmsorozat X/6. rész: A vizsga 20.55: Tv-híradó 2. (színes) 21.15: Periszkóp - külpolitikai szerkesztőség katonapolitikai műsora (színes) 21.45: A. J. P. Taylor - budapesti beszélgetés egy angol történésszel (ism.)

SZLOVÁK TV

8.45: Hírek 8.50: Iskolatévé (ism.) 9.10: Zenés szórakoztató gyermekműsor (ism.) 9.40: O. Zelenka: A kedvemért majd abbahagyja. Tv-játék (ism.) 11.10: A Tv-híradó sajtóértekezlete (ism.) 11.50: Hírek 16.10: Hírek 16.15: Rövidfilmek a képernyőn 17.15: Idomitók. Szovjet ifjúsági filmsorozat 2. rész 18.00: Bratislavai Magazin 18.15: Túlél-e a 2000-ik évet? Angol természetfilm-sorozat 12. rész 18.40: Dokumentumműsor 19.10: Esti mese 20.00: Fortuna

és Jácint. Spanyol filmsorozat 1. rész 21.00: Szórakoztató vetélkedőműsor 22.00: Ez történt 24 óra alatt 22.15: Rocky Marciano. Amerikai Tv-film az ökölvívás egyik világbajnokáról 23.50: Szergej Rahmanyinov románca 0.05: Hírek

JUGOSZLÁV TV

16.30: Videóoldalok (Zg) 16.40: A glagolita írásbeliség (Zg) 17.00: Magyar nyelvű Tv-napló (Bg) 17.10: Angol nyelv (Zg) 17.40: Hírek (Zg) 17.45: Búzavirág - adás gyermekeknek 18.15: Tv-naptár (Zg) 18.45: Lépések - ifjúsági műsor (Zg) 19.15: Rajzfilm (Zg) 19.21: Reklám (Zg) 19.55: Reklám (Zg) 20.00: Jean Christophe - filmsorozat (Bg) 20.55: Reklám (Zg) 21.00: Könnyűzene 21.45: Tv-napló 22.00: A szív kultúrája (Zg) 23.30: Hírek

OSZTRÁK TV

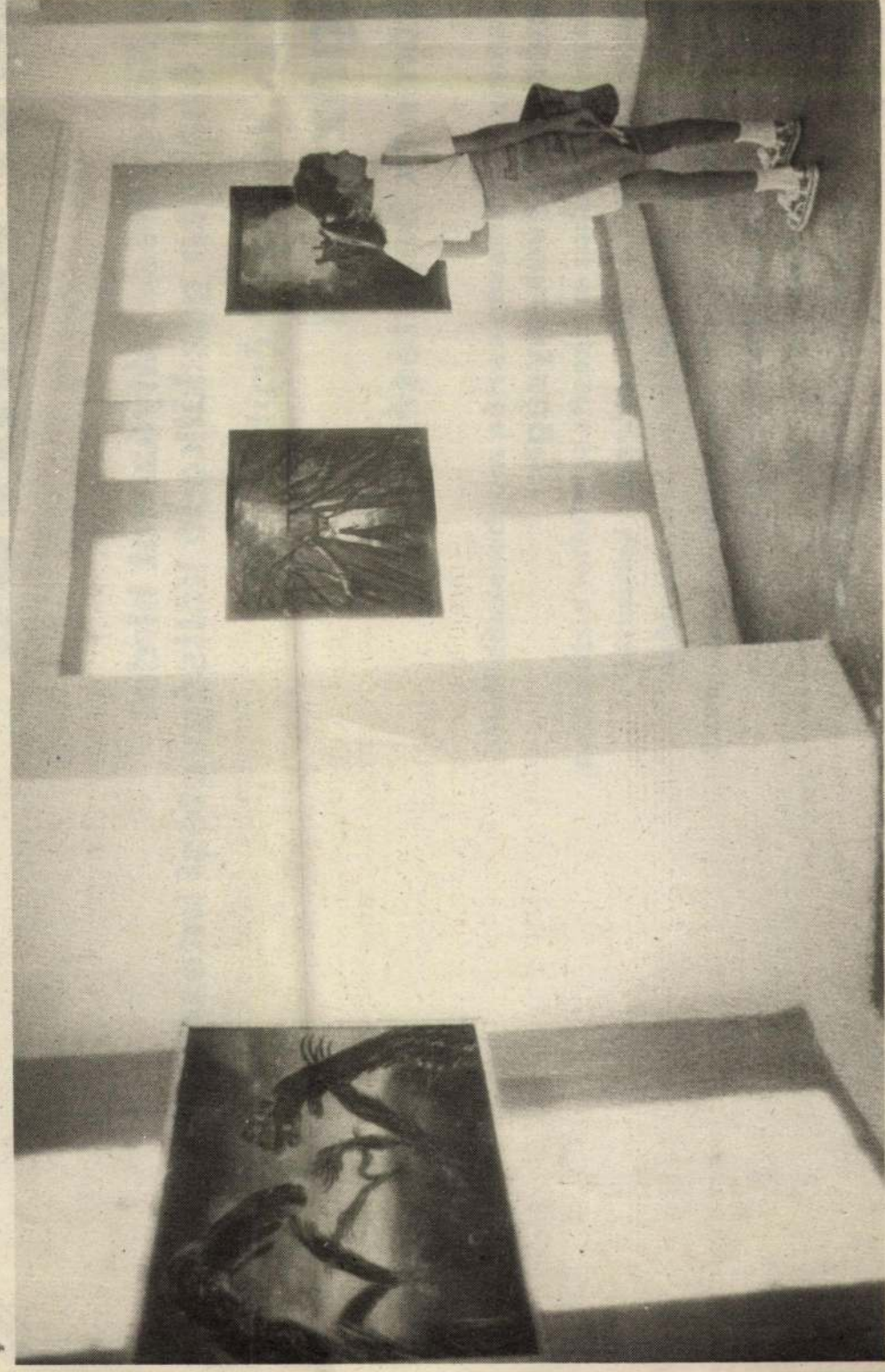
10.00: Iskolatelevízió 10.30: Mississippi melődia. Amerikai film 17.55: Jó éjszakát gyerekek 18.00: Panoptikum 18.30: Mű 19.00: Osztrák képek 20.15: Kottan kinyomozza. Filmsorozat 21.20: Jolly Joker 22.10: Sporthírek 22.20: Éjszakai stúdió 23.20: Hírek

II. MŰSOR

18.00: Tévégaléria 18.30: Szájkosár nélkül. Ifjúsági magazin 20.15: Orvosi tanácsok 21.20: Riportműsor 22.20: A hét mesterlövész. Amerikai film 0.05: Hírek

Zeneszó a tárlaton

Ajkai Papp László festőművész kiállítása vasárnap estig látható a margitszigeti víztornyban. A képek mellett Földényi F. László és J.L. Borger idézetei találhatók. Az egyedi stílusú festményeket háttérzene mellett élvezhetik a látogatók

FOTÓ: FEJÉR ZSUZSA

Zámbó Jimmy az emberiségéről énekel Készül a Bánk bán rockos változata?

Zámbó Jimmy három évvel ezelőtt az Interpop Fesztiválon elnyerte a zeneszerzői és az előadói díjat. Ezután mindenki várta a folytatást, de ehelyett hirtelen nagy csönd következett. Itthon csak most jelenik meg az első nagylemeze (kazetta és CD is), amely augusztus közepén már az üzletekben lesz. Vajon miért kellett ilyen sokáig várni erre a lemezre? Jimmy külföldön ismert sztár, évek óta jár ki koncertezni, egy amerikai zenekar kíséri, saját nótáit angolul éneklé, és persze zongorázik.

— Nem tudom, hogy miért lett jánlatot sem kaptam. Nem voltam szimpatikus? Más okot egy szerűen nem talállok. — *Most azonban itt a nagylemez, amelyen debütál: nemcsak a zenét, hanem az egész anyag szövegét is ön írta. Kinek és miről szól ez a zene?*

— Magáról az emberiségről szólok, s öttől kilencvenkilenc éves korig bárki meghallgathatja. Én görög katolikus vagyok, s már húszévesen nem csinálok.

gorázik. Erre az összetett feladatra csak képzett zenész képes. Mennyire tartja fontosnak, hogy egy könnyűzenésznek meglegyenek a komolyzenei, klasszikus alapjai?

— Igaz, hogy nevében „könnyű” műfaj, de valójában ez egy nehéz szakma, amit meg kell tanulni, s borzasztóan fontos a klasszikus alap. Korábban vendéglátóztam, ahol bizony a kategóriához minimum zenei konzervatórium kellett. Ezek a zeneszek persze oda-vissza tudnak kóttát olvasni. Ma sajnos nincs így. Nem akarok újjal mutogatni, de van egy-két „művész”, aki bizony azt sem tudja, hogy mi az a C-dúr. Ez minőségi különbséget eredményez. Énekes és énekes között óriási eltérések vannak.

— *Nemrég jelent meg a Film-lágerek magyarul című kazetta, ahol a Ghostból énekel egy szá-*

Pályázati felhívás

**Budapest Főváros Közgűlése pályázatot hirdet
a Csarnok és Piac Igazgatóság mint önállóan gazdálkodó költségvetési intézmény**

**(Budapest IX., Vámház körút 1—3.)
igazgatói
munkakörének betöltésére.**

A kinevezés 5 évre érvényes, amely alkalmasság esetén meghosszabbítható.

Az intézmény fő tevékenysége:

A főváros lakosságának élelmiszerezellátásához értékesítési feltétel biztosítása, saját és a kerületi hatáskörű csarnok és piachálózaton keresztül, valamint a használtcikk-piac és a használtautó-piac üzemeltetése.

12 piac és csarnok, valamint 6 üzletközpont működtetése 300 fő dolgozóval.

A tevékenységi körének része a vásárlói érdekvédelem biztosítása, hatósági ellenőrzési feladatok végzése.

Jelentős feladat a Vámház körúti vásárcsarnok felújítása.

A munkakör betöltésének feltételei:

A pályázati felhívásban részben megnevezett feladatok elvégzéséhez szükséges előképzettség, amelyből legalább egyet a közgazdasági egyetem, kereskedelmi főiskolai végzettség,

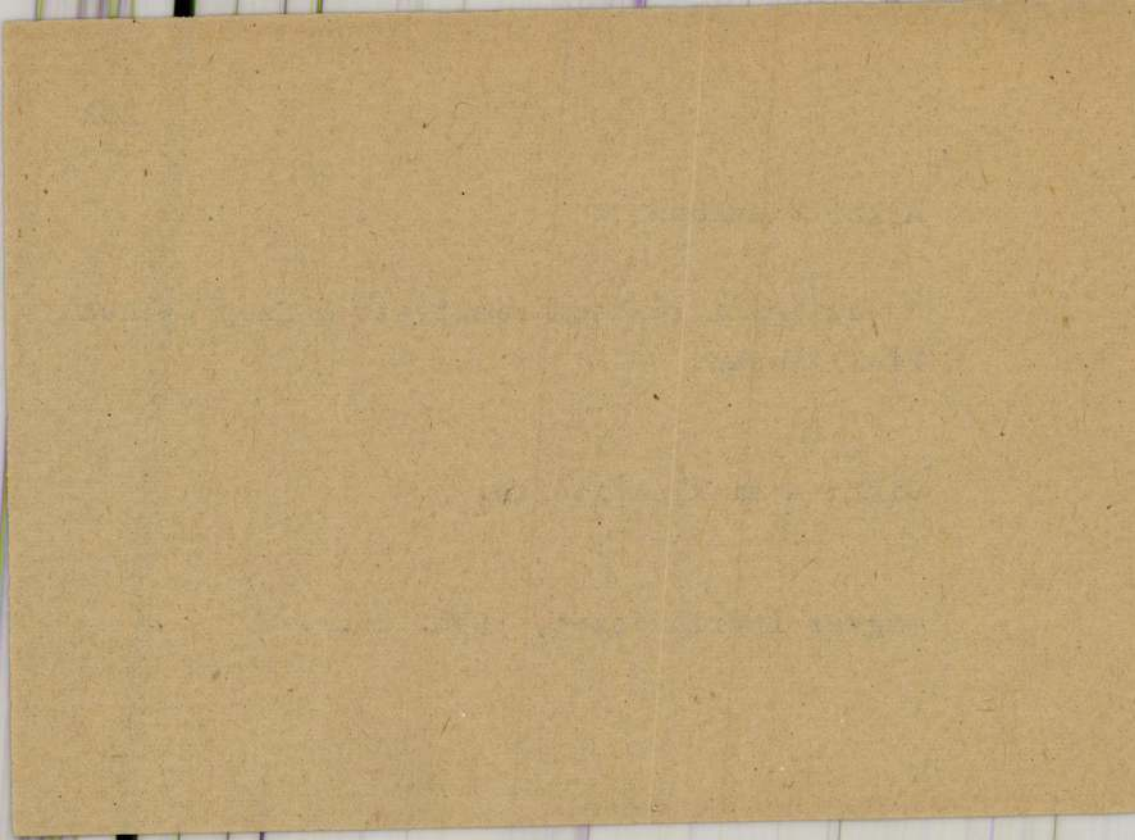
Ajkai Lászlóné

A háziipari részben résztvett a Szép Otthon kiállításán.

Cikk: A mi kiállítóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

AJKAINÉ Sinkovicz Anna

Fekete Judit: Hajszálgökök, hajtások /beszélgetés
Ajkainé Sinkovicz Anna festővel/. = Magyar Nemzet, LIV.évf
122.sz. 1991. május 27. 10.p. ill.

Kiskőrös, Petőfi muz. kiáll.

využívania archívnych materiálov, ktoré nám v podstatne miere umožnia obohatiť obraz výtvarných a kultúrnych dejín Slovenska.

S početnými údajmi umeleckohistorického charakteru streli sme sa aj sami pri archívnych výskumoch inéh (všeobecnohistorického) zamerania. Sú to prevažne údaje týkajúce sa výtvarných umelcov a stavebných remeselníkov, pôsobiacich na Slovensku v posledných storočiach feudalizmu (od konca 15. storočia do roku 1848). Z výtvarných umelcov venovali sme pri týchto výskumoch pozornosť hlavne maliarom, sochárom, rezbárom a čiastočne aj stolárom a tokárom; v prípade posledných iba tým ktorí robili umelecky náročnejšie práce. Nevšímali sme sa ďalších umeleckých remeselníkov, ako napr. zlatníkov; zvonolejárrov, ktorým sa venuje u nás v poslednom čas pomerne veľká pozornosť. Pri maliaroch, sochároch a rezbároch snažili sme sa zachytiť všetky údaje, s ktorým sme sa pri archívnych výskumoch stretli. Výnimku sme robili iba v prípadoch, keď to boli známi umelci a keď nájdené archívne údaje neprinášali o ich činnosti alebo životných osudoch nič nové.

Pravda, aj mnohé údaje o maliaroch, sochároch a rezbároch, ktoré uvádzame, majú iba charakter prvej informácie a okrem mena, pôvodu a pôsobiska neobsahujú zatiaľ nič bližšie o ich umeleckej činnosti. Nazdávame sa však, že za daného stavu výskumu môže aj tento samotný fakt poslúžiť ako orientácia pre ďalší umeleckohistorický výskum, ktorý pomôže osvetliť umeleckú tvorbu týchto doteraz zväčša neznámych umelcov. Pri známejších umelcoch uvádzame, ako sme to už spomenuli iba tie archívne údaje, ktoré rozširujú doteraz známy okruh ich činnosti

AJTAL Tawari

Sinlea hlvain: A mulh kulturális
mint takhla. = 0; Miv.
1999/1. 50. ill

otani utolsó helye másodlagos kellett legyen. - vö. *Magyarország nemesényi Dezső*. 12. *Szabolcs-Szatmár megye műemlékei*. Szerk. Entz Géza eredeti származási helye teljesen bizonytalan.

24. *Váradi kőöredékek*. Építészeti faragványok, szobortöredékek, síremlékek gyűjteményéből. Szerk. Kerny Terézia. Bp., 1989. 100-101. *Lévelei* i. m. 3-5.
26. *Szőnyi* i. m. 762-764. sz.; *Pannónia regia*. i. m. 371-372. kat. sz. VII-10. tábla.
27. *Balogh Jolán*: Az esztergomi Bakócz kápolna. Bp., 1955. 40., 41.
28. *Gerevich László*: A budai vár felátárása. Bp., 1966. 293-294., XVIII. t.; 131., 2. köt. 147-155. kép; *Feuerné Tóth Rózsa*: A budai királyi palota szász homlokzatai. *Ars Hungarica*. 14, 1986, 1. 24-26.
29. *Éber László*: A váci székesegyház szentélykorlátja. In: *Magyarország műemlékei*. 181-184. Ld. még a 31. és a 33. jegyzetet is!
30. *Balogh* 1985, i. m. 132-135., 139-145.; *Horler Miklós*: A budai-nyéki garika, 14, 1986, 1. 55-60.; *Farbaky Péter*: A budai középkori királyi palota, 16, 1988, 2. 150-153.; *Farbaky Péter*: Der Königspalast von Budapest. In: Budapest im Mittelalter. Katalog/Braunschweigsches Landesmuseum Braunschweig, 1991. 261-263.
31. *Köppány* 1994, i. m. 179.
32. *Magyarország régészeti toponómiája*. Szerk. Gerevich László. 9. *Pest megye és a váci járás*. Szerk. Torma István. Bp., 1993. 299-300., 60. t.; *Tóth István* könyvek, 7. Vác, 1994. 110., 33. t.; *Bertalan Vilmosné*: Majolikaiban. In: Pannónia regia. Művészeti a Dunántúlon 1000-1541. Katalógus. Szerk. Mikó Árpád, Takács Imre. Bp., 1994. 378.
33. *Mikó Árpád*: *DoIium*. A váci kora reneszánsz balusztrád datálása egyéves történelmi értesítő, 41, 1992, 14. 62-66.
34. *Mikó Árpád*: Ippolito d'Este esztergomi érseki udvara és a reneszánsz *Ars Hungarica* 16, 1988, 2. 133-142.; *Végh András*: Balusztrád-életpannónia regia. Művészeti a Dunántúlon 1000-1541. Katalógus/Nyíregyháza, 1994. 343-345., 357.
35. *Balogh Jolán*: Az erdélyi renaissance. I. Kolozsvár, 1943, 86., 105., 110. *Johannes Florentinus und die Pannonische Renaissance*. *Acta Historiae et Archaeologiae*. Ioannes Florentinus Forgách-síremléke. 1983, 1-4. 237-246, 248, 254.; *Váradi kőöredékek*. i. m. 265-267.; *Lőrincz István*: *Art in Medieval Hungary*. *Acta Historiae Artium*, 35, 1990-1992, 3-4. 1-12.
36. *Horvat, Anđelko*: *Između goitke i baroka*. Zagreb, 1975. 44-45.; *Mikó*

Ajtai Tamás,

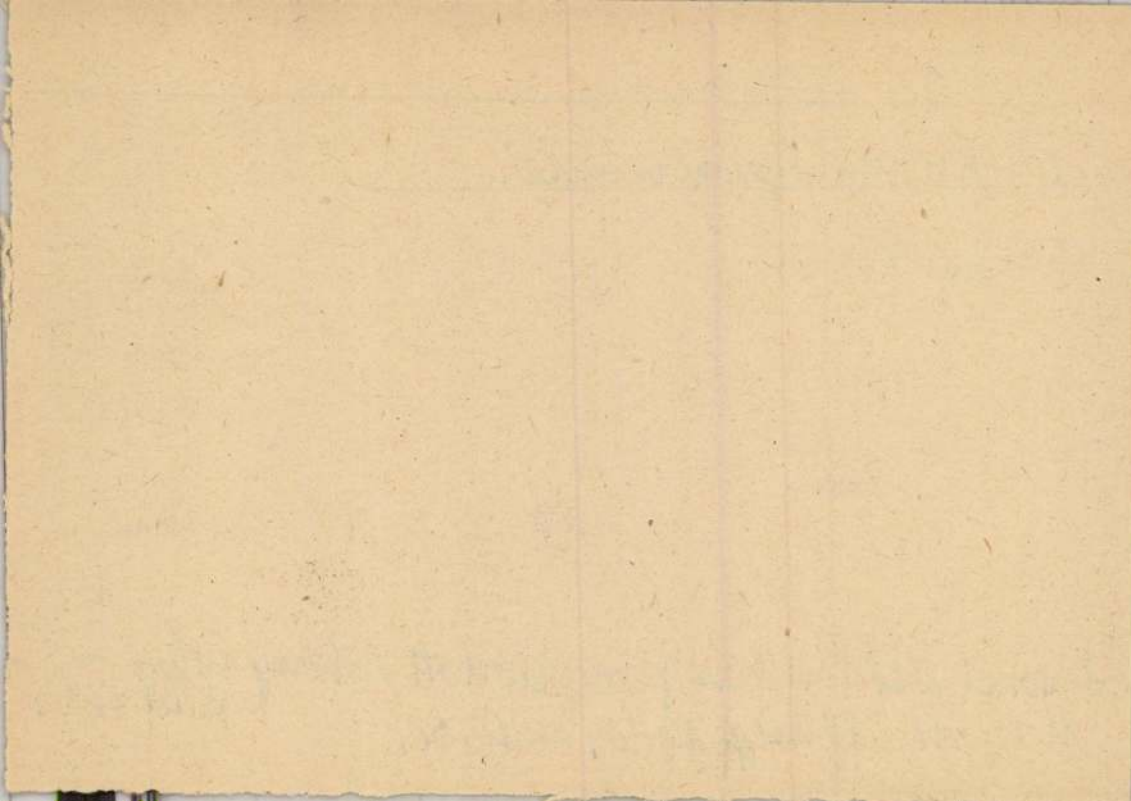
Főiskolaiok diplomamunkái.

"Falvunkolattér" | reper.

Losonci Miklós: a megrongálódott látvány helyre-
állításáért.
Magyar Ifjúság, 1980. máj. 30.

magyar

Szjai József

rezegei farcas

1761

l.

Bingeryencsi

zi. l.

Báró József A

germyencsi Teleki-

kasich. Bp. 1938.

A kiemelkedő sziklacsúson varrom köti
ben lévő to vizében visszaturkózik.
szarvasmarha képez csoportot, a melyből
n a vízbe ment. Ez utóbbiakból egy i-
vez. A derült égből felhözött.
cm.
lat telti tartalan az 1902: XII. 20-
n. (907/902).

Ajtai László
vetőgi farkas

Magyar Nemzet Évi
~~gyűjtés~~
set a gy. Teleri Érték
névén

Építés. 1941. 32. l.
(Építési napló.)

.....szám.

Műemlékek Ors

Tárgy:

A be

Mellé

Egyút

Előira

Utóira

Aja Szofia

vesznek, a belföldi forgalomban értük 55 P, a külföldi forgalomban pedig 50 Frs kártérítést fizet. Díja a helyi forgalomban a rendes viteldíjon felül, helybe szóló küldeményeknél 20 fillér, a vidéki és a nemzetközi forgalomban 50 fillér. Feladható nemcsak a postahivataloknak, hanem levélszekrény útján is. Nem küldhetők ily módon a közönséges ceruzával címzett, értéknilyvánítással ellátott, jelígre szóló levelek, a hirdapdíj-szabás szerint bérmentesített sajtótermékek, a megbízási lapok, a címezetlen áruminták és nyomtatványok. Az A.-et a posta a címzettnek v. meghatalmazottjának, illetve felnőtt családtagjának átvételi elismervény ellenében kézbesíti.

Aja Szofia, az Isteni Bölcsesség temploma Konstantinápolyban, l. *Hagia Sophia*.

Ajax, l. *Aias*.

Ajax-fém, 81% rézből, 11% ónból, 7,5% ólomból és 0,5% foszforból álló bronzfajta, melyet leginkább csapágyak bélelésére használnak.

Ajdkukiewicz Tadeusz, lengyel festő, *1852. Történeti képeket, keleti jeleneteket, katonai parádákat festett. Lovasképmásai népszerűséget szereztek neki. (Rudolf trónörökös, Ferdinánd bolgár fejedelem, Károly román király stb.)

Ajdkukiewicz Zygmunt, lengyel festő, *1861. Vadász- és életképeket festett s 12 képpel illusztrálta Kosciuszko élete történetét.

Ajfalucska (Hacava), abaújtornamegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik. Kb. 700 lak.

Ajka, nk. Veszprém vm. devecseri j.-ában, a székesfehérvár-celldömölki vasútvonal mellett. (1930) 2834 lak. Üveggyára van. A közelében levő szénbánya kréta-korú szén termel, melynek nedvességtartalma kb. 20%, hamutartalma kb. 23% s fűtőértéke mintegy 4100 kalória.

Ajkaesingervölgy, Ajkához tartozó szénbányatelep Veszprém vm. devecseri j.-ában. (1930) 806 lak.

Ajkait, a veszprémmegyei Ajka felsőkrétakorú szénében általában borsó-dió nagyságban előforduló, barnássárga v. sötét vörösbarna, ásatag gyanta. Igen rideg, könnyen reped, gyakoriak benne az ősvilági rovarok tetemei.

Ajkarendek, kk. Veszprém vm. devecseri j.-ában, u. p. Bakonygyepes, u. t. Ajka. (1930) 961 lak.

Ajmer, indiai város, l. *Adzsmir*.

Ajnászkő (Hajnáčka), gömör- és kishontmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik. Közelében kénes-vasas források. Vára híres, története igen változatos. Kb. 1200, túlnyomóan magyar lak.

Ajnározn, szegedvidéki eredetű tájszó, a. m. dédelgetni, ápolni, gondozni.

Ajóka, l. *Szardella*.

Ajos jegy, a szilaj-pásztorkodásban a jószág megjelölésére szolgál, olyanformán, hogy a jószág fülecimpáját V-alakban behasítják. Régi bélyegzési mód.

À-jour [azsúr] elintézés, a kereskedelem-ben aznapi, azonnal való elintézés. L. még *Azsúr*.

Ajovan-olaj, éterikus olaj, amely az Indiában honos *Ptichotis* növényből készül. A thymus-olajhoz hasonlóan, enyhé fertőtlenítőnek használják.

A jövő század regénye, *Jókai Mór* regénye, 1872–74. Fantasztikus képet fest a XX. sz. közepén meginduló világeseményekről. Az örök hare, a regény főhőse: Tatrangi Dávid által diktált örök békéhez vezet. A modern technikai vívmányok sokban igazolták, sokban túl is szárnyalták Jókai képzelőtehetségét.

Ajtai Kálmán, író, *1889. Nagybőrára ifjúsági könyveket írt (*A fekete herceg*, *Az olimpiász csillaga*).

Ajtai Abód Mihály, festő, a XIX. sz. elején Erdélyben arcképeket festett.

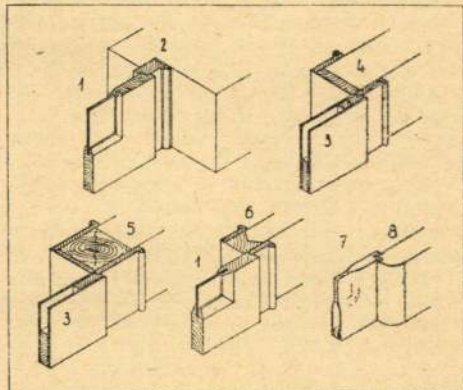
Ajtai Kovács Sándor, orvostanár, *1845. †1917. A kolozsvári, majd a budapesti egyetemen a törvényszéki orvostan tanára és törvényszéki orvos-szakértő volt.

Ajtay Endre, alezredes, katonai író, *1889. Az Országos Tiszti Kaszinó könyvtárának igazgatója.

Ajtay József, ny. közigazgatási bíró, *1876. Jogi, közgazdasági és történeti kutatásokkal foglalkozik. Főbb művei: *A magyarság fejlődése az utolsó 200 év alatt*, 1905. *A kibontakozás útja: magyar osztrák vámunió*, 1933.

Ajtatos manók (Mantodea), a rovarok egyik rendje. Sáskaszerű állatok, melyek szervezetüknél fogva a csótánok (*Blattodea*) és a sáskák (*Locustoidea*) közt foglalnak helyet. A sáskáktól főként abban térnek el, hogy hátulsó lábuk nem ugróláb, viszont elülső végtagjuk a zsákmány megragadására való sajátos „rablővégtag“-gá alakult; nem növényevők, hanem ragadozók, kisebb rovarokkal élnek. Nálunk gyakori a *Mantis religiosa* nevű faj.

Ajtó, közlekedésre szolgáló, elzárható fallnyílás. Közösleges ajtóknál az ajtószárnyat bevéselt forgópántokkal, kiakaszthatón, v.

Ajtók és ajtószárnyak, metszetben. 1. Váz és táblázatos ajtószárny. 2. Gerébtok. 3. Retegelt sima ajtószárny. 4. Gyalult pallótok. 5. Ácsok. 6. Gyalult heveder (rabtár) tok. 7. Préselt vaslemez ajtószárny. 8. Idomvastok.

Ajánlott küldemények

fából v. agyagból, esetleg fémből készült korongot dugnak be. E korong gyakran szép díszítésű és v. vízszintesen kiáll a felső ajakból v., ha igen nagy, lecsüng az ajakkal együtt. A botokudok igen könnyű bambuszfapecket vezetnek az alsó ajkukba (l. ábra). E díszeket fokozatosan nagyobb cserélik ki, úgyhogy kis gyermekeknek még csak egész kicsiny az ajakdíszük. Gyakran még láncokat és egyéb díszítést is aggatnak rá, hogy jobban megközelítsék szépségeálmjukat.

Ajakzsír (ceratum ad labia), disznózsírból, kakaóvajból, méhviaszból és cetvelőből összeolvasztott rudaeszkák. Az ajak kiszáradása v. felrohadása ellen használják. Karminnal keverve, ajakfestékként (rouge) használatos.

Ajalbert [azsalber] Jean, francia ügyvéd és író, *1863. Exotikus tárgyú regényeket ír.

Ajándék, jogi szempontból lehet kész ajándék: az ingyenes juttatás tényleges kezreltülvitele, és lehet ajándékozási ígéret. Ha a megajándékozott az A.-ot elfogadta, azt visszakövetelni rendszerint nem lehet. Az elfogadott ajándékozási ígéret alapján a megajándékozott az A. teljesítését követelheti.

Ajándékozási illeték. Tárnya: ingatlan ajándékozása; örökségről ingyen lemondás nem-örökös javára; hitbizományok nem az utolsó birtokos halála folytán történt átszállása; ingó dolog ajándékozása, ha arról okiratot állítottak ki, vagy azt valamelyik részes fél okiratban megemlítette. Az A. alapja: az átruházott dolog tiszta értéke. Kulesai a rokonsági viszonyhoz és az ajándék értékéhez igazodnak. Ingatlan ajándékozásánál az ajándékozási illetéken felül ingatlan vagyonátruházási illeték s egyes községekben (városokban) még külön községi (városi) ingatlan vagyonátruházási illeték is jár. (Alaptörvény: 1920:XXXIV. t. c.) Külföldön ez az illeték rendszerint az örökös adó keretében adó alakjában áll fenn.

Ajándékozott ős, nemességreemeléskor jelképesen adott nemes ős. Ez csak az adományos szempontjából számít nemesnek, ezért a nemesség az adományoson és annak családján kívüli egyéb leszármazókra nem terjed ki. Nálunk ritkán fordul elő.

Ajánlás, egyházi jogi értelemben (*bemutató, bemutatási jog, ius praesentandi*) a kegyuraságban foglalt leglényegesebb jogosítvány, melynek értelmében a kegyura patronátusa alá tartozó, megüresedett javadalomra alkalmas személyt mutathat be az egyházi felsőségnek (rendszerint a püspöknek) kánoni beiktatás végett. Plébániai javadalmakra csak azok ajánlhatók, akik az előírt plébániai vizsgát (concursum) sikerrel kiállították. L. *Bemutatói jog és Kegyuraság*.

Ajánlás, az országgyűlési, törvényhatósági és más választásoknál fordul elő azzal a jelentőséggel, hogy választani csak a

szabályszerűen ajánlott jelöltek közül lehet; célja biztosítani, hogy a szavazás csak olyan jelöltek között folyjon le, akik a választók tekintélyesebb részének bizalmával rendelkeznek. Országgyűlési képviselő választásnál általában a választók tizede ajánlhat érvényesen jelöltet, illetőleg listát; olyan egyén ajánlására azonban, aki a választást közvetlenül megelőzően már képviselő volt, a választók huszadának aláírása is elég. Minden választó csak egy A.-ban vehet részt. Az A.-t ajánlási íveken a választást megelőző nyolcadik napon kell a választási biztosnak átadni, aki az ajánlók jogosultsága és az A. elfogadása tekintetében határoz. A törvényhatósági bizottsági választásokon az A.-ra hasonló szabályok vannak érvényben. A fővárosi bizottsági választásoknál a jelöltek ajánlása az illető választókerületben lakó, legalább 1000 választó által írásban történik. Az ajánlásnak kétszer annyi jelölt nevét kell tartalmaznia, mint ahány rendes tag a törvény értelmében a kerületre esik. Csak olyan jelölt ajánlható, aki a jelölés elfogadását királyi közjegyző, v. a kerületi előjáró által hitelesített írásbeli nyilatkozatban jelentette ki; a nyilatkozatot az ajánláshoz csatolni kell. Az ajánlás csak a belügyminiszter által megállapított minimum megfelelő, a kerületi előjáró által hitelesített ajánlási íveken történhetik. Minden ajánlónak sajátkezű aláírása mellé szavazójegyének számmal és a polgármesteri hivatalos bélyegzővel ellátott, az ajánló által sajátkezűleg aláírt szelvényét (bolletta) kell felragasztania.

Ajánlás (dedikáció), rövid szöveg irodalmi- és zeneművek elején, mellyel a szerző tiszteletét, háláját fejezi ki valakinek.

Ajánlat, áru v. szolgáltatás felkínálása meghatározott feltételek mellett. Ha a másik fél az ajánlatot elfogadja, a szerződést megkötöttnek kell tekinteni. Ha az ajánlattevő nem kötötte ki, hogy meddig állja ajánlatát, akkor jelenlévők között megszűnik az ajánlat kötelező ereje, ha a másik fél azonnal el nem fogadja. Távollévővel szemben annyi ideig kötelező az ajánlat, amennyi idő rendes körülmények között a válaszadáshoz szükséges.

Ajánlati jegy. A világháború előtt a hadsereg tartalékállományában lévő hadköteleseket A. révén értesítették arról, hogy mozgósítás esetén milyen különleges szolgálat teljesítésére vannak kizemelve. Az A. feltüntette az illető hadi beosztását és azt, hogy mikor és hol kell jelentkeznie.

Ajánlati lap. A világháború előtt a hadsereg nemtényleges tisztjei és tisztjelöltjei részére kézbesített A. tüntette fel az illetők beosztását és mozgósítás esetén a helyet, ahova be kellett vonulnia.

Ajánlott küldemények, olyan levelek, levelezőlapok, áruminták, üzleti papirok és nyomtatványok, melyeket a posta feladóvevények ellenében vesz át s ha az A. el-

Műveltségügyi tanács elnöke

AJTAI ARÓD Miklós, festő és
1843. évi kőnyomtatás.
Erdélyben működött. Művei kö-
zül említésre méltó Benke Ferenc
nagyenyedi lanár arcképe a XIX.
század elejéről.

201. I. 16. 2.

Ajtai Abod luház

csod

2

Csanky Dezső:

Erdély az újabbkori
magyar festészetben.

Művészeti hetek.—

Kolozsvár 1942.

32. l.

A döbbenet sorai Ajtay Ferenchez

Elképedve olvastam írásodat (Még egyszer a Szent Anna-tóról) a Romániai Magyar Szó 1994. augusztus 25-i számában. Nem az elemi hevületű felháborodás hangja, nem a minősítések sora (izléstelen, szörnyűség, izlésrömbölő, kétes értékű stb.) lepelt meg; sem a néha már-már a komikumba átforduló patetikus érzelmekitörés (Szegény ifjúság, szegény székely népl!). Még a merev, teljes elutasítás sem. Nem. Mindez lényegében bármely állampolgár szavatolt joga. Ez a véleménye és ezt közreadja. Eddig minden rendben van. Azonban Te, rendőr... akármondani, egyházaink és környezetvédő felügyelőségeink után kiáltasz. No, ez így nem megy! Mert szólás — és véleménynyilvánítási jogoddal természetes módon élsz, az „ellenféllel” szemben azonban a **Hatalmat mozgósítanád, művészeti rendezvény okán** (Kérném: nem kultúrmasor!).

Aztán itt van az a bizonyos „egy csoport tévénező nevében” kitétel. Ettől meg egyenesen irtódom. Miért nem vállalják véleményüket saját nevükkel? Meggyőzőbb volna. Mellesleg így azt sem tudhatom, hogy a tegezéssel nem sértek-e? És azok, miként magam is, vajon a már „hatvan-kodók” közé tartoznak-e? Akár igen, akár nem, érzésem szerint ezáltal **kíméletlenül visszaköszönnék azok a bizonyos évek**. A negyvenes évek végére és az ötvenes évek elejére gondolok. Akkoriban ismerkedtünk meg a Bolyai Egyetem földrajz karán.

Mi az eszmélkedés éveiben fogtuk ki a tanügyi reformot. Az élesedő osztályharc már ököllél is dúlt osztálytermeinkben, és a minikonkációs pereknek sem voltunk híján iskoláinkban.

Aztán felvételre jelentkeztünk az egyetemen, de purifikáló bizottság harmadolást végzett, s csak a maradék állhatott vizsgára. Aztán, ha nem tudtad a század eleji elhajló Martinov pontjait, Sztálin nagy műve alapján szó szerint, felmondani, újrakollókváltál. Természetesen elrettentő példaként az egész évfolyam színe előtt. Aztán kari gyűlésen pocskondiáztak hazugnak, befurakodónak, mert úgymond letagadtad pap apádat, és csak utána derült ki, hogy az elvtársak összecserélték a papírokat. De tőled bocsánatot senki sem kért. Xántus János már nem taníthatott, és közülünk olyan „fej”, mint Kristó Bandi nem maradhatott vissza az egyetemen. De szakmai szemináriumot vezethetett a passzát szélrendszert is összezavaró egyén, aki a kinyitott szakkönyvvel tiltakozó társunkat imígyen toroklilta le: „Tudja, Ferenczy elvtárs, Cholnoky polgári tudós volt, és a dolgozók megtévesztése céljából fordítva írta le a légkörzést”. Mi kinevettük az egyébként általunk meghívott Szegő Júliát, mert az

ereszkedő, illetve kupolás dallamszerkezet illusztrálására egy-egy népdalt énekeltetett volna velünk. A szomszéd teremből áthallatszó Egmont-nyitány kezdő akkordjaira elnémuló („Ezt, természetesen végighallgatjuk, ugye” — mondta) tanárunkon mulattunk, sőt... Mi megátalkodott idealistának szídtuk le a csillagász Jeanst, mire a felejthetetlen Török Zoltán kénytelen volt közbevágni: „Hohó!!! Álljon meg a menet!” Mi csak tucatnyian jártunk hangversenyre, tárlatra. Utóbbiakra a „szörnyűségeket” amúgy sem engedték kitenni. Nagy Albert közzereplése a reggeli járdaseprésben merült ki, s akkoriban írták le Dési Incze Jánosról, hogy „kétbalkézes asztalosmester”. Folytassam?

S most mindezeket visszaköszönni látom írásodból. Mert akaratlanul is bennünk lappang a beoltott méreg. Ime: „**Létezik formabontó színházművészet, tánc- és pantomimművészet, sőt cirkuszművészet is.**” (No, ez utóbbit átéljük! De nem véletlenül csonka a felsorolásod. Zene, képzőművészet nem bont formát.); „**Színvonalas kultúrmasort vártam.**” (Én nem. Elég volt. Évtizedek lecsapódásaként újra hallom: „Szóljának már Magrigálnak, jöjjön fel a színpadra”. „Az énekeseket akkor ne megvék szerint, hanem analfabétikus sorrendben szólítsuk”. „En tegyem ki az ékezeteket? — hát mi vagyok én — koreográfus”); „**Nevelő hatásáról**” (ezt dörgölték az orrunk alá tanítási órától a pionírmunkán át a... kultúrmasorokig. Neveltünk, neveltünk, neveltünk...); „**Mit jelképezhetett...?** — kérdezd s ezt kérdezték fényképkiallítás, tárlat, színházi bemutató előzetes „vizionálásán”. Mi van vajon a leírt-kimondott szavak, a formák, színek között, alatt, felett, előtt, mögött? (Brr!)

Természetesen kérdezheted talán Te is: Mondd, és mindez például neked tetszett? Tay, megsúgom, de csak neked: nem minden. Azonban néhány éve, egy ilyen „kultúrmasoron” voltam. A kezdeti hálógire vetkőzés fonák mozzanatot jelentett számomra. A festett cserepek osztogatására már izgatottan figyeltem, s a felhangzó tömondatok („Cserép... Házat építék... Befödöm... Itt építék házat...”) hallatán egyből belémvágott a felismerés, hogy ama Vörösmarty-sorokat így is újra lehet fogalmazni. És ennyi elég volt. Ezért olvastam sírva-nevetve a „hogy butítsa az odacsődített nézők ezreit” megfogalmazású szövegrészletet. Magam elé képzeltem, ahogy például az ausztrál-angol Anthony Gall, miután a brisbane-i egyetemre benyújtotta Kós-monográfiáját és

újra eljött Európába felmérni a teljes Kós építészeti munkásságot, hogyan butul éppen a Szent Anna-tó partján.

Egyet azonban nem értek: egyházaink tiltakozását követeled. **Mint hatalmat próbálnád kijátszani az Egyházat.** Bocsánat, kifejezéssel: egyházainkat. A mieinket. Halkan megkérdelem (ennyi személyeskedés engedtessek meg): **Akkoriban** is így emlegetted: egyházaink? Megkérdelem, mert akkoriban, nem emlékszem, hogy egyházaink szükségét érezted volna. Igaz, tudjuk, akkoriban nem volt tanácsos... Mégis én például Kékedy professzor úr márványarcát csaknem valamennyi alkalommal ott láttam a Farkas utca boltíve alatt.

Környezetvédő felügyelőségeinket egyenesen hibáztatod. Nos, **előzetesen megkért írásbeli engedélyt** és egyenruhás öreik jelenlétében zajlik a... kultúrmasor. Külön e napokra illemhelyet állítanak fel, de nem hiányik az orvosi és tolmácsszolgálat sem. Utóbbi, mivel ez évben kereken két tucatnyi országból érkeztek az „odacsődítettek”... butulni. És tereprendezés követi a „szörnyűséget”. Alkalmadtán, kellő esetben fel is léptek az örök. Mindez természetesen a kolozsvári fotelben a képernyő előtt ülve nem ismeretes. Írásodból kitetszőleg a helyi tévé által sugárzott riport sem. De itélkezünk, megáhozza kategorikusan... a művészetről. Maradjunk inkább a hidrológiánál.

Refrénként hat mindkét írásodban „a világ legtisztább vizü tavának” emlegetése. Ez igaz. Úgy, ahogy Kovászna az „ezer borvizforrás városa”. Igen, körülbelül ennyi van... egész Kovászna megyében. De hiszen te végtelül limnológiai méréseket már negyven éve, így hát nálam jobban kell tudnod: csak Európát tekintve, Svájcban, Franciaországban, de főleg a kis párologtatású északon, számos tó vize veygtisztább (mert erről volna szó). Van, amelyiké háromszorosan az. Persze, lokálpatriótaként hirdethetjük, de né írjuk unos-untalan. Hogy Bányai János és Tulogy János így mondták, sőt előbbi címként is írta? Az igazi szerelmek érthető túlzása volt. Meg aztán akkoriban csak gyalogosan lehetett a tóhoz eljutni. Serkentő biztatás is volt. Most autóbúszokkal járható út vezet a tó közepéig, a sorompóig. Kéred: bontsák fel, szantsák fel. Elég volna a nyeregben levő menedékházig. Nem elég. Tudod, hány 70–80 év körüli látogatója van a tónak? Van, aki most jut el ide először életében. Más ötven év múltán áll meg ismét a partján, s csak a tenyerével mártózik ismét a tó vizébe.

Kihagyó emlékezeted idillikus képet fest az 1953. évi otlétekről: „környékén nagy csend honolt”. Persze, mert az 1945–46-os erdőkitermelés és tűzvész nyomán elkopárosult délies lejtőkön hemzsegtek a viperák. Az elszenesedett fenyőcsonkok még 1958-ban is meredeztek. Ha, volt jótékony tündére a Szent Anna tavának, akkor az erdészet volt az, amely szervezett állománvával, hihetetlen szívóssággal, a kialakult törmelékisvatagba makacs eltökéltséggel újra- és újraültetett. Legálább most utólag ennyit a gyakorlati „zöldekről”.

Annak idején marxista szeminárium-vezetőink el nem mulasztották volna felsorolni a kötelező és ajánlott bibliográfiát. Ime a tavalyi, a 4. AnnART szelektív könyvészete:

Caroline Juler: A Transsylvanian Happening. ART MONTHLY (London) 1993. okt.;

Angel Judit: AnnART. A HÉT (Bukarest) 1993. szept. 10.;

Bohár András: Szent Anna a performerek védőszentje. ÉLET ÉS IRODALOM (Budapest) 1993. aug. 27.;

Szücs György: Bevezetés a lövészárkesztikába (AnnART International Performance Days-katalógus).

Inkább seprűre kéne többet költeni!

Pár napot piacoztam. Szilvával. Mert fene ezt a világot, meg kéne gazdagodni már! Legalább annyira, hogy minden családnak vasárnap egy tyúk főjön a fazekában. Miként IV. Henrik francia király kívánta minden franciának. Na hány száz éve is?

Vagy tíz napon át minden második hajnalban kimentünk fiammal a szatmárnémeti Szamos negyedi piacra. Már a helyekért meg kellett verekedni. Aki jobb pozíciót, forgalmasabb sort akart, annak hat előtt kinn kellett lennie így is akadt vita, sűrlődés, amit ki-ki vérmérséklete szerint vezetett le.

Tavaly is árultuk a szilvát, így akaratlanul is összemérhettük: milyen változások történtek egy év alatt. A termelők számára pozitív, hogy most jobb volt az ár. A szebb Stanley szilváért az ötszáz lejt is megadták, a penyigei 300, a besztercei 400 lejért (is) ment. Ki ne tudná: a szebb árú több költség! Többször permetéztünk, s a használt vegyszerek ára kétszeresére-háromszorosára nőtt egy év alatt. (Tessék csak megnézni, mennyi ma egy liter decis?!), Drágább lett a műtrágya, a tápanyag kiszállításához és a szilva piacra szállításához szükséges üzemanyag. Némelyik balga városi még ma is úgy tudja, hogy a szilva a kerítésen terem, vagyis a természet adománya. Csak le kell szedni.

Egy év alatt durvábbak és idegesebbek lettünk, amit alkalmasint a napi megélhetés keményedő harca kényszerített reánk. Mégsem indokolt, hogy anynyi egyenruhás (ilyen-olyan rendőr és őr) sétafikáljon naphosszat a piacokon — legalábbis nem minden piacon. Mert éves tapasztalatom legfeltűnőbbje a többszörösen megnövelt egyenruhások száma! Volt, amikor úgy tűnt, többen vannak, mint maguk a civil piacozók. Álltak, lötyögtek, szemlélődtek. Rendbontás nem volt nevezett időben, így fogalmam sincs, miben és miről intézkedtek. Látszólag az nem érdekelte őket, ami balkánivá züllesztette az egykor pedáns erdélyi városok piacait is: a kosz, a sok szemét! Ebből több volt, mint akár egy éve. A higiénia nézve a piacozók felét meg kellett volna bírságozni. Elsősorban azokat, akik még egy darab papírt se tettek a dinnye vagy a káposzta alá, s a szilvát, paradicsomot is majd a csupasz — és koszos — betonról, egy rossz kosárból, ládából árulták. S az eldobált sok hulladék órákig szennyezte a környezetet, „illatosította“ a levegőt.

Miközben az adófizető pénzből tíz- és százmilliókat költ az állam ilyen-olyan őrsegekre, felügyelőségekre, jó volna már az európai mércét megcélózni a higiéniaiban, a tisztaságban is. Ha más lehetőség nincs, akkor úgy, hogy kevesebbet költsön az állam bácsi az egyenruhásokra és többet seprűre, mosóporra, fertőtlenítőre!

SIKE LAJOS

! MAGSKASZEM !

MI ÚJSÁG?

Randevú 94

(Kolozsvár) • A Kolozs megyei Szacsag nem csupán gazdag és változatos gyümölcsstermeséről híres, hanem újabban színjátzó mozgalmáról is. Mihály Vitályos Zoltánnak és feleségének, Editnek köszönhetően még a '80-as évek folyamán megalakult a Randevú együttes, amely 16 és 22 év közötti színház- és kultúrakedvelő fiatalok csoportja. A mozgalom erőssége és színvonalassága, amely leginkább abban mérhető le, hogy a nem hivatásosok évi találkozásán mindig eredménnyel szerepelnek, többek közt talán annak is köszönhető, hogy kultúraközelben élnek, a vezetők számára alkalom adódik a kolozsvári alkotóműhelyek munkáját szemlélni és eredménnyel hasznosítani.

A szüreti báloktól és közös táncos mulatságoktól, melyeken a jó nótászó mellé a stilizált magyar ruhás fellépés illet, a szervezett megmozdulásokig vezet ez a út. Mihály Vitályos Edit-től azt is megtudtuk, hogy kezdetben inkább a népies darabok voltak népszerűek, legutóbb Gárdonyi A bor, majd Méhes György a Szép piros alma című színműve került bemutatásra, míg a legutóbbi humorfesztiválon a szucságiak Karinthy Enekórját és Zágonyi Attilának a Puszi la tutti című vígjátékát játszották.

Külön ki kell emelnünk Vitályos Il-dikó színművésznő lelkeségét és odaadását, mellyel több ízben is koordinálta a Randevú munkáját. Cserei Rozália az 1993-as humorfesztiválon előadói díjban részesült, a Zsámbékon, illetve Fortyogón megtartott rendezői tanfolyam pedig külön eredményekkel járt. A március 15-én a sétatéri színházban a teológus hallgatók által bemuta-

Szeptember 13,

kedd

Az évből eltelt 256 nap
Hátra van még: 109 nap
Ma Kornél nevű
olvasóinkat köszöntjük.

Új híd épült

(Szatmárnémeti/gát) • Aldatlan helyzete volt eddig a darai lakosságnak, hogy határzónába eső legelőit nem tudta kellőképpen használni, a határ menti csatornán ugyanis 89-ben minden hidat fölrobantottak a hatóságok, hogy ezzel is nehezítsék a Magyarországra átszökni akarók dolgát. Most végre, Pete közelében, a darai út mentén elkészült a 12 méter hosszú új híd, a pásztornak, nyájnak nem kell többé vízben gázolnia a legelőkhöz.

Egy csapásra két legyet?

(Tasnád/tordai) • Az 1994. augusztus 25-i Pincehelyiségből fertőmedence c. tudósítás a következő fejleményeket szülte: a megyeközponttól az egészségügyiek kiszálltak a helyszínre, s némileg megdörgálták a helyi RGCL vezetőit, valamint a városatyákat a szennyvíz és vécéürülékes állapotokért. Öt évi nemtörődömség után megtörténtek az első reagálások. Kifüggesztették a tömbházbejáratok hirdetőablaján, már ahol létezik, hogy szeptember 10-ig be kell fizetni a lakóknak egy összeget a javításokra, hiszen a fertő miatt veszélyeztetett az ivóvíz-ellátás. Ellenkező esetben a lakóktól kénytelenek elzárni a vizet. Mindez stimmelne, de a hirdetést azokban a tömbházakban is kifüggesztették, amelyek nem érintettek az ügyben. E szerint jogos az ellenkezésük, hogy ők fizetnek másokért. A szemfüles megyeközpontiak figyelmét nem csak a fertő, hanem a dszugeli állapotokra emlékeztető negyedbeli játszótér is megragadta. A polgármesteri hivattalal úgy döntöttek, megpróbálnak változtatni az ijesztő látványon. A pincehelyiségekből is kiszivattyúzzák a szennyvizet, s a vezetékeket is visszaszerelik eredeti állapotukba. A környékbeli kórházakban különben a tasnádi betegek vezetnek az ivóvíz miatti fertőzöttek toplistáján.

ZSEBVERS

ROVID VERS AZOKNAK, AKIK HÁTRAFELE NÉZNEK

Sorban, szépen. Virslit adnak.
Gyülünk, gyülünk, egyre többen.
Hogy előttem sok az ember?
Fő, hogy sok van már mögöttem.

SZILÁGYI DOMOKOS

Az osztálylétszám
legkevesebb 60 fő

Ajtai Tamás

RAMADA®
GRAND HOTEL
BUDAPEST

**DANUBIUS
THERMAL HOTEL
MARGITSZIGET**

A megújult **THERMAL GALÉRIA** meghívja
AJTAI TAMÁS

A REND FELÉ

c. kiállításának megnyitására 1997. május 8-án 17 órára.
A kiállítás megtekinthető 1997. június 6-ig naponta 10 és 20 óra között a
THERMAL HOTEL MARGITSZIGET előcsarnokában.

The renewed **Thermal Gallery** cordially invite you to the opening
of the painting exhibition of

TAMÁS AJTAI

entitled **ON THE WAY TO MAKE ORDER**
at 8 May 1997 5 pm.

The exhibition is open daily 10 am. - 8 pm. in the lobby of the
Thermal Hotel Margitsziget.

Ajtai keramikusnak készült. Az Iparművészeti Főiskola befejezése után számos hazai és külföldi kiállítás résztvevője. A kerámia mellett grafikával, különböző grafikai technikák alkalmazásával foglalkozik. E kísérletek során jut el a festészethez és ahhoz a felismeréshez, hogy munkássága ennek művelésében teljesebben ki. Pasztell, tempera, akril (néha együtt alkalmazva, máskor külön) képein ösztönösen jelennek meg a 20-as évek kubista konstruktivista formái, egyéni átértékelésben. Képein a különböző anyagok és formák, a tépett, vágott, festett rongyok, papírok, a vonalak és síkok sajátos rend felé tartanak.

Ajtai studied ceramics. After finishing the Academy of Applied Arts he became participants of several exhibitions in Hungary and abroad too. Besides ceramics he made experimental works on the field of graphics. The everyday dealing with different technics of graphics led to make pastel, acril and collage which became dominant part of his works. On the basis of instinctive intuitions, cubist and constructivist tendencies of the 1920's reevaluated peculiarly are expressed on his paintings. The different materials as teared, painted, cutted papers, canvases, rags, the lines and flat forms are making a special order on his works.

Ajtai Abód Mihály

AJTAI ABÓD MIHÁLY /XVIII.sz.közepe/ :

1. Nemes férfi arcképe. - Olajf., v. méret
64 x 79 cm. Jelz. j. "pinx. A. Abód M. 822."

Kopp 1939/40. szerzem. I.

SZOBOROK, PLAKETTEK
ÉS ÉRMEK

II.

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK
A SUZUKI HÁZ GALÉRIÁJÁBA
(BUDAPEST XIV., EGRESSY ÚT 17-21.)

AJTAI TAMÁS
ÉS
SZÉKÁCS ZOLTÁN
MŰVÉSZEK

VARIÁCIÓK
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA,
1996. SZEPTEMBER 10-ÉN (KEDDEN)
18 ÓRÁRA.

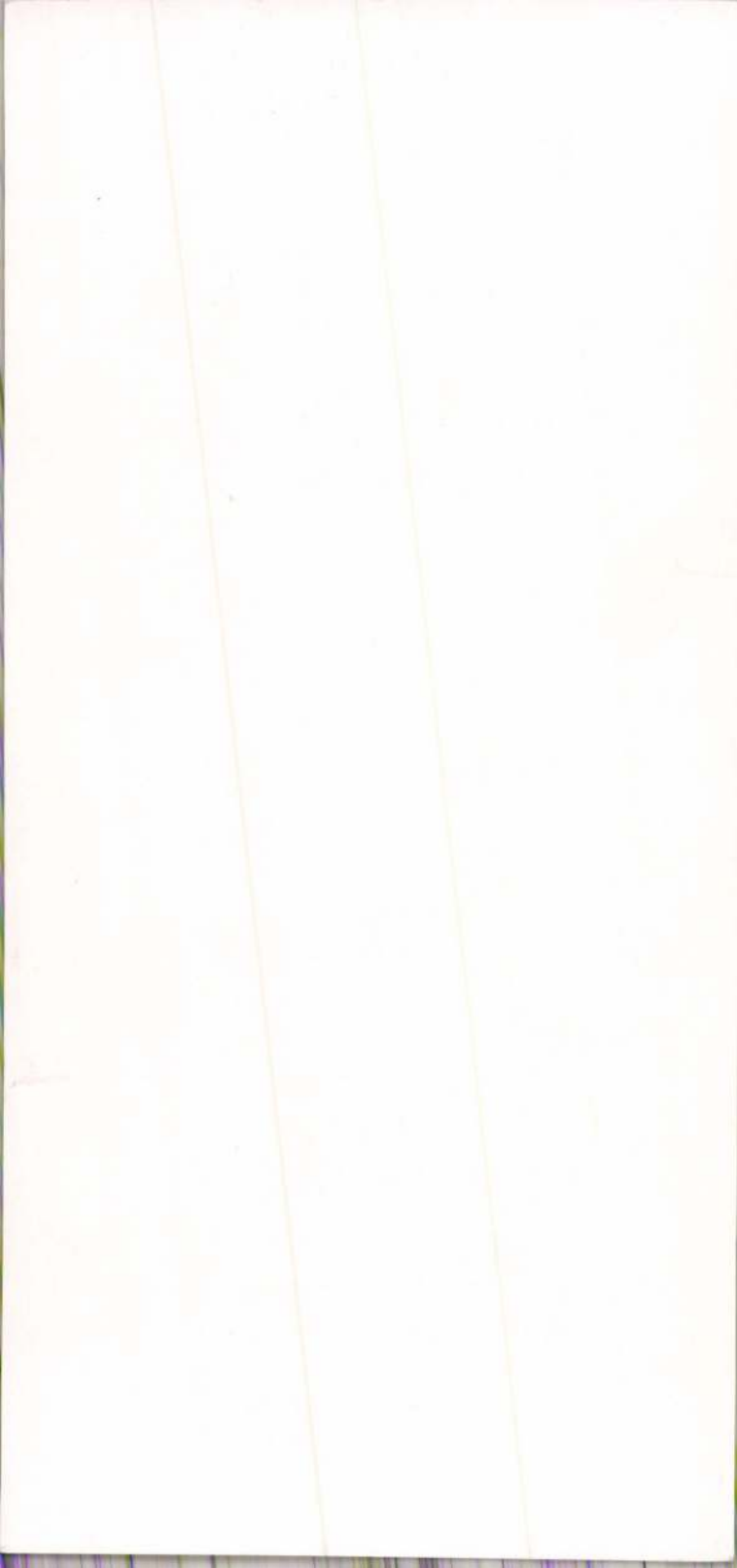
MEGNYITJA:
VAJDA LÁSZLÓ
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

KÖZREMŰKÖDIK:
VITAI ILDIKÓ
ELŐADÓMŰVÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
OKTÓBER 14-IG,
NAPONTA 10-18 ÓRA KÖZÖTT

A MEGNYITÓT TÁMOGATJA:
A JUZSO HIDEGKONYHA
ÉS PARTY SERVICE
TEL: 257-8576

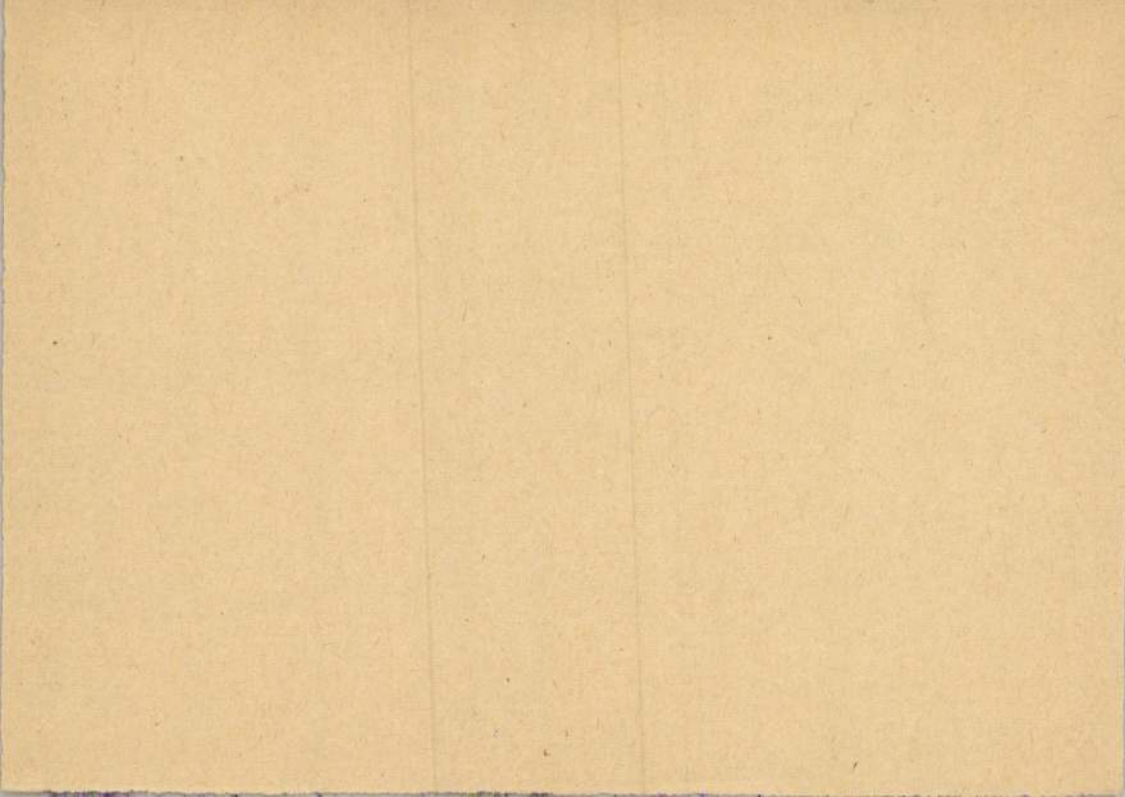
Ajpli kámló, gyermekrajzoló

10 éves, kunhentmihlósi tanuló,

Rént vett a Petőfi-gyermekrajz-pályázaton.

Székely Péter: Javasi bojtár, Kulcsosi réten

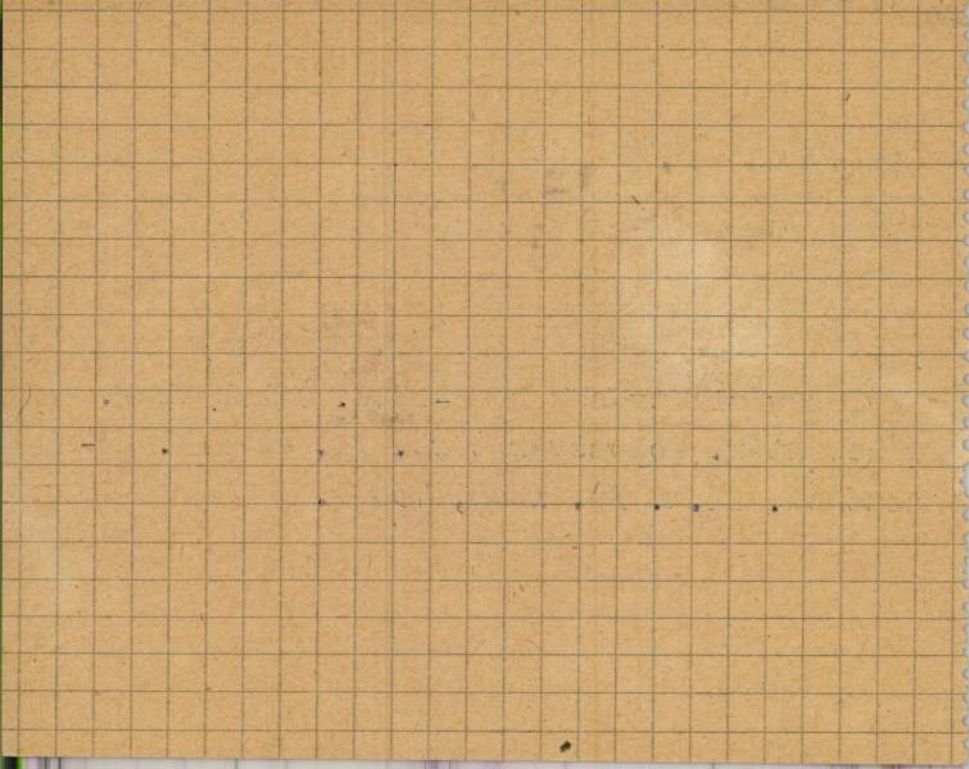
ESTI HIRLAP, Bp 1973. aug. 18.

Ajtai ötvös

Kolozsvári ötvösök 1700-1848. Jakab Elek.
Oklevéltár. Kolozsvár tört. II. és III. kö-
tetéhez. II.k. Bp. 1888, 73o l.

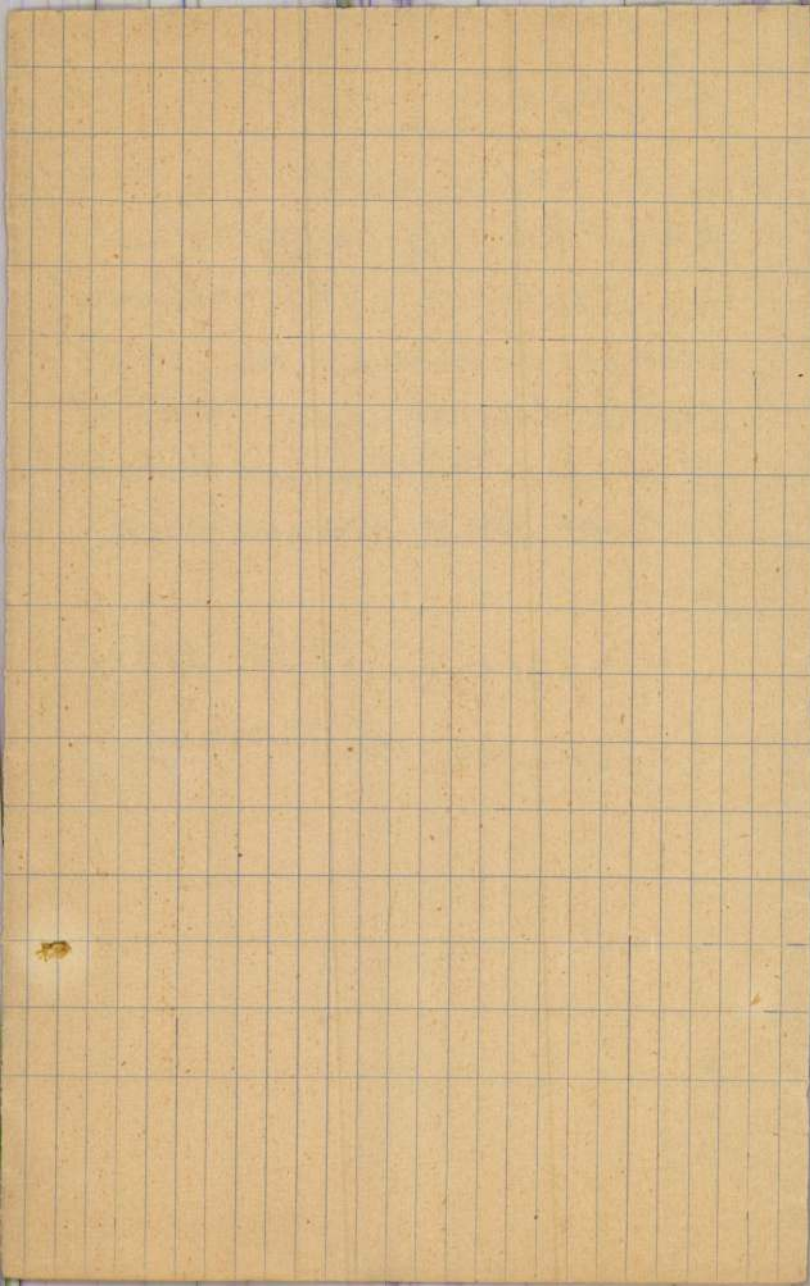
~~megírta~~ Gyűjtemény (XIX. század)

pesti papnövelde-utcai könyv-
kötő az 1860-as években.

Késszette az a díszalbumot,
melyet a magyar kir. iséltő-
sábla tagjai nyújtottak át
1869-ben Kellernesi Melzer
Ferenc kir. örmélynök-
nek.

Mefelejts. 1869. 215. l.
(Pompás díszmű.)

M SAJTŐFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI UT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 29

1921

V. Ajkai Istvánné: Szemről szembe

Licit

meghirdetett alcím: „színes magyar sci-fi film”. Erre aztán, beskatulyázásra hajlamos agyunk jóvoltából, képzeletünkben megjelennek az űrhajók meg a szkafanderes űrlovagok, akik az ugyancsak szkafanderes, hatorrú és háromlábú Mars-lakókkal vívják középkorosan idillikus és bárgyú lovagi tornákat.

Am a film, *Nemescsóji Tamás* analitóan szép, őszi képeivel egy közép-kelet-európai (osztrák? magyar?) kisvárosban játszódik, az első világháború elején. Meredek utcácska idilli háza és patriarchális műhelyei között fekete kabátos, szikár alak sétál fölfelé. Ráérősen betér egy millenniumi trafikba — a millennium óta nem volt annyi guszthusos dohányféleség ezen a vidéken —, s a Virginia (úgy is, mint szivar, és úgy is, mint jelszó) elhangzása után az áruinál is guszthusosabb trafikoslány beküldi a rejtélyes alakot egy rejtékajtón át a türelmetlenül várakozó gyanús úriemberek közé.

szikár fiatalembert néhány perc múlva úgyis homlokán lövik az iménti hangulatos utcácskán, s újabb szereplőt kell bevonni valamiféle homályos akcióba. De a kihívás fölkelte bennem is a játékszenvedélyt, s a sci-fire szánt tíz percemet most fölemelem fél órára, azaz én is licitálok. Ebben a fél órában azután még meglepőbb, de még homályosabb dolgok történnek, ám meg kell adni, hogy nagyon ügyesen és elhíhetően, úgy-hogy én nem csak megadom, de emelem is a tétet újabb egy órával.

Időközben belecsöppen a történetbe egy neves orvos, egykori Paszteur-tanítvány, aki — számára is egyre misztikusabb körülmények között — a börtönt is megjárva egy titokzatos katonai táborba kerül. A transzport tagjai meglehetősen kétes múltú úriemberek, akiknek fogalmuk nincs, miért kerültek a táborba, s mi lesz a sorsuk, a dolguk, hiszen a militarizmus történetének eddigi legszigorúbb és legvadabb katonai őrizete mellett egész nap csak barakkjaik falánál sütkéreznek, és ebédért járnak. De közben titokzatos oltást is kapnak, hiszen

md

studio
galéria

MEGHÍVÓ

AJTAI TAMÁS
 és
SZÉKÁCS ZOLTÁN

művészek
kiállítására

megnyitja: Koplík Judit
művészettörténész

megnyitó:

1996. november 27.-én 17.30 -kor
md studio galéria Bp. VI. Andrásy út 97.

Megtekinthető:
1996. nov.27-től 1997. jan. 4-ig
munkanapokon 9-16 óráig

SPONSOR:

CDS STUDIO

Sztai diplomvár

Flaironjegék

h. Gadi I. 1911. l.

[Faint, illegible handwriting on lined paper]

AJTAY Mihály

TATARU, Marius: Art et histoire: étapes de développement
dans la culture visuelle de la Transylvanie du XIXe siècle.
Revue Roumaine d'Histoire de l'Art

1. XVII, 1980 58.
2. XVIII, 1981

ATTA M. ...

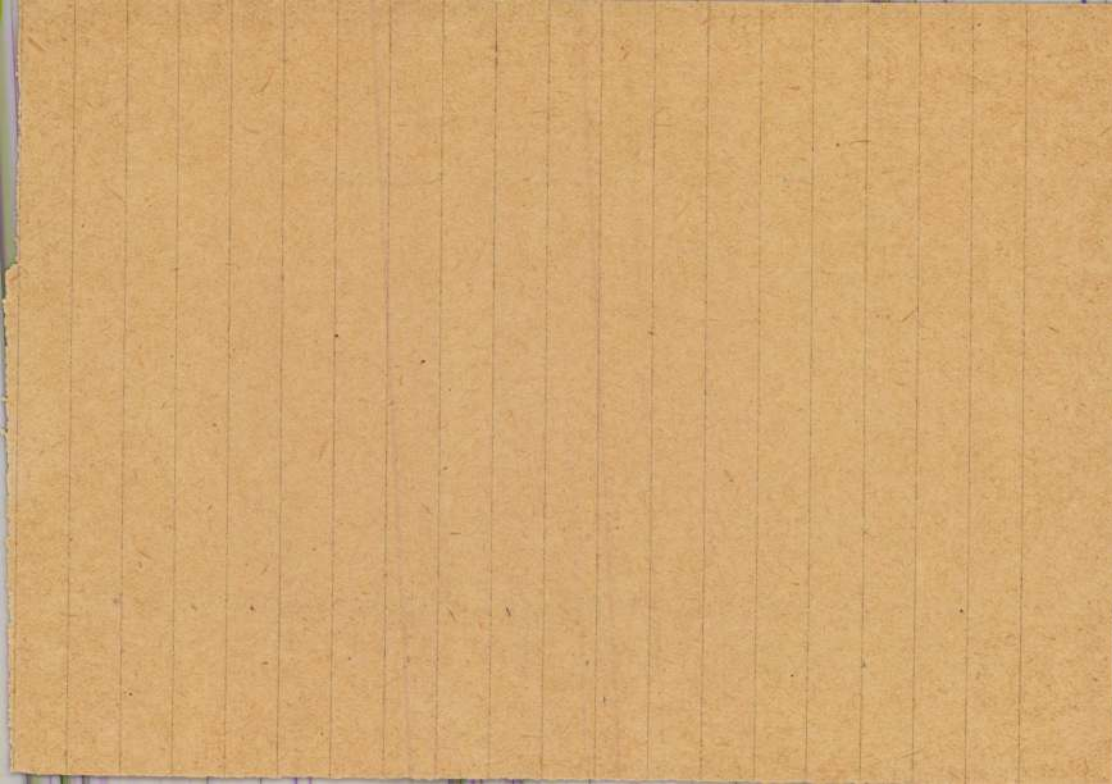
... ..
... ..
... ..

1951, IV, 1
1951, IV, 2

Ajtai Abód Mihály
XVIII.sz. végén Erdélyben működött

Knopp J: Ismeretlen magy. festők a 19.sz. első
felében. Szépművészet, 1941, 4.sz.

NDK

Ajtai Abod Mihály, festőm.

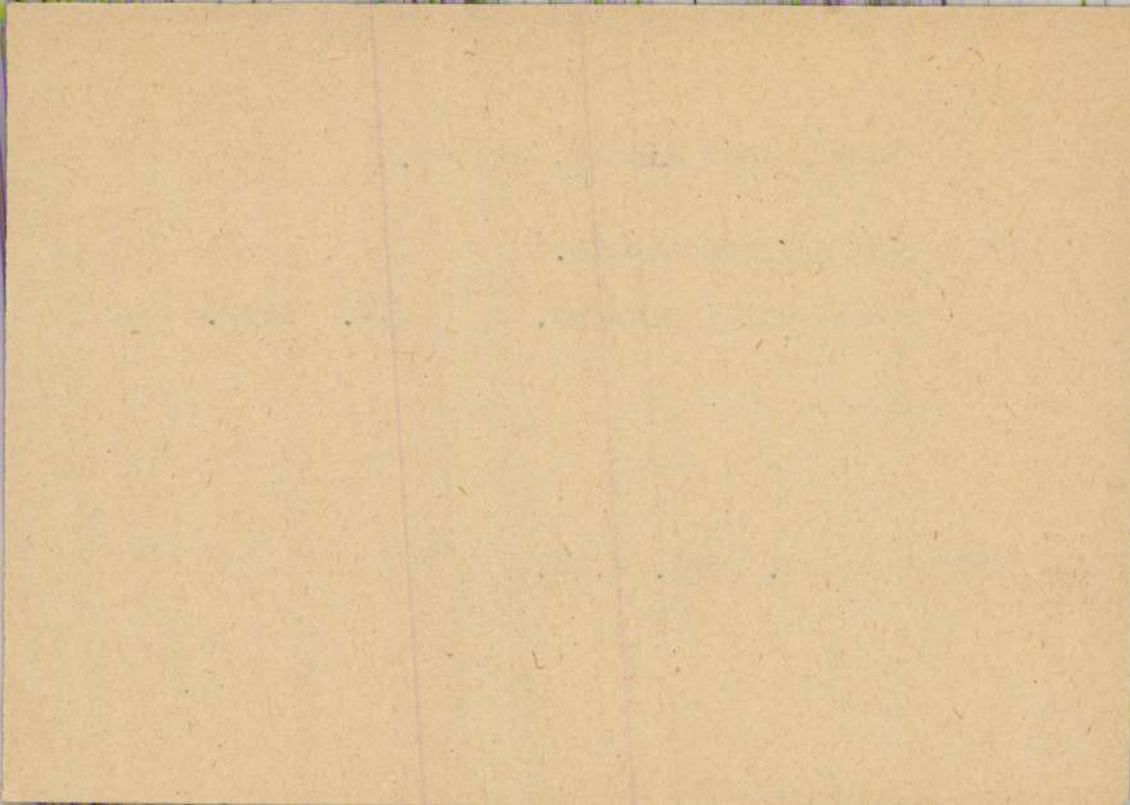
1775 táján Bécsben tanult.

Nemes férfi arcképe.

Olf. Repr.

Szépnyvészet. 1941. 4. sz.

NDK

Ajtay Abód Mihály

/T.D./: Új történeti anyagát mutatta be a Székes-
fővárosi Képtár. Esti Ujság 1940. aug. 17. 10.1.

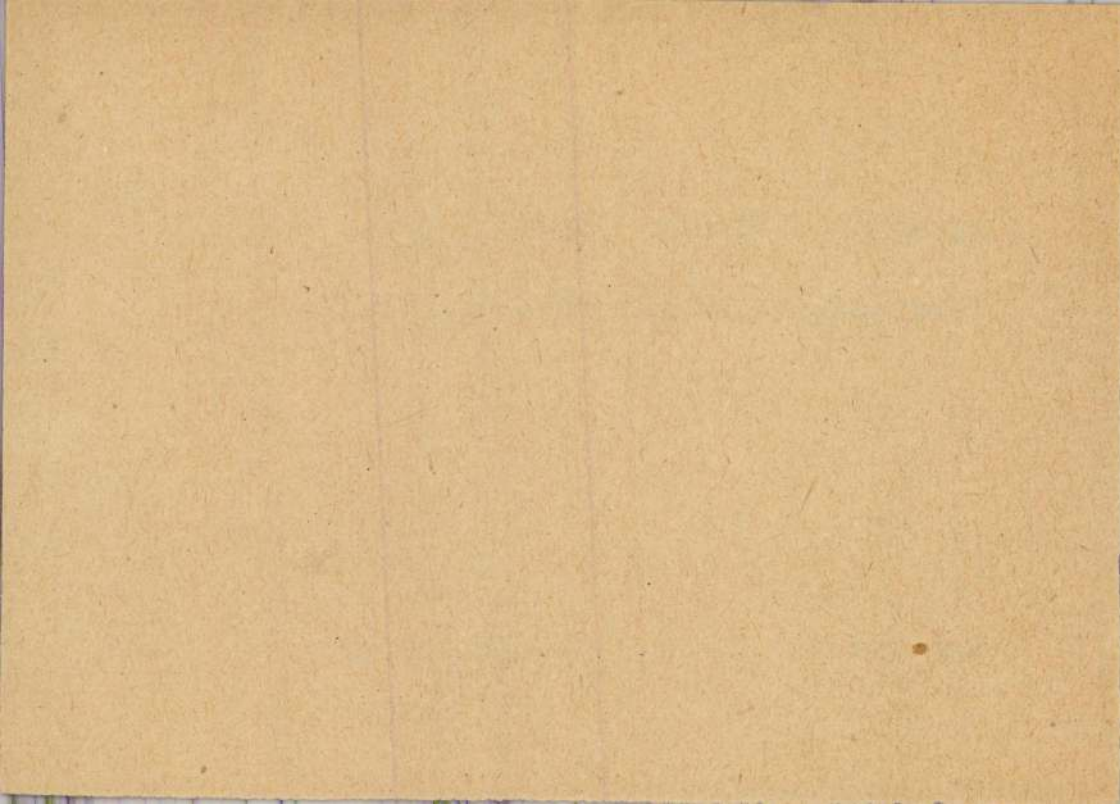

Ajtai Abód Mihály festő

Férfi képmás magyar ruhában. Olajf.

Erdélyi Műv. Kiáll. 1941. Kolozsvár

MDK.

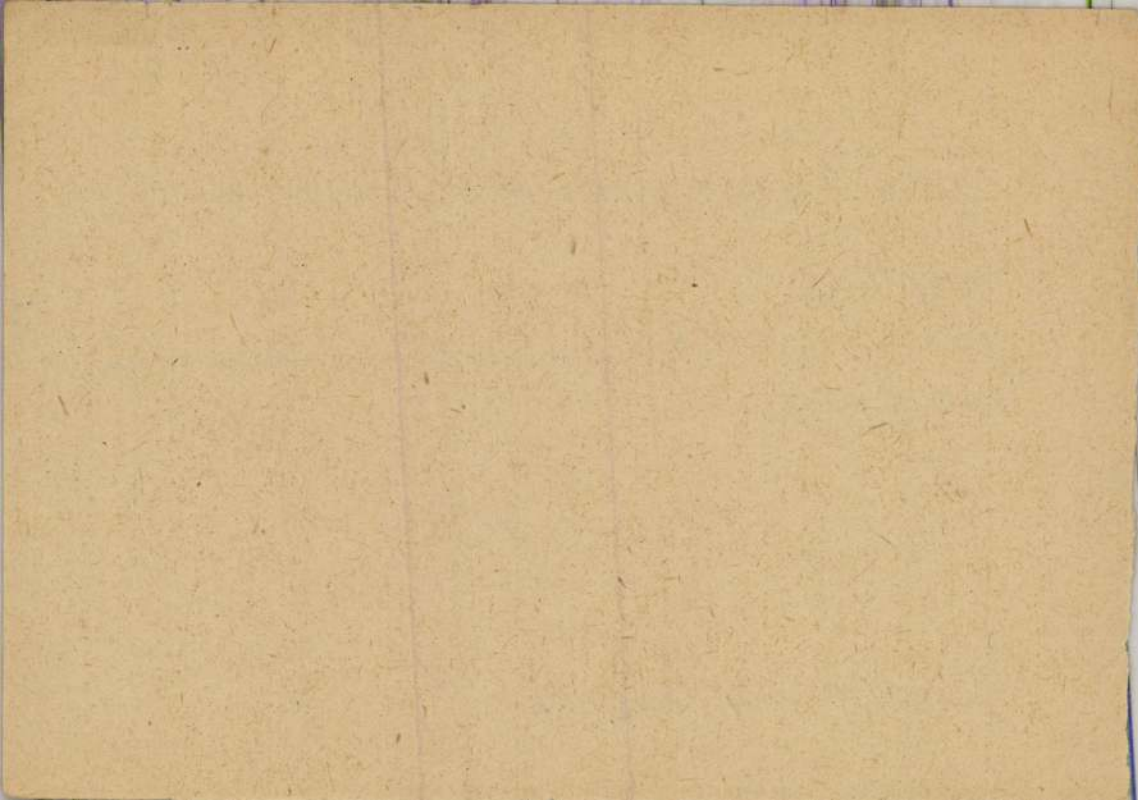
AJTAI (ABÓD) MIHÁLY DAVID festő és

grafikus

BENKŐ FERENC magyenyedi tanár arc képe
Férfi arc kép

Saras: XVIII. sz. 206. l.

M. D. K.

Ajtóú Abod Mihály Jászó.

(XVII. sz. szék. Eudely.)

L. Fleischer Gyula: Magyarország a bécsi
Könyvtárak és a Kádáriánus. Ny.
1938.

M. Kiss Pál: Boer Márton,

Művész. 1954. V. é. f. 2-3. sz.

200. l.

Magyar

Ajtay László
vizi anatómiai munka

László

Berilser
II. k. 627, 628. l.

Berilacqua Bonny
Béla: a magyar
vespáros története.
I-II k. Bp. 1931.

Közellátási igazolvány

gyógyulást kereső, üdülő (nyaraló) személyek részére.

1. Név : .....
életkor : ....., foglalkozás : .....
2. Vele együtt távozó családtagjai és azok életkora : .....
3. Állandó lakása : ..... község (város) .....
.....-út, -utca, -tér ..... szám.
4. Üdülésre hová és mennyi időre távozik : ..... községbe
(városba) ..... napra.
5. A következő élelmiszerjegyekkel van ellátva :
Cukorjeggyel : ..... év ..... hó ..... -ig.

Ajdayi Subay

+ 1709.

A was bawjan, shayd
a munraan peevor -
de föröke Ražorn
i dojeben (sar admir
Laid ^{suprator}
ember)

Funar layos

A Kuroktor erne -

nete

Raköri-eulihouye

I K.Bp, e. n. 401,

402-P.

Ajday plad a peevorde
vööröke Norway, Daniel v. 14

new mende sein chroves

For Monday, March II 1722

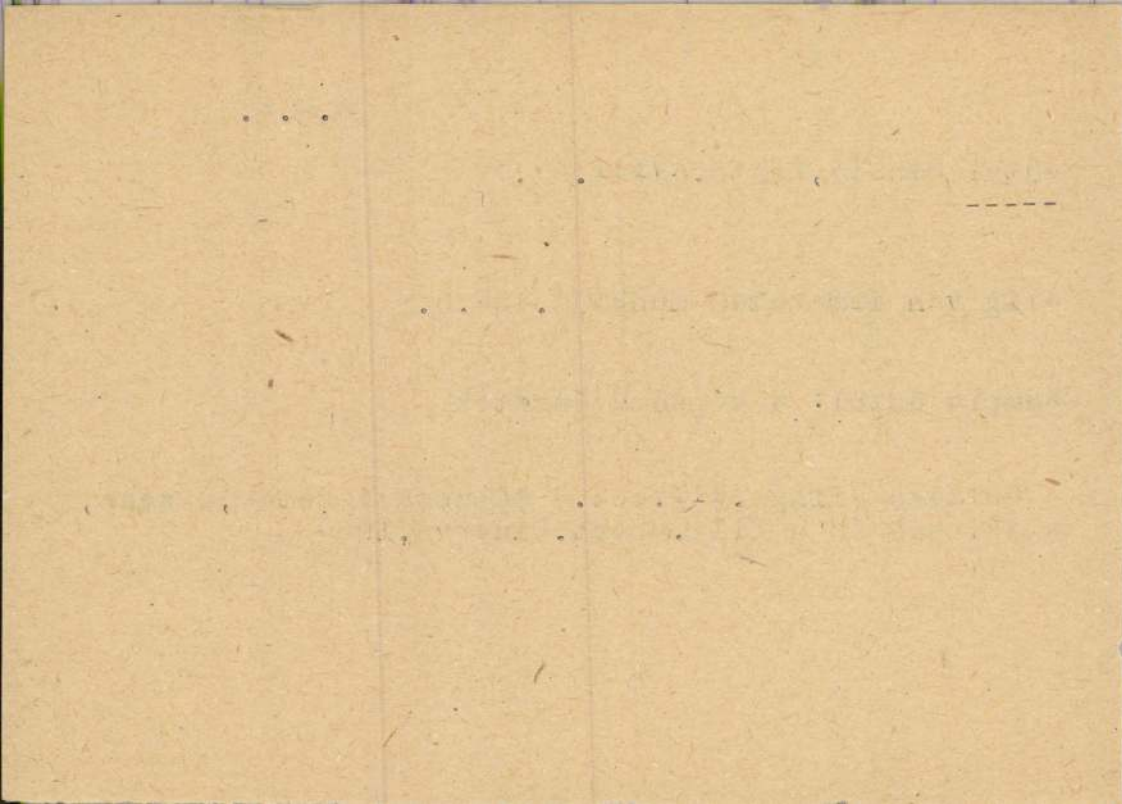
M.D.K.

Ajtai Mihály, festő. XVIII. sz.

Alig van ismeretes munkája. 450. o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene,
a színház és a film. Bpest. Minerva. 1960

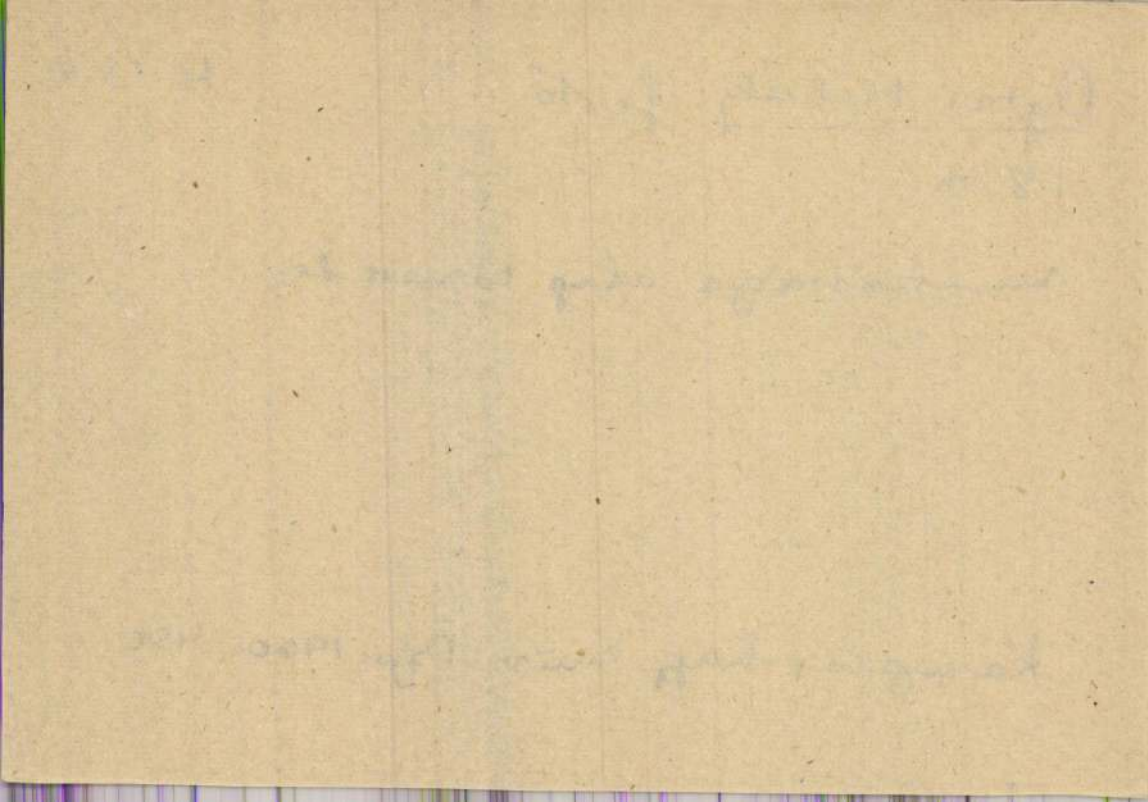
Ajtai Mihály festő

M.D.K.

18 m.

munkássalga alig ismeretes

Kampis, haz. műv. Bp. 1960 450

Ajtai Abód Mihály, festő.

a XVIII.sz. végén felbukkannak már a magyar vér első
Képviselői is. Erdélyben működött és erőteljes, be-
mutatott képében érdekes egyéniségnek mutatkozik.

Kopp Jenő: Ismeretlen magyar festők a XIX.sz. első
felében.

Képzőművészet. 1941. 75-80. l.

No. 1

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
555 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637

RECEIVED
JAN 15 1964
CHEMISTRY DEPARTMENT

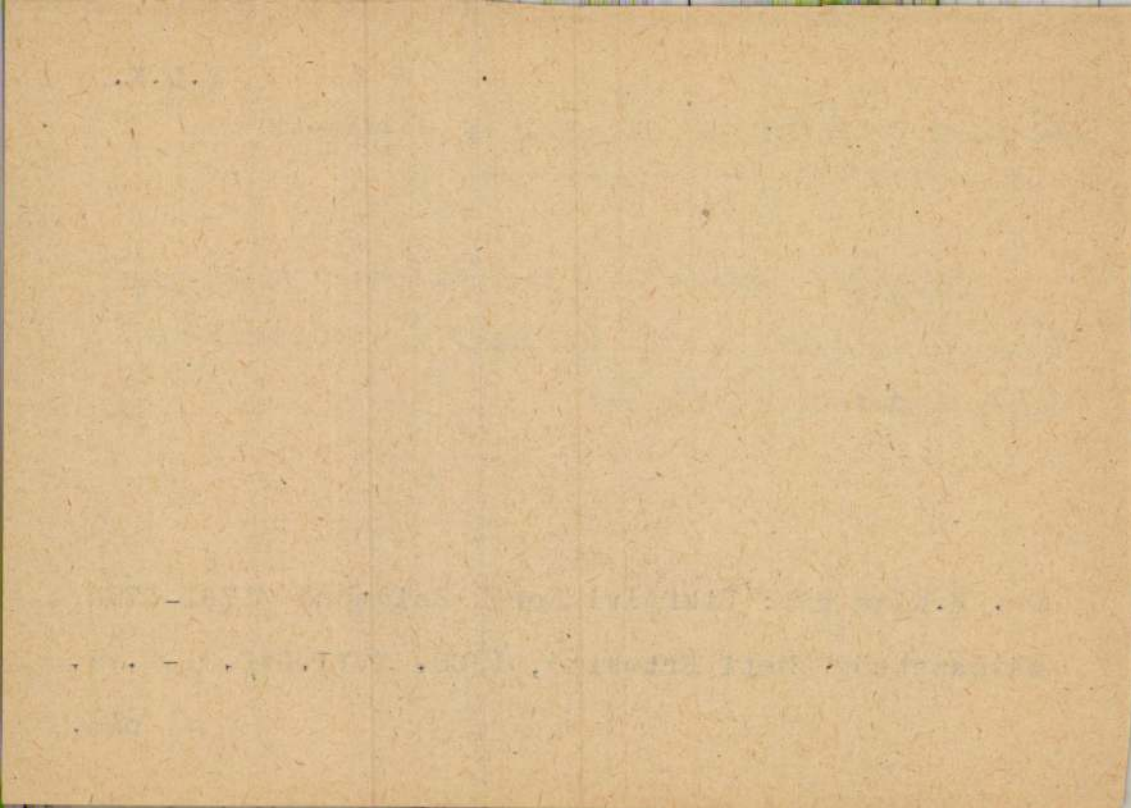
Szalai Abod Mihály, festő

nevet említi a magyar Korok
Zsigmond alig ismert művész-
kortársai között:

Dr. M.Kiss Pál: Bikfalvi Koréh Zsigmond /1761-1793/

Művészettörténeti Értesítő, 1968. XVII.évf. 1-2.sz.

98. old.

~~megorva~~

Szalai Lúthaly

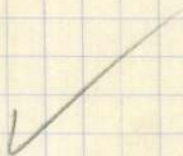
veszmezo⁴

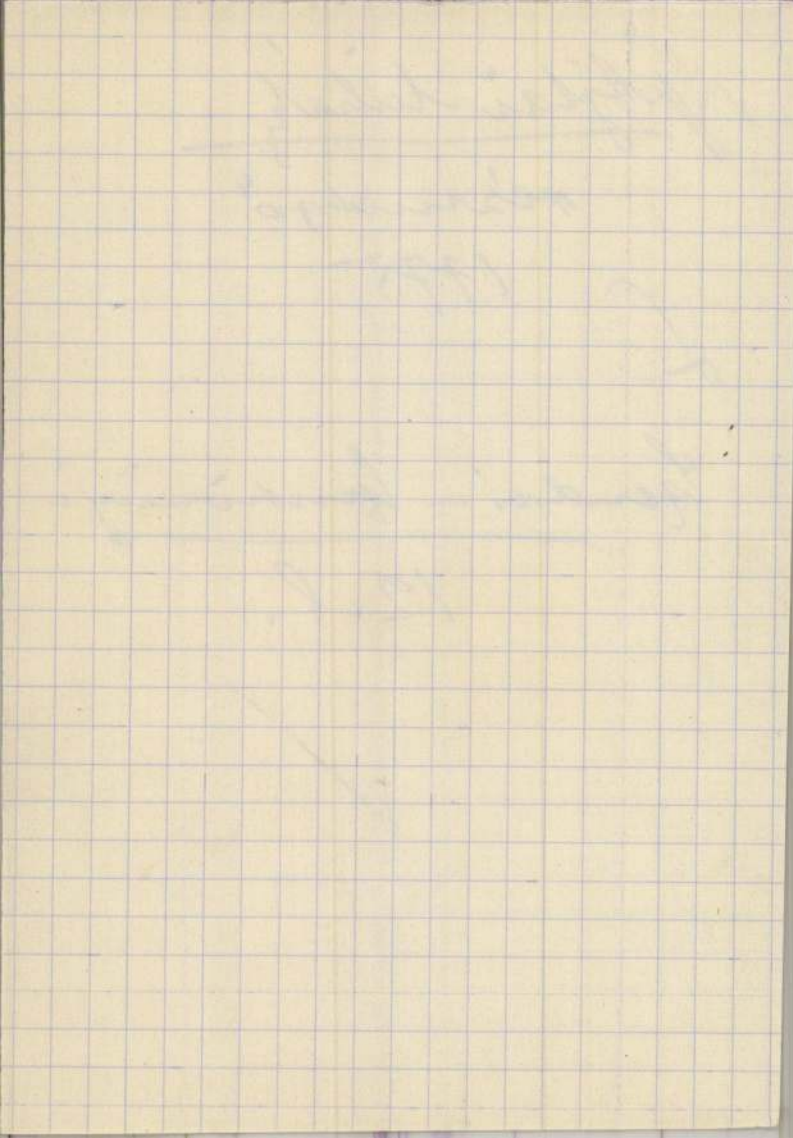
1775

L.

Lendrei - Bentiványi

12. l.

Ajtai Mihály Dávid

rapróla, 1775. irallom
se a bécsi képről
akadémias

Lásd

Fleischer Bécs. 27. l.

lyula: Magyarok
a bécsi akadémián

✓

Zzambok.

A közepétérben bal
bástyák és köröndök erősí-
partján, jobbra a hegy töv-
azon innen két katonai üdv-
gyök látszanak. Felirata.
mertani ábrák vannak:

SCH

Földül jobbra: 92.

Rm., mér. a r1. 17: 1

92-

Ajtai' Mihály D.

irod

~

Thieme-Becker

I. 155. l. (Lypka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ajtay Lukács

verin 1775

d.

Varga Rerui

157. l.

Varga Nándor Lajos

1. vermettel

Pp. 1938

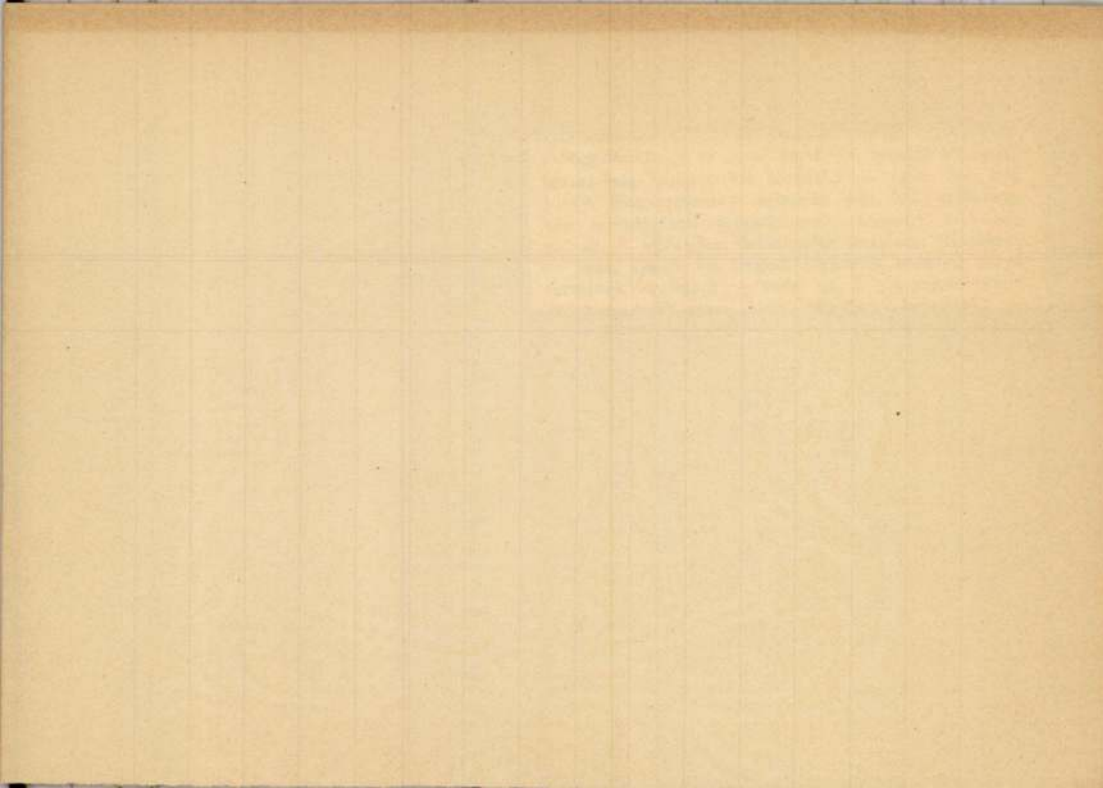
✓

Cannabara - to' VIII. 64.

Ajtai Mihály, rézmetsző. 1775 táján Bécsben dolgozott. Nevéről ítélve magyar művész volt. Működéséről nincsenek közelebbi adatok. Egy kis rézmetszetét a nagy-szebeni báró Brukenthal-féle múzeum őrzi.

Csaki, M.: Die Kupferstiche des Baron Brukenthal'schen Museums. 87. l. — Művészet. 1912. 245. l.

AJTAI, ötvös

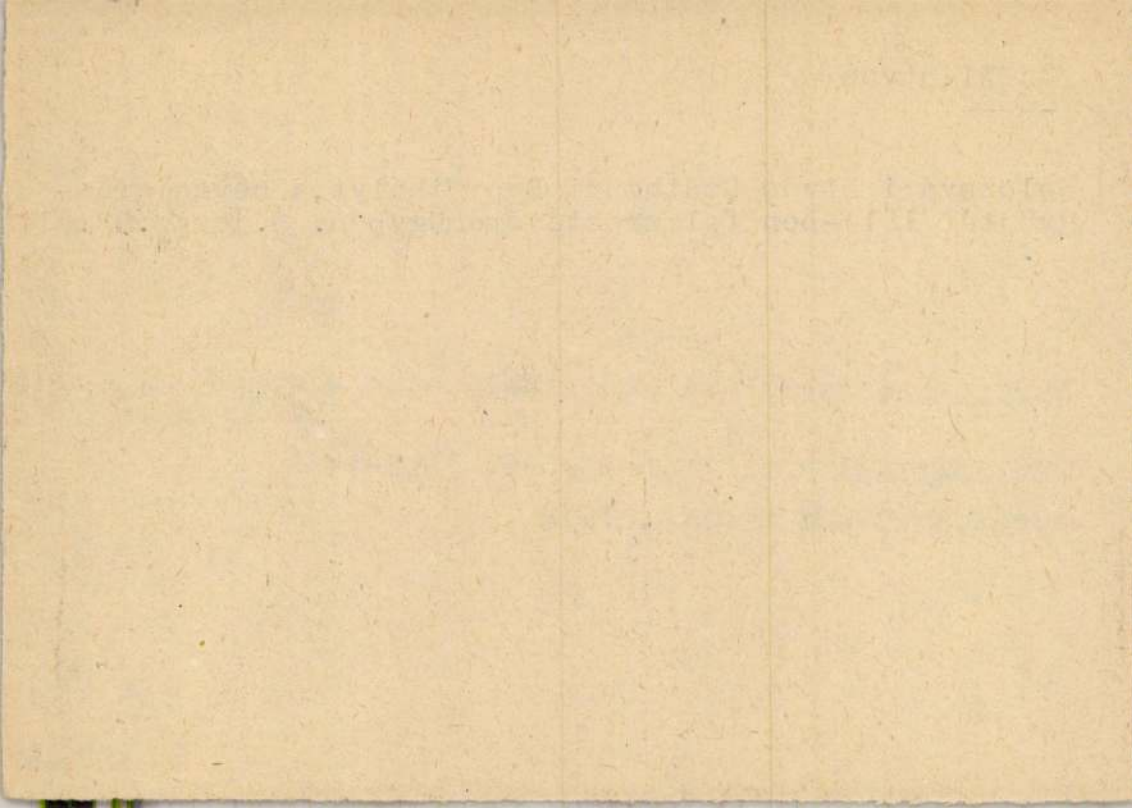

Kolozsvári ötvös Szathmári Pap Mihályt, a neves éremgyűjtőt 1811-ben felkereste éremügyben. 9.jegyz.52.old

ENTZ GÉZA: Szathmári Pap Mihály mint éremgyűjtő 48.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, L-LI. évf. 1951-1952.

Bpest, Egyetemi Nyomda, 1952

Siday László

4 poly.

nyitv. rajzlat.

10 hónap, jeles

Tanár Vögeel Perint

Francoziskola 1910

T. 2080. II.

átképen a várban az Aula Regis,
cmorea van kiemelve; az előtérben
gyel, míg balra az uton férfi és nő
zik, a háttért pedig hegyek képezik.

Ofen prima & regia
ciuitas, ad Danibium
maeus Curtam, vel, vt alijs
Salmum nominat. Fran. Ire.

eg olvasható.

a vk. 14.8 : 47.6 cm.

Ajlsay Lärsko

4 elevi, 4 polg.

1 iivar.

nyitv. rajtant.

10 kónap, jö eedm.

Tomas Ventröerydman

Sparrarjiskola 1911.

9594.

MOLDAVIAE, WALACHIAE, BULGARIAE
opera et sumtibus TOB. CONR.
a keret mellett három fegyveres
közelében SCALA felirattal a
a Milliaris Germanica 15-re van

retei a vonalkeretnek 46,7:58 cm.

-913
-44,
.10051.

10 K

Ájtai Ádám emléke

Központi Iskolák
magyar festők a XIX. század első felében

Szerkesztés

1941. 79. C. kötet

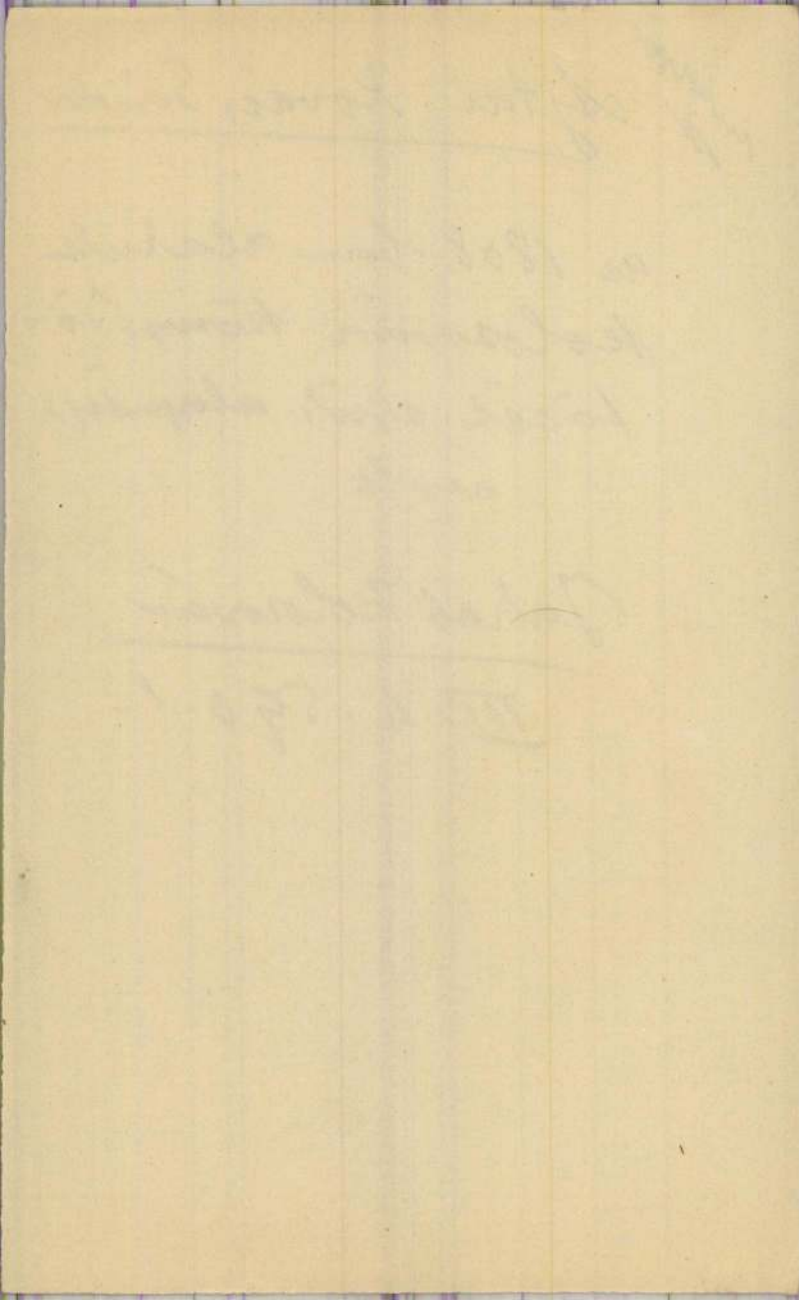
megnyit

Ajtai Kovács Sándor

az 1808-ban alapult
kolosvári könyv-
térkép és alaprajz
osztály

Jarab Kolosvár

III. k. 590. l.

Ajtai Lándor

Kolossári könyv-
köte 1802.

18 kr. adót fizet.

Belmonostoron laktár.

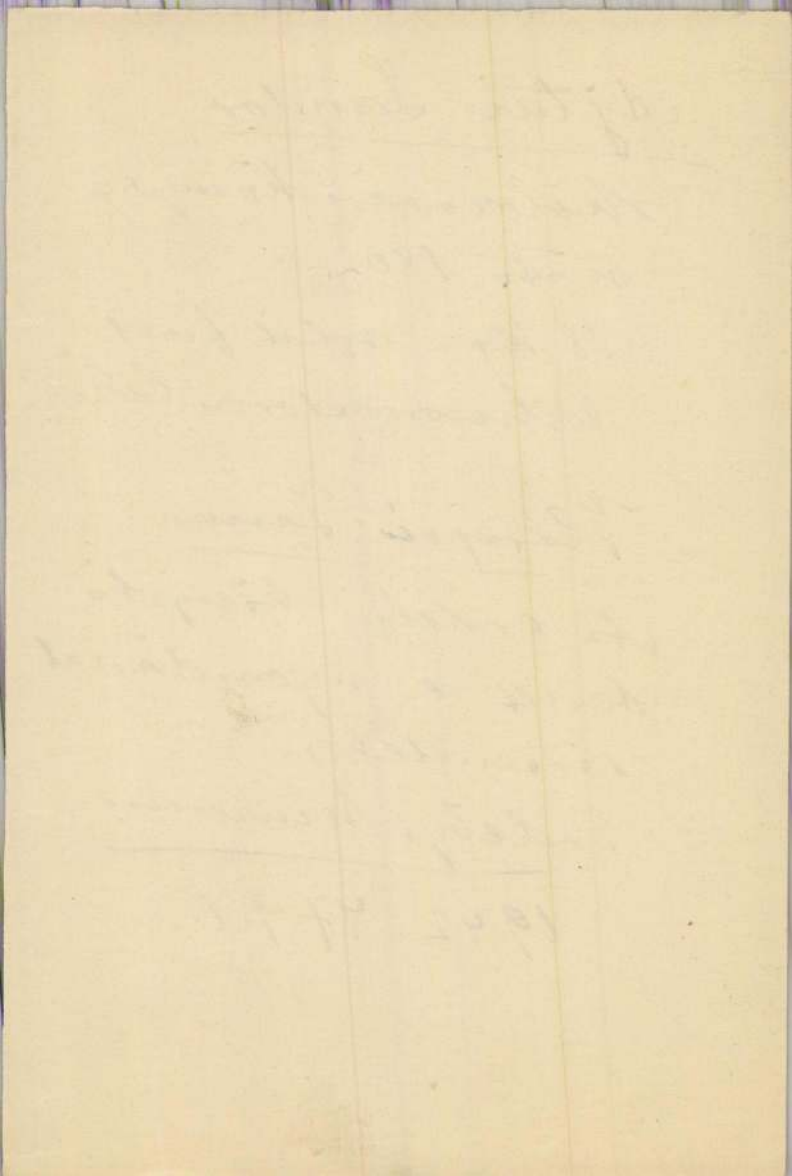
Ylcepeis Lajos:

Az erdélyi könyvko-
teket és nyomdákat
törvényesítéhez.

Erdélyi Művelőd.

1942. 479. l.

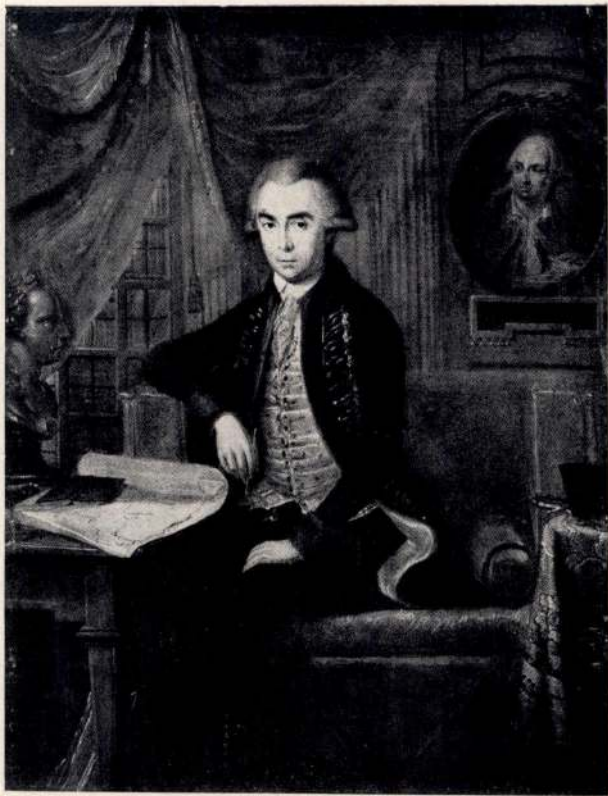
Ajtai Abod Mihály

Sepintárolás 1941. 4. m.

AJTAI ABOD MIHALY (XVIII. SZ. 1775 TÁJÁN, BÉCSBEN TANULT): NEMES FÉRFI ARCKÉPE. OLAJFESTMÉNY.

Mihály Ajtai Abod (XVIII. Jahrhundert, studierte um 1775 in Wien):
Porträt eines Adligen. Ölgemälde. — Mihály Abod Ajtai (studio a Vienna
int. a 1775): Ritratto d'un nobile. Dipinto a olio.

STOCK JÁNOS MÁRTON (NAGYSZEBEN 1742—1800. MÁRC. 25):
FÉRFI ARCKÉP. OLAJFESTMÉNY.

*János Márton Stock (Nagyszében 1742, 52. März 1800): Männerbildnis.
Ölgemälde. — Márton János Stock (1742 Nagyszében—1800): Ritratto
di uomo. Dipinto a olio.*

Japan mai stratégiai helyzete

Európában és Afrikában dörögnek az ágyuk. A Távolkeleten 1937 óta tartó, hadüzenet nélkül kitört háborút még be sem fejezték és máris új viharfelhők tornyosulnak a keletázsiai égbolton. A mostani katonai-politikai feszültség annyira befolyásolja a távolkeleti közgazdasági viszonyokat, hogy nem lehet tudni, nem válnak-e ezek végzetesekké a felkelő nap országára. Japán jelenlegi helyzete ugyanis szoros kapcsolatban van közgazdaságával, amelynek megszilárdulásáért állandóan nehéz küzdelmeket folytat. A felkelő nap országának stratégiai helyzetét az ázsiai kontinens hatalmai, mindenképpel Kína és Szovjet-Oroszország, de Franciaország és Anglia is befolyásolják. Nyugatról, a Csendes-óceán felől pedig Észak-Amerika nyomása érezhető mind erősebben.

Szovjet-Oroszország célja a Vladivosztocka (4) vezető közvetlen vasút visszaszerzése lehetne (Csita (1), Csicsikar (2), Charbin (3), stb.), esetleg délfelé, Mukden (5) irányában is terjeszkedhetnék. Egy esetleges orosz offenzívának és a japán defenzívának azonban a terep őrjátszi kiterjedése, szegénysége és nehezen járhatósága igen nagy nehézségeket okozna.

Japán 1939 vége óta Kinának, eredetileg 5,7 millió négyzetkilométernyi területéből megközelítőleg 1,57 millió négyzetkilométert tart megszállva körülbelül 500.000 főnyi hadseregével. A kínai terület közgazdaságának kihasználása azonban csak részben sikerült, mert tulajdonképpen csak a nagyvárosok és vasuti vonalak vannak katonai kézben, míg az óriási terület túlnyomórésztében a hódítók befolyása csak kevésbé érvényesül, bár tagadhatatlan, hogy a nagy guerillaharcok már veszítettek heveségükből.

Japán főfigyelmét most egyrészt az európai befolyás kiszorítására fordítja, nemcsak Kinából, hanem Kelet-Ázsia egész területéről. Másrészt érdeklődéssel fordul a Fülöp-szigetek felé is. Ugyanez a törekvése mutatkozik legújabbban Hollandia indiai birtokai és végső eredményben a gyéren lakott „fehér” Ausztrália felé is. A konfliktus Angliával mindjobban kiéleződik, Csang-Kai-Csek Kináját pedig jóformán már csak Szovjet-Oroszország támogatja. Az USA fellépése azonban mindjobban érezhetővé válik.

A tengeren jelenleg Anglia, de különösen az USA és Japán erősen fegyverkezik. Utóbbi új hajótipusainak adatait, az építés ütemét és időtartamát titokban tartja. A tengeri haderőket illetően Japán ellenfelei ma talán még előnyben vannak, de a geostratégiai helyzet feltétlenül Japánnak kedvez. Angliának a Távolkeleten csak a következő hadikikötők, illetve támpontjai vannak: Singapore (13), Hongkong (8), Port-Darwin (14) és Sydney (15).

Kanadából jövet a Pearl-Harbour-i (11) amerikai kikötőt kellene felhasználni. Az USA-nak csak a Fülöp-szigeteken levő Cavite (12) az egyik támpontja, ezt azonban a japán flotta könnyen elvághatja, Guam (9) pedig flottabázisnak tulkicsiny; Midway (7) és Wake (10) inkább a légi erők, mint hajóraj támpontjai. A legnagyobb fontossága van az USA hatalmasan kiépített főhadikikötőjének, a Hawaii szigeteknek. Ezek megtámadása nehéz feladat volna. Az USA összekötő utjait azonban a fentebbi szigetek, illetve kikötők felé a Japán birtokában lévő szigetek, vagyis az ott tartózkodó tengeri és légi erők állandóan fenyegetik.

Az USA jelenleg teljes hadiflottáját — a Panama-csatornán át — bármikor a Csendes-óceánra is alkalmazhatja.

Japán helyzete stratégiai defenzívára nagyon kedvező. A szigetországot, mely ugy fekszik Kelet-Ázsia partjai előtt, mint egy óriási pók, igen nehéz megtámadni. A sok sziget kis, merész egységeinek, rombolóinak, U- és torpedó-motor-naszádjainak, vízi repülőgépeinek könnyűvé teszi a rejtőzést és a hirtelen meglepő támadást. Másrészt azonban a japán támpontok olyan messze vannak USA és Anglia legközelebbi nagy hadikikötőitől, hogy a távolság esetleges nagyobb offenzívát nagyon megnehezít. Eppen ezért iparkodik most az angolok Kelet-Ázsia partjairól kiszorítani. Hongkongot (8) például az angolok már csak nehezen védhetik meg, ha az összeköttetés a szárazföld felé már Japán kezében lesz.

A Fülöp-szigeteknek, a japán terjeszkedés egyik főcéljának, kereskedelem-politikai szempontból ideális a fekvése. Jelenleg már csak egy amerikai gyalogezredből áll a helyőrség. Az USA állítólag függetlenné akarja tenni a Philippinákat. Az angol Singapore (13) azonban kemény fő. A világnak körülbelül legerősebb hadikikötője.

Az érdeklődés előterében most Francia-Indokína áll. Ezt a gyarmatot is csak addig lehet megvédeni a japánok ellen, míg Singapore (13) angol kézben van. Miután Franciaországnak nincs megfelelő hadiflottája Kelet-Ázsiában, a tenger felől alig oltalmazható.

A mondottakból, ha rápillantunk a térképre, kitűnik, hogy bár Japán helyzete a stratégiai defenzíva szempontjából nézve igen jó, az indiai óceántól azonban egyelőre elzárták...

Japánban évtizedek óta folyik a harc a hadsereg és a hadiflotta elsőbbségéért. A kérdés ez: melyik a haderő fontosabbik része, melyikre kell — a másik rovására — többet áldozni.

A japán haditengerészet mindig dél felé, a Fülöp-, a hollandindiai szigetek, Ausztrália és Hawaii felé kereste stratégiai céljait, míg a hadsereg nyugat felé, az ázsiai kontinens felé fordította figyelmét.

Mi lesz Franciaországgal?

A francia vereség: egy rendszer teljes esdője — Kiábrándulás a III. köztársaság politikai intézményéből

Páris, augusztus. (A Pesti Hírlap párisi tudósítójától.) A tengelyhatalmak sorozatos győzelmei következtében egy új Európa van kialakulóban. Németország és Olaszország az Angliával való mérkőzés küszöbén vetélytárs nélkül áll szárazföldünk nagyobbik felében a saját elgondolásuk szerint készíthetik elő az új békét. Franciaország gyors legyőzése félreállította az utjából azt a nagyhatalmat, melynek befolyása ellensúlyt jelentett a kontinensen és a legjelentősebb bázisa volt az angol befolyás érvényesülésének.

Egész Európa jövője szempontjából az egyik legfontosabb kérdés, hogy mi lesz Franciaországgal? Vajon hosszú időre, sőt végleg elvesztette-e hagyományos hatalmi állását, avagy hamarosan ismét talpra fog állni? Vissza fog-e térni a francia forradalomból merített politikai eszményeihez és intézményeihez, vagy pedig teljesen elfordulva tőlük, új utakon keresi-e majd a felemelkedés lehetőségét? Nehéz ma még ezekre a kérdésekre határozott választ adni. Bizonyos, hogy az a vereség, mely ezúttal Franciaországot érte, nemcsak katonai kudarc volt, hanem egy rendszernek a teljes esdője. A német roham következtében valóságos összeomlottak mindazok a pillérek, amelyek az állam biztonsága nyugodott. Szórványos kivételektől eltekintve, senki sem állotta meg a helyét. Sokkal súlyosabb ez a vereség annál, amelyet az 1870/71-es háborúban szenvedett el az ország, mert akkor a kellő előkészület hiánya és a hadvezetés hibái ellenére a francia hadsereg vitézül vereséget és több helyi győzelmet is aratott a legyőzött hadsereg helyébe a

A legutóbbi idők eseményei, Sangháj (6) kiürítése, Kína megszállása is arra mutat, hogy a hadsereget kell erőteljesebben kiépíteni, különösen számszerűleg fejleszteni, hogy jövőendő feladatainak megfelelően. Viszont erős haditengerészet fedezete nélkül Japán nem kelhet át Ázsia partjaira. Japán szigetország, tehát csak megfelelő tengeri és légi erőkkel védhető meg. Az ország érdeke ilyenformán azt kívánja, hogy „minél erősebb” szárazföldi és légi hadereje és „megfelelő” haditengerésze is legyen. Utóbbinak céljai csak a stratégiai defenzívában keresendők, az offenzíva számára a távolságok túl nagyok. Az USA hajóhada még túl erős. A szárazföldi hadseregnek a közeljövőben talán még több offenzív feladata lehet a kontinensen, mint eddig.

Az államvezetés előrelátásának kell majd meghatároznia, mikor és mennyiben részesítse előnyben időnként, hol a hadiflotta, hol a szárazföldi hadsereget, légi haderejének kiépítése azonban mind offenzív, mind defenzív értelemben egyformán fontos... **Suhay Imre.**

nemzetvédelmi kormány új hadsereget rögtönzött az ellenség feltartóztatására. A kormány szervei elbuktak, a nemzetellenállási akarata azonban érintetlenül fennmaradt még a vereség után is. Ez utal egy történet minden, mintha az egész vezetőréteg s vele együtt a nép is egyszerűen magától adta volna fel a harcot. Olyan bajról van tehát szó, melynek gyökerei nagyon mélyre nyúlnak s csak mélyreható változások segíthetnének rajta.

A nagy kiábrándulás

Egyelőre ilyen változások nem történtek; legfeljebb bizonyos jelekből lehet arra következtetni, hogy a franciák szakítani akarnak a múlt tévedéseivel és szilárdabb alapokra akarják építeni a jövőjüket. Az az átalakulás ugyan, mely a francia kormányrendszerben ment végbe, inkább palotafordalom, mint az egész nép politikai világnézetének megújodását jelentő fordulat, de lehet, hogy ez az első lépés a regenerálódás felé. A szörnyű megrázkódtatás hatása alatt egyelőre mindenki kiábrándult azokból az intézményekből, melyek ezt az összeomlást lehetővé tették. Csupán így érthető, hogy az egyik napról a másikra meg lehetett változtatni az ország alkotmányát az alkotmányos rend védelmére hivatott tényezők és a közvélemény óriási többségének legkisebb tiltakozása nélkül, sőt nyílt helyesléssel. Vannak a külföldön, akik kétségesnek tartják a francia kormányzati rendszerben hirtelen keresztülvitt változások őszinteségét s azt gyanítják, hogy a francia közéleti férfiak számításból alkalmazkodtak belpolitikai és külpolitikai téren a helyzethez, azért,

hogy nagyobb megértésre találjanak a győzteseknél. Különösen az táplálja ezt a gyanút, hogy kevés kivétellel ugyanazok vezeték tovább az államügyeket, akik már azelőtt is szerepeltek s az eddigi rendszer keretei között nőttek nagygyá.

A francia nép csömöre

Nem tagadható, hogy Pétain, Laval és Marquet, a kormány vezetőférfiai valamennyien előkelő állásokat töltöttek be a régi rendszer alatt, de annak hibáit jó részt már régen felismerték s az is vitán felül áll, hogy a francia nép megcsömörött a III. köztársaság politikai intézményeitől. Hogy ez a csömör tartós lesz-e, vagy sem s milyen formát fog idővel ölteni az a vágya, hogy belpolitikai berendezkedését megújítsa, az más kérdés. E tekintetben ma még lehetetlen tisztán látni. A francia férfiak nagy része a hadsereg kötelékébe tartozik, vagy hadifogoly; több millió ember a menekültek gyökerét vesztett életét éli; meg kell várni, amíg ezek a politikai szempontból fontos elemek szavukat hallathatják és aktív tényezővé válnak a francia belpolitikának.

Mindaz, ami ma történik Franciaországban, ideiglenesnek tűnik fel. A nemzetközi helyzetet is úgy ítélik meg a franciák, hogy az tartós berendezkedésre nem nyújt biztos alapot. Jelenleg még azt sem tudják, hogy a háborút lezáró békeszerződés minő területi és gazdasági kereteket fog számukra megállapítani. Ezért a német-angol mérkőzés befejezéséig, úgy látszik, várakozó állásponton fognak maradni. Csak amidőn a háború véget ért Európában és sorsukat hosszú időre teljesen eldölnék tekinthetik majd, fognak világosan kibontakozni belpolitikai és külpolitikai tekintetben egyaránt a jövő Franciaországának körvonalai. **Honti Ferenc.**

Három embert megölt a villámcsapás

Hármas halalos szerencsétlenséget okozott a villámcsapás Szeged környékén. Kedden reggel 5—6 óra között a Mórahalom 165. számú tanyában Abraham György két fiával, a 24 éves Istvánval és a 21 éves Lajossal, valamint feleségével kizárt rakott.

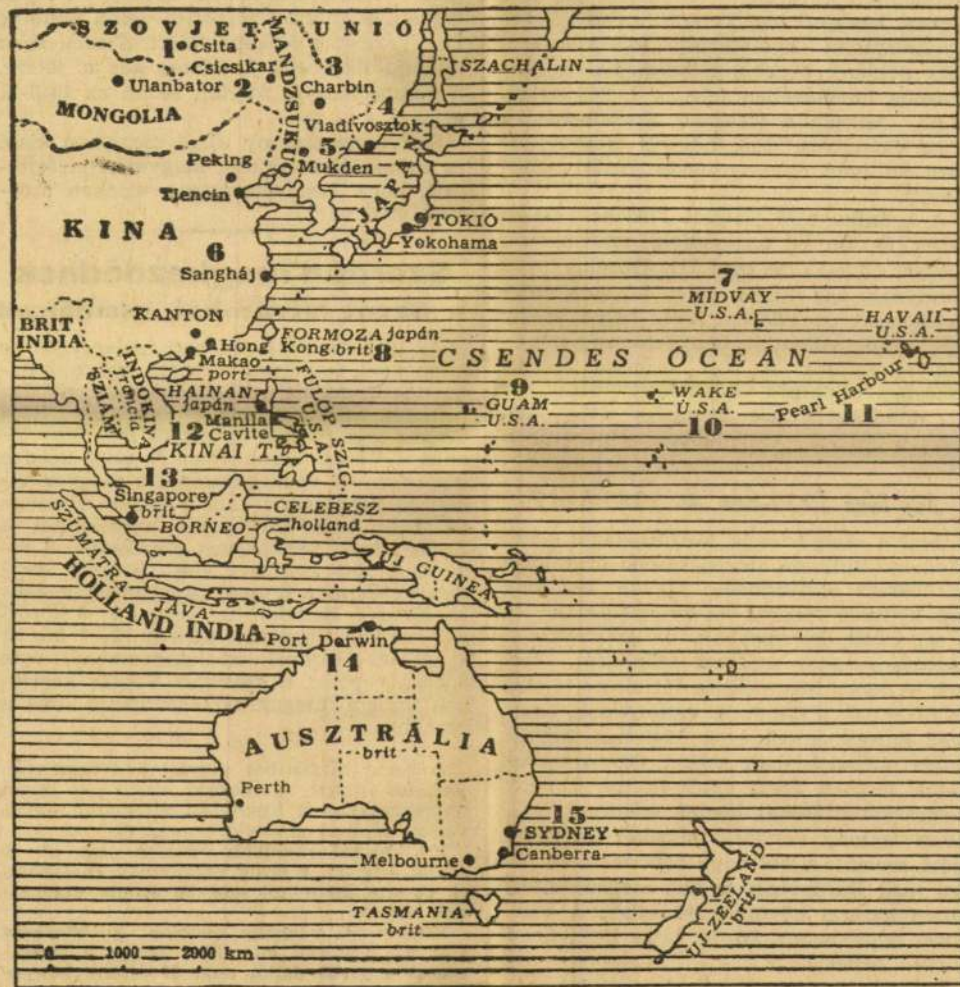
Közben nagy zivatar tört ki, de Abrahamék be akarták fejezni munkájukat. Abraham Lajos éppen a kazal közepén állott s fivére és apja segítségével egy vizes szalmakötelet húzott át a kazalon, amikor a villám becsapott a kazal közepébe. A nedves kötélen átfutó villám mind a három férfit megölte. A segítségre siető Abraham Györgymé súlyos égési sebeket szenvedett.

Razziákon keresik a Váci-utcai betörés tetteseit

Hirt adtunk arról, hogy szombaton éjjel vakmerő és furfangos betörők jártak a Váci-utca 13. sz. házában levő Deák és Horvát szücsüzletben, ahonnan több mint száz ezer pengő értékű szörmeárut vittek magukkal. Hétfőn fedezték fel a nagyszabású betörést és azóta a főkapitányság bünygyi osztályának legkiválóbb detektívjei hajszolják a betörés tetteseit.

Megállapították, hogy a szörmekereskedéssel szomszédos üzemhelyiséget még a múlt hét péntekjén egy 50 év körüli nő kibérelte. Ez a nő a házgondnoknál járt és Holländer Renée szolnoki régiségkereskedőnek mondotta magát. Száz pengő foglalatot adott, mire megkapta a helyiség kulcsát. Szombaton reggel azután egy 25 év körüli fiatalember jelentkezett a házmesternél és felmutatva a Holländer Renée-nek átadott üzletkulcsot, azt mondta, hogy szerelómunkát akar végezni az üzlet-helyiségben, valamint az üzletnyitáshoz szükséges átalakítási munkálatokat is meg akarja kezdeni. A házmester még létrát is kölcsönzött neki. A délelőtti folyamán egy kisebb szekrényt is hoztak az üzletbe. Amint később kiderült, erre azért volt szükségük, hogy elfedjék a falon keletkezett nyílást, amelyen át a betörést elkövették.

Szombaton délután a szücsüzlet zárva volt és így a fiatalember nyugodtan dolgozhatott. Egy méter nagyságú rést vágott a falon, átmászott a szücsüzletbe és tíz perzsabundát, husz ezüst- és kékrókát, azonkívül hermelikeppeket, és mintegy 260—270 perzsabört vitt el. Megállapították azt is, hogy az állítólagos „szelők” valószínűleg tettestársai is voltak, akik autóval várták rá és így szállították el a zsákmányt. A házmester személyleírását tudott adni a betörőről. Eszerint 25 év körüli, nyurga fiatalember volt, szőke haját hátraférdülve viselte. A hétfőről kezdő virradó éjszakán a főkapitányság detektívjei végigjárták azokat a helyiségeket, kocsmákat és kávéházakat, ahol a tettest és társait sejtették. Több gyanúsítottat állítottak elő, akiknek kihallgatása még folyik.

„Rapid térképrendszer” Copyright by Pesti Hírlap, Magyarországon kizárólagos joggal.

Híres és hírvetett festők a Székesfővárosi Képtárban

Budapest Székesfőváros Képtára — a főváros művelődési programjának ez a gyorsan népszerűvé lett intézménye — szerdától kezdődőleg gazdag kiállításban mutatja be új szerzeményeinek történeti anyagát. Az a harmadfélszáz kép, amely most kiállításra került, maga külön kis képtár. Elgyönyörködhetünk itt jól ismert művészeknek — egy *Benczur Gyulának*, *Székelly Bertalannak*, *Karlovskynak* — sorozatos műveiben, de nem őrajtuk, a nagyírúeken van itt a hangsúly, hanem a hírvetettettek.

A Szépművészeti Muzeummal összhangban dolgozó Fővárosi Képtár ugyanis feladatává tette felkutatni azoknak a magyar festőknek a képeit, akik a XVIII. század végétől a múlt század közepéig dolgoztak, utóbb azonban művészetüket, nevüket, híruket por lepte be. Most, amikor a feltárás munkája már megindult és mikor a szakszerű tudományos feldolgozás a hírvetettettek hozzájuttatja az utókor kései megbecsüléséhez, csodálkozva kérdezzük, mi volt az oka ennek a látszólagos halálnak?

A talány megfejtése az, hogy a 100—150 év előtti Magyarország festőművészetének nem volt központja. Nem voltak képtárak, sem kiállítások; a gyermekcipőjében járt sajtó sem tudott segíteni. A művészet magja ott fejlődött palántává, ahol a véletlen szele éppen termékeny földre sodorta. Az ország iparilag fejlett városai már el tudták egy-két művészt tartani. A főpapoknak, főuraknak voltak udvari piktoraik. A szerényebb igényű művész a középbirtokosokat és a jómódu polgárokat járta, esetleg egy kolostor falai közt is szívesen meghúzódott.

Az országgyűlések Pozsonyban, majd Pesten — konjunkturát jelentettek a magyar, sőt az osztrák festőknek is. Mert eljöttek látogatóba, majd le is telepedtek nálunk külföldi festők, ami kölcsönbe ment, mert a mi művészeink is járták a világot. Rendszeres kiállításokat azonban csak száz év előtt kezdtek rendezni Pest-Budán, ezt is nagyon szerény keretek közt. Így esett, hogyha az egészen nagyok szerencsés körülmények közt bizonyos hírnévre tudtak szert tenni, számos kiváló tehetségünknek neve feledésbe merült, műveik pedig befeketedtetten heverték valamely dűledező falusi kuria padlásán. A kutatás munkája kezdetben irodalmi volt: nevek és életrajzi adatok kerültek előbb felszínre. Ezek mindenestre megkönnyítették a rehezebb, de hálásabb feladatot: a művek felkutatását, muzeumi tárolását és a nagyközönség rendelkezésére bocsátását.

A múlt században a század elejéről jóformán csak *Barabás Miklós* és *Borsos József* emlékeit őrizte meg a nagyközönség. A kutató munka azóta ismerette tette *Kozina Sándor*, *Melegh Gábor*, *Tikos Albert*, *Pesky József* és számos társának nevét. Már-már azt hittük, hogy nincs több fölfedezni való. Most azonban a Fővárosi Képtár kiállítása, amelyet *Kopp Jenő* igazgató rendezett, egész sorát mutatja be azoknak a történelmi és művészeti szempontból egyaránt figyelemre méltó műveknek, amelyeket *Ajtai Abó* *Mihálytól* kezdve egészen *Zsuhár Jánosig* valami 40, eddig ismeretlen magyar festő festett, tanuságául annak, hogy multunkban a képművészet művelése és kedvelése nem elszigetelt jelenség volt, hanem összhangzatos munka.

E nagyszabású kiállítás — amelyen, ismételjük, kicsinyek munkája mellett bőségesen lehet a nagyközönség is gyönyörködni — méltó megnyitója lesz az 1940—41-es művészeti évadnak.

Siklóssy László.

Korlátozták a tejszínforgalmat, megszüntetik a vajhiányt

A MTI jelenti: A Budapesti Közlöny aug. 14-iki, szerdai számában a kormány rendeletet tett közzé a tejszínforgalom korlátozásáról. A rendelet szerint az ország egész területén a tejszint csak vaj-sajt készítéshez szabad felhasználni fogyasztás, továbbá eladás céljaira azonban forgalombahozni, illetőleg beszerezni nem szabad.

Tejszín alatt értendő az édes állapotban levő tejnek lefőléssel elválasztott zsíros része, így tehát kávétejszint, habtejszint és tejszínhabot az országban nem lehet kiszolgáltatni.

A rendelet hatálybalépése előtt kötött szerződés vagy egyéb megállapodás alapján tejszint csak tejipari vállalatok vehetnek át vaj- és sajtkészítés céljából.

A tejszín forgalombahozatalának korlátozása következtében a vajkészítés emelkedni fog és ez által az ország egyes részeiben tapasztalható vajhiány meg fog szűnni.

Teleki földművelésügyi miniszter vasárnap utazik Németországba

Több napos útja során gazdasági megbeszéléseket folytat

Lapunk legutóbbi számában közöltük, hogy gróf Teleki Mihály földművelésügyi miniszter a legközelebb Berlinbe utazik. A MTI most a következő jelentést adta ki: Vitéz gróf Teleki Mihály földművelésügyi miniszter R. Walter Darré birodalmi földművelésügyi miniszter meghívására augusztus 18-án Budapestről többnapos tartózkodásra Németországba utazik. A magyar földművelésügyi miniszternek al-

kalma lesz a német vezető személyiségekkel és szakértőkkel a két baráti országot érdeklő gazdasági kérdésekről eszmecsere folytatni. A németországi tartózkodás gazdag programjában több mezőgazdasági intézmény megtekintése is szerepel. Gróf Teleki Mihály németországi utazása egyben viszonzása lesz Darré miniszter Magyarországon tett hivatalos látogatásának.

Madame Sullivan jóslatai

Majdnem két évvel ezelőtt meglátta Lengyelország és Franciaország összeomlását, Anglia világhatalmi helyzetének megszűnését, a német-szovjetországok kézfogását

Minden esztendőben december végén és január elején megjelennek a világ lapjaiban az ismertebb jósök és jósnők profeciái. Akadnak kíváncsi emberek, akik szeretik ellenőrizni az ilyen jóslatokat, félretekintik ezeket az ujságpéldányokat, hogy bizonyos idő múlva elővegyék és össze-mérjék a valósággal. A tapasztalatok szerint az összehasonlítás rendszerint igen sovány eredménnyel jár.

Annál megdöbbentőbb volt, amikor most kezünkbe vettük a pozsonyi „Uj Hírek” 1939 január 4-iki, szerdai számát. Ebben is megjelent egy jóslat „Mit hoz nekünk 1939?” címmel. Ez a jóvendülés háromnegyedével a háború kitérőse előtt jelent meg, tehát egy egészen más, már irtózatossá távol a multba süllyedt történelmi kor-szakban. Egyébként a lap hírei között még ilyen anakronisztikus ócskaságokat találunk: „Franco győzelmes elnyomulása”, „Schacht lesz a Nemzetközi Fizetések Bankjának elnöke”, „Miért nincs kis hártárforgalom a csehszlovák-német határon?” „A kárpátjai Magyar Nemzeti Tanács vezetői Volosin miniszterelnökénél”.

A világ vége

Az Uj Hírek negyedik oldalát majdnem teljesen elfoglalja a jóslat, amelynek figyelme a világ végének bejelentésére is kiterjed. Igaz, hogy ezt jóval előbbre teszi, mint idősebb kortársai, *Nostradamus*, a XVI. századbeli francia jóvendőmondó, aki 3797-ről jóslta a világ összeomlását. A pozsonyi magyar ujság cikkéből a következő részleteket ragadjuk ki: „Uj napján rendszeresen megjelennek a különböző jóslások a következő év várható fontosabb eseményeiről. A sok jóslás közül kiragadunk egyet, még pedig Madame Sullivan jóvendőléseit, amelyekben látomásával világítja meg egy régi zárdai krónika majdnem kétszáz éves jóslatait. Hozzáteszük, hogy két előző jóslata pontosan bevált. Nevezetesen 1937-re megjósolta Masaryk elnök halálát, 1938-ra pedig a cseh-szlovák határváltozásokat.

A jóslások alapját egy klastromi krónika képezi, szerzője egy öreg német gvardián volt, aki az 1720—1795-ös években élt. Jóvendőléseit a zárdai történetében írta le s azokat később Lima Ferenc lipcei könyvnyomdájában nyomtatták ki, 1790-ben. Egy példány ezekből a bécsi rendőrgazdagság leltárában fekszik I. 246.341 sz. alatt. Miután a jóslatok egyike-másika kissé homályos, azok bővebb magyarázatára Sullivan asszony neves jósnő vállalkozott.

A krónika első jóslásai 1792 és 1793-ra estek és be is teljesedtek, amennyiben 1792-re jóvendőlte meg III. Gusztáv svéd királynak egy álarcosbálon történt meggyilkolását és 1793-ra XVI. Lajos király lefejezését, valamint Lengyelország második felosztását. A régi krónika szerint 1986-ban általános világéjke kezdődik, de az mindössze csak tizennégy évig tart, mert a 2000-ik esztendőben elpusztul a világ.

Mi lesz 1939-ben és 1940-ben?

Ami a cseh-szlovák köztársaságot illeti, Madame Sullivan szerencsésebb évet jóslol az 1938-as esztendőnél. Ugyan lesz még két kritikus időpont ez év áprilisában és a tél előtti hónapokban, de ezek már a javulásra hajló fordulat időpontjai lesznek. A nyári hónapokban látjuk majd első jeleit annak a hatalmas változásnak, amelyet Európa népei csak 1940-ben fognak teljes súlyosságában átélni. Olyan változások lesznek ezek, amelyek újabb nagy megrázkódtatásokat fognak előidézni. Sullivan asszony vándorló népeket lát maga előtt, szerinte újól nagy népvándorlás indul meg Európában és sok megcsonkított állam határai bővülnek ki újból. A vándorló néptömegek között látja Sullivané a cseh népet is.

Sullivan asszony újból elmerül látomá-

saiban s egyszerre csak Franciaország neve hangzik el az ajkáról:

— Ugy érzem — mondja —, mintha az égbolt megszakadna. Beláthatatlan köd lepi el a földet, amelyről kihalt a becsületesség. Rengeteg gond... s a francia nép el van hagyatva teljesen. Tömrdek vér folyik, de hiábavaló áldozat... s nem látok senkit sem, aki a civilizáció zászlóját felemelné...

A kissé homályos jóslást Sullivan asszony társa magyarázza meg:

— Igen, Franciaország a megsemmisülésre van ítélve. Átok ez, amely kétszáz év óta lóg a francia nép fölött és ez az átok szörnyűbb, mint a Damokles kardja.

„Anglia elveszti világhatalmi elsőségét”

Csendesen s bizonyos ellenkezéssel támogat tovább Sullivan asszony Angliáról:

— Nem, ez lehetetlen. Az angol nemzet? Maroknyi katonaság lépdel... rabszolgaként üzve... Anglia elveszti világhatalmi elsőségét, amelyet olyan hosszú ideig tudott megőrizni. Minő kísérteties látvány! Hát örültek ezek? Látom, mint fuldokolnak az aranyban! És azok, akik nézik őket, fájdalmas mosollyal látják, mint harapdálnak bele a szerencsétlen angolok az aranyba, mintha csak kenyér volna... (Éhinség??) De honnét jön ez a morajló dübörgés? Mintha valami gigantikus épület omlana össze. Nem... nem birom tovább.

Kis időre megpihen Sullivané felnyitja szemét, de azok fátyolosak.

— 1937-ben megjóvendöltem — folytatja —, hogy Anglia hatalma süllyedőben van és rohan a megsemmisülés felé. Csapás csapás után fog következni és nem látom azt a védősisakot, amely alatt az angol nemzet megóvhatná magát a süllyedéstől. 1939-ben és 1940-ben sokkal nagyobb csapások érik, mint 1938-ban.

Lengyelország sorsa

Most Lengyelország jött sorra. A nép gyászol. Szeretné tudni, hogy miért.

Tisztán látom felírva az 1940-ik évszámot — mondja Sullivan asszony —, olyan tisztán, és mintha keresztül volna fektetve Lengyelország térképe fölött. Érzem, mint nyomja őket egy hatalmas kéz a földre, a pusztulást és folyton látom az 1940-ik évszámot...

Sullivané asszony újból megpihen kissé és titkos látomásainak magyarázója fejtegeti, hogy Lengyelországra valóban szörnyű jövő vár.

Szerdán megkezdődnek a Szent István-hét eseményei

Az idei Szent István-heti ünnepek és események hatalmas sorozata már augusztus 14-én, szerdán, Nagybölgasszony ünnepének előestjén megkezdődik. Este fél 8 órakor lesz az első Gyöngyös Bokréta előadás a Városi Színházban és ettől kezdve két héten át vendégszerepel a magyar vidék 55 községének tancos-énekes ifjusága és bemutatja különleges művészetét a Szent István ünnepek alkalmából a fővárosba jött közönség előtt. Szintén szerdán kezd meg ünnepi programját a Székesfővárosi Zenekar is. Reggel 8—9 között a Hungária forrásnál, délelőtt 12—1 között a Lukács-fürdőnél sétahangverseny, este 8 órakor pedig a Fővárosi Képtár kertjében ünnepi megnyitóhangversenyt tart a zenekar.

*

A Szent István-hét utazási kedvezményei. Belföldi utasok a magyar vasút- és dunai hajóvonalakon a kiindulási állomáson megváltott féláron menettérti jeggyel.

100 km-nél rövidebb vonalon aug. 19. 0 órától aug. 20. 9 óráig utazhatnak Budapestre és aug. 20. déltől aug. 22. éjfélig utazhatnak vissza.

100 km-nél nagyobb vonalon a felutazás aug. 17. 0 órától aug. 20. 9 óráig, a visszautazás aug. 20. déltől aug. 23. éjfélig bonyolítandó le.

Három ausztrállal miniszter repülőgépszerencsétlensége

Canberra, aug. 13. (Reuter.) A Canberra közelében levő repülőtéren lezuhant egy Melbourneból jövő repülőgép. Tíz ember szénn égett. A repülőgépen utazott *Street* dandárparancsnok, hadügyminiszter, *Fairbairn* légügyi miniszter és *Sir Henay Cullett* helyettes miniszterelnök is. Az áldozatok között van *Sir Cyril Brudenell White* tábornok, az ausztrál hadsereg vezérkari főnöke is.

A mentők nem tudták megközelíteni az égő romhalmazzá változott repülőgépet. A repülőgép roncsai között szénn égett fa arra enged következtetni, hogy a repülőgép, miközben kényszerleszállást kísérelt meg, beleütközött a fába.

Az ausztráliai parlament a repülőgépszerencsétlenség áldozatait iránt kegyelete jeléül szerdai ülését az ülés megnyitása után azonnal elnapolta. *Menzies* miniszterelnök megindult a következőket mondta:

— Ennek a szomorú és nagy nemzeti szerencsétlenséget jelentő hírek minden velejáró következményét most még nem tudjuk teljesen átlátni. Nagyon sajnálatos veszteség ért bennünket. *Mindegyik áldozat elsőrangú fontosságú háborús munkát fejtett ki.*

London, aug. 13. (Reuter.) Churchill az alsóházban megemlékezett arról a súlyos veszteségről, amely Nagy-Britanniát az ausztráliai miniszterek és tisztek halálával érte.

Meggyilkoltak és kiraboltak egy MABI tisztviselőt

A Peterdy-utca 31. számú házban lakott *Datky Albert* 51 éves MABI tisztviselő. Hétfőn és kedden nem jelentkezett hivatalában és ezért kedden délelőtt egy altisztet küldtek ki, hogy nézze meg, beteg-e a tisztviselő és miért nem jelentkezett?

A tisztviselő Peterdy-utcai lakásának ajtajára ceruzával írt papírlap volt kiakasztva ezzel a szöveggel: „Betegszabadságon vagyok.” Az altiszt azonban tudta, hogy ez nem felel meg a valóságnak. A házmeester segítségével felnyitották az ajtót és behatoltak a lakásba. A szoba sarkában ágyán fekvő találták *Datky Albert* tet. *Fején hatalmas vérző seb tátongott. Odaléptek hozzá és látták, hogy halott.*

Azonnal értesítették a rendőrséget, a főkapitányság bünyügyi osztályát, ahonnan *Bozay Gyula* rendőrfőtanácsos és *Juhász József* rendőrkapitány vezetésével bizottság szállott ki a helyszínre. A rendőrvos megállapította, hogy az áldozat nyakán és fején több súlyos, szurástól eredő seb van. De azt is megállapította a bizottság, hogy a halált fulladás okozta. Az ismeretlen gyilkos megfojtotta áldozatát. A holttestet a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

Egyidejűleg megindult a nyomozás a gyilkos kézrekerítésére. Megállapították, hogy vasárnap hajnalban *Datky Albert* lakásáról egy magas, bőrkabátos fiatalember távozott és bőröndököt vitt magával. A lakás átvizsgálásakor kiderült, hogy a MABI főtisztnek több ruhaneműje és cipője hiányzik.

A budapesti főkapitányság a gyilkossággal kapcsolatban rádiogramot adott ki, amely megállapítja, hogy *Datky Albert* meggyilkolták. A rendőrségi megállapítás szerint a gyilkosság 2 nappal ezelőtt történt. A bűntett elkövetésével egy ismeretlen 30—35 év körüli jól öltözött, körülbelül 180 cm. magas férfi gyanúsítható. Az ismeretlen tettesnek hosszúka, borotvált az arca, ajkai keskenyek, egymást fedők. A rablógylkosság elkövetése idején barna színű csikozott kabátot, barna posztókalapot és más színű nadrágot viselt. Az ismeretlen tettes elvitte *Datky Albert* két bőröndjét, melyek közül az egyik közep-nagyságú, fekete lakkbőr bevonatu, sárga bőrrel szegélyezett utazótáska. Ebben voltak a meggyilkolt cipői, valamint több ruhadarabja.

A rendőrség széleskörű nyomozást indított és reméli, hogy a rablógylkosnak rövidesen nyomára akad.

A japán-kínai háború harmadik évfordulója

Sanghai, aug. 13. (Német TI) Sanghaiban a japán-kínai ellenségeskedések megkezdésének harmadik évfordulóján a külföldi csapatok, valamint a rendőrségi önkéntes alakulatok fokozott készenlétben állanak. Páncélos gépkocsik cirkálnak a külföldi negyedekben, amelyeket különben többszörös szöges drótkadály vesz körül. A közlekedési csomópontokon géppuskákat állítottak fel. A rendőrségi járőrök megmozognak a járókelőket. Valamennyi kínai szórakozóhelyet bezártak. Kihirdették, hogy szigorúan betartatják a rendőrség által megállapított zárórát. A kínai sajtót a leghigorabban cenzurálnak vetik alá. A nemzetközi telep a cenzurát úgy gyakorolja, hogy minden kínai laphoz két tisztviselőt küld. Kedden a cenzura törlése csak az első oldalt hagyta meg.

Ajdari, Ajdri
Ajdrisi Däver

MÜVEZSELT
DOKUMENTÁCIÓ
Budapest, XIV. Dó

Sytai Abid Lehalz

wod

Kopp Magbiedfest.

S. P. -

Kopp. Jani: Kagar
biedermeier feste
mel. Pp

[1843]

5695

Ajtai Abod Mihaj

erdelyi festo

mil. XVIII, II. fele

Nemes ferfi ardeje
olaj. 1822.

Szekesfov. Keptar
Aulajd.

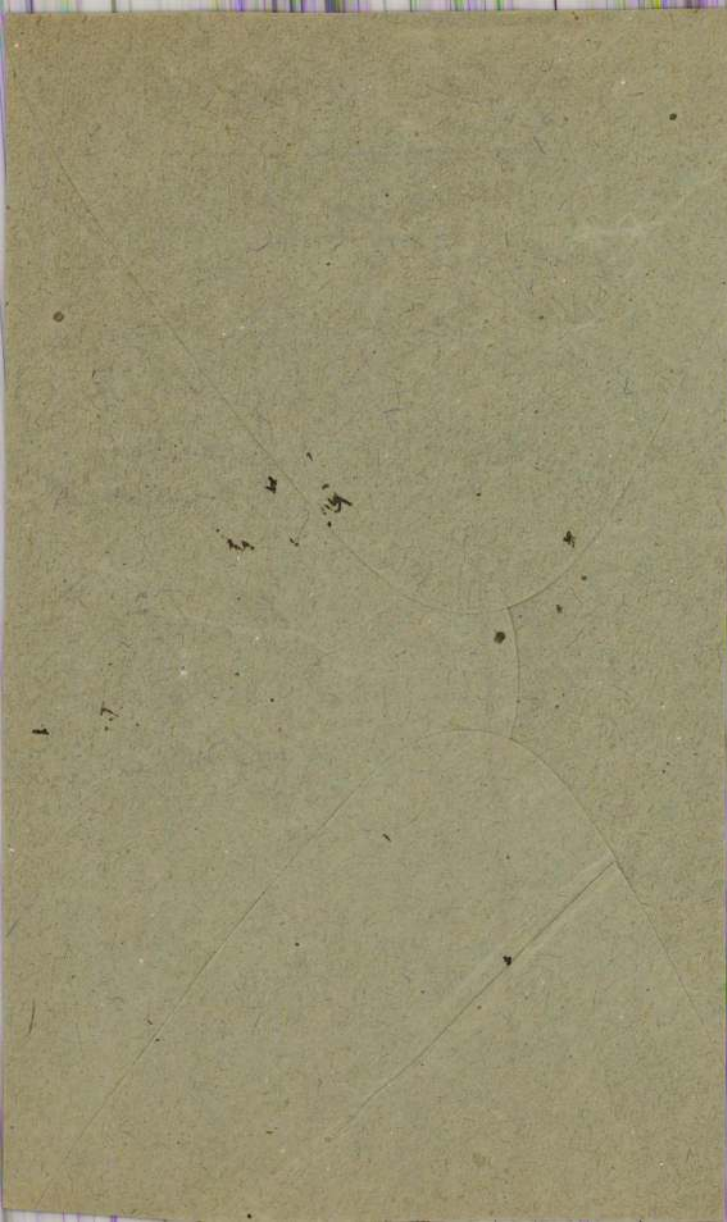
Kopp Tom 19, 27. l.

Rept. u. o. XIV-
table

Kopp Jeno:

Tomcslen magyar
festok a XIX. 49
rad elso felaban
Pop 1941.

~~magyarul~~ Asztai Kovács István

1808-ban a kolozsvári
Könyvtörő^s csel séje
alapította volli,

Jarab Kolozsvár

III. K. 590. l.

Jarab Elek:

Kolozsvár fölt.

III k. Ap. 1888.

✓

[Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

Ajzai István

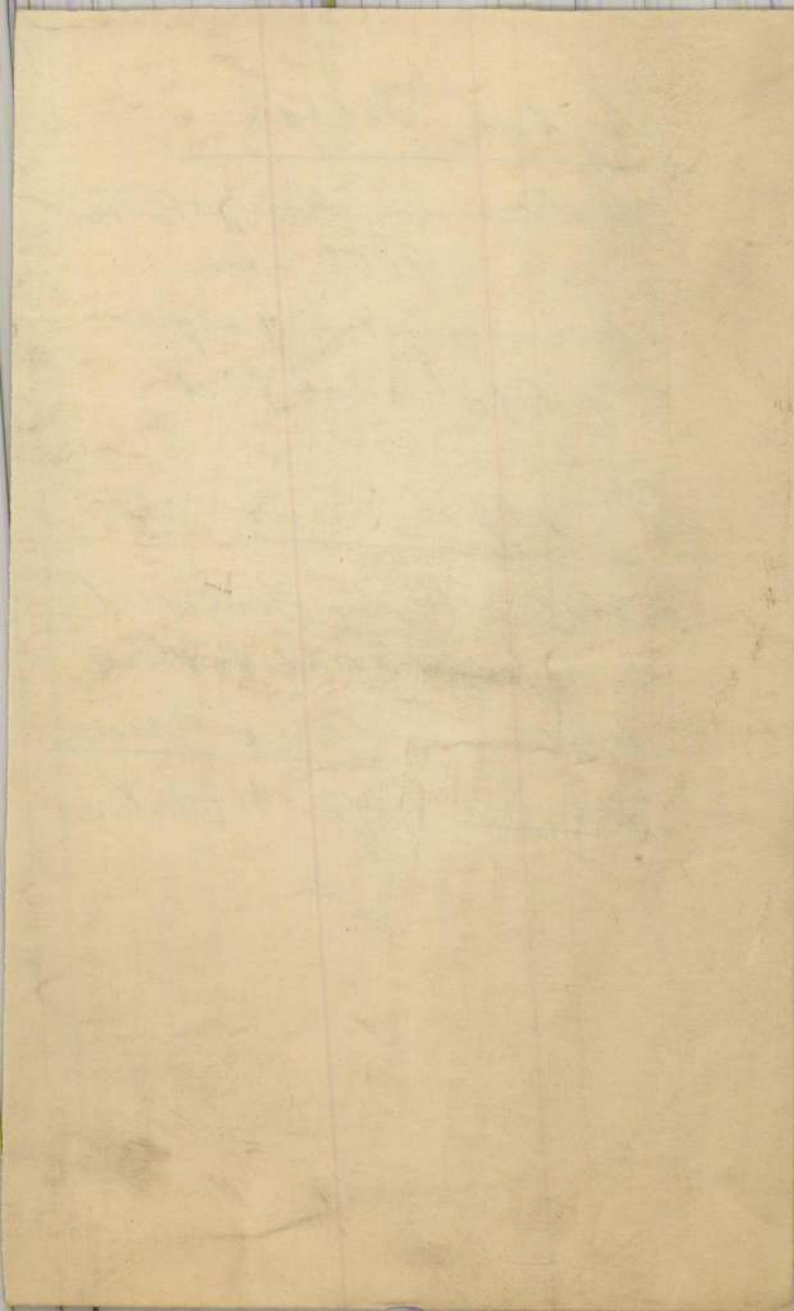
keletrvári könyvtáros
1802 -ben

belmonostori polgár,
7 Rfr. adót fizet.

Flevesei János: Az

erdélyi könyvtárakat
és nyomdászokat történel-
mük. Erdélyi Mu-
zeum 1842 479. l.

Ajtai Lihály

Ajtai Lihály = Benkő Ferenc arcepe, olasz.

2 pld. Egy a család másik a meggyedi
moll. tulajd. XVIII. sz. Rep. az alatti

Könyvtár

Szilady Zoltán A. m. Erdélyi Műk. Budapest

1922

Budapest, 1942. március 15.

    P   R   E   S   S

P.

tet um Waffenstillstand
ergreift die Waffen gegen Deutsch-

A Városháza elhelyezése a Dunaparton. A „Magyarország” április 14-iki számában dr. Ajtay József tervet mutat be az új Városháza elhelyezéséről a Ferenc József- és Boráros-terti hidak között elhúzódnó Dunaparton. A terv oly nagyszerű, grandiózus megoldás, hogy minden más elhelyezési terv szóba sem jöhet mellette egy időben. Az igazság kedvéért le kell azonban szögeznünk, hogy 10 évvel ezelőtt, mikor még a világháború diadalmas befejezését vártuk, dr. Fábrián Gáspár, lapunk szerkesztője, a Mérnök Egyletben tartott nagyszabású előadásában tört lándzsát az új Városházának a Dunaparttra való elhelyezése érdekében, mely előadása brosürában is megjelent. Sajnos a trianoni békekötés, országunk feldarabolása, ezt a hatalmas elgondolást, mely az egész régi Belváros szabályozását is felölelte, lehetetlenné tette. Azonban annál inkább lehetséges Ajtay terve, mert ez a Ferenc József és Boráros-terti szabad területen valósítaná meg a dunaparti ideát, mely egyedül méltó megoldása e legaktuálisabb, legnagyobb horderejű kérdésnek. Hisszük, hogy az illetékesek szeretettel fogják a dunaparti eszmét felkarolni, mely szerkesztőnk régi elgondolását, ma kivihető formában, újból aktuálisá tette.

Építészeti tanfolyamok. A Szabad Egyetem Műszaki osztálya (VII., Dohány-utca 32. sz.) április és május havában több gyakorlati irányú tanfolyamot kezd. Ezek közül kiemeljük az alábbi építészeti tanfolyamokat: *Épületszerkezetek számítása, méretezése és tervezése.* Előadó: Pecz János okl. építész, meghívott felsőipariskolai előadó tanár, április hó 19-től június hó 13-ig, minden hétfőn, és csütörtökön este 7 órától 9-ig. Tandíj 25 pengő, beiratási díj 1 pengő. — *Családi házak, villák, kislakások tervezésének elvei és szerkezeteik ismertetése.* Előadó: Pecz János okl. építész. 1929 április hó 18-tól június hó 14-ig, minden pénteken este 7 órától 9-ig.

Felépült az Országos Állategészségügyi Intézet. Az Országos Állategészségügyi Intézet, amelynek építéséhez a múlt év nyarán kezdtek hozzá, elkészült. Az intézet építése 290 ezer pengőbe, berendezése 120 ezer pengőbe került. Tervezte Jendrassik Alfréd államtitkár.

A város akciója az építkezés előmozdítására. A főváros tanácsa legutóbb elhatározta, hogy a központi pénztár, valamint az összes fővárosi üzemek és intézménye k napi bevételüket a Községi Takarékpénztárnál kötelesek elhelyezni. Eddig a fővárosnak nagyszabású betétei voltak a nagybankoknál elhelyezve és most a tanács elrendelte, hogy új betéteket csak a Községi Takarékpénztárnál lehet elhelyezni, míg a folyószükségeket a bankoknál lévő betétekből kell fedezni. Iyen módon fokozatosan az összes fővárosi betéteket, amelyek összege most körülbelül százmillió pengőre rúg, kivonják a bankoktól és az összes fővárosi pénzeket, beleértve az árvaszekékek által kezelt összegeket és a BESZKÁRT pénzeszeleget is, a Községi Takarékpénztárnál fogják összpontosítani.

A Községi Takarékpénztár ezáltal már most is igen jelentékeny tőkék felett rendelkezik, amelyek kihelyezésénél figyelembe kell venni azokat a nehézségeket, amelyekkel az építkezési kölcsönök megszerzése ma jár. Miután zálogleveleket a külföldön egyelőre elhelyezni nem lehet, a bankok általában vagy egészen megszüntették, vagy igen erősen korlátozták a hosszúlejáratú amortizációs kölcsönök folyósítását, ami az építkezések megindulását igen nagy mértékben megnehezíti. Tekintettel arra, hogy a Községi Takarékpénztárnak is van záloglevélkiadásjoga, az intézet igazgatósága elhatározta, hogy addig az időig, amikor a záloglevelek külföldi elhelyezése ismét lehetővé válik, átmeneti kölcsönökkel segíti elő az építkezés megindulását.

Ezeket az átmeneti kölcsönöket, amelyekért évi 10,5

százalékos kamatot számít, egy-két éves lejáratra váltókölcsönök formájában folyósítja azzal a kötelezettséggel, hogy amint a záloglevelek elhelyezésére lehetőség nyílik, ezeket a kölcsönöket hosszúlejáratú amortizációs kölcsönökké konvertálja. Nehogy azonban az immobilizálás veszedelmébe kerüljön a Községi Takarékpénztár, külföldi összeköttetései révén ezeket az építkezési váltókat, amelyek természetesen jelzálogos bekebelezéssel is fedezve vannak, a külföldön visszszámíttatja.

A Községi Takarékpénztárnak ez az akciója tehát módot nyújt a harmincéves adómentesség kedvezményének kihasználására, az érdeklődés azonban mégsem túlságosan nagy, mert az építési anyagok drágasága az építkezést rendkívül költségessé teszi és emiatt az új házak csak olyan házbérek mellett rentabilisak, aminőket a község ma megfizetni nem tud.

Városok építészeti stílje. A „Munkaadó” írja: A minisztériumokban most oda törekednek, hogy az új, főleg állami épületek megfeleljenek az illető város általános jellegének, vagyis építési stílusának. Székesfehérvár stílje leginkább a barokknak felel meg (püspöki palota, városháza, kanonoki s egyéb régi házak) s ez az oka annak, hogy a város tanácsa az új leánygimnázium épületét is barokkstílusban fogja megépíteni. A zárda új polgári iskolája nemesak a barokkstílus klasszikus formája, hanem az adott térnek is esodásan művészi kialakítása és kihasználása. Pécs román, Szombathely reneszánsz, az alföldi városok jórésze a Lechner-féle új magyarstílus jellegét mutatja.

Új építőmesterek. Az Építőmesteri Képzettség Megvizsgálására Szervezett Bizottság előtt letett vizsga alapján újabna a következők nyertek építőmesteri képesítést: Wagner Gyula okl. m., szül. 1903. febr. 8. Budapest, 2/1929. sz. a. Budapest, VII., Garai u. 7. V/22. — Ried József szül. 1899. április 9. Budapesten 22/1929. sz. a. Budapest, VIII., Nép-színház u. 57. — Borbély Ferenc okl. m., szül. 1898 júl. 16. Győrött 11/1929. sz. a. Budapest, VII., Damjanics u. 49. — Bajnóczy Gábor, szül. 1884 április 27. Rákosszentmihály, Pest megye 49/1929. Pestszentlőrinc, állami telep 61/3. — Maraffkó Ferenc, szül. 1903 febr. 25. Budapesten 15/1929. sz. a. Budapest, I., Táltos u. 8. — Kalmár Károly, szül. 1900 júl. 6. Budapest 17/1929. sz. a. Pesterzsébet, Angyal u. 52. — Csiba Mihály, szül. 1900 nov. 11. Győrött 16/1929. sz. a. Pestszentlőrinc, Ferenc u. 42. — Hegyi Sándor szül. 1892 jún. 16. Budapesten 12/1929. sz. a. Budapest, VI., Paulay Ede u. 55. — Paicsics László, szül. 1897 jún. 4-én Budapest 71/1929. sz. a. Budapest, V., Kárpát u. 13—15. — Wild Pál, szül. 1902 jan. 20. Budapesten, 34/1929. sz. a. Budapest, V., Tisza u. 11. — Straner Gyula okl. m., szül. 1895 okt. 20. Sopron 8/1929. sz. a. Sopron. — Weidlinger Tibor okl. m., szül. 1898 jan. 24. Budapest 59/1929. sz. a. Budapest, VIII., Bezerédi u. 19. — Dömény Ede okl. m., szül. 1884 febr. 6. Ádánd, Somogy megye,

S E M E S P E R N V A K O L A T	Központi iroda:
	Budapest, VII.
	Lövölde tér 2/a
	Telefon: József 313-60

MARABU

Kazánok és radiátorok központi fűtésekhöz. Gőzfűző-, gőzmosó- és fertőtlenítő berendezések
Oranier, Ichor és Marabu folytonegő kályhák

MAGYAR RADIÁTORGYÁR R. T. BUDAPEST**SZEB**

Cementipari gépek és formák, teljes berendezések cementárúgyárak és műkögyárak részére.
Építkezés, gépek, keverők, felvonók.

SZÁNTÓ ÉS BECK MÉRNÖK SPECIÁLIS GÉPGYÁRA BUDAPEST.

X. Gyömrői-út 16-18
Tel.: J. 350-88, J. 390-34

60/1929. Budapest, V., Nádor u. 12. — Dreacker Ödön okl. m., szül. 1898 jan. 6-án Budapest, 55/1929. sz. a. Budapest, I., Alkotás u. 39/b. — Káldor Pál okl. m. szül. 1884 júl. 29-én Székesfehérvár 46/1929. sz. a. Budapest, V., Alkotmány u. 4.

MÉRNÖKEGYLETI ÉRTESÍTÉSEK:

Hétfőn, május hó 6-án d. u. fél 7 órakor a mű- és középítési szakosztályok együttes ülése. Tártyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Dr. Lux Kálmán előadása: A távlatyszerkesztés új módja. 3. Folyó ügyek, indítványok.

Hétfőn, május hó 13-án d. u. fél 7 órakor a mű- és középítési szakosztályok együttes ülése. Tártyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Lácay Fritz Oszkár előadása: A természetes épületek konzerválása műemlékeinknél, helyreállításoknál és új építményeknél. 3. Folyó ügyek, indítványok.

Hétfőn, május hó 27-én d. u. fél 7 órakor a mű- és középítési szakosztályok együttes ülése. Tártyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Bálint Sándor előadása: Leipzig és Frankfurt új vásáresarnokai. (Vetített képekkel.) 3. Folyó ügyek, indítványok.

Hétfőn, június hó 3-án d. u. fél 7 órakor a mű- és középítési szakosztályok együttes ülése. Tártyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Bálint Sándor előadása: Vasszerkezetek a magasépítésben. (Vetített képekkel.) 3. Folyó ügyek, indítványok.

Hétfőn, június hó 17-én d. u. fél 7 órakor a mű- és középítési szakosztályok együttes ülése. Tártyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Wittenbarth Győző előadása: Budapest belső részeinek rendezése, különös tekintettel a pályaudvarok elhelyezésére, a gyorsvasút vonalvezetésére, az Andrassy-út betorkolására, a városháza és a Nemzeti Színház elhelyezésére és az Erzsébet-sugárút irányítására. 3. Folyó ügyek, indítványok.

HIVATALOS RÉSZ

Portland cement árak. A hazai gyártmányú portland cement jelenlegi gyári árai — mint velünk a M. Á. K. igazgatósága közli — 100 q-en felül ab vagon Budapest: 6.85 P, 100 q-n alul (detail-ár) 7.60 P.

A zalaegerszegi róm. kath. plébánia hivatal hirdet tervpályázatot a Kálócza községben építendő templom terveire. A tervpályázatok május 31-ig adandók be.

Tervpályázati hirdetmény. Püspökladányban építendő főszolgabírói hivatal és lakás, valamint melléképületek terveire hirdet tervpályázatot május 25-re Hajdú vármegye alispánja. I. díj 500, II. díj 350, III. díj 250 pengő.

Debrecen tervpályázatot hirdet az új városháza építésére. Debrecen város törvényhatósági bizottsága legutóbb tartott ülésén javasolta Borsos műszaki tanácsos, hogy az új városháza építésére hirdessenek tervpályázatot és erre első díjal 20.000, második díjul 13.000, harmadik díjul 4000 pengő, ezenkívül még egy tervpályázat megvételére 3500 pengőt fordítsanak.

Magánépítési engedélyek:

A magánépítési albizottság 1929. évi április hó 22-én tartott ülésében (elnök: Csármán Ferenc tanácsnok, jegyző: Haris Sándor s.-hiv. igazgató) a következő építési engedélyek kiadását javasolta a tanácsnak:

Feldmann Salamon V., Hollán-u. 18. ötemeletes ház, terv. Hofstatter Béla. — Szemere Richárd VI., Székely Bertalan-u. 21. emelet-ráépítés, terv.: Szőke Imre. — Krausz Lajos VI., Gróf Zichy Jenő-u. 20. em. ráép., terv.: Apor József és Szattler Mihály. — Gróf Wenckheim Jenő IV., Kecskeméti-u. 2. em. ráép., terv.: Porgesz József. — Ház és Telektulajdonosok Szövetkezete IX., Vendel-u. 43. háromemeletes ház, terv.: Varsa Pál. — Özv. Reih Ágostonné III., Vörösvári-út 72. em. ráép., terv.: Lasetzky István. — Laufer Miklós VIII., Dugonics-u. 11. em. ráép., terv.: Edelényi Dezső. — Dr. Striss Gyula, I., Kököresin u. 4497. hrsz. fdsz. ház. — Özv. Gröber Lászlóné X., Elnök-u. 8631/1. hrsz. ráépítés, terv.: Kenyery Rezső. — Dr. Egerer Gedeon VII., Ilka-u. 29. négyem. ház, terv.: Medgyesy Alajos. — Páskády János I., Sashegyi út 8666. hrsz. egyemeletes családi ház, terv.: Kakobovits Gyula. — Özv. Stöcker Alajosné III., Vörösvári út 60. toldalék, terv.: Lasetzky István. — Attila-udvar Társasház Szövetkezet I., Pálya u. 7551. hrsz. négyem. ház, terv.: Münnich Aladár.

VERSENYTÁRGYALÁSOK

Tiszabercel. R. k. egyház. Iskolaépítés. Május 10. d. e. 9 óra 30 perc terminussal.

M. K. Államépítészeti Győr. Gyarmati r. k. iskola és tanító lakásra, május 10-én d. e. 11 órai terminussal és a bezinyei községi vendéglőre, május 4. d. e. 11 órai terminussal.

Honvédelmi miniszter. Nyirbátori laktanya, istálló építésére május 8. d. e. 11 órai terminussal és a *nagykanizsai laktanyára* május 10. d. e. 11 órai terminussal. (I., Díszter 18. I. 57.)

M. kir. Postavezérgazgatóság. Kiskunfélegyházi áramerősítő építésére május 18. d. e. 11 órai terminussal. (I., Krisztina körút 12., V. 515.)

Zalaegerszeg áll. ép. hivatal. Diszel községi iskolára máj. 7. d. e. 10 órai terminussal, *Döbröce* községben május 8. és *Nemessándorháza*n május 4. d. e. 10 órai terminussal.

Honvédelmi miniszter. Veszprém és Jutas közt fekvő intézet szennyvízesatorna munkáira május 8. d. e. 10 órai és nyiregyházi honvéd laktanya munkáira május 2. d. e. 11 órai terminussal.

Homokhegyi r. k. egyház iskola építésére május 10. d. e. 9 órai terminussal.

Mendő ág. ev. egyház iskolaépítésre május 3. d. e. 10 óra, a *budatétényi* áll. elemi iskola építésére május 2. d. e. 10 óra, a *Pilis* községi 6 termes áll. el. iskola építésére május 15. d. e. 10 órai terminussal.

Kereskedelmi Minisztérium a *Pécsi* m. kir. áll. fa- és fémipari szakiskola központi fűtésére május 11-én d. e. 10 órai terminussal.

Bátya község előljárósága 8 tantermes iskolára május 5. d. e. 10 órai terminussal.

Handwritten signature: Szántó és Beck mérnök

Ajtay József

a Magyarok 1929. ápr. 14.
Nemében fenti tervet mutat-
ta az új Városi elhelje-
zésről a Ferenc József és Bo-
városi kisközség körök d-
működés Dunapattin. Az
alábbi cikk helyén e tervet.

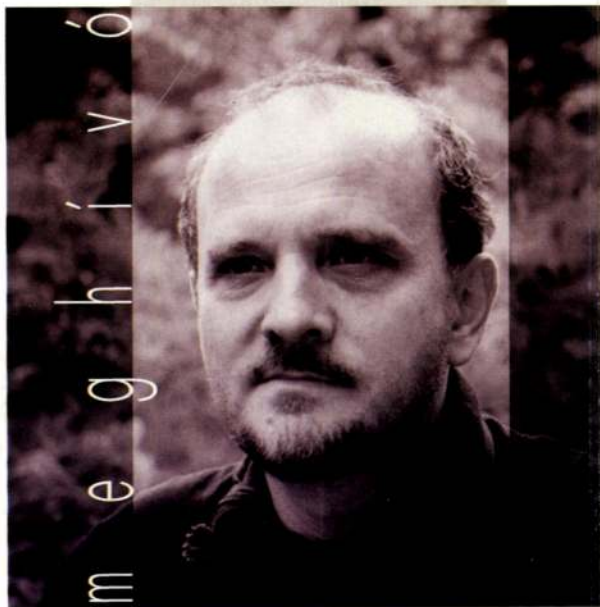
Építő Terv - Építő

Művészet, 1929. 69. l.

(A Városi elhelyezés
a Dunapattin.)

Székács Zoltán

BUDAPEST
HILTON

1998. szeptember 2-től
1998. szeptember 28-ig

Székács Zoltán festői gondolkodásmódját alapvetően az ősi művészetek határozzák meg; az ősit ezúttal elég széleskörűen érve: nem csak a valóban őskori művészeti emlékekre gondolva, hanem az ókor, a népvándorlaskor, a magyar néprajz vagy a távoli kultúrák emlékeire egyaránt. Székács Zoltán ezekre a régi vagy néha nem is annyira régi emlékekre alapozva sajátos vizuális jelrendszert, csak az ő festészetére jellemző képi ábécét absztrahál.

A festmények megkomponálása azonban független a jelrendszer tartalmi részétől. Székács Zoltán számára talán a legfontosabb a festményen a képi ritmus. Nem a kompozíció mértaniasságát érve ezalatt, hanem olyasvalamit, mint ami a régi magyar népi szuszékok festett vagy karcolt díszítésére éppúgy jellemző, mint a magyaros verselésre. A ritmus határozza meg képei szerkezetét, s a szerkezetben belül az elemek helyét. E ritmusnak éppúgy része a kompozíció vonalszerkezete, mint az egyes felületrészek tónusértéke vagy a színek melegsége vagy hidegsége. Székács képeinek ritmusa nem egy egzaktul meghatározható, kiszervezhető kompozíciós rendszer, hanem egymásra hatással lévő elemek összhangja. Ha tartalmilag vizsgáljuk képeit, igen sokfelé eljutunk az ősi magyar hitvilágtól a gótikus katedrálisokon keresztül a pápua bennszülöttek festett totemjeiig. Ez a kulturális sokféleség azonban festőileg egységesen jelenik meg a képeken, sőt olykor akár egy képen belül. Ez azért is így van, mert Székács Zoltán nem az ősi sámánhitet akarja a mai festészet nyelvére lefordítani, hanem festői igazságokat előadni, s ehhez kellett jelképszerűletét ősi igazságokkal megújítani.

Pogány Gábor
művészettörténész

Székács Zoltán

"Mobutu" 1998

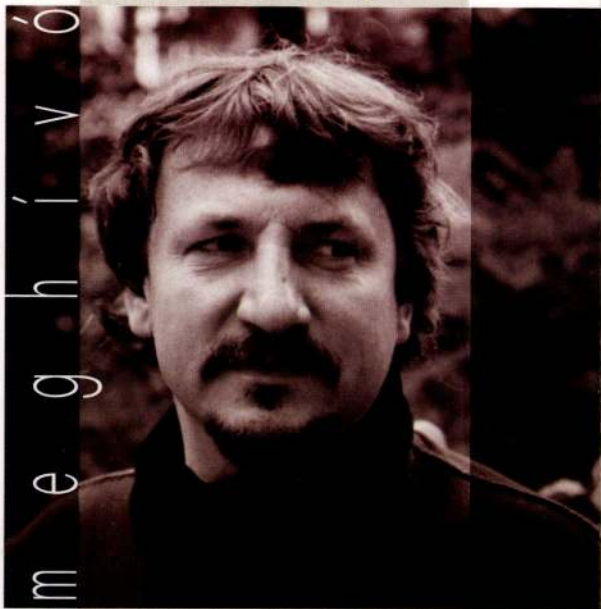
Megnyitó

1998. szeptember 2-án 6 órakor
a Hilton Szálloda Dominikánus Udvarában,
megnyitja
Lóska Lajos, művészettörténész.

A kiállítást a Szalóky Galéria szervezte.

Ajtai Tamás

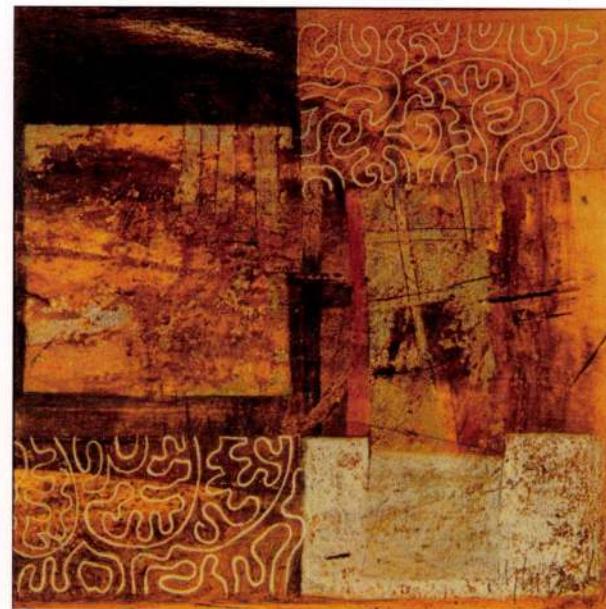
BUDAPEST
HILTON

1998. szeptember 2-től
1998. szeptember 28-ig

Ajtai Tamás festészete alapvetően három forrásból táplálkozik: egyik gyökere a szintetikus kubizmus és a konstruktivista képzőművészet, amelynek bizonyos alapvető eredményeit, fogásait képei kompozíciós rendjének megszerkesztésénél alkalmazza. Másik forrása az absztrakt expresszionizmus azon része, amely a felületek harmóniájával-diszharmoniójával valamint szín- és felülekezelésével foglalkozik, a harmadik a kései Art Nouveau dekorativitása. Ajtai természetesen ezeket a látszólag egymással nehezen összeegyeztethető forrásokat egymással összhangba hozza; saját festői egyéniségével átértékeli úgy, hogy az eredmény az ő saját egyéni festői módszere lesz. Egy képének kompozíciója nagyjából úgy áll össze, hogy - a gondolati megszerkesztés után - a fő geometriai súlypontokat megkeresi a felületen, majd a tónusok erejével és a színek telítettségével hangolja egymáshoz az egyes képrészeket. Számos korábbi képén, és mostanában is néhányon a fő képszerkezetet egyfajta dekorativitás határozza meg, amely bizonyos mértékig főlidézi a húszas évek díszítőművészetét és könyvgrafikáját. Nem konkrét motívumokat emel át saját festészetébe, pusztán egyes vizuális akkordokat, szerkesztési viszonylatokat.

Újabb képein újból fontos szerephez jut a kollázs, az "előregyártott" képelemek használata. Ajtai Tamás festményein azonban olyan motívumok jelennek meg, amelyek arra utalnak, hogy a művészet ősi jelrendszerének a világ mai állapotának föltárására való alkalmasságát keresi. Nem ősi jeleket használ, hanem ezek gondolkodásmódját interpretálja a huszadik század végének festészetéhez. Nem hamis magánmitológiát akar teremteni, hanem valós filozófiai kérdésekre keres vizuális válaszokat.

Pogány Gábor
művészettörténész

Ajtai Tamás

"Fátyol" 1998

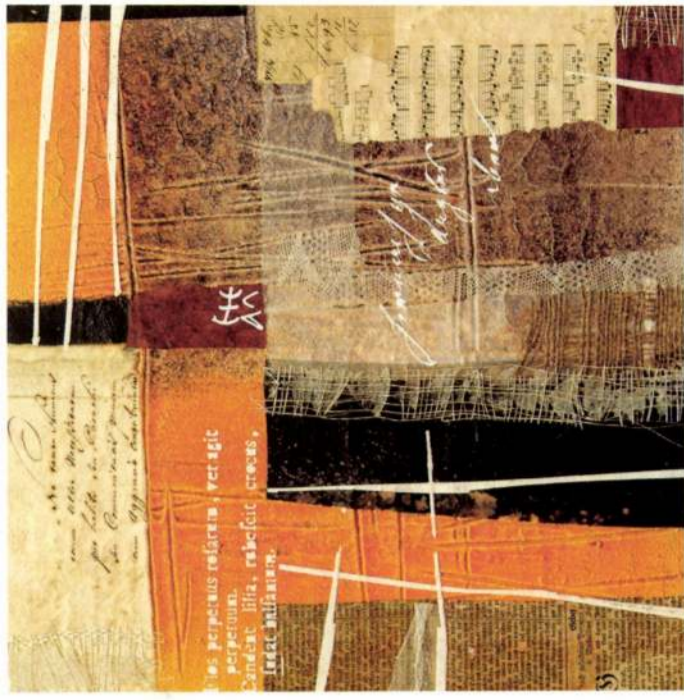
Riállítások 1998-ban:

Peugeot Galéria - Budapest
Art Budapest '98 - Budapest
Feldbach - Ausztria
Versaille - Jeunesse - Franciaország
Graz - Art'ist Galerie - Ausztria
Braas Galerie - Frankfurt - Németország
Hilton - Budapest

AJTAI TAMÁS

meghívó invitation

matáv

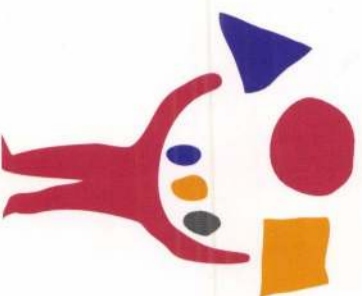
matáv

Kultúrák találkozása

A Matáv tisztelettel meghívja Önt a **Matáv Galéria kiállításának** megnyitójára

Időpont: 2003. november 5. 15.30 óra

Galéria

Ajtai Tamás

képzőművész
kiállítása

2003. november 5. – 2003. december 3.

A kiállítást megnyitja:

Lipták Mária

Belső PR osztályvezető

és

P. Szabó Ernő

művészettörténész

Közreműködik

Fekete Kiss Sándor

zeneszerző

Cím: Matáv Székház aula, Budapest I., Krisztina krt. 55.

MŰVÉSZET

M. 934. V. 25.

* A rendőrtisztviselők kiállítása. A *Magyarország* szerdai száma beszámolt arról, hogy milyen sokoldalú a magyar rendőrség tiszti és tisztviselői gárdája. Hogy sokan közülük mennyire közel vannak a képzőművészethez, arra jó példa az a kiállítás, amely csütörtökön délután nyílt meg ünnepélyes keretek között a RAC klubházában. A kiállítást *Ferenczy Tibor* dr. főkapitány nyitotta meg, akit *Kalmár Béla* dr. főkapitányhelyettes üdvözölt. A főkapitány beszédében szeretettel emlékezett meg a kiállító rendőrművészek érdemes értékes munkájáról. A kiállításon negyvenhét rendőrművész százkilencvenhat munkája szerepel. *Ajtay-Heim Jenő* dr. főfelügyelő, *Alvinczy Roland* dr. kapitány, *Bacsó Pongrác* dr., *Balogh István* díjnok, *Cseh András* dr. rendőrorvos, *Dudinszky Gyula* detektív, *Horváth Lajos* detektív, *Könye Imre* felügyelő, *Koppány Kálmán* dr. kezelő, *Langer Aurél* dr. rendőrőrmester, *Lázy Lajos* őrmester, *Leszkovszky Géza* hivatalsszolga, *Málnássy Béla* segédtsiszt, *Metzger György* főfelügyelő, *Sombory László* kapitány, *Schweinitzer József* dr. tanácsos, *Spiesz Gyula* díjnok, *Szabady Kálmán* díjnok, *Vész Béla* díjnok, *Zorándy Emil* dr. kapitány fényképekkel, — *Csics László* kezelő, *Ébner Kálmán* dr. fogalmazó, *Horváth Zoltán* dr. kapitány, *Hollósy Béla* őrmester, *Jablonszky József* detektív, *Koltay László* kezelő, *Kálmándy Pap László* kezelő, *Kiss Ernő* főtiszt, *Kepes Ferenc* detektív, *Knörr Erzsébet* díjnok, *Kotoff Olivér* dr., *Kovács Jenő* detektívek, *Köpf Árpád* fogalmazó, *Lipovniczky Gábor* dr. fogalmazó, *Magyar István* kezelő, *Magay Imre* kapitány, *Mokry Aladár* nyug. főigazgató, *Mester György* főtörzsőrmester, *Nagy Károly* kapitány, *Patakyl László* főtiszt, *Sipos Imre* főtörzsőrmester, *Schreiber Dániel* dr. rendőrkapitány, *Szabó Balázs* felügyelőhelyettes, *Szrubian Dezső* dr. rendőrtanácsos, *Szokán István* főtörzsőrmester, *Takács Imre* hivatali tiszt és *Végbáry Greczko Sándor* kapitány olajfestménnyel, pasztellképekkel, ceruzarajzokkal és iparművészeti tárgyakkal szerepelnek a kiállításon. A megnyitó ünnepségen jelen volt *Éliássy Sándor* dr. pestvidéki kerületi főkapitány, *Török János* dr. főparancsnok, *Csiba István* ezredes, a belügyminisztérium esendőri osztályának vezetője, *Dóra Sándor* dr. főkapitányhelyettes, *Andréka Károly* és *Szeszlér Hugó* nyugalmazott helyettes-főkapitányok, *Ausch Rezső* tüzoltófőparancsnok, *Laky Lajos* detektívőnök, *Berthy László* ezredes és a rendőrtestület számos vezetőtagja.

terve szerint csupan zsidószervezetek őriznék ellen. Transzjordánia annectálása a terv megvalósításának elengedhetetlen feltétele. Zobotynski szerint e két egyesült ország 18 millió zsidónak megélhetését biztosítaná.

— **Rendőri nyomozás a pékháborúság miatt.** Csütörtökön délelőtt távirat érkezett a budapesti főkapitányságra, amelyben *Rajcsányi* Vilmos zuglói pékmester a rendőrség segítségét kérte üldözői ellen, akik „megakarják gyilkolni őt vagy pedig hajszájukkal öngyilkosságba kergetik“. A főkapitányság intézkedésére két detektív gépkocsin sietett *Rajcsányi* Vilmos Istvánfy-utca 27. sz. alatti műhelyébe, ahol a pékmester azt a különös panaszt adta elő, hogy két-három fillérrel olcsóbban adja a kenyeret hónapok óta az Angyalföld közönségének s ezért a kartel hajszát indított ellene. A munkanélküli péksegédekből valóságos terrorcsapatot szerveztek, akik többször megtámadták már *Rajcsányi*t vagy pedig a pékmester kerékpáros küldönceit uton-utfélen megfenyegették s ezért kérte a rendőrség segítségét. A rendőri nyomozás *Szrubian* Rezső dr. rendőrtanácsos vezetésével megindult.

— **Román vita a lopásról.** Mint *Bukarestből* jelentik, *Knickerbocker* ismert amerikai újságírónak a párisi *Intransigeantban* megjelent utleírása Romániáról nagy felháborodást keltett az egész román sajtóban. Az

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK
A SUZUKI HÁZ GALÉRIÁJÁBA
(BUDAPEST XIV., EGRESSY ÚT 17-21.)

AJTAI TAMÁS
ÉS
SZÉKÁCS ZOLTÁN
MŰVÉSZEK

VARIÁCIÓK
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA,
1996. SZEPTEMBER 10-ÉN (KEDDEN)
18 ÓRÁRA.

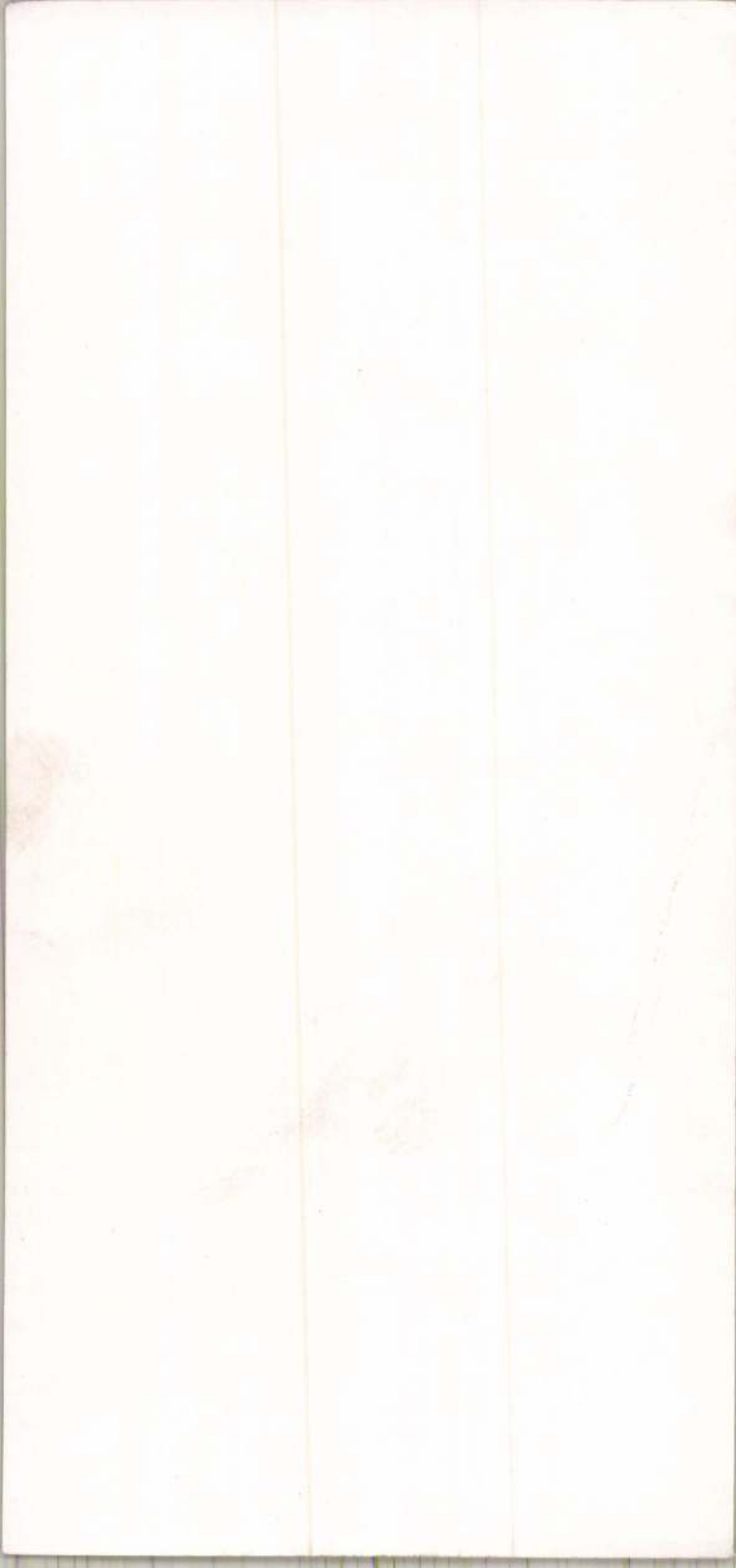
MEGNYITJA:
VAJDA LÁSZLÓ
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

KÖZREMŰKÖDIK:
VITAI ILDIKÓ
ELŐADÓMŰVÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
OKTÓBER 14-IG,
NAPONTA 10-18 ÓRA KÖZÖTT

A MEGNYITÓT TÁMOGATJA:
A JUZSO HIDEGKONYHA
ÉS PARTY SERVICE
TEL: 257-8576

C.D.S.

ART STUDIO

A J T A I T A M Á S

KIÁLLÍTÁSA

C.D.S.
ART STUDIO

KIÁLLÍTÁSOK 1995-96

1995

Griff Stúdió - Budapest
ARTEXPO - Budapest
"E" Galéria - Kecskemét
"DECOR 95" - Budapest HILTON
Csók István Galéria - Budapest
Rudnay Gyula Galéria - Eger
Porcelánbemutató - Szentendre
Nemz. Kerámia Kiállítás - MINO, Japán
Stadt Galerie - Fürstenfeld, Ausztria
Pasztell Biennálé - Esztergom
Antenna Hungária - Budapest
Stadt Galerie - Fürstenfeld, Ausztria

1996

Csontváry Galéria - Budapest
ARTEXPO - Budapest
Csók István Galéria - Budapest
Lord Major Galéria - Budapest
Mini Art Galéria - Szekszárd
Glatt Centrum - Zürich, Svájc
Suzuki Kiállítóterem - Budapest

Cseregi József és Baffai
János Lőrinc - A grönqvisti
azt belőlem templom

megyves
Ajtlinger János

grönqvisti könnye

1818-ban végete az alábbi
templom ^(déli) ajtónyájának
befojtásának munkálatait
Uzranó e törvény adeny -
lenes tetője helyébe

1821-ben elkészíti a végezes tetőt
vérfedéssel együtt, amely
^(északi torny fedelével együtt)
az 1917 máj. 26. -i törv -
vényben pontosult el.

Csern Bárt Grönqvist

16. l.

1821-ben fejezi meg a
rész kap a városból
e templom északi tornya
felfojtásával vérell való be-
fedéssel, amit ez el

1826-ban Buvorák fel
a torny tetőjére
végzetten, az
szomszédok gondolat.

Legutóbbi minisztertanácson Parri miniszter hajlandó a kérést teljesíteni.

Franciaország.

München: Franciaországban a koalíciós megbeszélések eddig nem vezettek eredményekig, a koalíciós pártok addig nem akarnak nyilatkozni, amíg a koalíciós kormány nem fogadja el a párisi sajtó általában nem nagyarányú kilátásait.

Svájci adó: A koalíciós kormány megalapítására még akadnak kétségek: a kommunisták fontos támaszát látják benne. De Gaulle levélben közölte Thorez-el, hogy tartja fenn és a fontos külügyi-, belügyi- és gazdasági miniszterekkel betölteni.

Portugália.

Páris: Salazar kijelentette, hogy a portugál kormány nem fogadja el a párisi sajtó általában nem nagyarányú kilátásait, mintha Angliában folyó tárgyalások eredményeként.

Ajto's Eva

(mángoki): Egg világ, amelyben rend van.
Ajto's Eva fényképei =

Feb', 1989/G. 264 - 266.

ill. ver. R. C. G.

XX. 12. 45. n / Mestrich

